COMMENTARY TO THE

JÁTAKA PÁLI.

PART VI.

(තිපිටකමුද්දණකතෙ එකතිංසතිමං පොත්ථකං.)

භදන්තාචරිය බුද්ධඝොස මහාථෙරවරප්පණීතා

ජාතකට්ඨකථා.

ඡට්ඨමො භාගො.

(චත්තාළීස-පඤ්ඤාස-සට්ඨි-සත්තති-අසීති නිපාතවණ්ණනා.)

Vol. XXXIX.

SIMON HEWAVITARNE BEQUEST.

BHADANTĀCARIYA BUDDHAGHOSA MAHĀ THERĀ'S

COMMENTARY TO THE

JÁTAKA PÁLI.

PART VI.

(තිපිටකමුද්දඞ්කනෙ එකතිංසතිමං පොත්ථකං.)

භදන්තාචරිය බුද්ධඝොස මහාථෙරවරප්පණීතා

ජාතකට්ඨකථා.

ඡට්ඨමො භාගො.

(චත්තාළීස-පඤ්ඤාස-සට්ඨි-සත්තති-අසීති නිපාතවණ්ණනා.)

සිරිලඞ්කාදීපෙ

නගරඞ්ගණපුරොපකණ්ඨකෙ පතිට්ඨිතං

අභිනවාරාමඛ්‍යාතං හමරුරඤ්ඤවිහාරමජ්ඣාවසතා

භදන්තපණ්ඩිතෙන

විදුරුපොල පියතිස්ස මහානායකථෙරෙන

සංසොධිතාභිසඞ්ඛතාච.

බු: ව: 2481.
ක්‍රි: ව: 1937.

මිල රු.225/-

(තිපිටකමුද්දණකස්ස එකූනචත්තාලීසතිමං පොත්ථකං.)

භදන්තාචරිය බුද්ධඝොස මහාථෙරවරප්පණීතා

ජාතකට්ඨකථා.

ඡට්ඨමො භාගො.

(චත්තාලීස-පඤ්ඤාස-සට්ඨි-සත්තති-අසීති නිපාතවණ්ණනා.)

ToC

(තිපිටකමුද්දණකස්ස එකූනචත්තාළීසතිමං පොත්ථකං.)

භදන්තාචරිය බුද්ධඝොස මහාථෙරවරප්පණීතා

ජාතකට්ඨකථා.

ඡට්ඨමො භාගො.

(චත්තාළීස-පඤ්ඤාස-සට්ඨි-සත්තති-අසීතිනිපාතවණ්ණනා.)

සිරිලඞ්කාදීපෙ
නගරඞ්ගණපුරොපන්තිකෙ පතිට්ඨිතං
අභිනවාරාමඛ්‍යාතං හම්ධරස්සුදවිහාරමජ්ඣාවසතා
භදන්තපණ්ඩිතෙන
විදුරුපොල පියතිස්ස මහානායකථෙරෙන
සංසොධිතාභිසඞ්ඛතාව.

සයිමන් හේවාවිතාරණ මහාසයාණන්තෙන
සොගතෙන
සිරිනාථ කුමාරදාස මුනසිහාභිධානෙන
තිපිටකමුද්දාලයෙ මුද්දාපෙත්වා
පාකටීකතා.

බු: ව: 2481.
ක්‍රි: ව: 1937.

ToC

III වන මුද්‍රණය 500

ToC

Vol. XXXIX.

SIMON HEWAVITARNE BEQUEST.

BHADANTĀCARIYA BUDDHAGHOSA MAHĀ THERĀ'S

COMMENTARY TO THE

JĀTAKAPĀLI.

PART VI.

REVISED AND EDITED BY

The Venerable Pandit

WIDURUPOLA PIYATISSA MAHĀ NĀYAKA THERA

Bambarakele Vihāre, Nuwara Eliya,
Ceylon.

PUBLISHED BY THE TRUSTEE:

SIRINATHA KUMARADASA MOONESINGHE ESQ.

THE TRIPITAKA PUBLICATION PRESS

MALIGAKANDA,

COLOMBO. (CEYLON.)

B: E: 2481.
C: E: 1937.

ToC

PUBLISHERS NOTE

The late Mr. SIMON ALEXANDER HEWAVITARANE, who in his life time had begun to publish the TRIPITAKA, left a bequest for its completion after his death. He died suddenly on 17th January 1913 and in accordance with his wishes his Trustees had published the Commentaries on the Text in 49 volumes. After seventy years these books are no longer readily available.

His widow Mrs. SOMAWATI HEWAVITARANE who passed away on 10th January 1982 at the age of 94, had prior to her death, created the SOMAWATI HEWAVITARANE TRUST to carry on the good work started by her late husband and bequeathed her entire estate to this Trust.

We the Trustees of the Somawati Hewavitarane Trust, having seen the need to re-print the Commentaries, have undertaken this task to help both the student and teacher of the Dhamma and in the hope that this act of ours will help to preserve the Noble Teachings of the Blessed One for the benefit of the future generations and thereby prolong the life of the Buddha Sasana by many more thousands of years.

May the fruits of this meritorious act help the late Simon Alexander Hewavitarane and Somawati Hewavitarane Maha Upasikawa in Sansara and towards their final attainment of Nibbana.

Noel Wijenaika
Nanda Amerasinghe
Parinda Ranasinghe

06-03-2009

Somawati Hewavitarane Trust Office,
130, Maligakanda Road, Colombo-10,
SRI LANKA.

ToC

PREFATORY NOTE.

WITH the publication of the sixth part of the Jātaka Aṭṭhakathā, beginning with the 40th Canto [Nipāta] and ending with 80th, I have much pleasure in placing before the public the 39th volume of the Simon Hewavitarne Bequest Series. The editing of this volume has also been done by the Ven'ble Pandit Widurupola Piyatissa Mahā Nāyaka Thero of the Up-country Amarapura Sect, Bambarakele Vihare, N'Eliya. I beg to convey my heartfelt thanks to the Revd. Editor who edited this volume with great personal inconvenience having always a busy life.

I have much pleasure to announce that the seventh or the last part of the Jātaka Commentary, the Mahā Nipāta and second part of Pancappakaraṇa Aṭṭhakathā are well in hand and will be out during the course of next year. Further I wish to mention here with the profound sorrow that the 25th anniversary of the death of Late Mr. Simon Hewavitarne, the benefactor of this Bequest Series, falls on the 17th January 1938.

S. K. Moonesinghe.

Tripitaka Publication Office,
Maligakanda, Colombo.

20th December 2481 / 1937

ToC

ABBREVIATIONS.

සඞ්කෙතනිරූපනං.

සී.	සීහලපොත්ථකං.
ඉං.	මුද්දිත ඉඞ්ගලීසක්ඛර පොත්ථකං
ස්‍යා.	මුද්දිත ස්‍යාමක්ඛර පොත්ථකං.

සූචිපත්තං.

CONTENTS.

ToC

THE PALI ALPHABET

IN SINHALESE CHARACTERS

VOWELS.

අ a ආ á ඉ i ඊ ī උ u ඌ ū එ é ඔ ó

CONSONANTS.

ක ka	ඛ kha	ග ga	ඝ gha	ඞ ṅa
ච ca	ඡ cha	ජ ja	ඣ jha	ඤ ña
ට ṭa	ඨ ṭha	ඩ ḍa	ඪ ḍha	ණ ṇa
ත ta	ථ tha	ද da	ධ dha	න na
ප pa	ඵ pha	බ ba	භ bha	ම ma

ය ya ර ra ල la ව va ස sa හ ha. ළ ḷa අං aṇ

ක ka	කා ká	කි ki	කී kī	කු ku	කූ kú	කෙ ké	කො kó
ඛ kha	ඛා khá	ඛි khi	ඛී khī	ඛු khu	ඛූ khú	ඛෙ khé	ඛො khó
ග ga	=	=	=	=	=	=	=

කක kka	ඤඤ ñña	ත්ව tva, ත්‍ර tra	මඵ mpha
කඛ kkha	ඤහ ñha	දද dda	මබ, ඹ mba
ක්‍ය kya	ඤච, ච ñca	දධ, ඪ ddha	මභ mbha
ක්‍රි kri	ඡ, ඤඡ ñcha	ද්‍ර dra	මම mma
ක්ව kva	ජ, ඤජ ñja	ද්ව, ද්ව dva	මහ mha
ඛ්‍ය khya	ඤඣ ñjha	ධ්ව dhva	යය, ය්‍ය yya
ඛ්ව khva	ටට ṭṭa	නත nta	යහ yha
ගග gga	ටඨ, ඨ ṭṭha	නථ ntha	ලල lla
ගඝ ggha	ඩඩ ḍḍa	නද nda	ල්‍ය lya
ග්‍ර gra, ඞක ṅka	ඩඪ ḍḍha	නධ ndha	ලහ lha
ඞඛ ṅkha	ණණ ṇṇa	නන nna, නහ nha	වහ wha
ඞග ṅga	ණට ṇṭa	පප ppa	සස ssa
ඞඝ ṅgha	ණඨ ṇṭha	පඵ ppha	සම sma
චච cca	ණඩ, ඬ ṇḍa	බබ bba	ස්ව swa
චඡ ccha	ණහ ṇha	බභ bbha	හම hma
ජජ jja	තත tta	බ්‍ර bra	හ්ව hva
ජඣ jjha	තථ ttha	මප mpa	ළහ ḷha

ා á ි i ී ī ු u ූ ú ෙ é ො ó

ToC

THE LATE
MR. SIMON ALEXANDER HEWAVITARNE.

BORN 20TH MARCH, 1875. DIED 17TH JANUARY, 1913.

සෝමාවතී හේවාවිතාරණ මැතිනිය

THE LATE
VEN'BLE ANAGARIKA DHARMAPALA.
(SIRI DEVAMITTA DHAMMAPALA)
Director of Tripitaka Muddrana Sabha

BORN 17TH SEPTEMBER, 1864. DIED 29TH APRIL, 1933

ජාතකට්ඨකථා.

ප්‍රථම භාගො.

නමො තස්ස භගවතො අරහතො
සම්මාසම්බුද්ධස්ස.

17. 1.

වෙස්සන්තරං තං පුච්ඡාමීති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො කොසලරඤ්ඤො ඔවාදවසෙන කථෙසි.

තං හි රාජානං ධම්මසවණත්ථාය ආගතං සත්ථා ආමන්තෙත්වා මහාරාජ රඤ්ඤා නාම ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙතබ්බං. යස්මිං හි සමයෙ රාජානො අධම්මිකා හොන්ති රාජයුත්තාපි තස්මිං සමයෙ අධම්මිකා හොන්තීති චතුක්කනිපාතෙ ආගතසුත්තනයෙන ඔවදිත්වා අගතිගමනෙ අගතිඅගමනෙ ච ආදීනවං ආනිසංසඤ්ච කථෙත්වා සුපිනකූපමා කාමාති ආදිනා නයෙන කාමෙසු ආදීනවං විත්ථාරෙත්වා මහාරාජ ඉමෙසං හි සත්තානං–

මච්චුනො සඞ්ගරෙ නත්ථි ලඤ්ඡග්ගාහො න විජ්ජති,
යුද්ධං නත්ථි ජයො නත්ථි සබ්බෙ මච්චුපරායණා.

තෙසං පරලොකං ගච්ඡන්තානං ඨපෙත්වා අත්තනා කතං කල්‍යාණකම්මං අඤ්ඤා පතිට්ඨා නාම නත්ථි. එවං ඉත්තරපච්චුපට්ඨානං අවස්සං පහාතබ්බං යසං නිස්සාය පමාදං කාතුං න වට්ටති. අප්පමත්තෙනෙව හුත්වා ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙතුං වට්ටති. පොරාණකරාජානො අනුප්පන්නෙපි බුද්ධෙ පණ්ඩිතානං ඔවාදෙ ඨත්වා ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙත්වා දෙවනගරං පූරයමානා ගමිංසූති වත්වා තෙන යාචිතො අතීතං ආහරි.

අතීතෙ බාරාණසියං බ්‍රහ්මදත්තො රජ්ජං කාරෙන්තො අපුත්තකො අහොසි. පත්ථෙන්තො පුත්තං වා ධීතරං වා නාලභි. සො එකදිවසං මහන්තෙන පරිවාරෙන උය්‍යානං ගන්ත්වා දිවසභාගං උය්‍යානෙ කීළිත්වා මඞ්ගලසාලරුක්ඛමූලෙ සයනං අත්ථරිත්වා ථොකං නිද්දායිත්වා පබුද්ධො සාලරුක්ඛං ඔලොකෙන්තො තත්ථ සකුණකුලාවකං පස්සි. සහ දස්සනෙනෙවස්ස සිනෙහො උප්පජ්ජි. සො එකං පුරිසං පක්කොසාපෙත්වා ඉමං රුක්ඛං අභිරුහිත්වා එතස්මිං කුලාවකෙ කස්සචි අත්ථිතං වා නත්ථිතං වා ජානාහීති ආහ. සො අභිරුහිත්වා තත්ථ තීණි අණ්ඩකානි

දිස්වා රඤ්ඤො ආරොචෙසි. රාජා තෙනහි එතෙසං උපරි නාසාවාතං මා විස්සජ්ජෙසීති වත්වා චඞ්ගොටකෙ කප්පාසපිචුං අත්ථරිත්වා තත්ථෙව තානි අණ්ඩකානි ඨපෙත්වා සණිකං ඔතරාහීති ඔතාරාපෙත්වා චඞ්ගොටකං හත්ථෙන ගහෙත්වා කතරසකුණණ්ඩකානි නාමෙතානීති අමච්චෙ පුච්ඡි. තෙ මයං න ජානාම නෙසාද ජානිස්සන්තීති වදිංසු.

රාජා නෙසාදෙ පක්කොසාපෙත්වා පුච්ඡි. නෙසාද මහාරාජ එතෙසු එකං උලූකඅණ්ඩං එකං සාලිකාඅණ්ඩං එකං සුවකඅණ්ඩන්ති කථයිංසු. කිං පන එකස්මිං කුලාවකෙ තිණ්ණං සකුණිකානං අණ්ඩානි හොන්තීති. ආම දෙව පරිපන්ථෙ අසති සුනික්ඛිත්තානි න නස්සන්තීති. රාජා තුස්සිත්වා ඉමෙ මම පුත්තා භවිස්සන්තීති තානි තීණි අණ්ඩානි තයො අමච්චෙ පටිච්ඡාපෙත්වා ඉමෙ මය්හං පුත්තා භවිස්සන්ති තුම්හෙ සාධුකං පටිජග්ගිත්වා අණ්ඩකොසතො නික්ඛන්තකාලෙ මම ආරොචෙය්‍යාථාති ආහ.

තෙ තානි සාධුකං රක්ඛිංසු. තෙසු පඨමං උලූකඅණ්ඩං භිජ්ජි. අමච්චො එකං නෙසාදං පක්කොසාපෙත්වා ඉත්ථිභාවං වා පුරිසභාවං වා ජානාහීති වත්වා තෙන තං වීමංසිත්වා පුරිසොති වුත්තෙ රාජානං උපසඞ්කමිත්වා පුත්තො තෙ දෙව ජාතොති ආහ. රාජා තුට්ඨො තස්ස බහුං ධනං දත්වා පුත්තකං මෙ සාධුකං පටිජග්ග වෙස්සන්තරොති චස්ස නාමං කරොහීති වත්වා උය්‍යොජෙසි සො තථා අකාසි. තතො කතිපාහච්චයෙන සාලිකාඅණ්ඩං භිජ්ජි. සොපි අමච්චො තං නෙසාදෙන වීමංසාපෙත්වා ඉත්ථීති සුත්වා රඤ්ඤො සන්තිකං ගන්ත්වා ධීතා තෙ දෙව ජාතාති ආහ. රාජා තුට්ඨො තස්සපි බහුං ධනං දත්වා ධීතරං මෙ සාධුකං පටිජග්ග කුණ්ඩලිනීතිචස්සා නාමං කරොහීති වත්වා උය්‍යොජෙසි සොපි තථා අකාසි. පුන කතිපාහච්චයෙන සුවකණ්ඩං භිජ්ජි. සොපි අමච්චො නෙසාදෙන වීමංසිත්වා පුරිසොති වුත්තෙ රඤ්ඤො සන්තිකං ගන්ත්වා පුත්තො තෙ දෙව ජාතොති ආහ. රාජා තුට්ඨො තස්සපි බහුං ධනං දත්වා පුත්තස්ස මෙ මහන්තෙන පරිවාරෙන මඞ්ගලං කත්වා ජම්බුකොති චස්ස නාමං කරොහීති වත්වා උය්‍යොජෙසි. සොපි තථා අකාසි. තෙ තයොපි සකුණා තිණ්ණං අමච්චානං ගෙහෙසු රාජකුමාරපරිහාරෙන වඩ්ඪන්ති. රාජා මම පුත්තො මම ධීතාති වොහරති. අථස්ස අමච්චා අඤ්ඤමඤ්ඤං අවහසන්ති පස්සථ රඤ්ඤො කිරියං තිරච්ඡානගතෙ පුත්තො මෙ ධීතා මෙති වදන්තො විචරතීති. තං සුත්වා රාජා චින්තෙසි ඉමෙ අමච්චා එතෙසං මම පුත්තානං පඤ්ඤාසම්පදං න ජානන්ති පාකටං නෙසං කරිස්සාමීති. අථෙකං අමච්චං වෙස්සන්තරස්ස සන්තිකං පෙසෙසි තුම්හාකං පිතා පඤ්හං පුච්ඡිතුකාමො කදා කිර ආගන්ත්වා පුච්ඡතූති. අමච්චො ගන්ත්වා වෙස්සන්තරං වන්දිත්වා තං සාසනං ආරොචෙසි. වෙස්සන්තරො අත්තනො පටිජග්ගකං අමච්චං පක්කොසාපෙත්වා මය්හං කිර පිතා මං පඤ්හං පුච්ඡිතුකාමො තස්ස ඉධාගතස්ස සක්කාරං කාතුං වට්ටති කදා ආගච්ඡතූති පුච්ඡි. අමච්චො ඉතො සත්තමෙ දිවසෙ

ආගච්ඡතූති ආහ. තං සුත්වා වෙස්සන්තරො පිතා මෙ ඉතො සත්තමෙ දිවසෙ ආගච්ඡතූති වත්වා උය්‍යොජෙසි. සො ආගන්ත්වා රඤ්ඤො ආචික්ඛි.

රාජා සත්තමෙ දිවසෙ නගරෙ භෙරිං චරාපෙත්වා පුත්තස්ස නිවෙසනං අගමාසි. වෙස්සන්තරො රඤ්ඤො මහන්තං සක්කාරං කාරෙසි. අන්තමසො දාසකම්මකරානම්පි සක්කාරං කාරාපෙසි. රාජා වෙස්සන්තරස්ස සකුණස්ස ගෙහෙ භුඤ්ජිත්වා මහන්තං යසං අනුභවිත්වා සකනිවෙසනං ආගන්ත්වා රාජඞ්ගණෙ මහාමණ්ඩපං කාරෙත්වා නගරෙ භෙරිංචරාපෙත්වා අලඞ්කතමණ්ඩපෙ මහාජනපරිවාරො නිසීදිත්වා වෙස්සන්තරං ආනෙතූති අමච්චස්ස සන්තිකං පෙසෙසි. අමච්චො වෙස්සන්තරං සුවණ්ණපීඨෙ නිසීදාපෙත්වා ආනෙසි. සකුණො පිතු අඞ්කෙ නිසීදිත්වා පිතරා සහ කීළිත්වා ගන්ත්වා තත්ථෙව සුවණ්ණපීඨෙ නිසීදි. අථ නං රාජා මහාජනමජ්ඣෙ රාජධම්මං පුච්ඡන්තො පඨමං ගාථමාහ.–

වෙස්සන්තරං තං පුච්ඡාමි සකුණ භද්දමත්ථු තෙ,
රජ්ජං කාරෙතුකාමෙන කිංසු කිච්චං කතං වරන්ති.

තත්ථ **සකුණාති** තං ආලපති. **කිංසූති** කතරං කිච්චං කතං වරං උත්තමං හොති කථෙහි මෙ තාත සකලං රාජධම්මන්ති එවං කිර නං සො පුච්ඡි. තං සුත්වා වෙස්සන්තරො පඤ්හං අකථෙත්වාව රාජානං තාව පමාදෙන චොදෙන්තො දුතියං ගාථමාහ.

චිරස්සං වත මං තාතො කංසො බාරාණසිග්ගහො,
පමත්තො අප්පමත්තම්පි පිතා පුත්තං අචොදයීති.

තත්ථ **තාතොති** පිතා. **කංසොති** ඉදං තස්ස නාමං. **බාරාණසිග්ගහොති** චතූහි සඞ්ගහවත්ථූහි බාරාණසිං සඞ්ගහෙත්වා වත්තන්තො. **පමත්තොති** එවරූපානං පණ්ඩිතානං සන්තිකෙ වසන්තො පඤ්හස්ස අපුච්ඡනෙන පමත්තො. **අප්පමත්තන්ති** සීලාදිගුණයොගෙන මං අප්පමත්තං. **පිතාති** පොසකපිතා. **අචොදයීති** අමචෙචහි තිරච්ඡානගතෙ පුත්තෙ කත්වා වොහරතීති අවහසියමානො පමාදං ආපජ්ජිත්වා චිරස්සං අජ්ජ චොදෙසි පඤ්හං පුච්ඡීති වදති. එවං ඉමාය ගාථාය චොදෙත්වා මහාරාජ රඤ්ඤා නාම තීසු ධම්මෙසු ඨත්වා ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙතබ්බන්ති වත්වා රාජධම්මං කථෙන්තො ආහ.

පඨමෙනෙව විතථං කොධං හාසං නිවාරයෙ,
තතො කිච්චානි කාරෙය්‍ය තං වතං ආහු ඛත්තිය.

යං ත්වං තාත තපෙ කම්මං පුබ්බෙ කතමසංසයං,
රත්තො දුට්ඨො ච යං කයිරා න තං කයිරා තතො පුන.

ඛත්තියස්ස පමත්තස්ස රට්ඨස්මිං රට්ඨවඩ්ඪන,
සබ්බෙ භොගා විනස්සන්ති රඤ්ඤො තං වුච්චතෙ අඝං.

සිරී ච තාත ලක්ඛී ච පුච්ඡිතා එතදබ්‍රවුං,
උට්ඨානවීරියෙ පොසෙ රමාහං අනුසූයකෙ.

උසූයකෙ දුහදයෙ පුරිසෙ කම්මදුස්සකෙ,
කාළකණ්ණී මහාරාජ රමති චක්කභඤ්ජනී.

සො ත්වං සබ්බෙසු සුහදයො සබ්බෙසං රක්ඛිතො භව,
අලක්ඛිං නුද මහාරාජ ලක්ඛ්‍යා භව නිවෙසනං.

සලක්ඛී ධිතිසම්පන්නො පුරිසො හි මහග්ගතො,
අමිත්තානං කාසිපති මූලං අග්ගඤ්ච ඡින්දති.

සක්කොපි හි භූතපති උට්ඨානෙ නප්පමජ්ජති,
ස කල්‍යාණෙ ධිතිං කත්වා උට්ඨානෙ කුරුතෙ මනො.

ගන්ධබ්බා පිතරො දෙවා සාජීවා හොන්ති තාදිනො,
උට්ඨහතො අප්පමජ්ජතො අනුතිට්ඨන්ති දෙවතා.

සො අප්පමත්තො අක්කුද්ධො තාත කිච්චානි කාරය,
වායමස්සු ච කිච්චෙසු නාලසො වින්දතෙ සුඛං.

තත්ථෙව තෙ වත්තපදා එසාව අනුසාසනී,
අලං මිත්තෙ සුඛාපෙතුං අමිත්තානං දුඛාය වාති.

තත්ථ **පඨමෙනෙව විතථන්**ති තාත රාජා නාම ආදිතොව මුසාවාදං නිවාරයෙ මුසාවාදිනො හි රඤ්ඤො රට්ඨං නිරොජං හොති පථවියා ඔජා කම්මකරණට්ඨානතො සත්තරතනමත්තං හෙට්ඨා පවිසති තතො ආහාරෙ වා තෙලමධුඵාණිතාදීසු වා ඔසධෙසු ඔජා නාම න හොති නිරොජාහාරභොජිනො මනුස්සා බව්හාබාධා හොන්ති. රට්ඨෙ ඵලජලපථෙසු ආයො නුප්පජ්ජති තස්මිං අනුප්පන්නෙ රාජානො දුග්ගතා හොන්ති. තෙ සෙවකෙ සඞ්ගණ්හිතුං න සක්කොන්ති අසඞ්ගණ්හිතා සෙවකා රාජානං ගරුචිත්තෙන න ඔලොකෙන්ති එවං තාත මුසාවාදෙ නාමෙස නිරොජො සො ජීවිතහෙතුපි න කාතබ්බො සච්චං පන සාධුතරං රක්ඛන්ති තදෙව පරිග්ගහෙතබ්බං. අපිච මුසාවාදෙ නාම ගුණපරිධංසකො විපත්තිපරියොසානො දුතියචිත්තවාරෙ අවීචිපරායණං කාරෙති ඉමස්මිං පනත්ථෙ-ධම්මා හවෙ හතො හන්තීති[a] චෙතියජාතකං කථෙතබ්බං. **කොධන්**ති තාත රාජානාම පඨමමෙව කුජ්ඣනලක්ඛණම්පි නිවාරෙය්‍ය. තාත අක්කුද්ධස්ස හි කොධො ඛිප්පං මත්ථකං න පාපුණාති රුජ්ජනං පාපුණාති. රාජානො නාම වාචාවුධා කුජ්ඣිත්වා ඔලොකිතමත්තෙනාපි පරං විනාසෙන්ති තස්මා රඤ්ඤා අඤ්ඤෙහි මනුස්සෙහි අතිරෙකතරං නික්කොධෙන භවිතබ්බං ඛන්තිමෙත්තානුද්දයාසම්පන්නෙන අත්තනො පියපුත්තං විය ලොකං වොලොකෙන්තෙන. තාත අතිකොධනො හි රාජා උප්පන්නං යසං රක්ඛිතුං න සක්කොති ඉමස්ස පනත්ථස්ස දීපනත්ථං ඛන්තිවාදිජාතක චූළධම්මපාලජාතකානි

a. අට්ඨකනිපාත.

කාතබ්බන්ති. චූළධම්මපාලජාතකස්මිං හි මහාපතාපනො රාජා පුත්තං ඝාතෙත්වා පුත්තසොකෙන හදයෙන ඵලිතෙන මතාය දෙවියා සයම්පි දෙවිං අනුසොචන්තො හදයෙන ඵලිතෙනෙව මරි. අථ තෙ තයොපි ජනෙ එකාළාහනෙව ඣාපෙසුං. තස්මා රඤ්ඤා පඨමමෙව මුසාවාදං වජ්ජෙත්වා දුතියං කොධො වජ්ජෙතබ්බො. **හාසන්ති** හස්සං. අයමෙව වා පාඨො. තෙසු තෙසු කිච්චෙසු උබ්බිල්ලාවිතචිත්තතාය කෙළිසීලතං පරිහාසං නිවාරෙය්‍ය. තාත රඤ්ඤා නාම කෙළිසීලෙන න භවිතබ්බං අපරපත්තියෙන හුත්වා සබ්බකිච්චානි අත්තපච්චක්ඛෙනෙව කාතබ්බානි උබ්බිල්ලාවිතචිත්තො හි රාජා අතුලෙත්වා කම්මානි කාරෙන්තො ලද්ධං යසං විනාසෙති. ඉමස්මිං පනත්ථෙ සරභඞ්ගජාතකෙ පුරොහිතස්ස වචනං ගහෙත්වා දණ්ඩකීරඤ්ඤො කිසවච්ඡෙ අපරජ්ඣිත්වා සහ රට්ඨෙන උච්ඡිජ්ජිත්වා කුක්කුලනිරයෙ නිබ්බත්තභාවො ච මාතඞ්ගජාතකෙ මෙජ්ඣරඤ්ඤො බ්‍රාහ්මණානං කථං ගහෙත්වා මාතඞ්ගතාපසෙ අපරජ්ඣිත්වා සහරට්ඨෙන උච්ඡිජ්ජිත්වා නිරයෙ නිබ්බත්තභාවො ච සත්ත ජාතකෙ දසභාතිකරාජදාරකානං මොහමූළ්හානං වචනං ගහෙත්වා කණ්හදීපායනෙ අපරජ්ඣිත්වා වාසුදෙවකුලස්ස නාසිතභාවො ච කථෙතබ්බො. **තතො කිච්චානි කාරෙය්‍යාති** එවං තාත පඨමං මුසාවාදං දුතියං කොධං තතියං අධම්මහාසං වජ්ජෙත්වා තතො පච්ඡා රාජා රට්ඨවාසීනං කත්තබ්බකිච්චානි කාරෙය්‍ය. **තං වතං ආහු ඛත්තියාති** ඛත්තියමහාරාජ යං මයා වුත්තං එතං රඤ්ඤො වතසමාදානන්ති පොරාණකපණ්ඩිතා කථයිංසු. **නතං කයිරාති** යං තයා රාගාදිවසෙන පච්ඡා තාපකරං කම්මං කතං හොති තතො පුබ්බෙ කතතො පුන තාදිසං කම්මං න කයිරා මා කරෙය්‍යාසි තාතාති. **වුච්චතෙති** තං රඤ්ඤො අඝන්ති වුච්චති එවං පොරාණකපණ්ඩිතා කථයිංසු. **සිරීචාති** ඉදං වෙස්සන්තරසකුණො පුබ්බෙ බාරාණසියං පවත්තිතං කාරණං ආහරිත්වා දස්සෙන්තො ආහ.

තත්ථ **අබ්‍රවුන්ති** සුවිපරිවාරසෙට්ඨිනා පුච්ඡිතා කථයිංසු. **උට්ඨානවිරියෙති** යො පොසො උට්ඨානෙ ච විරියෙ ච පතිට්ඨිතො නච පරෙසං සම්පත්තිං දිස්වා උස්සූයති තස්මිං අහං අභිරමාමීති ආහ එවං තාවසිරී කථෙසි. **උස්සූය්‍යකෙති** අලක්ඛී පන තාත පුච්ඡිතා අහං පරසම්පත්තිං උස්සූය්‍යකෙ. **දුහදයෙති** දුච්චිත්තෙ. **කම්මදූසකෙති** කල්‍යාණකම්මං දූසකෙ යො කල්‍යාණකම්මං දූසෙන්තො අප්පියායන්තො අට්ටීයන්තො න කරොති තස්මිං අභිරමාමීති ආහ. එවං සා කාළකණ්ණී මහාරාජ රමති පතිරූපදෙසවාසාදිනො කුසලචක්කස්ස භඤ්ජනී. **සුහදයොති** සුන්දරචිත්තො හිතචිත්තකො. **නුදාති** නීහර. **නිවෙසනන්ති** ලක්ඛ්‍යා පන නිවෙසනං භව පතිට්ඨා හොහි. **සලක්ඛීධිතිසම්පන්නොති** මහාරාජ කාසිපති සො පුරිසො පඤ්ඤාය චෙව විරියෙන ච සම්පන්නො. **මහග්ඝසොති** මහජ්ඣාසයො චොරානං පච්චයභූතෙ ගණ්හන්තො අමිත්තානං මූලං චොරෙ ගණ්හන්තො අමිත්තානං අග්ගං ඡින්දතීති වදති. **සක්කොති** ඉන්දෙ. **භූතපතීති** රාජානං ආලපති. **උට්ඨානෙති**

උට්ඨානවිරියෙ. **නප්පමජ්ජන්තීති** සබ්බකිච්චානි කරොන්ති. **සකල්‍යාණෙති** සො දෙවරාජා උට්ඨානවිරියෙ මනං කරොන්තො පාපකම්මං අකත්වා කල්‍යාණෙ පුඤ්ඤකම්මස්මිංයෙව ඨිතිං කත්වා අප්පමත්තො උට්ඨානෙ මනං කරොති. තස්ස පන කල්‍යාණකම්මෙ විරියකරණභාව දස්සනත්ථං සරභඞ්ගජාතකෙ වීසු දෙවලොකෙසු දෙවතාහි සද්ධිං කපිට්ඨාරාමං ආගන්ත්වා පඤ්හං පුච්ඡිත්වා ධම්මස්ස සුතභාවො මහාකණ්හ ජාතකෙ අත්තනො ආනුභාවෙන ජනං තාසෙත්වා ඔසක්කන්තස්ස සාසනස්ස පවත්තිතභාවොචාති එවමාදීනි වත්ථූනි කථෙතබ්බානි. **ගන්ධබ්බාති** චාතුම්මහාරාජිකානං හෙට්ඨා චතුයොනිකා දෙවා චතුයොනි කත්තායෙව කිර තෙ ගන්ධබ්බා නාම ජාතා. **පිතරොති** බ්‍රහ්මානො. **දෙවාති** උප්පත්තිදෙවවසෙන ඡ කාමාවචරා දෙවා. **තාදිනොති** තථා විධස්ස කුසලාභිරතස්ස රඤ්ඤො තෙ **සාජීවා හොන්ති** සමාජීවිකා උපජීවිතබ්බා. තාදිසාහි රාජානො දානාදීනි පුඤ්ඤානි කරොන්තා දෙව තානං පත්තිං දෙන්ති තා තං පත්තිං අනුමොදිත්වා සම්පටිච්ඡිත්වා දිබ්බ යසෙන වඩ්ඪන්ති. **අනුතිට්ඨන්තීති** තාදිසස්ස රඤ්ඤො විරියං කරොන්තස්ස අප්පමාදං ආපජ්ජන්තස්ස දෙවතා අනුතිට්ඨන්ති අනුගච්ඡන්ති. ධම්මිකං රක්ඛං සංවිදහන්ති. **සොති** සො ත්වං. **වායමස්සු චාති** නානි රට්ඨකිච්චානි කරොන්තො තුලනවසෙන තීරණවසෙන පච්චක්ඛකම්මවසෙන තෙසු තෙසු කිච්චෙසු විරියං කරස්සු. **තෙත්ව තෙ වචනපදාති** තාත යං මං ත්වං කිංසු කිච්චං කතං වරන්ති පුච්ඡි තත්ථ තව පඤ්හයෙව එතෙ මයා පඨමෙනෙව විතත්ථාති ආදයො වුත්තා එතෙ වචනපද වචන කොට්ඨාසා එවං තත්ථ වත්තස්සු. **එසාති** යා තෙ මයා කථිතා එසාව තව අනුසාසනී. **අලන්ති** එවං වත්තමානො හි රාජා අත්තනො මිත්තෙ සුඛාපෙතුං අමිත්තානඤ්ච දුක්ඛාය අලං පරියත්තො සමත්ථොති.

එවං වෙස්සන්තරසකුණෙන එකාය ගාථාය රඤ්ඤො පමාදං චොදෙත්වා එකාදසහි ගාථාහි ධම්මෙ කථිතෙ බුද්ධලීලාය පඤ්හා කථිතොති මහාජනො අච්ඡරියබ්භුතචිත්තජාතො සාධුකාරසතානි පවත්තෙසි. රාජා සොමනස්සජාතො අමච්චෙ ආමන්තෙත්වා භොන්තො අමච්චා මම පුත්තෙන වෙස්සන්තරෙන එවං කථෙන්තෙන කෙන කත්තබ්බං කිච්චං කතන්ති. මහාසෙනගුත්තෙන දෙවාති. තෙනහිස්ස මහාසෙනගුත්තට්ඨානං දම්මීති වෙස්සන්තරං ඨානන්තරෙ ඨපෙසි. සො තතො පට්ඨාය මහාසෙනගුත්තට්ඨානෙ ඨිතො පිතු කම්මං අකාසීති.

වෙස්සන්තරපඤ්හා

නිට්ඨිතො.

පුන රාජා කතිපාහච්චයෙන පුරිමනයෙනෙව කුණ්ඩලිනියා සන්තිකං දූතං පාහෙත්වා සත්තමෙ දිවසෙ තත්ථ ගන්ත්වා පච්චාගන්ත්වා තථෙව මණ්ඩපමජ්ඣෙ නිසීදිත්වා කුණ්ඩලිනිං ආහරාපෙත්වා සුවණ්ණ පීඨෙ නිසින්නං රාජධම්මං පුච්ඡන්තො ගාථමාහ.

සක්ඛී තුවං කුණ්ඩලිනි මඤ්ඤසි ඛත්තබන්ධුනී,
රජ්ජං කාරෙතුකාමෙන කිංසු කිච්චං කතං වරන්ති.

තත්ථ සක්ඛීති මයා පුට්ඨපඤ්හං කථෙතුං සක්ඛිස්සසීති පුච්ඡති. කුණ්ඩලිනීති තස්සා සලිඞ්ගතො ආගතනාමෙනාලපති. තස්සා කිර ද්වීසු කණ්ණපිට්ඨෙසු කුණ්ඩලසණ්ඨානා ද්වෙ ලෙඛා අහෙසුං තෙනස්සා කුණ්ඩලිනීති නාමං කාරෙසි. මඤ්ඤසීති ජානිස්සසි මයා පුට්ඨපඤ්හස්ස අත්ථන්ති. ඛත්තබන්ධුනීති ඛත්තස්ස මහාසෙනගුත්තස්ස භගිණීභාවෙන තං එවං ආලපති. කස්මා පනෙස වෙස්සන්තරසකුණං එවං අපුච්ඡිත්වා ඉමමෙව පුච්ඡතීති. ඉත්ථීභාවෙන. ඉත්ථියො හි පරිත්තපඤ්ඤා තස්මා සචෙ සක්කොති පුච්ඡිස්සාමි නොචෙ න පුච්ඡිස්සාමීති වීමංසනවසෙන එවං පුච්ඡිත්වා තස්සෙව පඤ්හං පුච්ඡි. සා එවං රඤ්ඤා රාජධම්මෙ පුච්ඡිතෙ තාත ත්වං මං ඉත්ථිකා නාම කිං කථෙස්සතීති වීමංසසි මඤ්ඤෙ සකලං තෙ රාජධම්මං ද්වීසුයෙව පදෙසු පක්ඛිපිත්වා කථෙස්සාමීති වත්වා ආහ.

ද්වෙව තාත පදකානි යත්ථ සබ්බං පතිට්ඨිතං,
අලද්ධස්ස ච යො ලාභො ලද්ධස්ස අනුරක්ඛණා.

අමච්චෙ තාත ජානාහි ධීරෙ අත්ථස්ස කොවිදෙ,
අනක්ඛාකිතවෙ තාත අසොණ්ඩෙ අවිනාසකෙ.

යො ච තං තාත රක්ඛෙය්‍ය ධනං යඤ්චෙව තෙ සියා,
සූතොව රථං සඞ්ගණ්හෙ සො තෙ කිච්චානි කාරයෙ.

සුසඞ්ගහිතන්තජනො සයං විත්තං අවෙක්ඛිය,
නිධිඤ්ච ඉණදානඤ්ච න කරෙ පරපත්තියා.

සයං ආයං වයං ජඤ්ඤා සයං ජඤ්ඤා කතාකතං,
නිග්ගණ්හෙ නිග්ගහාරහං පග්ගණ්හෙ පග්ගහාරහං.

සයං ජානපදං අත්ථං අනුසාස රථෙසභ,
මා තෙ අධම්මිකා යුත්තා ධනං රට්ඨඤ්ච නාසයුං.

මා ච වෙගෙන කිච්චානි කාරෙසි කාරයෙසි වා,
වෙගසා හි කතං කම්මං මන්දො පච්ඡානුතප්පති.

මා තෙ අධිසරෙ මුඤ්ච සුබාළ්හමධිකොපිතං,
කොධසා හි බහූ ඵීතා කුලා අකුලතං ගතා.

මා තාත ඉස්සරොම්හීති අනත්ථාය පතාරයි,
ඉත්ථීනං පුරිසානඤ්ච මා තෙ ආසි දුක්ඛුද්‍රයො.

අපෙතලොමහංසස්ස රඤ්ඤො කාමානුසාරිනො,
සබ්බෙ භොගා විනස්සන්ති රඤ්ඤො තං වුච්චතෙ අඝං.

තත්ථෙව තෙ වත්තපදා එසාව අනුසාසනී,
දක්ඛස්සුදානි පුඤ්ඤකරො අසොණ්ඩො අවිනාසකො
සීලවස්සු මහාරාජ දුස්සීලො විනිපාතිකොති.

තත්‍ථ **පදකානී**ති කාරණපදානි. **යත්‍ථා**ති යෙසු වීසු පදෙසු සබ්බං අත්‍ථජාතං හිතසුඛං පතිට්ඨිතං. **අලද්ධස්සා**ති යො ච පුබ්බෙ අලද්ධස්ස ලාභස්ස ලාභො යාව ලද්ධස්ස අනුරක්ඛණා. තාත **අනුප්පන්නස්ස**හි ලාභස්ස උප්පාදනං නාම භාරො උප්පන්නස්ස පන **අනුරක්ඛණ**මෙව භාරො එකච්චො හි යසං උප්පාදෙත්‍වාපි යසෙ පමත්තො පමාදං උප්පාදෙත්‍වා පාණාතිපාතාදීනි කරොති මහාචොරො හුත්‍වා රට්ඨං විලුම්පමානො චරති. අථ නං රාජානො ගාහාපෙත්‍වා මහාවිනාසං සම්පාපෙන්ති. අථවා උප්පන්නරූපාදිකාමගුණෙසු පමත්තො අයොනිසො ධනං නාසෙන්තො සබ්බසාපතෙය්‍යෙ ඛීණෙ කපණො හුත්‍වා චීරකවසනො කපාලමාදාය චරති. පබ්බජිතො වා පන ගන්‍ථධුරාදිවසෙන ලාභසක්කාරං නිබ්බත්තෙත්‍වා පමත්තො හීනායාවත්තති අපරො පඨමජ්ඣානාදීනි නිබ්බත්තෙත්‍වාපි මුට්ඨස්සතිතාය තථාරූපෙ ආරම්මණෙ බජ්ඣිත්‍වා ඣානා පරිහායති. එවං උප්පන්නස්ස යසස්ස වා ඣානාදිලාභස්ස වා රක්ඛණමෙව දුක්කරං. තදත්‍ථදීපනත්‍ථං පන දෙවදත්තස්ස වත්‍ථු මුදුලක්ඛණලොමසකස්සපහාරිතජාතකසඞ්කප්පජාතකානි ච කථෙතබ්බානි. එකො පන ලාභසක්කාරං උප්පාදෙත්‍වා අප්පමාදෙ ඨත්‍වා කල්‍යාණකම්මං කරොති. තස්ස සො යසො සුක්කපක්ඛෙ චන්දො විය වඩ්ඪති තස්මා ත්‍වං මහාරාජ අප්පමත්තො පයොගසම්පත්තියං ඨත්‍වා ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙන්තො තව උප්පන්නං යසං අනුරක්ඛාහීති. **ජානාහී**ති භණ්ඩාගාරිකකම්මාදිකරණත්‍ථං උපධාරෙහි. **අනක්ඛාකිතවෙ**ති අනක්ඛෙ අකිතවෙ අජූතකරෙ චෙව අකෙරාටිකෙ ච. **අසොණ්ඩ**ති පූවසුරාගන්‍ධමාලාසොණ්ඩභාවරහිතෙ. **අවිනාසකෙ**ති තව සන්තකානං ධනධඤ්ඤාදීනං අවිනාසකෙ. **සො**ති යො අමච්චො. **යඤ්චවා**ති යඤ්ච තෙ ඝරෙ ධනං සියා තං රක්ඛෙය්‍ය. **සූතොවා**ති රථසාරථිවිය යථා සාරථි විසමමග්ගනිවාරණත්‍ථං අසෙස සඞ්ගණ්හන්තො රථං සඞ්ගණ්හෙය්‍ය.. එවං යො සහ භොගෙහි තං රක්ඛිතුං සක්කොති සො තෙ අමච්චො නාම තාදිසං ගහෙත්‍වා භණ්ඩාගාරිකාදිකිච්චානි කාරය. **සුසඞ්ගහිතන්තජනො**ති තාත යස්ස හි රඤ්ඤො අත්තනො අන්තොජනො ච අන්තොවළඤ්ජනකපරිජනො ච දානාදීහි අසඞ්ගහිතො හොති තස්ස අන්තොනිවෙසනෙ සුවණ්ණහිරඤ්ඤාදීනි තෙසං අසඞ්ගහිතමනුස්සානං වසෙන නස්සන්ති අන්තො මන්තො බහි ගච්ඡති තස්මා ත්‍වං සුට්ඨු සඞ්ගහිතඅන්තොජනො හුත්‍වා එත්තකං නාම මෙ විත්තන්ති සයං අත්තනො ධනං අවෙක්ඛිත්‍වා අසුකට්ඨානෙ නාම නිධිං නිධෙම අසුකස්ස ඉණං දෙමාති ඉදං උභයම්පි, **න කරෙ පරපත්තියා**ති පරං පත්තියායිත්‍වා මා කරි සබ්බං අත්තපච්චක්ඛමෙව කාරෙය්‍යාසීති වදති. **ආයං වය**ඤ්චාති තතො උප්පජ්ජනකං ආයඤ්ච තෙසං තෙසං දාතබ්බං වයඤ්ච සයමෙව ජානෙය්‍යාසි. **කතාකත**න්ති සඞ්ගාමෙ වා නවකම්මෙ වා අඤ්ඤෙසු වා කිච්චෙසු ඉමිනා ඉදං නාම මය්හං කතං ඉමිනා ඉදං නාම න කතන්ති එතම්පි සයමෙව ජානෙය්‍යාසි මා පරපත්තියො හොහි. **නිග්ගණ්හෙ**ති තාත රාජා නාම සන්‍ධිච්ඡෙදාදිකාරකං නිග්ගහාරහං

ආනෙත්වා දස්සිතං උපපරික්ඛිත්වා සොධෙත්වා පොරාණකරාජූහි ඨපිතදණ්ඩං ඔලොකෙත්වා දෙසානුරූපං නිග්ගණ්හෙය්‍ය. **පග්ගණ්හෙ**ති යො පන පග්ගහාරහො හොති අභිඤ්ඤාතස්ස වා පරබලස්ස භෙදෙත්වා භින්නස්ස වා සකබලස්ස ආරාධකො අලද්ධස්ස වා රජ්ජස්ස ආහරකො ලද්ධස්ස වා ථාවරකාරකො යෙන වා පන ජීවිතං දින්නං හොති එවරූපං පග්ගහාරහං පග්ගහෙත්වා මහන්තං සක්කාරං සම්මානං කාරෙය්‍ය එවං හිස්ස කිච්චෙසු අපෙක්ඛාපි උරං දත්වා කත්තබ්බං කරිස්සන්ති. **ජනපද**න්ති ජනපදවාසීනං සයං අත්ථං අත්තපච්චක්ඛෙනෙව අනුසාස. **අධම්මිකා යුත්තකා**ති අධම්මිකා තත්ථ තත්ථ නියුත්තා ආයුත්තකා ලඤ්ජං ගහෙත්වා විනිච්ඡයං භින්දන්තා තව ධනක්ඛයං රට්ඨක්ඛයං මා නාසෙය්‍යුං ඉමිනා කාරණෙන අප්පමත්තො හුත්වා සයමෙව අනුසාස. **වෙගෙනා**ති සහසා අතුලෙත්වා අතීරෙත්වා. **වෙගසා**ති අතුලෙත්වා ඡන්දාදිවසෙන සහසා කතං කම්මං හි න සාධු න සුන්දරං කිං කාරණා තාදිසඤ්හි කත්වා මන්දො පච්ඡා විප්පටිසාරවසෙන ඉධ ලොකෙ අපාය දුක්ඛානි අනුභොන්තො පරලොකෙ ච අනුතප්පති. අයං පනත්ථො- ඉසීනමන්තරං කත්වා භරුරාජාති මෙ සුතන්ති[a] භරුජාතකෙන දීපෙතබ්බො. **මා තෙ අධිසරෙ මුඤ්ච සුබාළ්හමධිකොපිත**න්ති තාත තව හදයං කුසලං අධිසරිත්වා අතික්කමිත්වා පවත්තෙන පරෙසං අකුසලකම්මෙ සුට්ඨු බාළ්හං අධිකොපිතං කුජ්ඣාපිතං හුත්වා මා මුඤ්ච මා පතිට්ඨීයතූති අත්ථො. ඉදං වුත්තං හොති- තාත යදා තෙ විනිච්ඡයෙ සිතස්ස ඉමිනා පුරිසො වා හතො සන්ධි වා ඡින්නොති චොරං දස්සෙන්ති තදා තෙ පරෙසං වචනෙහි සුට්ඨු කොපිතම්පි හදයං කොධවසෙන මා මුඤ්ච, අපරිග්ගහෙත්වා මා දණ්ඩං පණෙහි. කිං කාරණා අචොරම්පි හි චොරොති ගහෙත්වා ආනෙන්ති තස්මා අකුජ්ඣිත්වා උභින්නං අත්ථපච්චත්ථිකානං කථං සුත්වා සුට්ඨු සොධෙත්වා අත්තපච්චක්ඛෙන තස්ස චොරභාවං ඤත්වා පවෙණියා ඨපිතදණ්ඩවසෙන කත්තබ්බං කරෙහි රඤ්ඤො හි උප්පන්නොපි කොධො හදයං සීතලං අකත්වා කම්මං න කාතබ්බං යදා පනස්ස හදයං සීතලං නිබ්බුතං හොති මුදුකං තදා විනිච්ඡයකම්මං කාතබ්බං. ඵරුසෙ හි චිත්තෙ පක්කට්ඨිතෙ උදකෙ මුඛනිමිත්තං විය කාරණං න පඤ්ඤායති. **කොධසාහී**ති තාත කොධෙන හි බහූනි ඵීතානි රාජකුලානි අකුලභාවං ගතානි මහාවිනාසමෙව පත්තානීති. ඉමස්ස පනත්ථස්ස දීපනත්ථං ඛන්තිවාදිජාතක නාළිකීරරාජවත්ථු සහස්සබාහුඅජ්ජුනවත්ථුආදීනි කථෙතබ්බානි. **පතාරයී**ති තාත අහං පථවිස්සරොති මා මහාජනං කායදුච්චරිතාදිඅනත්ථාය පතාරයි මා ඔතාරයි යථා තං අනත්ථං සමාදාය වත්තන්ති මා එවමකාසීති අත්ථො. **මා තෙ ආසී**ති තාත තව විජිතෙ මනුස්සජාතිකානං වා තිරච්ඡානජාතිකානං වා ඉත්ථිපුරිසානං **දුක්ඛුද්‍රයො** දුක්ඛුප්පත්ති මා ආසි. යථා හි අධම්මිකානං රාජූනං විජිතෙ මනුස්සා කායදුච්චරිතාදීනි කත්වා නිරයෙ උප්පජ්ජන්ති තව රට්ඨවාසීනං තං

---

a. දුකනිපාත.

දුක්ඛං යථා න හොති තථා කරෙහීති අත්ථො. **අපෙතලොමහංසස්සාති** අත්තානුවාදාදිභයෙහි නිබ්භයස්ස. ඉමිනා ඉදං දස්සෙති-තාත යො රාජා කිස්මිඤ්චි ආසඞ්කං අකත්වා අත්තනො කම්මමෙව අනුස්සරති ඡන්ද වසෙන යං යං ඉච්ඡති තං තං කරොති විස්සට්ඨයට්ඨි විය **අන්ධො** නිරඞ්කුසො විය ච චණ්ඩහත්ථී හොති තස්ස **සබ්බෙ භොගා විනස්සන්ති** තස්ස තං භොගබ්‍යසනං **අඝං** දුක්ඛන්ති වුච්චති. **තස්සෙව තෙ වත්ත පදන්ති** පුරිමනයෙනෙව යොජෙතබ්බං. **දක්ඛස්සුදානීති** තාත ත්වං ඉමං අනුසාසනිං සුත්වා ඉදානි **දක්ඛො** අනලසො පුඤ්ඤානං කරණෙන **පුඤ්ඤකරො** සුරාදි පරිහරණෙන **අසොණ්ඩො** දිට්ඨධම්මිකසම්පරායිකස්ස අත්ථස්ස අවිනාසෙන **අවිනාසකො** භවෙය්‍යාසි. **සීලවස්සූති** සීලවා ආචාරසම්පන්නො භව දසසු රාජධම්මෙසු පතිට්ඨාය රජ්ජං කාරෙහි. **දුස්සීලො විනිපාතිකොති** දුස්සීලො හි මහාරාජ අත්තානං නිරයෙ විනිපාතෙන්තො විනිපාතිකො නාම හොතීති.

එවං කුණ්ඩලිනීපි එකාදසහි ගාථාහි ධම්මං දෙසෙසි. රාජා තුට්ඨො අමච්චෙ ආමන්තෙත්වා පුච්ඡි භොන්තො අමච්චා මම ධීතාය කුණ්ඩලිනියා එවං කථයමානාය කෙන කත්තබ්බං කිච්චං කතන්ති. භණ්ඩාගාරිකෙන දෙවාති. තෙනහිස්සා භණ්ඩාගාරිකට්ඨානං දම්මීති කුණ්ඩලිනිං ඨානන්තරෙ ඨපෙසි. සා තතො පට්ඨාය භණ්ඩාගාරිකට්ඨානෙ ඨත්වා පිතු කම්මං අකාසීති.

කුණ්ඩලිනීපඤ්හො
නිට්ඨිතො.

පුන රාජා කතිපාහච්චයෙන පුරිමනයෙනෙව ජම්බුකපණ්ඩිතස්ස සන්තිකං දූතං පෙසෙත්වා සත්තමෙ දිවසෙ තත්ථ ගන්ත්වා සම්පත්තිං අනුභවිත්වා පච්චාගතො තථෙව මණ්ඩපමජ්ඣෙ නිසීදි. අථ අමච්චා ජම්බුකපණ්ඩිතං කඤ්චනපීඨෙ නිසීදාපෙත්වා පීඨං සීසෙනාදාය ආගඤ්ඡුං. පණ්ඩිතො පිතුඅඞ්කෙ නිසීදිත්වා කීළිත්වා ගන්ත්වා කඤ්චනපීඨෙයෙව නිසීදි. අථ නං රාජා පඤ්හං පුච්ඡන්තො ගාථමාහ.

අපුච්ඡිම්හ කොසියගොත්තං කුණ්ඩලිනිං තථෙව ච,
ත්වං දානි වදෙහි ජම්බුක බලානං බලමුත්තමන්ති.

තස්සත්ථො-තාත ජම්බුක අහං තව භාතරං කොසියගොත්තං වෙස්සන්තරං භගිනිඤ්ච තෙ කුණ්ඩලිනිං රාජධම්මං අපුච්ඡිං තෙ අත්තනො බලෙන කථෙසුං යථා පනෙතෙ පුච්ඡිං තථෙව ඉදානි පුත්ත ජම්බුක තං පුච්ඡාමි ත්වං රාජධම්මඤ්ච බලානං උත්තමබලඤ්ච කථෙහීති එවං රාජා මහාසත්තං පඤ්හං පුච්ඡන්තො අඤ්ඤෙසං පුච්ඡිතනියාමෙන අපුච්ඡිත්වා විසෙසෙත්වා පුච්ඡි. අථස්ස පණ්ඩිතො තෙනහි මහාරාජ ඔහිතසොතො සුණ සබ්බං තෙ කථෙස්සාමීති පසාරිතහත්ථෙ සහස්සත්ථවිකං ඨපෙන්තො විය ධම්මදෙසනං ආරභි.

බලං පඤ්චවිධං ලොකෙ පුරිසස්මිං මහග්ගතෙ,
තත්ථ බාහුබලං නාම චරිමං වුච්චතෙ බලං.

භොගබලඤ්ච දීඝාවු දුතියං වුච්චතෙ බලං,
අමච්චබලඤ්ච දීඝාවු තතියං වුච්චතෙ බලං.

අභිජච්චබලඤ්චෙව තං චතුත්ථං අසංසයං,
යානි එතානි සබ්බානි අධිගණ්හාති පණ්ඩිතො.

තං බලානං බලසෙට්ඨං අග්ගං පඤ්ඤාබලං වරං,
පඤ්ඤාබලෙනුපත්ථද්ධො අත්ථං වින්දති පණ්ඩිතො.

අපි චෙ ලභති මන්දො ඵීතං ධරණිමුත්තමං,
අකාමස්ස පසය්හං වා අඤ්ඤො තං පටිපජ්ජති.

අභිජාතොපි චෙ හොති රජ්ජං ලද්ධාන ඛත්තියො,
දුප්පඤ්ඤො හි කාසිපති සබ්බෙනපි න ජීවති.

පඤ්ඤා සුතං විනිච්ඡිනී පඤ්ඤා කිත්තිසිලොකවඩ්ඪනී,
පඤ්ඤාසහිතො නරො ඉධ අපි දුක්ඛෙ සුඛානි වින්දති.

පඤ්ඤඤ්ච ඛො අසුස්සූසං න කොචි අධිගච්ඡති,
බහුස්සුතං අනාගම්ම ධම්මට්ඨං අවිනිබ්භුජං.

යො ච ධම්මවිභඞ්ගඤ්ඤූ කාලුට්ඨායී අතන්දිතො,
අනුට්ඨහති කාලෙන කම්මඵලං තස්ස ඉජ්ඣති.

අනායතනසීලස්ස අනායතනසෙවිනො,
න නිබ්බින්දියකාරිස්ස සම්මදත්ථො විපච්චති.

අජ්ඣත්තඤ්ච පයුත්තස්ස යථායථනසෙවිනො,
අනිබ්බින්දියකාරිස්ස සම්මදත්ථො විපච්චති.

යොගප්පයොගසඞ්ඛාතං සම්භතස්සානුරක්ඛණං
තානි ත්වං තාත සෙවස්සු මා අකම්මාය රන්ධයී,
අකම්මුනා ච දුම්මෙධො නළාගාරංව සීදතීති.

තත්ථ මහග්ගතෙති මහාරාජ ඉමස්මිං සත්තලොකෙ මහජ්ඣාසයෙ පුරිසෙ පඤ්චවිධං බලං හොති. **බාහුබලන්ති** කායබලං. **චරිමන්ති** තං අතිමහන්තම්පි සමානං ලාමකමෙව. කිං කාරණාති. **අබ්බාලභාවෙන** සචෙහි කායබලං මහන්තං නාම භවෙය්‍ය වාරණබලතො ලටුකිකාය බලං ඛුද්දකං භවෙය්‍ය වාරණබලං පන අබ්බාලභාවෙන මරණස්ස පච්චයං ජාතං. ලටුකිකා අත්තනො ඤාණකුසලතාය වාරණං ජීවිතක්ඛයං පාපෙසීති ඉමස්මිං පනත්ථෙ-නහෙව සබ්බත්ථ බලෙන කිච්චං බලං හි බාලස්ස වධාය හොතීති.a සුත්තං ආහරිතබ්බං. **භොගබලන්ති** උපත්ථම්භනවසෙන සබ්බං හිරඤ්ඤසුවණ්ණාදි උපභොගජාතං භොග

a. ලටුකිකජාතකං, පඤ්චකනිපාත.

බලං නාම තං කායබලතො මහන්තතරං. **අමච්චබල**න්ති අභෙජ්ජමිත්තස්ස සූරස්ස සුහදයස්ස අමච්චමණ්ඩලස්ස අත්ථිතා. තං බලං සඞ්ගාමසූරතාය පුරිමෙහි බලෙහි මහන්තතරං. **අභිජච්චබල**න්ති තීණි කුලානි අතික්කමිත්වා ඛත්තියකුලවසෙන ජාතිසම්පත්ති. තං ඉතරෙහි බලෙහි මහන්තතරං ජාතිසම්පන්නා එවහි යුජ්ජන්ති න ඉතරෙති. **යානි චෙතානී**ති යානිච එතානි චත්තාරිපි බලානි **පණ්ඩිතො** යස්සානුභාවෙන අධිගණ්හාති අභිභවති තං සබ්බබලානං පඤ්ඤාබලං සෙට්ඨන්ති ච අග්ගන්ති ච වුච්චති කිං කාරණා. තෙනහි බලෙනුපත්ථද්ධො **පණ්ඩිතො** අත්ථං වින්දති වුඩ්ඪිං පාපුණාති. තදත්ථජොතනත්ථං–**පුණ්ණ**නදිං යෙනච පෙය්‍යමාහුති[a] පුණ්ණනදීජාතකං සිරිකාළකණ්ණිපඤ්හ පඤ්චපණ්ඩිතපඤ්හ සත්තුභස්තජාතක සම්භවජාතක සරභඞ්ගජාතකාදීනි කථෙතබ්බානි. **මන්දො**ති මන්දපඤ්ඤො බාලො. **ජීන**න්ති තාත මන්දපඤ්ඤො පුග්ගලො සත්තරතනපුණ්ණං චෙපි උත්තමං ධරණිං ලභති තස්ස අභිවිජ්ජමානස්සෙව පසය්හකාරං වා පන කත්වා අඤ්ඤො පඤ්ඤාසම්පන්නො තං පටිපජ්ජති මන්දො හි ලද්ධං යසං රක්ඛිතුං කුලසන්තකං වා පන පවෙණිආගතම්පි රජ්ජං ජිතං අධිගන්තුං න සක්කොති. තදත්ථජොතනත්ථං–අද්ධා පාදඤ්ජලී සබ්බෙ පඤ්ඤාය **අතිරෙචතීති**[b] පාදඤ්ජලීජාතකං කථෙතබ්බං. **ලද්ධානා**ති ජාතිසම්පත්තිං නිස්සාය කුලසන්තකං රජ්ජං ලභිත්වාපි. **සබ්බෙන පීති** තෙන සකලෙනපි රජ්ජෙන **න ජීවති** අනුපායකුසලතාය දුග්ගතොව හොතීති. එවං මහාසත්තො **එත්ත**කෙන ඨානෙන අපණ්ඩිතස්ස අගුණං කථෙත්වා ඉදානි පඤ්ඤං පසංසන්තො **පඤ්ඤා**ති ආදිමාහ. තත්ථ **සුත**න්ති සුතපරියත්ති තඤ්හි පඤ්ඤාව විනිච්ඡිනාති. **කිත්තිසිලොකවඩ්ඪනී**ති කිත්තිඝොසස්ස ච ලාභසක්කාරස්ස ච වඩ්ඪනී. **දුක්ඛෙපි සුඛානි වින්දතී**ති දුක්ඛෙ උප්පන්නෙපි නිබ්භයො හුත්වා උපායකුසලතාය සුඛං පටිලභති. තදත්ථදීපනත්ථං–

යස්සෙතෙ චතුරො ධම්මා වානරින්ද යථා තව,
අලමෙතෙහි අම්බෙහි ජම්බූහි පනසෙහි චාති.

ආදීනි ජාතකානි කථෙතබ්බානි. **අසුස්සූස**න්ති පණ්ඩිතපුග්ගලෙ අපයිරුපාසන්තො අපුච්ඡන්තො **බහුස්සුතං අනාගම්මා**ති තස්ස අසද්දහන්තො. **ධම්මට්ඨ**න්ති සභාව කාරණෙ ඨිතං. **අවිනිබ්භුජ**න්ති අත්ථානත්ථං කාරණාකාරණං අනොගාහන්තො අතීරෙන්තො න කොචි පඤ්ඤං අධිගච්ඡති නාමාති. **ධම්මවිභඞ්ගඤ්ඤූ**ති දසකුසලකම්මපථවිභඞ්ගකුසලො. **කාලුට්ඨායී**ති විරියං කාතුං යුත්තකාලෙ විරියස්ස කාරකො. **අනුට්ඨහතී**ති තස්මිං තස්මිං කාලෙ තං තං කිච්චං කරෙති. **තස්සා**ති තස්ස පුග්ගලස්ස **කම්මඵලං සමිජ්ඣති** නිප්ඵජ්ජති. **අනායතනසීලස්සා**ති අනායතනං වුච්චති ලාභයසසුඛානං අනාකරො දුස්සීල්‍යකම්මං තං සීලස්ස තෙන දුස්සීල්‍යකම්මෙන සමන්නාගතස්ස අනායතන

a. දුකනිපාත. b. දුකනිපාත.

හූතමෙව දුස්සීලපුග්ගලං සෙවන්තස්ස කුසලස්ස කම්මස්ස කරණකාලෙ. **නිබ්බිජ්ඣකාරිස්සාති** නිබ්බිජ්ඣිත්වා උක්කණ්ඨිත්වා කරොන්තස්ස එවරූපස්ස තාත පුග්ගලස්ස කම්මන්තං අත්ථො **සම්මා** න විපච්චති න සම්පජ්ජති තීණි කුලගතානි ඣාමසඞ්ගානි න උපනෙතීති අත්ථො. **අජ්ඣත්තසුඛාති** අත්තනො නියකජ්ඣත්තං අනිච්චභාවනාදිවසෙන පයුත්තස්ස. **තථාසන්නසෙවිනොති** තථෙව සීලවන්තෙ පුග්ගලෙ සෙවමානස්ස. **විපච්චතීති** සම්පජ්ජති මහන්තං යසං දෙති. **යොගප්පයොගසඞ්ඛාතෙ**න්ති යොගෙ යුඤ්ජිතබ්බයුත්තෙ කාරණෙ පයොගකොට්ඨාසභූතං පඤ්ඤං. **සම්භතස්සාති** රාසීකතස්ස ධනස්ස අනුරක්ඛණං. **තානි සබ්බා**නීති එතානි ච වෙ පුරිමානි ච මයා වුත්තකාරණානි සබ්බානි තාත සෙවස්සු මයා වුත්තං ඔවාදං හදයෙ කත්වා අත්තනො ඝරෙ ධනං රක්ඛ. **මා අකම්මාය රන්ධයීති** අයුත්තෙන අකාරණෙන මා රන්ධයි තං ධනං මා ඛාපයි මා නාසයි. **කිං කාරණා අකම්මුනාති** අයුත්තකම්මකරණෙන. **දුම්මෙධො** පුග්ගලො සකං ධනං නාසෙත්වා පච්ඡා දුග්ගතො **නළාගාරංව සීදතීති** යථා නළාගාරං මූලතො පට්ඨාය ජීරමානං අප්පතිට්ඨං පතති එවං අකාරණෙන ධනං නාසෙත්වා අපායෙසු නිබ්බත්තතීති.

එවම්පි බොධිසත්තො එත්තකෙන ඨානෙන පඤ්ඤබලානි වණ්ණෙත්වා පඤ්ඤාබලං උක්ඛිපිත්වා චන්දමණ්ඩලං පහරන්තො විය කථෙත්වා ඉදානි දසහි ගාථාහි රඤ්ඤො ඔවාදං දෙන්තො ආහ.

ධම්මඤ්චර මහාරාජ මාතාපිතූසු ඛත්තිය,
ඉධ ධම්මඤ්චරිත්වාන රාජ සග්ගං ගමිස්සසි.

ධම්මඤ්චර මහාරාජ පුත්තදාරෙසු ඛත්තිය,
ඉධ ධම්මඤ්චරිත්වාන රාජ සග්ගං ගමිස්සසි.

ධම්මඤ්චර මහාරාජ මිත්තාමච්චෙසු ඛත්තිය,
ඉධ ධම්මඤ්චරිත්වාන රාජ සග්ගං ගමිස්සසි.

ධම්මඤ්චර මහාරාජ වාහනෙසු බලෙසු ච,
ඉධ ධම්මඤ්චරිත්වාන රාජ සග්ගං ගමිස්සසි.

ධම්මඤ්චර මහාරාජ ගාමෙසු නිගමෙසු ච,
ඉධ ධම්මඤ්චරිත්වාන රාජ සග්ගං ගමිස්සසි.

ධම්මඤ්චර මහාරාජ රට්ඨෙසු ජනපදෙසු ච,
ඉධ ධම්මඤ්චරිත්වාන රාජ සග්ගං ගමිස්සසි.

ධම්මඤ්චර මහාරාජ සමණබ්‍රාහ්මණෙසු ච,
ඉධ ධම්මඤ්චරිත්වාන රාජ සග්ගං ගමිස්සසි.

ධම්මඤ්චර මහාරාජ මිගපක්ඛීසු ඛත්තිය,
ඉධ ධම්මඤ්චරිත්වාන රාජ සග්ගං ගමිස්සසි.

ධම්මඤ්චර මහාරාජ ධම්මො චිණ්ණො සුඛාවහො,
ඉධ ධම්මඤ්චරිත්වාන රාජ සග්ගං ගමිස්සසි.

ධම්මඤ්චර මහාරාජ ස ඉන්ද දෙවා ස බ්‍රහ්මකා,
සුචිණ්ණෙන දිවං පත්තා මා ධම්මං රාජ පමාදෙති.

තත්‍ථ පඨම ගාථාය තාව **ඉධ ධම්ම**න්ති මාතුපට්ඨාන පිතුපට්ඨාන ධම්මං තං කාලස්සෙව වුට්ඨාය මුඛොදකදන්තකට්ඨාති ආදිං දත්වා සබ්බසරීරකිච්චපරිහරණං කරොන්තොව පූරෙතීති වදති. **පුත්තදාරෙසූ**ති පුත්තධීතරො තාව පාපා නිවාරෙත්වා කල්‍යාණෙ නිවෙසෙන්තො සිප්පං උග්ගණ්හාපෙන්තො වයප්පත්තකාලෙ පතිරූපකුලවසෙන ආවාහ විවාහං කාරෙන්තො සමයෙ ධනං දෙන්තො පුත්තෙසු ධම්මං චරති නාම. භරියං සම්මානෙන්තො අනතිචරන්තො ඉස්සරියං වොස්සජ්ජෙන්තො අලඞ්කාරං අනුප්පදෙන්තො දාරෙසු ධම්මං චරති නාම. **මිත්තාමච්චෙසූ**ති මිත්තාමච්චෙ චතූහි සඞ්ගහවත්ථූහි සඞ්ගණ්හන්තො අවිසංවාදෙන්තො එතෙසු ධම්මං චරති නාම. **වාහනෙසු බලෙසු චා**ති හත්ථිඅස්සාදීනං වාහනානං බලකායස්ස ච දාතබ්බයුත්තකං දෙන්තො සක්කාරං කරොන්තො හත්ථිඅස්සාදයො මහල්ලකකාලෙ කම්මෙසු අයොජෙන්තො තෙසු ධම්මං චරති නාම. **ගාමෙසු නිගමෙසු චා**ති ගාම නිගමවාසිනො දණ්ඩබලීහි අපීළෙන්තොව තෙසු ධම්මං චරති නාම· **රට්ඨෙසු ජනපදෙසු චා**ති රට්ඨඤ්ච ජනපදඤ්ච අකාරණෙන කිලමෙන්තො හිතචිත්තං අපච්චුපට්ඨපෙන්තො තත්‍ථ අධම්මං චරති නාම. අපීළෙන්තො පන හිතචිත්තෙන පත්ථරන්තො තත්‍ථ ධම්මඤ්චරති නාම. **සමණබ්‍රාහ්මණෙසූ**ති තෙසං චත්තාරො පච්චයෙ දෙන්තොව තෙසු ධම්මඤ්චරති නාම. **මිගපක්ඛීසූ**ති සබ්බචතුප්පදසකුණානං අභයං දෙන්තො තෙසු ධම්මං චරති නාම. **ධම්මො චිණ්ණො**ති සමචරියධම්මො චිණ්ණො තිසම්මචරියධම්මො චිණ්ණො. **සුඛාවහො**ති තීසු කුලසම්පදාසු ඡසු කාමසග්ගෙසු ච සුඛං ආවහති. **සුචිණ්ණෙනා**ති ඉධ චිණ්ණෙන කායසුචරිතාදිනා සුචිණ්ණෙන. **දිවං පත්තා**ති දෙවලොකබ්‍රහ්මලොකසඞ්ඛාතං දිවං ගතා තත්‍ථ දිබ්බසම්පත්තිලාභිනො ජාතා. **මා ධම්මං රාජ පමාදො**ති තස්මා ත්වං මහාරාජ ජීවිතං ජහන්තොපි ධම්මං මා පමජ්ජාති.

එවං දසධම්මචරියගාථායො වත්වා උත්තරිම්පි ඔවදන්තො ඔසාන ගාථං ආහ.

තථෙව තෙ වත්තපදා එසාව අනුසාසනී,
සප්පඤ්ඤසෙවී කල්‍යාණී සමත්තං සාමතංවිදූති.

තත්‍ථ **තථෙව තෙ වත්තපදා**ති ඉදං පුරිමනයෙනෙව යොජෙතබ්බං. **සප්පඤ්ඤසෙවී කල්‍යාණී සමත්තං සාමතං විදූ**ති මහාරාජ තං මයා වුත්තං ඔවාදං ත්වං නිච්චකාලං සප්පඤ්ඤපුග්ගලං සෙවී කල්‍යාණගුණසමන්නාගතො හුත්වා සමත්තං පරිපුණ්ණං සාමං විදූ අත්තපච්චක්ඛතොව ජානිත්වා යථානුසිට්ඨං පටිපජ්ජාහි.

එවං මහාසත්තො ආකාසගඞ්ගං ඔතාරෙන්තො විය බුද්ධලීලාය ධම්මං දෙසෙසි. මහාජනො මහාසක්කාරං අකාසි. සාධුකාරසහස්සානි අදාසි. රාජා තුට්ඨො අමච්චෙ ආමන්තෙත්වා පුච්ඡි භොන්තො අමච්චා මම පුත්තෙන තරුණඵලසමානතුණ්ඩෙන ජම්බුකපණ්ඩිතෙන එවං කථෙන්තෙන කෙන කත්තබ්බං කිච්චං කතන්ති. සෙනාපතිනා දෙවාති. තෙනහිස්ස සෙනාපතිට්ඨානං දම්මීති ජම්බුකං ඨානන්තරෙ ඨපෙසි. සො තතො පට්ඨාය සෙනාපතිට්ඨානෙ ඨත්වා පිතුකම්මානි අකාසි. තිණ්ණං සකුණානං මහන්තො සක්කාරො අහොසි. තයොපි ජනා රඤ්ඤො අත්ථඤ්ච ධම්මඤ්ච අනුසාසිංසු. මහාසත්තස්ස ඔවාදෙ ඨත්වා රාජා දානාදීනි පුඤ්ඤානි කත්වා සග්ගපරායණො අහොසි. අමච්චා රඤ්ඤො සරීරකිච්චං කත්වා සකුණානං ආරොචෙත්වා සාමි ජම්බුක සකුණ රාජා තුම්හාකං ඡත්තං උස්සාපෙතබ්බං අකාසීති වදිංසු. මහාසත්තො න මය්හං රජ්ජෙනත්ථො තුම්හෙ අප්පමත්තා රජ්ජං කාරෙථාති ජනං සීලෙසු පතිට්ඨපෙත්වා එවං විනිච්ඡයං පවත්තෙය්යාථාති විනිච්ඡය ධම්මං සුවණ්ණපට්ටෙ ලිඛාපෙත්වා අරඤ්ඤං පාවිසි. තස්සොවාදො චත්තාලීසවස්සසහස්සානි පවත්තීති.

සත්ථා රඤ්ඤො ඔවාදවසෙන ඉමං ධම්මදෙසනං දෙසෙත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා රාජා ආනන්දො අහොසි කුණ්ඩලිනී උප්පලවණ්ණා වෙස්සන්තරො සාරිපුත්තො අහොසි. රාජඅමච්චා බුද්ධපරිසා අහෙසුං ජම්බුකසකුණො පන අහමෙවාති.

තෙසකුණජාතකං.

---

17 2.

අලඞ්කතා කුණ්ඩලිනො සුවත්ථාති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො මහාමොග්ගල්ලානත්ථෙරස්ස පරිනිබ්බානං ආරබ්භ කථෙසි.

සාරිපුත්තත්ථෙරො කිර තථාගතං ජෙතවනෙ විහරන්තං පරිනිබ්බානං අනුජානාපෙත්වා ගන්ත්වා නාලකගාමකෙ ජාතොවරකෙ පරිනිබ්බායි. තස්ස පරිනිබ්බුතභාවං සුත්වා සත්ථා රාජගහං ගන්ත්වා වෙළුවනෙ විහාසි.

තදා මහාමොග්ගල්ලානත්ථෙරො ඉසිගිලිපස්සෙ කාළසිලායං විහරති සො පන ඉද්ධිබලෙන කොටිප්පත්තභාවෙන දෙවචාරිකඤ්ච උස්සදචාරිකඤ්ච චරති. දෙවලොකෙ බුද්ධසාවකානං මහන්තං ඉස්සරියං දිස්වා උස්සදනිරයෙසු ච තිත්ථියසාවකානං මහන්තං දුක්ඛං දිස්වා මනුස්සලොකං ආගන්ත්වා අසුකො උපාසකො අසුකා ච උපාසිකා අසුකස්මිං නාම දෙවලොකෙ නිබ්බත්තිත්වා මහාසම්පත්තිං අනුභවන්ති තිත්ථිය සාවකෙසු අසුකො ච අසුකා ච නිරයාදීසු අසුකෙ අපායෙ නාම නිබ්බත්තන්ති මනුස්සානං කථෙසි මනුස්සා සාසනෙ පසීදන්ති. තිත්ථියෙ පරිවජ්ජෙන්ති. බුද්ධසාවකානං සක්කාරො මහන්තො අහොසි. තිත්ථියානං සක්කාරො පරිහායති. තෙ ථෙරෙ ආඝාතං බන්ධිත්වා ඉමස්මිං ජීවන්තෙ අම්හාකං උපට්ඨාකා භිජ්ජන්ති. සක්කාරො ච පරිහායති.

මාරෙස්සාම නන්ති ථෙරස්ස මාරණත්ථං සමණගුත්තකස්ස නාම චොරස්ස සහස්සං අදංසු. සො ථෙරං මාරෙස්සාමීති මහන්තෙන පරිවාරෙන සද්ධිං කාළසිලං අගමාසි. ථෙරො තං ආගච්ඡන්තං දිස්වාව ඉද්ධියා උප්පතිත්වා පක්කාමි. චොරො තං දිවසං ථෙරං අදිස්වා නිවත්තිත්වා පුන දිවසෙපීති ඡ දිවසෙ අගමාසි. ථෙරොපි තථෙව ඉද්ධියා පක්කාමි. සත්තමෙ පන දිවසෙ ථෙරස්ස පුබ්බෙ කතං අපරාපරවෙදනීයකම්මං ඔකාසං ලභි.

සො කිර පුබ්බෙ භරියාය වචනං ගහෙත්වා මාතාපිතරො මාරෙතුකාමො යානකෙන අරඤ්ඤං නෙත්වා චොරානං උට්ඨිතාකාරං කත්වා මාතාපිතරො පොථෙසි පහරි ච. තෙ චක්ඛුදුබ්බලතාය රූපදස්සනරහිතා තං අත්තනො පුත්තං අසඤ්ජානන්තා චොරා එතෙති සඤ්ඤාය තාත අසුකා නාම චොරා නො ඝාතෙන්ති ත්වං පටික්කමාහීති තස්සෙවත්ථාය පරිදෙවිංසු. සො චින්තෙසි ඉමෙ මයා පොථියමානාපි මය්හංයෙවත්ථාය පරිදෙවන්ති අයුත්තං කම්මං කරොමීති. අථ තෙ අස්සාසෙත්වා චොරානං පලායනාකාරං දස්සෙත්වා තෙසං හත්ථපාදෙ සම්බාහෙත්වා අම්ම තාත මා භායිත්ථ චොරා පලාතාති වත්වා පුන අත්තනො ගෙහමෙව ආනෙසි.

තං කම්මං එත්තකං කාලං ඔකාසං අලභිත්වා භස්මපටිච්ඡන්නො අග්ගිරාසි විය ඨත්වා ඉමං අන්තිමසරීරං උපධාවිත්වා ගණ්හි. යථා පන සුනඛලුද්දකෙන මිගං දිස්වා සුනඛො විස්සජ්ජිතො මිගං අනුබන්ධිත්වා යස්මිං ඨානෙ පාපුණාති තස්මිං යෙව ගණ්හාති එවං ඉදං කම්මං යස්මිං ඨානෙ ඔකාසං ලභති තස්මිං විපාකං දෙති තෙන මුත්තො නාම නත්ථි. ථෙරො අත්තනො කතකම්මස්ස ආකඩ්ඪනභාවං ඤත්වා න අපගඤ්ඡි. ථෙරො තස්ස නිස්සන්දෙන ආකාසෙ උප්පතිතුං නාසක්ඛි. නන්දොපනන්දදමනවෙජයන්තකම්පනසමත්ථාපිස්ස ඉද්ධි කම්මබලෙන දුබ්බලත්තං පත්තා. චොරා ථෙරං ගහෙත්වා ථෙරස්ස අට්ඨීනි තණ්ඩුලඛණ්ඩමත්තානි කරොන්තා භින්දිත්වා සඤ්චුණ්ණෙත්වා පලාලපීඨකකම්මකාරණං නාම කත්වා මතොති සඤ්ඤාය එකස්මිං ගුම්බපිට්ඨෙ ඛිපිත්වා සපරිවාරො පක්කාමි.

ථෙරොපි සතිං පටිලභිත්වා සත්ථාරං වන්දිත්වා පරිනිබ්බායිස්සාමීති චින්තෙත්වා සරීරං ඣානවෙඨනෙන වෙඨෙත්වා ථිරං කත්වා ආකාසං උප්පතිත්වා ආකාසෙන සත්ථුසන්තිකං ගන්ත්වා සත්ථාරං වන්දිත්වා භන්තෙ ආයුසඞ්ඛාරො මෙ වොස්සට්ඨො පරිනිබ්බායිස්සාමීති ආහ. පරිනිබ්බායිස්සසි මොග්ගල්ලානාති. ආම භන්තෙති. කත්ථ ගන්ත්වාති. කාළසිලාපදෙසෙ භන්තෙති. තෙන හි මොග්ගල්ලාන මය්හං ධම්මං කථෙත්වා යාහි. තාදිසස්ස හි සාවකස්ස ඉදානි දස්සනං නත්ථීති.

සො එවං කරිස්සාමි භන්තෙති සත්ථාරං වන්දිත්වා තාලප්පමාණං ආකාසෙ උප්පතිත්වා පරිනිබ්බානදිවසෙ සාරිපුත්තත්ථෙරො විය නානප්පකාරා ඉද්ධියො කත්වා ධම්මං කථෙත්වා සත්ථාරං වන්දිත්වා

කාළසිලායං අට්ඨමියං පරිනිබ්බායි. තං ඛණඤ්ඤෙව ඡ දෙවලොකා එකකොලාහලා අහෙසුං අම්හාකං කිර ආචරියො පරිනිබ්බුතොති දිබ්බගන්ධමාලාවාසධූමචන්දනචුණ්ණෙ චෙව නානාදාරූනි ච ගහෙත්වා ආගමිංසු. එකූනසතරතනචන්දනචිතකා අහොසි. සත්ථා ථෙරස්ස සන්තිකෙ ඨත්වා සරීරනික්ඛෙපං කාරෙසි. ආළාහනස්ස සමන්තතො යොජනමත්තෙ පදෙසෙ පුප්ඵවස්සං වස්සි. දෙවානං අන්තරෙ මනුස්සා මනුස්සානමන්තරෙ දෙවා අහෙසුං යථානුක්කමෙන දෙවානමන්තරෙ යක්ඛා තිට්ඨන්ති යක්ඛානමන්තරෙ ගන්ධබ්බා තිට්ඨන්ති. ගන්ධබ්බානමන්තරෙ නාගා තිට්ඨන්ති. නාගානමන්තරෙ වෙනතෙය්‍යා තිට්ඨන්ති. වෙනතෙය්‍යානමන්තරෙ කින්නරා තිට්ඨන්ති කින්නරානමන්තරෙ කිම්පුරිසා තිට්ඨන්ති. කිම්පුරිසානමන්තරෙ ඡත්තා තිට්ඨන්ති ඡත්තානමන්තරෙ සුවණ්ණචාමරා තිට්ඨන්ති සුවණ්ණචාමරානමන්තරෙ ධජා තිට්ඨන්ති ධජානමන්තරෙ පටාකා තිට්ඨන්ති. සත්තදිවසානි සාධුකීළං කීළිංසු. සත්ථා ථෙරස්ස ධාතුං ගාහාපෙත්වා වෙළුවනද්වාරකොට්ඨකෙ චෙතියං කාරාපෙසි. තදා ධම්මසභායං කථං සමුට්ඨාපෙසුං ආවුසො සාරිපුත්තත්ථෙරො තථාගතස්ස සන්තිකෙ අපරිනිබ්බුතත්තා බුද්ධානං සන්තිකෙ මහන්තං සම්මානං න ලභි මහාමොග්ගල්ලානත්ථෙරො පන බුද්ධානං සමීපෙ පරිනිබ්බුතත්තා මහාසම්මානං ලභීති. සත්ථා ආගන්ත්වා කායනුත්ථ භික්ඛවෙ එතරහි කථාය සන්නිසින්නාති පුච්ඡිත්වා ඉමාය නාමාති වුත්තෙ න භික්ඛවෙ මොග්ගල්ලානො ඉදානෙව මම සන්තිකා සම්මානං ලභි. පුබ්බෙපි ලභි යෙවාති වත්වා අතීතං ආහරි.

අතීතෙ බාරාණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙන්තෙ බොධිසත්තො පුරොහිතස්ස බ්‍රාහ්මණියා කුච්ඡිස්මිං පටිසන්ධිං ගණ්හිත්වා දසමාසච්චයෙන පච්චූසසමයෙ මාතුකුච්ඡිතො නික්ඛමි. තස්මිං ඛණෙ ද්වාදසයොජනිකෙ බාරාණසිනගරෙ සබ්බාවුධානි පජ්ජලිංසු. පුරොහිතො පුත්තස්ස ජාතක්ඛණෙ බහි නික්ඛමිත්වා ආකාසං ඔලොකෙන්තො නක්ඛත්තයොගං දිස්වා ඉමිනා නක්ඛත්තෙන ජාතත්තා එස කුමාරො සකලජම්බුදීපෙ ධනුග්ගහානං අග්ගො භවිස්සතීති ඤත්වා කාලස්සෙව රාජකුලං ගන්ත්වා රාජානං සුඛසයිතභාවං පුච්ඡි. කුතො ආචරිය සුඛං අජ්ජ සකලනිවෙසනෙ ආවුධානි පජ්ජලිතානීති වුත්තෙ මාභායි දෙව න තුම්හාකං නිවෙසනෙයෙව සකලනගරෙපි පජ්ජලිංසු යෙව අජ්ජ අම්හාකං ගෙහෙ කුමාරස්ස ජාතත්තා එවං අහොසීති ආචරිය එවං ජාතකුමාරස්ස පන කිං භවිස්සතීති. න කිඤ්චි මහාරාජ සො පන සකලජම්බුදීපෙ ධනුග්ගහානං අග්ගො භවිස්සතීති. සාධු ආචරිය තෙනහි තං පටිජග්ගිත්වා වයප්පත්තකාලෙ අම්හාකං දදෙය්‍යාසීති වත්වා ඛීරමූලං යාව සහස්සං දාපෙසි.

පුරොහිතො තං ගහෙත්වා නිවෙසනං ගන්ත්වා බ්‍රාහ්මණියා දත්වා පුත්තස්ස නාමගහණදිවසෙ ජාතක්ඛණෙ ආවුධානං පජ්ජලිතත්තා ජොතිපාලොතිස්ස නාමං අකාසි. සො මහන්තෙන පරිවාරෙන වඩ්ඪ

මානො සොළසවස්සකාලෙ උත්තමරූපධරො අහොසි. අථස්ස පිතා සරීරසම්පත්තිං ඔලොකෙත්වා සහස්සං දත්වා තාත තක්කසිලං ගන්ත්වා දිසාපාමොක්ඛස්ස සන්තිකෙ සිප්පං උග්ගණ්හාහීති ආහ. සො සාධූති සම්පටිච්ඡිත්වා ආචරියභාගං ගහෙත්වා මාතාපිතරො වන්දිත්වා තත්ථ ගන්ත්වා සහස්සං දත්වා සිප්පං පට්ඨපෙත්වා සත්තාහෙනෙව නිප්ඵත්තිං පාපුණි.

අථස්ස ආචරියො තුස්සිත්වා අත්තනො සත්තකං ඛග්ගරතනං සන්ධියුත්තං මෙණ්ඩකසිඞ්ගධනුං සන්ධියුත්තං තූණීරං අත්තනො සන්නාහකඤ්චුකං උණ්හීසඤ්ච දත්වා තාත ජොතිපාල අහං මහල්ලකො ඉදානි ත්වං ඉමෙ මාණවකෙ සික්ඛාපෙහීති පඤ්චසතෙ මාණවකෙපි තස්සෙව නිය්‍යාදෙසි. බොධිසත්තො සබ්බං උපකරණං ගහෙත්වා ආචරියං වන්දිත්වා බාරාණසිමෙව ආගන්ත්වා මාතාපිතරො පස්සිත්වා, අට්ඨාසි.

අථ නං වන්දිත්වා ඨිතං පිතා අවොච උග්ගහිතන්තෙ තාත සිප්පන්ති. ආම තාතාති. සො තස්ස වචනං සුත්වා රාජකුලං ගන්ත්වා පුත්තො මෙ දෙව සිප්පං සික්ඛිත්වා ආගතො කිං කරොතු දෙවාති ආහ. ආචරිය අම්හෙ උපට්ඨහතූති. පරිබ්බයමස්ස ජානාථ දෙවාති. දෙවසිකං සහස්සං ලභතූති සො සාධූති සම්පටිච්ඡිත්වා ගෙහං ගන්ත්වා කුමාරං පක්කොසාපෙත්වා තාත ත්වං රාජානං උපට්ඨහාහීති ආහ. සො තතො පට්ඨාය දෙවසිකං සහස්සං ලභිත්වා රාජානං උපට්ඨහි. රාජපාදමූලිකා උජ්ඣායිංසු මයං ජොතිපාලෙන කතකම්මං න පස්සාම දෙවසිකං සහස්සං ගණ්හාති මයමස්ස සිප්පං පස්සිතුකාමාති. රාජා තෙසං වචනං සුත්වා පුරොහිතස්ස කථෙසි.

පුරොහිතො සාධු දෙවාති සම්පටිච්ඡිත්වා පුත්තස්ස ආරොචෙසි සො සාධු තාත ඉතො සත්තමෙ දිවසෙ දස්සෙස්සාමි සිප්පං අපිච රාජා අත්තනො විජිතෙ ධනුග්ගහෙ සන්නිපාතාපෙතූති ආහ. පුරොහිතො තං සුත්වා ගන්ත්වා රඤ්ඤො තමත්ථං ආරොචෙසි. රාජා නගරෙ භෙරිං චාරාපෙත්වා ධනුග්ගහෙ සන්නිපාතාපෙසි. සට්ඨිසහස්සා ධනුග්ගහා සන්නිපතිංසු. රාජා තෙසං සන්නිපතිතභාවං ඤත්වා නගරවාසිනො ජොතිපාලස්ස සිප්පං පස්සන්තූති භෙරිඤ්චාරාපෙත්වා රාජඞ්ගණං සජ්ජාපෙත්වා මහාජනපරිවුතො පල්ලඞ්කවරෙ නිසීදිත්වා ධනුග්ගහෙ පක්කොසාපෙත්වා ජොතිපාලො ආගච්ඡතූති පෙසෙසි.

සො ආචරියෙන දින්නං ධනුං තූණීරං සන්නාහකඤ්චුකං උණ්හීසඤ්ච නිවාසනන්තරෙ ඨපෙත්වා ඛග්ගං ගාහාපෙත්වා පකතිවෙසෙනෙව රඤ්ඤො සන්තිකං ගන්ත්වා එකමන්තං අට්ඨාසි ධනුග්ගහා ජොතිපාලො කිර ධනුසිප්පං දස්සෙතුං ආගතො ධනුං අගහෙත්වා පන ආගතො අම්හාකං හත්ථතො ධනුං ගහෙතුකාමො භවිස්සති නාස්ස දස්සාමාති කතිකං කරිංසු.

රාජා ජොතිපාලං ආමන්තෙත්වා සිප්පං දස්සෙහීති ආහ. සො සාණිං පරික්ඛිපාපෙත්වා අන්තොසාණියං ඨිතො සාටකං අපනෙත්වා සන්නාහං සන්නය්හ කඤ්චුකං පවෙසෙත්වා උණ්හීසං සීසෙ පටිමුඤ්චිත්වා මෙණ්ඩක

සිඞ්ගධනුම්හි පවාළවණ්ණං ජියං ආරොපෙත්වා තුණ්හීරං පිට්ඨෙ බන්ධිත්වා ඛග්ගං වාමතො කත්වා වජිරග්ගං නාරාචං නඛපිට්ඨෙන පරිවත්තෙන්තො සාණිං විවරිත්වා පඨවිං භින්දිත්වා අලඞ්කත-නාගකුමාරො විය නික්ඛමිත්වා ගන්ත්වා රඤ්ඤො අපචිතිං දස්සෙත්වා අට්ඨාසි. තං දිස්වා මහාජනා වග්ගන්ති නදන්ති අප්ඵොටෙන්ති. රාජා දස්සෙහි ජොතිපාල සිප්පන්ති ආහ. දෙව තුම්හාකං ධනුග්ගහෙසු අක්ඛණවෙධීවාලවෙධී සද්දවෙධීසරවෙධිනො චත්තාරො ධනුග්ගහෙ පක්කොසාපෙහීති. රාජා පක්කොසාපෙසි.

මහාසත්තො රාජඞ්ගණෙ චතුරස්සපරිච්ඡෙදබ්භන්තරෙ මණ්ඩපං කත්වා චතූසු කණ්ණෙසු චත්තාරො ධනුග්ගහෙ ඨපෙත්වා එකෙකස්ස තිංසතිංස කණ්ඩසහස්සානි දාපෙත්වා එකෙකස්ස සන්තිකෙ කණ්ඩදායකෙ ඨපෙත්වා සයං වජිරග්ගං නාරාචං ගහෙත්වා මණ්ඩපමජ්ඣෙ ඨත්වා මහාරාජ ඉමෙ චත්තාරො ධනුග්ගහා එකප්පහාරෙනෙව සරෙ ඛිපිත්වා මං විජ්ඣන්තු අහං එතෙහි ඛිත්තකණ්ඩානි නිවාරෙස්සාමීති ආහ. රාජා එවං කරොථාති ආණාපෙසි. ධනුග්ගහා ආහංසු මහාරාජ මයං අක්ඛණවෙධීවාලවෙධීසද්දවෙධීසරවෙධිනො ජොතිපාලො තරුණදාරකො න මයං විජ්ඣිස්සාමාති. මහාසත්තො සචෙ සක්කොථ විජ්ඣථ මන්ති ආහ. තෙ සාධූති සම්පටිච්ඡිත්වා එකප්පහාරෙනෙව කණ්ඩානි ඛිපිංසු. මහාසත්තො තානි නාරාචෙන පහරිත්වා න යථා වා තථා වා පාතෙසි. බොධිකොට්ඨකං පන පරික්ඛිපන්තො විය තාලෙන තාලං වාලෙන වාලං දණ්ඩෙන දණ්ඩං වාජෙන වාජං අනතික්කමන්තො ඛිපිත්වා සරගබ්භං අකාසි. ධනුග්ගහානං කණ්ඩානි ඛීණානි. සො තෙසං ඛීණභාවං ඤත්වා සරගබ්භං අවිනාසෙන්තොව උප්පතිත්වා ගන්ත්වා රඤ්ඤො සන්තිකෙ අට්ඨාසි. මහාජනො වග්ගන්තො නදන්තො අප්ඵොටෙන්තො සෙලෙන්තො අච්ඡරං පහරන්තො මහාකොලාහලං කත්වා වත්ථාභරණානි ඛිපි. එවං රාසිභූතං අට්ඨාරසකොටිසඞ්ඛ්‍යං ධනං අහොසි.

අථ නං රාජා පුච්ඡි කිං සිප්පං නාමෙතං ජොතිපාලාති. සරපටිබාහනං නාම දෙවාති. අඤ්ඤො එතං ජානන්තො අත්ථීති. සකලජම්බුදීපෙ මං ඨපෙත්වා අඤ්ඤො නත්ථි දෙවාති. අපරං දස්සෙහි තාතාති. දෙව එතෙ තාව චතූසු කොණෙසු ඨත්වා චත්තාරොපි ජනා මං විජ්ඣිතුං නාසක්ඛිංසු. අහං පනෙතෙ චතූසු කොණෙසු ඨිතෙ එකෙනෙව සරෙන විජ්ඣිස්සාමීති. ධනුග්ගහා ඨාතුං න විසහිංසු. මහාසත්තො චතූසු කොණෙසු චත්තාරො කදලියො ඨපාපෙත්වා නාරාචපොඞ්ඛෙ රත්තසුත්තකං බන්ධිත්වා එකං කදලිං සඤ්ඤාය ඛිපි. නාරාචො තං කදලිං විජ්ඣිත්වා තතො දුතියං තතො තතියං තතො චතුත්ථං තතො පඨමං විද්ධමෙව විජ්ඣිත්වා පුන හත්ථෙයෙව පතිට්ඨාසි. කදලියො සුත්තපරික්ඛිත්තා අට්ඨංසු. මහාජනො උන්නාදසහස්සානි පවත්තෙසි. රාජා කිං සිප්පං නාමෙතං තාතාති. චක්කවිද්ධං නාම දෙවාති.

අපරම්පි දස්සෙහි තාතාති. මහාසත්තො සරලට්ඨිං නාම සරරජ්ජුං නාම සරවෙණිං නාම දස්සෙසි. සරපාසාදං නාම සරමණ්ඩපං නාම සරසොපානං නාම සරපාකාරං නාම සරපොක්ඛරණිං නාම සරපදුමං නාම පුප්ඵාපෙසි. සරවස්සං නාම වස්සාපෙසි. ඉති අඤ්ඤෙහි අසාධාරණානි ඉමානි ද්වාදස සිප්පානි දස්සෙත්වා පුන අඤ්ඤෙහි අසාධාරණානියෙව සත්තමහාකායෙ පදාලෙසි. අට්ඨඞ්ගුලබහලං උදුම්බරපදරං විජ්ඣි. චතුරඞ්ගුලබහලං අසනපදරං ද්වඞ්ගුලබහලං තම්බපට්ටං එකඞ්ගුලබහලං අයපට්ටං එකාබද්ධං ඵලකසතං විජ්ඣි. පලාලසකට වාලුකසකටපදරසකටානං පුරිමභාගෙන සරං ඛිපිත්වා පච්ඡාභාගෙන නික්ඛමාපෙසි. පච්ඡාභාගෙන සරං ඛිපිත්වා පුරිමභාගෙන නික්ඛමාපෙසි. උදකෙ චතුඋසභං ථලෙ අට්ඨඋසභං ඨානං කණ්ඩං පෙසෙසි. වාතිඞ්ගණසඤ්ඤාය උසභමත්තකෙ වාලං විජ්ඣි. තස්ස එත්තකානි සිප්පානි දස්සෙන්තස්සෙව සූරියො අත්ථඞ්ගතො. අථස්ස රාජා සෙනාපතිට්ඨානං පටිජානිත්වා ජොතිපාල අජ්ජ විකාලො ස්වෙ සෙනාපතිට්ඨානසක්කාරං ගණ්හිස්සසි කෙසමස්සුං කාරෙත්වා නහාත්වා එහීති තං දිවසං පරිබ්බයත්ථාය සතසහස්සං අදාසි.

මහාසත්තො මය්හං ඉමිනා අත්ථො නත්ථීති අට්ඨාරසකොටිසඞ්ඛ්‍යං ධනං සාමිකානංයෙව දත්වා මහන්තෙන පරිවාරෙන නහායිතුං ගන්ත්වා කෙසමස්සුං කාරෙත්වා නහාත්වා සබ්බාලඞ්කාරපටිමණ්ඩිතො අනුපමාය සිරියා නිවෙසනං පවිසිත්වා නානග්ගරසභොජනං භුඤ්ජිත්වා සිරිසයනං අභිරුහිත්වා නිපන්නො ද්වෙ යාමෙ සයිත්වා පච්ඡිමයාමෙ පබුද්ධො උට්ඨාය පල්ලඞ්කං ආභුජිත්වා සයනපිට්ඨෙ නිසින්නොව අත්තනො සිප්පස්ස ආදිමජ්ඣපරියොසානං ඔලොකෙන්තො මම සිප්පස්ස ආදිතොව පරමාරණං පඤ්ඤායති මජ්ඣෙ කිලෙසපරිභොගො පරියොසානෙ නිරයම්හි පටිසන්ධි. පාණාතිපාතොහි කිලෙසපරිභොගෙසුච අධිමත්තප්පමාදෙ නිරයෙ පටිසන්ධිං දෙති. රඤ්ඤා මය්හං මහන්තං සෙනාපතිට්ඨානං දින්නං මහන්තං මෙ ඉස්සරියං භවිස්සති භරියා ච පුත්තධීතරො ච බහූ භවිස්සන්ති කිලෙසවත්ථු ඛො පන වෙපුල්ලං ගතං දුච්චජං හොති ඉදානෙව නික්ඛමිත්වා එකකොව අරඤ්ඤං පවිසිත්වා ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජිතුං යුත්තං මය්හන්ති මහාසත්තො වුට්ඨාය කඤ්චි අජානාපෙන්තො පාසාදා ඔරුය්හ අග්ගද්වාරෙන නික්ඛමිත්වා එකකොව අරඤ්ඤං පවිසිත්වා ගොධාවරීනදීතීරෙ තියොජනිකං කපිට්ඨවනං සන්ධාය පායාසි.

තස්ස නික්ඛන්තභාවං ඤත්වා සක්කො විස්සකම්මං පක්කොසාපෙත්වා තාත ජොතිපාලො අභිනික්ඛමනං නික්ඛන්තො මහාසමාගමො භවිස්සති ගොධාවරීනදීතීරෙ කපිට්ඨවනෙ අස්සමං මාපෙත්වා පබ්බජිතපරික්ඛාරෙ ච පටිපාදෙහීති ආහ. සො තථා අකාසි. මහාසත්තො තං ඨානං පත්වා එකපදිකමග්ගං දිස්වා පබ්බජිතානං

වසනට්ඨානෙන භවිතබ්බන්ති තෙන මග්ගෙන තත්ථ ගන්ත්වා කඤ්චි අපස්සන්තො පණ්ණසාලං පවිසිත්වා පබ්බජිතපරික්ඛාරෙ දිස්වා සක්කො දෙවරාජා මම නික්ඛන්තභාවං අඤ්ඤාසි මඤ්ඤෙති චින්තෙත්වා සාටකෙ අපනෙත්වා රත්තවාකචීරං නිවාසෙත්වා ච පාරුපිත්වා ච අජිනචම්මං එකංසං අකාසි. ජටාමණ්ඩලං බන්ධිත්වා ඛාරිකාජං අංසෙ කත්වා කත්තරදණ්ඩං ගහෙත්වා පණ්ණසාලතො නික්ඛමිත්වා චඞ්කමං ආරුය්හ කතිපයවාරෙ අපරාපරං චඞ්කමිත්වා පබ්බජ්ජාසිරියා උපසොභමානො කසිණපරිකම්මං කත්වා පබ්බජිතකාලතො පට්ඨාය සත්තමෙ දිවසෙ අට්ඨසමාපත්තියො පඤ්චාභිඤ්ඤායො ච නිබ්බත්තෙත්වා උඤ්ඡාචරියාය වනමූලඵලාහාරො එකකොව විහාසි. මාතාපිතරො මිත්තසුහජ්ජාදයො ඤාතිවග්ගාපි තං අපස්සන්තා රොදන්තා පරිදෙවන්තා විචරන්ති.

අථෙකො වනචරකො අරඤ්ඤං පවිසිත්වා කපිට්ඨස්සමපදෙ නිසින්නං මහාසත්තං දිස්වා තං සඤ්ජානිත්වා තෙන සද්ධිං පටිසන්ථාරං කත්වා නගරං ගන්ත්වා තස්ස මාතාපිතූනං ආරොචෙසි. තෙ රඤ්ඤො ආරොචෙසුං. රාජා එථ තං පස්සිස්සාමාති තස්ස මාතාපිතරො ගහෙත්වා මහාජනපරිවුතො වනචරකෙන දෙසිතෙන මග්ගෙන ගොධාවරීනදීතීරං පාපුණි. බොධිසත්තො නදීතීරං ආගන්ත්වා ආකාසෙ නිසින්නො ධම්මං දෙසෙත්වා තෙ සබ්බෙ අස්සමං පවෙසෙත්වා තත්‍රාපි තෙසං ආකාසෙ නිසින්නොව කාමෙසු ආදීනවං පකාසෙත්වා ධම්මං දෙසෙසි. රාජානං ආදිං කත්වා සබ්බෙව පබ්බජිංසු. බොධිසත්තො ඉසිගණපරිවුතො තත්ථෙව වසි.

අථස්ස තත්ථ වසනභාවො සකලජම්බුදීපෙ පාකටො අහොසි. අඤ්ඤෙපි රාජානො රට්ඨවාසීහි සද්ධිං ආගන්ත්වා තස්ස සන්තිකෙ පබ්බජිංසු. සමාගමො මහා අහොසි. අනුපුබ්බෙන අනෙකසතසහස්සා පරිසා අහොසි. යො කාමවිතක්කං වා ව්‍යාපාදවිතක්කං වා විහිංසාවිතක්කං වා විතක්කෙති මහාසත්තො තත්ථ ගන්ත්වා තස්ස පුරතො ආකාසෙ නිසීදිත්වා ධම්මං දෙසෙසි කසිණපරිකම්මං ආචික්ඛි. තස්සොවාදෙ ඨත්වා අට්ඨසමාපත්තියො උප්පාදෙත්වා ඣානනිප්ඵත්තිං පත්තා සාලිස්සරො මෙණ්ඩිස්සරො පබ්බතො කාළදෙවලො කිසවච්ඡො අනුසිස්සො නාරදොති සත්ත ජෙට්ඨන්තෙවාසිනො අහෙසුං. අපරභාගෙ කපිට්ඨස්සමො පරිපූරි. ඉසිගණස්ස වසනොකාසො නප්පහොති.

අථ මහාසත්තො සාලිස්සරං ආමන්තෙත්වා සාලිස්සර අයං අස්සමො ඉසිගණස්ස නප්පහොති ත්වං ඉමං ඉසිගණං ගහෙත්වා මෙජ්ඣරඤ්ඤො විජිතෙ ලම්බචූළකනිගමං උපනිස්සාය වසාහීති ආහ. සො සාධූති තස්ස වචනං සම්පටිච්ඡිත්වා අනෙකසහස්සං ඉසිගණං ගහෙත්වා තත්ථ ගන්ත්වා වාසං කප්පෙසි. මනුස්සෙසු ආගන්ත්වා පබ්බජන්තෙසු පුන අස්සමො පරිපූරි. බොධිසත්තො මෙණ්ඩිස්සරං ආමන්තෙත්වා, මෙණ්ඩිස්සර ත්වං ඉමං ඉසිගණං ආදාය සුරට්ඨජනපදස්ස සීමන්තරෙ

සාතොදිකා නාම නදී අත්ථි, තස්සා තීරෙ වසාහීති උය්‍යොජෙසි. එතෙනෙව උපායෙන තතියවාරෙ පබ්බතං ආමන්තෙත්වා පබ්බත ත්වං මහාඅටවියං අඤ්ජනපබ්බතො නාම අත්ථි තං උපනිස්සාය වසාහීති පෙසෙසි. චතුත්ථවාරෙ කාළදෙවලං ආමන්තෙත්වා කාළදෙවල ත්වං දක්ඛිණාපථෙ අවන්තිරට්ඨෙ ඝනසෙලපබ්බතො නාම අත්ථි තං උපනිස්සාය වසාහීති පෙසෙසි. පුන කපිට්ඨස්සමො පරිපූරි. පඤ්චසු ඨානෙසු අනෙකසතසහස්සා ඉසිගණා අහෙසුං. කිසවච්ඡො පන මහාසත්තං ආපුච්ඡිත්වා දණ්ඩකීරඤ්ඤො විජිතෙ කුම්භවතීනගරෙ සෙනාපතිං උපනිස්සාය උය්‍යානෙ විහාසි. නාරදො මජ්ඣිමදෙසෙ අඤ්ජනගිරිනාමකෙ පබ්බතෙ පබ්බතජාලන්තරෙ විහාසි. අනුසිස්සො පන මහාසත්තස්ස සන්තිකෙයෙව අහොසි

තස්මිං කාලෙ දණ්ඩකීරාජා එකං ලද්ධසක්කාරං ගණිකං ඨානා චාවෙසි. සා අත්තනො ධම්මතාය විචරන්තී උය්‍යානං ගන්ත්වා කිසවච්ඡතාපසං දිස්වා අයං කාළකණ්ණී භවිස්සති ඉමස්ස සරීරෙ කලිං පවාහෙත්වා නහාත්වා ගමිස්සාමීති දන්තකට්ඨං ඛාදිත්වා සබ්බපඨමං තස්සූපරි බහලඛෙළං නිට්ඨුභන්තී කිසවච්ඡතාපසස්ස ජටන්තරෙ නිට්ඨුභිත්වා දන්තකට්ඨං පිස්ස සීසෙයෙව ඛිපිත්වා සයං සීසං නහායිත්වා ගතා. තතො රාජාපි තං සරිත්වා පාකතිකමෙව අකාසි. සා මොහමූළ්හා හුත්වා කාළකණ්ණිසරීරෙ කලිං පවාහෙත්වා මම්පි රාජා පුන ඨානෙ ඨපෙසි මයා යසො ලද්ධොති සඤ්ඤමකාසි. තතො න චිරස්සෙව රාජා පුරොහිතං ඨානතො චාවෙසි. සො තස්සා සන්තිකං ගන්ත්වා ත්වං කෙන කාරණෙන පුන ඨානං ලභීති පුච්ඡි. අථ සා රාජුය්‍යානෙ කාළකණ්ණිසරීරෙ කලිස්ස පවාහිතත්තාති ආරොචෙසි. පුරොහිතො ගන්ත්වා තථෙව තස්ස සරීරෙ කලිං පවාහෙසි. තම්පි රාජා පුන ඨානෙ ඨපෙසි.

අථස්ස අපරභාගෙ පච්චන්තො කුපිතො. සො සෙනඞ්ගපරිවුතො යුද්ධාය නික්ඛමි. අථ නං මොහමූළ්හො පුරොහිතො මහාරාජ කිං තුම්හෙ ජයං ඉච්ඡථ උදාහු පරාජයන්ති පුච්ඡිත්වා ජයන්ති වුත්තෙ තෙන හි රාජුය්‍යානෙ කාළකණ්ණි වසති. තස්ස සරීරෙ කලිං පවාහෙත්වා යාහීති. සො තස්ස කථං ගහෙත්වා මයා සද්ධිං ගච්ඡන්තා උය්‍යානෙ කාළකණ්ණිසරීරෙ කලිං පවාහෙථාති වත්වා උය්‍යානං පවිසිත්වා දන්තකට්ඨං ඛාදිත්වා සබ්බපඨමං සයමෙව තස්ස ජටන්තරෙ ඛෙළඤ්ච දන්තකට්ඨඤ්ච ඛිපිත්වා සීසං නහායි. බලකායොපි තස්ස තථා අකාසි.

තස්මිං පක්කන්තෙ සෙනාපති ආගන්ත්වා තාපසං දිස්වා දන්තකට්ඨාදීනි හරිත්වා සාධුකං නහාපෙත්වා භන්තෙ රඤ්ඤො කිං භවිස්සතීති පුච්ඡි. ආවුසො මය්හං මනොපදොසො නත්ථි දෙවතා පන කුපිතා ඉතො සත්තමෙ දිවසෙ සකලරට්ඨං අරට්ඨං කරිස්සන්ති ත්වං සීඝං පලායිත්වා අඤ්ඤත්ථ ගච්ඡාහීති. සො භීතතසිතො ගන්ත්වා

රඤ්ඤො ආරොචෙසි. රාජා තස්ස වචනං සුත්වා න ගණ්හි. සො නිවත්තිත්වා අත්තනො ගෙහං ගන්ත්වා පුත්තදාරං ආදාය පලායිත්වා අඤ්ඤං රට්ඨං අගමාසි.

සරභඞ්ගසත්ථා තං කාරණං ඤත්වා ද්වෙ තරුණතාපසෙ පෙසෙත්වා කිසවච්ඡං මඤ්චසිවිකාය ආකාසෙන ආනාපෙසි. රාජා යුජ්ඣිත්වා චොරෙ ගහෙත්වා නගරමෙව පච්චාගමි. තස්මිං ආගතෙ දෙවතා පඨමං දෙවං වස්සාපයිංසු. වස්සොඝෙන සබ්බකුණපෙසු අවහටෙසු සුද්ධවාලුකාවස්සං සසි. වාලුකමත්ථකෙ දිබ්බපුප්ඵවස්සං වස්සි පුප්ඵමත්ථකෙ මාසකවස්සං වස්සි. මාසකමත්ථකෙ කහාපණවස්සං වස්සි. කහාපණමත්ථකෙ දිබ්බාභරණවස්සං වස්සි. මනුස්සා සොමනස්සප්පත්තා හිරඤ්ඤසුවණ්ණාභරණානි ගණ්හිතුං ආරභිංසු. අථ තෙසං සරීරෙ සම්පජ්ජලිතං නානප්පකාරං ආවුධවස්සං වස්සි. මනුස්සා ඛණ්ඩාඛණ්ඩිකං ඡිජ්ජිංසු. අථ තෙසං උපරි මහන්ත මහන්තානි වීතච්චිකඞ්ගාරානි පතිංසු. තෙසං උපරි මහන්ත මහන්තානි පජ්ජලිතපබ්බතකූටානි පතිංසු. තෙසං උපරි සට්ඨිහත්ථට්ඨානං පූරයන්තං සුඛුමවාලුකාවස්සං වස්සි. එවං සට්ඨියොජනට්ඨානං අරට්ඨං අහොසි. තස්ස එවං විනට්ඨභාවො සකලජම්බුදීපෙ පාකටො අහොසි.

අථ තස්ස රට්ඨස්ස අනන්තරරට්ඨාධිපතිනො කාලිඞ්ගො අට්ඨකො භීමරථොති තයො රාජානො චින්තයිංසු. පුබ්බෙ බාරාණසියං කලාබු කාසිරාජා ඛන්තිවාදි තාපසෙ අපරජ්ඣිත්වා පඨවිං පවිට්ඨොති සුය්‍යති තථා නාලිකීරො රාජා තාපසෙ සුනඛෙහි ඛාදාපෙත්වා සහස්සබාහු අජ්ජුනො ච අඞ්ගීරසතාපසෙ අපරජ්ඣිත්වා ඉදානි දණ්ඩකීරාජා කිසවච්ඡෙ අපරජ්ඣිත්වා සහ රට්ඨෙන විනාසං පත්තොති සුය්‍යති ඉමෙසං චතුන්නං රාජූනං නිබ්බත්තට්ඨානං මයං න ජානාම. තං නො ඨපෙත්වා සරභඞ්ගසත්ථාරං අඤ්ඤො කථෙතුං සමත්ථො නාම නත්ථි. උපසඞ්කමිත්වා ඉමෙ පඤ්හෙ පුච්ඡිස්සාමාති තෙ තයොපි මහන්තෙන පරිවාරෙන පඤ්හපුච්ඡනත්ථාය නික්ඛමිංසු. තෙ පන අසුකොපි නික්ඛන්තොති අජානන්තා එකෙකො අහමෙව ගච්ඡාමීති මඤ්ඤන්ති. තෙසං ගොධාවරී නදිතො අවිදූරෙ සමාගමො අහොසි. තෙ රථෙහි ඔතරිත්වා තයොපි එකමෙව රථං අභිරූහිත්වා ගොධාවරීතීරං සම්පාපුණිංසු.

තස්මිං ඛණෙ සක්කො පණ්ඩුකම්බලසිලාසනෙ නිසින්නො සත්ත පඤ්හෙ චින්තෙත්වා ඉමෙ පඤ්හෙ ඨපෙත්වා සරභඞ්ගසත්ථාරං අඤ්ඤො සදෙවකෙ ලොකෙ කථෙතුං සමත්ථො නාම නත්ථි, තං ඉමෙ පඤ්හෙ පුච්ඡිස්සාමි ඉමෙපි තයො රාජානො සරභඞ්ගසත්ථාරං පඤ්හෙ පුච්ඡිතුං ගොධාවරීනදීතීරං පත්තා. එතෙසං පඤ්හෙපි අහමෙව පුච්ඡිස්සාමීති ද්වීසු දෙවලොකෙසු දෙවතාහි පරිවුතො දෙවලොකා ඔතරි. තං දිවසමෙව කිසවච්ඡො කාලමකාසි. තස්ස සරීරකිච්චං කාතුං චතූසු ඨානෙසු අනෙක සහස්සා ඉසයො තත්ථෙව ගන්ත්වා මණ්ඩපඤ්ච කාරෙත්වා පඤ්චසු ඨානෙසු අනෙකසහස්සා ඉසිගණා කිසවච්ඡතාපසස්ස වන්දන

විතානං කත්වා සරීරං ඣාපෙසුං. ආළාහනස්ස සමන්තා අඩ්ඪයොජනමත්තෙ ඨානෙ දිබ්බකුසුමවස්සං වස්සි. මහාසත්තො තස්ස සරීරනික්ඛෙපං කාරෙත්වා අස්සමං පවිසිත්වා තෙහි ඉසිගණෙහි පරිවුතො නිසීදි. තෙසම්පි රාජූනං නදීතීරං ආගතකාලෙ මහාසෙනාවාහනතුරියසද්දො අහොසි. මහාසත්තො තං සද්දං සුත්වා අනුසිස්සං තාපසං ආමන්තෙත්වා තාත ත්වං ගන්ත්වා තාව ජානාහි කිං සද්දො නාමෙසොති ආහ.

සො පාණීයඝටං ආදාය තත්ථ ගන්ත්වා තෙ රාජානො දිස්වා පුච්ඡනවසෙන පඨමං ගාථමාහ.

අලඞ්කතා කුණ්ඩලිනො සුවත්ථා
වෙළුරියමුත්තාථරුඛග්ගබන්ධා,
රථෙසභා තිට්ඨථ කෙනු තුම්හෙ
කථං වො ජානන්ති මනුස්සලොකෙති.

තත්ථ **වෙළුරියමුත්තාථරුඛග්ගබන්ධාති** වෙළුරියමණීහි චෙව මුත්තාලම්බකෙහි ච අලඞ්කතථරූහි ඛග්ගරතනෙහි **සමන්නාගතා. තිට්ඨථාති** එකස්මිං රථෙ තිට්ඨථ. **කෙනූති** කෙ නාම **තුම්හෙ කථං** වො සඤ්ජානන්තීති.

තෙ තස්ස වචනං සුත්වා රථා ඔතරිත්වා වන්දිත්වා අට්ඨංසු. තෙසු අට්ඨකරාජා තෙන සද්ධිං සල්ලපන්තො දුතියං ගාථමාහ.

අහමට්ඨකො භීමරථො පනායං
කාලිඞ්ගරාජා පන උග්ගතො අයං,
සුසඤ්ඤතානං ඉසිනං දස්සනාය
ඉධාගතා පුච්ඡිතායෙම්හ පඤ්හෙති.

තත්ථ **උග්ගතොති** චන්දො විය සුරියො විය ච පාකටො පඤ්ඤාතො. **සුසඤ්ඤතානං ඉසීනන්ති** භන්තෙ න මයං ඉධ වනකීළාදීනමත්ථාය ආගතා. **අථ ඛො** කායාදීහි සුසඤ්ඤතානං සීලවන්තානං ඉසීනං දස්සනාය ඉධාගතා. **පුච්ඡිතායෙම්හ පඤ්හෙති** සරභඞ්ගසත්ථාරං පඤ්හෙ පුච්ඡිතුං එම්හ ආගතා අම්හාති අත්ථො. යකාරො බ්‍යඤ්ජනසන්ධිකරොති වෙදිතබ්බො.

අථ තෙ තාපසො සාධු මහාරාජ ආගන්තබ්බට්ඨානෙයෙව ආගතත්ථ තෙනහි න්හාත්වා විස්සමිත්වා අස්සමපදං පවිසිත්වා ඉසිගණං වන්දිත්වා සත්ථාරං පඤ්හං පුච්ඡථාති තෙහි සද්ධිං පටිසන්ථාරං කත්වා පාණීයඝටං උක්ඛිපිත්වා උදකාඨෙවෙ පුඤ්ඡන්තො ආකාසං ඔලොකෙත්වා සක්කං දෙවරාජානං දෙවගණපරිවුතං එරාවණක්ඛන්ධවරගතං ඔතරන්තං දිස්වා තෙන සද්ධිං සල්ලපන්තො තතියං ගාථමාහ.

වෙහායසං තිට්ඨසි අන්තලික්ඛෙ
පථද්ධුනො පණ්ණරසෙව චන්දො,
පුච්ඡාමි තං යක්ඛ මහානුභාව
කථන්තං ජානන්ති මනුස්සලොකෙති.

තත්ථ **වෙහාසය**න්ති අන්තලික්ඛෙ. **පඨබ්‍යානො**ති පඨවිගතො අද්ධපථෙ ගගනමජ්ඣෙ ඨිතොති අත්ථො. තං සුත්වා සක්කො චතුත්ථං ගාථමාහ.

යමාහු දෙවෙසු සුජම්පතීති
මඝවාති තං ආහු මනුස්සලොකෙ,
ස දෙවරාජා ඉදමජ්ජ පත්තො
සුසඤ්ඤතානං ඉසීනං දස්සනායාති.

තත්ථ **ස දෙවරාජා**ති සො අහං සක්කො දෙවරාජා. **ඉදමජ්ජ පත්තො**ති ඉදං ඨානං අජ්ජ ආගතො. **දස්සනායා**ති දස්සනත්ථාය වන්දනත්ථාය සරභඞ්ගසත්ථාරඤ්ච පඤ්හං පුච්ඡනත්ථායාති ආහ.

අථ නං අනුසිස්සො සාධු මහාරාජ තුම්හෙ පච්ඡා ආගච්ඡථාති වත්වා පාණීයඝටං ආදාය අස්සමං පවිසිත්වා පාණීයඝටං පටිසාමෙත්වා තිණ්ණං රාජූනං දෙවරාජස්ස ච පඤ්හ පුච්ඡනත්ථාය ආගතභාවං මහාසත්තස්ස ආරොචෙසි. සො ඉසිගණපරිවුතො මහාවිසාලමාළකෙ නිසීදි. තයො රාජානො ආගන්ත්වා ඉසිගණං වන්දිත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. සක්කොපි ඔතරිත්වා ඉසිගණං උපසඞ්කමිත්වා අඤ්ජලිම්පග්ගය්හ ඨිතො ඉසිගණං වණ්ණෙත්වා වන්දමානො පඤ්චමං ගාථමාහ.

දූරෙ සුතා නො ඉසයො සමාගතා
මහිද්ධිකා ඉද්ධිගුණූපපන්නා,
වන්දාමි තෙ අයිරෙ පසන්නචිත්තො
යෙ ජීවලොකෙත්ථ මනුස්සසෙට්ඨාති.

තත්ථ **දූරෙ සුතා නො**ති භන්තෙ තුම්හෙ අම්හෙහි දූරෙ දෙවලොකෙ ඨිතෙහියෙව සුතාති මමායන්තො එවමාහ. ඉදං වුත්තං හොති ඉමෙ ඉධ සමාගතා අම්හාකං ඉසයො දූරෙ සුතා යාව බ්‍රහ්මලොකා විස්සුතා පාකටාති. **මහිද්ධිකා**ති මහානුභාවා. **ඉද්ධිගුණූපපන්නා**ති පඤ්චවිධෙන ඉද්ධිගුණෙන සමන්නාගතා. **අයිරෙ**ති අය්‍යෙ. **යෙ**ති තුම්හෙ ඉමස්මිං ජීවලොකෙ මනුස්සෙසු සෙට්ඨාති.

එවං ඉසිගණං වණ්ණෙත්වා සක්කො ඡ නිසජ්ජදොසෙ පරිහරන්තො එකමන්තං නිසීදි. අථ නං ඉසීනං අධොවාතෙ නිසින්නං දිස්වා අනුසිස්සො ඡට්ඨං ගාථමාහ.

ගන්ධො ඉසීනං චිරදික්ඛිතානං
කායා චුතො ගච්ඡති මාලුතෙන,
ඉතො පටික්කම්ම සහස්සනෙත්ත
ගන්ධො ඉසීනං අසුචි දෙවරාජාති.

තත්ථ **චිරදික්ඛිතාන**න්ති චිරපබ්බජිතානං. **පටික්කම්මා**ති පටික්කම අපෙහි. **සහස්සනෙත්තා**ති ආලපනමෙතං. සක්කො හි අමච්චසහස්සෙහි චින්තිතං අත්ථං එකතොව පස්සති තස්මා **සහස්ස**

නෙත්තාති වුච්චති.[1] **අසුචීති** සේදමලාදි පරිභාවිතත්තා දුග්ගන්ධා තුම්හේ ච සුචිකාමා තේන වෝ **එස ගන්ධෝ බාධතීති.** තං සුත්වා සක්කෝ ඉතරං ගාථමාහ.

ගන්ධෝ ඉසීනං චිරදික්ඛිතානං
කායා චුතෝ ගච්ඡතු මාලුතේන,
විචිත්තපුප්ඵං සුරභිංව මාලං
ගන්ධං එතං පටිකඞ්ඛාම භන්තේ
න හෙත්ථ දේවා පටිකූල **සඤ්ඤිනෝති.**

තත්ථ **ගච්ඡතූති** යථා සුඛං පවත්තතු නාසාපුටං නෝ පහරතූති අත්ථෝ. **පටිකඞ්ඛාමාති** ඉච්ඡාම පත්ථේම. **එත්ථාති** එතස්මිං ගන්ධේ දේවා ජේගුච්ඡසඤ්ඤිනෝ න හොන්ති දුස්සීලේයේව හි දේවා ජිගුච්ඡන්ති න සීලවන්තේති.

එවඤ්ච පන වත්වා භන්තේ අනුසිස්ස අහං මහන්තේන උස්සාහේන පඤ්හං පුච්ඡිතුං ආගතෝ ඔකාසං මේ කාරේහීති ආහ. සෝ තස්ස වචනං සුත්වා උට්ඨායාසනා ඉසිගණං ඔකාසං කාරේන්තෝ ගාථාද්වයමාහ.

පුරින්දදෝ භූතපතී යසස්සී
දේවානමින්දෝ මඝවා සුජම්පති,
ස දේවරාජා අසුරගණප්පමද්දනෝ
ඔකාසමාකඞ්ඛති පඤ්හ පුච්ඡිතුං.

කෝ නේවිමේසං ඉධ පණ්ඩිතානං
පඤ්හේ පුට්ඨෝ නිපුණේ බ්‍යාකරිස්සති,
තිණ්ණඤ්ච රඤ්ඤං මනුජාධිපානං
දේවානමින්දස්ස ච වාසවස්සාති.

තත්ථ **පුරින්දදෝති** ආදීනි සක්කස්සේව ගුණනාමානි. සෝ හි පුරේ දානං දින්නත්තා **පුරින්දදෝ.** භූතේසු ජෙට්ඨකත්තා **භූතපති.** පරිවාරසම්පදාය **යසස්සී.** පරමිස්සරතාය **දේවානමින්දෝ.** සත්තන්නං වත්තපදානං පූරිතත්තා **සක්කෝ.** පුරිමජාතිවසේන **මඝවා.** සුජාතාය අසුරකඤ්ඤාය පතිභාවේන **සුජම්පති.** දේවානං මනරඤ්ජනතාය **දේවරාජා. කෝ නේවාති** කෝ නු එව. **නිපුණේති** සණ්හසුඛුමපඤ්හේ. **රඤ්ඤන්ති** රාජූනං. ඉමේසං පන චතුන්නං රාජූනං මනං ගහෙත්වා කෝ ඉමේසං පණ්ඩිතානං ඉසීනං පඤ්හේ කථේස්සති පඤ්හං තේසං කථේතුං සමත්ථං ජානාථාති වදති.

තං සුත්වා ඉසිගණෝ මාරිස අනුසිස්ස ත්වං පඨවියං ඨත්වා පඨවිං අපස්සන්තෝ විය කථේසි. ඨපෙත්වා සරභඞ්ගසත්ථාරං කෝ අඤ්ඤෝ තේසං පඤ්හං කථේතුං සමත්ථෝති වත්වා ගාථමාහ.

---

1. සෑ. අථවා සහස්සනෙත්තානං පන දේවානං දස්සනූපචාරාතික්කමතාසමත්ථාති සහස්සනේත්තා.

අයං ඉසී සරභඞ්ගො යසස්සී
යතො ජාතො විරතො මෙථුනස්මා,
ආචරියපුත්තො සුවිනීතරූපො
සො තෙසං පඤ්හානි වියාකරිස්සතීති.

තත්ථ **සරභඞ්ගොති** සරෙ ඛිපිත්වා ආකාසෙ සරපාකාරාදීනි කත්වා පුන එකෙන සරෙන තෙ සරෙ පාතෙන්තො භඞ්ගවිභඞ්ගෙ අකාසීති සරභඞ්ගො. **මෙථුනස්මාති** මෙථුනධම්මතො. සො කිර මෙථුනං අසෙවිත්වාව පබ්බජිතො. **ආචරියපුත්තොති** රඤ්ඤො ආචරියස්ස පුරොහිතස්ස පුත්තො.

එවඤ්ච පන වත්වා ඉසිගණො අනුසිස්සං ආහ මාරිස ත්වමෙව සත්ථාරං වන්දිත්වා ඉසිගණස්ස වචනෙන සක්කෙන පුච්ඡිතපඤ්හකථනාය ඔකාසං කාරෙහීති. සො සාධූති සම්පටිච්ඡිත්වා සත්ථාරං වන්දිත්වා ඔකාසං කාරෙන්තො අනන්තරං ගාථමාහ.

කොණ්ඩඤ්ඤ පඤ්හානි වියාකරොහි
යාචන්ති තං ඉසයො සාධුරූපා,
කොණ්ඩඤ්ඤ එසො මනුජෙසු ධම්මො
යං වුඩ්ඪමාගච්ඡති එස භාරොති.

තත්ථ **කොණ්ඩඤ්ඤාති** තං ගොත්තෙනාලපති. **ධම්මොති** සභාවො. **යං වුඩ්ඪන්ති** යං පඤ්ඤාවුඩ්ඪං පුරිසං එස පඤ්හානං විස්සජ්ජනභාරො නාම ආගච්ඡති එසො මනුජෙසු සභාවො තස්මා චන්දිමසූරියසහස්සං උට්ඨාපෙන්තො විය පාකටං කත්වා දෙවරඤ්ඤො පඤ්හං කථෙහීති.

තතො මහාපුරිසො ඔකාසං කරොන්තො අනන්තරං ගාථමාහ.

කතාවකාසා පුච්ඡන්තු භොන්තො
යං කිඤ්චි පඤ්හං මනසාභිපත්ථිතං,
අහං හි තං තං වො වියාකරිස්සං
ඤත්වා සයං ලොකමිමං පරඤ්චාති.

තත්ථ **යං කිඤ්චීති** න කෙවලං තුම්හාකංයෙව සදෙවකස්සාපි ලොකස්ස යං මනසාභිපත්ථිතං තං මං භවන්තො පුච්ඡන්තු අහං හි වො ඉධලොකනිස්සිතං වා පරලොකනිස්සිතං වා තං සබ්බපඤ්හං ඉමඤ්ච ලොකං පරඤ්ච ලොකං සයං පඤ්ඤාය සච්ඡිකත්වා කථෙස්සාමීති සබ්බඤ්ඤුපවාරණං පවාරෙසි.

එවං තෙන ඔකාසෙ කතෙ සක්කො අත්තනා අභිසඞ්ඛතං පඤ්හං පුච්ඡි. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

තතො ච මඝවා සක්කො අත්ථදස්සී පුරින්දදො,
අපුච්ඡි පඨමං පඤ්හං යඤ්චාසි අභිපත්ථිතං.

කිංසු වධිත්වා න කදාචි සොචති
කිස්සප්පහාණං ඉසයො වණ්ණයන්ති,
කස්සීධ වුත්තං ඵරුසං ඛමෙථ
අක්ඛාහි මෙ කොණ්ඩඤ්ඤ එතමත්ථන්ති.

තත්ථ **සඤ්ඤාසීති** යං තස්ස මනසා අභිපත්ථිතං ආසි. තං පුච්ඡති අත්ථො. **එතන්ති** එතං මයා පුච්ඡිතං අත්ථං අක්ඛාහි මෙති එකාය ගාථාය තයො පඤ්හෙ පුච්ඡි. තතො පරං බ්‍යාකරොන්තො ආහ.

කොධං වධිත්වා න කදාචි සොචති
මක්ඛප්පහාණං ඉසයො වණ්ණයන්ති,
සබ්බෙසං වුත්තං ඵරුසං ඛමෙථ
එතං ඛන්තිං උත්තමමාහු සන්තොති.

තත්ථ **කොධං වධිත්වාති** කොධං මාරෙත්වා සොචන්තො හි පටිඝචිත්තෙනෙව සොචති කොධාභාවා කුතො සොකො තෙන වුත්තං **න කදාචි සොචතීති**. **මක්ඛප්පහාණන්ති** පරෙහි අත්තනො කතගුණමක්ඛනලක්ඛණස්ස අකතඤ්ඤුභාවසඞ්ඛාතස්ස **මක්ඛස්ස** පහාණං ඉසයො වණ්ණයන්ති. **සබ්බෙසන්ති** හීනමජ්ඣිමුක්කට්ඨානං සබ්බෙසම්පි ඵරුසවචනං ඛමෙථ. **සන්තොති** පොරාණකපණ්ඩිතා එවං කථෙන්ති. සක්කො ආහ.

සක්කා උභින්නං වචනං තිතික්ඛිතුං
සදිසස්ස වා සෙට්ඨතරස්ස වාපි,
කථං නු හීනස්ස වචො ඛමෙථ
අක්ඛාහි මෙ කොණ්ඩඤ්ඤ එතමත්ථ .

සරභඞ්ගො ආහ.

භයා හි සෙට්ඨස්ස වචො ඛමෙථ
සාරම්භහෙතු පන සාදිසස්ස,
යොචීධ හීනස්ස වචො ඛමෙථ
එතං ඛන්තිං උත්තමමාහු සන්තොති.

එවමාදීනං ගාථානං වචනපටිවචනවසෙන සම්බන්ධො වෙදිතබ්බො.

තත්ථ **අක්ඛාහි** මෙති භන්තෙ කොණ්ඩඤ්ඤ තුම්හෙහි ද්වෙ පඤ්හා සුකථිතා එකො මෙ චිත්තං න ගණ්හාති කථං සක්කා අත්තනො හීනතරස්ස වචනං අධිවාසෙතුං තං මෙ අක්ඛාහීති පුච්ඡන්තො එවමාහ. **එතං ඛන්තින්ති** යං එතං ජාතිගොත්තාදීහි හීනස්ස වචනං ඛමනං එතං ඛන්තිං උත්තමන්ති පොරාණකපණ්ඩිතා වදන්ති යං පනෙතං ජාතිආදීහි සෙට්ඨස්ස භයෙන සදිසස්ස කරණුත්තරියලක්ඛණෙ සාරම්භෙ ආදීනවදස්සනෙන ඛමනං නෙසා අධිවාසනඛන්ති නාමාති අත්ථො.

එවං වුත්තෙ සක්කො මහාසත්තං ආහ භන්තෙ පඨමං තුම්හෙ සබ්බෙසං වුත්තං ඵරුසං ඛමෙථ එතං ඛන්තිං උත්තමමාහූති වත්වා ඉදානි යො චීධ හීනස්ස වචො ඛමෙථ එතං ඛන්තිං උත්තමමාහූති

වදථ න වො වචනං පුරිමෙන පච්ඡිමං සමෙතීති. අථ නං මහාසත්තො සක්ක පච්ඡිමං මයා අයං හීනොති ඤත්වා ඵරුසවචනං අධිවාසෙන්තස්ස වසෙන වුත්තං. යස්මා පන න සක්කා රූපදස්සනමත්තෙන සත්තානං සෙට්ඨාදිභාවො ඤාතුං තස්මා පුරිමං වුත්තන්ති වත්වා සත්තානං අඤ්ඤත්‍ර සංවාසා රූපදස්සනමත්තෙන සෙට්ඨාදිභාවස්ස දුවිඤ්ඤෙය්‍යතං පකාසෙන්තො ගාථමාහ.

කථං විජඤ්ඤා චතුමට්ඨරූපං
සෙට්ඨං සරික්ඛං අථවාපි හීනං,
විරූපරූපෙන චරන්ති සන්තො
තස්මාහි සබ්බස්ස වචො ඛමෙථාති.

තත්ථ **චතුමට්ඨරූප**න්ති චතූහි ඉරියාපථෙහි පටිච්ඡන්නසභාවං. **විරූපරූපෙනා**ති විරූපානං ලාමකානං පුග්ගලානං රූපෙන උත්තමගුණා සන්තොපි විචරන්ති. ඉමස්මිං පනත්ථෙ මජ්ඣන්තිකත්ථෙරස්ස වත්ථු කථෙතබ්බං.

තං සුත්වා සක්කො නික්කඞ්ඛො හුත්වා භන්තෙ එතාය නො ඛන්තියා ආනිසංසං කථෙථාති යාචි.

අථස්ස මහාසත්තො ගාථමාහ.

න හෙතමත්ථං මහතීපි සෙනා
සරාජිකා යුජ්ඣමානා ලභෙථ,
යං ඛන්තිමා සප්පුරිසො ලභෙථ
ඛන්තිබලස්සූපසමන්ති වෙරාති.

තත්ථ **එතමත්ථ**න්ති එතං වෙරවූපසමනපටිඝාභාවසඞ්ඛාතං අත්ථං. එවං මහාසත්තෙන ඛන්තියා ගුණෙ කථිතෙ තෙ රාජානො චින්තයිංසු සක්කො අත්තනො පඤ්හං පුච්ඡති අම්හාකං පුච්ඡනොකාසං න දස්සතීති. අථ නෙසං අජ්ඣාසයං විදිත්වා සක්කො අත්තනා අභිසඞ්ඛතෙ චත්තාරො පඤ්හෙ ඨපෙත්වා තෙසං කඞ්ඛං පුච්ඡන්තො ගාථමාහ.

සුභාසිතන්තෙන අනුමොදියාන
අඤ්ඤන්තං පුච්ඡාමි තදිඞ්ඝ බ්‍රූහි,
යථා අහු දණ්ඩකී නාළිකීරො
අථජ්ජුනො කාලාබු චාපි රාජා.

තෙසං ගතිං බ්‍රූහි සුපාපකම්මිනං
කත්ථූපපන්නා ඉසිනං විහෙඨකාති.

තත්ථ **අනුමොදියානා**ති ඉදං මයා පුට්ඨානං තිණ්ණං පඤ්හානං විස්සජ්ජනසඞ්ඛාතං තව සුභාසිතං අනුමොදිත්වා. **යථා අහූ**ති යො නාම අහොසි. **කලාබුචා**ති කලාබුරාජා ච.

අථස්ස විස්සජ්ජෙන්තො මහාසත්තො පඤ්ච ගාථායො අභාසි.

කිසං හි වච්ඡං අවකිරිය දණ්ඩකී
උච්ඡින්නමූලො සජනො සරට්ඨො,
කුක්කුලනාමෙ නිරයම්හි පච්චති
තස්ස ඵුලිඞ්ගානි පතන්ති කායෙ.

යො සඤ්ඤතෙ පබ්බජිතෙ අහෙඨයි
ධම්මං භණන්තෙ සමණෙ අදූසකෙ,
තං නාළිකීරං සුනඛා පරත්ථ
සඞ්ගම්ම ඛාදන්ති විඵන්දමානං.

අජ්ජුනො නිරයෙ සත්තිසූලෙ
අවංසිරො පතිතො උද්ධපාදො,
අඞ්ගීරසං ගොතමං හෙඨයිත්වා
ඛන්තිං තපස්සිං චිරබ්‍රහ්මචාරිං.

යො ඛණ්ඩසො පබ්බජිතං අඡෙදයි
ඛන්තිං වදන්තං සමණං අදූසකං,
කලාබුවීචිං උපපජ්ජ පච්චති
මහාපතාපං කටුකං භයානකං.

එතානි සුත්වා නිරයානි පණ්ඩිතො
අඤ්ඤානි පාපිට්ඨතරානි චෙත්ථ,
ධම්මඤ්චරෙ සමණබ්‍රාහ්මණෙසු
එවංකරො සග්ගමුපෙති ඨානන්ති.

තත්ථ කිසන්ති අප්පමංසලොහිතත්තා කිසසරීරං. **අවකිරියාති** අවකිරිත්වා නිට්ඨුභනදන්තකට්ඨපාතනෙන තස්ස සරීරෙ කලිං පවාහෙත්වා. **උච්ඡින්නමූලොති** උච්ඡින්නමූලො හුත්වා. **සජනොති** සපරිසො. **කුක්කුලනාමෙ නිරයම්හීති** යොජනසතප්පමාණෙ කප්පෙත සණ්ඨිතෙ උණ්හඡාරිකනිරයෙ. **ඵුලිඞ්ගානීති** වීතච්චිකඞ්ගාරා. තස්ස කිර තත්ථ උණ්හකුක්කුලෙ නිමුග්ගස්ස නවහි වණමුඛෙහි උණ්හඡාරිකා පවිසන්ති සීසෙ මහන්තමහන්තා අඞ්ගාරා නිපතන්ති තෙසං පතනකාලෙ සකලසරීරං පදීපරුක්ඛො විය පජ්ජලති බලවවෙදනා පවත්තන්ති සො අධිවාසෙතුං අසක්කොන්තො මහාවිරවං විරවති. සරභඞ්ගසත්ථා පඨවිං භින්දිත්වා තං තත්ථ තථා පච්චමානං දස්සෙසි. මහාජනො භයසන්තාසමාපජ්ජි. තස්ස අතිභීතභාවං ඤත්වා මහාසත්තො තං නිරයං අන්තරධාපෙසි. **ධම්මං භණන්තෙති** දසකුසලකම්මපථධම්මං භාසන්තෙ. **සමණෙති** සමිතපාපෙ. **අදූසකෙති** නිරපරාධෙ. **නාළිකීරන්ති** එවං නාමකං රාජානං. **පරත්ථාති** පරලොකෙ නිරයෙ නිබ්බත්තං. **සඞ්ගම්මාති** ඉතොචිතො ච සමාගන්ත්වා ඡින්දිත්වා මහන්තමහන්තා සුනඛා ඛාදන්ති. තස්මිං කිර කාලිඞ්ගරට්ඨෙ දන්තපුරනගරෙ නාළිකීරෙ නාම රාජෙ රජ්ජං කාරයමානෙ එකො මහාතාපසො පඤ්චසතතාපසපරිවුතො හිමවන්තා ආගම්ම රාජුය්‍යානෙ වාසං කප්පෙත්වා මහාජනස්ස ධම්මං දෙසෙසි. ධම්මිකතාපසො

රාජුය්‍යානෙ වසතීති රඤ්ඤොපි ආරොචයිංසු. රාජා පන අධම්මිකො අධම්මෙන රජ්ජං කාරෙසි. සො අමච්චෙසු තාපසං පසංසන්තෙසු අහම්පි ධම්මං සුණිස්සාමීති උය්‍යානං ගන්ත්වා තාපසං වන්දිත්වා නිසීදි.

තාපසො රඤ්ඤා සද්ධිං පටිසන්ථාරං කරොන්තො කිං මහාරාජ ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙසි. මහාජනං න පීළෙසීති ආහ. සො තස්ස කුජ්ඣිත්වා අයං කූටජටිලො එත්තකං කාලං නාගරානං සන්තිකෙ මමඤ්ඤෙව අගුණං කථෙසි මඤ්ඤෙ හොතු ජානිස්සාමීති චින්තෙත්වා ස්වෙ අම්හාකං ඝරද්වාරං ආගච්ඡෙය්‍යාථාති නිමන්තෙත්වා පුන දිවසෙ පුරාණගූථස්ස චාටියො පූරාපෙත්වා තාපසෙසු ආගතෙසු තෙසං භික්ඛාභාජනානි ගූථස්ස පූරාපෙත්වා ද්වාරං පිදහාපෙත්වා මුසලානි ච ලොහදණ්ඩෙ ච ගාහාපෙත්වා ඉසීනං සීසානි භින්දාපෙත්වා ජටාසු ගාහාපෙත්වා නික්කඩ්ඪාපෙත්වා සුනඛෙහි ඛාදාපෙත්වා තත්ථෙව භින්නං පඨවිං පවිසිත්වා සුනඛමහානිරයෙ නිබ්බත්ති. තත්ථස්ස තිගාවුතං සරීරං අහොසි. අථ නං මහන්තමහන්තා මහාහත්ථිප්පමාණා පඤ්චවණ්ණා සුනඛා අනුබන්ධිත්වා ඩංසිත්වා නවයොජනාය ජලිතඅයපඨවියා පාතෙත්වා මුඛපූරං ලුඤ්චන්තා ලුඤ්චන්තා විප්ඵන්දමානං ඛාදිංසු. මහාසත්තො පඨවිං විධා භින්දිත්වා තං නිරයං දස්සෙත්වා මහාජනස්ස භීතභාවං ඤත්වා අන්තරධාපෙසි. **අජ්ජුනොති** සහස්සබාහු රාජා. **අඞ්ගීරසන්ති** අඞ්ගෙහි රංසීනං නිච්ඡරණතො එවං ලද්ධනාමං. **හෙඨයිත්වාති** විහෙඨයිත්වා විසපීතෙන කණ්ඩෙන විජ්ඣිත්වා ජීවිතක්ඛයං පාපෙත්වා. සො කිර අජ්ජුනො නාම රාජා මහිංසකරට්ඨෙ කෙතකරාජධානියං රජ්ජං කාරෙන්තො මිගවධං ගන්ත්වා මිගෙ වධිත්වා අඞ්ගාරපක්කමංසං ඛාදන්තො විචරති. අථෙකදිවසං මිගානං ආගමනට්ඨානෙ කොට්ඨකං කත්වා මිගෙ ඔලොකයමානො අට්ඨාසි. තදා තාපසො තස්ස රඤ්ඤො අවිදූරෙ එකං කාරරුක්ඛං අභිරුහිත්වා ඵලානි ඔචිනන්තො ඔචිතඵලං සාඛං මුඤ්චි. තස්සා විස්සට්ඨාය සද්දෙන තං ඨානං පත්තා මිගා පලායිංසු. රාජා කුජ්ඣිත්වා තාපසං සවිසෙන සල්ලෙන විජ්ඣි. සො පරිගලිත්වා පතන්තො[1] මත්ථකෙන ඛදිරඛාණුකං ආසාදෙත්වා සූලග්ගෙයෙව කාලමකාසි. රාජා තං ඛණඤ්ඤෙව විධා භින්නං පඨවිං පවිසිත්වා සත්තිසූලෙ නිරයෙ නිබ්බත්ති තිගාවුතප්පමාණං සරීරං අහොසි. තත්ථ නිරයපාලා ජලිතෙහි ආවුධෙහි කොට්ටෙත්වා ජලිතං අයපබ්බතං ආරොපෙන්ති. පබ්බතමත්ථකෙ ඨිතකාලෙ වාතො පහරති සො වාතප්පහාරෙන පරිගලිත්වා පතති.[2] තස්මිං ඛණෙ හෙට්ඨා නවයොජනාය ජලිතඅයපඨවියා මහන්තං තාලක්ඛන්ධප්පමාණං ජලිතඅයසූලං උට්ඨහති. සො සූලග්ගමත්ථකෙයෙව ආසාදෙත්වා සූලාවුතොව තිට්ඨති. තස්මිං ඛණෙ පඨවී ජලති සූලං පජ්ජලති තස්ස සරීරං පජ්ජලති. සො තත්ථ මහාරවං රවන්තො පච්චති. මහාසත්තො පඨවිං විධා කත්වා තං නිරයං දස්සෙත්වා මහාජනස්ස භීතභාවං ඤත්වා අන්තරධාපෙසි. **ඛණ්ඩසොති** චත්තාරො හත්ථපාදෙ කණ්ණනාසඤ්ච ඛණ්ඩාඛණ්ඩිකං කත්වා. **අදූසකන්ති** නිරපරාධං තථා ඡෙදාපෙත්වා චීහි කසාපහාර

---

1. පතිත්වා පරිගලන්තො, 2. පතිත්වා පරිගලති, ය බබත්ථ,

සඝසෙසහි තාළාපෙත්වා ජටාසු තං ගහෙත්වා ආකඩ්ඪාපෙත්වා පටිකුජ්ජං නිපජ්ජාපෙත්වා පිට්ඨියං පණ්හියා පහරිත්වා මහාදුක්ඛං සම්පාපිතං අකාසි. **කලාබුවීචින්ති** කලාබු අවීචිං. **කටුකන්ති** තිබ්බවෙදනං එවරූපං නිරයං උපපජ්ජිත්වාති නන්තං ජාලානං අන්තරෙ පච්චති. විත්ථාරතො පන කලාබුරඤ්ඤො වත්ථු ඛන්තිවාදිජාතකෙ කථිතමෙව. **අඤ්ඤානි පාපිට්ඨතරානි චෙත්ථාති** එතෙහි නිරයෙහි පාපිට්ඨතරානි ච අඤ්ඤානි නිරයානි සුත්වා. **ධම්මඤ්චරෙති** සක්කදෙවරාජ පණ්ඩිතො කුලපුත්තො න කෙවලං එතෙයෙව චත්තාරො නිරයා එතෙයෙව ච රාජානො නෙරයිකා අථ ඛො අඤ්ඤෙපි නිරයා අඤ්ඤෙපි ච රාජානො නිරයෙසු උප්පන්නාති විදිත්වා චතුපච්චයදානධම්මිකාරක්ඛාවරණසංවිධානසඞ්ඛාතං සමණබ්‍රාහ්මණෙසු ධම්මං චරෙය්‍ය. එවං මහාසත්තෙන චතුන්නං රාජූනං නිබ්බත්තට්ඨානෙ දස්සිතෙ තයො රාජානො නික්කඞ්ඛා අහෙසුං. තතො සක්කො අවසෙසෙ චත්තාරො පඤ්හෙ පුච්ඡන්තො ගාථමාහ.

සුභාසිතත්ථෙන අනුමොදියාන
අඤ්ඤන්තං පුච්ඡාමි තදිඞ්ඝ බ්‍රෑහි,
කථංවිධං සීලවන්තං වදන්ති
කථංවිධං පඤ්ඤවන්තං වදන්ති.

කථංවිධං සප්පුරිසං වදන්ති
කථංවිධං නො සිරි නො ජහාතීති.

තත්ථ **කථංවිධං නො සිරි නො ජහාතීති** කථං විධං නු පුරිසං පටිලද්ධ සිරි න විජහති.

අථස්ස විස්සජ්ජෙන්තො මහාසත්තො චතස්සො ගාථායො අභාසි.

කායෙන වාචාය ච යොධ සඤ්ඤතො
මනසා ච කිඤ්චි න කරොති පාපං,
න අත්තහෙතු අලිකං භණාති
තථාවිධං සීලවන්තං වදන්ති.

ගම්භීරපඤ්හං මනසා විචින්තයං
නාච්චාහිතං කම්ම කරොති ලුද්දං,
කාලාගතං අත්ථපදං න රිඤ්චති
තථාවිධං පඤ්ඤවන්තං වදන්ති.

යො වෙ කතඤ්ඤූ කතවෙදි ධීරො
කල්‍යාණමිත්තො දළ්හභත්තී ච හොති,
දුක්ඛිතස්ස සක්කච්ච කරොති කිච්චං
තථා විධං සප්පුරිසං වදන්ති.

එතෙහි සබ්බෙහි ගුණෙහුපෙතො
සද්ධො මුදූ සංවිභාගී වදඤ්ඤූ,
සඞ්ගාහකං සඛිලං සණ්හවාචං
තථාවිධං නො සිරි නො ජහාතීති.

තත්ථ කායෙනාති ආදීනි තිවිධසුචරිතද්වාරවසෙන වුත්තානි. **න අත්තහෙතූති** දෙසනාසීසමෙවෙතං. අත්තහෙතු වා පරහෙතු වා ධනහෙතු වා යසහෙතු වා ලාභහෙතු වා ආමිසකිඤ්චික්ඛහෙතු වා අලිකං න කථෙතීති අත්ථො. කාමසෙදුවස අත්ථො. **වාචාය සඤ්ඤතොති** ඉමිනාව සිද්ධො මුසාවාදිනො පන අකත්තබ්බං නාම පාපං නත්ථීති ගරුභාවදීපනත්ථං පුන **එවමාහාති** වෙදිතබ්බං. **ගම්භීරපඤ්හන්ති** අත්ථතො ච පාළිතො ච ගම්භීරං ගුය්හං පටිච්ඡන්නං සත්තුභස්තජාතක සම්භවජාතක උම්මග්ගජාතකෙසු ආගතසදිසං පඤ්හං. **මනසා විචින්තයන්ති** මනසා විචින්තෙන්තො අත්ථං පටිවිජ්ඣිත්වා චන්දසහස්සං සුරියසහස්සං උට්ඨාපෙන්තො විය පාකටං කත්වා යො කථෙතුං සක්කොතීති අත්ථො. **නාච්චාහිතන්ති** අති අහිතං හිතාතික්කන්තං ලුද්දඵරුසසාහසිකං කම්මඤ්ච යො න කරෙතීති අත්ථො. ඉමස්ස පනත්ථස්ස ආවිභාවත්ථං-

න පණ්ඩිතා අත්තසුඛස්ස හෙතු
පාපානි කම්මානි සමාචරන්ති,
දුක්ඛෙන ඵුට්ඨා ඛලිතාපි සන්තා
ඡන්දා ච දොසා න ජහන්ති ධම්මන්ති.

භූරිපඤ්හො කථෙතබ්බො. **කාලාගතන්ති** එත්ථ දානං දාතබ්බකාලෙ සීලං රක්ඛනකාලෙ උපොසථං උපවසනකාලෙ සරණෙසු පතිට්ඨානකාලෙ පබ්බජනකාලෙ සමණධම්මං කරණකාලෙ විපස්සනාචාරස්මිං යුඤ්ජනකාලෙති ඉමානි දානාදීනි සම්පාදෙන්තො කාලාගතං **අත්ථපදං න රිඤ්චති** න හාපෙති නාම. **තථාවිධන්ති** සක්ක සබ්බඤ්ඤුබුද්ධා පච්චෙකබුද්ධා ච මහාබොධිසත්තා ච පඤ්ඤවන්තං කථෙන්තා එවරූපං පුග්ගලං කථෙන්ති. **යො වෙති** තත්‍රායං පරෙන අත්තනො කතං ගුණං ජානාතීති **කතඤ්ඤූ**. එවං ඤත්වා පන යෙනස්ස ගුණො කතො තස්ස ගුණං පටිකරොන්තො **කතවෙදී** නාම. **දුක්ඛිතස්සාති** අත්තනො සහායස්ස දුක්ඛප්පත්තස්ස දුක්ඛං අත්තනි ආරොපෙත්වා යො තස්ස උප්පන්නකිච්චං සහත්ථෙන සක්කච්චං කරොති බුද්ධාදයො එවරූපං සප්පුරිසං නාම කථෙන්ති අපිච සප්පුරිසා නාම කතඤ්ඤූ කතවෙදිනො හොන්තීති සතපත්තජාතකචුල්ලහංස මහාහංස ජාතකාදීනි කථෙතබ්බානි. **එතාහි සබ්බෙහීති** සක්ක දෙවරාජ යො එතෙහි හෙට්ඨා වුත්තෙහි සීලාදීහිපි සබ්බෙහි ගුණෙහි උපෙතො. **සද්ධොති** ඔකප්පනසද්ධාය සමන්නාගතො. **මුදූති** පියභාණී. **සංවිභාගීති** සීලසංවිභාග දානසංවිභාගාභිරතත්තා සංවිභාගී. යාචකානං වචනං ඤත්වා දානවසෙන **වදඤ්ඤූ**. **සඞ්ගාහකන්ති** චතූහි සඞ්ගහවත්ථූහි **තෙසං** තෙසං සඞ්ගණ්හනතො සඞ්ගාහකං. මධුරවචනතාය **සඛිලං**. **මට්ඨ** වචනතාය **සණ්හවාචං**. **තථාවිධං නොති** තථාවිධං නු පුග්ගලං අධිගත යසගණලාභගණසඞ්ඛාතා **සිරී නො ජහාති** නාස්ස සිරි විනස්සතීති.

එවං මහාසත්තො ගගනතලෙ පුණ්ණචන්දං උට්ඨාපෙන්තො විය චත්තාරො පඤ්හෙ විස්සජ්ජෙසි තතො පරං සෙසපඤ්හානං පුච්ඡා ච විස්සජ්ජනඤ්ච හොති. සක්කො ආහ.

සුභාසිතන්තෙන අනුමොදියාන
අඤ්ඤන්තං පුච්ඡාමි තදිඞ්ඝ බ්‍රෑහි,
සීලං සිරිඤ්චාපි සතඤ්ච ධම්මං
පඤ්ඤඤ්ච කං සෙට්ඨතරං වදන්තීති.

මහාසත්තො ආහ.

පඤ්ඤා හි සෙට්ඨා කුසලා වදන්ති
නක්ඛත්තරාජාරිව තාරකානං,
සීලං සිරිඤ්චාපි සතඤ්ච ධම්මො
අන්වායිකා පඤ්ඤවතො භවන්තීති.

සක්කො ආහ.

සුභාසිතන්තෙන අනුමොදියාන
අඤ්ඤන්තං පුච්ඡාමි තදිඞ්ඝ බ්‍රෑහි,
කථංකරො කින්තිකරො කිමාචරං
කිං සෙවමානො ලභතීධ පඤ්ඤං.
පඤ්ඤායගතිං පටිපදං වදෙහි
කථංකරො පඤ්ඤවා හොති මච්චොති.

සරභඞ්ගො ආහ.

සෙවෙථ වුද්ධෙ නිපුණෙ බහුස්සුතෙ
උග්ගාහකො පරිපුච්ඡකො සියා,
සුණෙය්‍ය සක්කච්ච සුභාසිතානි
එවං කරො පඤ්ඤවා හොති මච්චො.

ස පඤ්ඤවා කාමගුණෙ අවෙක්ඛති
අනිච්චතො දුක්ඛතො රොගතො ච,
එවං විපස්සී පජහාති ඡන්දං
දුක්ඛෙසු කාමෙසු මහබ්භයෙසු.

සවීතරාගො පවිනෙය්‍ය දොසං
මෙත්තං චිත්තං භාවෙය්‍ය අප්පමාණං,
සබ්බෙසු භූතෙසු නිධාය දණ්ඩං
අනින්දිතො බ්‍රහ්මමුපෙති ඨානන්ති.

තත්ථ සීලන්ති ආචාරසීලං. සිරීති ඉස්සරියං. සතඤ්ච ධම්මන්ති සප්පුරිසධම්මං. පඤ්ඤන්ති එවං ඉමෙසං චතුන්නං ධම්මානං කතරං ධම්මං සෙට්ඨතරං වදන්තීති පුච්ඡති. පඤ්ඤාහීති සක්ක එතෙසු චතුසු ධම්මෙසු යා එසා පඤ්ඤානාම සාව සෙට්ඨා ඉති බුද්ධාදයො කුසලා

වදන්ති යථා හි තාරකා චන්දං පරිවාරෙන්ති චන්දොව තෙසං උත්තමො එවං සීලඤ්ච සිරිඤ්චාපි සතඤ්ච ධම්මොති එතෙ තයොපි. **අන්වායිකා පඤ්ඤවතො** භවන්ති පඤ්ඤවන්තමෙව අනුගච්ඡන්ති පඤ්ඤාය එව පරිවාරා හොන්තීති අත්ථො. **කථංකරො**ති ආදීනි අඤ්ඤමඤ්ඤවෙවචනානෙව. **කථංකරො**ති කින්නාම කම්මං කරොන්තො කිමාචරන්තො කිං සෙවමානො කිං භජමානො ඉධෙව ලොකෙ පඤ්ඤං ලභති. පඤ්ඤාය මෙ පටිපදං වදෙහි ජානිතුකාමොම්හි කථංකරො මච්චො පඤ්ඤවා නාම හොතීති පුච්ඡති. **වුඩ්ඪන්ති** පඤ්ඤාවුඩ්ඪිප්පත්තෙන පණ්ඩිතෙ. **නිපුණෙ**ති සුඛුමකාරණ ජානනසමත්ථෙ. **එවංකරො**ති යො පුග්ගලො එවං වුත්තප්පකාරෙ පුග්ගලෙ සෙවති භජති පයිරුපාසති පාළිං උග්ගණ්හාති පුනප්පුනං අත්ථං පුච්ඡති පාසාණෙ ලෙඛං ඛණන්තො විය කඤ්චනතාළියා සීහවසං සම්පටිච්ඡන්තො විය ඔහිතසොතො සක්කච්ච සුභාසිතානි සුණාති. අයං එවංකරො මච්චො පඤ්ඤවා හොතීති. එවං මහාසත්තො පාචීනලොකධාතුතො සූරියං උට්ඨාපෙන්තො විය පඤ්ඤාය පටිපදං කථෙත්වා ඉදානි තස්සා පඤ්ඤාය ගුණං කථෙන්තො **සපඤ්ඤවා**ති ආදිමාහ. තත්ථ **කාමගුණෙ**ති කාමකොට්ඨාසෙ හුත්වා අභාවට්ඨෙන **අනිච්චතො** දිට්ඨධම්මිකසම්පරායිකානං දුක්ඛානං වත්ථුභාවෙන **දුක්ඛතො** අට්ඨතවුත්තියා රොගමූලානං කාමෙ නිස්සාය උප්පන්නසම්භවෙන **රොගතො ච අපෙක්ඛති** ඔලොකෙති. සො එවං **විපස්සී** එතෙහි කාරණෙහි කාමානං අනිච්චාදිතං පස්සන්තො කාමෙ නිස්සාය උප්පජ්ජනකදුක්ඛානං අන්තො නත්ථි. කාමානං පහාණමෙව සුඛන්ති විදිත්වා **දුක්ඛෙසු කාමෙසු මහබ්භයෙසු** ඡන්දං පජහාති. **සවීතරාගො**ති සක්ක සො පුග්ගලො එවං වීතරාගො නවආඝාතවත්ථුවසෙන උප්පජ්ජනකසභාවදොසං විනෙත්වා මෙත්තං චිත්තං භාවෙය්‍ය අප්පමාණසත්තාරම්මණත්තා අප්පමාණං භාවෙත්වා අපරිහීනජ්ඣානො අගරහිතො බ්‍රහ්මලොකෙ උප්පජ්ජතීති.

එවං මහාසත්තෙ කාමානං දොසං කථෙන්තෙයෙව තෙසං **තිණ්ණම්පි** රාජූනං සබලකායානං තදඞ්ගප්පහාණෙන පඤ්චකාමගුණරාගො පහීනො. තං ඤත්වා මහාසත්තො තෙසං පහංසනවසෙන ගාථමාහ.

මහිද්ධියං ආගමනං අහොසි
තවමට්ඨක භීමරථස්සචාපි,
කාලිඞ්ගරාජස්ස ච උග්ගතස්ස
සබ්බෙසවො කාමරාගො පහීනොති.

තත්ථ **මහිද්ධිය**න්ති මහන්තඉද්ධියං මහාවිප්ඵාරං මහාජුතිකං. **තවමට්ඨකා**ති තව අට්ඨක. **පහීනො**ති තදඞ්ගප්පහාණෙන පහීනොති.

තං සුත්වා රාජානො මහාසත්තස්ස ථුතිං කරොන්තා ගාථමාහංසු.

එවං මෙතං පරචිත්තවෙදි
සබ්බස්සතො කාමරාගො පහීනො,
කරොහි ඔකාසමනුග්ගහාය
යථාගතින්තෙ අභිසම්භවෙමාති.

තත්ථ අනුග්ගහායාති පබ්බජ්ජත්ථාය නො ඔකාසං කරොහි යථා මයං පබ්බජිත්වා තව ගතිං නිප්ඵත්තිං අභිසම්භවෙම පාපුණෙය්‍යාම තථා පටිවිද්ධගුණං පටිවිජ්ඣෙය්‍යාමාති වදිංසු.

අථ නෙසං ඔකාසං කරොන්තො මහාසත්තො ඉතරං ගාථමාහ.

කරොමි ඔකාසමනුග්ගහාය
තථාහි වො කාමරාගො පහීනො,
ඵරථ කායං විපුලාය පීතියා
යථා ගතිං මෙ අභිසම්භවෙථාති.

තත්ථ ඵරථ කායන්ති ඣානපීතියා විපුලාය කායං ඵරථ.

තං සුත්වා තෙ සම්පටිච්ඡන්තා ගාථමාහංසු.

සබ්බං කරිස්සාම තවානුසාසනං
යං යං තුවං වක්ඛසි භූරිපඤ්ඤ,
ඵරාම කායං විපුලාය පීතියා
යථා ගතින්තෙ අභිසම්භවෙමාති.

අථ නෙසං සබලකායානං මහාසත්තො පබ්බජ්ජං දාපෙත්වා ඉසිගණෙ උය්‍යොජෙන්තො ගාථමාහ.

කතායං වච්ඡස්ස කිසස්ස පූජා
ගච්ඡන්තු භොන්තො ඉසයො සාධුරූපා,
ඣානෙ රතා හොථ සදා සමාහිතා
එසා රතී පබ්බජිතස්ස සෙට්ඨාති.

තත්ථ ගච්ඡන්තූති අත්තනො අත්තනො වසනට්ඨානානි ගච්ඡන්තූති.

ඉසයො තස්ස වචනං සම්පටිච්ඡිත්වා වන්දිත්වා ආකාසං උප්පතිත්වා සකානි වසනට්ඨානානි අගමංසු. සක්කොපි උට්ඨායාසනා මහාසත්තස්ස ථුතිං කත්වා අඤ්ජලිං පග්ගය්හ සූරියං නමස්සන්තො විය මහාසත්තං නමස්සමානො සපරිසො පක්කාමි. එතමත්ථං විදිත්වා සත්ථා ඉමා ගාථා අභාසි.

සුත්වාන ගාථා පරමත්ථසංහිතා
සුභාසිතා ඉසිනා පණ්ඩිතෙන,
තෙ වෙදජාතා අනුමොදමානා
පක්කාමු දෙවා දෙවපුරං යසස්සිනො.

ගාථා ඉමා අත්ථවතී සුබ්‍යඤ්ජනා
සුභාසිතා ඉසිනා පණ්ඩිතෙන,
යො කොචිමා අට්ඨිකත්වා සුණෙය්‍ය
ලභෙථ පුබ්බාපරියං විසෙසං.
ලද්ධාන පුබ්බාපරියං විසෙසං
අදස්සනං මච්චුරාජස්ස ගච්ඡෙති.

තත්ථ **පරමත්ථසඤ්හිතා**ති අනිච්චාදිදීපනෙන නිබ්බාණනිස්සිතා **ගාථා ඉමා**ති ඉදං සත්ථා සරභඞ්ගසත්ථුනො නිබ්බාණදායකං සුභාසිතං වණ්ණෙන්තො ආහ. තත්ථ **අත්ථවතී**ති නිබ්බාණදායකට්ඨෙන පරමත්ථනිස්සිතා. **සුබ්‍යඤ්ජනා**ති පරිසුද්ධබ්‍යඤ්ජනා. **සුභාසිතා**ති සුසොතබ්බං කත්වා භාසිතා කථිතා. **අට්ඨිකත්වා**ති අත්තනො අත්ථිකභාවං කත්වා අත්ථිකො හුත්වා සක්කච්චං සුණෙය්‍ය. **පුබ්බාපරිය**න්ති පඨමජ්ඣානං පුබ්බවිසෙසො දුතියජ්ඣානං අපරවිසෙසො එවං අට්ඨසමාපත්තිවසෙන චතුමග්ගවසෙන පුබ්බාපරභාවෙන ඨිතං විසෙසං. **අදස්සන**න්ති පරියොසානෙ ච අපරවිසෙසං අරහත්තං ලභිත්වා නිබ්බාණං පාපුණෙය්‍ය. නිබ්බාණප්පත්තො හි පුග්ගලො මච්චුරාජස්ස අදස්සනං ගතො නාම හොතීති.

එවං සත්ථා අරහත්තෙන දෙසනාය කූටං ගණ්හිත්වා න භික්ඛවෙ ඉදානෙව පුබ්බෙපි මොග්ගල්ලානස්ස ආළාහනෙ පුප්ඵවස්සං වස්සීති වත්වා සච්චානි පකාසෙත්වා ජාතකං සමොධානෙන්තො ආහ.

සාලිස්සරො සාරිපුත්තො
මෙණ්ඩිස්සරො නාම කස්සපො,
පබ්බතො ච අනුරුද්ධො
කච්චායනො ච දෙවලො.

අනුසිස්සො ච ආනන්දො
කිසවච්ඡො ච කොලිතො,
නාරදො පුණ්ණො මන්තානිපුත්තො
සෙසපරිසා බුද්ධපරිසා,
සරභඞ්ගො බොධිසත්තො
එවං ධාරෙථ ජාතකන්ති.

සරභඞ්ගජාතකං.

---

17. 8.

අලම්බුසාති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො පුරාණදුතියිකාපලොභනං ආරබ්භ කථෙසි. වත්ථු ඉන්ද්‍රියජාතකෙ විත්ථාරිතමෙව. සත්ථා පන තං භික්ඛුං සච්චං කිර ත්වං භික්ඛු උක්කණ්ඨිතොසීති පුච්ඡිත්වා සච්චං භන්තෙති වුත්තෙ කෙන උක්කණ්ඨාපිතොසීති වත්වා පුරාණදුතියිකායාති වුත්තෙ භික්ඛු එසා ඉත්ථී තුය්හං අනත්ථ

කාරිකා ත්වං එතං නිස්සාය ඣානං නාසෙත්වා තීණි සංවච්ඡරානි සම්මූළ්හා විසඤ්ඤී නිපජ්ජිත්වා උපපන්නාය සඤ්ඤාය මහාපරිදෙවං පරිදෙවීති වත්වා අතීතං ආහරි.

අතීතෙ බාරාණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙන්තෙ බොධිසත්තො කාසිරට්ඨෙ බ්‍රාහ්මණකුලෙ නිබ්බත්තිත්වා වයප්පත්තො සබ්බසිප්පෙසු නිප්ඵත්තිං පත්වා ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජිත්වා අරඤ්ඤායතනෙ වනමූලඵලාහාරො යාපෙසි. අථෙකා මිගී තස්ස පස්සාවට්ඨානෙ සම්භවමිස්සකං තිණං ඛාදිත්වා උදකං පිවි. එත්තකෙනෙව තස්මිං පටිබද්ධචිත්තා ගබ්භං පටිලභිත්වා තතො පට්ඨාය කත්ථචි අගන්ත්වා අස්සමස්ස සාමන්තෙයෙව විචරති. මහාසත්තො පරිගණ්හන්තො තං කාරණං අඤ්ඤාසි. සා අපරභාගෙ මනුස්සදාරකං විජායි. මහාසත්තො තං පුත්තසිනෙහෙන පටිජග්ගි. ඉසිසිඞ්ගොතිස්ස නාමං අකාසි.

අථ නං මහාසත්තො විඤ්ඤුතප්පත්තං පබ්බාජෙත්වා අත්තනො මහල්ලකකාලෙ තං ආදාය නාරිවනං නාම ගන්ත්වා තාත ඉමස්මිං හිමවන්තෙ ඉමෙහි පුප්ඵෙහි සදිසා ඉත්ථියො හොන්ති තා අත්තනො වසං ගතෙ මහාවිනාසං පාපෙන්ති තාසං වසං නාම ගන්තුං න වට්ටතීති ඔවදිත්වා අපරභාගෙ බ්‍රහ්මලොකපරායණො අහොසි. ඉසිසිඞ්ගොපි ඣානකීළං කීළන්තොව හිමවන්තප්පදෙසෙ වාසං කප්පෙසි ඝොරතපො පරමජිතින්ද්‍රියො අහොසි.

අථස්ස සීලතෙජෙන සක්කස්ස භවනං කම්පි. සක්කො ආවජ්ජෙන්තො තං කාරණං ඤත්වා අයං මං සක්කත්තා චාවෙය්‍ය එකං අච්ඡරං පෙසෙත්වා සීලමස්ස භින්දාපෙස්සාමීති සකලදෙවලොකං උපපරික්ඛන්තො අත්තනො අඩ්ඪතෙය්‍යකොටිසඞ්ඛාතානං පරිචාරිකානං මජ්ඣෙ එකං අලම්බුසං නාම අච්ඡරං ඨපෙත්වා අඤ්ඤං තස්ස සීලං භින්දිතුං සමත්ථං අදිස්වා තං පක්කොසාපෙත්වා තස්ස සීලභෙදං කාතුං ආණාපෙසි. තමත්ථං ආවිකරොන්තො සත්ථා පඨමං ගාථමාහ.

අථබ්‍රවි බ්‍රහා ඉන්දො වත්‍රභූ ජයතං පිතා,
දෙවකඤ්ඤං පරාභෙත්වා සුධම්මායං අලම්බුසන්ති.

තත්ථ බ්‍රහාති මහා. වත්‍රභූති වත්‍රස්ස නාම අසුරස්ස අභිභවිතා. ජයතං පිතාති ජයන්තානං ජයප්පත්තානං සෙසානං තෙත්තිංසාය දෙවපුත්තානං පිතුකිච්චසාධනෙන පිතා. පරාභෙත්වාති හදයං භින්දිත්වා ඔලොකෙන්තො විය තං පටිබලා අයන්ති ඤත්වාති අත්ථො. සුධම්මායන්ති සුධම්මාය දෙවසභාය පණ්ඩුකම්බලසිලාසනෙ නිසින්නො තං අලම්බුසං පක්කොසාපෙත්වා ඉදමාහ.

මිස්සෙ දෙවා තං යාචන්ති තාවතිංසා ස ඉන්දකා,
ඉසිපලොභිකෙ ගච්ඡ ඉසිසිඞ්ගං අලම්බුසෙති,

තත්ථ **මිස්සෙ**ති තං ආලපති ඉදඤ්ච තස්සා නාමං සබ්බා පතිත්ථියො පුරිසෙ කිලෙසමිස්සනෙන මිස්සනතො මිස්සාති වුච්චන්ති තෙන සාධාරණෙන ගුණනාමෙනාලපන්තො එවමාහ. **ඉසිපලොභිකෙ**ති ඉසීනං පලොභනසමත්ථෙ. **ඉසිසිඞ්ග**න්ති තස්ස කිර මත්ථකෙ මිගසිඞ්ගාකාරෙන ද්වෙ චූළා උට්ඨහිංසු. තස්මා එවං වුච්චති

ඉති සක්කො ගච්ඡ ඉසිසිඞ්ගං උපසඞ්කමිත්වා අත්තනො වසං ආනෙත්වා සීලමස්ස භින්දාති අලම්බුසං ආණාපෙසි.

පුරායං අම්හ අච්චෙති වත්තවා බ්‍රහ්මචරියවා,
නිබ්බාණාභිරතො වුද්ධො තස්ස මග්ගානි ආවර.

ඉති වචනං ආහ.

තත්ථ **පුරාය**න්ති අයං තාපසො වත්තසම්පන්නො ච බ්‍රහ්මචරියවා ච සො ච ඛො පනෙස දීඝායුකතාය නිබ්බාණසඞ්ඛාතෙ මග්ගෙ අභිරතො ගුණවඩ්ඪියා ච වුද්ධො තස්මා යාව එස අම්හෙ නාතික්කමති න අභිභවිත්වා ඉමම්හා ඨානා චාවෙති තාවදෙව ත්වං ගන්ත්වා **තස්ස** දෙවලොකගමණානි **මග්ගානි ආවර** යථා ඉධ නාගච්ඡති එවං කරෙහීති අත්ථො. තං සුත්වා අලම්බුසා ගාථාද්වයමාහ.

දෙවරාජ කිමෙව ත්වං මමෙව තුවං සික්ඛසි,
ඉසිපලොභිකෙ ගච්ඡ සන්ති අඤ්ඤාපි අච්ඡරා.

මාදිසියො පවරා චෙව අසොකෙ නන්දනෙ වනෙ,
තාසම්පි හොතු පරියායො තාපි යන්තු පලොභිකාති.

තත්ථ **කිමෙව ත්ව**න්ති කිං නාමෙතං ත්වං කරෙසීති දීපෙති. **මමෙව තුවං සික්ඛසී**ති ඉමස්මිං සකලෙ දෙවලොකෙ මමෙව ත්වං කිං ඉක්ඛසි අඤ්ඤං න පස්සසීති අධිප්පායෙන වදති. සකාරෙ පනෙත්ථ බ්‍යඤ්ජන සන්ධිකරො. **ඉසිපලොභිකෙ ගච්ඡා**ති කිං කාරණා මඤ්ඤෙව එවං වදෙසීති අධිප්පායො. **පවරාචෙවා**ති මයාපි උත්තරිතරාචෙව. **අසොකෙ**ති සොකරහිතෙ. **නන්දනෙ**ති නන්දිජනකෙ. **පරියායො**ති ගමණවාරො. තතො සක්කො තිස්සො ගාථායො අභාසි.

අද්ධා හි සච්චං භණසි සන්ති අඤ්ඤාපි අච්ඡරා,
තාදිසියො පවරා චෙව අසොකෙ නන්දනෙ වනෙ.

න තා එවං පජානන්ති පාරිචරියං පුමං ගතා,
යාදිසං ත්වං පජානාසි නාරි සබ්බඞ්ගසොභනෙ.

ත්වමෙව ගච්ඡ කල්‍යාණි ඉත්ථීනං පවරා වසි,
තවෙව වණ්ණරූපෙන වසමානාපයිස්සසීති.

තත්ථ **පුමං ගතා**ති පුරිසං උපසඞ්කන්තා සමානා පුරිසපලොභිනිං පාරිචාරියං න ජානන්ති. **වණ්ණරූපෙනා**ති සරීරවණ්ණෙන චෙව රූපසම්පත්තියා ච. **වසමානාපයිස්සසී**ති තං තාපසං අත්තනො වසං **ආනයිස්සසි**. තං සුත්වා අලම්බුසා ද්වෙ ගාථා අභාසි.

න වාහං න ගමිස්සාමි දෙවරාජෙන පෙසිතා,
විභෙමි චෙතං ආසාදුං උග්ගතෙජො හි බ්‍රාහ්මණො.

අනෙකෙ නිරයං පත්තා ඉසිමාසාදියා ජනා,
ආපන්නා මොහසංසාරං තස්මා ලොමානි හංසයෙති.

තත්ථ **නවාහන්ති** න වෙ අහං. **විභෙමීති** භායාමි. **ආසාදුන්ති** ආසාදිතුං. ඉදං වුත්තං හොති නාහං දෙව තයා පෙසිතා න ගමිස්සාමි අපිචාහං තං ඉසිසිඞ්ගං සීලභෙදනත්ථාය අල්ලීසිතුං භායාමි උග්ගතෙජො හි සොති. **ආසාදියාති** ආසාදෙත්වා. **මොහසංසාරන්ති** මොහෙන සංසාරං මොහෙන ඉසිං පලොභෙත්වා සංසාරං ආපන්නා වට්ටදුක්ඛෙ පතිට්ඨිතා සත්තා ගණනපථං අතික්කන්තා. **තස්මාති** තෙන කාරණෙනාහං. **ලොමානි හංසයෙති** ලොමානි උට්ඨපෙමි. තස්ස කිරහං සීලං භින්දිස්සාමීති චින්තයමානාය මෙ ලොමානි හංසන්තීති වදති.

ඉදං වත්වාන පක්කාමි අච්ඡරා කාමවණ්ණිනී,
මිස්සා මිස්සෙතුමිච්ඡන්තී ඉසිසිඞ්ගං අලම්බුසා.

සා ච තං වනමොගය්හ ඉසිසිඞ්ගෙන රක්ඛිතං,
බිම්බිජාලකසඤ්ඡන්නං සමන්තා අඩ්ඪයොජනං.

පාතොව පාතරාසම්හි උදණ්හසමයං පති,
අග්ගිට්ඨං පරිමජ්ජන්තං ඉසිසිඞ්ගං උපාගමීති.

ඉමා අභිසම්බුද්ධ ගාථා.

තත්ථ **පක්කාමීති** තෙනහි දෙවරාජ ආවජ්ජෙය්‍යාසි මන්ති අත්තනො සයනගබ්භං පවිසිත්වා අලඞ්කරිත්වා ඉසිසිඞ්ගං කිලෙසෙන මිස්සෙතුං ඉච්ඡන්තී පක්කාමි භික්ඛවෙ සා අච්ඡරා යස්ස අස්සමං ගතාති. **බිම්බිජාලකසඤ්ඡන්නන්ති** රත්තකුරවකවනෙන සඤ්ඡන්නං. **පාතොව පාතරාසම්හීති** භික්ඛවෙ පාතරාසවෙලාය පාතොව පගෙයෙව. කීව පගෙති **උදණ්හසමයං පතීති** සුරියුග්ගමනවෙලායමෙව. **අග්ගිට්ඨන්ති** අග්ගිසාලං රත්තිං පධානමනුයුඤ්ජිත්වා පාතොව නහාත්වා උදකකිච්චං කත්වා පණ්ණසාලාය ථොකං ඣානසුඛෙන වීතිනාමෙත්වා නික්ඛමිත්වා අග්ගිසාලං සම්මජ්ජන්තං තං ඉසිසිඞ්ගං උපාගමි. ඉත්ථිවිලාසං දස්සෙන්තී තස්ස පුරතො අට්ඨාසි. අථ නං තාපසො පුච්ඡන්තො ආහ.

කා නු විජ්ජුරිවාභාසි ඔසධී විය තාරකා,
විචිත්තවත්ථාභරණා ආමුත්තමණිකුණ්ඩලා.

ආදිච්චවණ්ණසඞ්කාසා හෙමචන්දනගන්ධිනී,
සඤ්ඤතූරූ මහාමායා කුමාරී චාරුදස්සනා

විලාකා මුදුකා සුද්ධා පාදා තෙ සුප්පතිට්ඨිතා,
කමනා කමනීයා තෙ හරන්තියෙව මෙ මනො.

අනුපුබ්බා ච තෙ ඌරූ නාගනාසසමූපමා,
විමට්ඨා තුය්හං සුස්සොණී අක්ඛස්ස ඵලකං යථා.

උප්පලස්සෙව කිඤ්ජක්ඛා නාභි තෙ සාධු සණ්ඨිතා,
පූරා කණ්හඤ්ජනස්සෙව දූරතො පටිදිස්සති.

දුවිධා ජාතා උරජා අවණ්ටා සාධුපච්චුදා,
පයොධරා අප්පතීතා අඩ්ඪලාබුසමා ථනා.

දීඝා කම්බුතලාභාසා ගීවා එණෙය්‍යකා යථා,
පණ්ඩරාවරණා වග්ගු චතුත්ථමනසන්නිභා.

උද්ධග්ගා ච අධග්ගා ච දුමග්ගපරිමජ්ජිතා,
දුවිජා නෙලසම්භූතා දන්තා තව සුදස්සනා.

අපණ්ඩරා ලොහිතන්තා ජිඤ්ජුකඵලසන්නිභා,
ආයතා ච විසාලා ච නෙත්තා තව සුදස්සනා.

නාතිදීඝා සුසම්මට්ඨා කනකබ්‍යා සමොචිතා,
උත්තමඞ්ගරුහා තුය්හං කෙසා චන්දනගන්ධිකා.

යාවතා කසිගොරක්ඛා වාණිජානඤ්ච යා ගති,
ඉසීනඤ්ච පරක්කන්තං සඤ්ඤතානං තපස්සිනං.

න තෙ සමසමං පස්සෙ අස්මිං පඨවිමණ්ඩලෙ,
කො වා ත්වං කස්ස වා පුත්තො කථං ජානෙමු තං මයන්ති.

තත්ථ **විචිත්තවත්ථාභරණාති** විචිත්තෙහි වත්ථාභරණෙහි සමන්නාගතා. **හෙමචන්දනගන්ධිනීති** සුවණ්ණවණ්ණචන්දනගන්ධවිලෙපනා. **සඤ්ඤතූරූති** සුවට්ටිතඝනඌරූ සම්පන්නඌරුලක්ඛණා. **විලාකාති** ඛඩ්ඩිතතනුමජ්ඣා. **මුදුකාති** මුදූ සුඛුමාලා. **සුද්ධාති** නිම්මලා. **සුප්පතිට්ඨිතාති** සමං පථවිං ඵුසන්තා සුට්ඨුපතිට්ඨිතා. **ගමනාති** ගච්ඡමානා. **කාමනීයාති** කන්තා කාමෙතබ්බයුත්තකා. **හරන්තියෙව මෙ මනොති** එතෙ එවරූපෙන පරමෙන ඉත්ථිවිලාසෙන චඞ්කමන්තියා තව පාදා මම චිත්තං හරන්තියෙව. **විමට්ඨාති** විසාලා. **සුසොණීති** සුන්දරසොණී. **අක්ඛස්සාති** සුවණ්ණඵලකං විය විසාලා තෙ සොණීති වදති. **උප්පලස්සෙව කිඤ්ජක්ඛාති** නීලුප්පලකණ්ණිකා විය. **කණ්හඤ්ජනස්සෙවාති** සුඛුමකණ්හලොමාචිතත්තා එවමාහ. **දුවිධාති** ගාථං ථනෙ වණ්ණයන්තො ආහ. තෙහි ද්වෙ හුත්වා උරෙ ජාතා වණ්ටස්ස අභාවා **අවණ්ටා**. උරෙ ලග්ගා එව හුත්වා සුට්ඨු නික්ඛන්තත්තා **සාධුපච්චුදා**. පයස්ස ධාරණතො **පයොධරා**. **අප්පතීතාති** න පතිතා අමිලාතත්තාය වා අනාබද්ධත්තතාය වා න අන්තො පවිට්ඨාති අප්පතීතා. සුවණ්ණඵලකෙ ඨපිතසුවණ්ණමයවට්ටාලාබුනො අඩ්ඪෙන සදිසතාය **අඩ්ඪලාබුසමා ථනා**. **එණෙය්‍යකා යථාති** එණිමිගස්සහි දීඝා ච වට්ටා ච ගීවා සොභති එවං තව ථොකං දීඝා. **කම්බුතලාභාසාති** සුවණ්ණාලිඞ්ගතලසන්නිභා ගීවාති අත්ථො. **පණ්ඩරාවරණාති** දන්තාවරණා. **චතුත්ථමනසන්නිභාති** චතුත්ථමනො වුච්චති චතුත්ථමනවත්ථුභූතා ජිව්හා. අභිරත්තභාවෙන ජිව්හා සදිසං තෙ ඔට්ඨපරියොසානන්ති වදති. **උද්ධග්ගාති** උපරිමදන්තා.

අඛග්ගාති හෙට්ඨිමදන්තා. **දුමග්ගපරිමජ්ජිතාති** දන්තකට්ඨපරිමජ්ජිතා පරිසුද්ධා. **දුවිජාති** විජා. **නෙලසම්භූතාති** නිද්දොසෙසු හනුමංසපරියොසානෙසු සම්භූතා. **අපණ්ඩරාති** කණ්හා. **ලොහිතන්තාති** රත්තපරියන්තා. **ජිඤ්ජුකඵලසන්නිභාති** රත්තවණ්ණෙන ජිඤ්ජුකඵලසදිසා. **සුදස්සනාති** පස්සන්තානං අතිත්තිකරා පඤ්චප්පසාදසමන්නාගතා. **නාතිදීඝාති** පමාණයුත්තා. **සුසම්මට්ඨාති** සුට්ඨුසම්මට්ඨා. **කනකබ්‍යාසමොචිතාති** කනකබ්‍යා වුච්චති සුවණ්ණපට්ටිකා තාය ගන්ධතෙලං ආදාය පහරිතා සුරචිතා. **කසිගොරක්ඛාති** ඉමිනා කසිඤ්ච ගොරක්ඛඤ්ච නිස්සාය ජීවනකසත්තෙන දස්සෙති. **සා ගතීති** යත්තකා නිප්ඵත්ති. **පරක්කන්තන්ති** යත්තකං ඉසීනං පරක්කන්තං විත්ථාරිකතා ඉමස්මිං හිමවන්තෙ යත්තකා ඉසයො වසන්තීති අත්ථො. **න තෙ සමසමන්ති** තෙසු සබ්බෙසු එකම්පි රූපලීලාවිලාසාදිසමත්තාය තයා සමං න පස්සාමි. **කො වා ත්වන්ති** ඉදං තස්සා ඉත්ථිභාවං ජානන්තො පුරිසවොහාරවසෙන පුච්ඡති.

එවං පාදතොපට්ඨාය යාව කෙසා අත්තනො වණ්ණං භාසන්තෙ තාපසෙ අලම්බුසා තුණ්හී හුත්වා තස්සා කථාය යථානුසන්ධිං ගතාය තස්ස සම්මූළ්හභාවං ඤත්වා ගාථමාහ.

න පඤ්හකාලො භද්දන්තෙ කස්සපෙවං ගතෙ සති,
එහි සම්ම රමිස්සාම උභො අස්මාක අස්සමෙ,
එහි තං උපගූහිස්සං රතීනං කුසලො භවාති.

තත්ථ **කස්සපෙවං ගතෙ සතීති** කස්සපගොත්ත එවං තව චිත්තෙ පවත්තෙ සති. **පඤ්හකාලො න** හොති. **සම්මාති** වයස්ස. පියවචනාලපනමෙතං. **රතීනන්ති** පඤ්චකාමගුණරතීනං.

එවං වත්වා අලම්බුසා චින්තෙසි නායං මයි ඨිතාය හත්ථපාසං ආගමිස්සති ගච්ඡන්තී විය භවිස්සාමීති සා ඉත්ථිමායාකුසලතාය තාපසං කම්පෙත්වා ආගතමග්ගාභිමුඛී පායාසි. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

ඉදං වත්වාන පක්කාමි අච්ඡරා කාමවණ්ණිනී,
මිස්සා මිස්සෙතුමිච්ඡන්තී ඉසිසිඞ්ගං අලම්බුසාති.

අථ තං තාපසො ගච්ඡන්තං දිස්වා අයං ගච්ඡතීති අත්තනො දන්ධපරක්කමං මන්දගමණං ඡින්දිත්වා වෙගෙන ධාවිත්වා කෙසෙසු හත්ථෙන පරාමසි. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

සො ච වෙගෙන නික්ඛම්ම ඡෙත්වා දන්ධපරක්කමං,
තමුත්තමාසු වෙණීසු අජ්ඣප්පත්තො පරාමසි.
තමුදාවත්ත කල්‍යාණී පලිස්සජි සුසොභනා,
චවිතම්හි බ්‍රහ්මචරියා යථා තං අථ තොසිතා.
මනසා අගමා ඉන්දං වසන්තං නන්දනෙ වනෙ,
තස්සා සඞ්කප්පමඤ්ඤාය මඝවා දෙවකුඤ්ජරො.
පල්ලඞ්කං පහිණී ඛිප්පං සොවණ්ණං සොපවාහනං,
ස උත්තරච්ඡදපඤ්ඤාසං සහස්සපටිකත්ථතං.

තමෙතං තත්ථ ධාරෙසි උරෙ කත්වාන සොභනා,
යථා එකමුහුත්තංව තීණි වස්සානි ධාරයි.

විමදො තීහි වස්සෙහි පබුජ්ඣිත්වාන බ්‍රාහ්මණො,
අද්දසාසි හරිතරුක්ඛෙ සමන්තා අග්ගියායතනං.

නවපත්තාවනං ඵුල්ලං කොකිලාගණසොභිතං,
සමන්තා සවිලොකෙත්වා රුදං අස්සූනි වත්තයි.

න ජුහෙ න ජපෙ මන්තෙ අග්ගිහුත්තං පහාපිතං,
කො නු මෙ පාරිචරියාය පුබ්බෙ චිත්තං පලොභයි.

අරඤ්ඤෙ මෙ විහරතො යො මෙ තෙජාහ සම්භතං,
නානාරතනපරිපුණ්ණං නාවංව ගණ්හි අණ්ණවෙති.

තත්ථ **අජ්ඣප්පත්තා**ති සම්පත්තා. **සමුද්දවන්ත කල්‍යාණී**ති තං කෙසෙ පරාමසිත්වා ඨිතං ඉසිං උදුවත්තිත්වා නිවත්තිත්වා කල්‍යාණ දස්සනා සා සුවණ්ණසොභනා. **පලිස්සජී**ති ආලිඞ්ගි. **චවිතම්හි බ්‍රහ්මචරියා යථා තං අථ තොසිතා**ති භික්ඛවෙ තස්ස ඉසිනො තාවදෙව ඣානං අන්තරධායි තස්මිං තම්හා ඣානා බ්‍රහ්මචරියා චවිතෙ. යථා තං සක්කෙන පත්ථිතං තථෙව අහොසි. අථ සක්කස්ස පත්ථනාය සමිද්ධ භාවං විදිත්වා සා දෙවකඤ්ඤා තොසිතා තස්ස තෙන බ්‍රහ්මචරියවිනා සෙන සඤ්ජාතපීතිපාමොජ්ජාති අත්ථො. **මනසා අගමා**ති සා තං ආලිඞ්ගිත්වා ඨිතා අහො වත සක්කො පල්ලඞ්කං පෙසෙය්‍යාති එවං පවත්තෙන මනසා ඉන්දං අගමා. **නන්දනෙ**ති නන්දිජනනසමත්ථතාය නන්දනවනසඞ්ඛාතෙ තාවතිංසභවනෙ වසන්තං. **දෙවකුඤ්ජර**න්ති දෙවසෙට්ඨං. **පහිණී**ති පෙසෙසි. **පාහිණී**තිපි පාඨො. **සොපවාහන**න්ති සපරිවාරං. **ස උත්තරච්ඡදපඤ්ඤාස**න්ති පඤ්ඤාසාය උත්තරච්ඡදෙහි පටිච්ඡාදිතං. **සහස්සපටිකත්ථත**න්ති සහස්සදිබ්බකොජවත්ථතං. **තමෙනං තත්ථා**ති තං ඉසිසිඞ්ගං තත්ථ දිබ්බපල්ලඞ්කෙ නිසින්නා සා **උරෙ කත්වාන ධාරෙසී**ති තීණි වස්සානි එකමුහුත්තං විය මනුස්ස ගණනාය තීණි වස්සානි තං උරෙ නිපජ්ජාපෙත්වා තත්ථ නිසින්නා ධාරෙසි. **විමදො**ති නිම්මදො විගතවිසඤ්ඤභාවො. සො හි තීණි සංවච්ඡරානි විසඤ්ඤො සයිත්වා පච්ඡා පටිලද්ධසඤ්ඤො පබුජ්ඣි. තස්මිං පබුජ්ඣමානෙ හත්ථාදිඵන්දනං දිස්වාව අලම්බුසා තස්ස පබුජ්ඣන භාවං ඤත්වා පල්ලඞ්කමන්තරධාපෙත්වා සයම්පි අන්තරහිතා අට්ඨාසි. **අද්දසාසී**ති අස්සමපදං ඔලොකෙන්තො කෙන නු බොම්හි සීලවිනාසං පාපිතොති චින්තෙත්වා මහන්තෙන සද්දෙන පරිදෙවමානො අද්දසාසි. **හරිතරුක්ඛෙ**ති අග්ගියායතනසඞ්ඛාතං අග්ගිසාලං සමන්තා පරිවා රෙත්වා ඨිතෙ හරිතපත්තරුක්ඛෙ. **නවපත්තවන**න්ති තරුණෙහි නවපත්තෙහි සඤ්ඡන්නං වනං. **රුද**න්ති පරිදෙවන්තො. **න ජුහෙ න ජපෙ මන්තෙ**ති අයමස්ස පරිදෙවනගාථා. **පහාපිත**න්ති හාපිතං. පකාරො උපසග්ගමත්තං. **පාරිචරියායා**ති කො නු කිලෙසපාරිචරියාය ඉතො පුබ්බෙ මම චිත්තං පලොභයීති පරිදෙවති. **යො මෙ තෙජාහ**

සම්භග්ගන්ති භකාරො නිපාතමත්තං. යො මම සමණතෙජෙන සම්භතං ඣානගුණං නානාරතනපුණ්ණං මහණ්ණවෙ නාවං විය ගණ්ඩි විනාසං පාපෙසි. කො නාමෙසොති පරිදෙවති.

තං සුත්වා අලම්බුසා චින්තෙසි සචාහං න කථෙස්සාමි අයං මෙ අභිසපිස්සති හන්දස්ස කථෙස්සාමීති. සා දිස්සමානෙන කායෙන ඨත්වා ගාථමාහ.

අහන්තෙන පාරිචරියාය දෙවරාජෙන පෙසිතා,
අවධිං චිත්තං චිත්තෙන පමාද ත්වං න බුජ්ඣසීති.

සො තස්සා කථං සුත්වා පිතරා දින්නං ඔවාදං සරිත්වා පිතුවචනං අකත්වා මහාවිනාසං පත්තොම්හීති පරිදෙවන්තො චතස්සො ගාථායො අභාසි.

ඉමානි කිර මං තාතො කස්සපො අනුසාසති,
කමලාසරිසිත්ථියො තායො බුජ්ඣෙසි මාණව.

උරෙ ගණ්ඩායො බුජ්ඣෙසි තායො බුජ්ඣෙසි මාණව,
ඉච්චානුසාසි මං තාතො යථා මං අනුකම්පකො.

තස්සාහං වචනං නාකං පිතු වුඩ්ඪස්ස සාසනං,
අරඤ්ඤෙ නිම්මනුස්සම්හි ස්වාජ්ජ ඣායාමි එකකො.

සොහං තථා කරිස්සාමි ධිරත්ථු ජීවිතෙන මෙ,
පුන වා තාදිසො හෙස්සං මරණං මෙ භවිස්සතීති.

තත්ථ **ඉමානීති** ඉමානි වචනානි. **කමලාසරිසිත්ථියොති** කමලා වුච්චති නාරිපුප්ඵලතා තාසං පුප්ඵසදිසා ඉත්ථියො. **තායො බුජ්ඣෙසීති** මාණව තායො ජානෙය්‍යාසි ඤත්වා දස්සනපථං අගන්ත්වා පලායෙය්‍යාසීති යානි එවරූපානි වචනානි තදා මං තාතො අනුසාසති ඉමානි කිර තානීති. **උරෙගණ්ඩායොති** උරම්හි වීහි ගණ්ඩෙහි සමන්නාගතායො. **බුජ්ඣෙසීති** මාණව තායො අත්තනො වසඞ්ගතෙ විනාසං පාපෙන්තීති ජානෙය්‍යාසීති. **නාකන්ති** න කරිං. **ඣායාමීති** පජ්ඣායාමි පරිදෙවාමි. **ධිරත්ථු ජීවිතෙන මෙති** ධිරත්ථු ගරහිතං මම ජීවිතං ජීවිතෙන මෙ කො අත්ථො. **පුන වාති** තථා කරිස්සාමි යථා පුන වා තාදිසො භවිස්සාමි නට්ඨං ඣානං උප්පාදෙත්වා වීතරාගො භවිස්සාමි මරණං වා මෙ භවිස්සතීති.

සො කාමරාගං පහාය පුන ඣානං උප්පාදෙසි. අථස්ස සමණතෙජං දිස්වා ඣානස්ස ච උප්පාදිතභාවං ඤත්වා අලම්බුසා භීතා ඛමාපෙසි. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ද්වෙ ගාථා අභාසි.

තස්ස තෙජඤ්ච විරියඤ්ච ධිතිං ඤත්වා සුවඩ්ඪිතං,
සිරසා අග්ගහී පාදෙ ඉසිසිඞ්ගං අලම්බුසා.

මා මෙ කුජ්ඣ මහාවීර මා මෙ කුජ්ඣ මහාඉසෙ,
මහා අත්ථො මයා චිණ්ණො තිදසානං යසස්සිනං,
තයා පකම්පිතං ආසි සබ්බං දෙවපුරං තදාති.

අථ තං සො ඛමාමි තෙ භද්දෙ යථා සුඛං ගච්ඡාහීති විස්සජ්ජෙන්තො ගාථමාහ.

තාවතිංසා ච යෙ දෙවා තිදසානඤ්ච වාසවො,
ත්වඤ්ච භද්දෙ සුඛී හොහි ගච්ඡ කඤ්ඤෙ යථාසුඛන්ති.

සා තං වන්දිත්වා තෙනෙව සුවණ්ණපල්ලඞ්කෙන දෙව පුරං ගතා

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා තිස්සො ගාථායො අභාසි.

තස්ස පාදෙ ගහෙත්වාන කත්වා ච නං පදක්ඛිණං,
අඤ්ජලිම්පග්ගහෙත්වාන තම්හා ඨානා අපක්කමි.

යො තස්සා ආසි පල්ලඞ්කො සොවණ්ණො සොපවාහනො,
සඋත්තරච්ඡදපඤ්ඤාසො සහස්සපටිකත්ථතො,
තමෙව පල්ලඞ්කමාරුය්හ අගා දෙවාන සන්තිකෙ.

තමොක්කම්මිව ආයන්තිං ජලන්තිං විජ්ජුතං යථා,
පතීතො සුමනො විත්තො දෙවින්දො අදදා වරන්ති.

තත්ථ **ඔක්කම්මිවා**ති දීපිකං විය. **පතීතො**ති ආදීහි තුට්ඨාකාරොව දස්සිතො. **අදදා වර**න්ති ආගන්ත්වා වන්දිත්වා ඨිතාය තුට්ඨො වරං අදාසි.

සා තස්ස සන්තිකෙ වරං ගණ්හන්තී ඔසානගාථමාහ.

වරඤ්චෙ මෙ අදො සක්ක සබ්බභූතානමිස්සර,
න ඉසිපලොභිකා ගච්ඡෙ එතං සක්ක වරං වරෙති.

තස්සත්ථො-සක්කදෙවරාජ සචෙ මෙ ත්වං වරං අදො පුන ඉසිපලොභිකාය න ගච්ඡෙය්‍යං මා මං එතදත්ථාය පහිණෙය්‍යාසි එතං වරං වරෙමීති.

සත්ථා තස්ස භික්ඛුනො ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා සච්චානි පකාසෙත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. සච්චපරියොසානෙ සො භික්ඛු සොතාපත්තිඵලෙ පතිට්ඨහි. තදා අලම්බුසා පොරාණකදුතියිකා අහොසි. ඉසිසිඞ්ගො උක්කණ්ඨිතො භික්ඛු, පිතා මහාඉසි පන අහමෙවාති.

අලම්බුසාජාතකං.

---

17. 4.

අරියාවකාසොසීති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො උපොසථකම්මං ආරබ්භ කථෙසි.

තදා හි සත්ථා උපොසථිකෙ උපාසකෙ සම්පහංසෙත්වා පොරාණකපණ්ඩිතා මහතිං නාගසම්පත්තිං පහාය උපොසථං උපවසිංසුයෙවාති වත්වා තෙහි යාචිතො අතීතං ආහරි.

අතීතෙ රාජගහෙ මගධරාජා නාම රජ්ජං කාරෙසි. තදා බොධිසත්තො තස්ස රඤ්ඤො අග්ගමහෙසියා කුච්ඡිම්හි නිබ්බත්ති. දුය්‍යොධනොතිස්ස නාමං කරිංසු. සො වයප්පත්තො තක්කසිලායං සබ්බසිප්පානි උග්ගණ්හිත්වා ආගන්ත්වා පිතු සිප්පං දස්සෙසි. අථ නං පිතා රජ්ජෙ අභිසිඤ්චිත්වා ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජිත්වා උය්‍යානෙ වසි. බොධිසත්තො දිවසස්ස තික්ඛත්තුං පිතු සන්තිකං අගමාසි. මහාලාභසක්කාරො උදපාදි.

සො තෙන පළිබොධෙන කසිණපරිකම්මමත්තම්පි කාතුං අසක්කොන්තො චින්තෙසි මහා මෙ ලාභසක්කාරො න සක්කා මයා ඉධ වසන්තෙන ඉමං ජටං ඡින්දිතුං පුත්තස්ස අනාරොචෙත්වාව අඤ්ඤත්‍ථ ගමිස්සාමීති. සො කඤ්චි අජානාපෙත්වා උය්‍යානා නික්ඛම්ම මගධරට්ඨං අතික්කමිත්වා මහිංසකරට්ඨෙ සඞ්ඛපාලදහතො නාම නික්ඛන්තාය කණ්ණවෙණ්ණාය නදියා නිවත්තනෙ චන්දකපබ්බතං උපනිස්සාය පණ්ණසාලං කත්වා තත්‍ථ වසන්තො කසිණපරිකම්මං කත්වා ඣානාභිඤ්ඤා නිබ්බත්තෙත්වා උඤ්ඡාචරියාය යාපෙසි.

තමෙනං සඞ්ඛපාලො නාම නාගරාජා මහන්තෙන පරිවාරෙන කණ්ණවෙණ්ණනදිතො නික්ඛමිත්වා අන්තරන්තරා උපසඞ්කමති. සො තස්ස ධම්මං දෙසෙසි. අථස්ස පුත්තො පිතරං දට්ඨුකාමො ගතට්ඨානං අජානන්තො අනුවිචරාපෙත්වා අසුකට්ඨානෙ නාම වසතීති ඤත්වා තස්ස දස්සනත්‍ථාය මහන්තෙන පරිවාරෙන තත්‍ථ ගන්ත්වා එකමන්තෙ ඛන්ධාවාරං නිවාසාපෙත්වා කතිපයෙහි අමච්චෙහි සද්ධිං අස්සමපදාභිමුඛො පායාසි.

තස්මිං ඛණෙ සඞ්ඛපාලො මහන්තෙන පරිවාරෙන ධම්මං සුණන්තො නිසීදි. සො තං රාජානං ආගච්ඡන්තං දිස්වා ඉසිං වන්දිත්වා උට්ඨායාසනා පක්කාමි. රාජා පිතරං වන්දිත්වා පටිසන්ථාරං කත්වා නිසීදිත්වා පුච්ඡි භන්තෙ කතරරාජා නාමෙස තුම්හාකං සන්තිකං ආගතොති. තාත සඞ්ඛපාලනාගරාජා නාමෙසොති. සො තස්ස සම්පත්තිං නිස්සාය නාගභවනෙ ලොභං කත්වා කතිපාහං වසිත්වා පිතු භික්ඛාහාරං නිබන්ධාපෙත්වා අත්තනො නගරමෙව ගන්ත්වා චතූසු ද්වාරෙසු දානසාලායො කාරෙත්වා සකලජම්බුදීපං සඞ්ඛොභෙත්වා දානං දත්වා සීලං රක්ඛිත්වා උපොසථකම්මං කත්වා නාගභවනං පත්‍ථෙත්වා ආයුපරියොසානෙ නාගභවනෙ නිබ්බත්තිත්වා සඞ්ඛපාලනාගරාජා අහොසි.

සො ගච්ඡන්තෙ කාලෙ තාය සම්පත්තියා විප්පටිසාරී හුත්වා තතො පට්ඨාය මනුස්සයොනිං පත්‍ථෙන්තො උපොසථවාසං වසි. අථස්ස නාගභවනෙ වසන්තස්ස උපොසථවාසො න සම්පජ්ජති සීලවිනාසං පාපුණාති. සො තතො පට්ඨාය නාගභවනා නික්ඛමිත්වා කණ්ණවෙණ්ණාය අවිදූරෙ මහාමග්ගස්ස ච එකපදිකමග්ගස්ස ච අන්තරෙ එකං වම්මිකං පරික්ඛිපිත්වා උපොසථං අධිට්ඨාය සමාදින්නසීලො මම චම්මමංසාදීහි අත්‍ථිකා චම්මමංසාදීනි හරන්තූති අත්තානං දානමුඛෙ විස්සජ්ජෙත්වා වම්මිකමත්‍ථකෙ නිපන්නො සමණධම්මං කරොන්තො චාතුද්දසෙ පණ්ණරසෙ වසිත්වා පාටිපදෙ නාගභවනං ගච්ඡති.

තස්මිං එකදිවසං එවං සීලං සමාදියිත්වා නිපන්නෙ පච්චන්තගාමවාසිනො සොළස ජනා මංසං ආහරිස්සාමාති ආවුධහත්ථා අරඤ්ඤෙ විචරන්තා කිඤ්චි අලභිත්වා නික්ඛන්තා තං වම්මිකමත්ථකෙ නිපන්නං දිස්වා මයං අජ්ජ ගොධපොතකම්පි න ලභිම්හා ඉමං නාගරාජානං වධිත්වා ඛාදිස්සාමාති චින්තෙත්වා මහා ඛො පනෙස ගය්හමානො පලායෙය්‍යාති යථානිපන්නමෙව තං භොගෙසු සූලෙහි විජ්ඣිත්වා දුබ්බලං කත්වා ගණ්හිස්සාමාති සූලානි ආදාය උපසඞ්කමිංසු.

බොධිසත්තස්සපි සරීරං මහන්තං එකදොණිකනාවප්පමාණං වට්ටෙත්වා ඨපිතසුමනපුප්ඵදාමං විය ජිඤ්ජුකඵලසන්නිභෙහි අක්ඛීහි ජයසුමනපුප්ඵසදිසෙන සීසෙන සමන්නාගතං අතිවිය සොභති. සො තෙසං සොළසන්නං ජනානං පදසද්දෙන භොගන්තරතො සීසං නීහරිත්වා රත්තක්ඛීනි උම්මීලෙත්වා තෙ සූලහත්ථෙ ආගච්ඡන්තෙ දිස්වා චින්තෙසි අජ්ජ මය්හං මනොරථො මත්ථකං පාපුණිස්සති අහං අත්තානං දානමුඛෙ නිය්‍යාදෙත්වා විරියං අධිට්ඨහිත්වා නිපන්නො ඉමෙ මම සරීරං සත්තීහි කොට්ටෙත්වා ඡිද්දාවඡිද්දං කාරෙන්තෙ කොධවසෙන අක්ඛීනි උම්මීලෙත්වා න ඔලොකෙස්සාමීති අත්තනො සීලභෙදභයෙන දළ්හං අධිට්ඨාය සීසං භොගන්තරෙයෙව පවෙසෙත්වා නිපජ්ජි.

අථ නං තෙ උපගන්ත්වා නඞ්ගුට්ඨෙ ගහෙත්වා කඩ්ඪන්තා භූමියං පාතෙත්වා තිඛිණසූලෙහි අට්ඨසු ඨානෙසු විජ්ඣිත්වා සකණ්ටකකාළවෙත්තයට්ඨියො පහාරමුඛෙහි පවෙසෙත්වා අට්ඨසු ඨානෙසු කාජෙනාදාය මහාමග්ගං පටිපජ්ජිංසු. මහාසත්තො සූලෙහි විජ්ඣනතො පට්ඨාය එකට්ඨානෙපි කොධවසෙන අක්ඛීනි උම්මීලෙත්වා තෙ න ඔලොකෙසි. තස්ස අට්ඨහි කාජෙහි ආදාය නීයමානස්ස සීසං ඔලම්බිත්වා භූමියං පහරි. අථ නං සීසමස්ස ඔලම්බතීති මහාමග්ගෙ නිපජ්ජාපෙත්වා තරුණසූලෙන නාසාපුටෙ විජ්ඣිත්වා රජ්ජුකං පවෙසෙත්වා සීසං උක්ඛිපිත්වා කාජකොටියං ලග්ගෙත්වා පුනපි උක්ඛිපිත්වා මග්ගං පටිපජ්ජිංසු.

තස්මිං ඛණෙ විදෙහරට්ඨෙ මිථිලානගරවාසී ආළාරොනාම කුටුම්බිකො පඤ්ච සකටසතානි ආදාය සුඛයානකෙ නිසීදිත්වා ගච්ඡන්තො තෙ භොජපුත්තෙ බොධිසත්තං තථා ගණ්හිත්වා ගච්ඡන්තෙ දිස්වා තෙසං සොළසන්නම්පි සොළසහි වාහගොණෙහි සද්ධිං පසතං පසතං සුවණ්ණමාසකෙ සබ්බෙසම්පි නිවාසනපාරුපණානි තෙසං භරියානම්පි වත්ථාභරණානි දත්වා විස්සජ්ජාපෙසි.

සො නාගභවනං ගන්ත්වා තත්ථ පපඤ්චං අකත්වා, මහන්තෙන පරිවාරෙන නික්ඛමිත්වා ආළාරං උපසඞ්කමිත්වා නාගභවනස්ස වණ්ණං කථෙත්වා තං ආදාය නාගභවනං ගන්ත්වා තීහි නාගකඤ්ඤාසතෙහි සද්ධිං මහන්තමස්ස යසං දත්වා දිබ්බෙහි කාමෙහි සන්තප්පෙසි. ආළාරො නාගභවනෙ එකවස්සං වසිත්වා දිබ්බකාමෙ පරිභුඤ්ජිත්වා ඉච්ඡාමහං සම්ම

පබ්බජිතුන්ති නාගරාජස්ස කථෙත්වා පබ්බජිතපරික්ඛාරෙ ගහෙත්වා නාගභවනතො හිමවන්තප්පදෙසං ගන්ත්වා පබ්බජිත්වා තත්ථෙව චිරං වසිත්වා අපරභාගෙ චාරිකං චරන්තො බාරාණසිං පත්වා රාජුය්‍යානෙ වසිත්වා පුනදිවසෙ භික්ඛාය නගරං පවිසිත්වා රාජද්වාරං අගමාසි.

අථ නං බාරාණසීරාජා දිස්වා ඉරියාපථෙ පසීදිත්වා පක්කොසාපෙත්වා පඤ්ඤත්තාසනෙ නිසීදාපෙත්වා නානග්ගරසභොජනං භොජෙත්වා අඤ්ඤතරස්මිං නීචෙ ආසනෙ නිසින්නො වන්දිත්වා තෙන සද්ධිං සල්ලපන්තො පඨමං ගාථමාහ.

අරියාවකාසොසි පසන්නනෙත්තො
මඤ්ඤෙ භවං පබ්බජිතො කුලම්හා,
කථන්නු විත්තානි පහාය භොගෙ
පබ්බජි නික්ඛම්ම ඝරා සපඤ්ඤ'ති.

තත්ථ **අරියාවකාසොසීති** නිද්දොසසුන්දරසරීරාවකාසොසි අභිරූපොසීති අත්ථො. **පසන්නනෙත්තොති** පඤ්චහි පසාදෙහි යුත්තනෙත්තො. **කුලම්හාති** ඛත්තියබ්‍රාහ්මණකුලා වා සෙට්ඨිකුලා වා. **පබ්බජිතොසීති** මඤ්ඤාමි. **කථං නූති** කෙන කාරණෙන කිං ආරම්මණං කත්වා ධනඤ්ච භොගෙ ච පහාය ඝරා නික්ඛමිත්වා පබ්බජිතොසි **සපඤ්ඤ** පණ්ඩිතපුරිසාති පුච්ඡි.

තතො පරං තාපසස්ස ච රඤ්ඤො ච වචනපටිවචනවසෙන ගාථානං සම්බන්ධො වෙදිතබ්බො.

සයං විමානං නරදෙව දිස්වා
මහානුභාවස්ස මහොරගස්ස,
දිස්වාන පුඤ්ඤාන මහාවිපාකං
සද්ධායහං පබ්බජිතොම්හි රාජ.

න කාමකාමා න භයා න දොසා
වාචං මුසා පබ්බජිතා භණන්ති,
අක්ඛාහි මෙ පුච්ඡිතො එතමත්ථං
සුත්වාන මෙ ජායිහිතිප්පසාදො.

වාණිජ්ජ රට්ඨාධිප ගච්ඡමානො
පථෙ අද්දසාසිම්හි මිලාචපුත්තෙ,
පවඩ්ඪකායං උරගං මහන්තං
ආදාය ගච්ඡන්තෙ පමොදමානෙ.

සොහං සමාගම්ම ජනින්ද තෙහි
පහට්ඨලොමො අවචම්හි භීතො,
කුහිං අයං නීයති භීමකායො
නාගෙන කිං කාහථ භොජපුත්තා.

නාගො අයං නීයති භොජනත්ථං
පවඩ්ඪකායො උරගො මහන්තො,
සාදුඤ්ච ථූලඤ්ච මුදුඤ්ච මංසං
න ත්වං රසඤ්ඤාසි විදෙහපුත්ත.

ඉතො මයං ගන්ත්වා සකං නිකෙතං
ආදාය සත්ථානි විකොපයිත්වා,
මංසානි භොක්ඛාම පමොදමානා
මයඤ්හි වෙ සත්තවො පන්නගානං.

සචෙ අයං නීයති භොජනත්ථං
පවඩ්ඪකායො උරගොද්ධිමහන්තො,
දදාමි වො බලිවද්දති සොළස
නාගං ඉමං මුඤ්චථ බන්ධනස්මා.

අද්ධා හි තෙ භක්ඛො අයං මනාපො
බහූ ච තෙ උරගා භුත්තපුබ්බා,
කරොම තෙ තං වචනං අළාර
මිත්තඤ්ච නො හොහි විදෙහපුත්ත.

තදස්සු තෙ බන්ධනා මොචයිංසු
යං නත්ථුතො පටිමොක්ඛස්ස පාසෙ,
මුත්තො ච සො බන්ධනා නාගරාජා
පක්කාමි පාචීනමුඛො මුහුත්තං.

ගන්ත්වාන පාචීනමුඛො මුහුත්තං
පුණ්ණෙහි නෙත්තෙහි පලොකයී මං,
තදස්සහං පිට්ඨිතො අන්වගඤ්ඡිං
දසඞ්ගුලිං අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා.

ගච්ඡෙව ඛො ත්වං තරමානරූපො
මා තං අමිත්තා පුනරග්ගහෙසුං,
දුක්ඛො හි ලුද්දෙහි පුනා සමාගමො
අදස්සනං භොජපුත්තාන ගච්ඡ.

අගමාසි සො රහදං විප්පසන්නං
නීලොභාසං රමණීයං සුතිත්ථං,
සමොතතං ජම්බුහි වෙතසාහි
පාවෙක්ඛි නිත්තිණ්ණභයො පතීතො.

සො තං පවිස්ස න චිරස්ස නාගො
දිබ්බෙන මෙ පාතුරහු ජනින්ද,
උපට්ඨහී මං පිතරං ච පුත්තො
හදයඞ්ගමං කණ්ණසුඛං භණන්තො.

ත්වං මෙසි මාතා ච පිතා අළාර
අබ්භන්තරෙ පාණදදො සහායො,
සකඤ්ච ඉද්ධිං පටිලාභිතොස්මි
ආළාර පස්ස මෙ නිවෙසනානි
පහූතභක්ඛං බහු අන්නපානං,
මසක්කසාරං විය වාසවස්සාති.

තත්ථ **විමානන්ති** සඞ්ඛපාලනාගරඤ්ඤො අනෙකසහස්සනාට **කිත්ථිසම්පත්තිසම්ප**න්නං කඤ්චනමණිවිමානං. **පුඤ්ඤකතන්ති** තෙන කතපුඤ්ඤකතං මහන්තං විපාකං දිස්වා කම්මඤ්ච ඵලඤ්ච පරලොකඤ්ච සද්දහිත්වා පවත්තාය සද්ධාය අහං පබ්බජිතො. **න කාමකාමාති** න වත්ථුකාමෙනපි භයෙනපි දොසෙනපි මුසා **භණ**න්ති. **ජායිහිතීති** ගන්ත්වා තුම්හාකං වචනං සුත්වා මය්හම්පි පසාදෙ සොමනස්සං ජායිස්සති. **වාණිජ්ජ**න්ති වාණිජ්ජකම්මං කරිස්සාමීති ගච්ඡන්තො **පථෙ අද්දසාසිම්හේති** පච්ඡාගන්තං සකටසත්ථං පුරතො සුඛයානකෙ නිසීදිත්වා ගච්ඡන්තො මහාමග්ගෙ ජනපදමනුස්සෙ අද්දසං. **පවඩ්ඪකායන්ති** වඩ්ඪිතකායං. **ආදායාති** අට්ඨීහි කාජෙහි ගහෙත්වා. **අගච්ඡසීති** අගමාසි. **භීමකායාති** භයජනකකායො. **භොජපුත්තාති** ලුද්දපුත්තා පියසමුදාචාරෙනාලපති. **විදෙහපුත්තාති** විදෙහරට්ඨවාසිතාය ආළාරං ආලපිංසු. **විඝාසපරෙතාති** ජිඝච්ඡිතා. **මයඤ්හි ච සන්තාවෙරී** මයං පන නාගානං වෙරිනො නාම. **භොජනත්ථ**න්ති භොජනත්ථාය. **මිත්තඤ්ච නො හොහීති** ත්වං අම්හාකං මිත්තො හොහි සාතගුණං ජාන. **තදස්සුතෙති** මහාරාජ තෙහි භොජපුත්තෙහි එවං වුත්තො අහං තෙසං සොළස වාහගොණෙ නිවාසනපාරුපණානි පසතං පසතං **සුවණ්ණ**මාසකෙ හරියානඤ්ච තෙසං වත්ථාලඞ්කාරං අදාසිං. අථ තෙ සඞ්ඛපාලනාගරාජානං භූමියං නිපජ්ජාපෙත්වා අත්තනො කක්ඛළතාය කණ්ටකචිතා කාළවෙත්තලතා කොටියං ගහෙත්වා ආකඩ්ඪිතුං ආරභිංසු. අථාහං නාගරාජානං කිලමන්තං දිස්වා අකිලමෙන්තොව අසිනා තා ලතා ඡින්දිත්වා දූරකානං කණ්ණවෙධතො වට්ටිනීහරණනියාමෙන අදුක්ඛාපෙන්තො සනිකං නීහරිං. තස්මිං කාලෙ තෙ භොජපුත්තා යං බන්ධනං අස්ස නාසතො පවෙසෙත්වා පාසෙ පටිමොක්ඛං තස්මා බන්ධනා තං උරගං මොචයිංසු. තස්ස නාසතො සහපාසෙන තං රජ්ජුකං නීහරිංසූති දීපෙති. ඉති තෙ උරගං විස්සජ්ජෙත්වා ථොකං ගන්ත්වා අයං උරගො දුබ්බලො මතකාලෙ තං ගහෙත්වාව ගච්ඡිස්සාමාති නිලීයිංසු. **පුබ්බණ්හීති** සොපි මුහුත්තං පාචීනමුඛො ගන්ත්වා අස්සුපුණ්ණෙහි නෙත්තෙහි මං විලොකයි. **තදස්සහන්ති** තදා අස්ස අහං. **ගච්ඡවාති** එවන්තං අවචනන්ති වදති. **රහදන්ති** කණ්ණවෙණ්ණරහදං. **සමොතතන්ති** උභයතීරෙසු ජම්බුරුක්ඛවෙතසරුක්ඛෙහි ඔතතං විතතං. **නිත්තිණ්ණභයො පතීතොති** සො කිර තං රහදං පස්සන්තො ආළාරස්ස නිපච්චකාරං දස්සෙත්වා යාව නඞ්ගුට්ඨා ඔතරි. උදකෙ පවිට්ඨපවිට්ඨට්ඨානමෙවස්ස නිබ්භයං අහොසි තස්මා නිත්තිණ්ණභයො පතීතො හට්ඨතුට්ඨො පාවෙක්ඛීති. **පවිස්සාති** පවිසිත්වා. **දිබ්බෙන මෙති** නාගභවනෙ පමාදං අනාපජ්ජිත්වා මයි කණ්ණවෙණ්ණනදීතීරං අනතික්කන්තෙයෙව දිබ්බෙන පරිවාරෙන මම පුරතො පාතුරහොසි. **උපගඤ්ඡීති** උපාගමි. **අභිත්ථනයන්ති** හදයමංසසදිසො ත්වං මම බහූපකාරො සක්කාරං තෙ කරිස්සාමි. **පස්ස මෙ නිවෙසනානීති** මම නාග

භවනං පස්ස. **මසක්කසාරං වියාති** මසක්කසාරො වුච්චති ඔසක්කන පරිසක්කනාභාවෙන සුනසාරතාය ච සිනෙරුපබ්බතරාජා. අයං පනෙත් මාපිතං තාවතිංසභවනං **සන්ධාය**එවමාහ.

මහාරාජ එවං වත්වා සො නාගරාජා උත්තරිං **අත්තනො** නාගභවනං **වණ්ණෙන්තො** ගාථාද්වයමාහ.

තං භූමිභාගෙහි උපෙතරූපං
අසක්ඛරා චෙව මුදූ සුභා ච,
නීචත්තිණා අප්පරජා ච භූමි
පාසාදිකා යත්ථ ජහන්ති සොකං.

අනාවකුලා වෙළුරියූපනීලා
චතුද්දිසං අම්බවනං සුරම්මං,
පක්කා ච පෙසී ච ඵලා සුඵුල්ලා
නිච්චොතුකා ධාරයන්ති ඵලානීති.

තත්ථ **අසක්ඛරාති** යා තත්ථ භූමි පාසාණසක්ඛරරහිතා මුදු සුභා කඤ්චනරජතමණිමයා **සත්ත**රතනවාලුකාකිණ්ණා. **නීචත්තිණාති** ඉන්දගොපකපිට්ඨිසදිසවණ්ණෙහි නීචතිණෙහි සමන්නාගතා. **අප්පරජාති** පංසුරහිතා. **යත්ථ ජහන්ති සොකන්ති** යත්ථ පවිට්ඨමත්තාව නිස්සොකා හොන්ති. **අනාවකුලාති** න අවකුලා අඛිමා උපරි උක්කූලවිකූලභාවරහිතා වා **සමසණ්ඨිතා**. **වෙළුරියූපනීලාති** වෙළුරියෙන උපනීලා තත්ථ නාගභවනෙ වෙළුරියමයා පසන්නසලිලා නීලොභාසා අනෙකවණ්ණකමලුප්පලසඤ්ඡන්නා පොක්ඛරණීති අත්ථො. **චතුද්දිස**න්ති පොක්ඛරණියා චතූසු දිසාසු. **පක්කාචාති** තස්මිං අම්බවනෙ අම්බරුක්ඛා පක්කඵලා ච අඩ්ඪපක්කඵලා ච තරුණඵලා ච ඵුල්ලිතායෙවාති අත්ථො. **නිච්චොතුකාති** ඡන්නම්පි උතූනං අනුරූපෙහි පුප්ඵඵලෙහි සමන්නාගතාති.

තෙසං වනානං නරදෙව මජ්ඣෙ
නිවෙසනං භස්සරසන්නිකාසං,
රජතග්ගලං සොවණ්ණමයං උළාරං
පභාසති විජ්ජුරිවන්තලික්ඛෙ.

මණීමයා සොවණ්ණමයා උළාරා
අනෙකචිත්තා සතතං සුනිම්මිතා,
පරිපූර කඤ්ඤාහි අලඞ්කතාහි
සොවණ්ණකායූරධරාහි රජ.

සො සඞ්ඛපාලො තරමානරූපො
පාසාදමාරුය්හ අනොමවණ්ණො,
සහස්සථම්භං අතුලානුභාවං
යත්ථස්ස භරියා මහෙසී අහොසි

එකා ච නාරී තරමානරූපා
ආදාය වෙළුරියමයං මහග්ඝං,
සුභං මණිං ජාතිමන්තූපපන්නං
අචොදිතා ආසනමබ්භිහාසි.

තතො මං උරගො හත්ථෙ ගහෙත්වා
නිසීදයී පමුඛමාසනස්මිං,
ඉදමාසනං අත්‍රභවං නිසීදතු
භවඤ්හි මෙ අඤ්ඤතරො ගරූනං.

අඤ්ඤා ච නාරී තරමානරූපා
ආදාය වාරිං උපසඞ්කමිත්වා,
පාදානි පක්ඛාලයී මෙ ජනින්ද
භරියාව භත්තු පතිනො පියස්ස.

අපරා ච නාරී තරමානරූපා
පග්ගය්හ සොවණ්ණමයාය පාතියා,
අනෙකසූපං විවිධං වියඤ්ජනං
උපනාමයී භත්ත මනුඤ්ඤරූපං.

තුරියෙහි මං භාරත භුත්තවන්තං
උපට්ඨහුං භත්තු මනො විදිත්වා,
තතුත්තරිං මං නිපතී මහන්තං
දිබ්බෙහි කාමෙහි අනප්පකෙහීති.

තත්ථ **නිවෙසනන්ති** පාසාදො. **භස්සරසන්නිභාසන්ති** පභස්සරදස්සනං. **රජතග්ගළන්ති** රජතද්වාරකවාටං. **මණිමයාති** එවරූපා තත්ථ කූටාගාරා ච ගබ්භා ච. **පරිපූරාති** සම්පුණ්ණා. **සො සඞ්ඛපාලොති** මහාරාජ අහං එවං තස්මිං නාගභවනං වණ්ණෙන්තෙ තං දට්ඨුකාමො අහොසිං. අථ මං තත්ථ නෙත්වා සො සඞ්ඛපාලො හත්ථෙ ගහෙත්වා තරමානො වෙළුරියථම්භෙහි සහස්සථම්භං පාසාදං ආරූය්හ යස්මිං ඨානෙ අස්ස මහෙසී අහොසි තං ඨානං නෙසීති දීපෙති. **එකා චාති** මයි පාසාදං අභිරූළ්හෙ එකා ඉත්ථී අඤ්ඤෙහිපි **මණීහි ජාතිමන්තෙහි** උපෙතං සුභං වෙළුරියාසනං තෙන නාගරාජෙන අවුත්තාව. **අබ්භිහාසීති** අභිහරි අත්ථරීති වුත්තං හොති. **පමුඛමාසනස්මින්ති** පමුඛාසනස්මිං උත්තමාසනෙ නිසීදාපෙසීති අත්ථො. **ගරූනන්ති** මාතාපිතූනං මෙ ත්වං **අඤ්ඤතරොති** එවං වත්වා නිසීදාපෙසි. **විවිධං වියඤ්ජනන්ති** විවිධබ්‍යඤ්ජනං. **භත්තමනුඤ්ඤරූපන්ති** භත්තං මනුඤ්ඤරූපං. **භාරතාති** රාජානං ආලපති. **භුත්තවන්තන්ති** කතභත්තකිච්චං. **උපට්ඨහුන්ති** අනෙකසතෙහි තුරියෙහි ගන්ධබ්බං කුරුමානා උපට්ඨහිංසු. **භත්තුමනො විදිත්වාති** අත්තනො පතිනො චිත්තං ජානිත්වා. **තතුත්තරින්ති** තතො ගන්ධබ්බං කරණතො උත්තරි. **මං නිපතීති** සෙ

නාගරාජා මං උපසඞ්කමි. **මහන්තං දිබ්බෙහී**ති මහන්තෙහි උළාරෙහි දිබ්බෙහි කාමෙහි තෙහි ච **අනප්පකෙහි** න අප්පකෙහි. එවං උපසඞ්කමිත්වා ච පන ගාථමාහ.

භරියා මමෙතා තිසතා අළාර
සබ්බත්තමජ්ඣා පදුමුත්තරාභා,
ආළාර එතාසු තෙ කාමකාරෙ
දදාමි තෙ තා පරිචාරයස්සූති.

තත්ථ **සබ්බත්තමජ්ඣා**ති සබ්බා අත්තමජ්ඣා පාණිනා ගහිතප්පමාණමජ්ඣාති අත්ථො. අට්ඨකථායං පන **සුමජ්ඣා**ති පාඨො. **පදුමුත්තරාභා**ති පදුමවණ්ණඋත්තරාභා. පදුමවණ්ණච්ඡවියොති අත්ථො. **පරිචාරයස්සූ**ති තා අත්තනො පාදපරිචාරිකා කරෙහීති වත්වා තීහි ඉත්ථිසතෙහි සද්ධිං මහාසම්පත්තිං මය්හං අදාසි.

සංවච්ඡරං දිබ්බරසානුභුත්වා
තදස්සහං උත්තරිං පච්චභාසිං,
නාගස්සිදං කින්ති කථඤ්ච ලද්ධං
කථජ්ඣගමාසි විමානසෙට්ඨං.

අධිච්චලද්ධං පරිණාමජන්තෙ
සයං කතං උදාහු දෙවෙහි දින්නං,
පුච්ඡාමි තං නාගරාජෙතමත්ථං
කථජ්ඣගමාසි විමානසෙට්ඨන්ති.

තත්ථ **දිබ්බරසානුභුත්වා**ති දිබ්බෙ කාමගුණරසෙ අනුභවිත්වා. **තදස්සහ**න්ති තදා අස්ස අහං. **නාගස්සිද**න්ති භද්දමුඛස්ස සඞ්ඛපාල නාගරාජස්ස ඉදං සම්පත්ති ජාතං. **කින්ති** කිං නාම කම්මං කත්වා ලද්ධං කථමෙතං විමානසෙට්ඨං ත්වං **අජ්ඣගමාසී**ති ඉති තං අහං පුච්ඡිං. **අධිච්චලද්ධ**න්ති අහෙතුනා ලද්ධං. **පරිණාමජ**න්ති කෙනචි තව අත්ථාය පරිණාමිතත්තා පරිණාමතො ජාතං. **සයං කත**න්ති කාරකෙ පක්කොසාපෙත්වා රතනානි දත්වා කාරිතන්ති.

තතො පරං විත්ථාමපි වචනපටිවචන ගාථා ච

නාධිච්චලද්ධං න පරිණාමජං මෙ
න සයං කතං නපි දෙවෙහි දින්නං,
සකෙහි කම්මෙහි අපාපකෙහි
පුඤ්ඤෙහි මෙ ලද්ධමිදං විමානං.

කිං තෙ වතං කිං පන බ්‍රහ්මචරියං
කස්ස සුචිණ්ණස්ස අයං විපාකො,
අක්ඛාහි මෙ නාගරාජෙතමත්ථං
කථං නු තෙ ලද්ධමිදං විමානං,

රාජා අහොසිං මගධානමිස්සරො ,
දුය්‍යොධනො නාම මහානුභාවො,
සො ඉත්තරං ජීවිතං සංවිදිත්වා
අසස්සතං විපරිණාමධම්මං.

අන්නඤ්ච පාණඤ්ච පසන්නචිත්තො
සක්කච්ච දානං විපුලං අදාසිං,
ඔපානභූතං මෙ ඝරං තදාසි
සන්තප්පිතා සමණබ්‍රාහ්මණා ච.

මාලඤ්ච ගන්ධඤ්ච විලෙපනඤ්ච
පදීපියං යානමුපස්සයඤ්ච,
අච්ඡාදනං සයනමථන්නපාණං
සක්කච්ච දානානි අදම්හ තත්ථ.

තං මෙ වතං තං පන බ්‍රහ්මචරියං
තස්ස සුචිණ්ණස්ස අයං විපාකො,
තෙනෙව මෙ ලද්ධමිදං විමානං
පහූතභක්ඛං බහුඅන්නපාණං,
නච්චෙහි ගීතෙහිචූපෙතරූපං
චිරට්ඨිතිකං න ච සස්සතායං.

අප්පානුභාවා තං මහානුභාවං
තෙජස්සිනං හන්ති අතෙජවන්තො,
කිමෙව දාඨාවුධ කිං පටිච්ච
හත්ථත්ථමාගඤ්ඡි වණිබ්බකානං.

භයං නු තෙ අන්වගතං මහන්තං
තෙජො නු තෙ නාන්වගං දන්තමූලං,
කිමෙව දාඨාවුධ කිං පටිච්ච
කිලෙසමාපජ්ජි වණිබ්බකානං.

න මෙ භයං අන්වගතං මහන්තං
තෙජො න සක්කා මම තෙහි හන්තුං,
සතඤ්ච ධම්මානි සුකිත්තිතානි
සමුද්දවෙලාව දුරච්චයානි.

චාතුද්දසිං පඤ්චදසිං චළාර
උපොසථං නිච්චමුපාවසාමි,
අථාගමුං සොළස භොජපුත්තා
රජ්ජුං ගහෙත්වාන දළ්හඤ්ච පාසං.

භෙත්වාන නාසං අතිකස්ස රජ්ජුං
නයිංසු මං සම්පරිගය්හ ලුද්දා,
එතාදිසං දුක්ඛමහං තිතික්ඛං
උපොසථං අප්පපටිකොපයන්තො.

එකායනො තං පථෙ අද්දසංසු
බලෙන වණ්ණෙන චුපෙතරූපං,
සිරියා ච පඤ්ඤාය ච භාවිතොසි
කිම්පත්ථයං නාග තපො කරොසි.

න පුත්තහෙතු න ධනස්ස හෙතු
න ආයුනො චාපි අළාර හෙතු,
මනුස්සයොනිං අභිපත්ථයානො
තස්මා පරක්කම්ම තපො කරොමි.

ත්වං ලොහිතක්ඛො විහතන්තරංසො
අලඞ්කතො කප්පිතකෙසමස්සු,
සුරොසිතො ලොහිතචන්දනෙන
ගන්ධබ්බරාජාව දිසා පභාසසි.

දෙවිද්ධිපත්තොසි මහානුභාවො
සබ්බෙහි කාමෙහි සමඞ්ගිභූතො,
පුච්ඡාමි තං නාගරාජෙතමත්ථං
සෙය්‍යො ඉතො කෙන මනුස්සලොකො.

අළාර නාඤ්ඤත්‍ර මනුස්සලොකා
සුද්ධී ච සංවිජ්ජති සඤ්ඤමො වා,
අහඤ්ච ලද්ධාන මනුස්සයොනිං
කාහාමි ජාතිමරණස්ස අන්තං.

සංවච්ඡරො මෙ උසිතො තවන්තිකෙ
අන්නෙන පානෙන උපට්ඨිතොස්මි,
ආමන්තයිත්වාන පලෙමි නාග
චිරප්පවුත්ථොස්මි අහං ජනින්ද.

පුත්තා ච දාරා ච නුජීවිනො ච
නිච්චානුසිට්ඨා උපතිට්ඨන්තෙ තං,
කච්චින්නු තෙ නාභිසංසිත්ථ කොචි
පියඤ්හි මෙ දස්සනං තුය්හාළාර.

යථාපි මාතු ච පිතු අගාරෙ
පුත්තො පියො පටිවිහිතොවසෙය්‍ය,
තතොපි මය්හං ඉධ මෙව සෙය්‍යො
චිත්තං හි තෙ නාග මයී පසන්නං.

මණී මමං විජ්ජති ලොහිතඞ්කො
ධනාහරො මණිරතනං උළාරං,
ආදාය තං ගච්ඡ සකං නිකෙතං
ලද්ධා ධනං තං මණිමොස්සජස්සු.

තත්ථ **කිමෙත වත**න්ති කිං තව වතසමාදානං. **බ්‍රහ්මචරිය**න්ති සෙට්ඨචරියං. **ඔපානභූත**න්ති චතුමහාපථෙ ඛතපොක්ඛරණී විය ධම්මිකසමණබ්‍රාහ්මණානං යථාසුඛං පරිභුඤ්ජිතබ්බවිභවං. **නාව සස්සතාය**න්ති විරට්ඨිතිකං සමානම්පි චෙතං මය්හං සස්සතං න හොතීති මෙ කථෙසි. **අප්පානුභාවා**ති හොජපුත්තෙන සඞ්ඛායාහ. **හනන්ති** අට්ඨසු ඨානෙසු සූලෙහි විජ්ඣන්තා කිං කාරණා හනිංසු. **කිං පටිච්චා**ති කිං සන්ධාය ත්වං තදා තෙසං **හත්ථත්ථං ආගඤ්ඡි** වසං උපගතො. **වණිබ්බකාන**න්ති හොජපුත්තා ඉධ වණිබ්බකාති වුත්තා. **තෙජො නු තෙ නාන්වගං දන්තමූල**න්ති කිං නු තව තෙජො හොජපුත්තෙ දිස්වා තදා භයං මහන්තං අන්වගතං උදාහු විසං දන්තමූලං න අන්වගතං. **කිලෙස**න්ති දුක්ඛං. **වණිබ්බකාන**න්ති හොජපුත්තානං සන්තිකෙ හොජපුත්තෙන නිස්සායාති අත්ථො. **තෙජො න සක්කා මම තෙහි හන්තු**න්ති මම විසතෙජො අඤ්ඤස්ස තෙජෙන අභිහන්තුම්පි න සක්කා. **සත**න්ති බුද්ධාදීනං. **ධම්මානී**ති සීලසමාධිපඤ්ඤා ඛන්ති අනුද්දයා මෙත්තා භාවනා සඞ්ඛාතානි ධම්මානි. **සුකිත්තිතානී**ති සුවණ්ණිතානි සුකථිතානි කිත්ති කත්වා **සමුද්දවෙලාව දුරච්චයානී**ති තෙහි සමුද්දවෙලා විය සප්පුරිසෙහි ජීවිතත්ථම්පි දුරච්චයානීති වණ්ණිතානීති තස්මා අහං සීලභෙදභයෙන ඛන්තිමෙත්තාසමන්නාගතො හුත්වා මම කොපස්ස සීලවෙලන්තං අතික්කමිතුං න අදාසින්ති ආහ. ඉමිස්සා පන සඞ්ඛපාලධම්මදෙසනාය දසපි පාරමියො ලබ්භන්ති තදා හි මහාසත්තෙන සරීරස්ස පරිච්චත්තභාවො දානපාරමී නාම හොති තථා රූපෙනපි විසතෙජෙන සීලස්ස අභින්නතා සීලපාරමී නාගභවනතො නික්ඛමිත්වා, සමණධම්මකරණං නෙක්ඛම්මපාරමී ඉදඤ්චිදඤ්ච කාතුං වට්ටතීති සංවිදහනං පඤ්ඤාපාරමී අධිවාසනවිරියං විරියපාරමී අධිවාසනඛන්ති ඛන්තිපාරමී සච්චසමාදානං සච්චපාරමී මම සීලං න භින්දිස්සාමීති අධිට්ඨානං අධිට්ඨානපාරමී අනුද්දයභාවො මෙත්තා පාරමී වෙදනාය මජ්ඣත්තභාවො උපෙක්ඛාපාරමී. **අථාගමු**න්ති අථෙකදිවසං වම්මිකමත්ථකෙ නිපන්නං දිස්වා සොළස හොජපුත්තා ඛරරජ්ජුඤ්ච දළ්හපාසඤ්ච සූලානි ච ගහෙත්වා මම සන්තිකං ආගතා. **භෙත්වානා**ති මම සරීරං අට්ඨසු ඨානෙසු භින්දිත්වා කණ්ටකලතා පවෙසෙත්වා. **නාසං අතිඛස්ස රජ්ජු**න්ති ථොකං ගන්ත්වා සීසං මෙ ඔලම්බන්තං දිස්වා මහාමග්ගෙ නිපජ්ජාපෙත්වා පුන නාසම්පි මෙ භින්දිත්වා විවට්ටරජ්ජුං අතිකස්ස කාජකොටියං ලග්ගෙත්වා සමන්තතො පරිග්ගහෙත්වා මං නයිංසු. **අද්දසංසූ**ති සම්ම සඞ්ඛපාල තෙ හොජපුත්තා **එකායනෙ** එකගමනෙ ජඞ්ඝපදිකමග්ගෙ තං බලෙන වණ්ණෙන ච උපෙතරූපං පස්සිංසු ත්වං පන ඉස්සරියසොභග්ගසිරියා ච පඤ්ඤාය ච භාවිතො වඩ්ඪිතො සො ත්වං එවරූපො සමානො කිමත්ථං තපං කරොසි. කිං ඉච්ඡන්තො උපොසථවාසං වසසි සීලං රක්ඛසි. **අද්දසාසි**න්තිපි පාඨො අහං එකායනෙ මහාමග්ගෙ තං අද්දසින්ති අත්ථො. **අභිපත්ථයානො**ති පත්ථෙන්තො. **තස්මා**ති යස්මා මනුස්සයොනිං පත්ථෙමි තස්මා

වීරියෙන පරක්කමිත්වා තපොකම්මං කරෙමීති. **සුරොසිතොති** සුඅනුලිත්තො. **ඉතොති** ඉමම්හා නාගභවනා මනුස්සලොකො කෙන උත්තරිතරො. **සුද්ධීති** මග්ගඵලනිබ්බාණසඞ්ඛාතා විසුද්ධි. **සංයමොති** සීලං. **ඉදං** සො මනුස්සලොකෙයෙව බුද්ධපච්චෙකබුද්ධානං උප්පත්තිං සන්ධායාහ. **කාහාමීති** අත්තනො අප්පටිසන්ධිකභාවං කරොන්තො ජාති ජරාමරණස්ස අන්තං කරිස්සාමීති එවං මහාරාජ සො සඞ්ඛපාලො මනුස්සලොකං වණ්ණෙසීති. **සංවච්ඡරො මෙති** එවං මහාරාජ තස්මිං මනුස්සලොකං වණ්ණෙන්තෙ අහං පබ්බජ්ජාය සිනෙහං කත්වා එතදවොචං. තත්ථ **උපට්ඨිතොස්මීති** අන්නපානෙනෙව දිබ්බෙහි ච කාමගුණෙහි පරිචිණ්ණො මානිතො. **පලෙමීති** පරෙමි ගච්ඡාමි. **චිරප්පවුට්ඨොස්මීති** අහං මනුස්සලොකතො චිරප්පවුට්ඨො. **නාභිසංසිත්ථාති** කච්චි නු ඛො මම පුත්තාදීසු කොචි තං න අක්කොසි න පරිභාසීති පුච්ඡති. **නාභිසජ්ජෙථාතිපි** පාඨො. න කොපෙසීති අත්ථො. **පටිවිඝිතොති** පටිජග්ගිතො. **මණිං මමන්ති** සචෙ සම්ම ආළාර ගච්ඡසියෙව එවං සන්තෙ මම ලොහිතඞ්කො ධනාහරණො සබ්බකාමදදො මණි **සංවිජ්ජති** තං ආළාර මණිරතනං ආදාය තව ගෙහං ගච්ඡ. තත්ථ **ඉමස්සානුභාවෙන** යාවදිච්ඡකං ධනං ලද්ධා පුන ඉමං මණිරතනං **ඔස්සජස්සු** ඔස්සජන්තො ච අඤ්ඤත්ථ අනොස්සජිත්වා අත්තනො උදකචාටියං ඔස්සජෙය්‍යාසීති වත්වා මය්හං මණිරතනං උපනෙසීති **වදති.**

එවං වත්වා ආළාරො අථාහං මහාරාජ නාගරාජානං එතදවොචං සම්මනාහං ධනෙනත්ථිකො පබ්බජිතුං පනිච්ඡාමීති පබ්බජිතපරික්ඛාරං යාචිත්වා තෙනෙව සද්ධිං නාගභවනතො නික්ඛමිත්වා තං නිවත්තෙත්වා හිමවන්තං පවිසිත්වා පබ්බජිතොති වත්වා රඤ්ඤො ධම්මකථං කථෙන්තො ගාථාද්වයමාහ.

දිට්ඨා මයා මානුසිකාපි කාමා
අසස්සතා විපරිණාමධම්මා,
ආදීනවං කාමගුණෙසු දිස්වා
සද්ධායහං පබ්බජිතොම්හි රාජ.

දුමප්ඵලානෙව පතන්ති මාණවා
දහරා ච වුඩ්ඪා ච සරීරභෙදා,
එතම්පි දිස්වා පබ්බජිතොම්හි රාජ
අපණ්ණකං සාමඤ්ඤමෙව සෙය්‍යොති.

තත්ථ **සද්ධායාති** කම්මඤ්ච ඵලඤ්ච නිබ්බාණඤ්ච සද්දහිත්වා. **දුමප්ඵලානෙවාති** යථා රුක්ඛඵලානි පක්කානිපි අපක්කානිපි පතන්ති. තථා **දහරා ච වුඩ්ඪා ච පතන්ති.** **අපණ්ණකන්ති** අවිරුද්ධං නිය්‍යානිකං. **සාමඤ්ඤමෙව සෙය්‍යොති** පබ්බජ්ජාව උත්තමාති පබ්බජ්ජාය ගුණං දිස්වා **පබ්බජිතොම්හි මහාරාජාති.**

තං සුත්වා රාජා අනන්තරං ගාථමාහ.

අද්ධා හවෙ සෙවිතබ්බා සපඤ්ඤා
බහුස්සුතා යෙ බහුඨානචින්තිනො,
නාගඤ්ච සුත්වාන තවඤ්චළාර
කාහාමි පුඤ්ඤානි අනප්පකානීති.

තත්ථ **යෙ බහුඨානචින්තිනොති** යෙ බහූනි කාරණානි ජානන්ති. **නාගඤ්චාති** තථා අප්පමාදවිහාරිනං නාගරාජානඤ්ච තව වචනඤ්ච සුත්වා.

අථස්ස උස්සාහං ජනෙන්තො තාපසො ඔසානගාථමාහ.

අද්ධා හවෙ සෙවිතබ්බා සපඤ්ඤා
බහුස්සුතා යෙ බහුඨානචින්තිනො,
නාගඤ්ච සුත්වාන මමඤ්ච රාජ
කරෙහි පුඤ්ඤානි අනප්පකානීති.

එවං සො රඤ්ඤො ධම්මං දෙසෙත්වා තත්ථෙව චත්තාරො වස්සාන මාසෙ වසිත්වා පුන හිමවන්තං ගන්ත්වා යාවජීවං චත්තාරො බ්‍රහ්මවිහාරෙ භාවෙත්වා බ්‍රහ්මලොකූපගො අහොසි. සඞ්ඛපාලොපි යාවජීවං උපොසථවාසං වසිත්වා රාජා ච දානාදීනි පුඤ්ඤානි කත්වා යථාකම්මං ගතා.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා එවං පොරාණකපණ්ඩිතා නාගසම්පත්තිං පහාය උපොසථවාසං වසිංසූති වත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා පිතා තාපසො කස්සපො අහොසි. බාරාණසීරාජා ආනන්දො ආළාරො සාරිපුත්තො සඞ්ඛපාලො පන අහමෙව සම්මාසම්බුද්ධොති.

සඞ්ඛපාලජාතකං.

---

17. 5.

ආමන්තයාමි නිගමන්ති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො නෙක්ඛම්මපාරමිං ආරබ්භ කථෙසි. පච්චුප්පන්නවත්ථු මහානාරදකස්සපජාතක සදිසමෙව.

අතීතෙ පන බාරාණසී සුදස්සනං නාම නගරං අහොසි. තත්ථ බ්‍රහ්මදත්තො නාම රාජා අජ්ඣාවසි. බොධිසත්තො තස්ස අග්ගමහෙසියා කුච්ඡිම්හි නිබ්බත්ති. දසමාසච්චයෙන මාතුකුච්ඡිතො නික්ඛමි. තස්ස පන පුණ්ණචන්දසස්සිරිකං මුඛං අහොසි. තෙනස්ස සොමකුමාරොති නාමං කරිංසු. සො විඤ්ඤුතං පත්තො සුතවිත්තකො සවණසීලො අහොසි. තෙන තං සුතසොමොති සඤ්ජානිංසු. සො වයප්පත්තො තක්කසිලායං සිප්පං උග්ගහෙත්වා ආගතො පිතුසන්තකං[1] සෙතච්ඡත්තං ලභිත්වා ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙසි. මහන්තං ඉස්සරියං අහොසි. තස්ස චන්දදෙවිප්පමුඛානි සොළසඉත්ථිසහස්සානි අහෙසුං.

---

1. ඉං. පිතුසන්තිකා.

සො අපරභාගෙ පුත්තධීතාහි වඩ්ඪන්තො ඝරාවාසෙ අනභිරතො අරඤ්ඤං පවිසිත්වා පබ්බජිතුකාමො අහොසි. සො එකදිවසං කප්පකං ආමන්තෙත්වා යදා මෙ සම්ම සිරස්මිං පලිතං පස්සෙය්‍යාසි තදා මෙ ආරොචෙය්‍යාසීති ආහ. කප්පකො තස්ස වචනං සම්පටිච්ඡිත්වා අපර භාගෙ පලිතං දිස්වා ආරොචෙත්වා තෙනහි තං සම්ම කප්පක උද්ධරිත්වා මම හත්ථෙ පතිට්ඨාපෙහීති වුත්තො සුවණ්ණසණ්ඩාසෙන උද්ධරිත්වා හත්ථෙ ඨපෙසි. තං දිස්වා මහාසත්තො ජරාය මෙ සරීරං අභිභූතන්ති භීතො තං පලිතං ගහෙත්වාව පාසාදා ඔතරිත්වා මහාජනස්ස උපට්ඨානෙ පඤ්ඤත්තෙ රාජපල්ලඞ්කෙ නිසීදිත්වා සෙනාපතිපමුඛානි අසීතිඅමච්ච සහස්සානි පුරොහිතපමුඛානි සට්ඨිබ්‍රාහ්මණසහස්සානි අඤ්ඤෙ ච රට්ඨිකනෙගමාදයො බහූ පක්කොසාපෙත්වා සිරස්මිං මෙ පලිතං ජාතං අහං මහල්ලකොස්මි මම පබ්බජිතභාවං ජානාථාති වත්වා පඨමං ගාථමාහ.

ආමන්තයාමි නිගමං මිත්තාමච්චෙ පාරිසජ්ජෙ ච,
සිරස්මිං පලිතං ජාතං පබ්බජ්ජං දානි රොචයන්ති.

තත්ථ **ආමන්තයාමී**ති ජානාපෙමි. **රොචයන්ති** රොචෙමි අහං. තස්ස මෙ හොන්තො පබ්බජිතභාවං ජානාථාති. තං සුත්වා තෙසු එකො විසාර දප්පත්තො හුත්වා ගාථමාහ.

අභුං මෙ කථං නු භණසි
සල්ලං මෙ දෙව උරසි කප්පෙසි,
සත්තසතා තෙ භරියා
කථං නු තෙ තා භවිස්සන්තීති.

තත්ථ **අභුන්ති** අවඩ්ඪිං. **උරසි කප්පෙසී**ති උරස්මිං සුනිසිතධොතං සත්තිං චාරෙසි. **සත්තසතා**ති සමජාතිකා ඛත්තියකඤ්ඤා සත්තසතා වුත්තා. **කථං නු තෙ තා භවිස්සන්තීති** තා තව භරියා තයි පබ්බ ජිතෙ අනාථා නිප්පච්චයා කථං භවිස්සන්ති එතා අනාථා කත්වා තුම්හාකං පබ්බජ්ජානාම න යුත්තාති.

තතො මහාසත්තො තතියං ගාථමාහ.

පඤ්ඤායිහින්ති එතා
දහරා අඤ්ඤම්පි තා ගමිස්සන්ති,
සග්ගඤ්ච පත්ථයානො
තෙනාහං පබ්බජිස්සාමීති.

තත්ථ **පඤ්ඤායිහින්තී**ති අත්තනො කම්මෙන පඤ්ඤායිස්සන්ති අහං එතාසං කිං හොමි? සබ්බාපෙතා දහරා යො අඤ්ඤො රාජා භවිස්සති තං එතා ගමිස්සන්තීති.

අමච්චාදයො බොධිසත්තස්ස පටිවචනං දාතුං අසක්කොන්තා තස්ස මාතු සන්තිකං ගන්ත්වා තමත්ථං ආරොචෙසුං. සා තුරිත තුරිතා ආගන්ත්වා සච්චං කිර ත්වං තාත පබ්බජිතුකාමොසීති වත්වා ද්වෙ ගාථායො අභාසි.

දුල්ලද්ධං මෙ ආසි සුතසොම
යස්ස තෙ හොමහං මාතා,
යං මෙ විලපන්තියා
අනපෙක්ඛො පබ්බජසි දෙව.

දුල්ලද්ධං මෙ ආසි සුතසොම
යන්තං අහං විජායිස්සං,
යං මෙ විලපන්තියා
අනපෙක්ඛො පබ්බජසි දෙවාති.

තත්ථ **දුල්ලද්ධන්ති** යං එතං මයා ලභන්තියා පුත්තං ජම්මං ලද්ධන්ති දුල්ලද්ධං. **යං මෙති** යෙන කාරණෙන මයි නානප්පකාරකං විලපන්තියා ත්වං පබ්බජිතුං ඉච්ඡසි තෙන කාරණෙන තාදිසස්ස පුත්තස්ස ලභනං මම දුල්ලද්ධං නාමාති.

බොධිසත්තො එවං පරිදෙවමානාය මාතරා සද්ධිං කිඤ්චි න කථෙසි. සා රොදිත්වා කන්දිත්වා සයමෙව එකමන්තං අට්ඨාසි. අථස්ස පිතු ආරොචෙසුං. සො ආගන්ත්වා එකන්තාව ගාථමාහ.

කොනාමෙසො ධම්මො සුතසොම
කාචනාම පබ්බජ්ජා,
යං නො අම්හෙ ජිණ්ණෙ
අනපෙක්ඛො පබ්බජසි දෙවාති.

තත්ථ **යං නො අම්හෙති** යං ත්වං අම්හාකං පුත්තො සමානො අම්හෙ ජිණ්ණෙ පටිජග්ගිතබ්බකාලෙ අප්පටිජග්ගිත්වා පපාතෙ සිලං පවට්ටෙන්තො විය ඡඩ්ඩෙත්වා අනපෙක්ඛො පබ්බජසි තෙන තං වදාමි **කොනාමෙසො තව ධම්මොති** අධිප්පායො.

තං සුත්වා මහාසත්තො තුණ්හී අහොසි. අථ නං පිතා තාත සුතසොම සචෙපි තෙ මාතාපිතුසු සිනෙහො නත්ථි පුත්තධීතරො තෙ බහූ තරුණා තයා විනා වත්තිතුං න සක්ඛිස්සන්ති තෙසං වුඩ්ඪිප්පත්තකාලෙ පබ්බජිස්සසීති වත්වා සත්තමං ගාථමාහ.

පුත්තාපි තුය්හං බහවො
දහරා අප්පත්තයොබ්බනා,
මඤ්ජූ තෙ තං අපස්සන්තා
මඤ්ඤෙ දුක්ඛං නිගච්ඡන්තීති.

තත්ථ **මඤ්ජූති** මධුරවචනා **නිගච්ඡන්තීති** නිගච්ඡිස්සන්ති කායිකචෙතසිකං දුක්ඛං පටිලභිස්සන්තීති මඤ්ඤාමි.

තං සුත්වා මහාසත්තො ගාථමාහ.

පුත්තෙහි ච මෙ එතෙහි
දහරෙහි අප්පත්තයොබ්බනෙහි,
මඤ්ජූහි සබ්බෙහිපි තුම්හෙහි
චිරම්පි ඨත්වා විනාභාවොති.

තත්ථ සබ්බෙහිපි තුම්හෙහීති තාත න කෙවලං පුත්තෙනෙව අථ ඛො තුම්හෙහිපි අඤ්ඤෙහිපි සබ්බසඞ්ඛාරෙහි චිරම්පි ඨත්වා දීඝමද්ධානං ඨත්වාපි විනාභාවොව නියතො සකලස්මිම්පි හි ලොකසන්නිවාසෙ එකසඞ්ඛාරෙපි නිච්චො නාම නත්ථීති.

එවං මහාසත්තො පිතු ධම්මකථං කථෙසි. සො තස්ස ධම්මකථං සුත්වා තුණ්හී අහොසි. අථස්ස සත්තසතානං පියභරියානං ආරොචයිංසු. තා ච පාසාදා ඔරුය්හ තස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා ගොප්ඵකෙසු ගහෙත්වා පරිදෙවමානා ගාථමාහංසු.

ජිත්තං නු තුය්හං හදයං
ආදු කාරුණා ච නත්ථි අම්හෙසු,
යං නො වික්කන්දන්තියො
අනපෙක්ඛො පබ්බජසි දෙවාති.

තස්සත්ථො-සාමි සුතසොම අම්හෙ විධවා කත්වා ගච්ඡන්තස්ස අප්පමත්තකස්සාපි සිනෙහස්ස අභාවෙන ජිත්තං නු තව අම්හෙසු හදයං උදහු කාරුඤ්ඤාය අභාවෙන කාරුඤ්ඤං වා නත්ථි යං නො එවං වික්කන්දන්තියො පහාය පබ්බජසීති.

මහාසත්තො තාසං පාදමූලෙ පරිවත්තිත්වා පරිදෙවමානානං පරිදෙවනසද්දං සුත්වා අනන්තරං ගාථමාහ.

න ච මය්හං ජිත්තං හදයං
අත්ථි කාරුණාපි මය්හං තුම්හෙසු,
සග්ගඤ්ච පත්ථයානො
තෙනාහං පබ්බජිස්සාමීති.

තත්ථ සග්ගඤ්චාති අහං සග්ගඤ්ච පත්ථයන්තො යස්මා චායං පබ්බජ්ජා නාම බුද්ධාදීහි වණ්ණිතා තස්මා පබ්බජිස්සාමි තුම්හෙ මා චින්තයිත්ථාති තා අස්සාසෙසි.

අථස්ස අග්ගමහෙසියා ආරොචෙසුං. සා ගරුභාරා පරිපුණ්ණගබ්භාපි සමානා ආගන්ත්වා මහාසත්තං වන්දිත්වා එකමන්තං ඨිතා තිස්සො ගාථා අභාසි.

දුල්ලද්ධං මෙ ආසි සුතසොම
යස්ස තෙ අහං භරියා,
යං මෙ විලපන්තියා
අනපෙක්ඛො පබ්බජසි දෙව.

දුල්ලද්ධං මෙ ආසි සුතසොම
යස්ස තෙ අහං භරියා,
යං මෙ කුච්ඡිපටිසන්ධිං
අනපෙක්ඛො පබ්බජසි දෙව.

පරිපක්කො මෙ ගබ්භො
කුච්ඡිගතො යාව තං **විජායාමි,**
මාහං එකා විධවා
පච්ඡා දුක්ඛානි අද්දක්ඛින්ති.

තත්‍ථ **සං මෙති** යස්මා මම විලපන්තියා ත්‍වං අනපෙක්ඛො පබ්බජසි තස්මා යං මයා තව **සන්තිකා** අග්ගමහෙසිට්ඨානං ලද්ධං තං **දුල්ලද්ධං.** දුතියගාථාය යස්මා මං ත්‍වං කුච්ඡිපටිසන්ධිං පහාය අනපෙක්ඛො පබ්බජසි තස්මා යං මයා තව භරියත්තං ලද්ධං තං දුල්ලද්ධං මෙති අත්‍ථො. **යාව තන්ති** යාවාහං තං ගබ්භං විජායාමි තාව අධිවාසෙහීති. තතො මහාසත්තො ගාථමාහ.

පරිපක්කො තෙ ගබ්භො
කුච්ඡිගතො ඉඞ්ඝ ත්‍වං විජායස්සු,
පුත්තං අනොමවණ්ණං
තං හිත්‍වා පබ්බජිස්සාමීති.

තත්‍ථ **පුත්තන්ති** භද්දෙ තව ගබ්භො පරිපක්කොති ජානාමි. ත්‍වං පන විජායමානා පුත්තං විජායිස්සසි න ධීතරං සා ත්‍වං සොත්ථිනා විජායස්සු පුත්තං. අහං පන සද්ධිං තයා පුත්තං හිත්‍වා පබ්බජිස්සාමි යෙවාති.

සා තස්ස වචනං සුත්‍වා සොකං සන්ධාරෙතුං අසක්කොන්තී ඉතො දානි පට්ඨාය දෙව අම්හාකං සිරි නාම නත්‍ථීති උභොහි හත්‍ථෙහි හදයං ධාරයමානා අස්සූනි මුඤ්චන්තී මහාසද්දෙන පරිදෙවි. අථ නං සමස්සාසෙන්තො මහාසත්තො–

මා ත්‍වං චන්දෙ රුදි
මා සොචි වනතිමිරමත්තක්ඛි,
ආරොහ වරපාසාදං
අනපෙක්ඛො අහං ගමිස්සාමීති.

ගාථමාහ.

තත්‍ථ **මා ත්‍වං චන්දෙ රුදීති** භද්දෙ චන්දාදෙවි ත්‍වං මා රොදි. **මා සොචි වනතිමිරමත්තක්ඛීති** ගිරිකණ්ණිකාපුප්ඵසමානනෙත්තෙ පාළියං පන **කොවිළාරතම්බක්ඛීති** ලිඛිතං තස්ස කොවිළාරපුප්ඵං විය තම්බනෙත්තෙති අත්‍ථො.

සා තස්ස වචනං සුත්‍වා ඨාතුං අසක්කොන්තී පාසාදං අභිරුය්හ රොදමානා නිසීදි. අථ නං බොධිසත්තස්ස ජෙට්ඨපුත්තො දිස්වා කින්නු ඛො මෙ මාතා රොදන්තී නිසින්නාති තං පුච්ඡන්තො ගාථමාහ.

කො තං අම්ම කොපෙසි
කිං රොදසි පෙක්ඛසි ච මං බාළ්හං,
කං අවජ්ඣං ඝාතෙමි
ඤාතීනං උදික්ඛමානානන්ති.

තත්ථ කොපෙසීති අම්ම කො නාම තං කොපෙසි, කො තෙ අප්පියං අකාසි. **අපෙක්ඛසි චා'ති** මං බාළ්හං අපෙක්ඛන්තී කිං කාරණා රොදසීති අධිප්පායො. **කං අවජ්ඣං ඝාතෙමීති** අඝාතෙතබ්බම්පි කං අත්තනො සඤාතීනං උදික්ඛමානානඤ්ඤෙව ඝාතෙමි අක්ඛාහි මෙති පුච්ඡති. තතො දෙවී ගාථමාහ.

නහි සො සක්කා හන්තුං
විජිතාවී යො මං තාත කොපෙසි,
පිතා තෙ මං තාත අවච
අනපෙක්ඛො අහං ගමිස්සාමීති.

තත්ථ **විජිතාවීති** තාත යො මං ඉමිස්සා පඨවියා විජිතාවී කොපෙසි අප්පියසමුදාචාරෙන මෙ හදයෙ කොපඤ්ච සොකඤ්ච පවෙසෙසි සො තයා හන්තුං න සක්කා මඤ්හි තාත තව පිතා අහං රජ්ජසිරිඤ්ච තඤ්ච පහාය අරඤ්ඤං පවිසිත්වා පබ්බජිස්සාමීති අවච ඉදං මෙ රොදන කාරණන්ති.

සො තස්සා වචනං සුත්වාව අම්ම කිං නාමෙතං කථෙසි නනු එවං සන්තෙ මයං අනාථා නාම භවිස්සාමාති පරිදෙවන්තො ගාථමාහ.

යොහං පුබ්බෙ නිය්‍යාමි
උය්‍යානං කුඤ්ජරෙ ච යොධෙමි,
සුතසොමෙ පබ්බජිතෙ
කථං නුදානි කරිස්සාමීති.

තස්සත්ථො-යො අහං පුබ්බෙ චතුආජඤ්ඤයුත්තං සබ්බාලඞ්කාර පතිමණ්ඩිතං රථං අභිරුය්හ උය්‍යානං ගච්ඡාමි මත්තකුඤ්ජරෙ යොධෙමි අස්සෙහි ච අස්සකීළාදීහි කීළාමි ස්වාහං ඉදානි සුතසොමෙ පබ්බජිතෙ කථං කරිස්සාමීති.

අථස්ස කණිට්ඨභාතා සත්තවස්සිකො තෙ උභොපි රොදන්තෙ දිස්වා මාතරං උපසඞ්කමිත්වා අම්ම කිං කාරණා තුම්හෙ රොදථාති පුච්ඡිත්වා තමත්ථං සුත්වා තෙන හි මා රොදථ අහං තාතස්ස පබ්බජිතුං න දස්සාමීති උභොපි තෙ අස්සාසෙත්වා ධාතියා සද්ධිං පාසාදා ඔරුය්හ පිතු සන්තිකං ගන්ත්වා තාත ත්වං කිර අම්හෙ අකාමකෙ පහාය පබ්බජාමීති වදසි, අහං තෙ පබ්බජිතුං න දස්සාමීති පිතරං ගීවායං දළ්හං ගහෙත්වා ගාථමාහ.

මාතු ච මෙ රුදන්ත්‍යා
ජෙට්ඨස්ස ච භාතුනො අකාමස්ස,
හත්ථෙපි තෙ ගහෙස්සං
නහි ගච්ඡසි නො අකාමානන්ති.

මහාසත්තො චින්තෙසි අයං මෙ පරිපන්ථං කරෙය්‍ය කෙන නු ඛො නං උපායෙන පටික්කමාපෙය්‍යන්ති තතො ධාතිං ඔලොකෙත්වා අම්ම ධාති හන්දිමං මණික්ඛන්ධපිළන්ධනං තවෙසො හොතු පුත්තං අපනෙහි මා මෙ අන්තරායං කරීති සයං පුත්තං හත්ථෙ ගහෙත්වා අපනෙතුං අසක්කොන්තො තස්සා ලඤ්ජං පටිජානිත්වා ගාථමාහ.

උට්ඨෙහි ත්වං ධාති
ඉමං කුමාරං රමෙහි අඤ්ඤත්ථ,
මා මෙ පරිපත්ථමකා
සග්ගං මම පත්ථයානස්සාති.

තත්ථ ඉමං කුමාරන්ති අම්ම ධාති ත්වං උට්ඨෙහි ඉමං කුමාරං අපනෙත්වා ආගන්ත්වා ඉමං මණිං ගහෙත්වා අඤ්ඤත්ථ තං අභිරමෙහීති.

සා ලද්ධුවං ලභිත්වා කුමාරං සඤ්ඤාපෙත්වා ආදාය අඤ්ඤත්ථ ගන්ත්වා පරිදෙවමානා ගාථමාහ.

යන්නූනිමං දදෙය්‍යං පභඞ්කරං
කො නු මෙ ඉමිනා අත්ථො,
සුතසොමෙ පබ්බජිතෙ
කිං නු මෙ තං කරිස්සාමීති.

තස්සත්ථො-යන්නූන ඉමං ලද්ධුවත්ථාය ගහිතං පභඞ්කරං සුප්පභාසං මණිං දදෙය්‍යං කො නු මය්හං සුතසොමනරින්දෙ පබ්බජිතෙ ඉමිනා අත්ථොති. කිං නු මෙ තං කරිස්සාමීති අහං තස්මිං පබ්බජිතෙ ඉමං න ලභිස්සාමි ලභන්තීපි ච කිං නු එතං කරිස්සාමි පස්සථ මෙ කම්මන්ති.

තතො මහාසෙනගුත්තො චින්තෙසි අයං රාජා ගෙහෙ මෙ ධනං මන්දන්ති සඤ්ඤං කරොති මඤ්ඤෙද බහුභාවමස්ස කථෙස්සාමීති සො උට්ඨාය වන්දිත්වා ගාථමාහ.

කොසො ච තුය්හං විපුලො
කොට්ඨාගාරඤ්ච තුය්හං පරිපූරං,
පඨවී ච තුය්හං විජිතා
රමස්සු මා පබ්බජස්සු දෙවාති.

තං සුත්වා මහාසත්තො ගාථමාහ.

කොසො ච මය්හං විපුලො
කොට්ඨාගාරඤ්ච මය්හං පරිපූරං,
පඨවී ච මය්හං විජිතා
තං හිත්වා පබ්බජිස්සාමීති.

තං සුත්වා තස්මිං අපගතෙ කුලවඩ්ඪනසෙට්ඨිනාම[1] උට්ඨාය වන්දිත්වා ගාථමාහ.

මය්හම්පි ධනං පහූතං
සඞ්ඛ්‍යාතුං නොපි දෙව සක්කොමි,
තං දෙව තෙ දදාමි සබ්බම්පි
රමස්සු මා පබ්බජ දෙවාති.

තං සුත්වා මහාසත්තො ගාථමාහ.

ජානාමි තෙ ධනං පහූතං
කුලවඩ්ඪන පූජිතො තයා චස්මි,
සග්ගඤ්ච පත්ථයානො
තෙනාහං පබ්බජිස්සාමීති.

1. සං. කුලබද්ධනසෙට්ඨිනාම.

තං සුත්වා කුලවඩ්ඪනෙ අපගතෙ මහාසත්තො සොමදත්තං නාම කණිට්ඨභාතරං ආමන්තෙත්වා තාත අහං පඤ්ජරපක්ඛිත්තො වන කුක්කුටො විය උක්කණ්ඨිතො මං ඝරාවාසෙ අනභිරති අභිභවති. අජ්ජෙව පබ්බජිස්සාමි ත්වං ඉමං රජ්ජං පටිපජ්ජාහීති රජ්ජං නියයා දෙන්තො ගාථමාහ.

උක්කණ්ඨිතොස්මි බාළ්හං
අරති මං සොමදත්ත ආවිසති,
බහුකා හි අන්තරායා
අජ්ජෙවාහං පබ්බජිස්සාමීති.

තං සුත්වා සොපි පබ්බජිතුකාමො තං දීපෙන්තො ඉතරං ගාථමාහ.

ඉදම්පි තුය්හං රුච්චතං සුතසොම
අජ්ජෙව දානි ත්වං පබ්බජ,
අහම්පි පබ්බජිස්සාමි
න උස්සහෙ තයා විනා අහං ඨාතුන්ති.

අථ නං සො පටික්ඛිපිත්වා උපඩ්ඪං ගාථමාහ.

න හි සක්කා පබ්බජිතුං,
නගරෙ න හි පච්චති ජනපදෙචාති.

තත්‍ථ න හි පච්චතීති ඉදානෙව තාව මම පබ්බජ්ජාභිප්පායං සුත්වාව ඉමස්මිං ද්වාදසයොජනිකෙ සුදස්සනනගරෙ ච සකලජනපදෙ ච න පච්චති කොචි උද්ධනෙ අග්ගිං න ජාලෙති අමෙහසු පන විසු පබ්බජිතෙසු අනාථාව රට්ඨවාසිනො භවිස්සන්ති තස්මා නහි සක්කා තයා පබ්බජිතුං අහමෙව පබ්බජිස්සාමීති.

තං සුත්වා මහාජනො මහාසත්තස්ස පාදමූලෙ පවට්ටිත්වා පරිදෙවන්තො ආහ.

සුතසොමෙ පබ්බජිතෙ
කථන්නු දානි කරිස්සාමාති.

තතො මහාසත්තො අලං මා සොචිත්ථ අහං චිරම්පි ඨත්වා තුමෙහහි විනා භවිස්සාමි. උපපන්නසඞ්ඛාරො හි නිච්චො නාම නත්‍ථීති මහා ජනස්ස ධම්මං කථෙන්තො ආහ.

උපනිය්‍යතිදං මඤ්ඤෙ
පරිත්තං උදකං ච චඞ්ගවාරම්හි,
එවං සුපරිත්තකෙ ජීවිතෙ
නච පමජ්ජිතුං කාලො.

උපනිය්‍යතිදං මඤ්ඤෙ
පරිත්තං උදකං ච චඞ්ගවාරම්හි,
එවං සුපරිත්තකෙ ජීවිතෙ
අථ බාලා පමජ්ජන්ති.

තෙ වඩ්ඪයන්ති නිරයං
තිරච්ඡානයොනිඤ්ච පෙත්තිවිසයඤ්ච
තණ්හා බන්ධනබද්ධා
වඩ්ඪෙන්ති අසුරකායන්ති.

තත්ථ **උපනීයතිදං මඤ්ඤෙ**ති තාත ඉදං ජීවිතං උපනීයතීති අහං මඤ්ඤාමි. අඤ්ඤෙසු සුත්තෙසු උපසංහරණත්ථො උපනීයනත්ථො. ඉධ පන පරියාදානත්ථො තස්මා යථා පරිත්තං උදකං රජකානං ඛාරවඞ්ගවාරෙ පක්ඛිත්තං සීසං පරියාදියති තථා ජීවිතම්පි. **එවං සුපරිත්තකෙ ජීවිතෙ** තං පරිත්තකං ආයුසඞ්ඛාරං ගහෙත්වා විචරන්තානං සත්තානං න පුඤ්ඤකිරියාය **පමජ්ජිතුං කාලො** අප්පමාදෙව කාතුං වට්ටතීති අයමෙත්ථ අත්ථො. **අථ බාලා පමජ්ජන්තීති** අජරමරා විය හුත්වා ගුථකලලෙ සූකරා විය හුත්වා කාමපඞ්කෙ නිමුජ්ජන්තා පමජ්ජන්ති. **අසුරකාය**න්ති කාලකඤ්ජිකාසුරයොනිඤ්ච වඩ්ඪෙන්තීති අත්ථො.

එවං මහාසත්තො මහාජනස්ස ධම්මං දෙසෙත්වා පුප්ඵකං නාම පාසාදං ආරුය්හ සත්තමාය භූමියා ඨිතො ඛග්ගෙන චූළං ඡින්දිත්වා අහං තුම්හාකං කිඤ්චි න හොමි. අත්තනො රාජානං ගණ්හථාති සවෙඨනං චූළං මහාජනස්ස අන්තරෙ ඛිපි. තං ගහෙත්වා මහාජනො භූමියං පවට්ටෙන්තො පරිදෙවි. තස්මිං ඨානෙ මහන්තං රජග්ගං උට්ඨහි. පටික්කමිත්වා ඨිතජනො තං ඔලොකෙත්වා රඤ්ඤා චූළං ඡින්දිත්වා සවෙඨනා චූළා මහාජනස්ස අන්තරෙ ඛිත්තා භවිස්සති තෙනායං පාසාදස්ස අවිදූරෙ රජවට්ටි උග්ගතාති පරිදෙවන්තො ගාථමාහ.

උග්ගඤ්ඤතෙ රජග්ගං
අවිදූරෙ පුප්ඵකම්හි පාසාදෙ,
මඤ්ඤෙ නො කෙසා ඡින්නා
යසස්සිනො ධම්මරාජස්සාති.

තත්ථ **උග්ගඤ්ඤතෙ**ති උට්ඨහි. **රජග්ග**න්ති රජක්ඛන්ධො. **අවි දූරෙ**ති ඉතො අම්හාකං ඨිතට්ඨානතො අවිදූරෙ. **පුප්ඵකම්හීති** පුප්ඵකපාසාදස්ස සමීපෙ. **මඤ්ඤෙ නො**ති අම්හාකං ධම්මරාජස්ස කෙසා ඡින්නා භවිස්සන්තීති මඤ්ඤාම.

මහාසත්තොපි පරිචාරකං පෙසෙත්වා පබ්බජිතපරික්ඛාරෙ ආහරාපෙත්වා කප්පකෙන කෙසමස්සුං ඔහාරාපෙත්වා අලඞ්කාරං සයනපිට්ඨෙ පාතෙත්වා රත්තපටානං දසාහි ඡින්දිත්වා තානි කාසායානි නිවාසෙත්වා මත්තිකපත්තං වාමංසකූටෙ ලග්ගෙත්වා කත්තරදණ්ඩං ආදාය මහාතලෙ අපරාපරං චඞ්කමිත්වා පාසාදා ඔතරිත්වා අන්තරවීථිං පටිපජ්ජි. ගච්ඡන්තං පන තං න කොචි සඤ්ජානි.

අථස්ස සත්තසතා ඛත්තියකඤ්ඤා පාසාදං අභිරුහිත්වා තං අදිස්වා ආභරණභණ්ඩමෙව දිස්වා ඔතරිත්වා අවසෙසානං සොළසසහස්සානං ඉත්ථීනං සන්තිකං ගන්ත්වා තුම්හාකං පියසාමිකො සුත

සොමම්හිස්සරෙ පබ්බජන්තොති මහාසද්දෙන පරිදෙවමානා බහි නික්ඛමිංසු. තස්මිං ඛණෙ මහාජනො තස්ස පබ්බජිතභාවං අඤ්ඤාසි. සකලනගරං සඞ්ඛුභිත්වා රාජා කිර නො පබ්බජතොති රාජද්වාරෙ සන්නිපති. මහාජනො රාජා ඉධ භවිස්සති එත්ථ භවිස්සතීති පාසාදාදීනි රඤ්ඤො පරිභොගට්ඨානානි ගන්ත්වා රාජානං අදිස්වා–

අයමස්ස පාසාදො
සොවණ්ණපුප්ඵමාල්‍යවීතිකිණ්ණො,
යහිමනුවිචරි රාජා
පරිකිණ්ණො ඉත්ථාගාරෙහි.

අයමස්ස පාසාදො
සොවණ්ණපුප්ඵමාල්‍යවීතිකිණ්ණො,
යහිමනුවිචරි රාජා
පරිකිණ්ණො ඤාතිසඞ්ඝෙන.

ඉදමස්ස කූටාගාරං
සොවණ්ණපුප්ඵමාල්‍යවීතිකිණ්ණං,
යහිමනුවිචරි රාජා
පරිකිණ්ණො ඉත්ථාගාරෙහි.

ඉදමස්ස කූටාගාරං
සොවණ්ණපුප්ඵමාල්‍යවීතිකිණ්ණං,
යහිමනුවිචරි රාජා
පරිකිණ්ණො ඤාතිසඞ්ඝෙන.

අයමස්ස අසොකවනිකා
සුපුප්ඵිතා සබ්බකාලිකා රම්මා,
යහිමනුවිචරි රාජා
පරිකිණ්ණො ඉත්ථාගාරෙහි.

අයමස්ස අසොකවනිකා
සුපුප්ඵිතා සබ්බකාලිකා රම්මා,
යහිමනුවිචරි රාජා
පරිකිණ්ණො ඤාතිසඞ්ඝෙන.

ඉදමස්ස උය්‍යානං
සුපුප්ඵිතං සබ්බකාලිකං රම්මං,
යහිමනුවිචරි රාජා
පරිකිණ්ණො ඉත්ථාගාරෙහි.

ඉදමස්ස උය්‍යානං
සුපුප්ඵිතං සබ්බකාලිකං රම්මං,
යහිමනුවිචරි රාජා
පරිකිණ්ණො ඤාතිසඞ්ඝෙන.

ඉදමස්ස කණිකාරවනං
සුපුප්ඵිතං සබ්බකාලිකං රම්ම,
යහිමනුවිචරි රාජා
පරිකිණ්ණො ඉත්ථාගාරෙහි.

ඉදමස්ස කණිකාරවනං
සුපුප්ඵිතං සබ්බකාලිකං රම්මං,
යහිමනුවිචරි රාජා
පරිකිණ්ණො ඤාතිසඞ්ඝෙත.

ඉදමස්ස පාටලිවනං
සුපුප්ඵිතං සබ්බකාලිකං රම්මං,
යහිමනුවිචරි රාජා
පරිකිණ්ණො ඉත්ථාගාරෙහි.

ඉදමස්ස පාටලිවනං
සුපුප්ඵිතං සබ්බකාලිකං රම්මං,
යහිමනුවිචරි රාජා
පරිකිණ්ණො ඤාතිසඞ්ඝෙත.

ඉදමස්ස අම්බවනං
සුපුප්ඵිතං සබ්බකාලිකං රම්මං,
යහිමනුවිචරි රාජා
පරිකිණ්ණො ඉත්ථාගාරෙහි.

ඉදමස්ස අම්බවනං
සුපුප්ඵිතං සබ්බකාලිකං රම්මං,
යහිමනුවිචරි රාජා
පරිකිණ්ණො ඤාතිසඞ්ඝෙත.

අයමස්ස පොක්ඛරණී
සඤ්ඡන්නා අණ්ඩජෙහි වීතිකිණ්ණා,
යහිමනුවිචරි රාජා
පරිකිණ්ණො ඉත්ථාගාරෙහි.

අයමස්ස පොක්ඛරණී
සඤ්ඡන්නා අණ්ඩජෙහි වීතිකිණ්ණා,
යහිමනුවිචරි රාජා
පරිකිණ්ණො ඤාතිසඞ්ඝෙතාති.

ඉමාහි ගාථාහි පරිදෙවන්තො විචරි.

තත්ථ **වීතිකිණ්ණාති** සුවණ්ණපුප්ඵෙහි ච නානාමාල්‍යෙහි ච සමාකිණ්ණා. **පරිකිණ්ණොති** පරිවාරිතො. **ඉත්ථාගාරෙහීති** දාසියො උපාදාය ඉත්ථියො ඉත්ථාගාරා නාම. **ඤාතිසඞ්ඝෙතාති** අමච්චාපි ඉධ ඤාතයො එව. **කූටාගාරන්ති** සත්තරතනවිචිත්තො සයනකූටාගාර

ගබ්භා. **අසොකවනිකාති** අසොකවනභූමි. **සබ්බකාලිකාති** සබ්බකා
පරිභොගක්ඛමා නිච්චපුප්ඵිතා ච. **උය්‍යානා**නීති නන්දනවනචිත්තලතා
වනසදිසං උය්‍යානං. **සබ්බකාලික**ානීති ඡසුපි උතූසු උප්පජ්ජනකපුප්
ඵලසඤ්ඡන්නං. කණිකාරවනාදීසු **සබ්බකාලික**ානීති සබ්බකාලෙ
සුපුප්ඵිතඵලිතමෙව. **සඤ්ඡන්නාති** නානාවිධෙහි ජලජකුසුමෙහි
සුට්ඨු සඤ්ඡන්නා. **අණ්ඩජෙහි විතිකිණ්ණාති** සකුණසඞ්ඝෙහි
ඔකිණ්ණා. එවං තෙසු තෙසු ඨානෙසු පරිදෙවිත්වා මහාජනො පුන
රාජඞ්ගණං ආගන්ත්වා–

රාජා ඛො පබ්බජිතො සුතසොමො
රජ්ජං ඉමං පහත්වාන,
කාසායවත්ථවසනො
නාගොව එකකොව චරතීති.

ගාථං වත්වා අත්තනො ඝරෙ විභවං පහාය පුත්තධීතරො හත්ථෙසු
ගහෙත්වා නික්ඛමිත්වා බොධිසත්තස්සෙව සන්තිකං අගමාසි. තථා
මාතාපිතරො පුත්තදාරා සොළසසහස්සා ච නාටකිත්ථියො. සකලනගරං
තුච්ඡං විය අහොසි. ජනපදවාසිනොපි තෙසං පච්ඡතො පච්ඡතො අග
මංසු. බොධිසත්තො ද්වාදසයොජනිකං පරිසං ගහෙත්වා හිමවන්තාභි
මුඛො පායාසි. අථස්ස අභිනික්ඛමණං ඤත්වා සක්කො විස්සකම්මං
ආමන්තෙත්වා තාත විස්සකම්ම සුතසොමමහාරාජා අභිනික්ඛමණං
නික්ඛන්තො වසනට්ඨානං ලද්ධුං වට්ටති සමාගමො ච මහාභවිස්සති
ගච්ඡ හිමවන්තප්පදෙසෙ ගඞ්ගාතීරෙ තිංසයොජනායාමං පඤ්චයො
ජනවිත්ථතං අස්සමපදං මාපෙහීති පෙසෙසි. සො තථා කත්වා තස්මිං
අස්සමපදෙ පබ්බජිතපරික්ඛාරෙ පටියාදෙත්වා එකපදිකමග්ගං
නීහරිත්වා දෙවලොකමෙව ගතො.

මහාසත්තො තෙන මග්ගෙන ගන්ත්වා තං අස්සමපදං පවිසිත්වා
පඨමං සයං පබ්බජිත්වා පච්ඡා සෙසෙ පබ්බාජෙසි. අපරභාගෙ බහූ
පබ්බජිංසු තිංසයොජනිකං ඨානං පරිපූරි. විස්සකම්මෙන පන අස්සම
මාපිතනියාමො ච බහූනං පබ්බජිත නියාමො ච බොධිසත්තස්ස අස්සම
පද සංවිදහිතනියාමො ච හත්ථිපාලජාතකෙ ආගතනයෙනෙව වෙදි
තබ්බො. තත්ථ මහාසත්තො යස්ස යස්සෙව කාමවිතක්කාදි මිච්ඡා
විතක්කො උප්පජ්ජති. තං තං ආකාසෙන උපසඞ්කමිත්වා ආකාසෙ
පල්ලඞ්කෙන නිසීදිත්වා ඔවදන්තො ගාථාද්වයමාහ.

මාස්සු පුබ්බෙ රතිකීළිතානි
හසිතානි අනුස්සරිත්ථ,
මා වො කාමා හනිංසු
රම්මඤ්හි සුදස්සනං නාම නගරං.

මෙත්තං චිත්තඤ්ච භාවෙථ
අප්පමාණං දිවා ච රත්තො ච,
අථ ගඤ්ඡිත්ථ දෙවපුරං
ආවාසං පුඤ්ඤකම්මිනන්ති.

තත්ථ **රතිකීළිතානී**ති කාමරතියො ච කායවාචාචිත්තකීළාවසෙන පවත්තකීළිතානි ච. **මා වො කාමා හනිංසූ**ති මා තුම්හෙ වත්ථුකාම කිලෙසකාමා හනිංසු. **රම්මඤ්හී**ති සුදස්සනනගරං රමණීයං තං මා අනුස්සරිත්ථ. **මෙත්තන්**ති ඉදං දෙසනාමත්තමෙව සො පන චත්තාරො බ්‍රහ්මවිහාරෙ ආචික්ඛි. **අප්පමාණ**න්ති අප්පමාණසත්තාරම්මණං. **ගඤ්ඡිථා**ති ගමිස්සථ. **දෙවපුර**න්ති බ්‍රහ්මලොකං.

සොපි ඉසිගණො තස්සොවාදෙ ඨත්වා බ්‍රහ්මලොකපරායණො අහොසීති සබ්බං හත්ථිපාලජාතකෙ ආගතනයෙනෙව කථෙතබ්බං.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා න භික්ඛවෙ ඉදානෙව පුබ්බෙපි තථාගතො මහානෙක්ඛම්මං නික්ඛමියෙවාති වත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා මාතාපිතරො මහාරාජකුලානි අහෙසුං. චන්දා රාහුලමාතා අහොසි. ජෙට්ඨපුත්තො සාරිපුත්තො අහොසි කණිට්ඨො රාහුලො අහොසි. ධාතී ඛුජ්ජුත්තරා අහොසි කුලවඩ්ඪනසෙට්ඨී කස්සපො අහොසි මහාසෙනගුත්තො මොග්ගල්ලානො අහොසි. සොමදත්තකුමාරො ආනන්දො අහොසි. සෙස පරිසා බුද්ධපරිසා අහෙසුං. සුතසොමරාජා පන අහමෙව සම්මාසම්බුද්ධොති.

චූළසුතසොමජාතකං.

චත්තාලීසනිපාතවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

18. 1.

උද්දය්හතෙ ජනපදොති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො පුරාණදුතියිකාපලොභනං ආරබ්භ කථෙසි. කථෙන්තො ච තං භික්ඛුං කෙන උක්කණ්ඨාපිතොසීති පුච්ඡිත්වා පුරාණදුතියිකායාති වුත්තෙ එසා ඛො භික්ඛු තව අනත්ථකාරිකා පුබ්බෙපි ත්වං එතං නිස්සාය ඣානා පරිහායිත්වා මහාවිනාසං පත්තොසීති වත්වා අතීතං ආහරි.

අතීතෙ බාරාණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙන්තෙ බොධිසත්තො උදිච්චබ්‍රාහ්මණමහාසාලකුලෙ නිබ්බත්තිත්වා වයප්පත්තො උග්ගහිතසිප්පො ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජිත්වා ඣානාභිඤ්ඤා නිබ්බත්තෙත්වා හිමවන්තප්පදෙසෙ වාසං කප්පෙසි. අලම්බුසාජාතකෙ වුත්තනයෙනෙව තං පටිච්ච එකා මිගී ගබ්භං පටිලභිත්වා පුත්තං විජායි. ඉසිසිඞ්ගොතෙව වස්ස නාමං අහොසි. අථ නං පිතා වයප්පත්තං පබ්බාජෙත්වා කසිණපරිකම්මං උග්ගණ්හාපෙසි. සො න චිරස්සෙව ඣානාභිඤ්ඤා නිබ්බත්තෙත්වා ඣානසුඛෙන කීළි. ඝොරතපො පරමධිතින්ද්‍රියො අහොසි.

තස්ස සීලතෙජෙන සක්කස්ස භවනං කම්පි. සක්කො ආවජ්ජෙන්තො තං කාරණං ඤත්වා උපායෙනස්ස සීලං භින්දිස්සාමීති තීණි සංවච්ඡරානි සකලකාසිකරට්ඨෙ වුට්ඨිං නිවාරෙසි. රට්ඨං අග්ගිදඩ්ඪං

විය අහොසි. **වස්සෙ** අසම්පජ්ජමානෙ දුබ්භික්ඛපීළිතා මනුස්සා සන්නිපතිත්වා රාජඞ්ගණෙ උපක්කොසිංසු. අථ නෙ රාජා වාතපානෙ ඨිතො කිමෙතන්ති පුච්ඡි. මහාරාජ තීණි සංවච්ඡරානි දෙවස්ස අවස්සන්තස්ස සකලරට්ඨං උඩ්ඩය්හති මනුස්සා දුක්ඛිතා දෙවං වස්සාපෙහි දෙවාති. රාජා සීලං සමාදියිත්වා උපොසථං උපවසන්තොපි වස්සාපෙතුං නාසක්ඛි. තස්මිං කාලෙ සක්කො අඩ්ඪරත්තසමයෙ තස්ස සිරිගබ්භං පවිසිත්වා එකොභාසං කත්වා වෙහාසෙ අට්ඨාසි.

රාජා තං දිස්වා කොසි ත්වන්ති පුච්ඡි. සක්කොහමස්මීති. කෙනත්ථෙනාගතොසීති. වස්සති තෙ මහාරාජ රට්ඨෙ දෙවොති. න වස්සතීති. ජානාසි පනස්ස අවස්සනකාරණන්ති. න ජානාමීති. මහාරාජ හිමවන්තප්පදෙසෙ ඉසිසිඞ්ගො නාම තාපසො පටිවසති ඝොරතපො පරමාභිජිතින්ද්‍රියො. සො නිබද්ධං දෙවෙ වස්සන්තෙ කුජ්ඣිත්වා ආකාසං ඔලොකෙසි. තස්මා දෙවො න වස්සතීති. ඉදානෙත්ථ කිං කාතබ්බන්ති. තස්ස තපෙ භින්නෙ දෙවො වස්සිස්සතීති. කො පනස්ස තපං භින්දිතුං සමත්ථොති. ධීතා පන තෙ මහාරාජ නළිනිකා සමත්ථා තං පක්කොසාපෙත්වා අසුකට්ඨානං නාම ගන්ත්වා තාපසස්ස තපං භින්දාති පෙසෙහීති. එවං සො රාජානං අනුසාසිත්වා සකට්ඨානමෙව අගමාසි. රාජා පුන දිවසෙ අමච්චෙහි සද්ධිං මන්තෙත්වා ධීතරං පක්කොසාපෙත්වා පඨමං ගාථමාහ.

උඩ්ඩය්හතෙ ජනපදො රට්ඨඤ්චාපි විනස්සති,
එහි නළිනිකෙ ගච්ඡ තං මෙ බ්‍රාහ්මණමානයාති.

තත්ථ **තං මෙති** තං මම අනත්ථකාරිං බ්‍රාහ්මණං අත්තනො වසමානෙහි කිලෙසරතිවසෙනස්ස සීලං භින්දාති. තං සුත්වා සා දුතියං ගාථමාහ.

නාහං දුක්ඛක්ඛමා රාජ නාහං අද්ධානකොවිදා,
කථං අහං ගමිස්සාමි වනං කුඤ්ජරසෙවිතන්ති.

තත්ථ **දුක්ඛක්ඛමාති** අහං මහාරාජ දුක්ඛස්ස ඛමා න හොමි අද්ධානම්පි න ජානාමි සාහං කථං ගමිස්සාමීති. තතො රාජා ද්වෙ ගාථා අභාසි.

ඵීතං ජනපදං ගන්ත්වා හත්ථිනා ච රථෙන ච,
දාරුසඞ්ඝාටයානෙන එවං ගච්ඡ නළිනිකෙ.

හත්ථී අස්සරථා පත්තී ගච්ඡෙවාදාය ඛත්තියෙ,
තවෙව වණ්ණරූපෙන වසං තං ආනයිස්සසීති.

තත්ථ **දාරුසඞ්ඝාටයානෙනාති** අම්ම නළිනිකෙ න ත්වං පදසා ගමිස්සසි ඵීතං පන සුභික්ඛං ඛෙමං අත්තනො ජනපදං හත්ථිවාහනෙහි රථවාහනෙහි ගන්ත්වා තතො පරම්පි අජ්ඣොකාසෙ ච පටිච්ඡන්නෙන වය්හාදිනා උදකට්ඨානෙ නාවාසඞ්ඝාටෙන 'දාරුසඞ්ඝාටයානෙන ගච්ඡ. **වණ්ණරූපෙනාති** එවං අකිලමමානා ගන්ත්වා තව වණ්ණෙන ච රූපසම්පදාය ච තං බ්‍රාහ්මණං අත්තනො වසං ආනයිස්සසීති.

එවං සො ධීතරා සද්ධිං අකථෙතබ්බම්පි රට්ඨපරිපාලනං නිස්සාය කථෙසි. සාපි සාධූති සම්පටිච්ඡි. අථස්සා සබ්බං දාතබ්බයුත්තකං දත්වා අමච්චෙහි සද්ධිං උය්‍යොජෙසි. අමච්චා තං ආදාය පච්චන්තං පත්වා තත්ථ ඛන්ධාවාරං නිවාසාපෙත්වා රාජධීතරං උක්ඛිපාපෙත්වා වනචරකදෙසිතෙන මග්ගෙන හිමවන්තං පවිසිත්වා පුබ්බණ්හසමයෙ තස්ස අස්සමපදස්ස සමීපං පාපුණිංසු.

තස්මිං ඛණෙ බොධිසත්තො පුත්තං අස්සමපදෙ නිවත්තෙත්වා සයං ඵලාඵලත්ථාය අරඤ්ඤං පවිට්ඨො හොති. වනචරකා සයං අස්සමපදං අගන්ත්වා තස්ස පන දස්සනට්ඨානෙ ඨත්වා නළිනිකාය තං දස්සෙන්තා ද්වෙ ගාථා වදිංසු.

කදලීධජපඤ්ඤාණො ආභුජීපරිවාරිතො,
එසො පදිස්සති රම්මො ඉසිසිඞ්ගස්ස අස්සමො.
එසො අග්ගිස්ස සඞ්ඛාතො එසො ධූමො පදිස්සති,
මඤ්ඤෙ නො අග්ගිං හාපෙති ඉසිසිඞ්ගො මහිද්ධිකොති.

තත්ථ **කදලීධජපඤ්ඤාණොති** කදලීසඞ්ඛාතා ධජා පඤ්ඤාණං අස්සාති කදලීධජපඤ්ඤාණො. **ආභුජීපරිවාරිතොති** ආභුජීපත්තවන පරික්ඛිත්තො. **සඞ්ඛාතොති** එසො අග්ගි අස්ස ඉසිසිඞ්ගස්ස ඤාණෙන සඞ්ඛාතො පච්චක්ඛකතො ජලති. **මඤ්ඤෙනො** අග්ගින්ති අග්ගිං නො හාපෙති ජුහති පරිචරතීති මඤ්ඤාමි.

අමච්චාපි බොධිසත්තස්ස අරඤ්ඤං පවිට්ඨවෙලායමෙව අස්සමං පරිවාරෙත්වා ආරක්ඛං ඨපෙත්වා රාජධීතරං ඉසිවෙසං ගාහාපෙත්වා සුවණ්ණචීරකෙන නිවාසනපාරුපණං කත්වා සබ්බාලඞ්කාරෙහි අලඞ්කරිත්වා තන්තුබද්ධං චිත්‍රගෙණ්ඩුකං ගාහාපෙත්වා අස්සමපදං පෙසෙත්වා සයං බහි රක්ඛන්තා අට්ඨංසු. සා තෙන ගෙණ්ඩුකෙන කීළන්තී චඞ්කමණකොටියං ඔතරි. තස්මිං ඛණෙ ඉසිසිඞ්ගො පණ්ණසාලාද්වාරෙ පාසාණඵලකෙ නිසින්නො හොති. සො තං ආගච්ඡන්තිං දිස්වා භීතතසිතො උට්ඨාය පණ්ණසාලං පවිසිත්වා අට්ඨාසි. සාපිස්ස පණ්ණසාලාද්වාරං ගන්ත්වා කීළියෙව.

සත්ථා තඤ්ච තතො ච උත්තරිං අත්ථං පකාසෙන්තො තිස්සො ගාථා අභාසි.

තඤ්ච දිස්වාන ආයන්තිං ආමුත්තමණිකුණ්ඩලං,
ඉසිසිඞ්ගො පාවිසි භීතො අස්සමං පණ්ණඡාදනං.

අස්සමස්ස ච සා ද්වාරෙ ගෙණ්ඩුකෙනස්ස කීළති,
විදංසයන්තී අඞ්ගානි ගුය්හං පකාසිතානි ච.

තඤ්ච දිස්වාන කීළන්තිං පණ්ණසාලගතො ජටී,
අස්සමා නික්ඛමිත්වාන ඉදං වචනමබ්‍රවීති.

තත්ථ **ගෙණ්ඩුකෙනස්සාති** අස්ස ඉසිසිඞ්ගස්ස අස්සමද්වාරෙ ගෙණ්ඩුකෙන කීළති. **විදංසයන්තීති** දස්සෙන්තී. **ගුය්හං පකාසිතානි චාති** ගුය්හඤ්ච රහස්සඞ්ගඤ්ච පකාසිතානි පාකටානි මුඛහත්ථාදීනි ච

අබ්‍රවීති සො කිර පණ්ණසාලාය ඨත්වා චින්තෙසි සචායං යක්ඛො භවෙය්‍ය පණ්ණසාලං පවිසිත්වා මම මංසං මුරුමුරාපෙත්වා ඛාදෙය්‍ය නායං යක්ඛො තාපසො භවිස්සති තස්මා නික්ඛමිත්වා පුච්ඡිස්සාමීති ඉමං ගාථමාහ.

අම්භො කො නාම සො රුක්ඛො යස්ස තෙවංගතං ඵලං,
දූරෙපි ඛිත්තං පච්චෙති න තං ඔහාය ගච්ඡතීති.

තත්ථ **යස්ස තෙවං ගත**න්ති යස්ස තව රුක්ඛස්ස එවංගතං මනොරමං ඵලං කො නාමෙසො රුක්ඛොති චිත්‍රහෙණ්ඩුකස්ස අදිට්ඨපුබ්බත්තා රුක්ඛඵලෙන තෙන භවිතබ්බන්ති මඤ්ඤමානො එවං පුච්ඡි. අථස්ස සා ආචික්ඛන්තී ගාථමාහ.

අස්සමස්ස මමං බ්‍රහ්මෙ සමීපෙ ගන්ධමාදනෙ,
පබ්බතෙ තාදිසා රුක්ඛා යස්ස තෙවංගතං ඵලං,
දූරෙපි ඛිත්තං පච්චෙති න මං ඔහාය ගච්ඡතීති.

තත්ථ **සමීපෙ ගන්ධමාදනෙ**ති ගන්ධමාදනපබ්බතෙ මම අස්සමස්ස සමීපෙ. **යස්ස තෙවං ගත**න්ති යස්ස එවංගතං. තකාරො බ්‍යඤ්ජනසන්ධිකරොති.

ඉති සා මුසාවාදං අභාසි. ඉතරොපි සද්දහිත්වා තාපසො එසොති සඤ්ඤාය පටිසන්ථාරං කරොන්තො ගාථමාහ.

එතු භවං අස්සමිමං අදෙතු
පජ්ජඤ්ච භක්ඛඤ්ච පටිච්ඡ දම්මි,
ඉදමාසනං අත්‍ර භවං නිසීදතු
ඉතො භවං මූලඵලානි ඛාදතූති.

තත්ථ **අස්සමිම**න්ති අස්සමං ඉමං භවං පවිසතු. **අදෙතූ**ති යථාසන්නිහිතං ආහාරං පරිභුඤ්ජතු. **පජ්ජ**න්ති පාදබ්භඤ්ජනං. **භක්ඛ**න්ති මධුරඵලාඵලං. **පටිච්ඡා**ති පටිග්ගණ්හ. **ඉදමාසන**න්ති පවිට්ඨකාලෙ එවමාහ.

කින්තෙ ඉදන්ති තස්සා පණ්ණසාලං පවිසිත්වා කට්ඨත්ථරෙ නිසීදන්තියා සුවණ්ණචීරකෙ විධාගතෙ සරීරං අපටිච්ඡන්නං අහොසි. තාපසො මාතුගාමසරීරස්ස අදිට්ඨපුබ්බත්තා තං දිස්වා වණො එසොති සඤ්ඤාය එවමාහ.

කින්තෙ ඉදං ඌරූනමන්තරස්මිං
සුපිච්ඡිතං කණ්හරිවප්පකාසති,
අක්ඛාහි මෙ පුච්ඡිතො එතමත්ථං
කොසෙ නු තෙ උත්තමඞ්ගං පවිට්ඨන්ති.

තත්ථ **සුපිච්ඡිත**න්ති චිත්තං ඌරූනං සමාගමකාලෙ සුඵුසිතං සිප්පිමුඛසණ්ඨානං සුභලක්ඛණෙන හි අසමන්නාගතාය තං ඨානං ආචාටධාතුකං හොති සමන්නාගතාය අබ්භුන්නතං සිප්පිපුටමුඛ

සණ්ඨානං. **කණ්ණසරිවප්පකොසතීති** උභොසු පස්සෙසු කාළකං විය ඛායති. **කොසෙ නු තෙ උත්තමඞ්ගං පවිට්ඨ**න්ති තව උත්තමඞ්ගං ලිඞ්ගසණ්ඨානං න පඤ්ඤායති කිං නු තං තව සරීරසණ්ඨානෙ කොසෙ පවිට්ඨන්ති පුච්ඡති. අථ නං සා වඤ්චයන්තී ගාථාද්වයමාහ.

අහං වනෙ මූලඵලෙසනං චරං
ආසාදයිං අච්ඡං සුඝොරරූපං,
සො මං පතිත්වා සහසජ්ඣපත්තො
පනුජ්ජ මං අබ්බහි උත්තමඞ්ගං.

ස්වායං වණො ඛජ්ජති කණ්ඩුවායති
සබ්බඤ්ච කාලං න ලභාමි සාතං,
පහො භවං කණ්ඩුමිමං විනෙතුං
කුරුතං භවං යාචිතො බ්‍රාහ්මණත්ථන්ති.

තත්ථ **ආසාදයි**න්ති සඞ්ඝට්ටෙසිං. ආගච්ඡන්තං දිස්වා ලෙඩ්ඩුනා පහරින්ති අත්ථො. **පතිත්වා**ති උපධාවිත්වා. **සහසජ්ඣපත්තො**ති මං සහසා අජ්ඣප්පත්තො සම්පත්තො. **පනුජ්ජා**ති අථ මං පාතෙත්වා. **අබ්බහී**ති මුඛෙන මම උත්තමඞ්ගං ලුඤ්චිත්වා පක්කාමි. තතො පට්ඨාය ඉමස්මිං ඨානෙ වණො ජාතොති. **ස්වාය**න්ති සො අයං තතො පට්ඨාය මය්හං වණො ඛජ්ජති චෙව කණ්ඩුඤ්ච කරොති තප්පච්චයා චාහං සබ්බකාලං කායිකචෙතසිකසුඛං න ලභාමි. **පහො**ති පහු සමත්ථො. **බ්‍රාහ්මණත්ථ**න්ති භවං මයා යාචිතො ඉමං බ්‍රාහ්මණස්ස අත්ථං කරොතු ඉදං මෙ දුක්ඛං හරතූති වදති.

සො තස්සා මුසාවාදං සභාවොති සද්දහිත්වා සචෙ තෙ එවං සුඛං හොති කරිස්සාමීති තං පදෙසං ඔලොකෙත්වා අනන්තරං ගාථමාහ.

ගම්භීරරූපො තෙ වණො සලොහිතො,
අපූතිකො පක්කගන්ධො මහා ච,
කරොමි තෙ කිඤ්චි කසායයොගං
යථා භවං පරමසුඛී භවෙය්‍යාති.

තත්ථ **සලොහිතො**ති රත්තොභාසො. **අපූතිකො**ති පූතිමංසරහිතො. **පක්කගන්ධො**ති ථොකං දුග්ගන්ධො. **කසායයොග**න්ති අහං කොචි රුක්ඛකසායෙ ගහෙත්වා තව එකං කසායයොගං කරිස්සාමීති. තතො නළිනිකා ගාථමාහ.

න මන්තයොගා න කසායයොගා
න ඔසධා බ්‍රහ්මචාරී කමන්ති,
යං තෙ මුදු තෙන විතෙහි කණ්ඩුං
යථා අහං පරමසුඛී භවෙය්‍යන්ති.

තත්ථ **කමන්තී**ති භො බ්‍රහ්මචාරි ඉමස්මිං මම වණෙ නෙව මන්තයොගා න කසායයොගා න පුප්ඵඵලාදීනි ඔසධානි කමන්ති අනෙකවාරං කතෙහිපි තෙහි එතස්ස ඵාසුකභාවො න භූතපුබ්බො යං පන තෙ එතං මුදු අඞ්ගජාතං තෙන ඝට්ටියමානස්සෙව තස්ස කණ්ඩු න හොති තස්මා තෙන විතෙහි කණ්ඩුන්ති.

සො සච්චං එස භණතීති සල්ලක්ඛෙත්වා මෙථුනසංසග්ගෙන සීලං භිජ්ජති ඣානං අන්තරධායතීති අජානන්තො මාතුගාමස්ස අදිට්ඨ පුබ්බත්තා මෙථුනධම්මස්ස අජානනභාවෙන භෙසජ්ජන්ති වදන්තියා තාය මෙථුනධම්මං පටිසෙවි. තාවදෙවස්ස සීලං භිජ්ජි ඣානං පරිහායි. සො ද්වෙ තයො වාරෙ සංසග්ගං කත්වා කිලන්තො හුත්වා නික්ඛමිත්වා සරං ඔරුය්හ න්හාත්වා පටිප්පස්සද්ධදරථො ආගන්ත්වා පණ්ණසාලාය නිසීදිත්වා පුනපි තං තාපසොති මඤ්ඤමානො වසනට්ඨානං පුච්ඡන්තො ගාථමාහ.

ඉතො නු හොතො කතමෙන අස්සමො
කච්චි භවං අභිරමසි අරඤ්ඤෙ,
කච්චි නු තෙ මූලඵලං පහූතං
කච්චි භවන්තං න විහිංසන්ති වාළාති.

තත්ථ **කතමෙනාති** ඉතො කතමෙන දිසාභාගෙන හොතො **අස්සමො. භවන්ති** ආලපනමෙතං. තතො නළිනිකා චතස්සො ගාථා අභාසි.

ඉතො උජුං උත්තරායං දිසායං
ඛෙමා නදී හිමවන්තා පභාති,
තස්සා තීරෙ අස්සමො මය්හ රම්මො
අහො භවං අස්සමං මය්හ පස්සෙ.

අම්බා ච සාලා තිලකා ච ජම්බුයො
උද්දාලකා පාටලියො ච ඵුල්ලා,
සමන්තතො කිම්පුරිසාභිගීතං
අහො භවං අස්සමං මය්හ පස්සෙ.

තාලා ච මූලා ච ඵලා ච මෙත්ථ
වණ්ණෙන ගන්ධෙන උපෙතරූපං,
තං භූමිභාගෙහි උපෙතරූපං
අහො භවං අස්සමං මය්හ පස්සෙ.

ඵලා ච මූලා ච පහූතමෙත්ථ
වණ්ණෙන ගන්ධෙන රසෙනුපෙතා,
ආයන්ති ච ලුද්දකා තං පදෙසං
මා මෙ තතො මූලඵලං අහාසුන්ති.

තත්ථ **උත්තරායන්ති** උත්තරාය. **ඛෙමාති** එවං නාමිකා නදී. **හිමවන්තා පභාතීති** හිමවන්තතො පවත්තති. **අහොති** පත්ථනත්ථෙ නිපාතො. **උද්දාලකාති** වාතඝාතකා. **කිම්පුරිසාභිගීතන්ති** සමන්තතො පරිවාරෙත්වා මධුරසද්දෙන ගායන්තෙහි කිම්පුරිසෙහි අභිගීතං. **තාලා ච මූලා ච ඵලා ච මෙත්ථාති** එත්ථ මම අස්සමෙ පාසාදිකා තාලරුක්ඛා ච තෙසඤ්ඤෙව වණ්ණගන්ධාදි සම්පන්නා සකණ්ඩසඞ්ඛාතා මූලා ච ඵලා ච. **පහූතමෙත්ථාති** නානාරුක්ඛඵලා ච රුක්ඛවල්ලිමූලා ච පහූතා එත්ථ.

මා මෙ තන්තොති තං, මම අස්සමපදං සම්බහුලා ලුද්දකා ආගච්ඡන්ති මයා චෙත්ථ ආහරිත්වා ඨපිතං බහු මධුරරසං මූලඵලං අත්ථි තෙ මයි චිරායන්තෙ මූලඵලං හරෙය්‍යුං තෙ තතො මම මූලඵලං මාහරිංසු තස්මා සචෙපි මයා **සද්ධිං** ආගන්තුකාමො එහි නො චෙ අහං ගමිස්සාමීති ආහ.

තං සුත්වා තාපසො යාව පිතු ආගමණා අධිවාසාපෙතුං ගාථමාහ.

පිතා මමං මූලඵලෙසනං ගතො
ඉදානි ආගච්ඡති සායකාලෙ,
උභොව ගච්ඡාමසෙ අස්සමං තං
යාව පිතා මූලඵලතො එතූති.

තත්ථ **උභොව ගච්ඡාමසෙති** මම පිතු ආරොචෙත්වා උභොව ගමිස්සාම.

තතො සා චින්තෙසි අයං තාව **අරඤ්ඤෙ** වඩ්ඪිතභාවෙන මම ඉත්ථිභාවං න ජානාති පිතා පනස්ස මං දිස්වාව ජානිත්වා ත්වං ඉධ කිං කරොසීති කාජකොටියා පහරිත්වා සීසම්පි මෙ භින්දෙය්‍ය තස්මිං අනාගතෙයෙව මයා ගන්තුං වට්ටති ආගමණකම්මම්පි මෙ නිට්ඨිතන්ති සා තස්ස ආගමණූපායං ආචික්ඛන්තී ඉතරං ගාථමාහ.

අඤ්ඤෙ බහූ ඉසයො සාධුරූපා
රාජීසයො අනුමග්ගෙ වසන්ති,
තෙයෙව පුච්ඡෙසි මමස්සමං තං
තෙ තං නයිස්සන්ති මමං සකාසෙති.

තත්ථ **රාජීසයොති** සම්ම මයා න සක්කා චිරයිතුං අඤ්ඤෙ පන සාධුසභාවා බ්‍රාහ්මණීසයො ච රාජීසයො ච අනුමග්ගෙ මම අස්සමස්ස මග්ගපස්සෙ වසන්ති අහං තෙසං ආචික්ඛිත්වා ගමිස්සාමි ත්වං තෙ පුච්ඡෙය්‍යාසි තෙ තං මම සන්තිකං නයිස්සන්තීති.

එවං සා අත්තනො පලායනූපායං කත්වා පණ්ණසාලතො නික්ඛමිත්වා තං ඔලොකෙන්තමෙව ත්වං නිවත්තාති වත්වා ආගමණමග්ගෙනෙව අමච්චානං සන්තිකං අගමාසි. තෙ තං ගහෙත්වා ඛන්ධාවාරං ගන්ත්වා අනුපුබ්බෙන බාරාණසිං පාපුණිංසු. සක්කොපි තං දිවසමෙව තුස්සිත්වා සකලරට්ඨෙ දෙවං වස්සාපෙසි. තතො සුභික්ඛං ජනපදං අහොසි. ඉසිසිඞ්ගතාපසස්සාපි තාය පක්කන්තමත්තායෙව කායෙ දාහො උප්පජ්ජි. සො කම්පන්තො පණ්ණසාලං පවිසිත්වා වාකචීරං පාරුපිත්වා සොචන්තො නිපජ්ජි.

බොධිසත්තො සායං ආගන්ත්වා පුත්තං අපස්සන්තො කහං නු ඛො ගතොති කාජං ඔතාරෙත්වා පණ්ණසාලං පවිසිත්වා තං නිපන්නකං දිස්වා තාත කිං කරොසීති පිට්ඨිං පරිමජ්ජන්තො තිස්සො ගාථා අභාසි.

න තෙ කට්ඨානි භින්නානි න තෙ උදකමාභතං,
අග්ගිපි තෙ න හාසිතො කින්නු මන්දොව ඣායසි.

භින්නානි කට්ඨානි හුතො ච අග්ගි
තපනීපි තෙ සමිතා බ්‍රහ්මචාරී,
පීඨඤ්ච මය්හං උදකඤ්ච හොති
රමසි ත්වං බ්‍රහ්මභූතො පුරත්ථා.

අභින්නකට්ඨොසි අනාභතොදකො
අහාපිතග්ගීසි අසිද්ධභොජනො,
න මෙ තුවං ආලපසී මමජ්ජ
නට්ඨං නු කිං චෙතසිකඤ්ච දුක්ඛන්ති.

තත්ථ **භින්නානීති** අරඤ්ඤතො උද්ධටානි. **න හාසිතොති** න ජලිතො. **භින්නානීති** පුබ්බෙ තයා මමාගමණවෙලාය කට්ඨානි උද්ධටානෙව හොන්ති. **හුතො ච අග්ගීති** අග්ගි ච හුතොව හොති. **තපනීති** විසිබ්බනඅග්ගිසඞ්ඛාතා අග්ගිතපනීපි තෙ සමිතාව සයමෙව සංවිදහිතාව හොති. **පීඨන්ති** මම ආසනත්ථාය පීඨඤ්ච පඤ්ඤත්තමෙව හොති. **උදකඤ්චාති** පාදධොවනඋදකම්පි උපට්ඨාපිතමෙව හොති. **බ්‍රහ්මභූතොති** ත්වම්පි ඉතො පුරත්ථා සෙට්ඨභූතො ඉමස්මිං අස්සමෙ අභිරමසි. **අභින්නකට්ඨොසීති** සොදානි අජ්ජ අනුද්ධටකට්ඨො. **අසිද්ධභොජනොති** න තෙ කිඤ්චි අම්හාකං කන්දමූලං වා පණ්ණං වා සෙදිතං. **මමජ්ජාති** මමං පුත්ත අජ්ජ න මෙ ත්වං ආලපසී. **නට්ඨං නු කින්ති** කිං නු තෙ නට්ඨං කිං වා චෙතසිකදුක්ඛං අක්ඛාහි මෙ නිප්පන්නකාරණන්ති පුච්ඡති.

සො පිතුවචනං සුත්වා තං කාරණං කථෙන්තො ආහ.

ඉධාගමා ජටිලො බ්‍රහ්මචාරී
සුදස්සනෙය්‍යො සුතනු විනෙති,
නෙවාතිදීඝො න පනාතිරස්සො
සුකණ්හකණ්හච්ඡදනෙහි හොතො.

අමස්සුජාතො අපුරාණවණ්ණී
ආධාරරූපඤ්ච පනස්ස කණ්ඨෙ,
ද්වෙ පස්ස ගණ්ඩා උරෙ සුජාතා
සුවණ්ණපිණ්ඩූපනිභා පභස්සරා.

මුඛඤ්ච තස්ස භුසදස්සනෙය්‍යං
කණ්ණෙසු ලම්බන්ති ච කුඤ්චිතග්ගා,
තෙ ජොතරෙ චරතො මාණවස්ස
සුත්තඤ්ච යං සංයමනං ජටානං.

අඤ්ඤා ච තස්ස සංයමනී චතස්සො
නීලා පීතා ලොහිතිකා ච සෙතා,
තා සංසරෙ චරතො මාණවස්ස
චිරීටිසඞ්ඝාරිව පාවුසම්හි.

ToC

න මෙඛලං මුඤ්ජමයං ධරෙති
න සන්තවෙ නො පන පබ්බජස්ස,
තා ජොතරෙ ජඝනන්තරෙ විසත්තා
සතෙරිතා විජ්ජුරිවන්තලික්ඛෙ.

අඛීලකානි ච අවණ්ටකානි
හෙට්ඨා නාභ්‍යා කටිසමොහිතානි
අඝට්ටිතා නිච්චකිළිං කරොන්ති
හංතාත කිං රුක්ඛඵලානි තානි.

ජටාච තස්ස භුසදස්සනෙය්‍යා
පරොසතං වෙල්ලිතග්ගා සුගන්ධා,
ද්වෙධාසිරො සාධුවිභත්තරූපො
අහො නු ඛො මය්හ තථා ජටාස්සු.

යදාච සො පකිරති තා ජටායො
වණ්ණෙන ගන්ධෙන උපෙතරූපා,
නීලුප්පලං වාතසමෙරිතංව
තථෙව සංවාති වනස්සමො අයං.

පඞ්කො ච තස්ස භුසදස්සනෙය්‍යා
නෙතාදිසො යාදිසො මය්හ කායෙ.
සො වායති එරිතො මාලුතෙන
වනං යථා අග්ගගිම්හෙ සුඵුල්ලං.

නිහන්ති සො රුක්ඛඵලං පථබ්‍යා
සුචිත්තරූපං රුචිරං දස්සනෙය්‍යං,
ඛිත්තඤ්ච තස්ස පුනරෙති හත්ථං
හංතාත කිං රුක්ඛඵලං නු ඛො තං.

දන්තා ච තස්ස භුසදස්සනෙය්‍යා
සුද්ධා සමා සඞ්ඛවරූපපන්නා,
මනො පසාදෙන්ති විවරියමානා
නහ නූන සො සාකමඛාදි තෙහි.

අකක්කසං අගළිතං මුහුං මුදුං
උජුං අනුද්ධතං අචපලමස්ස භාසිතං,
රුදං මනුඤ්ඤං කරවීකසුස්සරං
හදයඞ්ගමං රඤ්ජයතෙව මෙ මනො.

බින්දුස්සරො නාතිවිස්සට්ඨවාක්‍යො
න නූන සජ්ඣායමතිප්පයුත්තො,
ඉච්ඡාමි ඛො තං පුනරෙව දට්ඨුං
මිත්තඤ්හි මෙ මාණවාහු පුරත්ථං.

පුසණ්ඨි සබ්බත්ථ විමට්ඨිමං වණ්ණං
පුථූ සුජාතං ඛරපත්ත සන්නිභං,
තෙනෙව මං උත්තරියාන මාණවො
විවරිය ඌරුං ජඝනෙන පීළයි.

තපන්ති ආභන්ති විරේචරෙ ච
සතෙරිතා විජ්ජුරිවන්තලික්ඛෙ,
බාහා මුදූ අඤ්ජනලොමසාදිසා
විචිත්‍රවට්ටඞ්ගුලිකාස්ස සොභරෙ.

අකක්කසඞ්ගා නච දීඝලොමො
නඛස්ස දීඝා අපි ලොහිතග්ගා,
මුදූහි බාහාහි පළිස්සජන්තො
කල්‍යාණරූපො රමයං උපට්ඨහි.

දූමස්ස තූලූපනිභා පභස්සරා
සුවණ්ණකම්බුතලවට්ටසුච්ඡවි,
හත්ථා මුදූ තෙහි මං සම්ඵුසිත්වා
ඉතො ගතො තෙ මං දහන්ති තාත.

නහ නූන සො ඛාරිවිධං අහාසි
න නූන කට්ඨානි සයං අභඤ්ජි,
න නූන සො හන්ති දූමෙ කුඨාරියා
න පිස්ස හත්ථෙසු ඛීලානි අත්ථි.

අච්ඡො ච ඛො තස්ස වණං අකාසි
සො මං බ්‍රවී සුඛිතං මං කරොහි,
තාහං කරිං තෙන මමාසි සොඛ්‍යං
සො මං බ්‍රවි සුඛිතොස්මීති බ්‍රහ්මෙ.

අයඤ්ච තෙ මාලුවපණ්ණසන්ථතා
විකිණ්ණරූපාව මයා ච තෙන ච,
කිලන්තරූපා උදකෙ රමිත්වා
පුනප්පුනං පණ්ණකුටිං වජාම.

න මජ්ජ මන්තා පටිභන්ති තාත
න අග්ගිහුත්තං නපි යඤ්ඤතන්ත්‍රං,
න චාපි තෙ මූලඵලානි භුඤ්ජෙ
යාව න පස්සාමි තං බ්‍රහ්මචාරිං.

අද්ධා පජානාසි තුවම්පි තාත
යස්සං දිසායං වසතෙ බ්‍රහ්මචාරී,
තං මං දිසං පාපය තාත ඛිප්පං
මා තෙ අහං අමරිං අස්සමම්හි.

විචිත්‍ර පුප්ඵඤ්හි වනං සුතං මයා
දිජාභිඝුට්ඨං දිජසඞ්ඝසෙවිතං,
තං මං වනං පාපය තාත ඛිප්පං
පුරා තෙ පාණං විජහාමි අස්සමෙති.

තත්ථ **ඉධාගමා**ති තාත ඉමං අස්සමපදං ආගතො. **සුදස්සනෙය්‍යො**ති සුට්ඨු දස්සනෙය්‍යො. **සුතනූ**ති සුට්ඨු තනුකො. නාතිකිසො නාතිථූලො. **විතෙන්තී**ති අත්තනො සරීරප්පභාය අස්සමපදං එකොභාසං විය විතෙන්ති පූරෙති. **සුකණ්හකණ්හච්ඡදනෙහි භොතො**ති තාත තස්ස භොතො සුකණ්හෙහි කණ්හච්ඡදනෙහි භමරවණ්ණෙහි කෙසෙහි සුකණ්හං සීසං සුමජ්ජිතමණිමයං විය ඛායති. **අමස්සුජාතො**ති න තාවස්ස මස්සු ජායති තරුණොයෙව. **අපුරාණවණ්ණී**ති අචිරපබ්බජිතො. **ආධාරරූපඤ්ච පනස්ස කණ්ඨෙ**ති කණ්ඨෙ ච පනස්ස අම්හාකං භික්ඛාභාජනට්ඨපනපත්තාධාර සදිසං පිළන්ධනං අත්ථීති මුත්තාහාරං සන්ධාය වදති. **ගණ්ඩා**ති එතෙ සන්ධායාහ. **උරෙ සුජාතා**ති උරම්හි සුජාතා. **උරජා**තිපි පාඨො. **පභස්සරා**ති පභාසම්පන්නා. **පභාසරෙ**තිපි පාඨො. ඔභාසන්තීති අත්ථො. **භුසදස්සනෙය්‍ය**න්ති අතිවිය දස්සනීයං. **කුඤ්චිතග්ගා**ති සීහකුණ්ඩලං සන්ධාය වදති. **සුත්තනඤ්චා**ති යං තස්ස ජටාබන්ධනං සුත්තං තම්පි ජොතති පභං මුඤ්චති. **සංයමනී චතස්සො**ති ඉමිනා මණිසුවණ්ණපවාළරජතමයානි චත්තාරි පිළන්ධනානි දස්සෙති. **නා සං සරෙ**ති තානි පිළන්ධනානි පාවුසෙ නවවට්ඨෙ දෙවෙ චිරිටිසඞ්ඝා විය විරවන්ති. **මෙඛලෙ**ති මෙඛලං. අයමෙව පාඨො. ඉදං තිවත්ථකඤ්චන චීරකං සන්ධායාහ. **න සන්තමෙ**ති න වාකෙ. ඉදං වුත්තං හොති තාත යථා මයං තිණමයං වා වාකමයං වා චීරකං ධාරෙම න තථා සො සො පන සුවණ්ණචීරකං ධාරෙතීති. **අඛීලකානී**ති අවාකානි නිබ්බසනානි. **කටිසමොහිතානී**ති කටියං බද්ධානි. **නිච්චකිළිං කරොන්තී**ති අඝට්ටිතානිපි නිච්චං කිළිකිළායන්ති. **හශන්තාකා**ති අම්හො තාත. **කිං රුක්ඛඵලානි තානී**ති තානි තස්ස මාණවස්ස සුත්තාරූළ්හානි කටියං බද්ධානි කතරරුක්ඛඵලානි නාමාති මණිසඞ්ඝාටිං සන්ධායාහ. **ජටා**ති ජටාමණ්ඩලාකාරෙන බද්ධරතනමිස්සකෙසවට්ටියො සන්ධායාහ. **වෙල්ලිතග්ගා**ති කුඤ්චිතග්ගා. **වෙඨාසිරො**ති යස්ස සීසං වෙඨා කත්වා බද්ධානං ජටානං වසෙන සුට්ඨු විභත්තරූපං. **තථා**ති යථා තස්ස මාණවස්ස ජටා තථා තුම්හෙහි මම න බද්ධා **අහො** වත මමම්පි තථා අස්සූති පත්ථෙන්තො ආහ. **උපෙතරූපා**ති උපෙතසභාවා. **වාතසමෙරිතං වා**ති යථා නාම නීලුප්පලං වාතෙන සමීරිතං තථෙව **අයං** ඉමස්මිං වනසණ්ඩෙ අස්සමො පවාති. **නෙතාදිසො**ති තාත යාදිසො මම කායෙ පඞ්කො න තාදිසො තස්ස සරීරෙ දස්සනීයො චෙව සුගන්ධො ච. **අග්ගගිම්හෙ**ති වසන්තසමයෙ. **නිහන්තී**ති පහරති. **කිං රුක්ඛඵලං නුඛො තන්**ති කතරරුක්ඛස්ස නුඛො තං ඵලං. **සබ්බවරූපපන්නා**ති සුධොතසඞ්ඛපටිභාගා. **න නූන සො සාකම්බාදී**ති නූන සො මාණවො මයං විය තෙහි

දන්තෙහි රුක්ඛපණ්ණානි චෙව මූලඵලානි ච න ඛාදි. අමතාකං හි තානි ඛාදන්තානං සුපක්කවණ්ණා දන්තාති දීපෙති. **අකක්කසන්ති** තාත **තස්ස** භාසිතං අඵරුසං අගළිතං පුනප්පුනං වදන්තස්සාපි සුමධුරතාය **මුදුං මුදුං** අපම්මුස්සනතාය උජුං අවික්ඛිත්තතාය අනුද්ධතං පතිට්ඨිතතාය අචපලං. **රුදන්ති** භාසමානස්ස සරසඞ්ඛාතං රුදම්පි මනොහරං කරවීකස්ස විය සුස්සරං සුමධුරං. **රඤ්ජයතෙවාති** මම මනො රඤ්ජතියෙව. **බින්දුස්සරොති** පිණ්ඩිතස්සරො. **මාණවාහූති** සො හි මාණවො පුරත්ථා මම මිත්තං අහු. **සුසණ්ඨි සබ්බත්ථ විමට්ඨිමං වණ්ණන්ති** තාත තස්ස මාණවස්ස ඌරූනමන්තරෙ එකං වණ්ණං අත්ථි. තං සුසණ්ඨි සුඵුසිතං සිප්පිපුටමුඛසදිසං සබ්බත්ථ විමට්ඨිමං සමන්තතො මට්ඨං. **පුථූති** මහන්තං. **සුජාතන්ති** සුසණ්ඨිතං. **ඛරපත්තසන්නිභන්ති** පදුමමකුලසන්නිභං. **උත්තරියානාති** උත්තරිත්වා අවත්ථරිත්වා. **පීළසීති** පීළෙසි. **තපන්තීති** තස්ස මාණවස්ස සරීරතො නිච්ඡරන්තා සුවණ්ණවණ්ණරංසියො ජලන්ති ඔභාසන්ති විරොචන්ති ච. **බාහාති** බාහාපිස්ස. **මුදූ අඤ්ජනලොමසාදිසාති** අඤ්ජනලොමසදිසෙහි ලොමෙහි සමන්නාගතා. **විචිත්‍රවට්ටඞ්ගුලිකස්ස සොභරෙති** හත්ථාපිස්ස ධූවලක්ඛණවිචිත්‍රාහි පවාළඞ්කුරසදිසාහි වට්ටඞ්ගුලීහි සමන්නාගතා සොභන්ති. **අකක්කසඞ්ගොති** කාචපිළකාදිරහිතඞ්ගපච්චඞ්ගො. **රමයං උපවත්තතීති** මං රමයන්තො උපවත්ති පරිචරි. **තූලූපනිභාති** මුදුභාවස්ස උපමා. **සුවණ්ණකම්බුතලවට්ටසුච්ඡවීති** සුවණ්ණමය ආදාසතලං විය වට්ටා ච සුච්ඡවී ච පරිමණ්ඩලතලා චෙව සුන්දරච්ඡවී චාති අත්ථො. **සම්ඵුසිත්වාති** සුට්ඨු ඵුසිත්වා අත්තනො **සම්ඵස්සං** මම සරීරෙ ඵරාපෙත්වා. **ඉතො ගතොති** මම ඔලොකෙන්තස්සෙව ඉතො ගතො. **තෙන මං දහන්තීති** තෙන තස්ස **හත්ථසම්ඵස්සෙන** ඉදානෙව මං දහන්ති තාපෙන්ති තස්ස ගතකාලතො පට්ඨාය මම සරීරෙ දාහො උට්ඨිතො තෙනම්හි **දොමනස්සප්පත්තො** තිපහොනාති. **ඛාරිවිධන්ති** තාත නූන **සො** මාණවො ඛාරිභාරං උක්ඛිපිත්වා විචරති. **බිලානීති** බිණ්ණානි අයමෙව වා පාඨො. **සොබ්භන්ති** සුබ්භං. **සත්ථනාති** සත්ථාරෙ. **විකිණ්ණරූපාවාති** තාත **අයං** තව මාලුවපණ්ණසන්ථතා අජ්ජ මයා ච තෙන ච අඤ්ඤමඤ්ඤං පරාමසනාලිඞ්ගනවසෙන **සම්පරිවත්තනෙනාහි** විකිණ්ණා විය ආකුලබ්‍යාකුලා ජාතා. **පුනප්පුනං පණ්ණකුටිං වජාමාති** තාත අහඤ්ච සො ච **අභිරමිත්වා** කිලන්තරූපා පණ්ණසාලතො නික්ඛමිත්වා උදකං පවිසිත්වා රමිත්වා විගතදරථා පුනප්පුනං ඉමමෙව කුටිං පවිසාමාති වදති. **මන්තාති අජ්ජ** මම තස්ස ගතකාලතො පට්ඨාය නෙව මන්තා පටිභන්ති න උපට්ඨහන්ති න රුච්චන්ති. **න අග්ගිහුත්තං නපි යඤ්ඤතන්ත්‍රන්ති** මහාබ්‍රහ්මුනො ආරාධනත්ථාය කත්තබ්බහොමවිධූමනාදියඤ්ඤකිරියාපි **මෙ න පටිභාති න රුච්චති. න චාපි තෙති** තයා ආහටමූලඵලානිපි **න භුඤ්ජාමි. යස්සං දිසන්ති** යස්සා දිසාය. **වසන්ති** තස්ස මාණවස්ස අස්සමං පරිවාරෙත්වා නිතවනං.

තස්සෙවං විලපන්තස්ස තං විලාපං සුත්වා මහාසත්තො එකාය ඉත්ථියා ඉමස්ස සීලං භින්නං භවිස්සතීති ඤත්වා තං ඔවදන්තො ඡ ගාථා අභාසි.

ඉමස්මා හං ජොතිරසෙ වනම්හි
ගන්ධබ්බදෙවච්ඡරසඞ්ඝසෙවිතෙ,
ඉසීනමාවාසෙ සනන්තනම්හි
නෙතාදිසං අරතිං පාපුණෙථ.

භවන්ති මිත්තානි අථො න හොන්ති
ඤාතීසු මිත්තෙසු කරොන්ති පෙමං,
අයඤ්ච ජම්මො කිස්ස වා නිවිට්ඨො
යො නෙව ජානාති කුතොම්හි ආගතො.

සංවාසෙන හි මිත්තානි සන්ධියන්ති පුනප්පුනං,
ස්වෙව මිත්තො අසඞ්ගන්තු අසංවාසෙන ජීරති.

සචෙ තුවං දක්ඛසි බ්‍රහ්මචාරිං
සචෙ තුවං සල්ලපි බ්‍රහ්මචාරිනා,
සම්පන්නසස්සං ව මහොදකෙන
තපොගුණං ඛිප්ප මිමං පහස්සසි.

පුනපි චෙ දක්ඛසි බ්‍රහ්මචාරිං
පුනපි චෙ සල්ලපි බ්‍රහ්මචාරිනා,
සම්පන්නසස්සං ව මහොදකෙන
උස්මාගතං ඛිප්පමිමං පහස්සසි.

භූතානි හෙතානි චරන්ති තාත
විරූපරූපෙන මනුස්සලොකෙ,
න තානි සෙවෙථ නරො සපඤ්ඤො
ආසජ්ජ නං නස්සති බ්‍රහ්මචාරීති.

තත්ථ **ඉමස්මාති** ඉමස්මිං. **හන්ති** නිපාතමත්තං. **ජොතිරසෙති** ඣායමානස්ස ජොතිනො රංසිඔභාසිතෙ. **සනන්තනම්හීති** පොරාණකෙ. **පාපුණෙථාති** පාපුණෙය්‍ය. ඉදං වුත්තං හොති තාත එවරූපෙ වනෙ වසන්තො යං අරතිං ත්වං පත්තො එතාදිසං න පාපුණෙය්‍ය පණ්ඩිතො කුලපුත්තො, පත්තුං නාරහතීති අත්ථො. **භවන්තීති** ඉමං ගාථං මහාසත්තො අනොනාගතමෙව භාසති අයමෙත්ථ අධිප්පායො. ලොකෙ සත්තානං මිත්තානි නාම හොන්තිපි න හොන්තිපි තත්ථ යෙසං හොන්ති තෙ අත්තනො ඤාතීසු ච මිත්තෙසු ච පෙමං කරොන්ති. **අයඤ්ච ජම්මොති** මිගසිඞ්ගො ලාමකො. **කිස්ස වා නිවිට්ඨොති** කෙන නාම කාරණෙන තස්මිං මාතුගාමෙ මිත්තසඤ්ඤාය නිවිට්ඨො සො මිගියා කුච්ඡිම්හි නිබ්බත්තිත්වා අරඤ්ඤෙ වසිතත්තා **කුතොම්හි ආගතොති** අත්තනො ආගතට්ඨානමෙව න ජානාති පගෙව ඤාතිමිත්තෙති.

පුනප්පුනන්ති තාත මිත්තා නාම පුනප්පුනං සංවාසෙන සංසෙවනෙන **සන්ධියන්ති** ඝටීයන්ති. **සෙව මිත්තොති** සො එව මිත්තො **අසඞ්ගන්තු** අසමාගච්ඡන්තස්ස පුරිසස්ස තෙන අසමාගමසඞ්ඛාතෙන **අසංවාසෙන ජීරති** විනස්සති. **සචෙහි** තස්මා තාත සචෙ ත්වං පුනපි තං **දක්ඛිස්සසි** තෙන වා සල්ලපිස්සසි අථ යථා නාම **සුතිප්පත්තං සස්සං** මහොඝෙන හරීයති එවං ඉමං අත්තනො තපොගුණං **පහස්සසි** හාරෙස්සසීති අත්ථො. **උසමාගතන්ති** සමණතෙජං. **විරූපරූපෙනාති** විවිධරූපෙන. ඉදං වුත්තං හොති තාත මනුස්සලොකස්මිං හි එතානි යක්ඛිණීසඞ්ඛාතානි භූතානි විවිධරූපපටිච්ඡන්නෙන අත්තනො රූපෙන අත්තනො වසඞ්ගතෙ ඛාදිතුං චරන්ති තානි සපඤ්ඤො නරො න සෙවෙථ තාදිසං හි භූතං **ආසජ්ජනං** පත්වා නස්සති බ්‍රහ්මචාරී දිට්ඨොසි තාය යක්ඛිණියා න ඛාදිතොති එවං පුත්තං ඔවදි.

සො පිතු කථං සුත්වා යක්ඛිණී කිර සාති භීතො චිත්තං නිවත්තෙත්වා තාත එතො න ගමිස්සාමි ඛමථ මෙති ඛමාපෙසි. සොපි නං සමස්සාසෙත්වා එහි ත්වං මාණව මෙත්තං භාවෙහි කරුණං මුදිතං උපෙක්ඛන්ති බ්‍රහ්මවිහාරභාවනං ආචික්ඛි. සො තථා පටිපජ්ජිත්වා පුන ඣානාභිඤ්ඤා නිබ්බත්තෙසි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා සච්චානි පකාසෙත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. සච්චපරියොසානෙ උක්කණ්ඨිතභික්ඛු සොතාපත්තිඵලෙ පතිට්ඨහි. තදා නළිනිකා පොරාණදුතියිකා අහොසි. ඉසිසිඞ්ගො උක්කණ්ඨිතභික්ඛු. පිතා පන අහමෙවාති.

නළිනිකාජාතකං.

---

18. 2.

නිවෙසනං කස්සනුදං සුනන්දාති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො උක්කණ්ඨිතභික්ඛුං ආරබ්භ කථෙසි.

සො කිර එකදිවසං සාවත්ථියං පිණ්ඩාය චරන්තො එකං අලඞ්කතපටියත්තං උත්තමරූපධරං ඉත්ථිං ඔලොකෙත්වා පටිබද්ධචිත්තො හුත්වා චිත්තං නිවත්තෙතුං අසක්කොන්තො විහාරමෙව ආගන්ත්වා තතොපට්ඨාය සල්ලවිද්ධො විය රොගාතුරො භන්තමිගපටිභාගො කිසො ධමනිසන්ථතගත්තො උප්පණ්ඩුප්පණ්ඩුකජාතො අනභිරතො එකිරියාපථෙපි චිත්තස්සාදං අලභන්තො ආචරියුපජ්ඣායවත්තාදීනි පහාය උද්දෙසපරිපුච්ඡාකම්මට්ඨානානුයොගරහිතො විහාසි. සො සහායකභික්ඛූහි පුබ්බෙ ත්වං ආවුසො පසන්නින්ද්‍රියො විප්පසන්නමුඛවණ්ණො ඉදානි නො තථා කින්නු ඛො කාරණන්ති පුට්ඨො ආවුසො අනභිරතොස්මීති ආහ. අථ නං තෙ අභිරමාවුසො බුද්ධුප්පාදො නාම දුල්ලභො තථා සද්ධම්මසවණං මනුස්සපටිලාභො ච සො ත්වං මනුස්සපටිලාභං ලභිත්වා දුක්ඛස්සන්තකිරියං පත්ථයමානො

අස්සුමුඛං ඤාතිජනං පහාය සද්ධාය පබ්බජිත්වා කිං කාරණා කිලෙස වසං යාසි. කිලෙසා නාමෙතෙ ගණ්ඩුප්පාදකපාණකං උපාදාය සබ්බ බාලජනසාධාරණා රුක්ඛඵලූපමා යෙ තෙසං වත්ථුභූතා තෙපි අප්පස්සාදා කාමා බහුදුක්ඛා බහුපායාසා ආදීනවො එත්ථ භිය්‍යො අට්ඨිකඞ්ඛලූපමා කාමා මංසපෙසූපමා කාමා තිණුක්කූපමා කාමා අඞ්ගාරකාසූපමා කාමා සුපිනකූපමා කාමා යාචිතකූපමා කාමා විස රුක්ඛඵලූපමා කාමා සත්තිසූලූපමා කාමා සප්පසිරූපමා කාමා ත්වං නාම එවරූපෙ සාසනෙ පබ්බජිත්වා එවං අනත්ථකාරකානං කිලෙසානං වසං ගතොසීති ඔවදිත්වා අත්තනො කථං ගාහාපෙතුං අසක්කොන්තා සත්ථු සන්තිකං ධම්මසභං නෙත්වා කිං භික්ඛවෙ අනිච්ඡමානකං භික්ඛුං ආනයිත්ථාති වුත්තෙ භන්තෙ අයං කිර උක්කණ්ඨිතොති ආහංසු.

සත්ථා සච්චං කිරාති පුච්ඡිත්වා සච්චං භන්තෙති වුත්තෙ භික්ඛු පොරාණකපණ්ඩිතා රජ්ජං අනුසාසන්තාපි කිලෙසෙ උප්පන්නෙ තස්ස වසං අගන්ත්වා චිත්තං නිවාරෙත්වා න අයුත්තකං කරිංසූති වත්වා අතීතං ආහරි.

අතීතෙ සිවිරට්ඨෙ අරිට්ඨපුරනගරෙ සිවිනාම රාජා රජ්ජං කාරෙසි. බොධිසත්තො තස්ස අග්ගමහෙසියා කුච්ඡිම්හි නිබ්බත්ති. සිවිකුමාරොත්වෙවස්ස නාමං කරිංසු. සෙනාපතිස්සාපි පුත්තො ජායි. අභිපාරකොතිස්ස නාමං කරිංසු. තෙ උභොපි සහායා හුත්වා අභි වඩ්ඪන්තා සොළසවස්සිකා හුත්වා තක්කසිලං ගන්ත්වා සිප්පං උග්ගණ්හිත්වා ආගමිංසු. රාජා පුත්තස්ස රජ්ජං අදාසි. සොපි අභිපාරකං සෙනාපතිට්ඨානෙ ඨපෙත්වා ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙසි.

තස්මිංයෙව නගරෙ තිරීටිවච්ඡස්ස නාම අසීතිකොටිවිභවස්ස සෙට්ඨිනො ධීතා නිබ්බත්ති උත්තමරූපධරා සොභග්ගප්පත්තා සුභ ලක්ඛණෙන සමන්නාගතා. තස්සා නාමගහණදිවසෙ උම්මාදන්තීති නාමං කරිංසු. සා සොළසවස්සිකකාලෙ අතික්කන්තමානුසවණ්ණා දෙවච්ඡරාවිය අභිරූපා දස්සනීයා අහොසි. යෙ යෙ පුථුජ්ජනා තං පස්සන්ති තෙ තෙ සකභාවෙන සණ්ඨාතුං අසක්කොන්තා පාණ මදෙන විය කිලෙසමදෙන මත්තා හුත්වා සතිං පච්චුපට්ඨපෙතුං සමත්ථා නාම නාහෙසුං.

අථස්සා පිතා තිරීටිවච්ඡො රාජානං උපසඞ්කමිත්වා දෙව මම ගෙහෙ ඉත්ථිරතනං උප්පන්නං රඤ්ඤොව අනුච්ඡවිකං ලක්ඛණපාඨකෙ බ්‍රාහ්මණෙ පෙසෙත්වා තං වීමංසාපෙත්වා යථාරුචිං කරොහීති ආහ. රාජා සාධූති වත්වා බ්‍රාහ්මණෙ පෙසෙසි. තෙ සෙට්ඨිගෙහං ගන්ත්වා කතසක්කාර සම්මානා පායාසං පරිභුඤ්ජිංසු. තස්මිං ඛණෙ උම්මාදන්තී සබ්බා ලඞ්කාරපටිමණ්ඩිතා තෙසං සන්තිකං අගමාසි. තෙ තං දිස්වා සතිං පච්චුපට්ඨපෙතුං අසක්කොන්තා කිලෙසමදමත්තා හුත්වා අත්තනො

විප්පකතභොජනභාවං න ජානිංසු. එකච්චෙ ආලොපං ගහෙත්වා භුඤ්ජාමාති සඤ්ඤාය සීසෙ ඨපෙසුං. එකච්චෙ උපකච්ඡන්තරෙ ඛිපිංසු. එකච්චෙ භිත්තිං පහරිංසු. සබ්බෙපි උම්මත්තකා අහෙසුං.

සා තෙ දිස්වා ඉමෙ කිර මම ලක්ඛණං වීමංසිස්සන්ති ගීවායං තෙ ගහෙත්වා නීහරථාති තෙ නීහරාපෙසි. තෙ මඞ්කුභූතා රාජනිවෙසනං ගන්ත්වා උම්මාදන්තියා කුද්ධා දෙව සා ඉත්ථී කාළකණ්ණී න තුම්හාකං අනුච්ඡවිකාති වදිංසු. රාජා කාළකණ්ණී කිරති න තං ආනාපෙසි. සා තං පවත්තිං සුත්වා අහං කිර කාළකණ්ණීති රඤ්ඤා න ගහිතා කාළකණ්ණියො නාම එවරූපා න හොන්තීති වත්වා යොතු සචෙ තං රාජානං පස්සිස්සාමි ජානිස්සාමීති තස්මිං ආඝාතං බන්ධි. අථ නං පිතා අභිපාරකස්ස අදාසි. සා තස්ස පියා අහොසි මනාපා. කස්ස පන කම්මස්ස නිස්සන්දෙන සා එවරූපා අහොසීති රත්තවත්ථදානස්ස නිස්සන්දෙන.

සා කිර අතීතෙ බාරාණසියං දළිද්දකුලෙ නිබ්බත්තිත්වා උස්සව දිවසෙ පුඤ්ඤසම්පන්නා ඉත්ථියො කුසුම්භරත්තවත්ථං නිවාසෙත්වා අලඞ්කතා කීළන්තියො දිස්වා තාදිසං වත්ථං නිවාසෙත්වා කීළිතුකාමා හුත්වා මාතාපිතූනං ආරොචෙත්වා තෙහි අම්ම මයං දළිද්දා කුතො නො එවරූපං වත්ථන්ති වුත්තෙ තෙනහි මං එකස්මිං අඩ්ඪකුලෙ භතිං කාතුං අනුජානාථ. තෙ මම ගුණං ඤත්වා දස්සන්තීති වත්වා තෙහි අනුඤ්ඤාතා එකං කුලං උපසඞ්කමිත්වා කුසුම්භරත්තවත්ථෙන භතිං කරොමීති ආහ.

අථ නං තෙ තීණි සංවච්ඡරානි කම්මෙ කතෙ තව ගුණං ඤත්වා දස්සාමාති වදිංසු. සා සාධූති පටිස්සුණිත්වා කම්මං පටිපජ්ජි. තෙ තස්සා ගුණං ඤත්වා අපරිපුණ්ණෙසුයෙව තීසු සංවච්ඡරෙසු තස්සා ඝන කුසුම්භරත්තවත්ථෙන සද්ධිං අඤ්ඤම්පි වත්ථං දත්වා තව සහායිකාහි සද්ධිං ගන්ත්වා න්හාත්වා නිවාසෙහීති තං පෙසයිංසු.

සා සහායිකා ආදාය ගන්ත්වා රත්තවත්ථං තීරෙ ඨපෙත්වා න්හායි. තස්මිං ඛණෙ එකො කස්සපදසබලස්ස සාවකො අච්ඡින්නචීවරො සාඛාභඞ්ගං නිවාසෙත්වා පාරුපිත්වාච තං පදෙසං පාපුණි. සා තං දිස්වා අයං භදන්තො අච්ඡින්නචීවරො භවිස්සති පුබ්බෙපි අදින්නභාවෙන මම නිවාසනං දුල්ලභං ජාතන්ති තං වත්ථං විධා ඵාලෙත්වා එකං කොට්ඨාසං අය්‍යස්ස දස්සාමීති චින්තෙත්වා උත්තරිත්වා අත්තනො නිවාසනං නිවාසෙත්වා තිට්ඨථ භන්තෙති වත්වා ගන්ත්වා ථෙරං වන්දිත්වා වත්ථං මජ්ඣෙ ඵාලෙත්වා තස්සෙකං කොට්ඨාසං අදාසි. සො එකමන්තෙ පටිච්ඡන්නෙ ඨත්වා සාඛාභඞ්ගං ඡඩ්ඩෙත්වා තස්සෙකං කණ්ණං නිවාසෙත්වා එකං පාරුපිත්වා නික්ඛමි.

අථස්ස වත්ථොභාසෙන සකලසරීරං තරුණසුරියො විය එකොභාසං අහොසි. සා තං දිස්වා මය්හං අය්‍යො පඨමං න සොභති ඉදානි තරුණසුරියො විය විරොචති ඉදම්පි එතස්සෙව දස්සාමීති දුතියම්පි කොට්ඨාසං දත්වා භන්තෙ අහං භවෙ විචරන්තී උත්තමරූපධරා

ගවෙසන්තං මං දිස්වා කොචි පුරිසො සතිභාවෙන සණ්ඨාතුං මාසක්ඛි. මයා අභිරූපතරා නාම අඤ්ඤා මා හොතූති පත්ථනං ඨපෙසි. ථෙරොපි අනුමොදනං කත්වා පක්කාමි. සා දෙවලොකෙ සංසරන්තී තස්මිං කාලෙ අරිට්ඨපුරෙ නිබ්බත්තිත්වා තථා අභිරූපා අහොසි.

අථ තස්මිං නගරෙ කත්තිකඡණං ඝොසයිංසු. කත්තිකපුණ්ණමායං නගරං සජ්ජයිංසු. අභිපාරකො අත්තනො රක්ඛණට්ඨානං ගච්ඡන්තො තං ආමන්තෙත්වා භද්දෙ උම්මාදන්ති අජ්ජ කත්තිකරත්තිවාරෙ ඡණෙ රාජා පදක්ඛිණං කරොන්තො පඨමං ඉමං ගෙහද්වාරං ආගමිස්සති. මා ඛො තස්ස අත්තානං දස්සෙසි. සොපි තං දිස්වා සතිං උපට්ඨපෙතුං න සක්ඛිස්සතීති ආහ. සා ගච්ඡ ත්වං සාමි අහං ජානිස්සාමීති සම්පටිච්ඡිත්වා තස්මිං ගතෙ දාසිං ආණාපෙසි රඤ්ඤො ඉමං ගෙහද්වාරං ආගතකාලෙ මය්හං ආරොචෙය්‍යාසීති.

අථ සුරියෙ අත්ථඞ්ගතෙ උග්ගතෙ පුණ්ණචන්දෙ දෙවනගරෙ විය නගරෙ අලඞ්කතෙ සබ්බදිසාසු දීපෙසු ජලිතෙසු රාජා සබ්බාලඞ්කාරපතිමණ්ඩිතො ආජඤ්ඤරථවරගතො අමච්චගණපරිවුතො මහන්තෙන යසෙන නගරං පදක්ඛිණං කත්වා පඨමමෙව අභිපාරකස්ස ගෙහද්වාරං අගමාසි. තං පන ගෙහං මනොසිලාවණ්ණපාකාරපරික්ඛිත්තං අලඞ්කතද්වාරට්ටාලකං සොභග්ගප්පත්තං පාසාදිකං. තස්මිං ඛණෙ දාසී උම්මාදන්තියා ආරොචෙසි. සා පුප්ඵසමුග්ගං ගාහාපෙත්වා කින්නරී ලීලාය වාතපානං නිස්සාය ඨිතා රඤ්ඤො පුප්ඵානි ඛිපි. සො තං ඔලොකෙන්තො කිලෙසමදමත්තො සතිං උපට්ඨපෙතුං අසක්කොන්තො අභිපාරකස්සෙතං ගෙහන්ති සඤ්ජානිතුං නාසක්ඛි.

අථ සාරථිං ආමන්තෙත්වා පුච්ඡන්තො ද්වෙ ගාථා අභාසි.

නිවෙසනං කස්ස නුදං සුනන්ද
පාකාරෙන පණ්ඩුමයෙන ගුත්තං,
කා දිස්සති අග්ගිසිඛාව දූරෙ
වෙහායසං පබ්බතග්ගෙව අච්චි.

ධීතානයං කස්ස සුනන්ද හොති
සුණිසානයං කස්ස අථොපි භරියා,
අක්ඛාහි මෙ ඛිප්පමිධෙව පුට්ඨො
අවාවටා යදි වා අත්ථි භත්තා.

තත්ථ කස්ස නුදන්ති කස්ස නු ඉදං. පණ්ඩුමයෙනාති රත්තිට්ඨිකාමයෙන. දිස්සතීති වාතපානෙ ඨිතා පඤ්ඤායති. අච්චීති අනලජාලක්ඛන්ධො. ධීතානයන්ති ධීතා නු අයං. අවාවටාති අපෙතාවරණා අපරිග්ගහා. භත්තාති යදි වා අස්සා සාමිකො අත්ථි, එතං මෙ අක්ඛාහීති. අථස්ස සො ආචික්ඛන්තො ද්වෙ ගාථා අභාසි.

අහං හි ජානාමි ජනින්ද එතං
මත්‍යා ච පෙත්‍යා ච අථොපි අස්සා,
තවෙව සො පුරිසො භූමිපාල
රත්තින්දිවං අප්පමත්තො තවත්ථෙ.

ඉද්ධො ච පීතො ච සුවඩ්ඪිතො ච
අමච්චොච තෙ අඤ්ඤතරො ජනින්ද,
තස්සස්ස භරියා අභිපාරකස්ස
උම්මාදන්තී නාමධෙය්‍යෙන රාජාති.

තත්‍ථ **මත්‍යා** චාති මාතිතො ච පිතිතො ච තං ජානාමි. **අථො** **පීති** අථ සාමිකම්පිස්සා ජානාමීති වදති. **ඉද්ධොති** සමිද්ධො. **පීතොති** වත්‍ථාලඞ්කාරෙහි පුප්ඵිතො. **සුවඩ්ඪිතොති** සුට්ඨු අඩ්ඪො. **නාමධෙය්‍යෙනාති** නාමෙන. අයං හි යො නං පස්සති තං උම්මාදෙති සතිමස්ස පච්චු පට්ඨපෙතුං න දෙති තස්මා උම්මාදන්තීති වුච්චතීති.

තං සුත්වා රාජා නාමමස්සා ථොමෙන්තො අනන්තරං ගාථමාහ.

අමෙහා අමෙහා නාමමිදං ඉමිස්සා
මත්‍යා ච පෙත්‍යා ච කතං සුසාධු,
තථාහි මය්හං අවලොකයන්තී
උම්මත්තකං උම්මදන්තී අකාසීති.

තත්‍ථ **මත්‍යාච පෙත්‍යා චාති** මාතරා ච පිතරා ච. **මය්හ** න්ති උප යොගත්‍ථෙ සම්පදානං. **අවලොකයන්තීති** මයා අවලොකිතා සයම්පි මං අවලොකෙන්තී මං උම්මත්තකං අකාසීති අත්‍ථො.

සාපිස්ස කම්පිතභාවං ඤත්වා වාතපානං ථකෙත්වා සිරිගබ්භමෙව අගමාසි. රඤ්ඤොපි තස්සා දිට්ඨකාලතො පට්ඨාය නගරපදක්ඛිණ කරණෙ චිත්තමෙව නාහොසි සො සාරථිං ආමන්තෙත්වා සම්ම සුනන්ද රථං නිවත්තෙහි අයං ඡණො අම්හාකං නානුච්ඡවිකො ʻඅභිපාරක සෙනාපතිස්සෙවානුච්ඡවිකො රජ්ජම්පි තස්සෙවානුච්ඡවිකන්ති රථං නිවත්තාපෙත්වා පාසාදං අභිරුය්හ සිරිසයනෙ නිපජ්ජිත්වා විප්පල පන්තො ආහ.

යා පුණ්ණමාසෙ මිගමන්දලොචනා
උපාවිසී පුණ්ඩරීකත්තචඞ්ගී,
ද්වෙ පුණ්ණමායො තදහු අමඤ්ඤං
දිස්වාන පාරාවතරත්තවාසිනිං.

අළාරපම්හෙහි සුභෙහි වග්ගුහි
පලොභයන්තී මං යදා උදික්ඛති,
විජම්භමානා හරතෙව මෙ මනො
ජාතා වනෙ කිම්පුරිසීව පබ්බතෙ.

තදා හි බ්‍රහතී සාමා ආමුත්තමණිකුණ්ඩලා,
එකච්චවසනා නාරී මිගී භන්තාවුදික්ඛති.

කදාස්සු මං තම්බනඛා සුලොමා
බාහාමුදූ චන්දනසාරලිත්තා,
වට්ටඞ්ගුලී සන්නතධීරකුත්තියා
නාරී උපඤ්ඤිස්සති සීසතො සුභා.

කදාස්සු මං කඤ්චනජාලුරච්ඡදා
ධීතා තිරීටිස්ස විලාකමජ්ඣා,
මුදූහි බාහාහි පලිස්සජිස්සති
බ්‍රහාවනෙ ජාතදුමංව මාලුවා.

කදාස්සු ලාඛාරසරත්තසුච්ඡවී
බින්දුත්ථනී පුණ්ඩරීකත්තචඞ්ගී,
මුඛං මුඛෙන උපනාමයිස්සති
සොණ්ඩොව සොණ්ඩස්ස සුරාය ථාලං.

යදද්දසං තං තිට්ඨන්තිං සබ්බගත්තං මනොරමං,
තතො සකස්ස චිත්තස්ස නාවබොධාමි කඤ්චිනං.

උම්මාදන්තිමහං දිට්ඨා ආමුත්තමණිකුණ්ඩලං,
න සුපාමි දිවාරත්තිං සහස්සංව පරාජිතො.

සක්කො ච මෙ වරං දජ්ජා සො ච ලබ්භෙථ මෙ වරෙ,
එකරත්තං විරත්තං වා භවෙය්‍යං අභිපාරකො,
උම්මාදන්ත්‍යා රමිත්වාන සිවිරාජා තතො සියන්ති.

තත්ථ **පුණ්ණමායෙ**ති පුණ්ණචන්දාය රත්තියා. **මිගමන්දලොචනා**ති කාණ්ඩකසන්තාසෙන පලායිත්වා වනන්තරෙ ඨත්වා ලුද්දං ඔලොකෙන්තියා මිගියා විය මන්දානි ලොචනානි අස්සාති මිගමන්දලොචනා. **උපාවිසී**ති පදුමවණ්ණෙන කරතලෙන පුප්ඵානි ඛිපිත්වා මං ඔලොකෙන්තී වාතපානෙ නිසීදි. **පුණ්ඩරීකත්තචඞ්ගී**ති රත්තපදුමවණ්ණසරීරා. **ද්වෙ පුණ්ණමායො**ති අහං **තදහු** තස්මිං ඡණදිවසෙ තං පාරාවතපාදසමානවණ්ණරත්තවත්ථනිවත්ථං දිස්වා තස්සා මුඛසොභං ඔලොකෙන්තො එකස්ස පාචීනලොකධාතුතො එකස්ස අභිපාරකසෙනාපතිනො නිවෙසනෙති චිත්තං පුණ්ණචන්දං උග්ගච්ඡන්තා ද්වෙ පුණ්ණමායො අමඤ්ඤිං. **අළාරපම්හෙහී**ති විසාලපඛුමෙහි. **සුභෙහී**ති පරිසුද්ධෙහි. **වග්ගූහී**ති මධුරාකාරෙහි. **උදික්ඛතී**ති එවරූපෙහි නෙත්තෙහි යස්මිං ඛණෙ ඔලොකෙති. **පබ්බතෙ**ති යථා හිමවන්තපබ්බතෙ සුඵුල්ලිතවනෙ වීණං ආදාය තන්තිස්සරෙන අත්තනො සරං සංසන්දෙන්තී කිම්පුරිසී **කිම්පුරිසස්ස** මනං ආහරති **එවං** හරතෙව මම මනොති විප්පලපති. **බ්‍රහතී**ති උළාරා. **සාමා**ති සුවණ්ණවණ්ණසාමා. **එකච්චවසනා**ති එකච්චිකවසනා එකවත්ථනිවත්ථාති අත්ථො. **නග්ගා වුදික්ඛතී**ති සණ්හකෙසා පුථුලලාටා ආයතභමූ විසාලක්ඛී තුඞ්ගනාසා රත්තොට්ඨී සෙතදන්තා තිඛිණදාඨා සුවට්ටිතගීවා තනුබාහු සුසණ්ඨිතපයොධරා සාරම්භිතමජ්ඣා විසාලසොණී සුවණ්ණකදලිසමානොරූ සා උත්තම්භිත්ති යස්මිං ඛණෙ මං ඔලොකෙන්තී භයෙන වනං පවිසිත්වා පුන නිවත්තිත්වා ලුද්දං උදික්ඛන්තී භන්තා මිගීව මං උදික්ඛතීති වදති. **බාහාමුදූ**ති මුදුබාහා. **සන්නතධීරකුත්තියා**ති සුඵස්සිතඞ්කකාරණා.

උපකූජිස්සති මන්ති සා සුභා නාරී කදා නු මං තෙහි තම්බනඛෙහි සීසතො පට්ඨාය සන්තතෙන ධීරෙන කරණෙන පරිතොසෙස්සතීති පත්ථෙන්තො විලපති. **කඤ්චනජාලුරච්ඡදා**ති කඤ්චනමය උරච්ඡද ලඞ්කතා. **විලාකමජ්ඣා**ති විලග්ගසරීරා. **බ්‍රහාවනෙ**ති මහාවනෙ. **රත්තසුපච්චි**ති හත්ථපාදතලඅග්ගනඛඔට්ඨමංසෙසු ලාඛාරසරත්තමණි පවාළවණ්ණා. **බිම්බුට්ඨනී**ති උදකබුබ්බුළපරිමණ්ඩලත්ථනී. **තතො**ති යදා තං තිට්ඨන්තිං අද්දසං තතො පට්ඨාය. **සකස්ස චිත්තස්සා**ති අත්තනො චිත්තස්ස අතිස්සරෙ ජාතොමහීති අධිප්පායො. **කඤ්චිනා**ති කඤ්චි අයං අසුකො නාමාති න ජානාමි උම්මත්තකො ජාතොමහීති වදති. **දිට්ඨා**ති දිස්වා. **න සුපාමී**ති නෙව රත්තිං න දිවා නිද්දං ලභාමි. **සො ච ලබ්භෙථා**ති යං මෙ සක්කො වරං දදෙය්‍ය සො ච මෙ වරො ලබ්භෙථ, ලභෙය්‍යාමහං තං වරන්ති අත්ථො.

අභිපාරකස්සපි ආරොචයිංසු සාමි රාජා නගරං පදක්ඛිණං කරොන්තො තුම්හාකං ඝරද්වාරං පත්වා නිවත්තිත්වා පාසාදං අභිරූහීති. සො අත්තනො ගෙහං ගන්ත්වා උම්මාදන්තිං ආමන්තෙත්වා භද්දෙ කච්චි රඤ්ඤො අත්තානං දස්සෙසීති පුච්ඡි. සාමි එකො මහොදරො මහාදාඨිකො රථෙ ඨත්වා ආගතො පුරිසො අත්ථි අහං තං රාජා වා අරාජා වාති න ජානාමි එකො ඉස්සරොති පන වුත්තෙන වාතපානෙ ඨත්වා පුප්ඵානි ඛිපිං. සො තාවදෙව ඨත්වා නිවත්තිත්වා ගතොති.

සො තං සුත්වා නාසිතොම්හි නයාති පුන දිවසෙ පාතොව රාජනිවෙසනං ආරුය්හ සිරිගබ්භද්වාරෙ ඨත්වා රඤ්ඤො උම්මාදන්තිං නිස්සාය විලාපං සුත්වා අයං උම්මාදන්තියා පටිබද්ධචිත්තො ජාතො තං අලභන්තො මරිස්සති රඤ්ඤො ච මමඤ්ච අගුණං මොචෙත්වා ඉමස්ස මයා ජීවිතං දාතුං වට්ටතීති අත්තනො නිවෙසනං ගන්ත්වා එකං දළ්හමිත්තං උපට්ඨාකං පක්කොසාපෙත්වා තාත අසුකට්ඨානෙ සුසිරචෙතියරුක්ඛො අත්ථි ත්වං කඤ්චි අජානාපෙත්වා අත්ථඞ්ගතෙ සූරියෙ තත්ථ ගන්ත්වා අන්තොරුක්ඛෙ නිසීද. අහං තත්ථ බලිකම්මං කරොන්තො තං ඨානං පත්වා දෙවතා නමස්සන්තො සාමි දෙවරාජ අම්හාකං රාජා නගරම්හි ඡණෙ වත්තමානෙ අකීළිත්වාව සිරිගබ්භං පවිසිත්වා විප්පලපන්තො නිපන්නො මයං තත්ථ කාරණං න ජානාම. රාජා දෙවතානං බහූපකාරො අනුසංවච්ඡරං සහස්සං විස්සජ්ජෙත්වා බලිකම්මං කාරෙති ඉමං නිස්සාය රාජා විප්පලපතීති ආචික්ඛථ රඤ්ඤො නො ජීවිතදානං දෙථාති යාචිස්සාමි ත්වං තස්මිං ඛණෙ සරං පරිවත්තෙත්වා සෙනාපති තුම්හාකං රඤ්ඤො බ්‍යාධි නාම නත්ථි. සො පන තව භරියාය උම්මාදන්තියා පටිබද්ධචිත්තො සචෙ තං ලභිස්සති ජීවිස්සති නො චෙ මරිස්සති සචෙ තස්ස ජීවිතං ඉච්ඡසි උම්මාදන්තිමස්ස දෙහීති වදෙය්‍යාසීති එවං තං උග්ගණ්හාපෙත්වා උය්‍යොජෙසි. සො ගන්ත්වා තස්මිං රුක්ඛෙ නිසීදි.

පුන දිවසෙ සෙනාපති තං ඨානං ගන්ත්වා ආගාච්ඡි. සො තථා අකාසි. සෙනාපති සාධූති වත්වා දෙවතං වන්දිත්වා අමච්චෙ ජානාපෙත්වා නගරං පවිසිත්වා රාජනිවෙසනං ආරුය්හ සිරිගබ්භද්වාරං ආකොටෙසි. රාජාපි සතිං උපට්ඨපෙත්වා කො එසොති පුච්ඡි. අහං දෙව අභිපාරකොති. අථස්ස රාජා ද්වාරං විවරි. සො පවිසිත්වා රාජානං වන්දිත්වා ගාථමාහ.

භූතානි මෙ භූතපති නමස්සතො
ආගම්ම යක්ඛො ඉදමෙවමබ්‍රවි,
රඤ්ඤො මනො උම්මදන්ත්‍යා නිවිට්ඨො
දදාමි තෙ තං පරිචාරයස්සූති.

තත්ථ නමස්සතොති තුම්හාකං විප්පලාපකාරණජානනත්ථං බලි කම්මං කත්වා නමස්සන්තස්ස. [illegible]නාති අහං තං උම්මාදන්තිං තුම්හාකං පරිචාරිකං කත්වා දදාමීති.

අථ තං රාජා සම්ම අභිපාරක මම උම්මාදන්තියා පටිබද්ධචිත්තතාය විප්පලපිතභාවං යක්ඛාපි ජානන්තීති පුච්ඡි. ආම දෙවාති. සො සබ්බ ලොකෙන කිර මෙ ලාමකභාවො ඤාතොති ලජ්ජිධම්මෙ පතිට්ඨාය අනන්තරං ගාථමාහ.

පුඤ්ඤා විධංසෙ අමරො න චම්හි
ජනො ච මෙ පාපමිදන්ති ජඤ්ඤා,
භුසො ච ත්‍යස්ස මනසො විඝාතො
දත්වා පියං උම්මදන්තිං අදිට්ඨාති.

තත්ථ විධංසෙති සම්ම අභිපාරක අහං තාය සද්ධිං කිලෙස වසෙන පරිචාරෙන්තො පුඤ්ඤතො ධංසෙය්‍යං තාය සද්ධිං පරිචාරිත මත්තෙන අමරො ච න හොමි මහාජනො ච ඉමං ලාමකභාවං ජානෙය්‍ය තතො අයුත්තං රඤ්ඤා කතන්ති ගරහෙය්‍ය. තඤ්ච මම දත්වා පච්ඡා පියභරියං අදිට්ඨා තව මනසො විඝාතො චස්සාති අත්ථො.

සෙසා උභින්නම්පි වචනපටිවචනගාථා හොන්ති.

ජනින්ද නාඤ්ඤත්‍ර තයා මයා වා
සබ්බාපි කම්මස්ස කතස්ස ජඤ්ඤා,
යන්තෙ මයා උම්මදන්තී පදින්නා
භුසෙහි රාජා වනථං සජාහි.

යො පාපකං කම්ම කරං මනුස්සො
සො මඤ්ඤති මායිදං මඤ්ඤිංසු අඤ්ඤෙ,
පස්සන්ති භූතානි කරොන්තමෙතං
යුත්තා ච යෙ හොන්ති නරා පථබ්‍යා.

අඤ්ඤො නු තෙ කොචි නරො පථබ්‍යා
සද්දහෙය්‍ය ලොකස්මි න මෙ පියාති,
භුසො ච ත්‍යස්ස මනසො විඝාතො
දත්වා පියං උම්මදන්තිං අදිට්ඨා.

අද්ධා පියා මය්හ ජනින්ද එසා
න සා මම අප්පියා භූමිපාල,
ගච්ඡෙව ත්වං උම්මදන්තිං භදන්තෙ
සීහොව සෙලස්ස ගුහං උපෙහි.

න පීළිතා අත්තදුක්ඛෙන ධීරා
සුඛප්ඵලං කම්ම පරිච්චජන්ති,
සම්මොහිතාවාපි සුඛෙන මත්තා
න පාපකම්මඤ්ච සමාචරන්ති.

තුවඤ්හි මාතා ච පිතා ච මය්හං
භත්තා පතී පොසකො දෙවතා ච,
දාසො අහං තුය්හ සපුත්තදාරො
යථා සුඛං සිබ්බ කරොහි කාමං.

යො ඉස්සරොම්හීති කරොති පාපං
කත්වා ච සො නුත්තපතෙ පරෙසං,
න තෙන සො ජීවති දීඝමායුං
දෙවාපි පාපෙන සමෙක්ඛරෙ නං.

අඤ්ඤාතකං සාමිකෙහි පදින්නං
ධම්මෙ ඨිතා යෙ පටිච්ඡන්ති දානං,
පටිච්ඡකා දායකා චාපි තත්ථ
සුඛප්ඵලඤ්ඤෙව කරොන්ති කම්මං.

අඤ්ඤො නු තෙ කොචි නරො පඨබ්‍යා
සද්දහෙය්‍ය ලොකස්මි න මෙ පියාති,
භුසො ච ත්‍යස්ස මනසො විඝාතො
දත්වා පියං උම්මදන්තිං අදිට්ඨා.

අද්ධා පියා මය්හ ජනින්ද එසා
න සා මම අප්පියා භූමිපාල,
යන්තෙන මයා උම්මදන්ති පදින්නා
භුසෙහි රාජා වනථං සජාහි.

යො අත්තදුක්ඛෙන පරස්ස දුක්ඛං
සුඛෙන වා අත්තසුඛං දහාති,
යථෙවිදං මය්හ තථා පරෙසං
යො එවං ජානාති ස වෙදි ධම්මං.

අඤ්ඤො නු තෙ කොචි නරො පඨබ්‍යා
සද්දහෙය්‍ය ලොකස්මි න මෙ පියාති,
භුසො ච ත්‍යස්ස මනසො විඝාතො
දත්වා පියං උම්මදන්තිං අදිට්ඨා.

ජනින්ද ජානාසි පියා මමෙසා
න සා මමං අප්පියා භූමිපාල,
පියෙන තෙ දම්මි පියං ජනින්ද
පියදාසිනො දෙව පියං ලභන්ති.

සො නූනාහං වධිස්සාමි
අත්තානං කාමහෙතුකං,
නහි ධම්මං අධම්මෙන
අහං වධිතුමුස්සහෙ.

සචෙ තුවං මය්හ සතිං ජනින්ද
න කාමයාසි නරවීර සෙට්ඨ,
චජාමි නං සබ්බජනස්ස සිබ්බ
මයා පමුත්තං තතො අව්හයෙසි නං.

අදූසියඤ්චෙ අභිපාරක ත්වං
චජාසි කත්තෙ අහිතාය ත්‍යස්ස,
මහාච තෙ උපවාදොපි අස්ස
න චාපි ත්‍යස්ස නගරම්හි පක්ඛො.

අහං සහිස්සං උපවාදමෙතං
නින්දං පසංසං ගරහඤ්ච සබ්බං,
මමෙතමාගච්ඡතු භූමිපාල
යථා සුඛං සිබ්බ කරොහි කාමං.

යො නෙව නින්දං න පුනප්පසංසං
ආදීයති ගරහං නොපි පූජං,
සිරීච ලක්ඛීච අපෙති තම්හා
ආපො සුවුට්ඨීව යථා ථලම්හා.

යං කිඤ්චි දුක්ඛං ච සුඛං ච එත්තො
ධම්මාතිසාරඤ්ච මනොවිඝාතං,
උරසා අහං පටිච්ඡිස්සාමි සබ්බං
පඨවී යථා ථාවරානං තසානං.

ධම්මාතිසාරඤ්ච මනොවිඝාතං
දුක්ඛඤ්ච නිච්ඡාමි අහං පරෙසං,
එකොපිමං තාරයිස්සාමි භාරං
ධම්මෙ ඨිතො කිඤ්චි අහාපයන්තො.

සග්ගූපගං පුඤ්ඤකම්මං ජනින්ද
මා මෙ තුවං අන්තරායං අකාසි,
දදාමි තෙ උම්මදන්තිං පසන්නො
රාජාව යඤ්ඤං ධනං බ්‍රාහ්මණානං.

අද්ධා තුවං කත්තෙ හිතොසි මය්හං
සඛා මම උම්මදන්තී තුවඤ්ච,
නින්දෙය්‍යු දෙවා පිතරො ච සබ්බෙ
පාපඤ්ච පස්සං අභිසම්පරායං.

න හෙතං ධම්මං සිවිරජ වජ්ජුං
සනෙගමා ජානපදා ච සබ්බෙ,
යන්තෙ මයා උම්මදන්තී පදින්නා
භුසෙහි රාජා වනථං සජාහි.

අද්ධා තුවං කත්තෙ හිතොසි මය්හං
සඛා මම උම්මදන්තී තුවඤ්ච,
සතඤ්ච ධම්මානි සුකිත්තිතානි
සමුද්දවෙලාව දුරච්චයානි.

ආහුනෙය්‍යො මෙසි හිතානුකම්පී
ධාතා විධාතාචසි කාමපාලො,
තයී හුතා දෙව මහප්ඵලා හි
කාමෙන මෙ උම්මදන්තිං පටිච්ඡ.

අද්ධා හි සබ්බං අභිපාරක ත්වං
ධම්මං අචාරී මම කත්තු පුත්ත,
අඤ්ඤො නු තෙ කො ඉධ සොත්ථිකත්තා
දිපදො නරො අරුණෙ ජීවලොකෙ.

තුවං නු සෙට්ඨො ත්වමනුත්තරොසි
ත්වං ධම්ම ගුත්තො ධම්මවිදූ සුමෙධො,
සො ධම්මගුත්තො චිරමෙව ජීව
ධම්මඤ්ච මෙ දෙසය ධම්මපාල.

තදිඞ්ඝ අභිපාරක සුණොහි වචනං මම,
ධම්මෙන දෙසයිස්සාමි සතං ආසෙවිතං අහං.

සාධු ධම්මරුචි රාජා සාධු පඤ්ඤාණවා නරො,
සාධු මිත්තානමද්දුබ්භො පාපස්සාකරණං සුඛං.

අක්කොධනස්ස විජිතෙ ඨිතධම්මස්ස රාජිනො,
සුඛං මනුස්සා ආසෙථ සීතච්ඡායාය සඞ්ඝරෙ.

න චාහමෙතං අභිරොචයාමි
කම්මං අසමෙක්ඛ කතං අසාධු,
යෙවාපි ඤත්වාන සයං කරොන්ති
උපමා ඉමා මය්හ තුවං සුණොහි.

ගවඤ්චෙ තරමානානං ජිම්හං ගච්ඡති පුඞ්ගවො,
සබ්බා තා ජිම්හං ගච්ඡන්ති නෙත්තෙ ජිම්හං ගතෙ සති.

එවමෙව මනුස්සෙසු යො හොති සෙට්ඨසම්මතො,
සො චෙ අධම්මං චරති පගෙව ඉතරා පජා,
සබ්බං රට්ඨං දුක්ඛං සෙති රාජා චෙ හොති අධම්මිකො.

ගවඤ්චෙ තරමානානං උජුං ගච්ඡති පුඞ්ගවො,
සබ්බා තා උජුං ගච්ඡන්ති නෙත්තෙ උජුගතෙ සති.

එවමෙව මනුස්සෙසු යො හොති සෙට්ඨසම්මතො,
සො චෙපි ධම්මං චරති පගෙව ඉතරා පජා,
සබ්බං රට්ඨං සුඛං සෙති රාජා චෙ හොති ධම්මිකො.

න චාපාහං අධම්මෙන අමරත්තමභිපත්ථයෙ,
ඉමං වා පථවිං සබ්බං විජෙතුං අභිපාරක.

යං හි කිඤ්චි මනුස්සෙසු රතනං ඉධ විජ්ජති,
ගාවො දාසො හිරඤ්ඤඤ්ච වත්ථියං හරිචන්දනං.

අස්සිත්ථියො ච රතනං මණිකඤ්ච
යඤ්චාපි මෙ චන්දසුරියාභිපාලයන්ති,
න තස්ස හෙතු විසමං චරෙය්‍ය
මජ්ඣෙ සිවීනං උසභොස්මි ජාතො

නෙතා පිතා උග්ගතො රට්ඨපාලො
ධම්මං සිවීනං අපචායමානො,
සො ධම්මමෙවානුවිචින්තයන්තො
තස්මා සකෙ චිත්තවසෙ න වත්තො.

අද්ධා තුවං මහාරාජ නිච්චං අබ්‍යසනං සිවං,
කාරිස්සසි චිරං රජ්ජං පඤ්ඤා හි තව තාදිසී.

එතං තෙ අනුමොදාමි යං ධම්මං නප්පමජ්ජසි,
ධම්මං පමජ්ජ ඛත්තියො රට්ඨා චවති ඉස්සරො.

ධම්මඤ්චර මහාරාජ මාතාපිතුසු ඛත්තිය,
ඉධ ධම්මං චරිත්වාන රාජ සග්ගං ගමිස්සසි.

ධම්මඤ්චර මහාරාජ පුත්තදාරෙසු ඛත්තිය,
ඉධ ධම්මං චරිත්වාන රාජ සග්ගං ගමිස්සසි.

ධම්මඤ්චර මහාරාජ මිත්තාමච්චෙසු ඛත්තිය,
ඉධ ධම්මං චරිත්වාන රාජ සග්ගං ගමිස්සසි.

ධම්මඤ්චර මහාරාජ වාහනෙසු බලෙසු ච,
ඉධ ධම්මං චරිත්වාන රාජ සග්ගං ගමිස්සසි.

ධම්මඤ්චර මහාරාජ ගාමෙසු නිගමෙසු ච,
ඉධ ධම්මං චරිත්වාන රාජ සග්ගං ගමිස්සසි,

ධම්මඤ්චර මහාරාජ රට්ඨෙසු ජනපදෙසු ච,
ඉධ ධම්මං චරිත්වාන රාජ සග්ගං ගමිස්සසි.

ධම්මඤ්චර මහාරාජ සමණෙ බ්‍රාහ්මණෙසු ච,
ඉධ ධම්මං චරිත්වාන රාජ සග්ගං ගමිස්සසි.

ධම්මඤ්චර මහාරාජ මිගපක්ඛීසු ඛත්තිය,
ඉධ ධම්මං චරිත්වාන රාජ සග්ගං ගමිස්සසි.

ධම්මඤ්චර මහාරාජ ධම්මො චිණ්ණො සුඛාවහො,
ඉධ ධම්මං චරිත්වාන රාජ සග්ගං ගමිස්සසි.

ධම්මඤ්චර මහාරාජ ස ඉන්දා දෙවා සබ්‍රහ්මකා,
සුචිණ්ණෙන දිවං පත්තා මා ධම්මං රාජ පමාදෙති.

තත්ථ **සබ්බාපීති** ජනින්ද අහමෙතං එකතොව පටිච්ඡාදෙත්වා ආනෙස්සාමි. තස්මා ඨපෙත්වා තඤ්ච මමඤ්ච අඤ්ඤා සබ්බාපි පජා **ඉමස්ස** කතස්ස ආකාරමත්තම්පි **න ජඤ්ඤා** න ජානිස්සන්ති. **භුසෙහීති** තෙ මයා උම්මාදන්තී පදින්නා තාය **සද්ධිං** අභිරමන්තො අත්තනො තණ්හා වත්ථං භුසං කරොහි වඩ්ඪෙහි මනොරථං පූරෙහි. **සජාහීති** මනොරථං පන පූරෙත්වා සචෙ තෙ න රුච්චති අථ තං සජාහි මය්හමෙව පටිදෙහි. **කම්මකරන්ති** සම්ම අභිපාරක යො මනුස්සො පාපකං කම්මං කරොන්තො සො පච්ඡා මා ඉධ අඤ්ඤෙ ඉදං පාපකම්මං මඤ්ඤිංසු මා ජානන්තූති මඤ්ඤති චින්තෙති දුච්චින්තිතමෙතං තස්ස කිං කාරණා **පස්සන්ති භූතානි කරොන්තමෙතන්ති** යෙ ච බුද්ධා පච්චෙකබුද්ධා බුද්ධපුත්තා ඉද්ධියා යුත්තා තෙ ච තං පස්සන්තියෙව **න මෙ පියාති** සම්ම අභිපාරක අඤ්ඤො නු තෙ කොචි ඉධ ලොකස්මිං සකලාය පථවියා න මෙ උම්මාදන්තී පියාති එවං සද්දහෙය්‍ය. **සීහොව සෙලස්ස ගුහන්ති** මහාරාජ සචෙ ත්වං තං ඉධ න ආනෙසි අථ යථා සීහො කිලෙසපරිළාහෙ උප්පන්නෙ සීහපොතිකාය වසනට්ඨානං මණිගුහං උපෙති එවං තස්සා වසනට්ඨානං ගච්ඡ තත්ථ අත්තනො පත්ථං පූරෙහීති. **සුඛප්ඵලන්ති** සම්ම අභිපාරක පණ්ඩිතා අත්තනො දුක්ඛෙන ඵුට්ඨා සමානා න සුඛවිපාකදායකං කම්මං පරිච්චජන්ති. **සම්මොහිතාවාපි** හුත්වා මොහෙන මූළ්හා සුඛෙන මත්තා පාපකම්මං නාම න සමාචරන්ති. **යථා සුඛං සිබ්බ කරොහි කාමන්ති** සාමි සිවිරාජ අත්තනො දාසිං පරිචාරෙන්තස්ස ගරහා නාම නත්ථි ත්වං යථාසුඛං අජ්ඣාසයං කාමං කරොහි අත්තනො ඉච්ඡං පූරෙහීති. **න තෙන සො ජීවතීති** සම්ම අභිපාරක යො ඉස්සරොම්හීති පාපං කරොති කත්වා ච කිං මං දෙවමනුස්සා වක්ඛන්තීති න උත්තසති න ඔත්තප්පති. සො තෙන කම්මෙන න ච දීඝං කාලං ජීවති ඛිප්පමෙව මරති දෙවතාපි පන කිං ඉමස්ස පාපරඤ්ඤො රජ්ජෙන වරමස්ස වාලුකඝටං ගලෙ බන්ධිත්වා මරණන්ති ලාමකෙන චක්ඛුනා ඔලොකෙන්ති. **අඤ්ඤාතකන්ති** මහාරාජ අඤ්ඤෙසං සන්තකං තෙහි සාමිකෙහි පදින්නං දත්තං යෙ

අත්තනො ධම්මෙ ඨිතා පටිච්ඡන්ති තෙ තත්ථ පටිච්ඡකා ච දායකා ච සබ්බෙපි සුඛප්ඵලමෙව කම්මං කරොන්ති පටිග්ගාහකො හි පටිග්ගණ්හන්තො තං දානං දායකස්ස මහන්තං විපාකං දෙතීති. **අඤ්ඤස්සු-පෙ-අද්ධා** **පියා-පෙ-යො** **අත්තදුක්ඛෙනාති** සම්ම අභිපාරක යො අත්තනො දුක්ඛෙන පීළිතො තං දුක්ඛං පරස්ස දහති අත්තනො සරීරතො අපනෙත්වා පරස්ස සරීරෙ ඛිපති පරස්ස වා සුඛෙන අත්තනො සුඛං දහති. තං පරස්ස සුඛං ගහෙත්වා අත්තනි පක්ඛිපති අත්තනො දුක්ඛං හරිස්සාමීති පරං දුක්ඛිතං කරොති අත්තානං සුඛෙස්සාමීති පරං දුක්ඛිතං කරොති අත්තානං සුඛෙස්සාමීති පරස්ස සුඛං නාසෙති න සො ධම්මං ජානාති යො පන එවං ජානාති යථෙවිදං මය්හං සුඛදුක්ඛං තථා පරෙසන්ති **ස වෙදි ධම්මං** සො ධම්මං ජානාති නාමාති අයමෙත්ථස්ස ගාථාය අත්ථො. **පියෙන තෙ දම්මීති** පියෙන කාරණභූතෙන පියඵලං පත්ථෙන්තො දම්මීති අත්ථො. **පියං ලභන්තීති** සංසාරෙ සංසරන්තා පියමෙව ලභන්ති. **කාමහෙතුකා**ති සම්ම අභිපාරක කාමහෙතුකං අයුත්තං කත්වා අත්තානං වධිස්සාමීති මෙ පරිවිතක්කො උප්පජ්ජති. **මයා සති**න්ති මම සන්තකං. **මයා සතීති**පි පාඨො. මම සන්තකා සති එවං මඤ්ඤමානො සචෙ ත්වං තං න කාමෙසීති අත්ථො. **සබ්බජනස්සා**ති සබ්බා සෙනියො සන්නිපාතාපෙත්වා තස්ස සබ්බජනස්ස අයං මය්හං අහිතාති පරිච්චජිස්සාමි. **තතො අවහයෙසී**ති තතො තං අපරිග්ගහිතත්තා ආනෙය්‍යාසි. **අදූසිය**න්ති අනපරාධං. **ඛත්ත**න්ති තමෙව අපරෙන නාමෙන ආලපති. සො හි රඤ්ඤො හිතං කරොති තස්මා ඛත්තාති වුච්චති. **න චාපි ත්‍යස්සා**ති එවං අකිච්චකාරීති නගරෙ තව කොචි පක්ඛොපි න භවෙය්‍ය. **නින්ද**න්ති න කෙවලං උපවාදමෙව සචෙපි මං කොචි සම්මුඛා නින්දිස්සති වා පසංසිස්සති වා දොසං වා පන ආරොපෙන්තො ගරහිස්සති තමහං නින්දං පසංසං ගරහඤ්ච සබ්බං සහිස්සාමි සබ්බමෙතං මම ආගච්ඡතූති වදති. **තම්හා**ති යො එතෙ නින්දාදයො න ගණ්හාති තම්හා පුරිසා **ඉස්සරියසඞ්ඛාතා සිරී ච** පඤ්ඤාසඞ්ඛාතා **ලක්ඛී ච** ථලට්ඨානතො සුවුට්ඨිසඞ්ඛාතො ආපො විය අපෙති න පතිට්ඨාතීති. **එතෙනා**ති ඉතො මම ත්‍යස්සා පරිච්චජන කාරණා. **ධම්මාතිසාරඤ්චා**ති ධම්මං අතික්කමිත්වා පවත්තං අකුසලං යං වා කිඤ්චි හොති. **පටිච්ඡිස්සාමී**ති සම්පටිච්ඡිස්සාමි. **ථාවරානං තසානන්ති** යථා මහාපථවී ඛීණාසවානඤ්ච පුථුජ්ජනානඤ්ච න කිඤ්චි න පටිච්ඡති සබ්බං අධිවාසෙති යථෙවාහම්පි සබ්බමෙතං සම්පටිච්ඡිස්සාමි අධිවාසෙස්සාමීති දීපෙති. **එකොපිම**න්ති අහම්පි එකොව ඉමං අත්තනො දුක්ඛභාරං ධාරයිස්සාමි තරිස්සාමි වහිස්සාමි. **ධම්මෙ ඨිතො**ති පිතිවජ්ජයධම්මෙ පවෙණිධම්මෙ තිවිධසුචරිතධම්මෙ ච ඨිතො හුත්වා. **සග්ගූපග**න්ති දෙව පුඤ්ඤකම්මං නාමෙතං සග්ගූපගං හොති. **යඤ්ඤං ධන**න්ති යඤ්ඤධනං. අයමෙව වා පාඨො. **සඛා**ති උම්මාදන්තීපි මම සහායිකා ත්වම්පි සහායකො. **පිතරො**ති බ්‍රාහ්මණො. **සබ්බෙ**ති න කෙවලං දෙවා බ්‍රාහ්මණො ච සබ්බෙ රට්ඨවාසිනොපි මං පසත්ථ

හො සග්ගගන්තුස්ස සකියස්ස සහායිකා ඉමිනා ගෙහෙ කතාති නිද්දෙසනං. න මහත්ථධම්මනාති නහි එතං කම්මං අධම්මිකං. යං ගත මහාති යස්මා මයා සා තුය්හං දින්නා තස්මා එතං අධම්මොති න වදිස්සන්ති. සන්තානන්ති සන්තානං බුද්ධාදීනං. ධනන්ති මෙ කතා භාවනාසීලාචාරසඞ්ඛාතා ධම්මාති පුබ්බණ්ණිතාති. සමුද්දවෙලාව දුරච්චයානීති තස්මා යථා සමුද්දො වෙලං නාතික්කමති එවං අහම්පි සීලවෙලං නාතික්කමිස්සාමීති වදති. අනනුච්ඡවිකොසීති මහාරාජ, ත්වං මම ආහුතපාහුනසක්කාරස්ස අනුච්ඡවිකො. ධාතා විධාතා චාසි කාමපාලොති ත්වං මම දෙව ධාරණතො ධාතා, ඉස්සරියසුඛස්ස විදහනතො විධාතා, ඉච්ඡිතපත්ථිත කාමානං පාලනතො කාමපාලො. හුතාති තුය්හං දින්නා. කාමෙමන්ති මම කාමෙන මම පත්ථාය උම්මාදන්තිං පටිච්ඡාහි. එවං අභිපාරකො දදෙති ඉදති රාජා තු මය්හං අනත්ථොති පටික්ඛිපති. භූමියං පතිතං සාකුණිකපච්ඡිං පිට්ඨිපාදෙන පහරිත්වා අටවියං ඛිපන්තො විය උභොපි නං ජහන්තොව.

ඉදානි රාජා පුන අකථනත්ථාය තං සන්තජ්ජෙන්තො අද්ධා හීති ගාථමාහ. තත්ථ කතපුඤ්ඤාති පිතාපස්ස කතපුඤ්ඤාව තෙන ත්වං එවං ආලපසි. ඉදං වුත්තං හොති අද්ධා ත්වං ඉතො පුබ්බෙ මය්හං සබ්බං ධම්මං අචරි හිතමෙව වුඩ්ඪිමෙව අකාසි. ඉදානි පන පටිපක්ඛො හුත්වා ඛිප්පං කාරෙසි. මා එවං විප්පලපසි. අභෙදසු නු තෙ දිසාසු නරො කො ඉධ ජීවලොකෙ අරුණෙයෙව සොකකිලන්තා සමෙති අහං විය අඤ්ඤො රාජා තව භරියාය පටිබද්ධචිත්තො අභිඤ්ඤස්ස අනත්තා අරුණෙයෙව තව සීසං ජිඤ්ඤුපෙත්වා තං අත්තනො වසෙ කරෙය්‍ය. අහං පන අකුසලභයෙනෙව න කරොමි. තුණ්හී හොහි න මෙ එතාය අත්ථොති තං සන්තජ්ජෙසි. සො තං සුත්වා කිඤ්චි පුන වත්තුං අසක්කොන්තො රඤ්ඤො ථුතිවසෙන තුවං නු ඛො සබ්බස්ස මහාරාජ ත්වං සෙට්ඨො සකලජම්බුදීපෙ සබ්බසං භරියානං සෙට්ඨො. අනුත්තරො ත්වං විනිච්ඡයධම්ම පවෙණිධම්ම සුචරිතධම්මානං ගොපායන්තො ධම්මගුත්තො තෙසං විදිතත්තා ධම්මවිදූ. ත්වං සුමෙධො සො ත්වං යං ධම්මං ගොපෙසි තෙනෙව ගුත්තො චිරං ජීව. ධම්මපාල මෙ දෙසෙහි ධම්මපාලක ධම්මගොපක රාජවරාති.

අථ රාජා ධම්මං දෙසෙන්තො තදිඞ්ඝාති ආදිමාහ. තත්ථ ඉඞ්ඝාති චොදනත්ථෙ නිපාතො. යස්මා මං චොදෙසි තස්මාති අත්ථො. සන්තානන්ති බුද්ධාදීනං සප්පුරිසෙහි ආසෙවිතං. සාධූති සුන්දරො පණ්ඩිතො විනිච්ඡයපවෙණිසුචරිතධම්මෙ රොචෙතීති ධම්මරුචි. තාදිසො හි ජීවිතං ජහන්තොපි අකිච්චං න කරොති තස්මා සාධු. පඤ්ඤාණවාති ඤාණසම්පන්නො. මිත්තානමද්දුබ්භොති මිත්තස්ස අදූසනභාවො. ඊසකධම්මස්සාති පතිට්ඨිතස්ස ධම්මස්ස. ආසෙය්‍යුන්ති ආසෙය්‍යුං නිසීදෙය්‍යුං දෙසනාසීසමෙව චෙතං. චත්තාරොපි ඉරියාපථෙ සුඛං

කප්පෙය්‍යුන්ති අයං පනෙත්ථ අත්ථො. **සීතච්ඡායාති** පුත්තදාරඤාතිමිත්තානං සීතලාය ඡායාය. **සඞ්ඝරෙති** සකඝරෙ අත්තනො ගෙහෙති අත්ථො. අධම්මබලිදණ්ඩාදීහි අනුපද්දුතා සුඛං වසෙය්‍යුන්ති දස්සෙති. **න චාහමෙතන්ති** සම්ම අභිපාරක යමෙතං අසමෙක්ඛිත්වා කතං අසාධුකතං එතං අහං න රොචයාමි. **යෙවාපි ඤත්වානාති** යෙවා පන රාජානො ඤත්වා තුලෙත්වා තීරෙත්වා සයං කාරෙන්ති තෙසාහං කම්මං රොචෙමීති අධිප්පායො. **ඉමා උපමාති** ඉමස්මිං පනත්ථෙ ත්වං මය්හං ඉමා ච උපමා සුණාහි. **ජිම්හන්ති** වඞ්කං. **නෙත්තෙති** යො ගාවියො නෙති තස්මිං ජෙට්ඨඋසභෙ. **පගෙවාති** තස්මිං අධම්මං චරන්තෙ ඉතරා පජා පගෙව චරති අතිවිය කාරෙතීති අත්ථො. **ධම්මිකොති** චත්තාරි අගතිගමනානි පහාය ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙන්තො. **අමරත්තන්ති** දෙවත්තං. **රතනන්ති** සබ්බඤ්ඤුතඤ්ඤාණරතනං. **වත්ථියන්ති** කාසිකවත්ථමෙව. **අස්සිත්ථියොති** වාතසමගති අසෙසපි උත්තමරූපධරා ඉත්ථියොපි. **රතනං මණිකඤ්චාති** සත්තවිධරතනඤ්ච මහග්ඝභණ්ඩකඤ්ච. **අභිපාලයන්තීති** ආලොකං කරොන්තා රක්ඛන්ති. **න තස්සාති** තස්ස චක්කවත්තිරජ්ජස්සාපි හෙතු විසමං න චරෙය්‍යං. **උසභොස්මීති** යස්මා අහං සිවීනං මජ්ඣෙ ජෙට්ඨක රාජා හුත්වා ජාතො තස්මා චක්කවත්තිරජ්ජකාරණම්පි විසමං න චරාමීති අත්ථො. **නෙතාති** මහාජනං කුසලෙ පතිට්ඨාපෙත්වා දෙවනගරං නෙතා හිතකරණෙන තස්ස **හිතා**. සිවිරාජා කිර ධම්මචාරීති සකලජම්බුදීපෙ ඤාතත්තා **උග්ගතො**. සමෙන රට්ඨපාලනතාය **රට්ඨපාලො**. **අපචායමානොති** සිවීනං පොරාණකරාජූනං පවෙණිධම්මං අපචායමානො. **සොති** සො අහං තමෙව ධම්මං අනුවිචින්තයන්තො තස්මා තෙන කාරණෙන අත්තනො චිත්තස්ස වසෙ න වත්තාමි. එවං මහාසත්තස්ස ධම්මකථං සුත්වා අභිපාරකො ථුතිං කාරෙන්තො **අද්ධාති** ආදිමාහ. **නප්පමජ්ජසීති** අත්තනා කථිතධම්මං නප්පමජ්ජසි තත්ථෙව වත්තසි. **ධම්මං පමජ්ජාති** ධම්මං පමුස්සිත්වා අගතිවසෙන ගන්ත්වා එවං සො තස්ස ථුතිං කත්වා **ධම්මං චරාති** ධම්මචරියාය නියොජෙන්තො උත්තරිම්පි දස ඔවාදගාථා අභාසි. තාසමත්ථො හෙට්ඨා තෙසකුණජාතකෙ වණ්ණිතොව.

එවං අභිපාරකසෙනාපතිනා රඤ්ඤො ධම්මෙ දෙසිතෙ රාජා උම්මාදන්තියා පටිබද්ධචිත්තං විනොදෙසි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා සච්චානි පකාසෙත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. සච්චපරියොසානෙ සො භික්ඛු සොතාපත්තිඵලෙ පතිට්ඨහි. තදා සුනන්දො සාරථි ආනන්දො අහොසි. අභිපාරකො සාරිපුත්තො. උම්මාදන්තී උප්පලවණ්ණා. සෙසපරිසා බුද්ධපරිසා. සිවිරාජා පන අහමෙවාති.

උම්මාදන්තීජාතකං.

---

18. 3.

කින්නුදණ්ඩං කිමජිනන්ති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො පඤ්ඤාපාරමිං ආරබ්භ කථෙසි. වත්ථු මහාඋම්මග්ගජාතකෙ ආවි භවිස්සති. තදා පන සත්ථා න භික්ඛවෙ ඉදානෙව පුබ්බෙපි තථාගතො පඤ්ඤවා පරප්පවාදමද්දනොයෙවාති වත්වා අතීතං ආහරි.

අතීතෙ බාරාණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙන්තෙ බොධිසත්තො කාසිරට්ඨෙ අසීතිකොටිවිභවස්ස උදිච්චබ්‍රාහ්මණමහාසාලස්ස කුලෙ නිබ්බත්ති. බොධිකුමාරොතිස්ස නාමං කරිංසු. සො වයප්පත්තො තක්කසිලායං උග්ගහිතසිප්පො පච්චාගන්ත්වා අගාරමජ්ඣෙ වසන්තො අපරභාගෙ කාමෙ පහාය හිමවන්තප්පදෙසං පවිසිත්වා පරිබ්බාජකපබ්බජ්ජං පබ්බජිත්වා තත්ථෙව වනමූලඵලාහාරො චිරං වසිත්වා වස්සාරත්තසමයෙ හිමවන්තා ඔරුය්හ චාරිකං චරමානො අනුපුබ්බෙන බාරාණසිං පත්වා රාජුය්‍යානෙ වසිත්වා පුනදිවසෙ පරිබ්බාජකසාරුප්පෙන නගරෙ භික්ඛාය චරන්තො රාජද්වාරං පාපුණි. තමෙනං සීහපඤ්ජරෙ ඨිතො රාජා දිස්වා තස්ස උපසමෙ පසීදිත්වා තං අත්තනො භවනං පවෙසෙත්වා කතපටිසන්ථාරො ථොකං ධම්මකථං සුත්වා නානග්ගරසභොජනං දාපෙසි.

මහාසත්තො භත්තං ගහෙත්වා චින්තෙසි ඉදං රාජකුලං නාම බහුදෙසං බහු පච්චාමිත්තා හොන්ති කො නු ඛො මම උප්පන්නං භයං නිත්ථරිස්සතීති. සො අවිදූරෙ ඨිතං රාජවල්ලභං එකං පිඞ්ගලසුනඛං දිස්වා මහන්තං භත්තපිණ්ඩං ගහෙත්වා තස්ස දාතුකාමතාකාරං දස්සෙසි. රාජා ඤත්වා සුනඛස්ස භාජනං ආහරාපෙත්වා භත්තං ගාහාපෙත්වා දාපෙසි. මහාසත්තොපි තස්ස දත්වා භත්තකිච්චං නිට්ඨාපෙසි.

රාජාපි තස්ස පටිඤ්ඤං ගහෙත්වා අන්තොනගරෙ රාජුය්‍යානෙ පණ්ණසාලං කාරෙත්වා පබ්බජිතපරික්ඛාරෙ දත්වා තං තත්ථ වසාපෙසි. දෙවසිකං චස්ස ද්වෙ තයො වාරෙ උපට්ඨානං අගමාසි භොජනකාලෙ පන මහාසත්තො නිච්චං රාජපල්ලඞ්කෙයෙව නිසීදිත්වා රාජභොජනමෙව භුඤ්ජති. එවං ද්වාදස සංවච්ඡරානි අතීතානි.

තස්ස පන රඤ්ඤො පඤ්ච අමච්චා අත්ථඤ්ච ධම්මඤ්ච අනුසාසන්ති තෙසු එකො අහෙතුකවාදී එකො ඉස්සරකාරණවාදී එකො පුබ්බෙකතවාදී එකො උච්ඡෙදවාදී එකො ඛත්තවිජ්ජවාදී. තෙසු අහෙතුකවාදී ඉමෙ සත්තා සංසාරසුද්ධිකාති මහාජනං උග්ගණ්හාපෙසි. ඉස්සරකාරණවාදී අයං ලොකො ඉස්සරනිම්මිතොති මහාජනං උග්ගණ්හාපෙසි. පුබ්බෙකතවාදී ඉමෙසං සත්තානං සුඛං වා දුක්ඛං වා උප්පජ්ජමානං පුබ්බෙකතෙනෙව උප්පජ්ජතීති මහාජනං උග්ගණ්හාපෙසි. උච්ඡෙදවාදී ඉතො පරලොකං ගතො නාම නත්ථි. අයං ලොකො උච්ඡිජ්ජතීති මහාජනං උග්ගණ්හාපෙසි. ඛත්තවිජ්ජවාදී මාතාපිතරොපි මාරෙත්වා

අත්තනොව අත්ථො කාතබ්බොති මහාජනං උග්ගණ්හාපෙසි. තෙ රඤ්ඤො විනිච්ඡයෙ නියුත්තා ලඤ්චඛාදකා හුත්වා අස්සාමිකං සාමිකං සාමිකං අස්සාමිකං කරොන්ති.

අථෙකදිවසං එකො පුරිසො කූටට්ටපරාජිතො මහාසත්තං භික්ඛාය චරන්තං රාජගෙහං පවිසන්තං දිස්වා වන්දිත්වා භන්තෙ තුම්හෙ රාජගෙහෙ භුඤ්ජමානා විනිච්ඡයාමච්චෙ ලඤ්චං ගහෙත්වා ලොකං විනාසෙන්තෙ කස්මා අජ්ඣුපෙක්ඛථ. ඉදානිම්හි පඤ්චහි අමච්චෙහි කූටට්ටකාරකස්ස හත්ථතො ලඤ්චං ගහෙත්වා සාමිකොව සමානො අස්සාමිකො කතොති පරිදෙවි. සො තස්මිං කාරුඤ්ඤෙන විනිච්ඡයං ගන්ත්වා ධම්මෙන විනිච්ඡිනිත්වා සාමිකංයෙව සාමිකං අකාසි. මහාජනො එකප්පහාරෙනෙව මහාසද්දෙන සාධුකාරං අදාසි.

රාජා තං සද්දං සුත්වා කිං සද්දො නාමායන්ති පුච්ඡිත්වා තමත්ථං සුත්වා කතභත්තකිච්චං මහාසත්තං උපනිසීදිත්වා පුච්ඡි. භන්තෙ අජ්ජ කිර වො අට්ටො විනිච්ඡිතොති. ආම මහාරාජාති. භන්තෙ තුම්හෙසු විනිච්ඡිනන්තෙසු මහාජනස්ස වුඩ්ඪි භවිස්සති. ඉතො පට්ඨාය තුම්හෙව විනිච්ඡිනථාති. මහාරාජ මයං පබ්බජිතා නාම නෙතං අම්හාකං කම්මන්ති. භන්තෙ මහාජනෙ කාරුඤ්ඤෙන කාතුං වට්ටති තුම්හෙ සකලදිවසං මා විනිච්ඡථ උය්‍යානතො පන ඉධාගච්ඡන්තා විනිච්ඡයට්ඨානං ගන්ත්වා පාතොව චත්තාරො අට්ටෙ විනිච්ඡිනිත්වා භුත්වා උය්‍යානං ගච්ඡන්තා චත්තාරො. එවං මහාජනස්ස වුඩ්ඪි භවිස්සතීති.

සො තෙන පුනප්පුනං යාචියමානො සාධූති සම්පටිච්ඡි. තතො පට්ඨාය තථා අකාසි. කූටට්ටකාරකා ඔකාසං න ලභිංසු. තෙපි අමච්චා ලඤ්චං අලභන්තා දුග්ගතා හුත්වා චින්තයිංසු බොධිපරිබ්බාජකස්ස විනිච්ඡයකාලතො පට්ඨාය මයං කිඤ්චි න ලභාම. හන්ද නං රාජවෙරිකොති රඤ්ඤො අන්තරෙ පරිභින්දිත්වා මාරාපෙස්සාමාති. තෙ රාජානං උපසඞ්කමිත්වා මහාරාජ බොධිපරිබ්බාජකො තුම්හාකං අනත්ථකාමොති වත්වා අසද්දහන්තෙන රඤ්ඤා සීලවා එසො ඤාණසම්පන්නො න එවරූපං කරිස්සතීති වුත්තෙ මහාරාජ තෙන සකලනගරවාසිනො අත්තනො හත්ථෙ කතා කෙවලං අම්හෙයෙව පඤ්ච ජනෙ කාතුං න සක්කොති සචෙ අම්හාකං වචනං න සද්දහථ තස්ස ඉධාගමනකාලෙ පරිසං ඔලොකෙය්‍යාථාති ආහංසු.

රාජා සාධූති සීහපඤ්ජරෙ ඨිතො තං ආගච්ඡන්තං ඔලොකෙන්තො පරිවාරං පස්සිත්වා අත්තනො අඤ්ඤාණෙන අට්ටකාරකමනුස්සෙ තස්ස පරිවාරොති මඤ්ඤමානො භිජ්ජිත්වා තෙ අමච්චෙ පක්කොසාපෙත්වා කින්ති කරොමාති පුච්ඡි. ගණ්හාපෙථ නං දෙවාති. ඔළාරිකං අපරාධං අපස්සන්තා කථං ගණ්හාපෙස්සාමාති. තෙනහි මහාරාජ පකතිපරිහාරමස්ස හාපෙථ තං පරිහායන්තං දිස්වා පණ්ඩිතො පරිබ්බාජකො කස්සචි අනාරොචෙත්වා සයමෙව පලායිස්සතීති.

රාජා සාධූති වත්වා අනුපුබ්බෙන තස්ස පරිහාරං පරිහාපෙසි. පඨමදිවසං තාව නං තුච්ඡපල්ලඞ්කෙයෙව නිසීදාපෙසුං. සො තුච්ඡපල්ලඞ්කං දිස්වා රඤ්ඤො පරිභින්නභාවං ඤත්වා සයමෙව උය්‍යානං ගන්ත්වා තං දිවසමෙව පක්කමිතුකාමො හුත්වාපි එකන්තෙන ඤත්වා පක්කමිස්සාමීති න පක්කාමි. අථස්ස පුනදිවසෙ තුච්ඡපල්ලඞ්කෙ නිසින්නස්ස රඤ්ඤො පකතිභත්තඤ්ච අඤ්ඤඤ්ච ගහෙත්වා මිස්සකභත්තං අදංසු. තතිය දිවසෙ මහාතලං පවිසිතුං අදත්වා සොපානසීසෙයෙව ඨපෙත්වා මිස්සකභත්තං අදංසු. සො තම්පි ගහෙත්වා උය්‍යානං ගන්ත්වා භත්තකිච්චං අකාසි. චතුත්ථදිවසෙ හෙට්ඨාපාසාදෙව ඨපෙත්වා කාණාජකභත්තං අදංසු. සො තම්පි ගහෙත්වා උය්‍යානං ගන්ත්වා භත්තකිච්චං අකාසි.

රාජා අමච්චෙ පුච්ඡි මහාබොධිපරිබ්බාජකො සක්කාරෙ පරිහාපිතෙපි න පක්කමති කින්ති කරොමාති. දෙව න සො භත්තත්ථාය චරති ඡත්තත්ථාය පන චරති සචෙ භත්තත්ථාය චරෙය්‍ය පඨම දිවසෙයෙව පලායෙය්‍යාති. ඉදානි කිං කරොමාති. ස්වෙ ඝාතාපෙථ නං මහාරජාති. සො සාධූති තෙසඤ්ඤෙව හත්ථෙ ඛග්ගං ඨපෙත්වා ස්වෙ අන්තරද්වාරෙ ඨත්වා පවිසන්තස්සෙවස්ස සීසං ඡින්දිත්වා ඛණ්ඩාඛණ්ඩිකං කත්වා කඤ්චි අජානාපෙත්වා වච්චකුටියං පක්ඛිපිත්වා න්හාත්වා ආගච්ඡෙය්‍යාථාති ආහ.

තෙ සාධූති සම්පටිච්ඡිත්වා ස්වෙ ආගන්ත්වා එවං කරිස්සාමාති අඤ්ඤමඤ්ඤං විචාරෙත්වා අත්තනො නිවෙසනානි අගමංසු. රාජාපි සායං භුත්තභොජනො සිරිසයනෙ නිපජ්ජිත්වා මහාසත්තස්ස ගුණෙ අනුස්සරි. අථස්ස තාවදෙව සොකො උප්පජ්ජි. සරීරතො සෙදා මුච්චන්ති සයනෙ අස්සාදං අලභන්තො අපරාපරං පරිවත්තති. අථස්ස අග්ගමහෙසී උපනිපජ්ජි. සො තාය සද්ධිං සල්ලාපමත්තම්පි න කරි. අථ නං සා කිං නු ඛො මහාරාජ සල්ලාපමත්තම්පි න කරොථ අපි නු ඛො මෙ කොචි අපරාධො අත්ථීති පුච්ඡි. නත්ථි දෙවි අපි ච ඛො බොධිපරිබ්බාජකො කිර අම්හාකං පච්චත්ථිකො ජාතොති තස්ස ස්වෙ ඝාතනත්ථාය පඤ්ච අමච්චෙ ආණාපෙසිං තෙ නං හනිත්වා ඛණ්ඩාඛණ්ඩිකං කත්වා වච්චකූපෙ ඛිපිස්සන්ති. සො පන අම්හාකං ද්වාදස සංවච්ඡරානි බහුං ධම්මං දෙසෙසි. එකාපරාධොපිස්ස මයා පච්චක්ඛතො න දිට්ඨපුබ්බො පරපත්තියෙන පන හුත්වා තස්ස මයා වධො ආණත්තො තෙන කාරණෙන සොචාමීති.

අථ නං සා සචෙ දෙව සො පච්චත්ථිකො ජාතො තං ඝාතෙන්තො කිං සොචසි. පච්චත්ථිකං නාම පුත්තම්පි ඝාතෙත්වා අත්තනො සොත්ථිභාවො කාතබ්බොව මා සොචිත්ථාති අස්සාසෙසි. සො තස්සා වචනෙන පටිලද්ධස්සාසො නිද්දං ඔක්කමි. තස්මිං ඛණෙ කොලෙය්‍යකො පිඞ්ගලසුනඛො තං කථං සුත්වා ස්වෙ මයා අත්තනො බලෙන තස්ස ජීවිතං දාතුං වට්ටතීති චින්තෙත්වා පුන දිවසෙ පාතොව පාසාද

ඔරුය්හ මහාද්වාරං ආගන්ත්වා උම්මාරෙ සීසං කත්වා මහාසත්තස්ස ආගමනමග්ගං ඔලොකෙන්තො නිපජ්ජි. තෙපි ඛො අමච්චා පාතොව ඛග්ගහත්ථා ආගන්ත්වා ද්වාරන්තරෙ අට්ඨංසු. බොධිසත්තොපි වෙලං සල්ලක්ඛෙත්වා උය්‍යානා නික්ඛම්ම රාජද්වාරං ආගඤ්ඡි.

අථ නං සුනඛො දිස්වා මුඛං විවරිත්වා චතස්සො දාඨා දස්සෙත්වා කිං භන්තෙ ජම්බුදීපතලෙ අඤ්ඤත්‍ර භික්ඛං න ලභසි අම්හාකං රාජා තං මාරණත්ථාය පඤ්ච අමච්චෙ ඛග්ගහත්ථෙ ද්වාරන්තරෙ ඨපෙසි. මා ත්වං නලාටෙන මච්චුං ගහෙත්වා ආගමිස්සසි සීඝං පක්කමාහි මහාසද්දෙන විරවි. සො සබ්බරුදඤ්ඤුතාය තමත්ථං ඤත්වා තතොව නිවත්තිත්වා උය්‍යානං ගන්ත්වා පක්කමණත්ථාය පරික්ඛාරෙ ආදියි.

රාජාපි සීහපඤ්ජරෙ ඨිතො තං ආගච්ඡන්තඤ්ච ගච්ඡන්තඤ්ච දිස්වා සචෙ අයං මම පච්චත්ථිකො භවෙය්‍ය උය්‍යානං ගන්ත්වා බලං සන්නිපාතාපෙත්වා කම්මසජ්ජො භවිස්සති නොචෙ අත්තනො පරික්ඛාරෙ ගහෙත්වා ගමණසජ්ජො භවිස්සති ජානිස්සාමි තාවස්ස කිරියන්ති උය්‍යානං ගන්ත්වා මහාසත්තං අත්තනො පරික්ඛාරෙ ආදාය ගමිස්සාමීති පණ්ණසාලතො නික්ඛන්තං චඞ්කමණකොටියං දිස්වා වන්දිත්වා එකමන්තං ඨිතො ගාථමාහ.

කින්නු දණ්ඩං කිමජිනං කිං ඡත්තං කිං උපාහනං,
කිං අඞ්කුසඤ්ච පත්තඤ්ච සඞ්ඝාටිඤ්චාපි බ්‍රාහ්මණ,
තරමානරූපො ගණ්හාසි කින්නු පත්ථයසෙ දිසන්ති.

තස්සත්ථො–භන්තෙ පුබ්බෙ ත්වං අම්හාකං ඝරං ආගච්ඡන්තො දණ්ඩාදීනි න ගණ්හසි. අජ්ජ පන කෙන කාරණෙන දණ්ඩඤ්ච අජිනඤ්ච ඡත්තඤ්ච උපාහනඤ්ච මත්තිකපසිබ්බකොලම්බනඅඞ්කුසඤ්ච මත්තිකපත්තඤ්ච සඞ්ඝාටිඤ්චාති සබ්බෙපිමෙ පරික්ඛාරෙ තරමානො ගණ්හාසි කතරං නු දිසං පත්ථෙසි. කත්ථ ගන්තුකාමොසීති පුච්ඡි.

තං සුත්වා මහාසත්තො අයං අත්තනා කතකම්මං න ජානාතීති මඤ්ඤති ජානාපෙස්සාමි නන්ති ද්වෙ ගාථා අභාසි.

ද්වාදසෙතානි වස්සානි වුසිතානි තවන්තිකෙ,
නාභිජානාමි සොනෙන පිඞ්ගලෙනාභිකූජිතං.

ස්වායං දිත්තොව නදති සුක්කදාඨං විදංසයං,
තව සුත්වා සභරියස්ස වීතසද්ධස්ස මං පතීති.

තත්ථ **අභිකූජිතන්ති** එතෙන තව සුනඛෙන එවං මහාවිරවෙන විරවිතං න ජානාමි. **දිත්තොවාති** දප්පිතොවිය. **සභරියස්සාති** තව සභරියස්ස මම මාරණත්ථාය පඤ්චන්නං අමච්චානං ආණත්තභාවං කථෙන්තස්ස සුත්වා කිං ත්වං අඤ්ඤත්‍ර භික්ඛං න ලභසි රඤ්ඤා තෙ වධො ආණත්තො ඉධ මාගච්ඡාති දන්තොව නදති. **වීතසද්ධස්සමං පතීති** මමන්තරෙ වීතසද්ධස්ස තව වචනං සුත්වා එවං නදතීති ආහ.

තතො රජා අත්තනො දෙසං සම්පටිච්ඡිත්වා තං ඛමාපෙන්තො චතුත්ථං ගාථමාහ.

අහු එස කතො දෙසො යථා භාසසි බ්‍රාහ්මණ,
එස භිය්‍යො පසීදමි වස බ්‍රාහ්මණ මාගමාති.

තත්ථ භිය්‍යොති සච්චං මයා එවං ආණත්තං අයං මෙ දෙසො එස පත්ථාහං ඉදානි අධිකතරං තයි පසීදමි ඉධෙව වස මා බ්‍රාහ්මණ අඤ්ඤත්ථ ගමාති.

තං සුත්වා මහාසත්තො මහාරාජ පණ්ඩිතා නාම තාදිසෙන පරපත්තියෙන අපච්චක්ඛකාරිනා සද්ධිං න සංවසන්තීති වත්වා තස්ස අනාචාරං පකාසෙන්තො ආහ.

සබ්බසෙතො පුරෙ ආසි තතොපි සබලො අහු,
සබ්බලොහිතකොදානි කාලො පක්කමිතුං මම.

අබ්භන්තරං පුරෙ ආසි තතො මජ්ඣෙ තතො බහි,
පුරානිද්ධමනා හොති සයමෙව වජාමහං.

වීතසද්ධං න සෙවෙය්‍ය උදපානංවනොදකං,
සචෙපි නං අනුඛණෙ වාරිකද්දමගන්ධිකං.

පසන්නමෙව සෙවෙය්‍ය අප්පසන්නං විවජ්ජයෙ,
පසන්නං පයිරුපාසෙය්‍ය රහදංවොදකත්ථිකො.

භජෙ භජන්තං පුරිසං අභජන්තං න භජ්ජයෙ,
අසප්පුරිසධම්මො සො යො භජන්තං න භජ්ජති.

යො භජන්තං න භජති සෙවමානං න සෙවති,
ස වෙ මනුස්සපාපිට්ඨො මිගො සාඛස්සිතො යථා.

අච්චාභික්ඛණසංසග්ගා අසමොසරණෙන ච,
එතෙන මිත්තා ජීරන්ති අකාලෙ යාචනාය ච.

තස්මා නාභික්ඛණං ගච්ඡෙ න ච ගච්ඡෙ චිරාචිරං,
කාලෙන යාචං යාචෙය්‍ය එවං මිත්තා න ජීයරෙ.

අති චිරං නිවාසෙන පියො භවති අප්පියො,
ආමන්ත ඛො තං ගච්ඡාම පුරා තෙ හොම අප්පියාති.

තත්ථ **සබ්බසෙතොති** මහාරාජ පඨමමෙව තව නිවෙසනෙ මම ඔදනො සබ්බසෙතො අහොසි. යං ත්වං භුඤ්ජසි තමෙව දාපෙසීති අත්ථො. **තතොති** තතො පච්ඡා පරිභෙදකානං වචනං ගහෙත්වා තව මයි විරත්තකාලෙ **සබලො** මිස්සකොදනො ජාතො. **ඉදානීති** ඉදානි **සබ්බලොහිතකො** ජාතො. **කාලොති** අඤ්ඤාණස්ස තව සන්තිකා ඉදානි මම පක්කමිතුං කාලො. **අබ්භන්තරන්ති** පඨමං මම අබ්භන්තරං ආසනං ආසි. අලඞ්කතමහාතලමහි උස්සිතසෙතච්ඡත්තෙන රාජපල්ලඞ්කෙයෙව මං නිසීදාපෙසුං. **මජ්ඣෙති** සොපානමත්ථකෙ. **පුරානිද්ධමනා**

හොතීති යාව ගීවායං ගහෙත්වා නික්කඩ්ඪන්තො න හොති. **අනුඛණෙයි** සචෙ අනුදකං උදපානං පතන්තො පුරිසො උදකං අපස්සන්තො කලලං වියූහිත්වා අනුඛණෙය්‍ය තථාපි තං වාරිකද්දමගන්ධිකං භවෙය්‍ය අමනුඤ්ඤතාය න පිවෙය්‍ය තථෙව චිතසද්ධං පයිරූපාසන්තෙන ලද්ධපච්චයාපි පරිත්තා චෙව ලූඛා ච අමනුඤ්ඤා අපරිභොගාරහාති අත්ථො. **පසන්නන්ති** පතිට්ඨිතසද්ධං. **රහදන්ති** ගම්භීරං මහාරහදං. **භජන්තන්ති** අත්තානං භජන්තමෙව භජෙය්‍ය. **අභජන්තන්ති** පච්චත්ථිකං. **න භජ්ජයෙති** න භජෙය්‍ය. **න භජ්ජතීති** යො පුරිසො අත්තානං භජන්තං හිතචිත්තං පුග්ගලං න භජති සො අසප්පුරිසධම්මො නාමාති. **මනුස්සපාපිට්ඨොති** මනුස්සලාමකො පතිකුට්ඨො පච්ඡිමකො. **සාඛස්සිතොති** මක්කටො. **අච්චාභික්ඛණසංසග්ගාති** අතිවිය අභිණ්හසංසග්ගෙන. **අකාලෙති** අයුත්තප්පත්තකාලෙ පරස්ස පියභණ්ඩං යාචනාය මිත්තා ජීරන්ති නාම ත්වම්පි අචිරං නිවාසෙන මයි මෙත්තං භින්දි. **තස්මාති** යස්මා අච්චාභික්ඛණසංසග්ගෙන අසමොසරණෙන ච මිත්තා ජීරන්ති තස්මා. **චිරචිරන්ති** චිරකාලං වීතිනාමෙත්වා චිරං **න ගච්ඡෙ** න උපසඞ්කමෙය්‍ය. **යාචන්ති** යාචිතබ්බං භණ්ඩකං යුත්තකාලෙ යාචෙය්‍ය. **න ජීයරෙති** එවං මිත්තා න ජීරන්ති. **පුන තෙ එහාමාති** යාව තව අප්පියා න හොම තාව ආමන්තෙත්වා එවං ගච්ඡාමාති.

රාජා ආහ.

එවං චෙ යාචමානානං අඤ්ජලිං නාවබුජ්ඣසි,
පරිචාරකානං සන්තානං වචනං න කරොසි නො,
එවන්තං අභියාචාම පුන කයිරාසි පරියායන්ති.

තත්‍ථ **නාවබුජ්ඣසීති** සචෙ භන්තෙ එවං යාචන්තෙහි මයා කතං අඤ්ජලිං න ජානාසි න පටිග්ගණ්හසීති අත්ථො. **පරියායන්ති** පුන ඉධාගමනාය එකවාරං කරෙය්‍යාසීති යාචති.

බොධිසත්තො ආහ.

එවඤ්චෙ නො විහරතං අන්තරායො න හෙස්සති,
තුම්හඤ්චාපි මහාරාජ අම්හං වා රට්ඨවඩ්ඪන,
අප්පෙව නාම පස්සෙම අහොරත්තානමච්චයෙති.

තත්‍ථ **එවඤ්චෙ නොති** සචෙ මහාරාජ එවං නානා හුත්වා විහරන්තානං අම්හාකං අන්තරායො න හෙස්සති තුය්හං වා මය්හං වා ජීවිතං පවත්තිස්සතීති දීපෙති. **පස්සෙමාති** අපි නාම පස්සෙය්‍යාම.

එවං වත්වා මහාසත්තො රඤ්ඤො ධම්මං දෙසෙත්වා අප්පමත්තො හොහි මහාරාජාති වත්වා උය්‍යානා නික්ඛමිත්වා එකස්මිං සභාගට්ඨානෙ භික්ඛාය චරිත්වා බාරාණසිතො නික්ඛම්ම අනුපුබ්බෙන හිමවන්තො කාසමෙව ගන්ත්වා කිඤ්චි කාලං වසිත්වා පුන ඔතරිත්වා එකං පච්චන්තගාමං නිස්සාය අරඤ්ඤෙ විහාසි. තස්ස පන ගතකාලතො පට්ඨාය

ණත අමච්චා පුන විනිච්ඡයෙ නිසීදිත්වා විලොපං කරොන්තා චින්තයිංසු සචෙ මහාබොධිපරිබ්බාජකො පුන ආගමිස්සති ජීවිතං නො නත්ථි කිං නු ඛ්වස්ස අනාගමනකාරණං කරෙය්‍යාමාති. අථ නෙසං එතදහොසි ඉමෙ සත්තා පටිබද්ධට්ඨානං නාම පජහිතුං න සක්කොන්ති කිං නු ඛ්වස්ස ඉධ පටිබද්ධට්ඨානන්ති. තතො රඤ්ඤො අග්ගමහෙසීති ඤත්වා ඨානං ඛො පනෙතං විජ්ජති යං සො ඉමං නිස්සාය ආගච්ඡෙය්‍ය පටිගච්චෙව නං මාරාපෙස්සාමාති. තෙ රාජානං එතදවොචුං දෙව ඉමෙ දිවසෙ නගරෙ එකා කථා සුය්‍යතීති. කිං කථා නාමාති. මහාබොධිපරිබ්බාජකො ච කිර දෙවී ච අඤ්ඤමඤ්ඤං සාසනපටිසාසනං පෙසෙන්තීති. කින්ති කත්වාති. තෙන කිර දෙවියා පෙසිතං සක්කා නු ඛො අත්තනො බලෙන රාජානං මාරාපෙත්වා මම සෙතච්ඡත්තං දාතුන්ති. තායපිස්ස පෙසිතං රඤ්ඤො මාරණං නාම මම භාරො මහාබොධිපරිබ්බාජකො ඛිප්පං ආගච්ඡතූති. රාජා තෙසං පුනප්පුනං කථෙන්තානං සද්දහිත්වා ඉදානි කිං කාතබ්බන්ති පුච්ඡිත්වා දෙවිං මාරෙතුං වට්ටතීති වුත්තෙ අනුපපරික්ඛිත්වාව තෙනහි නං තුම්හෙව මාරෙත්වා ඛණ්ඩාඛණ්ඩිකං ඡින්දිත්වා වච්චකූපෙ ඛිපථාති ආහ. තෙ තථා කරිංසු. තස්සා මාරිතභාවො සකලනගරෙ පාකටො අහොසි.

අථස්ස චත්තාරො පුත්තා ඉමිනා නො නිරපරාධා මාතා මාරිතාති රඤ්ඤො පච්චත්ථිකා අහෙසුං. රාජා මහාභයප්පත්තො අහොසි. මහාසත්තො පරම්පරාය තං පවත්තිං සුත්වා චින්තෙසි ඨපෙත්වා මං අඤ්ඤො තෙ කුමාරෙ සඤ්ඤාපෙත්වා පිතරං ඛමාපෙතුං සමත්ථො නාම නත්ථි. රඤ්ඤො ච ජීවිතං දස්සාමි කුමාරෙ ච පාපතො මොචෙස්සාමීති. සො පුන දිවසෙ පච්චන්තගාමං පවිසිත්වා මනුස්සෙහි දින්නං මක්කටමංසං ඛාදිත්වා තස්ස චම්මං යාචිත්වා අස්සමපදෙ සුක්ඛාපෙත්වා නිග්ගන්ධං කත්වා නිවාසෙසිපි පාරුපෙසිපි අංසෙපි ඨපෙසි කිං කාරණා බහුපකාරො මෙති වචනත්ථාය. සො තං චම්මං ආදාය අනුපුබ්බෙන බාරාණසිං ගන්ත්වා කුමාරෙ උපසඞ්කමිත්වා පිතුඝාතකකම්මං නාම දාරුණං තං වො න කාතබ්බං අජරාමරො සත්තො නාම නත්ථි අහං තුම්හෙ අඤ්ඤමඤ්ඤං සමග්ගෙ කරිස්සාමීති ආගතො තුම්හෙ මයා පහිතෙ සාසනෙ ආගච්ඡෙය්‍යාථාති කුමාරෙ ඔවදිත්වා අන්තොනගරෙ උය්‍යානං පවිසිත්වා මක්කටචම්මං අත්ථරිත්වා සිලාපට්ටෙ නිසීදි.

අථ නං උය්‍යානපාලො දිස්වා වෙගෙන ගන්ත්වා රඤ්ඤො ආරොචෙසි. රාජා සුත්වාව සඤ්ජාතසොමනස්සො තෙ අමච්චෙ ආදාය තත්ථ ගන්ත්වා මහාසත්තං වන්දිත්වා නිසීදිත්වා පටිසන්ථාරං කාතුං ආරභි. මහාසත්තො තෙන සද්ධිං අසම්මොදිත්වා මක්කටචම්මංයෙව පරිමජ්ජි. අථ නං එවමාහ භන්තෙ තුම්හෙ මං අකථෙත්වා මක්කටචම්මමෙව පරිමජ්ජථ. කිං ඉවා ඉදං මයා බහුපකාරතරන්ති. ආම මහාරාජ බහුපකාරො මෙ එස වානරො අහමස්ස පිට්ඨෙ නිසීදිත්වා විචරිං. අයං මෙ පානීයඝටං ආහරි. වසනට්ඨානං සම්මජ්ජි. ආභිසමාචාරිකවත්තපටිවත්තං මෙ

අකාසි. අහං පන අත්තනො දුබ්බලචිත්තතායස්ස මංසං ඛාදිත්වා චම්මං සුක්ඛාපෙත්වා අත්ථරිත්වා නිසීදාමි චෙව නිපජ්ජාමි ච එවං බහුප්පකාරො එස මය්හන්ති ඉති සො තෙසං වාදෙ භින්දනත්ථාය වානර චම්මෙව වානරෙව වානරවොහාරං ආරොපෙත්වා තං තං පරියායං සන්ධාය ඉමං කථං කථෙසි. සො හි තස්ස තිවත්ථුපුබ්බත්තා පිට්ඨෙ නිසීදිත්වා විචරිතන්ති ආහ. තං අංසෙ කත්වා පාණීයඝටස්ස ආහටත්තා පාණීයඝටං ආහරීති ආහ. තෙන චම්මෙන භූමියා සම්මට්ඨපුබ්බත්තා වසනට්ඨානං සම්මජ්ජීති ආහ. නිපන්නකාලෙ තෙන චම්මෙන පිට්ඨියා අක්කන්තකාලෙ පාදානං වුට්ඨපුබ්බත්තා වත්තපටිවත්තං මෙ අකාසීති ආහ. ජාතකාලෙ පන තස්ස මංසං ලභිත්වා ඛාදිතත්තා අහං පන අත්තනො දුබ්බලචිත්තතායස්ස මංසං ඛාදිතන්ති ආහ.

තං සුත්වා තෙ අමච්චා පාණාතිපාතො තෙන කතොති සඤ්ඤාය පස්සථ භො පබ්බජිතස්ස කම්මං මක්කටං කිර මාරෙත්වා මංසං ඛාදිත්වා චම්මං ගහෙත්වා විචරතීති පාණිං පහරිත්වා පරිහාසමකංසු. මහාසත්තො තෙ තථා කරොන්තෙ දිස්වා ඉමෙ අත්තනො වාද භෙදනත්ථාය මම චම්මං ආදාය ආගතභාවං න ජානන්ති ජානා පෙස්සාමි නෙති අහෙතුකවාදිං තාව ආමන්තෙත්වා පුච්ඡි ආවුසො ත්වං කස්මා මං පරිහසසීති. මිත්තදුබ්භිකම්මස්ස චෙව පාණාතිපාතස්සච කතත්තාති.

තතො මහාසත්තො යො පන ගතියා චෙව දිට්ඨියා ච තෙ සද්දහිත්වා එවං කරෙය්‍ය තෙන කිං දුක්කතන්ති තස්ස වාදං භින්දන්තො ආහ.

උදීරණා චෙ සඞ්ගත්‍යා භාවාය මනුවත්තති,
අකාමා අකරණීයංවා කරණීයංවාපි කුබ්බති,
අකාමකරණීයස්මිං කුවිධ පාපෙන ලිප්පති.

සො චෙ අත්ථොච ධම්මො ච කල්‍යාණො න ච පාපකො,
භොතො චෙ වචනං සච්චං සුහතො වානරො මයා.

අත්තනො චෙ හි වාදස්ස අපරාධං විජානිය,
න මං ත්වං ගරහෙය්‍යාසි භොතො වාදො හි තාදිසොති.

තත්ථ උදීරණාති කථා. සඞ්ගත්‍යාති සඞ්ගතියා ජනානං අභිජාතීනං තං තං අභිජාතිං උපගමණෙන. භාවාය මනුවත්තතීති භාවෙන අනුවත්තති කාරණත්ථෙ සම්පදානං. අකාමාති අකාමෙන අනිච්ඡාය. අකරණීයංවාති අකත්තබ්බං පාපකං වා. කරණීයං වාති කත්තබ්බං කුසලං වා. කුබ්බතීති කරොති. කුවිධාති කො ඉධ. ඉදං වුත්තං හොති ත්වං අහෙතුවාදී නත්ථි හෙතු නත්ථි පච්චයො, සත්තානං සඞ්කිලෙසායාති ආදිදිට්ඨිකො අයං ලොකො සඞ්ගතියා චෙව සභාවෙන ච අනුවත්තති පරිණමති තත්ථ තත්ථ සුඛදුක්ඛං පටිසංවෙදෙති. අකාමකොච පාපං වා පුඤ්ඤං වා කරොතීති වදසි

අයං තව උදීරණා සචෙ තථා එවං සන්තෙ අකාමකරණීයස්මිං අත්තනො ධම්මතාය පවත්තමානෙ පාපෙ කො ඉධ සත්තො පාපෙන ලිප්පති. සචෙ හි අත්තනා අකතෙන පාපෙන ලිප්පති න කොචි න ලිප්පෙය්‍යාති. **සො චෙති** සො අහෙතුකවාදසඞ්ඛාතො තව භාසිතත්ථො අත්ථොව අත්ථජොතකොව ධම්මො **කල්‍යාණො** චෙ **න පාපකො** අහෙතු අප්පච්චයා සත්තා සංකිලිස්සන්ති සුඛදුක්ඛං පටිසංවෙදියන්තීති ඉදං භොතො වචනං සච්චං චෙ **සුහතො වානරො මයා** කො එත්ථ මම දොසොති අත්ථො. **විජානියාති** සම්ම සචෙහි ත්වං අත්තනො වාදස්ස අපරාධං ජානෙය්‍යාසි න මං ගරහෙය්‍යාසි. කිං කාරණා **භොතො වාදො හි තාදිසො** තස්මා අයං මම වාදං කාරෙතීති මං පසංසෙය්‍යාසි. අත්තනො පන වාදං අජානන්තො මං ගරහසීති.

එව මහාසත්තො තං නිග්ගණ්හිත්වා අප්පටිභාණං අකාසි. සොපි රාජපරිසතිං මඞ්කුභූතො පත්තක්ඛන්ධො නිසීදි. මහාසත්තොපි තස්ස වාදං භින්දිත්වා ඉස්සරකරණවාදිං ආමන්තෙත්වා ත්වං ආවුසො මං කස්මා පරිහසසි යදි ඉස්සරනිම්මිතවාදං සාරතො පච්චෙසීති වත්වා ආහ.

ඉස්සරො සබ්බලොකස්ස සචෙ කප්පෙති ජීවිතං,
ඉද්ධිං බ්‍යසනභාවඤ්ච කම්මං කල්‍යාණපාපකං,
නිද්දෙසකාරී පුරිසො ඉස්සරො තෙන ලිප්පති.

සො චෙ අත්ථො ච ධම්මො ච කල්‍යාණො න ච පාපකො,
භොතො චෙ වචනං සච්චං සුහතො වානරො මයා.

අත්තනො චෙ හි වාදස්ස අපරාධං විජානිය,
න මං ත්වං ගරහෙය්‍යාසි භොතො වාදො හි තාදිසොති.

තත්ථ **කප්පෙති ජීවිතන්ති** සචෙ බ්‍රහ්මා වා අඤ්ඤො වා කොචි ඉස්සරො ත්වං කසියා ජීව. ත්වං ගොරක්ඛෙනාති එවං සබ්බලොකස්ස ජීවිතං සංවිදහති විචාරෙති. **ඉද්ධිං බ්‍යසනභාවඤ්චාති** ඉති ඉස්සරියාදි භෙදා ඉද්ධියො ච ඤාතිවිනාසාදිකං බ්‍යසනභාවඤ්ච සෙසඤ්ච කල්‍යාණපාපකං කම්මං සබ්බං යදි ඉස්සරොව කප්පෙති කාරෙති. **නිද්දෙසකාරීති** යදි තස්ස නිද්දෙසං ආණත්තිමෙව සෙසො යො කොචි පුරිසො කාරෙති එවං සන්තෙ යො කොචි පාපං කාරෙති තස්ස ඉස්සරෙන කතත්තා ඉස්සරොව තෙන පාපෙන ලිප්පති. සෙසං පුරිමනයෙනෙව වෙදිතබ්බං. යථා ච ඉධ එවං සබ්බත්ථ.

ඉති අම්බතොව මුග්ගරං ගහෙත්වා අම්බං පාතෙන්තො විය ඉස්සරකාරණෙනෙව ඉස්සරකරණවාදං භින්දිත්වා පුබ්බෙකතවාදිං ආමන්තෙත්වා ත්වා ආවුසො කිං මං පරිහසසි යදි පුබ්බෙකතවාදං සච්චං මඤ්ඤසීති වත්වා ආහ.

සචෙ පුබ්බෙකතහෙතු සුඛදුක්ඛං නිගච්ඡති,
පොරාණකං කතං පාපං තමෙසො මුච්චතෙ ඉණං,
පොරාණකඉණමොක්ඛො ක්වීධ පාපෙන ලිප්පති.

සො චෙ අත්ථො ච ධම්මො ච කල්‍යාණො න ච පාපකො,
භොතො චෙ වචනං සච්චං සුහතො වානරො මයා.

අත්තනො චෙ හි වාදස්ස අපරාධං විජානිය,
න මං ත්වං ගරහෙය්‍යාසි භොතො වාදො හි තාදිසොති.

තත්ථ **පුබ්බෙකතහෙතූති** පුබ්බෙකතහෙතු පුරිමභවෙ කතකම්මකාරණෙනෙව. **තමෙසො මුච්චතෙ ඉණන්ති** යො වධබන්ධාදිදුක්ඛං පාපුණාති යදි සො යං තෙන පොරාණකං කතං පාපං තං ඉදානි ඉණං මුච්චති එවං සන්තෙ මමාපි එස පොරාණකඉණතො මොක්ඛො අනෙන හි මක්කටෙන පුබ්බෙ පරිබ්බාජකෙන හුත්වා අහං මක්කටො සමානො මාරෙත්වා ඛාදිතො භවිස්සාමි ස්වායං ඉධ මක්කටත්තං පත්තො මයා පරිබ්බාජකත්තං පත්තෙන මාරෙත්වා ඛාදිතො භවිස්සති කො ඉධ පාපෙන ලිප්පතීති.

ඉති සො තස්සාපි වාදං භින්දිත්වා උච්ඡෙදවාදිං අභිමුඛං කත්වා ත්වං ආවුසො නත්ථි දින්නන්ති ආදීනි වත්වා ඉධෙව සත්තා උච්ඡිජ්ජන්ති පරලොකගතා නාම නත්ථීති මඤ්ඤමානො කස්මා මං පරිහසසීති සන්තජ්ජෙත්වා ආහ.

චතුන්නංයෙවුපාදාය රූපං සම්භොති පාණිනං,
යතො ච රූපං සම්භොති තත්ථෙව අනුපගච්ඡති.

ඉධෙව ජීවති ජීවො පෙච්ච පෙච්ච විනස්සති,
උච්ඡිජ්ජති අයං ලොකො යෙ බාලා යෙ ච පණ්ඩිතා,
උච්ඡිජ්ජමානෙ ලොකස්මිං ක්වීධ පාපෙන ලිප්පති.

සො චෙ අත්ථො ච ධම්මො ච කල්‍යාණො න ච පාපකො,
භොතො චෙ වචනං සච්චං සුහතො වානරො මයා.

අත්තනො චෙ හි වාදස්ස අපරාධං විජානිය,
න මං ත්වං ගරහෙය්‍යාසි භොතො වාදො හි තාදිසොති.

තත්ථ **චතුන්නන්ති** පඨවිආදීනං භූතානං. **රූපන්ති** රූපක්ඛන්ධො. **තත්ථෙවාති** යතො තං රූපං සම්භොති නිරුජ්ඣනකාලෙපි තත්ථෙව නිගච්ඡති ඉමිනා තස්ස චාතුම්මහාභූතිකො අයං පුරිසො යදා කාලං කරොති පඨවී පඨවිකායං අනුපෙති අනුපගච්ඡති ආපො තෙජො වායො වායොකායං අනුපෙති අනුපගච්ඡති ආකාසං ඉන්ද්‍රියානි සඞ්කමන්ති ආසන්දිපඤ්චමා පුරිසා මතං ආදාය ගච්ඡන්ති යාව ආළාහනා පදානි පඤ්ඤායන්ති කාපොතකානි අට්ඨීනි භවන්ති භස්මන්තා ආහුතියො දත්තුපඤ්ඤත්තං යදිදං දානං තෙසං තුච්ඡා මුසා විලාපො යෙ කෙචි අත්ථිකවාදං වදන්ති බාලාච පණ්ඩිතාච කායස්සභෙදා උච්ඡිජ්ජන්ති

විනස්සන්ති න ගච්ඡන්ති පරම්මරණාති ඉමං දිට්ඨිං පතිට්ඨාපෙසි. ඉධෙවාති ඉමස්මිං යෙව ලොකෙ ජීවො ජීවති. පෙච්ච පෙච්ච විනස්සතීති පරලොකෙ නිබ්බත්තසත්තා ගතිවසෙන ඉධ අනාගන්ත්වා තත්ථෙව පරලොකෙ විනස්සන්ති උච්ඡිජ්ජන්ති එවං. උච්ඡිජ්ජමානෙ ලොකස්මිං කො ඉධ පාපෙන ලිප්පතීති.

ඉති සො තස්සාපි වාදං භින්දිත්වා ඛත්තවිජ්ජවාදිං ආමන්තෙත්වා ත්වං ආවුසො මාතාපිතරෙපි මාරෙත්වා අත්තනො අත්ථො කාතබ්බොති ඉමං ලද්ධිං උක්ඛිපිත්වා විචරන්තො, කස්මා මං පරිගණ්හසීති වත්වා ආහ.

ආහු ඛත්තවිධා ලොකෙ බාලා පණ්ඩිතමානිනො,
මාතරං පිතරං හඤ්ඤෙ අථො ජෙට්ඨම්පි භාතරං,
හනෙය්‍ය පුත්තදාරෙ ච අත්ථො චෙ තාදිසො සියාති.

තත්ථ ඛත්තවිධාති ඛත්තවිජ්ජා. අයමෙව වා පාඨො. ඛත්තවිජ්ජාචරියානං එතං නාමං. බාලා පණ්ඩිතමානිනොති බාලා සමානාපි පණ්ඩිතා මයං අත්තනො පණ්ඩිතභාවං පකාසෙස්සාමාති මඤ්ඤමානා පණ්ඩිතමානිනො හුත්වා එවමාහු. අත්ථො චෙති සචෙ අත්තනො තථාරූපො කොචි අත්ථො සියා න කිඤ්චි පරිවජ්ජෙය්‍ය සබ්බං හනෙය්‍යෙවාති වදන්ති. ත්වම්පි තෙසං අඤ්ඤතරොති.

එවං තස්ස ලද්ධිං පතිට්ඨාපෙත්වා අත්තනො ලද්ධිං පකාසෙන්තො ආහ.

යස්ස රුක්ඛස්ස ඡායාය නිසීදෙය්‍ය සයෙය්‍ය වා,
න තස්ස සාඛං භඤ්ජෙය්‍ය මිත්තදුබ්භො හි පාපකො.

අථ අත්ථෙ සමුප්පන්නෙ සමූලමපි අබ්බහෙ,
අත්ථො මෙ සම්බලෙනාපි සුහතො වානරො මයා.

අත්තනො චෙ හි වාදස්ස අපරාධං විජානිය,
න මං ත්වං ගරහෙය්‍යාසි භොතො වාදෙ හි තාදිසොති.

තත්ථ අම්භො ඛත්තවිජ්ජ අම්හාකං පන ආචරියා එවං වණ්ණෙන්ති අත්තනා පරිභුත්තච්ඡායස්ස රුක්ඛස්සාපි සාඛං වා පණ්ණං වා න භඤ්ජෙය්‍ය. කිං කාරණා, මිත්තදුබ්භොහි පාපකො ත්වං පන එවං වදෙසි. අථ අත්ථෙ සමුප්පන්නෙ සමූලමපි අබ්බහෙති මමඤ්ච පාථෙය්‍යෙන අත්ථො අහොසි. තස්මා සචෙපෙස මයා හතො තථාපි අත්ථො මෙ සම්බලෙනාපි සුහතො වානරො මයාති.

එවං සො තස්සාපි වාදං භින්දිත්වා පඤ්චසුපි තෙසු අප්පටිභාණෙසු නිසින්නෙසු රාජානං ආමන්තෙත්වා මහාරාජ ත්වං ඉමෙ පඤ්ච රට්ඨවිලොපකෙ මහාචොරෙ ගහෙත්වා විචරසි. අහො බාලො. එවරූපානං හි සංසග්ගෙන පුරිසො දිට්ඨධම්මිකම්පි සම්පරායිකම්පි මහාදුක්ඛං පාපුණෙය්‍යාති වත්වා රඤ්ඤො ධම්මං දෙසෙන්තො ආහ.

අහෙතුවාදො පුරිසො යො ච ඉස්සරකුත්තිකො,
පුබ්බෙකතීච උච්ඡෙදී යො ච ඛත්තවිධො නරො.

එතෙ අසප්පුරිසා ලොකෙ බාලා පණ්ඩිතමානිනො,
කරෙය්‍ය තාදිසො පාපං අථො අඤ්ඤම්පි කාරයෙ,
අසප්පුරිසසංසග්ගො දුක්ඛන්තො කටුකුද්‍රයොති.

තත්‍ථ **තාදිසොති** මහාරාජ යාදිසා එතෙ පඤ්ච දිට්ඨිගතිකා තාදිසො පුරිසො සයම්පි පාපං කරෙය්‍ය යො වාස්ස වචනං සුණාති තං අඤ්ඤම්පි කාරයෙ. **දුක්ඛන්තොති** එවරූපෙහි අසප්පුරිසෙහි සද්ධිං සංසග්ගො පරලොකෙපි ඉධ ලොකෙපි **දුක්ඛන්තො කටුකුද්‍රයො** ච හොති ඉමස්ස පනත්‍ථස්ස පකාසනත්‍ථං "යානි කානිචි භික්ඛවෙ භයානි උප්පජ්ජන්ති සබ්බානි තානි බාලතො"ති[1] සුත්තං ආහරිතබ්බං. ගොධජාතක සඤ්ජීවජාතක අකිත්තිජාතකාදීහි වායමන්තො දීපෙතබ්බො. ඉදානි ඔපම්මදස්සන වසෙන ධම්මදෙසනං වඩ්ඪෙන්තො ආහ.

උරබ්භරූපෙන බකාසු පුබ්බෙ
අසඞ්කිතො අජයූථං උපෙති,
හන්ත්වා උරණිං අජියං අජඤ්ච
චිත්‍රා සයිත්වා යෙන කාමං පලෙති.

තථාවිධෙකෙ සමණබ්‍රාහ්මණාසෙ
ඡදනං කත්වා වඤ්චයන්ති මනුස්සෙ,
අනාසකා ථණ්ඩිලසෙය්‍යකා ච
රජොජල්ලං උක්කුටිකප්පධානං.
පරියායභත්තඤ්ච අපානකත්තං
පාපාචාරා අරහන්තො වදනා.

එතෙ අසප්පුරිසා ලොකෙ බාලා පණ්ඩිතමානිනො,
කරෙය්‍ය තාදිසො පාපං අථො අඤ්ඤම්පි කාරයෙ,
අසප්පුරිසසංසග්ගො දුක්ඛන්තො කටුකුද්‍රයො.

යමාහු නත්‍ථි විරියන්ති හෙතුඤ්ච අපවදන්ති යෙ,
පරකාරං අත්තකාරඤ්ච යෙ තුච්ඡං සමවණ්ණයුං.

එතෙ අසප්පුරිසා ලොකෙ බාලා පණ්ඩිතමානිනො,
කරෙය්‍ය තාදිසො පාපං අථො අඤ්ඤම්පි කාරයෙ,
අසප්පුරිසසංසග්ගො දුක්ඛන්තො කටුකුද්‍රයො.

සචෙ හි විරියං නාස්ස කම්මං කල්‍යාණපාපකං,
න භරෙ වඩ්ඪකිං රාජා නපි යන්තානි කාරයෙ.

යස්මා ච විරියං අත්‍ථි කම්මං කල්‍යාණපාපකං,
තස්මා යන්තානි කාරෙති රාජා භරති වඩ්ඪකිං.

යදි වස්සසතං දෙවො න වස්සෙ න හිමං පතෙ,
උච්ඡිජ්ජෙය්‍ය අයං ලොකො විනස්සෙය්‍ය අයං පජා.

---

1. අඞ්ගුත්තර දුකනිපාත.

යස්මා ච වස්සතී දෙවො හිමඤ්චාපි ඵුසීයති,
තස්මා සස්සානි පච්චන්ති රට්ඨඤ්ච පල්ලතෙ චිරං.

ගවඤ්චෙ තරමානානං ජිම්හං ගච්ඡති පුඞ්ගවො,
සබ්බා තා ජිම්හං ගච්ඡන්ති නෙත්තෙ ජිම්හං ගතෙ සති.

එවමෙව මනුස්සෙසු යො හොති සෙට්ඨසම්මතො,
සො චෙ අධම්මං චරති පගෙව ඉතරා පජා.
සබ්බං රට්ඨං දුක්ඛං සෙති රාජා චෙ හොති අධම්මිකො.

ගවඤ්චෙ තරමානානං උජුං ගච්ඡති පුඞ්ගවො,
සබ්බා තා උජුං ගච්ඡන්ති නෙත්තෙ උජු ගතෙ සති.

එවමෙව මනුස්සෙසු යො හොති සෙට්ඨසම්මතො,
සො චෙව ධම්මං චරති පගෙව ඉතරා පජා,
සබ්බං රට්ඨං සුඛං සෙති රාජා චෙ හොති ධම්මිකො.

මහාරුක්ඛස්ස ඵලිනො ආමං ඡින්දති යො ඵලං,
රසඤ්චස්ස න ජානාති බීජඤ්චස්ස විනස්සති.

මහාරුක්ඛූපමං රට්ඨං අධම්මෙන යො පසාසති,
රසඤ්චස්ස න ජානාති රට්ඨඤ්චස්ස විනස්සති.

මහාරුක්ඛස්ස ඵලිනො පක්කං ඡින්දති යො ඵලං,
රසඤ්චස්ස විජානාති බීජඤ්චස්ස න නස්සති.

මහාරුක්ඛූපමං රට්ඨං ධම්මෙන යො පසාසති,
රසඤ්චස්ස විජානාති රට්ඨඤ්චස්ස න නස්සති.

යො ච රාජා ජනපදං අධම්මෙන පසාසති,
සබ්බොසධීහි සො රාජා විරුද්ධො හොති ඛත්තියො.

තථෙව නෙගමෙ හිංසං යෙ යුත්තා කයවික්කයෙ,
ඔජදානබලීකාරෙ ස කොසෙන විරුජ්ඣති.

පහාරවර ඛෙත්තඤ්ඤූ සඞ්ගාමෙ කතනිස්සමෙ,
උස්සිතෙ හිංසයං රාජා ස බලෙන විරුජ්ඣති.

තථෙව ඉසයො හිංසං සංයමෙ බ්‍රහ්මචාරිනො,
අධම්මචාරී ඛත්තියො සො සග්ගෙන විරුජ්ඣති.

යො ච රාජා අධම්මට්ඨො භරියං හන්ති අදූසකං,
ලුද්දං පසවතෙ පාපං පුත්තෙහි ච විරුජ්ඣති.
ධම්මඤ්චරෙ ජානපදෙ නිගමෙසු බලෙසු ච,
ඉසයො ච න හිංසෙය්‍ය පුත්තදාරෙ සමඤ්චරෙ.

ස තාදිසො භූමිපති රට්ඨපාලො අකොධනො,
සාමන්තෙ සම්පකම්පෙති ඉන්දොව අසුරාධිපොති.

තත්ථ **බහූ ස්සු පුබ්බෙති** බහවො පුබ්බෙ. **අස්සූති** නිපාතමත්තං. ඉදං වුත්තං හොති මහාරාජ පුබ්බෙ එකො උරබ්භරූපො බකො අහොසි තස්ස නඞ්ගුට්ඨං මහාදීඝං තං පන සො අන්තරසත්ථිම්හි පක්ඛිපිත්වා උරබ්භරූපෙන **අසඞ්කිතො අජයූථං** උපෙති තිරිං උරණිකඤ්ච අජිකඤ්ච අජඤ්ච හනිත්වා යෙන කාමං පලෙති. **තථාවිධෙකච්චෙති** තථාවිධා එකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා පබ්බජ්ජාලිඞ්ගෙන ඡදනං කත්වා අත්තානං ඡාදෙත්වා මධුරවචනාදීහි හිතකාමා විය හුත්වා ලොකං වඤ්චෙන්ති. **අනාසකාති** ආදි තෙසං ඡදනස්ස දස්සනත්ථං වුත්තං. එකච්චෙ හි මයං අනාසකා න කිඤ්චි ආහාරෙමාති මනුස්සෙ වඤ්චෙන්ති අපරෙ මයං ථණ්ඩිලසෙය්‍යකාති අඤ්ඤෙසං පන රජොජල්ලං ඡදනං අඤ්ඤෙසං උක්කුටිකප්පධානං තෙ ගච්ඡන්තාපි උප්පතිත්වා උක්කුටිකාව ගච්ඡන්ති අඤ්ඤෙසං සත්තාහදසාහාදි වාරභොජනසඞ්ඛාතං පරියායභත්තඡදනං අපරෙ අපානකත්තා හොන්ති. මයං පානීයං න පිවාමාති වදන්ති. **අරහන්තො වදානාති** පාපාචාරා හුත්වා මයං අරහන්තොති වදන්තා විචරන්ති. **එතෙති** මහාරාජ ඉමෙවා පබ්බජිතා හොන්තු අඤ්ඤෙ වා යාවන්තො දිට්ඨිගතිකා නාම සබ්බෙපි එතෙ අසප්පුරිසා. **සමාහූති** යෙ ආහු යෙ වදන්ති. **සචෙ හි විරියං නාස්සාති** මහාරාජ සචෙ ඤාණසම්පයුත්තකං කායිකචෙතසිකවිරියං න භවෙය්‍ය. **කම්මන්ති** කල්‍යාණපාපකං කම්මම්පි යදි න භවෙය්‍ය න කාරෙති එවං සන්තෙ වඩ්ඪකිං වා අඤ්ඤං වා කාරකෙ රාජා න පොසෙය්‍ය. **නපි යන්තානීති** නපි සත්තභූමකපාසාදාදීනි යන්තානි කාරෙය්‍ය. කිං කාරණා විරියස්සෙව කම්මස්ස ච අභාවා. **උච්ඡිජ්ජෙය්‍යාති** මහාරාජ යදි එත්තකං කාලං නෙව දෙවො වස්සෙය්‍ය නාපි හිමං පතෙය්‍ය අථ කප්පුට්ඨානකාලො විය අයං ලොකො උච්ඡිජ්ජෙය්‍ය. උච්ඡෙදවාදිනා කථිතනියාමෙන පන උච්ඡෙදො නාම නත්ථි. **පල්ලයෙති** පාලයති. **ගච්ඡඤ්ච කරමානානන්ති** වුත්තසෙසා ගාථා රඤ්ඤො ධම්මදෙසනත්ථමෙව වුත්තා. **තථා මහාරුක්ඛස්සාති** ආදිකා තත්ථ **මහාරුක්ඛස්සාති** මධුරඅම්බරුක්ඛස්ස. **අධම්මෙනාති** අගතිගමනෙන. **රසඤ්චස්ස න ජානාතීති** අධම්මිකො රාජා රට්ඨස්ස රසං ඔජං න ජානාති ආයසම්පත්තිං න ලභති විනස්සතීති සුඤ්ඤං හොති මනුස්සා ගාමනිගමෙ ඡඩ්ඩෙත්වා පච්චන්තං පබ්බතවිසමං භජන්ති. **සබ්බාති** ආයමුඛාති පච්ඡිජ්ජන්ති. **සබ්බොසධීහීති** සබ්බෙහි මූලතචපණ්ණපුප්ඵඵලාදීහි චෙව සප්පිනවනීතාදීහි ච ඔසධෙහි විරුජ්ඣති න තානි **සම්පජ්ජන්ති** අධම්මිකරඤ්ඤො හි පඨවී නිරොජා හොති තස්සා නිරොජතාය ඔසධානං ඔජං න හොති තානි රොගං වූපසමෙතුං න සක්කොන්ති ඉති සො තෙහි විරුද්ධො නාම හොති. **නෙගමෙති** නිගමවාසී කුටුම්බිකෙ හිංසන්තො පීළෙන්තො. **යෙ යුත්තාති** යෙ කයවික්කයෙ යුත්තා ආයානං මුඛා [illegible] තෙ ච හිංසන්තො. **ඔජදානබලිකාරෙති** තතො තතො ජනපදතො භණ්ඩාහාරකානං ඔජදානවසෙන ඔජදානකෙ [illegible] බලිඤ්ච [illegible] කාරෙන්තො

ස ඝොසෙනාති සො එතෙ හිංසන්තො අධම්මිකරාජා ධනාදිසෙද්දහි පරිහායන්තො ඝොසෙන විරුජ්ඣති නාම. **පහාරවරඛෙත්තඤ්ඤූති** ඉමස්මිං ඨානෙ විජ්ඣිතුං වට්ටතීති එවං පහාරවරානං ඛෙත්තං ජානන්තෙ ධනුග්ගහෙ. **සඞ්ගාමෙ කතනිස්සමෙති** යුද්ධෙසු කතකම්මෙ මහායොධෙ. **උස්සිතෙති** උග්ගතෙ පඤ්ඤාතෙ මහාමත්තෙ. **හිංසයන්ති** එවරූපෙ සයං වා හිංසන්තො පරෙහි වා හිංසාපෙන්තො. **බලෙනාති** බලකායෙන තථාවිධං හි රාජානං අයං බහූපකාරෙ අත්තනො රජ්ජදායකෙපි හිංසති කිමඞ්ග පන අම්හෙති අවසෙසාපිස්ස යොධා විජහන්ති යෙව ඉති සො බලෙන විරුද්ධො නාම හොති. **තථෙව ඉසයො හිංසන්ති** යථා ච නෙගමාදයො තථෙව එසිතගුණෙ පබ්බජිතෙ අක්කොසන පහරණාදීහි හිංසන්තො අධම්මචාරී රාජා කායස්සභෙදා අපායමෙව උපෙති සග්ගෙ නිබ්බත්තිතුං න සක්කොතීති සග්ගෙන විරුද්ධො නාම හොති. **භරියං හන්ති අදූසකන්ති** අත්තනො බාහුච්ඡායාය වඩ්ඪිතං පුත්තධීතාහි සංවඩ්ඪං සීලවතිං භරියං මිත්තපතිරූපකානං චොරානං වචනං ගහෙත්වා මාරෙති. **ලුද්දං පසවතෙ පාපන්ති** සො අත්තනො නිරයූපපත්තිං පසවති නිප්ඵාදෙති. **පුත්තෙහි චාති** ඉමස්මිං යෙව අත්තභාවෙ අත්තනො පුත්තෙහි සද්ධිං විරුජ්ඣතීති.

එවමස්ස සො තෙසං පඤ්චන්නං ජනානං කථං ගහෙත්වා දෙවියා මාරිතභාවඤ්ච පුත්තානං විරුද්ධභාවඤ්ච සන්ධිමුඛෙ චොරං චූළාය ගණ්හන්තොවිය කථෙසි. මහාසත්තො හි තෙසං අමච්චානං නිග්ගණ්හනඤ්ච ධම්මදෙසනඤ්ච දෙවියා තෙහි මාරිතභාවස්ස ආවිකරණත්ථඤ්ච තත්ථ අනුපුබ්බෙන කථං ආහරිත්වා ඔකාසං කත්වා එතමත්ථං කථෙසි. රාජා තස්ස වචනං සුත්වා අත්තනො අපරාධං ජානි. අථ නං මහාසත්තො ඉතො පට්ඨාය මහාරාජ එවරූපානං පාපානං කථං ගහෙත්වා මා පුන එවමකාසීති වත්වා ඔවදන්තො **ධම්මඤ්චරෙති** ආදිමාහ.

තත්ථ ධම්මඤ්චරෙති මහාරාජ රාජා නාම ජනපදං අධම්මිකෙන බලිනා අපීළෙන්තො ජනපදෙ ධම්මං චරෙය්‍ය සාමිකෙ අස්සාමිකෙ අකාරෙන්තො නෙගමෙසු ධම්මං චරෙය්‍ය අට්ඨානෙ අකිලමෙන්තො බලෙසු ධම්මං චරෙය්‍ය වධබන්ධඅනොකාසපරිහාසෙ පරිහරන්තො පච්චයෙ ච තෙසං දෙන්තො ඉසයො න විහිංසෙය්‍ය. ධීතරො යුත්තට්ඨානෙ පතිට්ඨපෙන්තො පුත්තෙ සිප්පානි සික්ඛාපෙත්වා සම්මාපරිහරන්තො භරියං ඉස්සරියවොස්සග්ගඅලඞ්කාරසම්මානනාදීහි අනුගණ්හන්තො පුත්තදාරෙ සමඤ්චරෙය්‍යාති. **ස තාදිසොති** සො තාදිසො රාජා පවෙණිං අභින්දිත්වා ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙන්තො රාජාණාය රාජතෙජෙන සාමන්තෙ සඞ්කම්පෙති තාපෙති චාලෙති. **ඉන්දොවාති** ඉදං උපමත්ථං වුත්තං. යථා අසුරෙ ජෙත්වා අභිභවිත්වා සීතකාලතො පට්ඨාය අසුරාධිපොති සඞ්ඛං ගතො ඉන්දො තෙ අත්තනො සපත්තභූතෙ අසුරෙ කම්පෙසි තථා කම්පෙතීති.

එවං මහාසත්තො රඤ්ඤො ධම්මං දෙසෙත්වා චත්තාරොපි කුමාරෙ පච්චක්ඛාපෙත්වා ඔවදිත්වා රඤ්ඤො කතකම්මං පකාසෙත්වා රාජානං ඛමාපෙත්වා මහාරාජ ඉතො පට්ඨාය අතුලෙත්වා පරිභෙදකානං කථං ගහෙත්වා මා එවරූපං සාහසිකකම්මං අකාසි. තුම්හෙපි කුමාරා රඤ්ඤො මා දුබ්භිත්ථාති සබ්බෙසං ඔවාදං අදාසි. අථ නං රාජා ආහ අහං භන්තෙ පුත්තෙසු ච දෙවියා ච අපරජ්ඣන්තො ඉමෙ නිස්සාය එතෙසං කථං ගහෙත්වා එතං පාපකම්ම අකාසිං ඉමෙ පඤ්චපි මාරෙමීති. න ලබ්භා මහාරාජ එවං කාතුන්ති. තෙන හි තෙසං හත්ථපාදෙ ඡින්දාපෙමීති. ඉදම්පි න සක්කා කාතුන්ති. රාජා සාධු භන්තෙති සම්පටිච්ඡිත්වා තෙ සබ්බස්සහරණෙ කත්වා පඤ්චචූළාකරණගද්දූලබන්ධනගොමයසිඤ්චනෙහි අවමානෙත්වා රට්ඨා පබ්බාජෙසි. බොධිසත්තොපි තත්ථ කතිපාහං වසිත්වා අප්පමත්තො හොහීති රාජානං ඔවදිත්වා හිමවන්තමෙව ගන්ත්වා ඣානාභිඤ්ඤා නිබ්බත්තෙත්වා යාවජීවං බ්‍රහ්මවිහාරෙ භාවෙත්වා බ්‍රහ්මලොකූපගො අහොසි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා න භික්ඛවෙ ඉදානෙව පුබ්බෙපි තථාගතො පඤ්ඤවායෙව පරප්පවාදමද්දනොයෙවාති වත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා පඤ්ච දිට්ඨිගතිකා පූරණකස්සප මක්ඛලිගොසාල පකුධකච්චාන අජිතකෙසකම්බල නිගණ්ඨනාථපුත්තා අහෙසුං. පිඞ්ගල සුනඛො ආනන්දො. මහාබොධිපරිබ්බාජකො පන අහමෙවාති.

මහාබොධිජාතකං.

පඤ්ඤාසනිපාතවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

19. 1.

කස්ස සුත්වා සතං දම්මීති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො නෙක්ඛම්මපාරමිං ආරබ්භ කථෙසි. තදා හි භගවා ධම්මසභායං නෙක්ඛම්මපාරමිං වණ්ණයන්තානං භික්ඛූනං මජ්ඣෙ නිසීදිත්වා න භික්ඛවෙ ඉදානෙව පුබ්බෙපි තථාගතො මහාභිනික්ඛමණං නික්ඛන්තොයෙවාති වත්වා අතීතං ආහරි.

අතීතෙ රාජගහෙ මගධරාජා රජ්ජං කාරෙසි. බොධිසත්තො තස්ස අග්ගමහෙසියා කුච්ඡිස්මිං නිබ්බත්ති. නාමගහණදිවසෙවස්ස අරින්දමකුමාරොති නාමං කරිංසු. තස්ස ජාතදිවසෙයෙව පුරොහිතස්සාපි පුත්තො විජායි. සොණකකුමාරොතිස්ස නාමං කරිංසු. තෙ උභොපි එකතොව වඩ්ඪිත්වා වයප්පත්තා උත්තමරූපධරා රූපෙන නිබ්බිසෙසා හුත්වා තක්කසිලං ගන්ත්වා උග්ගහිතසිප්පා තතො නික්ඛමිත්වා සබ්බසමයසිප්පඤ්ච දෙසචාරිත්තඤ්ච ජානිස්සාමාති අනුපුබ්බෙන චාරිකං චරන්තා බාරාණසිං පත්වා රාජුය්‍යානෙ වසිත්වා පුන දිවසෙ නගරං පවිසිංසු.

තං දිවසඤ්ඤෙව එකච්චෙ මනුස්සා බ්‍රාහ්මණවාචනකං කරිස්සාමාති පායාසං පටියාදෙත්වා ආසනානි පඤ්ඤපෙත්වා ආගච්ඡන්තෙ තෙ කුමාරෙ දිස්වා ඝරං පවෙසෙත්වා පඤ්ඤත්තාසනෙ නිසීදාපෙසුං. තත්ථ බොධිසත්තස්ස පඤ්ඤත්තාසනෙ සුද්ධං කාසිකවත්ථං අත්ථතං අහොසි. සොණකස්ස රත්තකම්බලං. සො නිමිත්තං දිස්වාව අජ්ජෙව මෙ පියසහායො අරින්දමකුමාරො බාරාණසිරාජා භවිස්සති මය්හං සෙනාපතිට්ඨානං දස්සතීති අඤ්ඤාසි. තෙ උභොපි කතභත්තකිච්චා උය්‍යානමෙව අගමංසු. තදා බාරාණසිරඤ්ඤො කාලකතස්ස සත්තමො දිවසො හොති අපුත්තකං රාජකුලං අමච්චාදයො ච සීසං නහාත්වා සන්නිපතිත්වා රජ්ජාරහස්ස සන්තිකං ගමිස්සතීති ඵුස්සරථං යොජෙත්වා විස්සජ්ජෙසුං. සො නගරා නික්ඛමිත්වා අනුපුබ්බෙන උය්‍යානං ගන්ත්වා උය්‍යානද්වාරෙ නිවත්තිත්වා ආරොහණසජ්ජො හුත්වා අට්ඨාසි.

බොධිසත්තො මඞ්ගලසිලාපට්ටෙ සසීසං පාරුපිත්වා නිපජ්ජි. සොණකකුමාරො තස්ස සන්තිකෙ නිසීදි. සො තුරියසද්දං සුත්වා අරින්දමස්ස ඵුස්සරථො ආගච්ඡති. අජ්ජෙස රාජා හුත්වා මම සෙනාපතිට්ඨානං දස්සති න ඛො පන මය්හං ඉස්සරියෙනත්ථො එතස්මිං ගතෙ නික්ඛමිත්වා පබ්බජිස්සාමීති චින්තෙත්වා එකමන්තෙ පටිච්ඡන්නො අට්ඨාසි. පුරොහිතො උය්‍යානං පවිසිත්වා මහාසත්තං නිපන්නකං දිස්වා තුරියානි පග්ගණ්හාපෙසි. මහාසත්තො පබුජ්ඣිත්වා පරිවත්තිත්වා ථොකං නිපජ්ජිත්වා උට්ඨාය සිලාපට්ටෙ පල්ලඞ්කෙන නිසීදි. අථ නං පුරොහිතො අඤ්ජලිම්පග්ගණ්හිත්වා ආහ රජ්ජං තෙ දෙව පාපුණාතීති. කිං අපුත්තකං රාජකුලන්ති. එවං දෙවාති. තෙන්හි සාධූති. අථ නං තත්ථෙව අභිසිඤ්චිත්වා රථං ආරොපෙත්වා මහන්තෙන පරිවාරෙන නගරං පවෙසෙසුං. සො නගරං පදක්ඛිණං කත්වා පාසාදං අභිරුහි. සො යසස්ස මහන්තතාය සොණකකුමාරං න සරි. සොපි තස්මිං නගරං පවිට්ඨෙ ආගන්ත්වා සිලාපට්ටෙ නිසීදි. අථස්ස පුරතො බන්ධනා පමුත්තං සාලරුක්ඛතො පණ්ඩුපලාසං පති සො තං දිස්වාව යථෙවෙතං තථා මමපි සරීරං ජරං පත්වා පතිස්සතීති අනිච්චාදිවසෙන විපස්සනං පට්ඨපෙත්වා පච්චෙකබොධිං පාපුණි. තං ඛණඤ්ඤෙවස්ස ගිහිලිඞ්ගං අන්තරධායි පබ්බජිතලිඞ්ගං පාතුරහොසි. සො නත්ථිදානි පුනබ්භවොති උදානං උදානෙන්තො නන්දමූලකපබ්භාරං අගමාසි.

මහාසත්තොපි චත්තාලීසමත්තානං සංවච්ඡරානං අච්චයෙන සරිත්වා කහං නු ඛො මෙ සහායො සොණකොති සොණකං පුනප්පුනං සරන්තොපි මයා සුතොවා දිට්ඨොවාති වත්තාරං අලභිත්වා අලඞ්කතමහාතලෙ රාජපල්ලඞ්කෙ නිසින්නො ගන්ධබ්බනාටකනච්චගීතාදීහි පරිවුතො සම්පත්තිං අනුභවන්තො යො මෙ කස්සචි සන්තිකෙ සුත්වා අසුකට්ඨානෙ නාම සොණකො වසතීති ආචික්ඛිස්සති තස්ස සතං දස්සාමි යො සාමං දිස්වා ආරොචෙස්සති තස්ස සහස්සන්ති එකං උදානං අභිසඞ්ඛරිත්වා ගීතවසෙන උදානෙන්තො පඨමං ගාථමාහ.

කස්ස සුත්වා සතං දම්මි සහස්සං දට්ඨු සොණකං,
කො මෙ සොණකමක්ඛාති සහායං පංසුකීළිතන්ති.

අථස්ස මුඛතො ලුඤ්චිත්වා විය ගහෙත්වා එකා නාටකිත්ථී ගීතං ගායි අථඤ්ඤා අථඤ්ඤාති අම්හාකං රඤ්ඤො පියගීතන්ති සබ්බා ඔරොධා ගායිංසු. අනුක්කමෙන නගරවාසිනොපි ජානපදාපි තමෙව ගීතං ගායිංසු. රාජාපි පුනප්පුනං තමෙව ගීතං ගායති. පණ්ණාස මත්තානං සංවච්ඡරානං අච්චයෙන පනස්ස බහූ පුත්තධීතරො අහෙසුං. ජෙට්ඨපුත්තො දීඝාවුකුමාරො නාම අහොසි.

තදා සොණකපච්චෙකබුද්ධො අරින්දමරාජානං දට්ඨුකාමො ගච්ඡාමිස්ස කාමෙසු ආදීනවං නෙක්ඛම්මෙ ච ආනිසංසං කථෙත්වා පබ්බජ්ජනාකාරං කරෙමීති චින්තෙත්වා ඉද්ධියා ආකාසෙනාගන්ත්වා උය්‍යානෙ නිසීදි. තදා එකො සත්තවස්සිකො පඤ්චචූළකකුමාරකො මාතරා පහිතො ගන්ත්වා උය්‍යානපවනෙ දරූනි උද්ධරන්තො පුනප්පුනං තං ගීතං ගායි.

අථ නං පච්චෙකබුද්ධො පක්කොසිත්වා කුමාරක ත්වං කථං අඤ්ඤං අගායිත්වා එකමෙව ගීතං ගායසි. කිං අඤ්ඤං න ජානාසීති පුච්ඡි. ජානාමි භන්තෙ අම්හාකං රඤ්ඤො ඉදමෙව පියං තෙන තං පුනප්පුනං ගායාමීති. එතස්ස පන තෙ ගීතස්ස පටිගීතං ගායන්තො කොචි දිට්ඨපුබ්බොති. න දිට්ඨපුබ්බො භන්තෙති. අහං තං සික්ඛාපෙස්සාමි සක්ඛිස්සසි රඤ්ඤො සන්තිකං ගන්ත්වා පටිගීතං ගායිතුන්ති. ආම භන්තෙති. අථස්ස සො පටිගීතං ආචික්ඛන්තො මය්හං සුත්වාති ආදිමාහ. උග්ගණ්හාපෙත්වා ච පන තං උය්‍යොජෙසි ගච්ඡ කුමාරක ඉමං පටිගීතං රඤ්ඤො සද්ධිං ගායාහි රාජා තෙ මහන්තං ඉස්සරියං දස්සති කිතෙන දරූහි වෙගෙන යාහීති.

සො සාධූති පටිගීතං උග්ගණ්හිත්වා වන්දිත්වා භන්තෙ යාවාහං රාජානං ආනෙමි තාව ඉධෙව හොථාති වත්වා වෙගෙන මාතුසන්තිකං ගන්ත්වා අම්ම ඛිප්පං මං නහාපෙත්වා අලඞ්කරොථ අජ්ජ තං දළිද්දභාවතො මොචෙස්සාමීති වත්වා නහාතමණ්ඩිතො රාජද්වාරං ආගන්ත්වා අය්‍ය දොවාරික එකො දාරකො තුම්හෙහි සද්ධිං පටිගීතං ගායිස්සාමීති ආගන්ත්වා ද්වාරෙ ඨිතොති රඤ්ඤො ආරොචෙහීති ආහ. සො වෙගෙන ගන්ත්වා රඤ්ඤො ආරොචෙසි. රාජා ආගච්ඡතූති පක්කොසාපෙත්වා තාත ත්වං මයා සද්ධිං ගීතපටිගීතං ගායිස්සසීති ආහ. ආම දෙවාති. තෙනහි ගායස්සූති. දෙව ඉමස්මිං ඨානෙ න ගායාමි. නගරෙ පන භෙරිඤ්චරාපෙත්වා මහාජනං සන්නිපාතාපෙථ. මහාජනමජ්ඣෙ ගායිස්සාමීති. රාජා තථා කාරෙත්වා අලඞ්කතමණ්ඩපෙ පල්ලඞ්කමජ්ඣෙ නිසීදිත්වා තස්ස අනුරූපං ආසනං දාපෙත්වා ඉදානි තව ගීතං ගායස්සූති ආහ. දෙව තුම්හෙ තාව ගායථ අථාහං පටිගීතං ගායිස්සාමීති. තතො රාජා පඨමං ගායන්තො ගාථමාහ.

කස්ස සුත්වා සතං දම්මි සහස්සං දට්ඨු සොණකං,
කො මෙ සොණකමක්ඛාති සහායං පංසුකීළිතන්ති.

තත්ථ **සුත්වාති** අසුකට්ඨානෙ නාම තෙ පියසහායො සොණකො වසතීති තස්ස වසනට්ඨානං සුත්වා ආරොචෙන්තස්ස තස්ස සතං දම්මි. **දට්ඨූති** අසුකට්ඨානෙ නාම මයා දිට්ඨොති දිස්වා ආරොචෙන්තස්ස තස්ස සහස්සං දම්මීති.

එවං රඤ්ඤො පඨමං උදානගාථාය ගීතාය පඤ්චචූළකදාරකෙන පටිගීතභාවං පකාසෙන්තො සත්ථා අභිසම්බුද්ධො හුත්වා ඉමා ද්වෙ ගාථා අභාසි.

අථ බ්‍රවි මාණවකො දහරෙ පඤ්චචූළකො,
මය්හං සුත්වා සතං දෙහි සහස්සං දට්ඨු සොණකං,
අහං සොණකමක්ඛිස්සං සහායං පංසුකීළිතන්ති.

තෙන වුත්තගාථාය පන අයමත්ථො. මහාරාජ යං තං සුත්වා ආරොචෙන්තස්ස සතං දම්මීති වදසි. තම්පි මය්හමෙව දෙහි යං දිස්වා ආරොචෙන්තස්ස සහස්සං දම්මීති වදසි. තම්පි මය්හමෙව දෙහි අහං තෙ පියසහායං ඉදානෙව පච්චක්ඛතොව අයං සොණකොති ආචික්ඛිස්සන්ති. ඉතො පරං සුවිඤ්ඤෙය්‍යමෙව. සම්බුද්ධගාථා පාළිනයෙනෙව වෙදිතබ්බා. තං සුත්වා රාජා ආහ.

කතරස්මිං සො ජනපදෙ රට්ඨෙසු නිගමෙසු ච,
කත්ථ තෙ සොණකො දිට්ඨො තං මෙ අක්ඛාහි පුච්ඡිතොති.

කුමාරො ආහ.

තවෙව දෙව විජිතෙ තවෙවුය්‍යානභූමියා,
උජුවංසා මහාසාලා නීලොභාසා මනොරමා.

තිට්ඨන්ති මෙඝසමානා රම්මා අඤ්ඤොඤ්ඤනිස්සිතා,
තෙසං මූලස්මිං සොණකො ඣායති අනුපාදනො,
උපාදානෙසු ලොකෙසු දය්හමානෙසු නිබ්බුතොති.

තතො ච රාජා පායාසි සෙනාය චතුරඞ්ගියා,
කාරාපෙත්වා සමං මග්ගං අගමා යෙන සොණකො.

උය්‍යානභූමිං ගන්ත්වාන විචරන්තො බ්‍රහාවනෙ,
ආසීනං සොණකං දක්ඛි දය්හමානෙසු නිබ්බුතන්ති.

තත්ථ **උජුවංසාති** උජුඛන්ධා. **මහාසාලාති** මහාරුක්ඛා. **මෙඝසමානාති** නීලමෙඝසදිසා. **රම්මාති** රමණීයා. **අඤ්ඤොඤ්ඤනිස්සිතාති** සාඛාහි සාඛං මූලෙහි මූලං සංසිබ්බිත්වා ඨිතා. **තෙසන්ති** තෙසං එවරූපානං තව උය්‍යානවනෙ සාලානං හෙට්ඨා. **ඣායතීති** ලක්ඛණූපනිජ්ඣානආරම්මණූපනිජ්ඣානසඞ්ඛාතෙහි ඣානෙහි ඣායති. **අනුපාදනොති** කාමූපාදානවිරහිතො. **දය්හමානෙසූති** එකාදසහි අග්ගීහි දය්හමානෙසු සත්තෙසු. **නිබ්බුතොති** තෙ අග්ගී නිබ්බාපෙත්වා සීතලෙන හදයෙන ඣායමානො තව උය්‍යානෙ මඞ්ගලසාලරුක්ඛමූලෙ සිලාපට්ටෙ නිසින්නො එස තෙ සහායො කඤ්චනපටිමා විය සොභ

මානො පටිමානෙතීති. **තතො වාති** භික්ඛවෙ තතො සො අරින්දමො රාජා තස්ස වචනං සුත්වාව සොණකපච්චෙකබුද්ධං පස්සිස්සාමීති චතුරඞ්ගිනියා සෙනාය නික්ඛමි. **විචරන්තොති** උජුකමෙව අගන්ත්වා තස්මිං මහන්තෙ වනසණ්ඩෙ විචරන්තො තස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා තං ආසීනං අද්දක්ඛි. සො තං වන්දිත්වා එකමන්තං නිසීදිත්වා අත්තනො කිලෙසාභිරතත්තා තං කපණොති මඤ්ඤමානො ඉමං ගාථමාහ.

කපණො වතායං භික්ඛු මුණ්ඩො සඞ්ඝාටිපාරුතො,
අමාතිකො අපිතිකො රුක්ඛමූලස්මිං ඣායතීති.

තත්ථ **ඣායතීති** නිම්මාතිකො නිප්පිතිකො කාරුඤ්ඤප්පත්තොව ඣායතීති.

ඉමං වාක්‍යං නිසාමෙත්වා සොණකො එතදබ්‍රවි,
න රාජ කපණො හොති ධම්මං කායෙන ඵස්සයං.

යොධ ධම්මං නිරං කත්වා අධම්මං අනුවත්තති,
ස රාජ කපණො හොති පාපො පාපපරායණොති.

තත්ථ **ඉමන්ති** තස්ස කිලෙසාභිරතස්ස පබ්බජ්ජං අරොචෙන්තස්ස ඉමං පබ්බජ්ජාගරහවචනං සුත්වා. **එතදබ්‍රවීති** පබ්බජ්ජාය ගුණං පකාසෙන්තො එතං අබ්‍රවි. **ඵස්සයන්ති** ඵස්සයන්තො. යෙන අරියමග්ග ධම්මො නාමකායෙන ඵුසිතො සො කපණො නාම න හොතීති දස්සෙන්තො එවමාහ. **නිරං කත්වාති** අත්තභාවතො නීහරිත්වා. **පාපො පාපපරායණොති** සයං පාපානං කරණෙන පාපො අඤ්ඤෙසම්පි කරොන්තානං පතිට්ඨාභාවෙන පාපපරායණොති.

එවං සො බොධිසත්තං ගරහි. බොධිසත්තො අත්තනො ගරහිත භාවං අජානන්තො විය හුත්වා නාමගොත්තං කථෙත්වා තෙන සද්ධිං පටිසන්ථාරං කරොන්තො ගාථමාහ.

අරින්දමොති මෙ නාමං කාසිරාජාති මං විදූ,
කච්චි භොතො සුඛසෙය්‍යා ඉධ පත්තස්ස සොණකාති.

තත්ථ **කච්චීති** අම්හාකං තාව න කිඤ්චි අඵාසුකං භොතො පන කච්චි ඉධ පත්තස්ස ඉමස්මිං උය්‍යානෙ වසතො සුඛවිහාරොති පුච්ඡති.

අථ නං පච්චෙකබුද්ධො මහාරාජ න කෙවලං ඉධ අඤ්ඤත්‍රාපි වසන්තස්ස මම අඵාසුකං නාම නත්ථීති වත්වා තස්ස සමණභද්‍රක ගාථා නාම ආරභි.

සදාපි භද්‍රමධනස්ස අනාගාරස්ස භික්ඛුනො,
න තෙසං කොට්ඨෙ ඔපෙන්ති න කුම්භිං න කලොපියං,
පරනිට්ඨිතමෙසානා තෙන යාපෙන්ති සුබ්බතා.

දුතියම්පි භද්‍රමධනස්ස අනාගාරස්ස භික්ඛුනො,
අනවජ්ජපිණ්ඩා භොත්තබ්බා න ච කොචූපරොධති.

තතියම්පි භද්‍රමධනස්ස අනාගාරස්ස භික්ඛුනො,
නිබ්බුතපිණ්ඩො භොත්තබ්බො න ච කොචූපරොධති.

චතුත්ථම්පි භද්‍රමධනස්ස අනාගාරස්ස භික්ඛුනො,
මුත්තස්ස රට්ඨෙ චරතො සඞ්ගො යස්ස න විජ්ජති.

පඤ්චමම්පි භද්‍රමධනස්ස අනාගාරස්ස භික්ඛුනො,
නගරම්හි දය්හමානම්හි නාස්ස කිඤ්චි අදය්හථ.

ඡට්ඨම්පි භද්‍රමධනස්ස අනාගාරස්ස භික්ඛුනො,
රට්ඨෙ විලුම්පමානම්හි නාස්ස කිඤ්චි අහාරථ.

සත්තමම්පි භද්‍රමධනස්ස අනාගාරස්ස භික්ඛුනො
චොරෙහි රක්ඛිතං මග්ගං යෙ චඤ්ඤෙ පරිපන්ථිකා,
පත්තචීවරමාදාය සොත්ථිං ගච්ඡති සුබ්බතො.

අට්ඨමම්පි භද්‍රමධනස්ස අනාගාරස්ස භික්ඛුනො,
යං යං දිසං පක්කමති අනපෙක්ඛොව ගච්ඡතීති.

තත්ථ **අනාගාරස්සා**ති මහාරාජ ඝරාවාසං පහාය අනාගාරියභාවං පත්තස්ස අධනස්ස අකිඤ්චනස්ස භික්ඛුනො සබ්බකාලං භද්‍රමෙව. **න තෙස**න්ති මහාරාජ තෙසං අධනානං භික්ඛූනං න කොට්ඨාගාරෙ ධනධඤ්ඤන්ති ඔපෙන්ති න කුම්භියං න පච්ඡියං තෙ පන සුබ්බතා. **පරනිට්ඨිතා**ති පරෙසං ඝරෙ පක්කමාහාරං සඞ්ඝාටිපාරුතා කපාලමාදාය ඝරපටිපාටියා එසන්තා පරියෙසන්තා තෙන තතො ලද්ධෙන පිණ්ඩෙන තං ආහාරං නවන්නං පාටිකුල්‍යානං වසෙන පච්චවෙක්ඛිත්වා පරිභුඤ්ජිත්වා ජීවිතවුත්තිං යාපෙන්ති. **අනවජ්ජපිණ්ඩා භොත්තබ්බා**ති වෙජ්ජකම්මාදිකාය අනෙසනාය වා කුහනාලපනා නෙමිත්තිකතා නිප්පෙසිකතා ලාභෙනලාභංනිජිගිංසනතාති එවරූපෙන මිච්ඡාජීවෙන වා උප්පාදිතා චත්තාරො පච්චයා ධම්මෙන උප්පාදිතාපි අපච්චවෙක්ඛිත්වා පරිභුත්තා සාවජ්ජපිණ්ඩා නාම. අනෙසනං පන පහාය මිච්ඡාජීවං වජ්ජෙත්වා ධම්මෙන සමෙන උප්පාදිතා පටිසඞ්ඛා යොනිසො චීවරං පටිසෙවාමීති වුත්තනයෙනෙව පච්චවෙක්ඛිත්වා පරිභුත්තා අනවජ්ජපිණ්ඩා නාම. යෙන එවරූපො අනවජ්ජපිණ්ඩො භොත්තබ්බො, පරිභුඤ්ජිතබ්බො යඤ්ච එවරූපං අනවජ්ජපිණ්ඩං භුඤ්ජමානං පච්චයෙ නිස්සාය කොචි අප්පමත්තකොපි කිලෙසො න උපරොධති න පීළෙති තස්ස දුතියම්පි භද්‍රමධනස්ස අනාගාරස්ස භික්ඛුනොති. **නිබ්බුතො**ති පුථුජ්ජනභික්ඛුනො ධම්මෙන උප්පන්නපිණ්ඩොපි පච්චවෙක්ඛිත්වා පරිභුඤ්ජියමානො නිබ්බුතපිණ්ඩො නාම. එකන්තතො පන ඛීණාසවස්ස පිණ්ඩොව නිබ්බුතපිණ්ඩො නාම කිං කාරණා සො හි ථෙය්‍යපරිභොගො ඉණපරිභොගො දායජ්ජපරිභොගො සාමිපරිභොගොති ඉමෙසු චතූසු පරිභොගෙසු සාමිපරිභොගවසෙන තං පරිභුඤ්ජති තණ්හාය දාසබ්‍යං අතීතො සාමී හුත්වා පරිභුඤ්ජති න තං නප්පච්චයා කොචි අප්පමත්තක

කොපි කිලෙසො උපරුජ්ඣතීති. **මුත්තස්ස රට්ඨෙ චරතොති** උපට්ඨාක කුලාදීසු අලග්ගමානස්ස ඡින්නවලාහකස්ස විය රාහුමුඛා පමුත්තස්ස විමලචන්දමණ්ඩලස්ස විය ච යස්ස ගාමනිගමාදීසු චරන්තස්ස රාග සඞ්ගාදීසු එකොපි සඞ්ගො නත්ථි. එකච්චො හි කුලෙහි සංසට්ඨො විහරති සහසොකී සහනන්දී එකච්චො මාතාපිතූසුපි අලග්ගමානො විහරති කොරුනගරගාමවාසි දහරොවිය එවරූපස්ස පුථුජ්ජනස්සාපි භද්‍රමෙව. **නාස්ස කිඤ්චීති** යොහි බහුපරික්ඛාරො හොති සො මා මෙ චොරා පරික්ඛාරෙ හරිංසූති අතිරෙකානි චීවරාදීනි අඤ්ඤනගරෙ උපට්ඨාකකුලෙ නික්ඛිපති අථ නගරම්හි දය්හමානෙ අසුකකුලෙ නාම අග්ගි උට්ඨිතොති සුත්වා සොචති කිලමති එවරූපස්ස භද්‍රං නාම නත්ථි. යො පන මහාරාජ සකුණවත්තං නාම පූරෙති කායපටිබද්ධ පරික්ඛාරොව හොති යස්ස තාදිසස්ස න කිඤ්චි **අදය්හථ** තෙනස්ස පඤ්චමම්පි භද්‍රමෙව. **විලුම්පමානම්හීති** විලුප්පමානම්හි. අයමෙව වා පාඨො. **අහාරථාති** යථා පබ්බතගහණාදීහි නික්ඛමිත්වා රට්ඨං විලුම්ප මානෙසු චොරෙසු බහුපරික්ඛාරස්ස අඤ්ඤගාමෙ ඨපිතං විලුප්පති. නීහරති. තථා යස්ස අධනස්ස කායපටිබද්ධපරික්ඛාරස්ස න කිඤ්චි අහාරථ තස්ස ඡට්ඨම්පි භද්‍රමෙව. **යෙ ච මඤ්ඤෙ පරිපන්ථිකාති** යෙ ච අඤ්ඤෙපි තෙසු තෙසු ඨානෙසු සුඞ්කගහණත්ථාය ඨපිතා පරිපන්ථිකා තෙහි ච රක්ඛිතං පත්තචීවරන්ති චොරානං අනුපකාරං සුඞ්කිකානං අසුඞ්කාරහං මත්තිකාපත්තඤ්ච කතදළ්හීකම්මපරිභණ්ඩං පංසු කූලචීවරඤ්ච අප්පග්ඝානි කායබන්ධනපරිස්සාවනසූචිවාසිපත්තත්ථ විකානිචාති සබ්බෙපි අට්ඨපරික්ඛාරෙ කායපටිබද්ධෙ කත්වා මග්ගං පටිපන්නො කෙනචි අවිහෙඨියමානො **සොත්ථිං ගච්ඡති** තෙනස්ස සත්තමම්පි භද්‍රමෙව. **අනපෙක්ඛොව ගච්ඡතීති** කායපටිබද්ධත්තා අති රෙකස්ස විහාරෙ පටිසාමිතස්ස කස්සචි පරික්ඛාරස්ස අභාවා වස නට්ඨානං නිවත්තිත්වාපි න ඔලොකෙති යං දිසං ගන්තුකාමො හොති තං ගච්ඡන්තො අනපෙක්ඛොව ගච්ඡති අනුරාධපුරා නික්ඛමිත්වා ථූපා රාමෙ පබ්බජිතානං ද්වින්නං කුලපුත්තානං වුඩ්ඪතරො විය.

ඉති සොණකපච්චෙකබුද්ධො අට්ඨ සමණභද්‍රකානි කථෙසි. තතො උත්තරිං පන සතම්පි සහස්සම්පි අපරිමාණානි සමණභද්‍රකානි එස කථෙතුං සමත්ථොයෙව රාජා පන කාමාභිරතත්තාය තස්ස කථං පච්ඡින්දිත්වා මය්හං සමණභද්‍රකෙහි අත්ථො නත්ථීති අත්තනො කාමාධි මුත්තතං පකාසෙන්තො ආහ.

බහූනි සමණභද්‍රානි යෙ ත්වං භික්ඛු පසංසසි,
අහඤ්ච ගිද්ධො කාමෙසු කථං කාහාමි සොණක.
පියා මෙ මානුසා කාමා අථො දිබ්බාපි මෙ පියා,
අථ කෙන නු වණ්ණෙන උභො ලොකෙ ලභාමසෙ.

තත්ථ **වණ්ණෙනාති** කාරණෙන.

අථ නං පච්චෙකබුද්ධො ආහ.

කාමෙසු ගිද්ධා කාමරතා කාමෙසු අධිමුච්ඡිතා,
නරා පාපානි කත්වාන උපපජ්ජන්ති දුග්ගතිං.

යෙ ච කාමෙ පහන්ත්වාන නික්ඛන්තා අකුතොභයා,
එකොදිභාවාධිගතා න තෙ ගච්ඡන්ති දුග්ගතිං.

උපමන්තෙ කරිස්සාමි තං සුණොහි අරින්දම,
උපමායපිධෙකච්චෙ අත්ථං ජානන්ති පණ්ඩිතා.

ගඞ්ගාය කුණපං දිස්වා වුය්හමානං මහණ්ණවෙ,
වායසො සමචින්තෙසි අප්පපඤ්ඤො අචෙතසො.

යානඤ්ච වතිදං ලද්ධං භක්ඛො චායං අනප්පකො,
තත්ථ රත්තිං තත්ථ දිවා තත්ථෙව නිරතො මනො.

ඛාදං නාගස්ස මංසානි පිවං භාගීරසොදකං,
සම්පස්සං වනචෙත්‍යානි න පලෙත්ථ විහඞ්ගමො.

තඤ්ච ඔතරණී ගඞ්ගා පමත්තං කුණපෙ රතං,
සමුද්දං අජ්ඣගාහාසි අගති යත්ථ පක්ඛිනං.

සො ච භක්ඛපරික්ඛීණො උප්පතිත්වා විහඞ්ගමො,
න පච්ඡතො න පුරතො නුත්තරං නොපි දක්ඛිණං.

දීපං සො න අජ්ඣගඤ්ඡි අගති යත්ථ පක්ඛිනං,
සො ච තත්ථෙව පාපත්ථ යථා දුබ්බලකො තථා.

තඤ්ච සාමුද්දිකා මච්ඡා කුම්භීලා මකරා සුසූ,
පසය්හකාරා ඛාදිංසු ඵන්දමානං විපක්ඛිකං,

එවමෙව තුවං රාජ යෙ චඤ්ඤෙ කාමගිද්ධිනො,
ගිද්ධී චෙ න වමිස්සන්ති කාකපඤ්ඤාය තෙ විදූ.

එසා තෙ උපමා රාජ අත්ථසන්දස්සනී කතා,
ත්වං ච පඤ්ඤායසෙ තෙන යදි කාහසි වා නවාති.

තත්ථ **පාපානීති** මහාරාජ ත්වඤ්ච කාමගිද්ධා නරා ච කාමෙ නිස්සාය කායදුච්චරිතාදීනි පාපානි කත්වා යත්ථ සුපිනන්තෙපි දිබ්බා ච මානුසිකා ච කාමා න ලබ්භන්ති තං දුග්ගතිං උපපජ්ජන්තීති අත්ථො. **පහන්ත්වානාති** ඛෙළපිණ්ඩං විය පහාය. **අකුතොභයාති** රාගාදිසු කුතොච අනාගතභයා. **එකොදිභාවාධිගතාති** එකොදිභාවං එකවිහාරිකතං අධිගතා. **න තෙති** තෙ එවරූපා පබ්බජිතා දුග්ගතිං න ගච්ඡන්ති. **උපමන්තෙති** මහාරාජ දිබ්බමානුසකෙ කාමෙ පත්ථෙන්තස්ස හත්ථිකුණපෙ පටිබද්ධකාකසදිසස්ස තව එකං උපමං කරිස්සාමි තං සුණොහීති අත්ථො. **කුණපන්ති** හත්ථිකළෙබරං. **මහණ්ණවෙති** ගම්භීරපුථුලෙ උදකෙ. එකො කිර මහාවාරණො ගඞ්ගාතීරෙ චරන්තො ගඞ්ගාය පතිත්වා උත්තරිතුං අසක්කොන්තො

තත්ථෙව මතො ගඞ්ගාය වුය්හි. තං සන්ධායෙතං වුත්තං. **වායසොති** ආකාසෙන ගච්ඡන්තො එකො කාකො. **යානඤ්ච වතිදන්ති** සො එවං චින්තෙත්වා තත්ථ නිලීයිත්වා ඉදං හත්ථියානං ලද්ධං එත්ථ නිසින්නො සුඛං චරිස්සාමි **අයමෙව ච** අන්නපානො භක්ඛො භවිස්සති ඉදානි මයා අඤ්ඤත්‍ර ගන්තුං න වට්ටතීති සන්නිට්ඨානමකාසි. **තත්ථ රත්තින්ති** තස්ස රත්තිඤ්ච දිවා ච තත්ථෙව මනො අභිරතො අහොසි. **න පලෙත්ථාති** න උප්පතිත්වා පක්කාමි. **ඔතරණීති** සමුද්දාභිමුඛී ඔතරමානා. **ඔහාරිණීතිපි** පාඨො. සා සමුද්දාභිමුඛී අවහාරිණීති අත්ථො. **අගතිං යත්ථාති** සමුද්දමජ්ඣං සන්ධායාහ. **භක්ඛපරික්ඛීණොති** පරික්ඛීණභක්ඛො. **උප්පතිත්වාති** ඛීණෙ චම්මෙ ච මංසෙ ච අට්ඨිසඞ්ඝාටො උම්මිවෙගභින්නො උදකෙ නිමුජ්ජි. අථ සො කාකො උදකෙ පතිට්ඨාතුං අසක්කොන්තො උප්පති එවං උප්පතිත්වාති අත්ථො. **අගතිං යත්ථ පක්ඛිනන්ති** යස්මිං සමුද්දමජ්ඣෙ පක්ඛීනං අගති තත්ථ සො එවං උප්පතිතො පච්ඡිමදිසං ගන්ත්වා තත්ථ පතිට්ඨං අලභිත්වා තතො පුරත්ථිමං තතො උත්තරං තතො දක්ඛිණන්ති චතස්සොපි දිසා ගන්ත්වා අත්තනො **පතිට්ඨානං න අජ්ඣගච්ඡි** නාධිගච්ඡීති අත්ථො. අථ වායසො එවං උප්පතිත්වා පච්ඡිමාදීසු එකෙකං දිසං ආගච්ඡි. දීපං පන නාජ්ඣගමාති එවමෙව අත්ථො දට්ඨබ්බො. **පාපත්ථාති** පතිතො. **යථා දුබ්බලකොති** යථා දුබ්බලකො පතෙය්‍ය තථෙව පතිතො. **සුසූති** සුසුනාමකා චණ්ඩමච්ඡා. **පසය්හකාරාති** අනිච්ඡමානකංයෙව බලක්කාරෙන. **විපක්ඛිනන්ති** විද්ධස්තපක්ඛිනං. **ගිද්ධා චෙ න වමිස්සන්තීති** යදි ගිද්ධා හුත්වා කාමෙ න වමිස්සන්ති න ඡඩ්ඩෙස්සන්ති. **කාකපඤ්ඤාය තෙති** කාකස්ස සමානපඤ්ඤා ඉති **තෙ** බුද්ධාදයො පණ්ඩිතා **විදූ** විදන්ති ජානන්තීති අත්ථො. **අත්ථසන්දස්සනී කථාති** අත්ථප්පකාසිකා කථා. **ත්වඤ්ච පඤ්ඤායසෙති** පඤ්ඤායිස්සසි. ඉදං වුත්තං හොති– මහාරාජ මයා හිතකාමෙන තව ඔවාදෙ දින්නෙ තං පන ත්වං යදි කාහසි දෙවලොකෙ නිබ්බත්තිස්සසි යදි න කාහසි කාමපඞ්කෙ නිමුග්ගො ජීවිතපරියොසානෙ. නිරයෙ නිබ්බත්තිස්සසීති එවං ත්වමෙව තෙන කාරණෙන සග්ගෙ වා නිරයෙ වා පඤ්ඤායිස්සසි අහං පන සබ්බභවෙහි මුත්තො අප්පටිසන්ධිකොති. ඉමං පනස්ස ඔවාදං දදන්තෙන පච්චෙකබුද්ධෙන නදී දස්සිතා තාය වුය්හමානං හත්ථිකුණපං දස්සිතං කුණපඛාදකො කාකො දස්සිතො තස්ස කුණපං ඛාදිත්වා පානීයං පිවනකාලො දස්සිතො රමණීයවනසණ්ඩස්ස දස්සනකාලො දස්සිතො කුණපස්ස නදියා වුය්හමානස්ස සමුද්දප්පවෙසො දස්සිතො සමුද්දමජ්ඣෙ කාකස්ස හත්ථිකුණපෙ පතිට්ඨං අලභිත්වා විනාසං පත්තකාලො දස්සිතො. තත්ථ නදී විය අනමතග්ගො සංසාරො දට්ඨබ්බො නදියා වුය්හමානං හත්ථිකුණපං විය සංසාරෙ පඤ්චකාමගුණා. කාකො විය බාලපුථුජ්ජනො කාකස්ස කුණපං ඛාදිත්වා පානීයං පිවනකාලො විය පුථුජ්ජනස්ස කාමගුණෙ පරිභුඤ්ජිත්වා සොමනස්සිතකාලො කාකස්ස කුණපෙ ලග්ගස්සෙව රමණීයවනසණ්ඩස්ස දස්සනං විය

පුථුජ්ජනස්ස කාමගුණෙසු ලග්ගස්සෙව සවණ්ණවසෙන අට්ඨතිංස ආරම්මණදස්සනං. කුණපෙ සමුද්දං පවිට්ඨෙ කාකස්ස පතිට්ඨං ලභිතුං අසක්කොන්තස්ස විනාසං පත්තකාලො විය බාලපුථුජ්ජනස්ස කාමගුණගිද්ධස්ස පාපපරායණස්ස කුසලධම්මෙ පතිට්ඨං ලභිතුං අසක්කොන්තස්ස මහානිරයෙ විනාසං පත්ති දට්ඨබ්බා. එවමස්ස පච්චෙකබුද්ධො ඉමාය උපමාය ඔවාදං දත්වා ඉදානි තමෙව ඔවාදං ථිරං කත්වා පතිට්ඨපෙතුං ගාථමාහ.

එකවාචම්පි ද්වෙවාචං භණෙය්‍ය අනුකම්පකො,
තතුත්තරිං න භාසෙය්‍ය දාසො අය්‍යස්ස සන්තිකෙති.

තත්ථ න භාසෙය්‍යාති වචනං අගණ්හන්තස්ස හි තතො උත්තරිං භාසමානො සාමිකස්ස සන්තිකෙ දාසො විය හොති දාසො හි සාමිකො කථං ගණ්හන්තෙපි අගණ්හන්තෙපි කථෙතියෙව. තෙන වුත්තං **තතුත්තරිං න භාසෙය්‍යාති**.

එවං වත්වා පච්චෙකබුද්ධො ඉද්ධියා උප්පතිත්වා සචෙ පබ්බජිස්සසි වා නො වා දින්නො තෙ මයා ඔවාදො අප්පමත්තො හොහි මහාරාජාති රාජානං අනුසාසිත්වා නන්දමූලකපබ්භාරමෙව ගතො.

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

ඉදං වත්වාන පක්කාමි සොණකො අමිතබුද්ධිමා,
වෙහාසෙ අන්තලික්ඛස්මිං අනුසාසිත්වාන ඛත්තියන්ති.

අයං අභිසම්බුද්ධගාථා.

තත්ථ **ඉදං වත්වානාති** භික්ඛවෙ සො පච්චෙකබුද්ධො අමිතාය ලොකුත්තරබුද්ධියා **අමිතබුද්ධිමා** ඉදං වත්වා ඉද්ධියා උප්පතිත්වා සචෙ පබ්බජිස්සසි තවෙව නො චෙ පබ්බජිස්සසි තවෙව දින්නො තෙ මයා ඔවාදො අප්පමත්තො හොහීති එවං **අනුසාසිත්වාන ඛත්තියං** පක්කාමි.

බොධිසත්තොපි තං ආකාසෙන ගච්ඡන්තං යාව දස්සනපථා ඔලොකෙන්තො ඨත්වා තස්මිං චක්ඛුපථෙ අතික්කන්තෙ සංවෙගං පටිලභිත්වා චින්තෙසි අයං බ්‍රාහ්මණො හීනජච්චො සමානො අසම්භින්නඛත්තියවංසෙ ජාතස්ස මම මත්ථකෙ පාදරජං ඔකිරන්තො ආකාසං උප්පතිත්වා ගතො මයාපි අජ්ජෙව නික්ඛමිත්වා පබ්බජිතුං වට්ටතීති. සො රජ්ජං නිය්‍යාදෙත්වා පබ්බජිතුකාමො ගාථාද්වයමාහ.

කො නු මෙ රජකත්තාරො සූතා වෙය්‍යත්තිමාගතා,
රජ්ජං නිය්‍යාදයිස්සාමි නාහං රජ්ජෙනමත්ථිකො.

අජ්ජෙව පබ්බජිස්සාමි කො ජඤ්ඤා මරණං සුවෙ,
මාහං කාකොව දුම්මෙධො කාමානං වසමන්වගන්ති.

තත්ථ **කො නු මෙති** කුහිං ඉමෙ. **රජ්ජකත්තාරොති** යෙ රාජාරහං අභිසිඤ්චිත්වා රාජානං කරොන්ති. **සූතා වෙය්‍යත්තිමාගතාති** සූතා ච යෙව අඤ්ඤෙ වෙය්‍යත්තිභාවං ආගතා මුඛමඞ්ගලිකා. **රජ්ජෙනමත්ථි**

කොති රජ්ජෙන අත්ථිකො. කො ජඤ්ඤා මරණං සුවෙති මරණං අජ්ජවා සෙවාති ඉදං කො ජානිතුං සමත්ථො. එවං රජ්ජං නිය්‍යාදෙන්තස්ස සුත්වා අමච්චා ආහංසු.

අත්ථි තෙ දහරො පුත්තො දීඝාවු රට්ඨවඩ්ඪනො,
තං රජ්ජෙ අභිසිඤ්චස්සු සො තෙ රාජා භවිස්සතීති.

තතො පරං රඤ්ඤො වුත්තගාථාමාදිං කත්වා උදන්තසම්බන්ධගාථා පාළිනයෙනෙව වෙදිතබ්බා. රාජා ආහ.

ඛිප්පං කුමාරං ආනෙථ දීඝාවුං රට්ඨවඩ්ඪනං,
තං රජ්ජෙ අභිසිඤ්චිස්සං සො වො රාජා භවිස්සතීති.

අමච්චා රඤ්ඤො වචනං සුත්වා රාජකුමාරං ආනෙසුං. රාජා පිස්ස රජ්ජං නිය්‍යාදෙසි.

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

තතො කුමාරං ආනෙසුං දීඝාවුං රට්ඨවඩ්ඪනං,
තං දිස්වා ආලපි රාජා එකපුත්තං මනොරමං.

සට්ඨි ගාමසහස්සානි පරිපුණ්ණානි සබ්බසො,
තෙ පුත්ත පටිපජ්ජස්සු රජ්ජං නිය්‍යාදයාමි තෙ.

අජ්ජෙව පබ්බජිස්සාමි කො ජඤ්ඤා මරණං සුවෙ,
මාහං කාකොව දුම්මෙධො කාමානං වසමන්වගං.

සට්ඨි නාගසහස්සානි සබ්බාලඞ්කාරභූසිතා,
සුවණ්ණකච්ඡා මාතඞ්ගා හෙමකප්පනවාසසා.

ආරූළ්හා ගාමණීයෙහි තොමරඞ්කුසපාණිහි,
තෙ පුත්ත පටිපජ්ජස්සු රජ්ජං නිය්‍යාදයාමි තෙ.

අජ්ජෙව පබ්බජිස්සාමි කො ජඤ්ඤා මරණං සුවෙ,
මාහං කාකොව දුම්මෙධො කාමානං වසමන්වගං.

සට්ඨි අස්සසහස්සානි සබ්බාලඞ්කාරභූසිතා,
ආජානීයා ච ජාතියා සින්ධවා සීඝවාහනා.

ආරූළ්හා ගාමණීයෙහි ඉල්ලියාචාපධාරිහි,
තෙ පුත්ත පටිපජ්ජස්සු රජ්ජං නිය්‍යාදයාමි තෙ.

අජ්ජෙව පබ්බජිස්සාමි කො ජඤ්ඤා මරණං සුවෙ,
මාහං කාකොව දුම්මෙධො කාමානං වසමන්වගං.

සට්ඨි රථසහස්සානි සන්නද්ධා උස්සිතද්ධජා,
දීපා අථොපි වෙය්‍යග්ඝා සබ්බාලඞ්කාරභූසිතා.

ආරූළ්හා ගාමණීයෙහි චාපහත්ථෙහි වම්මිහි,
තෙ පුත්ත පටිපජ්ජස්සු රජ්ජං නිය්‍යාදයාමි තෙ.

අජ්ජෙව පබ්බජිස්සාමි කො ජඤ්ඤා මරණං සුවෙ,
මාහං කාකොව දුම්මෙධො කාමානං වසමන්වගං.

සට්ඨි ධෙනුසහස්සානි රොහඤ්ඤා පුඞ්ගවූසභා,
තා පුත්ත පටිපජ්ජස්සු රජ්ජං නිය්‍යාදයාමි තෙ.

අජ්ජෙව පබ්බජිස්සාමි කො ජඤ්ඤා මරණං සුවෙ,
මාහං කාකොව දුම්මෙධො කාමානං වසමන්වගං.

සොළසිත්ථිසහස්සානි සබ්බාලඞ්කාරභූසිතා,
විචිත්‍රවත්ථාභරණා ආමුත්තමණිකුණ්ඩලා,
තා පුත්ත පටිපජ්ජස්සු රජ්ජං නිය්‍යාදයාමිතෙ.

අජ්ජෙව පබ්බජිස්සාමි කො ජඤ්ඤා මරණං සුවෙ,
මාහං කාකොව දුම්මෙධො කාමානං වසමන්වගන්ති.

අථ නං කුමාරො ආහ.

දහරස්සෙව මෙ තාත මාතා මතාති මෙ සුතං,
තයා විනා අහං තාත ජීවිතුම්පි න උස්සහෙ.

යථා ආරඤ්ඤකං නාගං පොතො අන්වෙති පච්ඡතො,
ජෙස්සන්තං ගිරිදුග්ගෙසු සමෙසු විසමෙසු ච.

එවන්තං අනුගච්ඡාමි පුත්තමාදාය පච්ඡතො,
සුභරො තෙ භවිස්සාමි න තෙ හෙස්සාමි දුබ්භරොති.

යථා සාමුද්දිකං නාවං වාණිජානං ධනෙසිනං,
වොහාරො තත්ථ ගණ්හෙය්‍ය වාණිජා බ්‍යසනී සියා.
එවමෙව පුත්තකලි අන්තරායකරො මමාති.

කුමාරො පුන කිඤ්චි වත්තුං න විසහි. අථ රාජා අමච්චෙ ආණාපෙන්තො ආහ.

ඉමං කුමාරං පාපෙථ පාසාදං රතිවඩ්ඪනං,
තත්ථ කම්බුසහත්ථායො යථා සක්කංව අච්ඡරා,
තා නං තත්ථ රමෙස්සන්ති තාහි චෙසො රමිස්සතීති.

තතො කුමාරං පාපෙසුං පාසාදං රතිවඩ්ඪනං,
තං දිස්වා අවචුං කඤ්ඤා දීඝාවුං රට්ඨවඩ්ඪනං.

දෙවතානුසි ගන්ධබ්බො ආදු සක්කො පුරින්දදො,
කො වා ත්වං කස්ස වා පුත්තො කථං ජානෙමු තං මයන්ති.

නම්හි දෙවො න ගන්ධබ්බො නපි සක්කො පුරින්දදො,
කාසිරඤ්ඤො අහං පුත්තො දීඝාවු රට්ඨවඩ්ඪනො,
මමං භරථ භද්දං වො අහං භත්තා භවාමි වොති.

තං තත්ථ අවචුං කඤ්ඤා දීඝාවුං රට්ඨවඩ්ඪනං,
කුහිං රාජා අනුප්පත්තො ඉතො රාජා කුහිං ගතොති.

පඞ්කං රජා අතික්කන්තො ථලෙ රජා පතිට්ඨිතො,
අකණ්ටකං අගහණං පටිපන්නො මහාපථං.

අහඤ්ච පටිපන්නාස්මි මග්ගං දුග්ගතිගාමිනං,
සකණ්ටකං සගහණං යෙන ගච්ඡන්ති දුග්ගතිං.

තස්ස තෙ ස්වාගතං රාජ සීහස්සෙව ගිරිබ්බජං,
අනුසාස මහාරාජ ත්වං නො සබ්බාසමිස්සරොති.

තත්ථ **ඛිප්පන්ති** තෙන හි සීසං ආනෙථ. **ආලපීති** සට්ඨිගාමසහස්සානීති ආදීනි වදන්තො ආලපි. **සබ්බාලඞ්කාරභූසිතාති** තෙ නාගා සබ්බෙහි සීසූපගාදීහි අලඞ්කාරෙහි භූසිතා. **හෙමකප්පනවාසසාති** සුවණ්ණඛචිතෙන කප්පනෙන පටිච්ඡන්නසරීරා. **ගාමණීයෙභීති** හත්ථාචරියෙහි. **ආජානීයාචාති** කාරණාකාරණජානනකා. **ජාතියා සින්ධවාති** සින්ධවරට්ඨෙ සින්ධුනදීතීරෙ ජාතා. **ගාමණීයෙභීති** අස්සාචරියෙහි. **ඉල්ලියාචාපධාරිභීති** ඉල්ලියාවුධඤ්ච චාපාවුධඤ්ච ධාරෙන්තෙහි. **දීපා අථොපි වෙය්‍යග්ඝාති** දීපිචම්මබ්‍යග්ඝචම්ම පරිවාරා. **ගාමණීයෙභීති** රථිකෙහි. **වම්මිභීති** සන්නද්ධවම්මෙහි. **රොහඤ්ඤාති** රත්තවණ්ණා. **පුඞ්ගවූසභාති** උසභසණ්ඨානෙන ජවට්ඨක පුඞ්ගවෙන සමන්නාගතා. **දහරස්සෙව මෙති** අථ නං කුමාරො තාත දහරස්සෙව මෙ සතො මාතා මතා ඉති මයා සුතං සොහං තයා විනා ජීවිතුං න සක්ඛිස්සාමීති ආහ. **පොට්ඨකොති** තරුණො පොතකො. **ජස්සන්තන්ති** විචරන්තං. **සාමුද්දිකන්ති** සමුද්දෙ විචරන්තං. **ධනෙසිනන්ති** ධනං පරියෙසන්තානං. **වොහාරොති** විවිධවොහාරෙ හෙත්වා කඩ්ඪනකො බාලමච්ඡො වා උදකරක්ඛසො වා ආවට්ටො වා. **තත්ථාති** තස්මිං සමුද්දෙ. **වාණිජා බ්‍යසනී සියාති** අථ තෙ වාණිජා බ්‍යසනී බ්‍යසනං පත්තා භවෙය්‍යුං. **සියුන්ති** වා පාඨො. **පුත්තකලීති** පුත්තලාමක පුත්තකාලකණ්ණි. කුමාරො පුන කිඤ්චි වත්තුං න විසහි. අථ රාජා අමච්චෙව ආණාපෙන්තො **ඉමන්ති** ආදිමාහ. තත්ථ **කම්බුසහත්ථායොති** කම්බුසං වුච්චති සුවණ්ණං. සුවණ්ණාභරණභූසිතහත්ථායොති අත්ථො. **යථාති** යථා ඉච්ඡන්ති තථා කරොන්තූති.

එවං වත්වා මහාසත්තො තත්ථෙව තං අභිසිඤ්චාපෙත්වා නගරං පාහෙසි. සයං පන එකකොව උය්‍යානා නික්ඛමිත්වා හිමවන්තං පවිසිත්වා රමණීයෙ භූමිභාගෙ පණ්ණසාලං මාපෙත්වා ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජිත්වා වනමූලඵලාහාරො යාපෙසි. මහාජනොපි කුමාරං බාරාණසිං පවෙසෙසි. සො නගරං පදක්ඛිණං කත්වා පාසාදං අභිරුහි. **තං දිස්වා අවචුං කඤ්ඤාති** තං මහන්තෙන පරිවාරෙන සිරිසොභග්ගෙන ආගතං දිස්වා අසුකො නාමෙසොති අජානන්තියොව න නාටකිත්ථියො අවොචුං. **මමං භරථාති** මං ඉච්ඡථ. **පඞ්කන්ති** රාගාදිකිලෙස පඞ්කං. **ථලෙති** පබ්බජ්ජාය. **අකණ්ටකන්ති** රාගකණ්ටකාදිවිරහිතං. තෙහෙව ගහණෙහි **අගහණං**. **මහාපථන්ති** සග්ගමොක්ඛගාමිනං මහාමග්ගං පටිපන්නො. **යෙනාති** යෙන මිච්ඡාමග්ගෙන

දුග්ගතිං ගච්ඡන්ති තමහං පටිපජ්ජෙය්‍යාති වදති. තතො තෙ චින්තෙසුං රාජා තාව අම්හෙ පහාය පබ්බජිතො අයම්පි කාමෙසු විරත්තචිත්තරූපො සචෙ නං නාභිරමිස්සාම නික්ඛමිත්වා පබ්බජෙය්‍යාම. අභිරමණාකාරමස්ස කරිස්සාමාති. අථ නං අභිනන්දන්තියො ඔසානගාථමාහංසු.

තත්‍ථ **ගිරිබ්බජන්ති** සීහපොතකානං වසනට්ඨානං කඤ්චනගුහං කෙසරසීහස්ස ආගතං විය තස්ස තව ආගතං ස්වාගතං **ත්වං නොති** ත්වං සබ්බාසම්පි අම්හාකං ඉස්සරො සාමීති.

එවඤ්ච පන වත්වා සබ්බා තුරියානි පග්ගණ්හිංසු. නානප්පකාරානි නච්චගීතානි පවත්තයිංසු. යසො මහා අහොසි. සො යසසම්මත්තො පිතරං න සරි. ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙත්වා යථාකම්මං ගතො. බොධිසත්තොපි ඣානාභිඤ්ඤා නිබ්බත්තෙත්වා ආයුපරියොසානෙ බ්‍රහ්මලොකූපගො අහොසි.

සත්‍ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා න භික්ඛවෙ ඉදානෙව පුබ්බෙපි තථාගතො මහාභිනික්ඛමණං නික්ඛන්තො යෙවාති වත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා පච්චෙකබුද්ධො පරිනිබ්බායි. පුත්තො රාහුලකුමාරො අහොසි. සෙසපරිසා බුද්ධපරිසා අහොසි. අරින්දමො රාජා පන අහමෙවාති.

සොණකජාතකං.

---

19. 2.

දිස්වා නිසින්නං රාජානන්ති ඉදං සත්‍ථා ජීවකම්බවනෙ විහරන්තො අජාතසත්තුස්ස පිතුඝාතකම්මං ආරබ්භ කථෙසි.

සො හි දෙවදත්තං නිස්සාය තස්ස වචනෙන පිතරං ඝාතාපෙත්වා දෙවදත්තස්ස සඞ්ඝභෙදාවසානෙ භින්නපරිසස්ස රොගෙ උප්පන්නෙ තථාගතං ඛමාපෙස්සාමීති මඤ්චසිවිකාය සාවත්ථිං ගච්ඡන්තස්ස ජෙතවනද්වාරෙ පථවිං පවිට්ඨභාවං සුත්වා දෙවදත්තො සම්මාසම්බුද්ධස්ස පටිපක්ඛො හුත්වා පථවිං පවිසිත්වා අවීචිපරායණො ජාතො. මයාපි තං නිස්සාය පිතා ධම්මිකො ධම්මරාජා ඝාතිතො අහම්පි නු ඛො පථවිං පවිසිස්සාමීති භීතො රජ්ජසිරියා චිත්තස්සාදං න ලභි. ථොකං නිද්දායිස්සාමීති නිද්දං උපගතමත්තොව නවයොජනබහලාය අයපථවියං පාතෙත්වා අයසූලෙහි කොට්ටියමානො විය සුනඛෙහි ලුඤ්චිත්වා ඛජ්ජමානො විය භෙරවරවෙන විරවන්තො උට්ඨාති.

අථෙකදිවසං කොමුදියා චාතුමාසිනියා අමච්චගණපරිවුතො අත්තනො යසං ඔලොකෙන්තො මම පිතු යසො ඉතො මහන්තතරො තථාරූපං නාමාහං ධම්මරාජානං දෙවදත්තං නිස්සාය ඝාතෙසින්ති චින්තෙසි. තස්සෙවං චින්තෙන්තස්සෙව කායෙ ඩාහො උප්පජ්ජි.

සකලසරීරං සෙදතින්තං අහොසි. තතො කො නු ඛො මෙ ඉමං භයං විනොදෙතුං සක්ඛිස්සතීති චින්තෙත්වා ඨපෙත්වා දසබලං අඤ්ඤො නත්ථීති ඤත්වා අහං තථාගතස්ස මහාපරද්ධො කො නු ඛො මං නෙත්වා දස්සෙස්සතීති චින්තෙන්තො න අඤ්ඤො කොචි අඤ්ඤත්‍ර ජීවකාති සල්ලක්ඛෙත්වා තස්ස ගහෙත්වා ගමනූපායං කරොන්තො රමණීයා වත භො දොසිනා රත්තීති උදානං උදානෙත්වා කන්නු ඛ්වජ්ජ සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා පයිරුපාසෙය්‍යාමාති වත්වා පූරණසාවකාදීහි පූරණාදීනං ගුණෙ කථිතෙ තෙසං වචනං අනාදියිත්වා ජීවකං පටිපුච්ඡිත්වා තෙන තථාගතස්ස ගුණං කථෙත්වා තං දෙව භගවන්තං පයිරුපාසතූති වුත්තො හත්ථියානානි කප්පාපෙත්වා ජීවකම්බවනං ගන්ත්වා තථාගතං උපසඞ්කමිත්වා වන්දිත්වා තථාගතෙන කතපටිසන්ථාරො සන්දිට්ඨිකං සාමඤ්ඤඵලං පුච්ඡිත්වා තථාගතස්ස මධුරං සාමඤ්ඤඵල ධම්මදෙසනං සුත්වා සුත්තපරියොසානෙ උපාසකත්තං පටිවෙදෙත්වා තථාගතං ඛමාපෙත්වා පක්කාමි. සො තතො පට්ඨාය දානං දෙන්තො සීලං රක්ඛන්තො තථාගතෙන සද්ධිං සංසග්ගං කත්වා මධුර ධම්මකථං සුණන්තො කල්‍යාණසංසග්ගෙන පහීනභයො විගතලොමහංසො හුත්වා චිත්තස්සාදං පටිලභිත්වා සුඛෙන චත්තාරො ඉරියාපථෙ කප්පෙසි.

අථෙකදිවසං ධම්මසභායං කථං සමුට්ඨාපෙසුං ආවුසො අජාතසත්තු පිතුඝාතකම්මං කත්වා භයප්පත්තො අහොසි. රජ්ජසිරිං නිස්සාය චිත්තස්සාදං අලභන්තො සබ්බඉරියාපථෙසු දුක්ඛං අනුභොසි සො දානි තථාගතං ආගම්ම කල්‍යාණසංසග්ගෙන විගතභයො ඉස්සරියසුඛං අනුභොතීති. සත්ථා ආගන්ත්වා කායනුත්ථ භික්ඛවෙ එතරහි කථාය සන්නිසින්නාති පුච්ඡිත්වා ඉමාය නාමාති වුත්තෙ න භික්ඛවෙ ඉදානෙව පුබ්බෙපෙස පිතුඝාතකම්මං කත්වා මං නිස්සාය සුඛං සයීති වත්වා අතීතං ආහරි.

අතීතෙ බාරාණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙන්තෙ බ්‍රහ්මදත්ත කුමාරං නාම පුත්තං පටිලභි. තදා බොධිසත්තො පුරොහිතස්ස ගෙහෙ පටිසන්ධිං ගණ්හි. ජාතස්සෙවස්ස සඞ්කිච්චකුමාරොති නාමං කරිංසු. තෙ උභොපි රාජනිවෙසනෙ එකතොව වඩ්ඪිංසු. අඤ්ඤමඤ්ඤං සහායකා හුත්වා වයප්පත්තා තක්කසිලං ගන්ත්වා සප්පසිප්පානි උග්ගණ්හිත්වා පච්චාගමිංසු. අථ රාජා පුත්තස්ස උපරජ්ජං අදාසි. බොධිසත්තොපි උපරාජස්සෙව සන්තිකෙ අහොසි. අථෙකදිවසං උපරාජා පිතු උය්‍යාන කීළං ගච්ඡන්තස්ස මහන්තං යසං දිස්වා තස්මිං ලොභං උප්පාදෙත්වා මය්හං පිතා මම භාතිකසදිසො සචෙ එතස්ස ඔලොකෙස්සාමි මහල්ලකකාලෙ රජ්ජං ලභිස්සාමි තදා ලද්ධෙනපි රජ්ජෙන කො අත්ථො පිතරං මාරෙත්වා රජ්ජං ගණ්හිස්සාමීති චින්තෙත්වා බොධිසත්තස්ස තමත්ථං ආරොචෙසි. බොධිසත්තො සම්ම පිතුඝාතකම්මං නාම භාරියං නිරයමග්ගො න සක්කා එතං කාතුං මා කරීති පටිබාහි. සො පුනප්පුනපි කථෙත්වා යාව තතියං තෙන පටිබාහිතො පාදමූලිකෙහි සද්ධිං මන්තෙසි. තෙ සම්පටිච්ඡිත්වා රඤ්ඤො මාරණූපායං වීමංසිංසු.

බොධිසත්තො තං පවත්තිං සුත්වා නාහං එතෙහි සද්ධිං එකතො භවිස්සාමීති මාතාපිතරො අනාපුච්ඡිත්වා අග්ගද්වාරෙන නික්ඛමිත්වා හිමවන්තං පවිසිත්වා ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජිත්වා ඣානාභිඤ්ඤා නිබ්බත්තෙත්වා වනමූලඵලාහාරො විහාසි. රාජකුමාරොපි තස්මිං ගතෙ පිතරං මාරාපෙත්වා මහන්තං යසං අනුභවි.

සඞ්කිච්චකුමාරො කිර ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජිතොති සුත්වා බහූ කුලපුත්තා නික්ඛමිත්වා තස්ස සන්තිකෙ පබ්බජිංසු. සො මහතා ඉසිගණෙන පරිවුතො තත්ථ වසි. සබ්බෙපි සමාපත්තිලාභිනොයෙව. රාජාපි පිතරං මාරෙත්වා අප්පමත්තකංයෙව කාලං රජ්ජසුඛං අනුභවිත්වා තතො පට්ඨාය භීතො චිත්තස්සාදං අලභන්තො නිරයෙ කම්මකරණප්පත්තො විය අහොසි. සො බොධිසත්තං අනුස්සරිත්වා සහායො මෙ පිතුඝාතකම්මං භාරියන්ති පටිසෙධෙත්වා මං අත්තනො කථං ගාහාපෙතුං අසක්කොන්තො අත්තානං නිද්දොසං කත්වා පලායි. සචෙ සො ඉධ අභවිස්ස න මෙ පිතුඝාතකම්මං කාතුං අදස්ස ඉදම්පි මෙ භයං හරෙය්‍ය. කහං නු ඛො සො එතරහි විහරති සචෙ තස්ස වසනට්ඨානං ජානෙය්‍යං පක්කොසාපෙය්‍යං කො නු ඛො මෙ එතස්ස වසනට්ඨානං ආරොචෙය්‍යාති චින්තෙසි. සො තතො පට්ඨාය අන්තොපුරෙ ච රාජසභාය ච බොධිසත්තස්සෙව වණ්ණං භාසති. එවං අද්ධානෙ ගතෙ බොධිසත්තො රාජා මං සරති මයා තත්ථ ගන්ත්වා තස්ස ධම්මං දෙසෙත්වා තං නිබ්භයං කත්වා ආගන්තුං වට්ටතීති චින්තෙත්වා පණ්ණාස වස්සානි හිමවන්තෙ වසිත්වා පඤ්චසතතාපසපරිවුතො ආකාසෙන ගන්ත්වා දායපස්ස නාම උය්‍යානෙ ඔතරිත්වා ඉසිගණපරිවුතො සිලාපට්ටෙ නිසීදි. උය්‍යානපාලො තං දිස්වා භන්තෙ ගණසත්ථා කො නාමාති පුච්ඡිත්වා සඞ්කිච්චපණ්ඩිතො නාමාති ච සුත්වා සයම්පි සඤ්ජානිත්වා භන්තෙ යාවාහං රාජානං ආනෙමි තාව ඉධෙව හොථ අම්හාකං රාජා තුම්හෙ දට්ඨුකාමොති වත්වා වන්දිත්වා වෙගෙන රාජකුලං ගන්ත්වා තස්ස ආගතභාවං රඤ්ඤො ආරොචෙසි. රාජා තස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා කාතබ්බයුත්තකං උපහාරං කත්වා පඤ්හං පුච්ඡි.

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

දිස්වා නිසින්නං රාජානං බ්‍රහ්මදත්තං රථෙසභං,
අථස්ස පටිවෙදෙසි යස්සාසි අනුකම්පකො.

සඞ්කිච්චායං අනුප්පත්තො ඉසීනං සාධුසම්මතො,
තරමානරූපො නිය්‍යාහි ඛිප්පං පස්ස මහෙසිනං.

තතො ච රාජා තරමානො යුත්තමාරුය්හ සන්දනං,
මිත්තාමච්චපරිබ්බූළ්හො අගමාසි රථෙසභො.

නික්ඛිප්ප පඤ්ච කකුධානි කාසීනං රට්ඨවඩ්ඪනො,
වාළවීජනිමුණ්හීසං ඛග්ගං ඡත්තඤ්චුපාහනං.

ඔරුය්හ රාජා යානම්හා ඨපයිත්වා පටිච්ඡදං,
ආසීනං දූයපස්සස්මිං සඞ්කිච්චමුපසඞ්කමි.

උපසඞ්කමිත්වා සො රාජා සම්මොදි ඉසිනා සහ,
තං කථං වීතිසාරෙත්වා එකමන්තං උපාවිසි.

එකමන්තං නිසින්නොව අථ කාලං අමඤ්ඤථ,
තතො පාපානි කම්මානි පුච්ඡිතුං පටිපජ්ජථ.

ඉසිං පුච්ඡාමි සඞ්කිච්චං ඉසීනං සාධුසම්මතං,
ආසීනං දූයපස්සස්මිං ඉසිසඞ්ඝපුරක්ඛතං.

කං ගතිං පෙච්ච ගච්ඡන්ති නරා ධම්මාතිචාරිනො,
අතිචිණ්ණො මයා ධම්මො තං මෙ අක්ඛාහි පුච්ඡිතොති.

තත්ථ **දිස්වාති** භික්ඛවෙ සො උය්‍යානපාලො රාජානං රජ්ජසභායං නිසින්නං දිස්වා අත්ථස්ස පටිවෙදෙසි. **යසස්සීති** වදන්තො ආරොචෙසීති අත්ථො. **යසස්සීති** මහාරාජ යස්ස ත්වං අනුකම්පකො මුදුචිත්තො ආසි. යස්ස අභිණ්හං වණ්ණං පයිරුදාහාසි සො අයං සඞ්කිච්චො ඉසීනං අන්තරෙ සාධු ලද්ධකොති **සම්මතො** අනුප්පත්තො තව උය්‍යානෙ සිලාපට්ටෙ ඉසිගණපරිවුතො කඤ්චනපටිමා විය නිසින්නො. **තරමානරූපොති** මහාරාජ පබ්බජිතා නාම කුලෙ වා ගණෙ වා අලග්ගා තුම්හාකං ගච්ඡන්තානඤ්ඤෙව පක්කමෙය්‍යුං තස්මා තරමානරූපො ඛිප්පං නිය්‍යාහි මහන්තානං සීලාදිගුණානං එසිතත්තා පස්ස මහෙසින්ති. **තතොති** භික්ඛවෙ සො රාජා තස්ස වචනං සුත්වා තතො තස්ස වචනතො අනන්තරමෙව. **නික්ඛිපාති** නික්ඛිපිත්වා. තස්ස කිර උය්‍යානද්වාරං පත්වාව එතදහොසි පබ්බජිතා නාම ගරුට්ඨානියා සඞ්කිච්චතාපසස්ස සන්තිකං උද්ධතවෙසෙන ගන්තුං අයුත්තන්ති. සො මණිචිත්තසුවණ්ණදණ්ඩඤ්ච වාළබීජනිං කඤ්චනමයං උණ්හීසපට්ටං සුපරික්ඛිත්තං මඞ්ගලඛග්ගං සෙතච්ඡත්තං සුවණ්ණපාදුකාති ඉමානි පඤ්ච රාජකකුධභණ්ඩානි අපනෙත්වා. තෙන වුත්තං **නික්ඛිපාති. පටිච්ඡදන්ති** තමෙව රාජකකුධභණ්ඩං ඨපයිත්වා භණ්ඩාගාරිකස්ස හත්ථෙ දත්වා. **දූයපස්සස්මින්ති** එවං නාමකෙ උය්‍යානෙ. **අථ කාලං අමඤ්ඤථාති** අථ සො ඉදානි පඤ්හං පුච්ඡිතුං කාලොති ජානි. පාළියං පන **යථාකාලන්ති** ආගතං. තස්ස කාලානුරූපෙන පඤ්හපුච්ඡනං අමඤ්ඤථාති අත්ථො. **පටිපජ්ජථාති** පටිපජ්ජි. **පෙච්චාති** පටිගන්ත්වා පරලොකස්ස වා නාමමෙතං තස්මා පරලොකන්ති අත්ථො. **මයාති** භන්තෙ මයා සුචරිතධම්මො අතික්කන්තො පිතුඝාතකම්මං කතං තං මෙ අක්ඛාහි කං ගතිං පිතුඝාතකා ගච්ඡන්ති කතරස්මිං නිරයෙ පච්චන්තීති පුච්ඡති.

තං සුත්වා බොධිසත්තො තෙනහි මහාරාජ සුණොහීති වත්වා ඔවාදං තාව අදාසි.

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

ඉසී අවච සඞකිචෙචා කාසීනං රටඨවඩ්ඪනං,
ආසීනං දායපසසසමිං මහාරාජ සුණොහි මෙ.

උපපථෙන වජනතසස යො මගගමනුසාසති,
තසස චෙ වචනං කයිරා නාසස මගෙගයය කණටකො.

අධමමං පටිපනනසස යො ධමමමනුසාසති,
තසස චෙ වචනං කයිරා න සො ගචෙඡයය දුගගතිනති.

තතථ **උපපථෙනාති** චොරෙහි පරියුටඨිතමගෙගන. **මගගමනුසාසතීති** ඛෙමමගගං අකඛාති. **නාසස මගෙගයය කණටකොති** තසස ඔවාදකරසස පුරිසසස මුඛං චොරකණටකො න පසෙසයය. **යො ධමම**නති යො සුචරිතධමමං. **න සොති** සො පුරිසො නිරයාදිභෙදං දුගගතිං න ගචෙඡයය උපපථසදිසො හි මහාරාජ අධමෙමා ඛෙමමගගසදිසො සුචරිතධමෙමා ත්වං පන පුබෙබ පිතරං ඝාතෙතවා රජා හොමීති මයහං කථෙතවා මයා පටිබාහිතො මම වචනං අකතවා පිතරං ඝාතෙතවා ඉදානි සොචසි පණඩිතානං ඔවාදං අකරොනතා නාම චොරමගගපටිපනනා විය මහාබයසනං පාපුණාතීති එවමසස ඔවාදං දතවා මහාසතතො උපරි ධමමං දෙසෙනෙතා ආහ.

ධමෙමා පථො මහාරාජ අධමෙමා පන උපපථො,
අධමෙමා නිරයං නෙති ධමෙමා පාපෙති සුගගතිං.

අධමමචාරිනො රාජ නරා විසමජීවිනො,
යං ගතිං පෙචච ගචඡනති නිරයෙ තෙ සුණොහි මෙ.

සඤජීවො කාළසුතෙතා ච සඞඝාතො ද්වෙ ච රෙරුවා,
අථාපරො මහාවීචි තපනො ච පතාපනො.

ඉචෙචතෙ අටඨ නිරයා අකඛාතා දුරතිකකමා,
ආකිණණා ලුදදකමෙමහි පචෙචකා සොළසුසසදා.

කදරියතාපනා ඝොරා අචචිමනෙතා මහබභයා,
ලොමහංසනරූපා ච භෙසමා පටිභයා දුඛා.

චතුකකණණා චතුදවාරා විභතතා භාගසො මිතා,
අයොපාකාරපරියනතා අයසා පටිකුජජිතා.

තෙසං අයොමයා භූමි ජලිතා තෙජසා යුතා,
සමනතා යොජනසතං ඵුටා තිටඨනති සබබදා.

එතෙ පතනති නිරයෙ උදධපාදා අවංසිරා,
ඉසීනං අතිවතතාරො සඤඤතානං තපසසිනං.

තෙ භූනහුනො පචචනති මචඡා බිලකතා යථා,
සංවචඡරෙ අසඞඛෙයය නරා කිබබිසකාරිනො.

දයහමානෙන ගතෙතන නිචචං සනතරබාහිරං,
නිරයා නාධිගචඡනති දවාරං නිකඛමෙසිනො.

පුරත්ථිමෙන ධාවන්ති තතො ධාවන්ති පච්ඡතො,
උත්තරෙනපි ධාවන්ති තතො ධාවන්ති දක්ඛිණං,
යං යං හි ද්වාරං ගච්ඡන්ති තත්තදෙව පිථිය්‍යති.

බහූනි වස්සසහස්සානි ජනා නිරයගාමිනො,
බාහා පග්ගය්හ කන්දන්ති පත්වා දුක්ඛං අනප්පකං.

ආසීවිසංව කුපිතං තෙජස්සිං දුරතික්කමං,
න සාධුරූපෙ ආසීදෙ සඤ්ඤතානං තපස්සිනං.

අතිකායො මහිස්සාසො අජ්ජුනො කෙකකාධිපො,
සහස්සබාහු උච්ඡින්නො ඉසිමාසජ්ජ ගොතමං.

අරජං රජසා වච්ඡං කිසං අවකිරිය දණ්ඩකී,
තාලොව මූලතො ඡින්නො සරජා විභවඞ්ගතො.

උපහච්ච මනං මෙජ්ඣො මාතඞ්ගස්මිං යසස්සිනෙ,
සපාරිසජ්ජො උච්ඡින්නො මෙජ්ඣාරඤ්ඤං තදා අහු.

කණ්හදීපායනාසජ්ජ ඉසිං අන්ධකවෙණ්හුයො,
අඤ්ඤමඤ්ඤං මුසලෙ හන්ත්වා සම්පත්තා යමසාධනං.

අථායං ඉසිනා සත්තො අන්තලික්ඛචරො පුරෙ,
පාවෙක්ඛි පඨවිං චෙච්චො හීනත්තො පත්ත පරියායං.

තස්මා හි ඡන්දාගමනං නප්පසංසන්ති පණ්ඩිතා,
අදුට්ඨචිත්තො භාසෙය්‍ය ගිරං සච්චූපසඤ්හිතං.

මනසා චෙ පදුට්ඨෙන යො නරො පෙක්ඛතෙ මුනිං,
විජ්ජාචරණසම්පන්නං ගන්තා සො නිරයං අධො.

යෙ වුඩ්ඪෙ පරිභාසන්ති ඵරුසූපක්කමා ජනා,
අනපච්චා අදායාදා තාලවත්ථු භවන්ති තෙ.

යො ච පබ්බජිතං හන්ති කතකිච්චං මහෙසිනං,
ස කාළසුත්තෙ නිරයෙ චිරරත්තාය පච්චති.

යො ච රාජා අධම්මට්ඨො රට්ඨවිද්ධංසනො චුතො,
තාපයිත්වා ජනපදං තාපනෙ පෙච්ච පච්චති.

සො ච වස්සසහස්සානං සතං දිබ්‍යානි පච්චති,
අච්චිසඞ්ඝපරෙතො සො දුක්ඛං වෙදෙති වෙදනං.

තස්ස අග්ගිසිඛා කායා නිච්ඡරන්ති පභස්සරා,
තෙජොභක්ඛස්ස ගත්තානි ලොමග්ගෙහි නඛෙහි ච.

දය්හමානෙන ගත්තෙන නිච්චං සන්තරබාහිරං,
දුක්ඛාභිතුන්නො නදති නාගො තුත්තට්ටිතො යථා.

යො ලොභා පිතරං හන්ති දොසා වා පුරිසාධමො,
ස කාළසුත්තෙ නිරයෙ චිරරත්තාය පච්චති.

ස තාදිසො පච්චති ලොහකුම්භියං
පක්කඞ්ච සන්තීහි හතනති නිත්තචං,
අඞ්ගං කරිත්වා මුත්තකරීසභක්ඛං
බාරෙ නිමුජ්ජනති තථාවිධං නරං.

තත්තං පක්කට්ඨිතං අයොගුළඤ්ච
දීඝෙ ච ඵාලෙ චිරරතකතාපිතෙ,
විකඛම්භමාදාය විභජ්ජ රජ්ජුහි
විවටෙ මුඛෙ සංසවයන්ති රක්ඛසා.

සාමා ච සොණා සබලාච ගිජ්ඣා
කාකොළසඞ්ඝා ච දිජා අයොමුඛා,
සඞ්ගම්ම ඛාදන්ති විප්ඵන්දමානං
ජිව්හං විභජ්ජ විඝාසං සලොහිතං.

තං දඩ්ඪතාලං පරිභින්නගත්තං
නිප්පොථයන්තා අනුවිචරන්ති රක්ඛසා,
රතී හි නෙසං දුඛිනො පනීතරෙ
එතාදිසස්මිං නිරයෙ වසන්ති
යෙ කෙචි ලොකෙ ඉධ පෙත්තිඝාතිනො.

පුත්තො ච මාතරං හන්ත්වා ඉතො ගන්ත්වා යමක්ඛයං,
භුසමාපජ්ජතෙ දුක්ඛං අත්තකම්මඵලූපගො.

අමනුස්සා අතිබලා හන්තාරං ජනයන්තියා,
අයොමයෙහි වාළෙහි පීළයන්ති පුනප්පුනං.

තං පස්සවං සකා ගත්තා රුධිරං අත්තසම්භවං,
තම්බලොහවිලීනංච තත්තං පායෙන්ති මත්තිඝං

ජිගුච්ඡං කුණපං පූති දුග්ගන්ධං ගූථකද්දමං,
පුබ්බලොහිතසඞ්කාසං රහදංඔගය්හ තිට්ඨති.

තමෙනං කිමයො තත්ථ අතිකායා අයොමුඛා,
ඡවිං භෙත්වාන ඛාදන්ති පගිද්ධා මංසලොහිතෙ.

සො ච තං නිරයං පත්තො නිමුග්ගො සතපොරිසං,
පූතිකං කුණපං වාති සමන්තා සතයොජනං.

චක්ඛුමාපිහි චක්ඛුහි තෙන ගන්ධෙන ජීයති,
එතාදිසං බ්‍රහ්මදත්ත මාතුඝාතී ලභෙ දුඛං.

ඛුරධාරමනුක්කම්ම තික්ඛං දුරභිසම්භවං,
පතන්ති ගබ්භපාතිනියො දුග්ගං වෙතරණිං නදිං.

අයොමයා සිම්බලියො සොළසඞ්ගුලකණ්ටකා,
උභතොමභිලම්බන්ති දුග්ගං වෙතරණිං නදිං.

තෙ අච්චිමන්තො තිට්ඨන්ති අග්ගික්ඛන්ධාව ආරකා,
ආදිත්තා ජාතවෙදෙන උද්ධං යොජනමුග්ගතා.

එතෙ සජන්ති නිරයෙ ගන්තෙ තිබ්බකණ්ටකෙ,
නාරියො ච අතිචාරිණියො නරා ච පරදාරගූ.

තෙ පතන්ති අධොක්ඛන්ධා විවත්තා විහතා පුථූ,
සයන්ති විනිවිද්ධඞ්ගා දීඝං ජග්ගන්ති සංවරිං.

තතො රත්‍යා විවසනෙ මහතිං පබ්බතූපමං,
ලොහකුම්භිං පවජ්ජන්ති තත්තං අග්ගිසමූදකං.

එවං දිවා ච රත්තො ච දුස්සීලා මොහපාරුතා,
අනුභොන්ති සකං කම්මං පුබ්බෙ දුක්කතමත්තනො.

යා ච භරියා ධනක්කීතා සාමිකං අතිමඤ්ඤති,
සස්සුං වා සුසසුරංවාපි ජෙට්ඨං වාපි නනන්දරං.

තස්සා වඞ්කෙන ජිව්හග්ගං නිබ්බහන්ති සබන්ධනං,
සබ්‍යාමමත්තං කිමිනං ජිව්හං පස්සති අත්තනො,
විඤ්ඤාපෙතුං න සක්කොති තාපනෙ පෙච්ච පච්චති.

ඔරබ්භිකා සූකරිකා මච්ඡිකා මිගබන්ධකා,
චොරා ගොඝාතකා ලුද්දා අවණ්ණෙ වණ්ණකාරකා.

සත්තීහි ලොහකූටෙහි නෙත්තිංසෙහි උසූහි ච,
හඤ්ඤමානා ඛාරනදිං පපතන්ති අවංසිරා.

සායං පාතො කූටකාරී අයොකූටෙහි හඤ්ඤති,
තතො වන්තං දුරත්තානං පරෙසං භුඤ්ජතෙ සදා.

ධඞ්කා භෙරණ්ඩකා ගිජ්ඣා කාකොලා ච අයොමුඛා,
විප්ඵන්දමානං ඛාදන්ති නරං කිබ්බිසකාරිනං.

යෙ මිගෙන මිගං හන්ති පක්ඛිං වා පන පක්ඛිනා,
අසන්තො රජසා ඡන්නා ගන්තා තෙ නිරයුස්සදන්ති.

තත්‍ථ **ධම්මො පථොති** දසකුසලපථධම්මො ඛෙමො අප්පටිභයො සුගතිමග්ගො. **විසමජීවිනොති** අධම්මෙන කප්පිතජීවිකා. **නිරයෙති** තෙ එතෙසං නිබ්බත්තනිරයෙ කථෙමි. **සුණොහි මෙති** මහාසත්තො රඤ්ඤො පිතුඝාතකානං නිබ්බත්තනිරයං පුච්ඡිතොපි පඨමං තං අදස්සෙත්වා අට්ඨ මහානිරයෙ සොළස ච උස්සදනිරයෙ දස්සෙතුං එවමාහ. කිං කාරණා පඨමං හි තස්මිං දස්සියමානෙ රාජා ඵලිතෙන හදයෙන තත්‍ථෙව මරෙය්‍ය ඉමෙසු පන නිරයෙසු පච්චමානසත්තෙ දිස්වා දිට්ඨානුගතිකො හුත්වා අහං විය අඤ්ඤෙපි බහූ පාපකම්මිනො අත්‍ථි. අහං එතෙසං අන්තරෙ වසිස්සාමීති සඤ්ජාතූපත්‍ථම්භො අරොගො භවිස්සතීති. තෙ පන නිරයෙ දස්සෙන්තො මහාසත්තො පඨමං ඉද්ධිබලෙන පඨවිං විධා කත්වා පච්ඡා දස්සෙසි. තෙසං

ච්චන්තො නිරයපාලෙහි පජ්ජලිතානි නානාවුධානි ගහෙත්වා ඛණ්ඩා ඛණ්ඩිකං ඡින්නා නෙරයිකසත්තා පුනප්පුනං සංජීවන්ති එත්ථාති **සඤ්ජීවො.** නිරයපාලා පුනප්පුනං නදන්තා වග්ගන්තා පජ්ජලිතානි නානාවුධානි ගහෙත්වා ජලිතාය ලොහපථවියා නෙරයිකෙ අපරාපරං අනුබන්ධිත්වා පහරිත්වා ජලිතපථවියං පතිතෙ ජලිතකාළසුත්තං පාතෙත්වා ජලිතඵරසුං ගහෙත්වා සාරං උත්තදන්තා මහන්තෙන අට්ටස්සරෙන විරවන්තෙ අට්ඨංසෙ සොළසංසෙ කරොන්තා එත්ථ තච්ඡන්තීති **කාළසුත්තො.** මහන්තා ජලිතඅයපබ්බතා ඝාතෙන්ති එත්ථාති **සඞ්ඝාතො.** තත්ථ කිර සත්තෙ නවයොජනාය ජලිතඅයපථවියා යාව කටිතො පවෙසෙත්වා නිච්චලෙ කරොන්ති අථ පුරත්ථිමතො මහන්තො ජලිතො අයපබ්බතො සමුට්ඨාය අසනිවිය විරවන්තො ආගන්ත්වා තෙ සත්තෙ සණ්හකරණියං තිලෙ පිංසන්තො විය ගන්ත්වා පච්ඡිමදිසාය තිට්ඨති පච්ඡිමදිසතො සමුට්ඨිතොපි තථෙව ගන්ත්වා පුරත්ථිමදිසාය තිට්ඨති ද්වෙ පන එකතො සමාගන්ත්වා උච්ඡුයන්තෙ උච්ඡුඛණ්ඩානි විය පීළෙන්ති එවං තත්ථ බහූනි වස්සසතසහස්සානි දුක්ඛං අනුභොන්ති. **ද්වෙ ච රොරුවා**ති ජාලරොරුවො ච ධූමරොරුවො චාති ද්වෙ තත්ථ ජාලරොරුවො කප්පෙන සණ්ඨිතානි රත්තලොහිතජාලාහි **පුණ්ණො.** ධූමරොරුවො ඛාරධූමෙන **පුණ්ණො.** තෙසු ජාලරොරුවෙ පච්චන්තානං නවහි වණමුඛෙහි ජාලා පවිසිත්වා සරීරං දහන්ති. ධූමරොරුවෙ පච්චන්තානං නවහි වණමුඛෙහි ඛාරධූමො පවිසිත්වා පිට්ඨං විය සරීරං සෙදෙති. උභයත්ථාපි පච්චන්තා සත්තා මහාවිරවං විරවන්තීති ද්වෙපි රොරුවාති වුත්තා. ජාලානං වා පච්චන්තසත්තානං වා තෙසං දුක්ඛස්ස වා වීචි අන්තරං නත්ථි එත්ථාති **අවීචි.** මහන්තො අවීචි **මහාවීචි.** තත්‍රහි පුරත්ථිමාදීහි භිත්තීහි ජාලා උට්ඨහිත්වා පච්ඡිමභිත්ති ආදීසු පටිහඤ්ඤති තාව භිත්තියො විනිවිජ්ඣිත්වා පුරතො යොජන සතං ගණ්හාති හෙට්ඨා උට්ඨිතා ජාලා උපරි පටිහඤ්ඤති උපරි උට්ඨිතා හෙට්ඨා පටිහඤ්ඤති එවං තාවෙත්ථ ජාලානං වීචි නාම නත්ථි තස්ස පන අන්තො යොජනසතට්ඨානං ඛීරවල්ලිපිට්ඨස්ස පූරිතනාළි විය සත්තෙහි නිරන්තරං පූරිතං චතූහි ඉරියාපථෙහි පච්චන්තානං සත්තානං පමාණං නත්ථි. න ච අඤ්ඤමඤ්ඤං ව්‍යාබාධෙන්ති. සකට්ඨානෙයෙව පච්චන්ති එවමෙත්ථ සත්තානං වීචි නාම නත්ථි යථා පන ජිව්හග්ගෙ ඡ මධුබින්දූනි සත්තමස්ස තම්බලොහබින්දුනො අනුදහනබලවතාය අබ්බොහාරිකානි හොන්ති තථා තත්ථ අනුදහනබලවතාය සෙසා ඡ අකුසලවිපාකා උපෙක්ඛා අබ්බොහාරිකා හොන්ති. දුක්ඛමෙව ඤායති නිරන්තරං පඤ්ඤායති එවමෙත්ථ දුක්ඛස්ස වීචි නාම නත්ථි ස්වායං සහ භිත්තීහි වික්ඛම්භතො අට්ඨාරසාධිකතියොජනසතො ආවට්ටතො චතුපණ්ණාසාධිකනවයොජනසතො සහ උස්සදෙහි දසයොජනසහස්සානි එවමස්ස මහන්තතා වෙදිතබ්බා. නිච්චලෙ සත්තෙ තපතීති **තපනො.** අතිවිය තාපෙතීති **පතාපනො.** තත්ථ තපනස්මිං සත්තෙ තාලක්ඛන්ධප්පමාණෙ ජලිතඅයසූලෙ

නිසීදපෙන්ති තතො හෙට්ඨා පඨවි ජලති සූලං න ජලති සත්තා ජලන්ති එවං සො නිරයො නිච්චකාලෙ සත්තෙ තපති. ඉතරස්මිං පන නිබ්බත්තසත්තෙ ජලන්තෙහි ආවුධෙහි පහරිත්වා ජලිතඅයපබ්බතං ආරොපෙන්ති. තෙසං පබ්බතමත්ථකෙ සීතකාලෙ කම්මපච්චයො වාතො පහරති. තෙ තත්ථ සණ්ඨාතුං අසක්කොන්තා උද්ධපාද අධොසිරා පතන්ති අථ හෙට්ඨා අයපඨවිතො ජලිතානි අයසූලානි උට්ඨහන්ති තෙ තානි මත්ථකෙනෙව ආසාදෙත්වා තෙසු විනිවිද්ධසරීරා ජලන්තා ජලන්තා පච්චන්ති එවමෙස අතිවිය තාපෙතීති.

බොධිසත්තො පන එතෙ නිරයෙ දස්සෙන්තො පඨමං සඤ්ජීවං දස්සෙත්වා තත්ථ පච්චන්තෙ නෙරයිකසත්තෙ දිස්වා මහාජනස්ස මහාභයෙ උප්පන්නෙ තම්පි අන්තරධාපෙත්වා පුන පඨවිං විධා කත්වා කාළසුත්තං දස්සෙසි. තත්ථපි පච්චමානෙ සත්තෙ දිස්වා මහාජනස්ස මහාභයෙ උප්පන්නෙ තම්පි අන්තරධාපෙසීති එවං පටිපාටියා දස්සෙසි. තතො රාජානං ආමන්තෙත්වා මහාරාජ තයා ඉමෙසු අට්ඨසු මහානිරයෙසු පච්චමානෙ සත්තෙ දිස්වා අප්පමාදං කාතුං වට්ටතීති වත්වා පුන තෙසඤ්ඤෙව මහානිරයානං කිච්චං කථෙතුං **ඉමෙච්චෙනාති** ආදිමාහ.

තත්ථ **අක්ඛාතාති** මයා තුය්හං කථිතා පොරාණකෙහි ච කථිතායෙව. **ආකිණ්ණාති** පරිපුණ්ණා. **පච්චෙකා සොළසුස්සදාති** එතෙසං නිරයානං එකෙකස්ස චතූසු ද්වාරෙසු එකෙකස්මිං චත්තාරො චත්තාරො කත්වා සොළස සොළස උස්සදනිරයාති සබ්බෙපි සතං අට්ඨවීසති ච උස්සදනිරයා අට්ඨ ච මහානිරයාති ඡත්තිංසනිරයසතං. **කදරියතාපනාති** සබ්බෙපෙතෙ කදරියානං තාපනා. බලවදුක්ඛතාය **ඝොරා**. කම්මනිබ්බත්තානං අච්චීනං අත්ථිතාය **අච්චිමන්තො**. භයස්ස මහන්තතාය **මහබ්භයා**. දිට්ඨමත්තා වා ලොමානි හංසන්තීති **ලොමහංසනරූපා** ච. හිංසනතාය **භෙස්මා**. භයජනනතාය **පටිභයා**. සුඛාභාවෙන **දුඛා**. **චතුක්කණ්ණාති** සබ්බෙපි චතුරස්සමඤ්ජූසසදිසා. **විභත්තාති** චතුද්වාරවසෙන විභත්තා. **භාගසො මිතාති** ද්වාරවීථීනං වසෙන කොට්ඨාසෙ ඨපෙත්වා මිතා. **අයසාපටිකුජ්ජිතාති** සබ්බෙපි නවයොජනිකෙන අයකපාලෙන පටිච්ඡන්නා. **ඵුටා තිට්ඨන්තීති** සබ්බෙපි එත්තකං ඨානං අනුඵරිත්වා තිට්ඨන්ති. **උද්ධපාදාඅවංසිරාති** එවං තෙසු නිරයෙසු සම්පරිවත්තිත්වා පුනප්පුනං පතමානෙ සන්ධායාහ. **අතිවත්තාරොති** ඵරුසවාචාහි අතික්කමිත්වා වත්තාරො මහානිරයෙසු කිර යෙභුය්‍යෙන ධම්මිකසමණබ්‍රාහ්මණෙසු කතාපරාධාව පච්චන්ති තස්මා එවමාහ. **තෙ භූනහුනොති** තෙ ඉසීනං අතිවත්තාරො අත්තනො වුඩ්ඪියා හතත්තා භූනහුනො කොට්ඨාසකතා මච්ඡා විය පච්චන්ති. **අසඞ්ඛෙය්‍යාති** ගණෙතුං අසක්කුණෙය්‍යා. **කිබ්බිසකාරිනොති** දාරුණකම්මකාරිනො. **නික්ඛමනෙසිනොති** නිරයා නික්ඛමනං එසන්තාපි ගවෙසන්තාපි නික්ඛමනද්වාරං නාධිගච්ඡන්ති. **පුරත්ථිමෙනාති**

යදා තං ද්වාරං අපාරුතං හොති අථ තදභිමුඛා ධාවන්ති තෙසං තත්ථ ඡවිආදීනි ඛායන්ති ද්වාරසමීපං පත්තානඤ්ඤෙව තෙසං තං පිථීයති පච්ඡිමං අපාරුතං විය ජායති. එස නයො සබ්බත්ථ. **න සාධුරූපෙති** වුත්තප්පකාරං **සප්පං** විය සාධුරූපෙ ඉසයො න ආසීදෙ න ඵරුස වචනෙන කායකම්මෙන වා ඝට්ටෙන්තො උපගච්ඡෙය්‍ය කිං කාරණා සඤ්ඤතානං තපස්සීනං ආසාදිතත්තා අට්ඨසු මහානිරයෙසු මහාදුක්ඛස්ස අනුභවිතබ්බත්තා.

ඉදානි යෙ රාජානො තථාරූපෙ ආසාදෙත්වා තං තං දුක්ඛං පත්තා තෙ දස්සෙතුං **අජ්ජුනොති** ආදිමාහ. තත්ථ **අජ්ජුනොති** බලසම්පන්නො මහාකායො. **මහිස්සාසොති** ධනුග්ගහො. **සහස්සබාහූති** පඤ්චහි ධනුග්ගහසතෙහි බාහුසහස්සෙහි ආරොපෙතබ්බං ධනුං ආරොපනසමත්ථතාය සහස්සබාහු. **කෙකකාධිපොති** කෙකකරට්ඨාධිපති. **විභවඞ්ගතොති** විනාසං පත්තො. වත්ථූති සරභඞ්ගජාතකෙ විත්ථාරිතාති. **උපහච්ච මනන්ති** අත්තනො චිත්තං පදූසෙත්වා. **මාතඞ්ගස්මින්ති** මාතඞ්ගපණ්ඩිතෙ. වත්ථු මාතඞ්ගජාතකෙ වණ්ණිතං. **කණ්හදීපායනාසජ්ජාති** කණ්හදීපායනං ආසජ්ජ. **යමසාධනන්ති** නිරයං. වත්ථු ඝටජාතකෙ විත්ථාරිතං. **ඉසිනාති** කපිලතාපසෙන. **පාවෙක්ඛීති** පවිට්ඨො. **චෙච්චොති** චෙතියරාජා. **හීනත්තොති** පහීනත්තභාවො අන්තරහිතඉද්ධි. **පත්තපරියායන්ති** පරියායං මරණකාලං පත්වා. වත්ථු චෙතියජාතකෙ කථිතං. **තස්මාති** යස්මා චිත්තවසිකො හුත්වා ඉසීසු අපරජ්ඣිත්වා අට්ඨසු මහානිරයෙසු පච්චති තස්මා හි. **ඡන්දාගමනන්ති** ඡන්දාදිචතුබ්බිධම්පි අගතිගමනං. **පදුට්ඨත්තාති** කුද්ධෙන. **හන්තා සො නිරයං අධොති** සො තෙන අධොගමනීයෙන කම්මෙන අධොනිරයමෙව ගච්ඡති. පාළියං පන **නිරයුස්සදන්ති** ලිඛිතං. තස්ස උස්සදනිරයං ගච්ඡතීති අත්ථො. **වුඩ්ඪෙති** වයොවුඩ්ඪෙ ච ගුණවුඩ්ඪෙ ච. **අනපච්චාති** භවන්තරෙපි **අපච්චං** වා දායාදං වා න ලභන්තීති අත්ථො. **තාලවත්ථූති** දිට්ඨධම්මෙපි ඡින්නමූලතාලො විය මහාවිනාසං පත්වා නිරයෙසු නිබ්බත්තන්ති. **හන්තීති** මාරෙති. **චිරරත්තායාති** චිරංකාලං.

එවං මහාසත්තො ඉසිවිහෙඨකානං පච්චනනිරයෙ දස්සෙත්වා උපරිඅධම්මිකරාජූනං පච්චනනිරයෙ දස්සෙන්තො **යො චාති** ආදිමාහ. තත්ථ **රට්ඨවිද්ධංසනොති** ඡන්දාදිවසෙන ගන්ත්වා රට්ඨස්ස විද්ධංසනො. **අච්චිසඞ්ඝපරෙතොති** අච්චිසමූහපරික්ඛිත්තො. **තෙජොභක්ඛස්සාති** අග්ගිමෙව ඛාදන්තස්ස. **ගත්තානීති** තිගාවුතෙ සරීරෙ සබ්බඞ්ගපච්චඞ්ගානි. **ලොමග්ගනඛානි චාති** එතෙහි සද්ධිං සබ්බානි එකජාලානි හොන්ති. **තුත්තද්දිතොති** ආනෙඤ්ජකාරණං කාරියමානො තුත්තෙනහි විද්ධො නාගො යථා නදති.

එවං මහාසත්තො අධම්මිකරාජූනං පච්චනනිරයෙ දස්සෙත්වා ඉදානි පිතුඝාතකාදීනං පච්චනනිරයෙ දස්සෙතුං **යො ලොභාති** ආදිමාහ. තත්ථ **ලොභාති** යසධනලොභෙන. **දොසාති** දුට්ඨචිත්තතාය.

නිත්තචන්ති ලොහකුම්භියං බහූනි වස්සසහස්සානි පක්කං නීහරිත්වා තිගාවුතමත්තස්ස සරීරං නිත්තචං කත්වා ජලිතාය ලොහපථවියා පාතෙත්වා තිණ්හෙහි අයසූලෙහි කොට්ටෙත්වා චුණ්ණවිචුණ්ණං කරොන්ති. **අක්ඛං කරිත්වාති** මහාරාජ තං පිතුඝාතකං නිරයපාලා ජලිතලොහපථවියං උත්තානං පාතෙත්වා ජලිතෙහි අයසූලෙහි අක්ඛීනි භින්දිත්වා අක්ඛං කරිත්වා මුඛෙ උණ්හං මුත්තකරීසං පක්ඛිපිත්වා පලාලපීඨං විය තං සංවට්ටෙත්වා කපෙන සණ්ඨිතෙ ඛාරෙ ලොහඋදකෙ නිමුජ්ජාපෙන්ති. **තත්තං පක්කුට්ඨිතමයොගුළඤ්චාති** පුන පක්කුට්ඨිතගූථකලලඤ්චෙව ජලිතඅයොගුළඤ්ච ඛාදාපෙන්ති සො පන තං ආහරියමානං දිස්වා මුඛං පිදෙති අථස්ස දීඝෙ චිරත්ථාපිතෙ ජලමානෙ ඵාලෙ ආදාය මුඛං විකඛම්භෙත්වා විවරිත්වා රජ්ජුබද්ධං අයබලිසං ඛිපිත්වා ජිව්හං නීහරිත්වා තස්මිං විවටෙ මුඛෙ තං අයොගුළං. **සංසවයන්ති** පක්ඛිපන්ති. **රක්ඛසාති** නිරයපාලා. **සාමා චාති** මහාරාජ තස්ස පිතුඝාතකස්ස ජිව්හං බලිසෙන නික්කඩ්ඪිත්වා අයසඞ්කූහි පථවියං නීහතං ජිව්හං සාමා සොණා සබලවණ්ණසුනඛා ච ලොහතුණ්ඩා ගිජ්ඣා ච කාකොළසඞ්ඝා ච අඤ්ඤෙ ච නානප්පකාරා සකුණා සමාගන්ත්වා ආවුධෙහි ඡින්දන්තා විය **විහජ්ජ** කාකපදාකාරෙන කොට්ඨාසෙ කත්වා. **විප්ඵන්දමානන්ති** විසන්දමානං ලොහිතං විස්සාසං ඛාදන්ති විස්සත්ථා භක්ඛයන්තීති අත්ථො. **තං දඩ්ඪතාලන්ති** තං පිතුඝාතකං ඣායමානං තාලං විය දඩ්ඪජලිතසරීරං. **පරිභින්නගත්තන්ති** තත්ථ තත්ථ භින්නගත්තං. **නිප්පොථයන්තාති** ජලිතෙහි අයමුග්ගරෙහි පහරන්තා. **රතීහි නෙසන්ති** තෙසං නිරයපාලානං සා රති කීළා හොති. **දුක්ඛිනො පනීතරෙති** ඉතරෙ පන නෙරයිකසත්තා දුක්ඛිතා හොන්ති. **පෙතාතිඝාතිනොති** පිතුඝාතකා. ඉති ඉමං පිතුඝාතකානං පච්චනනිරයං දිස්වා රාජා භීතතසිතො අහොසි.

අථ තං මහාසත්තො සමස්සාසෙත්වා මාතුඝාතකානං පච්චනනිරයං දස්සෙසි. **යමක්ඛයන්ති** යමනිවෙසනං නිරයන්ති අත්ථො. **අත්තකම්මඵලූපගොති** අත්තනො කම්මඵලෙන උපගතො. **මනුස්සාති** නිරයපාලා. **හන්තාරං ජනයන්තියාති** මාතුඝාතකං. **චාලෙහීති** අයමකච්චාලෙහි වෙඨෙත්වා අයයන්තෙන පීළෙන්ති. **තන්ති** තං මාතුඝාතකං. **පායෙන්තීති** තස්ස හි පීළියමානස්ස රුහිරං ගලිත්වා අයකපල්ලං පූරෙති අථ තං යන්තතො නීහරන්ති තාවදෙවස්ස සරීරං පාකතිකං හොති තං පථවියං උත්තානං නිපජ්ජාපෙත්වා විලීනතම්බලොහං විය පක්කුට්ඨිතලොහිතං පායෙන්ති. **ඔගය්හ තිට්ඨතීති** තං බහූනි වස්සසහස්සානි අයයන්තෙහි පීළෙත්වා ජෙගුච්ඡදුග්ගන්ධපටික්කූලෙ මහන්තෙ ගූථකද්දමෙ ආවාටෙ ඛිපන්ති සො තං **රහදං ඔගය්හ** ඔරොහිත්වා තිට්ඨති. **අතිකායාති** එකදොණිකනාවප්පමාණසරීරා. **අයොමුඛාති** අයසූචිමුඛා. **ඡවිං භෙත්වානාති** ඡවිං ආදිං කත්වා යාව අට්ඨිම්පි භෙත්වා අට්ඨිමිඤ්ජම්පි ඛාදන්ති. **පගිද්ධාති** ගධිතා මුච්ඡිතා න කෙවලඤ්ච ඛාදන්තෙව **අධොමග්ගාදීහි** පන පවිසිත්වා මුඛාදීහි

නික්ඛමන්ති. වාමපස්සාදීහි පවිසිත්වා දක්ඛිණපස්සාදීහි නික්ඛමන්ති සකලසරීරං **ඡිද්දාවඡිද්දං** කරොන්ති සො තත්ථ අතිදුක්ඛපරෙතො විරවන්තො පච්චති. **සො චාති** සො මාතුඝාතකො තං සතපොරිසං නිරයං පතන්තො සසීසකො නිමුග්ගොව හොති තඤ්ච කුණපං සමන්තා යොජනසතං පූතිං කත්වා වායති. **මාතුඝාතීති** මාතුඝාතකො.

එවං මහාසත්තො මාතුඝාතකානං පච්චනනිරයං දස්සෙත්වා පුන ගබ්භපාතකානං පච්චනනිරයං දස්සෙන්තො ගාථමාහ.. **ඛුරධාරමනුක්කම්මාති** ඛුරධාරනිරයං අතික්කමිත්වා. තත්ථ කිර නිරයපාලා මහන්තෙ මහන්තෙ ඛුරධාරෙ උපරි ධාරෙත්වා සඤ්චරන්ති තතො යාහි ගබ්භපාතන ඛාරහෙසජ්ජාදීනි පිවිත්වා ගබ්භා පාතිතා තා ගබ්භපාතිනියො ඉත්ථියො ජලිතෙහි ආවුධෙහි පොථෙන්තා අනුබන්ධන්ති තා තිණ්හඛුරධාරාසු ඛණ්ඩාඛණ්ඩිකං හුත්වා පුනප්පුනං උට්ඨාය තං **දුරභිසම්භවං** ඛුරධාරනිරයං **අක්කමන්තියො** අතික්කමිත්වා නිරයපාලෙහි අනුබද්ධා **දුග්ගං** දුග්ගමං විසමං **වෙතරණිං** පතන්ති තත්ථ තත්ථ කම්මකාරණං නිමිජාතකෙ ආවිභවිස්සති.

එවං ගබ්භපාතිනීනං නිරයං දස්සෙත්වා මහාසත්තො යත්ථ පරදාරිකා ච අතිචාරිණියො ච පච්චන්ති තං කණ්ටකසිම්බලිනිරයං දස්සෙන්තො **අයොමයාති** ආදිමාහ. තත්ථ **උභතොමභිලම්බන්තීති** වෙතරණියා උභොසු තීරෙසු තාසං සිම්බලීනං සාඛා ඔලම්බන්ති තෙ පජ්ජලිතසරීරා සත්තා අච්චිමන්තො හුත්වා තිට්ඨන්ති. **යොජනන්ති** තිගාවුතං තෙසං සරීරං සරීරතො උට්ඨිතජාලාය පන සද්ධිං යොජනුබ්බෙධා හොන්ති. **එතෙ සජන්තීති** තෙ පරදාරිකා සත්තා නානාවිධෙහි ආවුධෙහි කොට්ටියමානා එතෙ සිම්බලිනිරයෙ අභිරූහන්ති. **තෙ පතන්තීති** තෙ බහූහි වස්සසහස්සානි රුක්ඛවිටපෙසු ලග්ගා ඣායිත්වා පුනපි නිරයපාලෙහි ආවුධෙහි විහතා විවත්තා හුත්වා පරිවත්තිත්වා අධොසීසකා පතන්ති. **පුථූති** බහූති. **විනිවද්ධඞ්ගාති** තෙසං තතො පතනකාලෙ හෙට්ඨා අය පට්ටිතො සූලානි වුට්ඨහිත්වා තෙසං මත්ථකං සම්පටිච්ඡන්ති තානි තෙසං අධොමග්ගෙන නික්ඛමන්ති තෙ එවං ආවුධෙහි සූලෙහි විද්ධා විරවන්තා සයන්ති. **දීඝන්ති** සුපිතෙපි නිද්දං අලභන්තා දීඝරත්තං ජග්ගන්තීති අත්ථො. **තතො රත්‍යා විවසානෙති** රත්තීනං අච්චයෙ චිරකාලාතික්කමෙනාති අත්ථො. **පවජ්ජන්තීති** සට්ඨියොජනිකජලිතලොහකුම්භිං කප්පෙත සණ්ඨිතජලිතතම්බලොහරසපුණ්ණං ලොහකුම්භිං නිරයපාලෙහි ඛිත්තා පච්චන්ති. **දුස්සීලාති** පරදාරිකා.

එවං මහාසත්තො පරදාරික අතිචාරිකානං පච්චන සිම්බලිනිරයං දස්සෙත්වා ඉතො පරං සාමිකවත්තසස්සුවත්තාදීනි අපූරෙන්තීනං පච්චනට්ඨානං පකාසෙන්තො **සාචාති** ආදිමාහ. තත්ථ **අතිමඤ්ඤතීති** භිසජාතකෙ වුත්තං සාමිකවත්තං අකරොන්ති අතික්කමිත්වා මඤ්ඤති. **ජෙට්ඨං වාති** සාමිකස්ස ජෙට්ඨභාතරං. **නනන්දරන්ති** සාමිකස්ස භගිනිං. එතෙසම්පි හි අඤ්ඤතරස්ස හත්ථපාද පිට්ඨි පරිකම්මකාපත

භොජනාදිභෙදං වත්තං අපූරෙන්තී තෙසු හිරොත්තප්පං අනුපට්ඨපෙන්තී තෙ අතිමඤ්ඤන්ති නාම සාපි නිරයෙ නිබ්බත්තති. **වඤ්චෙන්ති**ති තස්සා හි සාමිකාවත්තාදීනං අපරිපූරිතාය සාමිකාදයො අක්කොසිත්වා පරිභාසිත්වා නිරයෙ නිබ්බත්තාය ලොහපට්ටියං නිපජ්ජාපෙත්වා අයසඞ්කුනා මුඛං විවරිත්වා බලිසෙන ජිව්හග්ගං නිබ්බහන්ති රජ්ජුබද්ධෙනෙන සබද්ධනං ආකඩ්ඪන්ති. **කිමිනා**ති කිමිභරිතං. ඉදං වුත්තං හොති මහාරාජ සො හොරසිකසත්තො එවං නික්කඩ්ඪිතං අත්තනො බ්‍යාමෙන බ්‍යාමමත්තං ජිව්හග්ගං ආවුධෙහි කොට්ටිතකොට්ටිතට්ඨානෙ සඤ්ජාතෙහි මහාදොණිප්පමාණෙහි කිමීහි භරිතං පස්සති. **විඤ්ඤාපෙතුං න සක්කොන්තී**ති නිරයපාලෙ යාචිතුකාමොපි කිඤ්චි වත්තුං න සක්කොති. **තපනෙ**ති එවං සා තත්ථ බහූනි වස්සසහස්සානි පච්චිත්වා පුන තපනමහානිරයෙ පච්චති.

එවං මහාසත්තො සාමිකාවත්තසස්සුසසුරවත්තාදීනි අපූරෙන්තීනං පච්චනනිරයං දස්සෙත්වා ඉදානි සූකරිකාදීනං පච්චනනිරයෙ දස්සෙන්තො **ඔරබ්භිකා**ති ආදිමාහ. තත්ථ **අවණ්ණවණ්ණකාරකා**ති පෙසුඤ්ඤකාරකා. **ධාරනදී**නන්ති එතෙ ඔරබ්භිකාදයො එතෙහි සත්තිආදීහි හඤ්ඤමානා වෙතරණිං පතන්තීති අත්ථො. සෙසානි ඔරබ්භිකාදීනං පච්චනට්ඨානානි නිමිජාතකෙ ආවිභවිස්සන්ති. **කූටකාරී**ති කූටවිනිච්ඡයස්ස චෙව තුලාකූටාදීනඤ්ච කාරකො සන්ධායෙතං වුත්තං. තත්ථ කූටවිනිච්ඡයකූටට්ටකාරකකූටඅග්ඝාපනිකානං පච්චනනිරයානි නිමිජාතකෙ ආවිභවිස්සන්ති. **වන්ත**න්ති වමිතකං. **දුරත්තාන**න්ති දුග්ගතත්තභාවානං. ඉදං වුත්තං හොති මහාරාජ තෙ දුරත්තභාවා සත්තා අයකූටෙහි මත්ථකෙ භිජ්ජමානෙ වමන්ති තතො තං වන්තං ජලිතඅයකපල්ලෙහි තෙසු එකච්චානං මුඛෙ ඛිපන්ති ඉති තෙ පරෙසං වන්තං භුඤ්ජන්ති නාම. **භෙරණ්ඩකා**ති සිගාලා. **විප්ඵන්දමාන**න්ති අධොමුඛං නිපජ්ජාපිතං නික්කඩ්ඪිතජිව්හං ඉතොචිතොච ඵන්දමානං. **මිගෙනා**ති ඔකචාරිකමිගෙන. **පක්ඛිනා**ති තථාරූපෙනෙව. **ගන්තාරො**ති ගන්තාරො තෙ. **නිරයුස්සද**න්ති උස්සදනිරයං. පාළියං පන **නිරයං අධො**ති ලිඛිතං. අයං පන නිරයො නිමිජාතකෙ ආවිභවිස්සතීති.

ඉති මහාසත්තො එත්තකෙ නිරයෙ දස්සෙත්වා ඉදානි දෙවලොකවිවරණං කත්වා රඤ්ඤො දෙවලොකෙ දස්සෙන්තො ආහ.

සන්තො ච උද්ධං ගච්ඡන්ති සුචිණ්ණෙනිධ කම්මුනා,
සුචිණ්ණස්ස ඵලං පස්ස සඉන්දා දෙවා සබ්‍රහ්මකා.

තං තං බ්‍රෑමි මහාරාජ ධම්මං රට්ඨපතී චර,
තථා තථා රාජ චරාහි ධම්මං
යථා තං සුචිණ්ණං නානුතපෙය්‍ය පච්ඡාති.

තත්ථ **සන්තො**ති කායාදීහි උපසන්තා. **උද්ධ**න්ති දෙවලොකං. **සඉන්දා**ති තත්ථ තත්ථ ඉන්දෙහි සද්ධිං. මහාසත්තො හිස්ස චාතුම්මහාරාජිකෙ දෙවෙ දස්සෙන්තො මහාරාජ චාතුම්මහාරාජිකෙ දෙවෙ පස්ස

චත්තාරො මහාරාජානො පඤ්ච තාවතිංසෙ පඤ්ච සක්කං පඤ්චාති එවං තෙ සබ්බෙපි සහින්දකෙ ච සබ්‍රහ්මකෙ ච දෙවෙ දස්සෙන්තො ඉදං සුපිණස්ස ඵලං ඉදම්පි ඵලන්ති දස්සෙසි. **තං තං බ්‍රූමීති** තස්මා තං භණාමි. **ධම්මන්ති** ඉතො පට්ඨාය පාණාතිපාතාදීනි පඤ්ච වෙරානි පහාය දානාදීනි පුඤ්ඤානි කරෙහීති. **යථා තං සුපිණං නානුතපෙය්‍යාති** යථා තං දානාදිපුඤ්ඤකම්මං සුපිණං පිතුඝාතකකම්මපච්චයං විප්පටිසාරං පටිච්ඡාදෙතුං සමත්ථතාය තං නානුතපෙය්‍ය තථා තං සුපිණං චර බහුං පුඤ්ඤං කරෙහීති අත්ථො.

සො මහාසත්තස්ස ධම්මකථං සුත්වා තතො පට්ඨාය අස්සාසං පටිලභි. බොධිසත්තො පන කිඤ්චි කාලං තත්ථ වසිත්වා අත්තනො වසනට්ඨානඤ්ඤෙව ගතොති.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා න භික්ඛවෙ ඉදානෙව පුබ්බෙපෙස මයා අස්සාසිතො යෙවාති වත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා රාජා අජාතසත්තු අහොසි. ඉසිගණා බුද්ධපරිසා. සඞ්කිච්චපණ්ඩිතො පන අහමෙවාති.

සඞ්කිච්චජාතකං.

සට්ඨිනිපාතවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

20. 1.

ඉදං තෙ රට්ඨන්ති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො උක්කණ්ඨිතභික්ඛුං ආරබ්භ කථෙසි.

එකො කිර සාවත්ථිවාසී කුලපුත්තො සාසනෙ උරං දත්වා පබ්බජිතො එකදිවසං සාවත්ථියං පිණ්ඩාය චරන්තො එකං අලඞ්කතඉත්ථිං දිස්වා සුභනිමිත්තග්ගහණවසෙන ඔලොකෙත්වා කිලෙසාභිභූතො අනභිරතො විහාසි දීඝකෙසනඛො කිලිට්ඨචීවරො උප්පණ්ඩුප්පණ්ඩුකජාතො ධමනිසන්ථතගත්තො. යථා හි දෙවලොකෙ චවනධම්මානං දෙවපුත්තානං පඤ්ච පුබ්බනිමිත්තානි පඤ්ඤායන්ති මාලා මිලායන්ති වත්ථානි කිලිස්සන්ති සරීරෙ දුබ්බණ්ණියං ඔක්කමති උභොහි කච්ඡෙහි සෙදා මුච්චන්ති දෙවො දෙවාසනෙ නාභිරමති එවමෙව සාසනා චවනධම්මානං උක්කණ්ඨිතානං භික්ඛූනං පඤ්ච පුබ්බනිමිත්තානි පඤ්ඤායන්ති සද්ධාපුප්ඵානි මිලායන්ති සීලවත්ථානි කිලිස්සන්ති සරීරෙ මඞ්කුතාය චෙව අයසවසෙන ච දුබ්බණ්ණියං ඔක්කමති කිලෙස සෙදා මුච්චන්ති අරඤ්ඤෙ රුක්ඛමූලෙ සුඤ්ඤාගාරෙ නාභිරමන්ති තස්සපි තානි නිමිත්තානි පඤ්ඤායිංසු. අථ නං භික්ඛූ සත්ථු සන්තිකෙ නෙත්වා අයං භන්තෙ භික්ඛු උක්කණ්ඨිතොති දස්සෙසුං. සත්ථා සච්චං කිර ත්වං භික්ඛු උක්කණ්ඨිතොසීති පුච්ඡිත්වා සච්චං භන්තෙති වුත්තෙ

මා භික්ඛු කිලෙසවසිකො හොහි මාතුගාමො නාමෙස පාපො තස්මිං පටිබද්ධචිත්තතං විනොදෙහි සාසනෙ අභිරම මාතුගාමෙ පටිබද්ධ චිත්තතාය හි තෙජවන්තොපි හායන්ති. පොරාණකපණ්ඩිතා මාතු ගාමෙන නිතෙතජා හුත්වා අනයබ්‍යසනං පාපුණිංසූති වත්වා අතීතං ආහරි.

අතීතෙ මල්ලරට්ඨෙ කුසාවතියං නාම රාජධානියං ඔක්කාකො නාම රාජා ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙසි. තස්ස සොළසන්නං ඉත්ථිසහස්සානං ජෙට්ඨිකා සීලවතීනාම අග්ගමහෙසී අහොසි. සා නෙව පුත්තං න ධීතරං ලභි. අථස්ස නාගරා චෙව රට්ඨවාසිනො ච රාජනිවෙසනද්වාරෙ සන්නිපතිත්වා රට්ඨං නස්සිස්සති රට්ඨං විනස්සිස්සතීති උපක්කොසිංසු. රාජා සීහපඤ්ජරං උග්ඝාටෙත්වා මයි රජ්ජං කාරෙන්තෙ අධම්මකාරො නාම නත්ථි කස්මා උපක්කොසථාති පුච්ඡි. සච්චං දෙව අධම්මකාරො නත්ථි අපි ච වංසානුරක්ඛකො පන වො පුත්තො න විජ්ජති අඤ්ඤො රජ්ජං ගහෙත්වා රට්ඨං නාසෙස්සන්ති තස්මා ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙතුං සමත්ථං පුත්තං පත්ථෙථාති. පුත්තං පත්ථෙන්තො කිං කරෙමීති. පඨමන්තාව එකං සත්තාහං චූළනාටකං ධම්මනාටකං කත්වා විස්සජ්ජෙථ සචෙ සා පුත්තං ලභිස්සති සාධු නො චෙ ලභිස්සති අථ මජ්ඣිමනාටකං විස්සජ්ජෙථ. තතො ජෙට්ඨනාටකං අවස්සං එත්තිකාසු ඉත්ථීසු එකාපි පුඤ්ඤවතී ඉත්ථී පුත්තං ලභිස්සතීති. රාජා තෙසං වචනෙන තථා කත්වා සත්ත දිවසෙ යථාසුඛං අභිරමිත්වා ආගතාගතං පුච්ඡි. කච්චි වො පුත්තො ලද්ධොති සබ්බා ඉත්ථියො න ලභාම දෙවාති ආහංසු.

රාජා න මෙ පුත්තො උප්පජ්ජිස්සතීති අනත්තමනො අහොසි. නාගරා පුන තථෙව උපක්කොසිංසු. රාජා කිං උපක්කොසථ. මයා තුම්හාකං වචනෙන නාටකානි විස්සජ්ජිතානි. එකාපි පුත්තං න ලභති. ඉදානි කිං කරෙමාති ආහ. දෙව නා දුස්සීලා භවිස්සන්ති නිප්පුඤ්ඤා නත්ථි එතාසං පුත්තපටිලාභාය පුඤ්ඤං තුම්හෙ එතාසු පුත්තං අලභන්තීසු මා අප්පොස්සුක්කතං ආපජ්ජථ. අග්ගමහෙසී වො සීලවතී දෙවී සීලසම්පන්නා තං විස්සජ්ජෙථ තස්සා පුත්තො උප්පජ්ජිස්සතීති. සො සාධූති සම්පටිච්ඡිත්වා ඉතො කිර සත්තමෙ දිවසෙ රාජා සීලවතිං දෙවිං ධම්මනාටකං කත්වා විස්සජ්ජෙස්සති. පුරිසා සන්නිපතන්තූති භෙරිං චරාපෙත්වා සත්තමෙ දිවසෙ දෙවිං අලඞ්කාරාපෙත්වා රාජනිවෙසනා ඔතාරෙත්වා විස්සජ්ජෙසි. තස්සා සීලතෙජෙන සක්කස්ස භවනං උණ්හාකාරං දස්සෙසි. සො කින්නුඛොති ආවජ්ජෙන්තො දෙවියා පුත්තං පත්ථනභාවං ඤත්වා එතිස්සා මයා පුත්තං දාතුං වට්ටති අත්ථි නුඛො දෙවලොකෙ එතිස්සා අනුච්ඡවිකො පුත්තොති උපධාරෙන්තො බොධිසත්තං අද්දස.

සො කිර තදා තාවතිංසභවනෙ ආයුං ඛෙපෙත්වා උපරි දෙවලොකෙ නිබ්බත්තිතුකාමො අහොසි. සක්කො තස්ස විමානද්වාරං ගන්ත්වා තං පක්කොසිත්වා මාරිස තයා මනුස්සලොකං ගන්ත්වා

ඔක්කාකරඤ්ඤො අග්ගමහෙසියා කුච්ඡිස්මිං පටිසන්ධිං ගණ්හිතුං වට්ටතීති සම්පටිච්ඡාපෙත්වා අපරම්පි දෙවපුත්තං ත්වම්පි එතිස්සා පුත්තො භවිස්සසීති වත්වා මා ඛො පනස්සා කොචි සීලං භින්දතූති මහල්ලකබ්‍රාහ්මණවෙසෙන රඤ්ඤො නිවෙසනද්වාරං අගමාසි. මහා ජනොපි නහාත්වා අලඞ්කතො අහං දෙවිං ගණ්හිස්සාමි අහං දෙවිං ගණ්හිස්සාමීති රාජද්වාරං සන්නිපතිත්වා සක්කං දිස්වා ත්වං කස්මා ආගතොසීති පරිහාසමකාසි. සක්කො කිං මං තුම්හෙ ගරහථ සචෙපි මෙ සරීරං ජිණ්ණං රාගො පන න ජීරති සචෙ සීලවතිං ලභිස්සාම ආදාය නං ගමිස්සාමීති ආගතොම්හීති වත්වා අත්තනො ආනුභාවෙන සබ්බෙසං පුරතොව අට්ඨාසි. අඤ්ඤො තස්ස තෙජෙන පුරතො භවිතුං නාසක්ඛි. සො තං සබ්බාලඞ්කාරපටිමණ්ඩිතං නිවෙසනා නික්ඛමන්තිංයෙව හත්ථෙ ගහෙත්වා පක්කාමි. අථ නං තත්ථ තත්ථ ඨිතා ගරහිංසු පස්සථ භො මහල්ලකබ්‍රාහ්මණො එවං උත්තමරූපධරං දෙවිං ආදාය ගච්ඡති අත්තනො යුත්තං න ජානාතීති. දෙවීපි මහල්ලකො මං ආදාය ගච්ඡතීති න අට්ටීයති න හරායති. රාජාපි වාතපානෙ ඨත්වා කො නු ඛො දෙවිං ගහෙත්වා ගච්ඡතීති ඔලොකෙන්තො තං දිස්වා අනත්තමනො අහොසි.

සක්කො තං ආදාය නගරද්වාරතො නික්ඛමිත්වා ද්වාරසමීපෙ එකං ඝරං මාපෙසි විවටද්වාරං පඤ්ඤත්තකට්ඨත්ථරිකං. අථ නං සා ඉදං වො නිවෙසනන්ති පුච්ඡි. සො ආම භද්දෙ පුබ්බෙ පන අහං එකො ඉදානිම්හා මයං වෙ ජනා අහං භික්ඛාය චරිත්වා තණ්ඩුලාදීනි ආහරිස්සාමි ත්වං ඉමිස්සා කට්ඨත්ථරිකාය නිපජ්ජාහීති වත්වා තං මුදුනා හත්ථෙන පරාමසන්තො දිබ්බසම්ඵස්සං ඵරාපෙත්වා තත්ථ නිපජ්ජාපෙසි. සා දිබ්බසම්ඵස්සඵරණෙන සඤ්ඤං විස්සජ්ජෙසි. අථ නං අත්තනො ආනුභාවෙන තාවතිංසභවනං නෙත්වා අලඞ්කතවිමානෙ දිබ්බසයනෙ නිපජ්ජාපෙසි. සා සත්තමෙ දිවසෙ පබුජ්ඣිත්වා තං සම්පත්තිං දිස්වා න සො බ්‍රාහ්මණො මනුස්සො සක්කො භවිස්සතීති අඤ්ඤාසි.

සක්කොපි තස්මිං සමයෙ පාරිච්ඡත්තකමූලෙ දිබ්බනාටකපරිවුතො නිසින්නොව අහොසි. සා තං දිස්වා සයනා වුට්ඨාය තස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා වන්දිත්වා එකමන්තං අට්ඨාසි. අථ නං සක්කො වරං තෙ දෙවි දස්සාමි ගණ්හාහීති ආහ. තෙනහි දෙව එකං මෙ පුත්තං දෙහීති. දෙවි තිට්ඨතු එකො පුත්තො අහං තෙ වෙ පුත්තෙ දස්සාමි තෙසු පන එකො පඤ්ඤවා භවිස්සති න රූපවා එකො රූපවා න පඤ්ඤවා තෙසු කතරං පඨමං ඉච්ඡසීති. පඤ්ඤවන්තං දෙවාති. සො සාධූති වත්වා තස්සා කුසතිණං දිබ්බවත්ථං දිබ්බචන්දනං දිබ්බපාරිච්ඡත්තකපුප්ඵං කොකනදඤ්ච නාම වීණං දත්වා තං ආදාය රඤ්ඤො සයනඝරං පවිසිත්වා රඤ්ඤා සද්ධිං එකසයනෙ නිපජ්ජාපෙත්වා අඞ්ගුට්ඨකෙන තස්සා නාභිං පරාමසි. තස්මිං ඛණෙ බොධිසත්තො තස්සා කුච්ඡියං පටිසන්ධිං ගණ්හි. සක්කොපි සකට්ඨානමෙව ගතො. පණ්ඩිතා දෙවී ගබ්භස්ස පතිට්ඨිතභාවං අඤ්ඤාසි. අථ නං පබුද්ධො රාජා දිස්වා දෙවි කෙන

නීතාසීති පුච්ඡි. සක්කො න දෙවාති. අහං පච්චක්ඛතො එකං මහල්ලක බ්‍රාහ්මණං තං ආදාය ගච්ඡන්තං අද්දසං තස්මා මං වඤ්චෙසීති. සද්දහථ දෙව සක්කො මං ගහෙත්වා දෙවලොකං නෙසීති. න සද්දහාමි දෙවීති. අථස්ස සා සක්කදත්තියං කුසතිණං දස්සෙත්වා සද්දහාති ආහ. රාජා කුසතිණං නාම යතො කුතොචි ලබ්භතීති න සද්දහි. අථස්ස සා දිබ්බවත්ථාදීනි දස්සෙසි. රාජා තානි දිස්වා සද්දහිත්වා භද්දෙ සක්කො තාව තං නෙතු පුත්තො පන තෙ ලද්ධො න ලද්ධොති පුච්ඡි. ලද්ධො මහාරාජ ගබ්භො මෙ පතිට්ඨිතොති. සො සුත්වා තුට්ඨො තස්සා ගබ්භපරිහාරං අදාසි. සා දසමාසච්චයෙන පුත්තං විජායි. තස්ස අඤ්ඤං නාමං අකත්වා කුසතිණනාමමෙව අකංසු. කුසකුමාරස්ස පදසා ගමනකාලෙ ඉතරො දෙවපුත්තො තස්සා කුච්ඡිස්මිං පටිසන්ධිං ගණ්හි. දසමාසෙ පරිපුණ්ණෙ පුත්තං විජායි. තස්ස ජයම්පතීති නාමං කරිංසු. තෙ මහන්තෙන යසෙන වඩ්ඪිංසු. බොධිසත්තො පඤ්ඤවා ආචරියස්ස සන්තිකෙ කිඤ්චි සිප්පං අනුග්ගහෙත්වා අත්තනො පඤ්ඤාය සබ්බසිප්පෙසු නිප්ඵත්තිං පාපුණි.

අථස්ස සොළසවස්සකාලෙ රාජා රජ්ජං දාතුකාමො දෙවිං ආමන්තෙත්වා භද්දෙ පුත්තස්ස තෙ රජ්ජං දත්වා නාටකානි උපට්ඨපෙස්සාම ජීවන්තා යෙව නං රජ්ජෙ පතිට්ඨිතං පස්සිස්සාම. සකලජම්බුදීපෙ බො පන යස්ස රඤ්ඤො ධීතරං ඉච්ඡති තමස්ස ආනෙත්වා අග්ගමහෙසිං කරිස්සාම චිත්තමස්ස ජානාහි කතරං රාජධීතරං රොචෙසීති ආහ. සා සාධූති සම්පටිච්ඡිත්වා කුමාරස්ස ඉමං පවත්තිං ආරොචෙත්වා චිත්තං ජානාහීති එකං පරිචාරිකං පෙසෙසි. සා ගන්ත්වා තස්ස පවත්තිං ආරොචෙසි. තං සුත්වා මහාසත්තො චින්තෙසි අහං න රූපවා රූපසම්පන්නා රාජධීතා ආනීතාපි මං දිස්වා කිං මෙ ඉමිනා විරූපෙනාති පලායිස්සති. ඉති නො ලජ්ජිතබ්බං භවිස්සති කිං මෙ ඝරාවාසෙන ධරමානෙ මාතාපිතරො උපට්ඨහිත්වා තෙසං අච්චයෙන නික්ඛමිත්වා පබ්බජිස්සාමීති. සො මය්හං නෙව රජ්ජෙන අත්ථො. න නාටකෙහි. අහං මාතාපිතූනං අච්චයෙන පබ්බජිස්සාමීති ආහ.

සා සුත්වා ආගන්ත්වා තස්ස කථං දෙවියා ආරොචෙසි. දෙවීපි රඤ්ඤො ආරොචෙසි. රාජා තං සුත්වා අනත්තමනො හුත්වා පුන කතිපාහච්චයෙන සාසනං පෙසෙසි සොපි පටිබාහතියෙව. එවං යාව තතියම්පි පටිබාහිත්වා චතුත්ථවාරෙ චින්තෙසි මාතාපිතූහි සද්ධිං එකන්තෙන පටිපක්ඛභාවො නාම න යුත්තො උපායං කරිස්සාමීති. සො කම්මාරජෙට්ඨකං පක්කොසාපෙත්වා බහුං සුවණ්ණං දත්වා එකං ඉත්ථිරූපකං කාරෙහීති තං උය්යොජෙත්වා තස්මිං පක්කන්තෙ අඤ්ඤං සුවණ්ණං ගහෙත්වා සයං ඉත්ථිරූපකං අකාසි. බොධිසත්තානං පන අධිප්පායො නාම සමිජ්ඣති. තං සුවණ්ණරූපකං ජිව්හාය අවණ්ණනීයසොභං අහොසි. අථ නං මහාසත්තො ඛොමං නිවාසාපෙත්වා සිරිගබ්භෙ ඨපාපෙසි. සො කම්මාරජෙට්ඨකෙන ආභතං රූපකං දිස්වා තං ගරහිත්වා ගච්ඡ අම්හාකං සිරිගබ්භෙ ඨපිතරූපකං ආහරාති ආහ.

සො සිරිගබ්භං පවිසිත්වා තං දිස්වා කුමාරෙන සද්ධිං අභිරමිතුං එකා දෙවච්ඡරා ආගතා භවිස්සතීති හත්ථං පසාරෙතුං අවිසහන්තො නික්ඛමිත්වා දෙව සිරිගබ්භෙ අය්‍යා එකිකාව ඨිතා උපගන්තුං න සක්කොමීති ආහ. තාත ගච්ඡ සුවණ්ණරූපකං එතං මයා කතං ආහරාති පුන පෙසෙසි. සො ආහරි. කුමාරො කම්මාරෙන කතං රූපකං සුවණ්ණගබ්භෙ ඛිපාපෙත්වා අත්තනා කතං අලඞ්කාරාපෙත්වා රථෙ ඨපාපෙත්වා මාතු සන්තිකං පහිණි සචෙ එවරූපා ඉත්ථී අත්ථි ඝරෙ වසිස්සාමීති.

සා අමච්චෙ පක්කොසාපෙත්වා තාතා මය්හං පුත්තො මහාපුඤ්ඤො සක්කදත්තියො අනුච්ඡවිකං කුමාරිකං ලභිස්සති තුම්හෙ එවරූපං ලභන්තා ගණ්හිස්සථ ඉමං රූපකං පටිච්ඡන්නයානෙ ඨපෙත්වා සකල ජම්බුදීපං චරන්තා යස්ස රඤ්ඤො එවරූපං ධීතරං පස්සථ තස්සෙව තං දත්වා ඔක්කාකරාජා තුම්හෙහි සද්ධිං ආවාහවිවාහං කරිස්සතීති දිවසං වවත්ථපෙත්වා ආගච්ඡථාති ආහ. තෙ සාධූති තං ආදාය මහන්තෙන පරිවාරෙන නික්ඛමිත්වා විචරන්තා යං රාජධානිං පාපුණන්ති තත්ථ සායණ්හසමයෙ මහාජනස්ස සමොසරණට්ඨානෙ තං රූපකං වත්ථපුප්ඵාලඞ්කාරෙහි අලඞ්කරිත්වා සුවණ්ණසිවිකං ආරොපෙත්වා තිත්ථමග්ගෙ ඨපෙත්වා සයං පටික්කමිත්වා ආගතාගතානං කථාසවණත්ථං එකමන්තං තිට්ඨන්ති. මහාජනො තං ඔලොකෙත්වා සුවණ්ණරූපකන්ති සඤ්ඤං අකත්වා අයං මනුස්සිත්ථී සමානාපි දෙවච්ඡරපටිභාගා අතිවිය සොභති කින්නු ඛො එත්ථ ඨිතා කුතො වා ආගතා අම්හාකං නගරෙ එවරූපා නත්ථීති වණ්ණෙන්තා පක්කමන්ති. තං සුත්වා අමච්චා සචෙ ඉධ එවරූපා දාරිකා භවෙය්‍ය අසුකා රාජධීතා විය අසුකා අමච්චධීතා වියාති වදෙය්‍යුං අද්ධා ඉධ එවරූපා නත්ථීති තං ආදාය අඤ්ඤං නගරං ගච්ඡන්ති. තෙ එවං විචරන්තා අනුපුබ්බෙන මද්දරට්ඨෙ සාගල නගරං පාපුණිංසු.

තත්ථ මද්දරඤ්ඤො අට්ඨ ධීතරො උත්තමරූපධරා දෙවච්ඡර පටිභාගා තාසං සබ්බජෙට්ඨිකා පභාවතී නාම. තස්සා සරීරතො බාලසුරියස්ස පභා විය පභා නිච්ඡරන්ති. අන්ධකාරෙපි චතුහත්ථෙ ගබ්භෙ පදීපකිච්චං නත්ථි. සබ්බො ගබ්භො එකොභාසොව හොති. ධාතී පනස්සා ඛුජ්ජා. සා පභාවතිං භොජෙත්වා තස්සා සීසං නහාපනත්ථං අට්ඨහි වණ්ණදාසීහි අට්ඨ ඝටෙ ගාහාපෙත්වා සායණ්හසමයෙ උදකට්ඨානං ගච්ඡන්තී තිත්ථමග්ගෙ ඨිතං තං රූපකං දිස්වා පභාවතීති සඤ්ඤාය අයං දුබ්බිනීතා සීසං නහායිස්සාමීති අම්හෙ උදකත්ථාය පෙසෙත්වා පඨමතරං ආගන්ත්වා තිත්ථමග්ගෙ ඨිතාති කුජ්ඣිත්වා අරෙ කුලලජ්ජාපනකෙ පුරිමතරං ආගන්ත්වා ඉධ ඨිතාසි සචෙ රාජා ජානිස්සති නාසෙස්සති නොති වත්වා හත්ථෙන ගණ්ඩපස්සෙ පහරි හත්ථතලං භිජ්ජනප්පමාණං ජාතං තතො සුවණ්ණරූපකන්ති ඤත්වා හසමානා වණ්ණදාසීනං සන්තිකං ගච්ඡන්තී පස්සථ මම කම්මං මම ධීතාති සඤ්ඤාය පහාරං අදාසිං. අයං මම ධීතු සන්තිකෙ කිං අග්ඝති කෙවලං පන මෙ හත්ථො දුක්ඛාපිතොති ආහ.

අථ නං රාජදූතා ගහෙත්වා ත්වං මම ධීතා ඉතො අභිරූපතරාති වදන්තී කිං නාම කථෙසීති. මද්දරඤ්ඤො ධීතා පභාවතී නාම ඉදං රූපකං තස්සා සොළසිමපි කලං න අග්ඝතීති. තෙ තුට්ඨමානසා රාජද්වාරං ගන්ත්වා ඔක්කාකරඤ්ඤො දූතා ද්වාරෙ ඨිතාති පටිහාරෙසුං. රාජා ආසනා වුට්ඨාය ඨිතකොව පක්කොසථාති ආහ. තෙ පවිසිත්වා රාජානං වන්දිත්වා මහාරාජ අම්හාකං රාජා තුම්හාකං ආරොග්‍යං පුච්ඡතීති වත්වා කතසක්කාරසම්මානා කිමත්ථං ආගතත්ථාති පුට්ඨා අම්හාකං රඤ්ඤො සීහස්සරො කුසකුමාරො නාම පුත්තො. රාජා තස්ස රජ්ජං දාතුකාමො අම්හෙ තුම්හාකං සන්තිකෙ පහිණි. තුම්හාකං කිර ධීතරං පභාවතිං තස්ස දෙථ ඉමඤ්ච සුවණ්ණරූපකං දෙය්‍යධම්මං ගණ්හථාති තං රූපකං තස්ස අදංසු. සොපි එවරූපෙන මහාරාජෙන සද්ධිං විවාහමඞ්ගලං භවිස්සතීති තුට්ඨචිත්තො සම්පටිච්ඡි.

අථ නං දූතා ආහංසු මහාරාජ අම්හෙහි න සක්කා පපඤ්චං කාතුං කුමාරිකාය ලද්ධභාවං රඤ්ඤො ආරොචෙස්සාම. අථ නං සො ආගන්ත්වා ආදාය ගමිස්සතීති. සො සාධූති සම්පටිච්ඡිත්වා තෙසං සක්කාරං කත්වා විස්සජ්ජෙසි. තෙ ගන්ත්වා රඤ්ඤො ච දෙවියා ච ආරොචෙසුං. රාජා මහන්තෙන පරිවාරෙන කුසාවතිතො නික්ඛමිත්වා අනුපුබ්බෙන සාගලනගරං සම්පාපුණි. මද්දරාජා පච්චුග්ගමනං කත්වා තං නගරං පවෙසෙත්වා මහන්තං සක්කාරමකාසි. සීලවතී දෙවී පණ්ඩිතත්තා කො ජානාති කිං භවිස්සතීති එකාහද්වීහච්චයෙන මද්දරාජානං ආහ මහාරාජ සුණිසං දට්ඨුකාමම්හීති. සො සාධූති සම්පටිච්ඡිත්වා පක්කොසාපෙසි. පභාවතී සබ්බාලඞ්කාරපටිමණ්ඩිතා දාසිගණපරිවුතා ආගන්ත්වා සස්සුං වන්දි. සා තං දිස්වා චින්තෙසි අයං කුමාරිකා අභිරූපා මය්හං පුත්තො විරූපො සචෙ එසා තං පස්සිස්සති එකාහම්පි අවසිත්වා පලායිස්සති උපායං කරිස්සාමීති. සා මද්දරාජානං ආමන්තෙත්වා මහාරාජ සුණිසා මෙ පුත්තස්ස අනුච්ඡවිකා අපිච ඛො පන අම්හාකං කුලපවෙණියා ආගතං චාරිත්තං අත්ථි. සචෙ අයං එතස්මිං චාරිත්තෙ වත්තිස්සති නෙස්සාමි නන්ති ආහ. කිං පන වො චාරිත්තන්ති. අම්හාකං වංසෙ යාව එකස්ස ගබ්භස්ස පතිට්ඨානං හොති තාව දිවා සාමිකං පස්සිතුං න ලභති. සචෙ එසා තථා කරිස්සති නෙස්සාමි නන්ති. රාජා කිං අම්ම සක්ඛිස්සසි එවං වත්තිතුන්ති ධීතරං පුච්ඡි. සා ආම තාතාති ආහ.

තතො ඔක්කාකරාජා මද්දරඤ්ඤො බහුං විභවං දත්වා තං ආදාය පක්කාමි. මද්දරාජාපි මහන්තෙන පරිවාරෙන ධීතරං උය්‍යොජෙසි. ඔක්කාකරාජා කුසාවතිං ගන්ත්වා නගරං අලඞ්කාරාපෙත්වා සබ්බබන්ධනානි මොචෙත්වා පුත්තස්ස අභිසෙකං කත්වා පභාවතිං අග්ගමහෙසිං කාරෙත්වා කුසරජ්ජස්ස ආණාති භෙරිඤ්චරාපෙසි. සකලජම්බුදීපතලෙ රාජානො යෙසං ධීතරො අත්ථි තෙ කුසරඤ්ඤො ධීතරො පහිණිංසු. යෙසං පුත්තා අත්ථි තෙ තෙන සද්ධිං මිත්තභාවං

ආකඞ්ඛන්තා පුත්තෙන උපට්ඨාකෙ කත්වා පහිණිංසු. බොධිසත්තස්ස නාටකපරිවාරො මහා අහොසි. මහන්තෙන යසෙන රජ්ජං කාරෙසි. පභාවතී පන තං දිවා පස්සිතුං න ලභති. සොපි දිවා පස්සිතුං න ලභති. උභින්නං රත්තිදස්සනමෙව හොති. තදා පභාවතියා සරීරප්පභාපි අබ්බොහාරිකා අහොසි. බොධිසත්තො සිරිගබ්භතො රත්තිංයෙව නික්ඛමති. සො කතිපාහච්චයෙන පභාවතිං දිවා දට්ඨුකාමො මාතුයා ආරොචෙසි. සා මා තෙ තාත රුච්චි යාව එකං පුත්තං ලභති තාව ආගමෙහීති පටික්ඛිපි. සො පුනප්පුනං යාචියෙව.

අථ නං සා ආහ තෙනහි හත්ථිසාලං ගන්ත්වා හත්ථිමෙණ්ඩකවෙසෙන තිට්ඨ. අහං තං තත්ථ නෙස්සාමි. අථ නං අක්ඛීහි පූරෙත්වා ඔලොකෙය්‍යාසි මා ච අත්තානං ජානාපෙසීති. සො සාධූති සම්පටිච්ඡිත්වා හත්ථිසාලං අගමාසි. අථස්ස මාතා හත්ථිසාලං අලඞ්කාරාපෙත්වා පභාවතිං එහි සාමිකස්ස හත්ථිනො පස්සාමාති තත්ථ නෙත්වා අයං හත්ථි අසුකො නාම අයං හත්ථි අසුකො නාමාති තස්සා දස්සෙසි. තත්ථ නං රාජා මාතු පච්ඡතො ගච්ඡන්තිං දිස්වා හත්ථිගොපකවෙසෙන හත්ථිඡකණපිණ්ඩෙන පිට්ඨියං පහරි. සා කුද්ධා රඤ්ඤො තෙ හත්ථං ඡින්දාපෙස්සාමීති වත්වා දෙවිං උජ්ඣාපෙසි. රාජමාතා මා අම්ම කුජ්ඣීති සුණ්හිසං සඤ්ඤාපෙත්වා පිට්ඨිං පරිමජ්ජි. පුනපි රාජා තං දට්ඨුකාමො හුත්වා අස්සසාලායං අස්සගොපකවෙසෙන තං දිස්වා තථෙව අස්සඡකණපිණ්ඩෙන පහරි. තදාපි තං කුද්ධං සස්සු සඤ්ඤාපෙසි.

පුනෙකදිවසං පභාවතී මහාසත්තං පස්සිතුකාමා හුත්වා සස්සුයා ආරොචෙත්වා අලං මා තෙ රුච්චීති පටික්ඛිත්තා පුනප්පුනං යාචි. අථ නං සා ආහ තෙනහි සෙව මම පුත්තො නගරං පදක්ඛිණං කරිස්සති ත්වං සීහපඤ්ජරං විවරිත්වා තං පස්සෙය්‍යාසීති. එවඤ්ච පන වත්වා පුනදිවසෙ නගරං අලඞ්කාරාපෙත්වා ජයම්පතිකුමාරං රාජවෙසං ගාහාපෙත්වා හත්ථිපිට්ඨෙ නිසීදාපෙත්වා බොධිසත්තං පච්ඡිමාසනෙ නිසීදාපෙත්වා නගරං පදක්ඛිණං කාරාපෙත්වා පභාවතිඤ්ච ආදාය සීහපඤ්ජරෙ ඨත්වා පස්ස තව සාමිකස්ස සිරිසොභග්ගන්ති ආහ. සා අනුච්ඡවිකො මෙ සාමිකො ලද්ධොති අත්තමනා අහොසි.

තං දිවසං පන මහාසත්තො හත්ථිමෙණ්ඩකවෙසෙන ජයම්පතිස්ස පච්ඡිමාසනෙ නිසීදිත්වා යථාධිප්පායෙන පභාවතිං ඔලොකෙන්තො හත්ථවිකාරාදිවසෙන චිත්තරුචියා කෙළිං දස්සෙසි. හත්ථිම්හි අතික්කන්තෙ රාජමාතා පභාවතිං පුච්ඡි දිට්ඨො තෙ අම්ම සාමිකොති. සා ආම අය්‍යෙ පච්ඡිමාසනෙ පනස්ස නිසින්නො හත්ථිමෙණ්ඩො අතිවිය දුබ්බිනීතො හොති මය්හං හත්ථවිකාරාදීනි දස්සෙසි. කස්මා එවරූපං අලක්ඛිකං රඤ්ඤො පච්ඡිමාසනෙ නිසීදාපෙසුන්ති. අම්ම රඤ්ඤො පච්ඡිමාසනෙ රක්ඛා නාම ඉච්ඡිතබ්බාති. සා චින්තෙසි අයං හත්ථිමෙණ්ඩො අතිවිය නිබ්භයො රාජානං රාජාතිපි න මඤ්ඤති කින්නුඛො එසෙව කුසරාජා අද්ධා හි එසො අතිවිය විරූපො එව භවිස්සති තෙනෙව තං මම න දස්සෙන්තීති. සා ඛුජ්ජං කණ්ණමූලෙ ආහ අම්ම ගච්ඡ තාව ජානාහි කිං

පුරිමාසනෙ නිසින්නකො කුසරාජා උද්ධං පච්ඡිමාසනෙති. කථං පනාහං ජානිස්සාමීති. සචෙපි සො රාජා භවිස්සති පඨමතරං හත්ථිපිට්ඨිතො ඔතරිස්සති ඉමාය සඤ්ඤාය ජානිස්සසීති. සා ආගන්ත්වා එකමන්තෙ ඨිතා පඨමතරං මහාසත්තං ඔතරන්තං අද්දස පච්ඡා ජයම්පතිකුමාරං. මහාසත්තොපි ඉතො චිතො ච ඔලොකෙන්තො ඛුජ්ජං දිස්වා ඉමිනා නාම කාරණෙන එසා ආගතා භවිස්සතීති ඤත්වා තං පක්කොසාපෙත්වා ඉමං අන්තරං පභාවතියා මා කථෙසීති දළ්හං වත්වා උය්‍යොජෙසි. සා ගන්ත්වා පුරිමාසනෙ නිසින්නො පඨමතරං ඔතරීති ආහ. පභාවතී තස්සා වචනං සද්දහි.

රාජා පුන දට්ඨුකාමො හුත්වා මාතරං යාචි. සා පටික්ඛිපිතුං අසක්කොන්තී තෙනහි අඤ්ඤාතකවෙසෙන උය්‍යානං ගච්ඡාහීති ආහ. සො උය්‍යානං ගන්ත්වා පොක්ඛරණියං ගලප්පමාණං උදකං පවිසිත්වා පදුමිනිපත්තෙන සීසං ඡාදෙත්වා පුප්ඵිතපදුමෙන මුඛං ආවරිත්වා අට්ඨාසි. මාතාපිස්ස පභාවතිං උය්‍යානං නෙත්වා සායණ්හසමයෙ ඉමෙ රුක්ඛෙ පස්ස සකුණෙ පස්ස මිගෙ පස්සාති පලොභයමානාව පොක්ඛරණීතීරං පාපෙසි. සා පඤ්චවිධපදුමසඤ්ඡන්නං පොක්ඛරණිං දිස්වා නහායිතුකාමා පරිචාරිකාහි සද්ධිං පොක්ඛරණිං ඔතරිත්වා කීළන්තී තං පදුමං දිස්වා ඔචිනිතුකාමා හත්ථං පසාරෙසි. අථ නං රාජා පදුමිනිපත්තං අපනෙත්වා අහං කුසරාජාති හත්ථෙ ගණ්හි. සා තස්ස මුඛං දිස්වා යක්ඛො මං ගණ්හාතීති විරවිත්වා තත්ථෙව විසඤ්ඤිතං පත්තා. අථස්සා රාජා හත්ථං මුඤ්චි. සා සඤ්ඤං පටිලභිත්වා කුසරාජා කිර මං හත්ථෙ ගණ්හි ඉමිනා වාහං හත්ථිසාලායං හත්ථිඡකණපිණ්ඩෙන අස්සසාලායං අස්සඡකණපිණ්ඩෙන පහටා අයමෙවච මං හත්ථිස්ස පච්ඡිමාසනෙ නිසීදිත්වා උප්පණ්ඩෙසි. කිං මෙ එවරූපෙන දුම්මුඛෙන පතිනා ඉමං ජහිත්වා අහං ජීවන්තී අඤ්ඤං පතිං ලභිස්සාමීති චින්තෙත්වා අත්තනා සද්ධිං ආගතෙ අමච්චෙ පක්කොසාපෙත්වා මම යානවාහනං සජ්ජං කාරෙථ අජ්ජෙව ගමිස්සාමීති ආහ. තෙ රඤ්ඤො ආරොචෙසුං. රාජා චින්තෙසි සචෙ ගන්තුං න ලභිස්සති හදයමස්සා ඵලිස්සති ගච්ඡතු. පුන තං අත්තනො බලෙන ආනෙස්සාමීති චින්තෙත්වා අථස්සා ගමනං අනුජානි. සා පිතු නගරමෙව අගමාසි. මහාසත්තොපි උය්‍යානතො නගරං පවිසිත්වා අලඞ්කතපාසාදං අභිරුහි. බොධිසත්තං හි සා පුබ්බපත්ථනාවසෙන න ඉච්ඡි. සොපි පුබ්බකම්මවසෙන විරූපො අහොසි.

අතීතෙ කිර බාරාණසියං ද්වාරගාමෙ උපරිමවීථියා ච හෙට්ඨිම වීථියා ච ද්වෙ කුලානි වසිංසු. එකස්ස කුලස්ස ද්වෙ පුත්තා අහෙසුං එකස්සෙකාව ධීතා අහොසි. ද්වීසු පුත්තෙසු බොධිසත්තො කණිට්ඨො. තං කුමාරිකං ජෙට්ඨකස්ස ආනෙසුං. කණිට්ඨො අදාරභරණො භාතු සන්තිකෙයෙව වසි. අථෙකදිවසං තස්මිං ඝරෙ අතිරසකපූවෙ පචිංසු. බොධිසත්තො අරඤ්ඤං ගතො අහොසි. තස්ස පූවං ඨපෙත්වා අවසෙසෙ භාජෙත්වා ඛාදිංසු. තස්මිං ඛණෙ පච්චෙකබුද්ධො භික්ඛාය ඝරද්වාරං

අගමාසි. බොධිසත්තස්ස භාතු ජායා චුල්ලපතිනො අඤ්ඤං පූවං පචිස්සාමීති තං ගහෙත්වා පච්චෙකබුද්ධස්ස අදාසි. සොපි තංඛණඤ්ඤෙව අරඤ්ඤතො ආගඤ්ඡි. අථ නං සා ආහ සාමි චිත්තං පසාදෙහි. තව කොට්ඨාසො පච්චෙකබුද්ධස්ස දින්නොති. සො තව කොට්ඨාසං ඛාදිත්වා මම කොට්ඨාසං දෙසි. අහං කිං ඛාදිස්සාමීති කුද්ධො පච්චෙකබුද්ධං අනුගන්ත්වා පත්තතො පූවං ගණ්හි. සා මාතුඝරං ගන්ත්වා නව විලීනං චම්පකපුප්ඵවණ්ණං සප්පිං ආහරිත්වා පච්චෙකබුද්ධස්ස පත්තං පූරෙසි. තං ඔභාසං මුඤ්චි. සා තං දිස්වා පත්ථනං ඨපෙසි භන්තෙ නිබ්බත්තනිබ්බත්තට්ඨානෙ මෙ සරීරං ඔභාසජාතං හොතු උත්තමරූපධරා භවෙය්‍යං ඉමිනාව මෙ අසප්පුරිසෙන සද්ධිං එකට්ඨානෙ වාසො මා අහොසීති.

ඉති සා පුබ්බපත්ථනාය වසෙන තං න ඉච්ඡි. බොධිසත්තොපි තං පූවං තස්මිං සප්පිපත්තෙ ඔසීදාපෙත්වා පත්ථනං ඨපෙසි භන්තෙ ඉමං යොජනසතෙ වසන්තිම්පි ආනෙත්වා මම පාදපරිචාරිකං කාතුං සමත්ථො භවෙය්‍යන්ති. තත්ථ යං සො කුද්ධො පූවං ගණ්හි තස්ස පුබ්බකම්මස්ස වසෙන විරූපො අහොසි. සා ච තං න ඉච්ඡීති.

සො පභාවතියා ගතාය සොකප්පත්තො අහොසි. නානප්පකාරෙහි පරිචාරයමානාපි තං සෙසිත්ථියො ඔලොකාපෙතුම්පි න සක්ඛිංසු. පභාවතීරහිතමස්ස සකලම්පි නිවෙසනං තුච්ඡං විය ඛායි. සො ඉදානි සාගලනගරං පත්තා භවිස්සතීති පච්චූසසමයෙ මාතු සන්තිකං ගන්ත්වා . අම්ම අහං පභාවතිං ආනෙස්සාමි තුම්හෙ රජ්ජං අනුසාසථාති වදන්තො පඨමං ගාථමාහ.

ඉදං තෙ රට්ඨං සධනං සයොග්ගං
සකායුරං සබ්බකාමූපපන්නං,
ඉදං තෙ රජ්ජං අනුසාස අම්ම
ගච්ඡාමහං යත්ථ පියා පභාවතීති.

තත්ථ **සයොග්ග**න්ති හත්ථියොග්ගාදි සහිතං. **සකායුර**න්ති සපඤ්ච රාජකකුධභණ්ඩං. **අනුසාස අම්මා**ති සො කිර පුරිසස්ස රජ්ජං දත්වා පුත්ත ගණ්හණං නාම අයුත්තන්ති පිතු වා භාතු වා අනිය්‍යාදෙත්වා මාතුයා නිය්‍යාදෙන්තො එවමාහ.

සා තස්ස කථං සුත්වා තෙන හි තාත අප්පමත්තො භවෙය්‍යාසි මාතුගාමො හි නාම අපරිසුද්ධහදයොති වත්වා නානග්ගරසභොජනස්ස සුවණ්ණකරොටිං පූරෙත්වා ඉදං අන්තරාමග්ගෙ භුඤ්ජෙය්‍යාසීති වත්වා උය්‍යොජෙසි. සො තං ආදාය මාතරං වන්දිත්වා තික්ඛත්තුං පදක්ඛිණං කත්වා ජීවන්තො පුත්ත තුම්හෙ පස්සිස්සාමීති වත්වා සිරිගබ්භං පවිසිත්වා පඤ්චාවුධං සන්නය්හිත්වා භත්තකරොටියා සද්ධිං කහාපණසහස්සං පසිබ්බකෙ කත්වා කොකනදඤ්ච වීණං ආදාය නගරා නික්ඛමිත්වා මග්ගං පටිපජ්ජිත්වා මහබ්බලො මහාථාමො යාව මජ්ඣන්තිකා පඤ්ඤාස යොජනානි ගන්ත්වා භත්තං භුඤ්ජිත්වා

සෙසදිවසභාගෙන පුන පඤ්ඤාස යොජනානි ගන්ත්වා එකාහෙනෙව යොජනසතිකං මග්ගං ඛෙපෙත්වා සායණ්හසමයෙ නහායිත්වා සාගලනගරං පාවිසි. තස්මිං පවිට්ඨමත්තෙයෙව බොධිසත්තස්ස තෙජෙන පභාවතී සයනපිට්ඨෙ සණ්ඨාතුං අසක්කොන්තී ඔතරිත්වා භූමියං නිපජ්ජි. බොධිසත්තං කිලන්තින්ද්‍රියං වීථියං ගච්ඡන්තං අඤ්ඤතරා ඉත්ථී දිස්වා පක්කොසාපෙත්වා නිසීදාපෙත්වා පාදෙ ධොවාපෙත්වා සයනං දාපෙසි. සො කිලන්තකායො නිපජ්ජිත්වා නිද්දං ඔක්කමි. අථ සා තස්මිං නිද්දූපගතෙ නානග්ගරසභොජනං සම්පාදෙත්වා තං පබොධෙත්වා භත්තං භොජෙසි. සො තුට්ඨො තස්සා සද්ධිං භත්තකාරෙට්ටියා කහාපණසහස්සං අදාසි. සො පඤ්චාවුධං තත්ථෙව ඨපෙත්වා ගන්තබ්බට්ඨානං නො අත්ථීති වත්වා වීණං ආදාය හත්ථිසාලං ගන්ත්වා අජ්ජ මෙ ඉධ වසිතුං දෙථ ගන්ධබ්බං වො කරිස්සාමීති වත්වා හත්ථිගොපකෙහි අනුඤ්ඤාතො එකමන්තෙ නිපජ්ජිත්වා ථොකං නිද්දායිත්වා පටිප්පස්සද්ධදරථො වුට්ඨාය වීණං මුඤ්චිත්වා සාගලනගරවාසිනො ඉමං සද්දං සුණන්තූති වීණං වාදෙන්තො ගායි.

පභාවතී භූමියං නිපන්නා තං සද්දං සුත්වාව අයං න අඤ්ඤස්ස වීණාසද්දො නිස්සංසයං කුසරාජා මමත්ථාය ආගතොති අඤ්ඤාසි. මද්දරාජාපි තං සද්දං සුත්වා අතිවිය මධුරං වාදෙති ස්වෙව එතං පක්කොසාපෙත්වා මම ගන්ධබ්බං කාරෙස්සාමීති චින්තෙසි. බොධිසත්තො න සක්කා ඉධ වසමානෙන පභාවතිං දට්ඨුං අට්ඨානමෙතන්ති පාතොව නික්ඛමිත්වා සායං භුත්තගෙහෙයෙව පාතරාසං භුඤ්ජිත්වා වීණං ඨපෙත්වා රාජකුම්භකාරස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා තස්ස අන්තෙවාසිකභාවං උපගන්ත්වා එකදිවසෙනෙව ඝරං මත්තිකාය පූරෙත්වා භාජනානි කරොමි ආචරියාති වත්වා සාධු කරොහීති වුත්තෙ එකං මත්තිකාපිණ්ඩං චක්කෙ ඨපෙත්වා චක්කං ආවිඤ්ඡි. සකිං ආවිද්ධමෙව යාව මජ්ඣන්හිකාතික්කමා භමියෙව. සො නානාවණ්ණානි ඛුද්දකමහන්තානි භාජනානි කත්වා පභාවතියා අත්ථාය භාජනං කරොන්තො නානාරූපානි සමුට්ඨාපෙසි. බොධිසත්තානං හි අධිප්පායො නාම සමිජ්ඣති. තානි රූපානි පභාවතීයෙව පස්සතූති අධිට්ඨාසි. සො සබ්බභාජනානි සුක්ඛාපෙත්වා පචිත්වා ගෙහං පූරෙසි.

කුම්භකාරො තානි භාජනානි ගහෙත්වා රාජකුලං අගමාසි. රාජා තානි භාජනානි දිස්වා කෙනිමානි කතානීති පුච්ඡි. මයා දෙවාති. අහං තයා කතානි ජානාමි කථෙහි කෙන කතානීති. අන්තෙවාසිකෙන මෙ කතානි දෙවාති. න සො අන්තෙවාසිකො ආචරියො තෙ හොතු සො ත්වං තස්ස සන්තිකෙ සිප්පං සික්ඛ ඉතො පට්ඨාය ච සො මම ධීතානං භාජනානි කරොතු ඉමඤ්චස්ස සහස්සං දෙහීති සහස්සං දාපෙත්වා ඉමානි ඛුද්දකභාජනානි මම ධීතානං දෙහීති ආහ. සො තානි තාසං සන්තිකං නෙත්වා ඉමානි වො කීළනත්ථාය ඛුද්දකභාජනානීති ආහ. තා සබ්බා ආගමිංසු. කුම්භකාරො මහාසත්තෙන පභාවතියා අත්ථාය කතභාජනමෙව තස්සා අදාසි.

සා භාජනං ගහෙත්වා තත්ථෙව අත්තනො ච මහාසත්තස්ස ච බුඤ්ජාය ච රූපං පස්සිත්වා ඉදං න අඤ්ඤෙන කතං කුසරාජෙනෙව කතන්ති ඤත්වා කුජ්ඣිත්වා භූමියං ඛිපිත්වා ඉමිනා මය්හං අත්ථො නත්ථි ඉච්ඡන්තානං දෙහීති ආහ. අථ සා භගිණියො කුද්ධභාවං ඤත්වා බුද්දකභාජනං කුසරඤ්ඤා කතන්ති මඤ්ඤෙසි. න ඉදං තෙන කතං කුම්භකාරෙන කතං ගණ්හාහි නන්ති අවහසිංසු. සා තෙන කතභාවං තස්ස ච ආගතභාවං තාසං න කථෙසි. කුම්භකාරො සහස්සං බොධිසත්තස්ස දත්වා තාත රාජා තෙ තුට්ඨො ඉතො කිර පට්ඨාය රාජධීතානං භාජනානි කරෙය්‍යාසි අහං තාසං හරිස්සාමීති. ආහ.

සො ඉධාපි වසන්තෙන න සක්කා පභාවතිං දට්ඨුන්ති තං සහස්සං තස්සෙව දත්වා රාජුපට්ඨාකස්ස නළකාරස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා තස්ස අන්තෙවාසිකො හුත්වා පභාවතියා අත්ථාය තාලවණ්ටං කත්වා තත්ථෙව සෙතච්ඡත්තඤ්ච ආපාණභූමිඤ්ච වත්ථුං ගහෙත්වා සිතං පභාවතිඤ්චාති නානාරූපානි දස්සෙසි. නළකාරො තඤ්ච අඤ්ඤඤ්ච තෙන කතභණ්ඩකං ආදාය රාජකුලං අගමාසි. රාජා දිස්වා කෙනිමානි කතානීති පුච්ඡි. මයා දෙවාති. අහං තයා කතානි ජානාමි කථෙහි කෙන කතානීති. අන්තෙවාසිකෙන මෙ දෙවාති. න සො අන්තෙවාසිකො ආචරියො තෙ හොතු සො ත්වං තස්ස සන්තිකෙ සිප්පං සික්ඛ ඉතො පට්ඨාය ච සො මම ධීතානං එවරූපානි කරොතු ඉමඤ්චස්ස සහස්සං දෙහීති සහස්සං දත්වා ඉමානි අලඞ්කාරභණ්ඩානි මම ධීතානං දෙහීති ආහ. සොපි බොධිසත්තෙන පභාවතියා අත්ථාය කතං තාලවණ්ටං තස්සායෙව අදාසි. තත්‍රාපි රූපානි අඤ්ඤො ජනො න පස්සති. පභාවතී පන දිස්වා කුසරඤ්ඤා කතභාවං ඤත්වා ගණ්හිතුකාමා ගණ්හන්තූති කුද්ධා භූමියං ඛිපි. අථ නං සෙසා අවහසිංසු. නළකාරො සහස්සං ගහෙත්වා බොධිසත්තස්ස දත්වා තං පවත්තිං ආරොචෙසි.

සො ඉදම්පි මය්හං අවසනට්ඨානන්ති සහස්සං තස්සෙව දත්වා රාජමාලාකාරස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා අන්තෙවාසිකභාවං උපගන්ත්වා නානාවිධං මාලාවිකතිං ගන්ථිත්වා පභාවතියා අත්ථාය නානාරූපවිචිත්‍රං එකං චුම්බටකං අකාසි. මාලාකාරො තං සබ්බං ආදාය රාජකුලං අගමාසි. රාජා දිස්වා කෙනිමානි ගන්ථිතානීති පුච්ඡි. මයා දෙවාති. අහං තයා ගන්ථිතානි ජානාමි. කථෙහි කෙන ගන්ථිතානීති. අන්තෙවාසිකෙන මෙ දෙවාති. න සො අන්තෙවාසිකො ආචරියො තෙ හොතු සො ත්වං තස්ස සන්තිකෙ සිප්පං සික්ඛ. ඉතො පට්ඨාය ච සො මම ධීතානං පුප්ඵානි ගන්ථතු ඉමඤ්චස්ස සහස්සං දෙහීති සහස්සං දත්වා ඉමානි පුප්ඵානි මම ධීතානං දෙහීති ආහ. සොපි බොධිසත්තෙන පභාවතියා අත්ථාය කතං චුම්බටකං තස්සා යෙව අදාසි. සා තත්ථ අත්තනො ච රඤ්ඤො ච රූපෙහි සද්ධිං නානාරූපානි දිස්වා තෙන කතභාවං ඤත්වා කුජ්ඣිත්වා භූමියං ඛිපි. සෙසා භගිණියො නං තථෙව අවහසිංසු. මාලාකාරොපි සහස්සං ආහරිත්වා බොධිසත්තස්ස දත්වා තං පවත්තිං ආරොචෙසි.

සො ඉදම්පි මය්හං අවසනට්ඨානන්ති සහස්සං තථෙව දත්වා රඤ්ඤො සූදස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා අන්තෙවාසිකභාවං උපගඤ්ඡි. අථෙකදිවසං සූදෙ රඤ්ඤො භොජනවිකතිං හරන්තෙ අත්තනො අත්ථාය පචිතුං බොධිසත්තස්ස අට්ඨිමංසං අදාසි. සො තං තථා සම්පාදෙසි යථාස්ස ගන්ධො සකලනගරං අවත්ථරි. රාජා තං සායිත්වා කිං නො මහානසෙ අඤ්ඤම්පි මංසං පචසීති පුච්ඡි. නත්ථි දෙව අපි ච ඛො පන මෙ අන්තෙවාසිකස්ස අට්ඨිමංසං පචනත්ථාය දින්නං තස්සෙව සො ගන්ධො භවිස්සතීති. රාජා ආහරාපෙත්වා තතො ථොකං ජිව්හග්ගෙ ඨපෙසි. තාවදෙව සත්තරසහරණීසහස්සානි බොධෙන්තං ඵරි. රාජා රසතණ්හාය බජ්ඣිත්වා සහස්සං තථෙව දත්වා ඉතො පට්ඨාය තව අන්තෙවාසිනා මම ච ධීතානඤ්ච භත්තං පචාපෙත්වා ත්වං මය්හං ආහර. සො මෙ ධීතානං ආහරතූති ආහ. සූදො ගන්ත්වා තස්ස ආරොචෙසි.

සො තං සුත්වා ඉදානි මෙ මනොරථො මත්ථකං පත්තො ඉදානාහං පභාවතිං දට්ඨුං ලභිස්සාමීති තුට්ඨො තං සහස්සං තථෙව දත්වා පුනදිවසෙ භත්තං සම්පාදෙත්වා රඤ්ඤො භත්තභාජනානි පෙසෙත්වා රාජධීතානං භත්තකාජං සයං ගහෙත්වා පභාවතියා වසනපාසාදං අභිරූහි. සා තං භත්තකාජං ආදාය පාසාදං අභිරූහන්තං දිස්වා චින්තෙසි අයං අත්තනො අනනුච්ඡවිකං දාසකම්මකරෙහි කත්තබ්බං කරොති. සචෙ පනාහං කතිපාහං තුණ්හී භවිස්සාමි ඉදානි මං එසා ඉච්ඡතීති සඤ්ඤී හුත්වා කත්ථචි අගන්ත්වා මං ඔලොකෙන්තො ඉධෙව වසිස්සති ඉදානෙව නං අක්කොසිත්වා පරිභාසිත්වා මුහුත්තම්පි ඉධ වසිතුං අදත්වා පලාපෙස්සාමීති. සා ද්වාරං අඩ්ඪවිවටං කත්වා එකං හත්ථං කවාටෙ ලග්ගෙත්වා එකෙන අග්ගළං උප්පීළෙත්වා දුතියං ගාථමාහ.

අනුජ්ජුභූතෙන හරං මහන්තං
දිවා ච රත්තො ච නිසීථකාලෙ,
පටිගච්ඡ ත්වං ඛිප්පං කුසාවතිං කුස
න ඉච්ඡාමි දුබ්බණ්ණමහං වසන්තන්ති.

තස්සත්ථො-මහාරාජ ත්වං භත්තකාරකො හුත්වා උජුකෙන චිත්තෙන යොපි තෙ සීසං භින්දෙය්‍ය තස්සපෙතං කම්මං න කරෙසි අනුජ්ජුභූතෙන පන චිත්තෙන මමත්ථාය එවං මහන්තං කාජං හරන්තො දිවා ච රත්තො ච නිසීථකාලෙ ච මහන්තං දුක්ඛං අනුභවිස්සසි. කිං තෙ තෙන දුක්ඛෙන අනුභූතෙන ත්වං අත්තනො නගරං කුසාවතිමෙව පටිගච්ඡ. අඤ්ඤං අත්තනා සදිසං අතිරසකපූවසණ්ඨානමුඛිං යක්ඛිණිං අග්ගමහෙසිං කත්වා රජ්ජං කාරෙහි. න ඉච්ඡාමි දුබ්බණ්ණමහං වසන්තන්ති අහං පන තං දුබ්බණ්ණං දුස්සණ්ඨානං ඉධ වසන්තං න ඉච්ඡාමීති.

සො පභාවතියා මෙ සන්තිකා කථා ලද්ධාති තුට්ඨචිත්තො තිස්සො ගාථායො අභාසි.

නාහං ගමිස්සාමි ඉතො කුසාවතිං
පභාවති වණ්ණපලොභිතො තව,
රමාමි මද්දස්ස නිකෙතරම්මෙ
හිත්වාන රට්ඨං තව දස්සනෙ රතො.

පභාවතී වණ්ණපලොභිතො තව
සම්මූළ්හරූපො විචරාමි මෙදිනිං,
දිසං න ජානාමි කුතොම්හි ආගතො
තයම්හි මත්තො මිගමන්දලොචනෙ.

සුවණ්ණචීරවසනෙ ජාතරූපසුමෙඛලෙ,
සුස්සොණි තව කාමා හි නාහං රජ්ජෙනමත්ථිකොති.

තත්ථ **රමාමීති** අභිරමාමි න උක්කණ්ඨාමි. **සම්මූළ්හරූපොති** කිලෙසසම්මූළ්හො හුත්වා. **තයම්හි මත්තොති** තයි මත්තොම්හි තයා වා මත්තොම්හි. **සුවණ්ණචීරවසනෙති** සුවණ්ණඛචිතවත්ථවසනෙ. **නාහං රජ්ජෙනමත්ථිකොති** න අහං රජ්ජෙන අත්ථිකො.

එවං වුත්තෙ සා චින්තෙසි අහං එතං විප්පටිසාරී භවිස්සතීති පරිභාසාමි අයං පන බජ්ඣිත්වාව කරොති. සචෙ ඛො පන මං අයං කුසරාජාති ඤත්වා හත්ථෙ ගණ්හෙය්‍ය කො තං නිවාරෙය්‍ය කොචි නො ඉමං කථං සුණෙය්‍යාති ද්වාරං ථකෙත්වා සූචිං දත්වා අන්තො අට්ඨාසි. සොපි භත්තකාජං අභිහරිත්වා භත්තං වඩ්ඪෙත්වා රාජධීතරො භොජෙසි. පභාවතී ගච්ඡ කුසරාජෙන පක්කභත්තං ආහරාති ඛුජ්ජං පෙසෙසි. සා ආහරිත්වා භුඤ්ජාති ආහ. නාහං තෙන පක්කභත්තං භුඤ්ජාමි ත්වං භුඤ්ජිත්වා අත්තනො ලද්ධනිවාපං ගහෙත්වා භත්තං පචිත්වා ආහර. මා කුසරඤ්ඤො ආගතභාවඤ්ච කස්සචි ආරොචෙසීති. ඛුජ්ජා තතො පට්ඨාය තස්සා කොට්ඨාසං ආහරිත්වා සයං භුඤ්ජති. අත්තනො කොට්ඨාසං තස්සා උපනෙති.

කුසරාජාපි තතො පට්ඨාය තං පස්සිතුං අලභන්තො චින්තෙසි අත්ථි නු ඛො පභාවතියා මයි සිනෙහො උදාහු නත්ථි වීමංසිස්සාමි තාවාති. සො රාජධීතරො භොජෙත්වා භත්තකාජං ආදාය නික්ඛමන්තො තස්සා ගබ්භද්වාරෙ පාසාදතලං පාදෙන පහරිත්වා භාජනානි ඝට්ටෙත්වා නිත්ථුනිත්වා විසඤ්ඤී හුත්වා විය අවකුජ්ජො පති. සා තස්ස නිත්ථුනිත සද්දෙන ද්වාරං විවරිත්වා තං භත්තභාජනෙන ඔත්ථතං දිස්වා චින්තෙසි අයං සකලජම්බුදීපෙ අග්ගරාජා මං නිස්සාය රත්තින්දිවං දුක්ඛං අනුභොති සුඛුමාලතාය භත්තකාජෙන ඔත්ථටො පති ජීවති නු ඛො නො වාති සා ගබ්භතො නික්ඛමිත්වා තස්ස නාසවාතං උපධාරෙතුං ගීවං පසාරෙත්වා මුඛං ඔලොකෙසි. සො මුඛපූරං ඛෙළං ගහෙත්වා තස්සා සරීරෙ පාතෙසි. සා තස්ස කුජ්ඣිත්වා තං පරිභාසිත්වා ගබ්භං පවිසිත්වා ද්වාරං අඩ්ඪවිවටං ථකෙත්වා ඨිතා ගාථමාහ.

අබ්භූ හි තස්ස භො හොති යො අනිච්ඡන්තමිච්ඡති,
අකාමං රාජ කාමෙසි අකන්තා කන්තමිච්ඡසීති.

තත්ථ අබ්භූති අභූති. අවුඩ්ඪීති අත්ථො.

සො පන පටිබද්ධචිත්තතාය අක්කොසියමානොපි පරිභාසියමානොපි විප්පටිසාරම්පි අනුප්පාදෙත්වාව අනන්තරං ගාථමාහ.

අකාමං වා සකාමං වා යො නරො ලභතෙ පියං,
ලාභමෙත්ථ පසංසාම අලාභො තත්ථ පාපකොති.

සාපි තස්මිං එවං කථෙන්තෙපි අනොසක්කිත්වා ථද්ධතරවචනං වත්වා පලාපෙතුකාමා අනන්තරං ගාථමාහ.

පාසාණසාරං ඛණසි කණිකාරස්ස දාරුනා,
වාතං ජාලෙන බාධෙසි යො අනිච්ඡන්තමිච්ඡසීති.

තත්ථ කණිකාරස්ස දාරුනාති කණිකාරකට්ඨෙන. බාධෙසීති බන්ධසි ජාදෙසීති.

තං සුත්වා රාජා තිස්සො ගාථායො අභාසි.

පාසාණො නූන තෙ හදයෙ ඔහිතො මුදුලක්ඛණෙ,
යො තෙ සාතං න වින්දාමි තිරොජනපදාගතො.
යදා මං භූකුටිං කත්වා රාජපුත්ති උදික්ඛසි,
ආළාරිකො තදා හොමි රඤ්ඤො මද්දස්ස ථීපුරෙ.
යදා උම්හයමානා මං රාජපුත්ති උදික්ඛසි,
නාළාරිකො තදා හොමි රාජා හොමි තදා කුසොති.

තත්ථ මුදුලක්ඛණෙති මුදුනා ඉත්ථිලක්ඛණෙන සමන්නාගතෙ. යොති යො අහං. තිරොජනපදාගතොති තිරොරට්ඨා ආගතො තව සන්තිකෙ වසන්තො පටිසන්ථාරමත්තම්පි සාතං න ලභාමි. සො එවං මඤ්ඤාමි. මයි සිනෙහුප්පත්තිනිවාරණාය නූන තෙ හදයෙ පාසාණො ඨපිතො. භූකුටිං කත්වාති කොධෙන වලිවිසමං නලාටං කරිත්වා. ආළාරිකොති භත්තකාරකො තස්මිං ඛණෙ අහං මද්දරඤ්ඤො අන්තෙපුරෙ භත්තකාරකදාසො විය හොමීති වදති. උම්හයමානාති පහට්ඨාකාරං දස්සෙත්වා හසමානා. රාජා හොමීති තස්මිං ඛණෙ අහං කුසාවතීනගරෙ රජ්ජං කාරෙන්තො රාජා විය හොමි කස්මාසි එවං ඵරුසා ඉතො පට්ඨාය මා එවරූපං කරි භද්දෙති.

සා තස්ස වචනං සුත්වා චින්තෙසි අයං අතිවිය අල්ලීයිත්වා කථෙති. මුසාවාදං කත්වා උපායෙන නං ඉතො පලාපෙස්සාමීති ගාථමාහ.

සචෙ හි වචනං සච්චං නෙමිත්තානං භවිස්සති,
නෙව මෙ ත්වං පතී අස්ස කාමං ඡින්දන්තු සත්තධාති.

තස්සත්ථො-මහාරාජ අයං කුසරාජා මය්හං පති භවිස්සති න භවිස්සතීති බහූ නිමිත්තපාඨකා පුච්ඡිතා තෙ කාමං කිර මං සත්තධා ඡින්දන්තු නෙව මෙ ත්වං පති භවිස්සතීති වදිංසූති.

තං සුත්වා රාජා තං පටිබාහන්තො භද්දෙ මයාපි අත්තනො රට්ඨෙ නෙමිත්තකා පුච්ඡිතා තෙ අඤ්ඤත්‍ර සීහස්සරකුසරාජතො තව පති නාම අඤ්ඤො නත්ථීති බ්‍යාකරිංසු. අහම්පි අත්තනො ඤාතිමිත්තෙහි එවමෙව කථෙමීති වත්වා අනන්තරං ගාථමාහ.

සචෙ හි වචනං සච්චං අඤ්ඤෙසං යදිවා මම,
නෙව තුය්හං පති අත්ථි අඤ්ඤො සීහස්සරා කුසාති.

තස්සත්ථො-යදිහි අඤ්ඤෙසං නෙමිත්තානං වචනං සච්චං තව අඤ්ඤො පති නාම නත්ථීති.

සා තස්ස වචනං සුත්වා න සක්කා ඉමං ලජ්ජාපෙතුං වා පලාපෙතුං වා කිං මෙ ඉමිනාති ද්වාරං පිධාය අත්තානං න දස්සෙසි. සොපි කාජං ගහෙත්වා ඔතරිත්වා තතො පට්ඨාය තං දට්ඨුං න ලභති භත්තකාරකම්මං කරෙන්තො අතිවිය කිලමති. භුත්තපාතරාසො දාරූනි ඵාලෙති භාජනානි ධොවති කාජෙන උදකං ආහරති. සයන්තො අම්බණපිට්ඨියං සයති. පාතොව උට්ඨාය යාගු ආදීනි පචති ච හරති ච භොජෙති ච නන්දිරාගං නිස්සාය අතිදුක්ඛං අනුභොති.

සො එකදිවසං භත්තගෙහද්වාරෙන ගච්ඡන්තිං ඛුජ්ජං දිස්වා පක්කොසි. සා පභාවතියා භයෙන තස්ස සන්තිකං ගන්තුං අවිසහන්තී තුරිතතුරිතා විය ගච්ඡති. අථ නං ජවෙන උපගන්ත්වා ඛුජ්ජෙති ආහ. සා නිවත්තිත්වා ඨිතා කොඑසොති වත්වා තුම්හාකං සද්දං න සුණාමීති ආහ. අථ නං ඛුජ්ජෙ ත්වම්පි සාමිනීපි තෙ අතිවිය ථද්ධා. එත්තකං කාලං තුම්හාකං සන්තිකෙ වසන්තො ආරොග්‍යසාසනමත්තම්පි න ලභාමි දෙය්‍යධම්මං පන කිං දස්සථ. තිට්ඨතු තාවෙතං අපි මෙ පභාවතිං මුදුකං කත්වා දස්සෙතුං සක්ඛිස්සසීති ආහ. සා සාධූති සම්පටිච්ඡි. අථ නං සචෙ මෙ තං දස්සෙතුං සක්ඛිස්සසි ඛුජ්ජභාවං තෙ උජුං කත්වා ගීවෙය්‍යකං දස්සාමීති පලොභෙන්තො පඤ්ච ගාථා අභාසි.

නෙක්ඛං ගීවන්තෙ කාරෙස්සං පත්වා ඛුජ්ජෙ කුසාවතිං,
සචෙ මං නාගනාසූරූ ඔලොකෙය්‍ය පභාවතී.

නෙක්ඛං ගීවන්තෙ කාරෙස්සං පත්වා ඛුජ්ජෙ කුසාවතිං,
සචෙ මා නාගනාසූරූ ආලපෙය්‍ය පභාවතී.

නෙක්ඛං ගීවන්තෙ කාරෙස්සං පත්වා ඛුජ්ජෙ කුසාවතිං,
සචෙ මං නාගනාසූරූ උම්හායෙය්‍ය පභාවතී.

නෙක්ඛං ගීවන්තෙ කාරෙස්සං පත්වා ඛුජ්ජෙ කුසාවතිං,
සචෙ මං නාගනාසූරූ පම්හායෙය්‍ය පභාවතී.

නෙක්ඛං ගීවනෙයා කාරෙස්සං පත්වා ඛුජ්ජෙ කුසාවතිං,
සචෙ මං නාගනාසූරූ පාණීහි උපසම්ඵුසෙති.

තත්ථ නෙක්ඛං ගීවන්තෙති තව ගීවං සබ්බසුවණ්ණමෙව කාරෙස්සාමීති අත්ථො. නෙක්ඛං ගීවන්තෙ කරිස්සාමීතිපි පාඨො. තව ගීවාය නෙක්ඛමයං පිළන්ධනං පිළන්ධෙස්සාමීති අත්ථො. ඔලොකෙය්‍යාති සචෙ

තව වචනෙන මං පභාවතී ඔලොකෙය්‍ය සචෙ මං තාය ඔලොකාපෙතුං සක්ඛිස්සසීති අත්‍ථො. **ආලපෙය්‍යාති** ආදීසුපි එසෙව නයො. එත්‍ථ පන **උම්හායෙය්‍යාති** මන්‍දහසිතවසෙන පරිහාසෙය්‍ය. **පම්හායෙය්‍යාති** මහාහසිතවසෙන පරිහාසෙය්‍යාති.

සා තස්ස වචනං සුත්‍වා ගච්ඡථ තුම්හෙ දෙව කතිපාහෙන තං තුම්හාකං වසෙ කරිස්සාමි පස්සථ මෙ පරක්කමන්ති වත්‍වා තං කරණීයං තීරෙත්‍වා පභාවතියා සන්තිකං ගන්‍ත්‍වා තස්සා වසනගබ්භං සොධෙන්තී විය පහරණයොග්ගං ලෙඩ්ඩුඛණ්ඩම්පි අසෙසෙත්‍වා අන්තමසො පාදුකාපි නීහරිත්‍වා සකලගබ්භං සම්මජ්ජිත්‍වා ගබ්භද්වාරෙ උම්මාරං අන්තරං කත්‍වා උච්චාසනං පඤ්ඤපෙත්‍වා පභාවතියා එකං නීචපීඨකං අත්‍ථරිත්‍වා එහි අම්ම සීසෙ තෙ ඌකා විචිනිස්සාමීති තං තත්‍ථ පීඨකෙ නිසීදාපෙත්‍වා අත්තනො ඌරූනමන්තරෙ තස්සා සීසං ඨපෙත්‍වා ථොකං අණ්ඩං විචිනිත්‍වා අහො ඉමිස්සා සීසෙ බහූ ඌකාති සකසීසතො ඌකා ගහෙත්‍වා තස්සා හත්‍ථෙ ඨපෙත්‍වා පස්ස කිත්තකා තෙ සීසෙ ඌකාති පියකථං කථෙත්‍වා මහාසත්තස්ස ගුණං කථෙන්තී ගාථමාහ.

නහි නූනායං රාජපුත්තී කුසෙ සාතම්පි වින්‍දති,
ආළාරිකෙ භතෙ පොසෙ වෙතනෙන අනත්‍ථිකොති.

තස්සත්‍ථො–එකංසෙන අයං රාජපුත්තී පුබ්බෙ කුසාවතීනගරෙ කුසනරින්‍දස්ස සන්තිකෙ මාලාගන්‍ධවිලෙපනවත්‍ථාලඞ්කාරවසෙන අප්පමත්තකම්පි සාතං න වින්‍දති. තාම්බූලමත්තම්පි තෙන එතිස්සා දින්නපුබ්බං න භවිස්සති. කිං කාරණා ඉත්‍ථියො නාම එකදිවසම්පි අඩ්ඪකං අවත්‍ථරිත්‍වා නිපන්නසාමිකම්හි හදයං භින්‍දිතුං න සක්කොන්ති. අයං පන **ආළාරිකෙ භතෙ පොසෙ** ආළාරිකත්තඤ්ච භතකත්තඤ්ච උපගතෙ එතස්මිං පුරිසෙ මූලෙනාපි අනත්‍ථිකෙ කෙවලං තං යෙව නිස්සාය රජ්ජං පහාය ආගන්‍ත්‍වා එවං දුක්ඛං අනුභවන්තෙන පටිසන්‍ථාරමත්තම්පි න කරොති. සචෙපි තෙ අම්ම තස්මිං සිනෙහො නත්‍ථි සකලජම්බුදීපෙ අග්ගරාජා මං නිස්සාය කිලමතීති තස්ස කිඤ්චිදෙව දාතුං අරහසීති.

සා තං සුත්‍වා ඛුජ්ජාය කුජ්ඣි. අථ නං ඛුජ්ජා ගීවායං ගහෙත්‍වා අන්තොගබ්භෙ ඛිපිත්‍වා සයං බහි හුත්‍වා ද්වාරං පිධාය ආවිඤ්ඡනරජ්ජුම්හි ඔලම්බන්තී අට්ඨාසි. පභාවතී තං ගහෙතුං අසක්කොන්තී ද්වාරමූලෙ ඨත්‍වා අක්කොසන්තී ඉතරං ගාථමාහ.

නහි නූන අයං ඛුජ්ජා ලභති ජිව්හාය ඡෙදනං,
සුනිසිතෙන සත්‍ථෙන එවං දුබ්භාසිතං භණන්ති.

තත්‍ථ **සුනිසිතෙනාති** සුට්ඨු නිසිතෙන තිඛිණසත්‍ථෙන. **එවං දුබ්භාසිතන්ති** එවං අසොතබ්බයුත්තකං දුබ්භාසිතං භණන්තී.

අථ ඛුජ්ජා ආවිඤ්ජනරජ්ජුං ගහෙත්වා ඕතාව නිපජ්ජසෙදස දුබ්බිනීතෙ තව රූපං කිං කරිස්සති. කිං මයං තව රූපං ඛාදිත්වා යාපෙස්සාමාති වත්වා තෙරසහි ගාථාහි බොධිසත්තස්ස ගුණං පකාසෙන්තී ඛුජ්ජා **ගජ්ජිතං නාම ගජ්ජි.**

මා නං රූපෙන පාමෙසි ආරොහෙන පභාවති,
මහායසොති කත්වාන කරස්සු රුචිරෙ පියං.

මා නං රූපෙන පාමෙසි ආරොහෙන පභාවති,
මහද්ධනොති කත්වාන කරස්සු රුචිරෙ පියං.

මා නං රූපෙන පාමෙසි ආරොහෙන පභාවති,
මහබ්බලොති කත්වාන කරස්සු රුචිරෙ පියං.

මා නං රූපෙන පාමෙසි ආරොහෙන පභාවති,
මහාරට්ඨොති කත්වාන කරස්සු රුචිරෙ පියං.

මා නං රූපෙන පාමෙසි ආරොහෙන පභාවති,
මහාරාජාති කත්වාන කරස්සු රුචිරෙ පියං.

මා නං රූපෙන පාමෙසි ආරොහෙන පභාවති,
සීහස්සරොති කත්වාන කරස්සු රුචිරෙ පියං.

මා නං රූපෙන පාමෙසි ආරොහෙන පභාවති,
වග්ගුස්සරොති කත්වාන කරස්සු රුචිරෙ පියං.

මා නං රූපෙන පාමෙසි ආරොහෙන පභාවති,
බින්දුස්සරොති කත්වාන කරස්සු රුචිරෙ පියං.

මා නං රූපෙන පාමෙසි ආරොහෙන පභාවති,
මඤ්ජුස්සරොති කත්වාන කරස්සු රුචිරෙ පියං.

මා නං රූපෙන පාමෙසි ආරොහෙන පභාවති,
මධුරස්සරොති කත්වාන කරස්සු රුචිරෙ පියං.

මා නං රූපෙන පාමෙසි ආරොහෙන පභාවති,
සතසිප්පොති කත්වාන කරස්සු රුචිරෙ පියං.

මා නං රූපෙන පාමෙසි ආරොහෙන පභාවති,
ඛත්තියොති කත්වාන කරස්සු රුචිරෙ පියං.

මා නං රූපෙන පාමෙසි ආරොහෙන පභාවති,
කුසරාජාති කත්වාන කරස්සු රුචිරෙ පියන්ති.

තත්ථ මා නං රූපෙන පාමෙසි ආරොහෙන පභාවතීති අරෙ පභාවති මා ත්වං එතං කුසනරින්දං අත්තනො රූපෙන ආරොහපරිණාහෙන පමිණි එවං පමාණං ගණ්හි. **මහායසොති** මහානුභාවො සොති එවං හදයෙ කත්වාන. **රුචිරෙති** පියදස්සනෙ. **කරස්සූති** තස්ස පියං කරෙහීති වදති එසෙව නයො සබ්බත්ථ. අපිච **මහායසොති** මහාපරිවාරො. **මහද්ධනොති** මහාභොගො. **මහබ්බලොති** මහාථාමො. **මහාරට්ඨොති** විපුලරට්ඨො. **මහාරාජාති** සකලජම්බුදීපෙ අග්ගරාජා. **සීහස්සරොති** සීහසද්දසමානසද්දො. **වග්ගුස්සරොති** ලීලායුත්තස්සරො.

බින්දුස්සරොති සම්පිණ්ඩිතස්සරො. **මඤ්ජුස්සරොති** සුන්දරස්සරො. **මධුරස්සරොති** මාධුරියයුත්තස්සරො. **සතසිප්පොති** පරෙසං සන්තිකෙ අසික්ඛිත්වා අත්තනො බලෙනෙව නිප්ඵන්න අනෙකසතසිප්පො. **ඛත්තියොති** ඔක්කාකපවෙණියං ජාතො අභිසිත්තඛත්තියො. **කුසරාජාති** සක්කදත්තියකුසතිණසමානනාමො රාජා. එවරූපො හි අඤ්ඤො රාජා නාම නත්ථීති ජානිත්වා එතස්ස පියං කරොහීති ඛුජ්ජා එත්තිකාහි ගාථාහි තස්ස ගුණකථං කථෙසි.

පභාවතී තස්සා වචනං සුත්වා ඛුජ්ජෙ අතිවිය ගජ්ජසි හත්ථෙන පාපුණන්තී සස්සාමිකභාවෙන ජානාපෙස්සාමීති ඛුජ්ජං තජ්ජෙසි. සා පි තං අහං තං රක්ඛමානා පිතුනො තෙ කුසරාජස්ස ආගතභාවං නාරොචෙසිං. හොතු අජ්ජ රඤ්ඤො ආරොචෙස්සාමීති මහන්තෙන සද්දෙන භායාපෙසි. සාපි කොචිදෙව සුණෙය්‍යාති ඛුජ්ජං සඤ්ඤාපෙසි.

බොධිසත්තොපි තං පස්සිතුං අලභන්තො සත්ත මාසෙ දුබ්භොජනෙන දුක්ඛසෙය්‍යාය කිලමන්තො චින්තෙසි කො මෙ එතාය අත්ථො සත්ත මාසෙ වසන්තො තං පස්සිතුං න ලභාමි අතිවිය කක්ඛළා සාහසිකා ගන්ත්වා මාතාපිතරො පස්සිස්සාමීති. තස්මිං ඛණෙ සක්කො ආවජ්ජෙන්තො තස්ස උක්කණ්ඨිතභාවං ඤත්වා රාජා සත්ත මාසෙ පභාවතිං දට්ඨුං න ලභති ලභනාකාරමස්ස කරිස්සාමීති මද්දරඤ්ඤො දූතෙ කත්වා සත්තන්නං රාජූනං දූතෙ පාහෙන්තො පභාවතී කුසරාජං ඡඩ්ඩෙත්වා ආගතා ආගච්ඡන්තු පභාවතිං ගණ්හන්තූති එකෙකස්ස විසුං විසුං සාසනං පහිණි. තෙ මහාපරිවාරෙන ආගන්ත්වා නගරං පත්තා අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස ආගතකාරණං න ජානන්ති. තෙ ත්වං කස්මා ආගතො ත්වං කස්මා ආගතොසීති පුච්ඡිත්වා තමත්ථං ඤත්වා කුජ්ඣිත්වා එකං කිර ධීතරං සත්තන්නං දස්සති පස්සථස්ස අනාචාරං උප්පණ්ඩෙති නො ගණ්හාම නන්ති සබ්බෙපි අම්හාකං පභාවතිං දෙතු යුද්ධං වාති සාසනානි පහිණිත්වා නගරං පරිවාරයිංසු. මද්දරාජා සාසනං සුත්වා භීතතසිතො අමච්චෙ ආමන්තෙත්වා කිං කරොමාති පුච්ඡි. අථ නං අමච්චා දෙව සත්තපි රාජානො පභාවතිං නිස්සාය ආගතා සචෙ න දස්සති පාකාරං භින්දිත්වා නගරං පවිසිත්වා ජීවිතක්ඛයං පාපෙත්වා තං ගණ්හිස්සාමාති වදන්ති පාකාරෙ අභින්නෙයෙව තෙසං පභාවතිං පෙසෙස්සාමාති වත්වා ඉමං ගාථමාහංසු.

එතෙ නාගා උපත්ථද්ධා සබ්බෙ තිට්ඨන්ති වම්මිතා,
පුරා මද්දන්ති පාකාරං ආනෙන්තෙතං පභාවතින්ති.

තත්ථ **උපත්ථද්ධාති** අතිථද්ධා දප්පිතා. **ආනෙන්තෙතං පභාවතින්ති** ආනෙන්තු එතං පභාවතින්ති සාසනං පහිණිංසු. තස්මා යාව එතෙ නාගා පාකාරං න මද්දන්ති තාව නෙසං පභාවතිං පෙසෙහි මහාරාජාති.

තං සුත්වා රාජා සචාහං එකස්ස පභාවතිං පෙසෙස්සාමි සෙසා යුද්ධං කරිස්සන්ති න සක්කා එකස්ස දාතුං සකලජම්බුදීපෙ අග්ග රාජානං විරූපොති ඡඩ්ඩෙත්වා ආගතා ආගමණස්ස ඵලං ලභතු වධිත්වාන තං සත්ත ඛණ්ඩානි කත්වා සත්තන්නං රාජූනං පෙසෙස්සාමීති වදන්තො අනන්තරං ගාථමාහ.

සත්ත ඛණ්ඩෙ කරිත්වාන අහමෙතං පභාවතිං,
ඛත්තියානං පදස්සාමි යෙ මං හන්තුං ඉධාගතා"ති.

තස්ස සා කථා සකලනිවෙසනෙ පාකටා අහොසි. පරිවාරිකා ගන්ත්වා රාජා කිර තං සත්ත ඛණ්ඩානි කත්වා සත්තන්නං රාජූනං පෙසෙස්සතීති පභාවතියා ආරොචෙසුං. තං සුත්වා සා මරණභයභීතා ආසනා වුට්ඨාය භගිනීහි පරිවුතා මාතු සිරිගබ්භං අගමාසි.

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

අවුට්ඨහි රජපුත්තී සාමා කොසෙය්‍යවාසිනී,
අස්සුපුණ්ණෙහි නෙත්තෙහි දාසීගණපුරක්ඛතා"ති.

තත්ථ සාමාති සුවණ්ණවණ්ණා. කොසෙය්‍යවාසිනීති සුවණ්ණඛචිතකොසෙය්‍යනිවසනා. සා මාතු සන්තිකං ගන්ත්වා මාතරං වන්දිත්වා පරිදෙවමානා ආහ.

තං නූන කක්කූපනිසෙවිතං මුඛං
ආදාසදන්තාථරුපච්චවෙක්ඛිතං,
සුභං සුනෙත්තං විරජං අනඞ්ගණං
ඡුඩ්ඩං වනෙ ඨස්සති ඛත්තියෙහි.

තෙ නූන මෙ අසිතෙ වෙල්ලිතග්ගෙ
කෙසෙ මුදූ චන්දනසාරලිත්තෙ,
සමාකුලෙ සීවථිකාය මජ්ඣෙ
පාදෙහි ගිජ්ඣා පරිකඩ්ඪයන්ති.

තා නූන මෙ තම්බනඛා සුලොමා
බාහා මුදූ චන්දනසාරලිත්තා,
ඡින්නා වනෙ උජ්ඣිතා ඛත්තියෙහි
ගය්හ ධඞ්කො ගච්ඡති යෙනකාමං.

තෙ නූන තාලූපනිභෙ අලම්බෙ
නිසෙවිතෙ කාසිකචන්දනෙන,
ථනෙසු මෙ ලම්බිස්සති සිගාලො
මාතූව පුත්තො තරුණො තනූජො.

තං නූන සොණිං පුථුලං සුකොට්ටිතං
නිසෙවිතං කඤ්චනමෙඛලාහි,
ඡින්නං වනෙ ඛත්තියෙහී අවත්ථං
සිගාලසඞ්ඝා පරිකඩ්ඪයන්ති.

සොණා ධඞ්කා සිගාලා ච යෙ චඤ්ඤෙ සන්ති දාඨිනො,
අජරා නූන හෙස්සන්ති භක්ඛයිත්වා පභාවතිං.

සචෙ මංසානි හාරෙසුං ඛත්තියා දූරගාමිනො,
අට්ඨීනි අම්ම යාචිත්වා අනුපථෙ දහාථ තං.

ඛෙත්තානි අම්ම කාරෙත්වා කණ්ණිකාරෙත්ථ රොපය,
යදා තෙ පුප්ඵිතා අස්සු හෙමන්තානං හිමච්චයෙ,
සරෙය්‍යාථ මමං අම්ම එවං වණ්ණා පභාවතීති.

තත්ථ **කක්කූපනිසෙවිත**න්ති සාසපකක්කු ලොණකක්කු මත්තිකකක්කු තිලකක්කු හලිද්දකක්කු මුඛචුණ්ණකොති ඉමෙහි පඤ්චහි කක්කූහි උපනිසෙවිතං. **ආදාසදන්තාථරුපච්චවෙක්ඛිත**න්ති දන්තමයථරුම්හි ආදාසෙ පච්චවෙක්ඛිතං තත්ථ ඔලොකෙත්වා මණ්ඩිතං. **සුභ**න්ති සුභමුඛං. **විරජ**න්ති විගතරජං නිම්මලං. **අනඞ්ගණ**න්ති ගණ්ඩපිළකාදි දොසවිරහිතං. **ඡුද්ධ**න්ති අම්ම එවරූපං මම මුඛං අද්ධා ඉදානි ඛත්තියෙහි ඡඩ්ඩිතං. **වනෙ**ති අරඤ්ඤෙ වනෙ ඨස්සතීති පරිදෙවති. **අසිතෙ**ති කාළකෙ. **වෙල්ලිතග්ගෙ**ති උන්නතග්ගෙ. **සිවථිකායා**ති සුසානම්හි. **පරිකඩ්ඪයන්තීති** එවරූපෙ මම කෙසෙ මනුස්සමංසඛාදකා ගිජ්ඣා පාදෙහි පහරිත්වා නූන පරිකඩ්ඪිස්සන්ති. **ගය්හ ධඞ්කා ගච්ඡති යෙන කාම**න්ති අම්ම මම එවරූපං බාහුං නූන ධඞ්කා ගහෙත්වා ලුඤ්චිත්වා ලුඤ්චිත්වා ඛාදන්තා යෙන කාමං ගච්ඡිස්සති. **තාලූපනිභෙ**ති සුවණ්ණඵලතාලසදිසෙ. **කාසිකචන්දනෙනා**ති සුඛුමචන්දනෙන නිසෙවිතෙ. **ථනෙසු මෙ**ති අම්ම මම සුසානෙ පතිතාය එවරූපෙ ථනෙ දිස්වා මුඛෙන ඩංසිත්වා තෙසු මෙ ථනෙසු අත්තනො තනුජො මාතු තරුණපුත්තො විය නූන සිගාලො ලම්බිස්සතීති. **සොණී**ති කටිඵලකං. **සුඛොට්ඨිත**න්ති ගොහනුකෙන පහරිත්වා සුවඩ්ඪිතං. **අවත්ථ**න්ති ඡඩ්ඩිතං. **භක්ඛයිත්වා**ති අම්ම එතෙ එත්තකා නූන මම මංසං ඛාදිත්වා අජරා භවිස්සන්ති. **සචෙ මංසානි හාරෙරු**න්ති අම්ම සචෙ තෙ ඛත්තියා මයි පටිබද්ධචිත්තා මම මංසානි හරෙය්‍යුං අපි තුම්හෙ අප්පෙසීති යාචිත්වා. **අනුපථෙ දහාථ න**න්ති ජඞ්ඝමග්ගමහාමග්ගානං අන්තරෙ දහෙය්‍යාථාති වදති. **ඛෙත්තානී**ති අම්ම මම ඣාපිතට්ඨානෙ මාලාවච්ඡන්ති කාරෙත්වා **එත්ථා**ති එතෙසු ඛෙත්තෙසු කණ්ණිකාරරුක්ඛෙ රොපය. **හිමච්චයෙ**ති හිමපාතාතික්කමෙ ඵග්ගුණමාසෙ. **සරෙය්‍යාථා**ති තෙසං පුප්ඵානං චඞ්ගොටකං පූරෙත්වා ඌරූසු ඨපෙත්වා මම ධීතා පභාවතී එවංවණ්ණාති සරෙය්‍යාථාති.

ඉති සා මරණභයතජ්ජිතා මාතු සන්තිකෙ විලපි. මද්දරාජාපි ඵරසුඤ්ච ගණ්ඩිකඤ්ච ගාහාපෙත්වා චොරඝාතකො ඉධෙව ආගච්ඡතූති ආණාපෙසි. තස්ස ආගමනං සකලරාජගෙහෙ පාකටං අහොසි. අථස්ස ආගතභාවං සුත්වා පභාවතියා මාතා උට්ඨායාසනා සොකසමප්පිතා රඤ්ඤො සන්තිකං අගමාසි. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

තස්සා මාතා උදට්ඨාසි ඛත්තියා දෙවවණ්ණිනී,
දිස්වා අසිඤ්ච සූණඤ්ච රඤ්ඤො මද්දස්ස පිපුරෙති.

තත්ථ **උදට්ඨාසී**ති ආසනා වුට්ඨාය රඤ්ඤො සන්තිකං ගන්ත්වා අට්ඨාසි. **දිස්වා අසිඤ්ච සූණඤ්චා**ති අන්තෙපුරම්හි අලඞ්කතමහාතලෙ රඤ්ඤො පුරතො නික්ඛිත්තං ඵරසුඤ්ච ගණ්ඩිකඤ්ච දිස්වා විලපන්තී ගාථමාහ.

ඉමිනා නූන අසිනා සුසඤ්ඤං තනුමජ්ඣිමං,
ධීතරං මම හන්ත්වාන ඛත්තියානං පදස්සසීති.

තත්ථ **අසිනාති** ඵරසුං සන්ධායාහ. සො හි ඉමස්මිං ඨානෙ අසි නාම ජාතො. **සුසඤ්ඤං තනුමජ්ඣිමන්ති** සුට්ඨු සඤ්ඤතං තනුමජ්ඣිමං.

අථ නං රාජා සඤ්ඤාපෙන්තො ආහ දෙවි කිං කථෙසි තව ධීතා සකලජම්බුදීපෙ අග්ගරාජානං විරූපොති ඡඩ්ඩෙත්වා ගතමග්ගෙ පදවලඤ්ජෙ අවිනට්ඨෙයෙව මච්චුං තාලාපෙත්වා ආදාය ආගතො ඉදානි අත්තනො රූපං නිස්සාය ඉස්සාඵලං ලභතූති. සා තස්ස වචනං සුත්වා ධීතු සන්තිකං ගන්ත්වා විලපන්තී ආහ.

න මෙ අකාසි වචනං අත්ථකාමාය පුත්තිකෙ,
සාජ්ජ ලොහිතසඤ්ඡන්නා ගච්ඡිසි යමසාධනං.

එවමාපජ්ජති පොසො පාපියඤ්ච නිගච්ඡති,
යො වෙ හිතානං වචනං න කරං අත්ථදස්සිනං.

සචෙ ත්වං අම්ම ධාරෙසි කුමාරං චාරුදස්සනං,
කුසෙන ජාතං ඛත්තියං සුවණ්ණමණිමෙඛලං,
පූජිතං ඤාතිසඞ්ඝෙහි න ගච්ඡිසි යමක්ඛයං.

යත්ථස්සු භෙරී නදති කුඤ්ජරො පටිකූජ්ජති,
ඛත්තියානං කුලෙ භද්දෙ කින්නු සුඛතරං තතො.
අස්සො හසිසති ද්වාරෙ කුමාරො උපරොදති,
ඛත්තියානං කුලෙ භද්දෙ කින්නු සුඛතරං තතො.
මයූරකොඤ්චාභිරුදෙ කොකිලාභිනිකූජිතෙ,
ඛත්තියානං කුලෙ භද්දෙ කින්නු සුඛතරං තතොති.

තත්ථ **පුත්තිකෙති** තං ආලපති. ඉදං වුත්තං හොති–අම්ම ඉධ කිං කරිස්සසි සාමිකස්ස සන්තිකං ගච්ඡ මා රූපමදෙන මජ්ජසීති එවං යාචන්තියාපි මෙ වචනං නාකාසි. **සා අජ්ජ ලොහිතසඤ්ඡන්නා ගච්ඡිසි යමසාධනං** මච්චුරාජභවනං ගමිස්සසීති. **පාපියඤ්චාති** ඉතො පාපතරඤ්ච නිගච්ඡති. **සචෙ ත්වං අම්ම ධාරෙසීති** අම්ම සචෙ ත්වං විපානස්ස වසං අගන්ත්වා කුසනරින්දං පටිච්ච ලද්ධං අත්තනො රූපෙන සදිසං චාරුදස්සනං කුමාරං ධාරයිස්සසි. **යමක්ඛයන්ති** එවං සන්තෙ යමනිවෙසනං න ගච්ඡෙය්‍යාසි. **තතොති** යම්හි ඛත්තියකුලෙ අයං විභූති තම්හා නානාභෙරිසද්දෙන චෙව මත්තවාරණකොඤ්චනාදෙන ච නින්නාදිතා කුසාවතිකා රාජකුලා කිං නු සුඛතරං දිස්වා ඉධාගතාසීති අත්ථො. **හසිසතීති** හෙසති. **කුමාරොති** සුසික්ඛිතො ගන්ධබ්බකුමාරො. **උපරොදතීති** නානාතූරියානි ගහෙත්වා උපහාරං කරෙති. **කොකිලාභිනිකූජිතෙති** කුසරාජකුලෙ සායං පාතං පවත්තනච්චගීතවාදිතූපහාරං පටිපූරන්තීහි විය කොකිලාහි අභිනිකූජිතෙති.

ඉති සා එත්තිකාහි ගාථාහි තාය සද්ධිං සල්ලපිත්වා සචෙ අජ්ජ කුසනරින්දො ඉධ අස්ස ඉමෙ සත්ත රාජානො පලාපෙත්වා මම ධීතරං දුක්ඛා මොචෙත්වා ආදාය ගච්ඡෙය්‍යාති චින්තෙත්වා ගාථමාහ.

කහං නු ඛො සත්තුමද්දනො පරරට්ඨප්පමද්දනො,
කුසො සොළාරපඤ්ඤාණො යො නො දුක්ඛා පමොචයෙති.

තත්ථ **සොළාරපඤ්ඤාණොති** උළාරපඤ්ඤො.

තතො පභාවතී මම මාතුයා කුසස්ස **වණ්ණං** භණන්තියා මුඛං නප්පහොති ආචික්ඛිස්සාමි තාවස්සා තස්ස ඉධෙව ආළාරිකකම්මං කත්වා වසනභාවන්ති චින්තෙත්වා ගාථමාහ.

ඉධෙව සො සත්තුමද්දනො පරරට්ඨප්පමද්දනො,
කුසො සොළාරපඤ්ඤාණො යො නො දුක්ඛා පමොචයෙති.

අථස්ස මාතා අයං මරණභයභීතා විප්පලපතීති චින්තෙත්වා ගාථමාහ.

උම්මත්තිකා නු භණසි ආදු බාලාව භාසසි,
කුසො චෙ ආගතො අස්ස කිං න ජානෙමු තං මයන්ති.

තත්ථ **බාලාති** සම්මූළ්හා අඤ්ඤාණා හුත්වා. **කිං න ජානෙමූති** කෙන කාරණෙන තං න ජානෙය්‍යාම සොහි අන්තරමග්ගෙ ඨිතොව අම්හාකං සාසනං පෙසෙය්‍ය සමුස්සිතද්ධජා චතුරඞ්ගිනී සෙනා පඤ්ඤායෙථ ත්වං පන මරණභයෙන කථෙසීති.

සා එවං වුත්තෙ න මෙ මාතා සද්දහති. තස්ස ඉධාගන්ත්වා සත්තමාසෙ වසනභාවං න ජානාති දස්සෙස්සාමි තන්ති චින්තෙත්වා මාතරං හත්ථෙ ගහෙත්වා සීහපඤ්ජරං විවරිත්වා හත්ථං පසාරෙත්වා දස්සෙන්තී ගාථමාහ.

එසො ආළාරිකො පොසො කුමාරීපුරමන්තරෙ,
දළ්හං කත්වාන සංවෙල්ලිං කුම්භිං ධොවති ඔනතොති.

තත්ථ **කුමාරීපුරමන්තරෙති** වාතපානෙ ඨිතා තව ධීතානං කුමාරීනං වසනට්ඨානන්තරෙ ඔලොකෙහි. **සංවෙල්ලින්ති** කච්ඡං බන්ධිත්වා කුම්භිං ධොවතීති.

සො කිර තදා අජ්ජ මම මනොරථො මත්ථකං පාපුණිස්සති අද්ධා මරණභයතජ්ජිතා පභාවතී මම ආගතභාවං කථෙස්සති භාජනානි ධොවිත්වා පටිසාමෙස්සාමීති උදකං ආහරිත්වා භාජනානි ධොවිතුං ආරභි.

අථ නං මාතා පරිභාසන්තී ගාථමාහ.

වෙණී ත්වමසි චණ්ඩාලී ආදූසි කුලගන්ධිනී,
කථං මද්දකුලෙ ජාතා දාසං කයිරාසි කාමුකන්ති.

තත්ථ **වෙණීති** තචඡිකා. **ආදූසිකුලගන්ධිනීති** උදාහු ත්වං කුලදූසිකා. **කාමුකන්ති** කථං නාම ත්වං එවරූපෙ කුලෙ ජාතා අත්තනො සාමිකං දාසං කරෙය්‍යාසීති.

තතො පභාවතී මම මාතා ඉමස්ස මං නිස්සාය එවං වසනභාවං න ජානාති මඤ්ඤෙති චින්තෙත්වා ඉතරං ගාථමාහ.

තමහි වෙණී න චණ්ඩාලී න චමහි කුලගන්ධිනී,
ඔක්කාකපුත්තො භද්දන්තෙ ත්වං නු දාසොසි මඤ්ඤසීති.

තත්ථ ඔක්කාකපුත්තොති අම්ම එසො ඔක්කාකපුත්තො ත්වං පන දාසොති මඤ්ඤසි කස්මා තං අහං දාසොති කථෙස්සාමීති.

ඉදානිස්ස යසං වණ්ණෙන්තී ආහ.

යො බ්‍රාහ්මණසහස්සානි සදා භොජෙති වීසතිං,
ඔක්කාකපුත්තො භද්දන්තෙ ත්වං නු දාසොති මඤ්ඤසි.
යස්ස නාගසහස්සානි සදා යොජෙන්ති වීසතිං,
ඔක්කාකපුත්තො භද්දන්තෙ ත්වං නු දාසොති මඤ්ඤසි.
යස්ස අස්සසහස්සානි සදා යොජෙන්ති වීසතිං,
ඔක්කාකපුත්තො භද්දන්තෙ ත්වං නු දාසොති මඤ්ඤසි.
යස්ස රථසහස්සානි සදා යොජෙන්ති වීසති,
ඔක්කාකපුත්තො භද්දන්තෙ ත්වං නු දාසොති මඤ්ඤසි.
යස්ස උසභසහස්සානි සදා යොජෙන්ති වීසතිං,
ඔක්කාකපුත්තො භද්දන්තෙ ත්වං නු දාසොති මඤ්ඤසි.
යස්සධෙනුසහස්සානි සදා දුයහන්ති වීසතිං,
ඔක්කාකපුත්තො භද්දන්තෙ ත්වං නු දාසොති මඤ්ඤසීති.

එවං තාය ඡහි ගාථාහි මහාසත්තස්ස යසෙ වණ්ණිතෙ අථස්සා මාතා අයං අසම්භීතා කථෙති අද්ධා එවමෙතන්ති සද්දහිත්වා රඤ්ඤො සන්තිකං ගන්ත්වා තමත්ථං ආරොචෙසි. සො වෙගෙන පභාවතියා සන්තිකං ගන්ත්වා සච්චං කිර අම්ම කුසරාජා ඉධාගතොති ආම තාත අජ්ජස්ස සත්ත මාසා අතික්කන්තා තව ධීතානං ආලාරිකත්තං කරොන්තස්සාති. සො තස්සා අසද්දහන්තො ඛුජ්ජං පුච්ඡි. සා යථාභූතං කථෙසි. තං සුත්වා රාජා ධීතරං ගරහන්තො ගාථමාහ.

තයිදං තෙ දුක්කටං බාලෙ යං ඛත්තියං මහබ්බලං,
නාගං මණ්ඩූකවණ්ණෙන න තං අක්ඛාසි ආගතන්ති.

තත්ථ කායෂාති එකංසෙනෙව.

සො ධීතරං ගරහිත්වා වෙගෙන තස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා කතපටිසන්ථාරො අඤ්ජලිං පග්ගය්හ අත්තනො අච්චයං දසෙන්තො ගාථමාහ.

අපරාධං මහාරාජ ත්වං නො ඛම රථෙසභ,
යං තං අඤ්ඤාතවෙසෙන නාඤ්ඤාසිම්හා ඉධාගතන්ති.

තං සුත්වා මහාසත්තො සචාහං ඵරුසං වක්ඛාමි ඉධෙවස්ස හදයං ඵලිස්සති අස්සාසෙස්සාමි තන්ති චින්තෙත්වා භාජනන්තරෙ ඨිතොව ඉතරං ගාථමාහ.

මාදිසස්ස න තං ඡන්නං යොහං ආලාරිකො භවෙ,
ත්වඤ්ඤෙව මෙ පසීදස්සු නත්ථි තෙ දෙව දුක්කටන්ති.

රාජා තස්ස සන්තිකා පටිසන්ථාරං ලභිත්වා පාසාදං අභිරූහිත්වා පභාවතිං පක්කොසාපෙත්වා ඛමාපනත්ථාය පෙසෙතුං ගාථමාහ.

ගච්ඡ බාලෙ ඛමාපෙහි කුසරාජං මහබ්බලං,
ඛමාපිතො කුසරාජා සො තෙ දස්සති ජීවිතන්ති.

සා පිතු වචනං සුත්වා භගිනීහි චෙව පරිචාරිකාහි ච පරිවුතා තස්ස සන්තිකං අගමාසි. සො පන කම්මකාරවෙසෙන ඨිතොව තස්සා අත්තනො සන්තිකං ආගමණභාවං ඤත්වා අජ්ජ පභාවතියා මානං භින්දිත්වා පාදමූලෙ නං කලලෙ නිපජ්ජාපෙස්සාමීති සබ්බං අත්තනා ආභතං උදකං ඡඩ්ඩෙත්වා ඛලමණ්ඩලමත්තං ඨානං මද්දිත්වා එකකලලං අකාසි. සා තස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා තස්ස පාදමූලෙ නිපතිත්වා කලලපිට්ඨෙ නිපන්නා තං ඛමාපෙසි.

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

පිතුස්ස වචනං සුත්වා දෙවවණ්ණී පභාවතී,
සිරසා අග්ගහී පාදෙ කුසරාජං මහබ්බලන්ති.

තත්ථ **සිරසාති** සිරසා නිපතිත්වා කුසරාජානං පාදෙ **අග්ගහෙසි.** ගහෙත්වා ච පන නං ඛමාපෙන්තී තිස්සො ගාථා අභාසි.

යා ඉමං රත්‍යො අතික්කන්තා තා ඉමා දෙව තයා විනා,
වන්දෙ තෙ සිරසා පාදෙ මා මෙ කුජ්ඣ රථෙසභ.

සච්චෙන තෙ පටිජානාමි මහාරාජ සුණොහි මෙ,
න චාපි අප්පියං තුය්හං කරෙය්‍යාමි අහං පුන.

එවඤ්චෙ යාචමානාය වචනං මෙ න කාහසි,
ඉදානි මං තාතො හන්ත්වා ඛත්තියානං පදස්සතීති.

තත්ථ **රත්‍යොති** රත්තියො. **තා ඉමාති** ඉමා තා සබ්බාපි තයා විනා අතික්කන්තා. **සච්චෙන පටිජානාමීති** මහාරාජ එත්තකං කාලං මයා තව අප්පියමෙව කතං ඉදනෙත්ථ අහං සච්චං පටිජානාමි. **අපරම්පි** සුණොහි මෙ ඉතො පට්ඨායාහං පුන තුය්හං අප්පියං න **කරිස්සාමි. එවඤ්චෙති** සචෙ එවං යාචමානාය මම ත්වං වචනං න කරිස්සසීති.

තං සුත්වා රාජා සචාහං ඉමං ත්වඤ්ඤෙව ජානිස්සසීති වක්ඛාමි හදය මස්සා ඵලිස්සති අස්සාසෙස්සාමි නන්ති චින්තෙත්වා ආහ.

එවන්තෙ යාචමාමානාය කිං න කාහාමි තෙ වචො,
විකුද්ධො ත්‍යස්මි කල්‍යාණි මා ත්වං භායි පභාවති.

සච්චෙන තෙ පටිජානාමි රාජපුත්ති සුණොහි මෙ,
න චාපි අප්පියං තුය්හං කරෙය්‍යාමි අහං පුන.

තව කාමා හි සුස්සොණී බහුං දුක්ඛං තිතික්ඛිස්සං,
පහු මද්දකුලං හන්ත්වා නසිතුං තං පභාවතීති.

තත්ථ **කිං න කාහාමීති** කිං කාරණා තව වචනං න කරිස්සාමි. **විකුද්ධො ත්‍යස්මීති** නික්කුද්ධො නික්කොපො තුය්හං අස්මි. **සච්චෙනාති** විකුද්ධභාවස්සච ඉදානි අප්පියාකරණස්සච උභයෙනෙත ඉදං සච්චමෙව පටිජානාමි. **තව කාමාති** තව කාමෙන තං ඉච්ඡමානො. **තිතික්ඛිස්සන්ති** අධිවාසෙමි. **පහු මද්දකුලං හන්ත්වාති** මද්දරාජකුලං හනිත්වා බලක්කාරෙන තං නෙතුං සමත්ථොපීති.

අථ සො සක්කස්ස දෙවරඤ්ඤො පරිචාරිකං විය තං අත්තනො පරිචාරිකං දිස්වා ඛත්තියමානං උප්පාදෙත්වා මයි කිර ධරමානෙයෙව මම භරියං අඤ්ඤො ගහෙත්වා ගමිස්සතීති සීහො විය රාජඞ්ගණෙ විජම්භමානො සකලනගරවාසිනො මෙ ආගතභාවං ජානන්තූති වග්ගන්තො නදන්තො සෙළෙන්තො අප්පොඨෙන්තො ඉදානි තෙ ජීවගාහං ගණ්හිස්සාමි රථාදයො මෙ යොජෙන්තූති අනන්තරං ගාථමාහ.

යොජයන්තු රථෙ අස්සෙ නානාචිත්තෙ සමාහිතෙ,
අථ දක්ඛථ මෙ වෙගං විධමෙන්තස්ස සත්තවොති.

තත්ථ **නානාචිත්තෙති** නානාලඞ්කාරවිචිත්තෙ. **සමාහිතෙති** අස්සෙ සන්ධාය වුත්තං සුසික්ඛිතෙ නිබ්බිසෙවනෙති අත්ථො. **අථ දක්ඛථ මෙ වෙගන්ති** අථ මෙ පරක්කමං පස්සිස්සථාති.

සත්තූනං ගහණන්නාම මය්හං භාරො ගච්ඡ ත්වං න්හාත්වා අලඞ්කරිත්වා පාසාදං අභිරුහාති තං උය්‍යොජෙසි. මද්දරාජාපිස්ස පරිහාරකරණත්ථං අමච්චෙ පහිණි. තෙ තස්ස මහානසද්වාරෙයෙව සාණිං පරික්ඛිපිත්වා කප්පකෙ උපට්ඨපෙසුං. සො කතමස්සුකම්මො සීසන්හාතො සබ්බාලඞ්කාරපටිමණ්ඩිතො අමච්චෙහි පරිවුතො පාසාදං අභිරුය්හ දිසා විදිසා ඔලොකෙත්වා අප්පොඨෙසි. ඔලොකිතොලොකිතට්ඨානං කම්පිත්ථ. සො ඉදානි මෙ පරක්කමං පස්සථාති ආහ.

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

තඤ්ච තත්ථ උදික්ඛිංසු රඤ්ඤො මද්දස්ස පීපුරෙ,
විජම්භමානං සීහං ච පොඨෙන්තං දිගුණං භුජන්ති.

තස්සත්ථො–තඤ්ච තත්ථ විජම්භන්තං අප්පොඨෙන්තං රඤ්ඤො අන්තෙපුරෙ වාතපානානි විවරිත්වා ඉත්ථියො උදික්ඛිංසු.

අථස්ස මද්දරාජා කතආනෙඤ්ජකාරණං අලඞ්කතවරවාරණං පෙසෙසි. සො සමුස්සිතසෙතච්ඡත්තං හත්ථික්ඛන්ධං ආරුය්හ පභාවතිං ආනෙථාති තම්පි පච්ඡතො නිසීදාපෙත්වා චතුරඞ්ගිනියා සෙනාය පරිවුතො පාචීනද්වාරෙන නික්ඛමිත්වා පරසෙනං ඔලොකෙත්වා අහං කුසරාජා ජීවිතත්ථිකා උරෙන නිපජ්ජන්තූති තික්ඛත්තුං සීහනාදං නදිත්වා සත්තුමද්දනං අකාසි.

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

හත්ථික්ඛන්ධඤ්ච ආරුය්හ ආරොපෙත්වා පභාවතිං,
සඞ්ගාමං ඔතරිත්වාන සීහනාදං නදී කුසො.

තස්ස තං නදතො සුත්වා සීහස්සෙවිතරෙ මිගා,
ඛත්තියා විපලායිංසු කුසසද්දභයට්ටිතා.

හත්ථාරොහා අණීකට්ඨා රපිකා පත්තිකාරකා,
අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස ඡින්දන්ති කුසසද්දභයට්ටිතා.

තස්මිං සඞ්ගාමසීසස්මිං පස්සිත්වා තුට්ඨමානසො,
කුසස්ස රඤ්ඤො දෙවිඤ්ඤ අදා වෙරොචනං මණිං.

සො තං විජිත්වා සඞ්ගාමං ලද්ධා වෙරොචනං මණිං,
හත්ථික්ඛන්ධගතො රාජා පාවෙක්ඛි නගරං පුරං.

ජීවගාහං ගහෙත්වාන බන්ධිත්වා සත්ත ඛත්තියෙ,
සසුරස්සුපනාමෙසි ඉමෙ තෙ දෙව සත්තවො.

සබ්බෙව තෙ වසං ගතා අමිත්තා විහතා තව,
කාමං කරොහි තෙ තයා මුඤ්ච වා තෙ හනස්සු වාති.

තත්ථ **විපලායිංසූති** සකිං පච්චුපට්ඨපෙතුං අසක්කොන්තා විපලාත්ථිතතා නිජ්ජිංසු. **කුසසද්දභයට්ටිතාති** කුසරඤ්ඤො සද්දං නිස්සාය ජාතෙන භයෙන උපද්දුතා මූළ්හචිත්තා. **අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස ජින්දන්තීති** අඤ්ඤමඤ්ඤං ඡින්දන්ති මද්දන්ති. **භිජ්ජිංසූතිපි** පාඨො. **තස්මින්ති** එවං බොධිසත්තස්ස සද්දසවණෙන භින්නෙ තස්මිං සඞ්ගාම සීසෙ තං මහාසත්තස්ස පරක්කමං පස්සිත්වා තුට්ඨහදයො **සක්කො** වෙරොචනං නාම මණික්ඛන්ධං තස්ස අදාසි. **නගරං පුරන්ති** නගර සඞ්ඛාතං පුරං. **බන්ධිත්වාති** තෙසඤ්ඤෙව උත්තරිසාටකෙන පච්ඡාබාහං බන්ධිත්වා. **කාමං කරොහි තෙ තයාති** ත්වං අත්තනො කාමං ඉච්ඡං රුචිං කරොහි එතෙ හි තයා දාසා කතාති ආහ.

රාජා ආහ.

තුම්හෙව සත්තවො එතෙ නහි තෙ මය්හ සත්තවො,
ත්වඤ්ඤෙව නො මහාරාජ මුඤ්ච වා තෙ හනස්සුවාති.

තත්ථ **ත්වඤ්ඤෙව නොති** මහාරාජ ත්වං යෙව අම්හාකං ඉස්සරොති. එවං වුත්තෙන මහාසත්තො කිං ඉමෙහි ඛත්තියෙහි මාරිතෙහි මා තෙසං ආගමණං නිරත්ථකං හොතු පභාවතියා කණිට්ඨිකා සත්ත මද්දරාජ ධීතරො අත්ථි. තා ඉමෙසං දාපෙස්සාමීති චින්තෙත්වා ගාථමාහ.

ඉමා තෙ ධීතරො සත්ත දෙවකඤ්ඤූපමා සුභා,
දදාහි තෙසං එකෙකං හොන්තු ජාමාතරො තවාති.

තං සුත්වා මද්දරාජා අත්තනො ධීතරො දාතුං ඉච්ඡන්තො ගාථමාහ.

අම්හාකඤ්ච තාසඤ්ච ත්වං නො සබ්බසම්ස්සරො,
ත්වඤ්ඤෙව නො මහාරාජ දෙහි තෙසං යදිච්ඡසීති.

තත්ථ **ත්වං නො සබ්බසන්ති** මහාරාජ කුසනරින්ද කිං වදසි. ත්වං එතෙසඤ්ච සත්තන්නං රාජූනං මමඤ්ච ඉමාසඤ්ච සබ්බසං නො ඉස්සරො. **යදිච්ඡසීති** යස්ස යං ඉච්ඡසි තස්ස තං දෙහීති.

සො තා සබ්බාපි අලඞ්කාරාපෙත්වා එකෙකස්ස රඤ්ඤො එකෙකං අදාසි.

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා පඤ්ච ගාථා අභාසි.

එකමෙකස්ස එකෙකං අදා සීහස්සරො කුසො,
ඛත්තියානං තදා තෙසං රඤ්ඤො මද්දස්ස ධීතරො.

පිණිතා තෙන ලාභෙන තුට්ඨා සීහස්සරෙ කුසෙ,
සකරට්ඨානි පායිංසු ඛත්තියා සත්ත තාවදෙ.

පභාවතිඤ්ච ආදාය මණිං වෙරොචනං සුභං,
කුසාවතිං කුසො රාජා අගමාසි මහබ්බලො.

ත්‍යස්සු එකරථෙ යන්තා පවිසන්තා කුසාවතිං,
සමානා වණ්ණරූපෙන නාඤ්ඤමඤ්ඤමතිරොචයුං.

මාතා පුත්තෙන සඞ්ගඤ්ඡි උභයො ච ජයම්පතී,
සමග්ගා තෙ තදා ආසුං ඵීතං ධරණිමාවසුන්ති.

තත්ථ **පිණිතාති** සන්තප්පිතා. **පායිංසූති** ඉදානි අප්පමත්තා භවෙය්‍යාථාති කුසනරින්දෙන ඔවදිතා අගමංසු. **අගමාසීති** කතිපාහං වසිත්වා අම්හාකං රට්ඨං ගමිස්සාමාති සසුරං ආපුච්ඡිත්වා ගතො. **එකරථෙ යන්තාති** ද්වෙපි එකරථං අභිරුය්හ ගච්ඡන්තා. **සමානාවණ්ණරූපෙනාති** වණ්ණෙන ච රූපෙන ච සමානා හුත්වා. **නාඤ්ඤමඤ්ඤමතිරොචයුන්ති** එකො එකං නාතික්කමති මණිරතනානුභාවෙන කිර මහාසත්තො අභිරූපො අහොසි සුවණ්ණවණ්ණො සොභග්ගප්පත්තො. **සඞ්ගඤ්ඡීති** අථස්ස මාතා මහාසත්තස්ස ආගමනං සුත්වාව නගරෙ භෙරිං චරාපෙත්වා මහාසත්තස්ස බහුං පණ්ණාකාරං ආදාය පච්චුග්ගමනං කත්වා සමාගඤ්ඡි. සො පි මාතරා සද්ධිං යෙව නගරං පදක්ඛිණං කත්වා සත්තාහං ඡණකීළං කීළිත්වා අලඞ්කතපාසාදතලං අභිරුහි. තෙ උභොපි ජයම්පතිකා සමග්ගා අහෙසුං. තතො පට්ඨාය යාවජීවං සමග්ගා සම්මොදමානාව ඵීතං ධරණිං අජ්ඣාවසිංසූති.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා සච්චානි පකාසෙත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. සච්චපරියොසානෙ උක්කණ්ඨිතභික්ඛු සොතාපත්තිඵලෙ පතිට්ඨහි. තදා මාතාපිතරො මහාරාජකුලානි අහෙසුං. කණිට්ඨො ආනන්දො, ඛුජ්ජා ඛුජ්ජුත්තරායෙව. පභාවතී රාහුලමාතා, සෙසපරිසා බුද්ධපරිසා. කුසරාජා පන අහමෙව සම්මාසම්බුද්ධොති.

කුසජාතකං.

---

20. 2.

දෙවතා නුසීති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො එකං මාතුපොසකභික්ඛුං ආරබ්භ කථෙසි.

වත්ථු සාමජාතකෙ වත්ථුසදිසමෙව. තදා පන සත්ථා මා භික්ඛවෙ ඉමං භික්ඛුං උජ්ඣායිත්ථ පොරාණකපණ්ඩිතා සකලජම්බුදීපරජ්ජං ලභමානාපි තං අගහෙත්වා මාතාපිතරො පොසිංසුයෙවාති වත්වා අතීතං ආහරි.

අතීතෙ බාරාණසී බ්‍රහ්මවඩ්ඪනං නාම නගරං අහොසි. තත්ථ මනොජො නාම රාජා රජ්ජං කාරෙසි. තත්ථ අඤ්ඤතරො අසීතිකොටිවිභවො බ්‍රාහ්මණමහාසාලො අපුත්තකො අහොසි. තස්ස බ්‍රාහ්මණී තෙනෙව හොති පුත්තං පත්ථෙහීති වුත්තා පත්ථෙසි. අථ බොධිසත්තො

බ්‍රහ්මලොකා චවිත්වා තස්සා කුච්ඡිස්මිං පටිසන්ධිං ගණ්හි. ජාතස්ස චස්ස සොණකුමාරොති නාමං කරිංසු. තස්ස පදසා ගමණකාලෙ අඤ්ඤොපි සත්තො බ්‍රහ්මලොකා චවිත්වා තස්සායෙව කුච්ඡිස්මිං පටිසන්ධිං ගණ්හි. තස්ස නන්දකුමාරොති නාමං කරිංසු.

තෙසං උග්ගහිතවෙදානං සබ්බසිප්පෙ නිප්ඵත්තිං පත්තානං වයප්පත්තානං රූපසම්පදං දිස්වා බ්‍රාහ්මණො බ්‍රාහ්මණිං ආමන්තෙත්වා භොති පුත්තං සොණකුමාරං ඝරබන්ධනෙන බන්ධිස්සාමාති ආහ. සා සාධූති සම්පටිච්ඡිත්වා පුත්තස්ස තමත්ථං ආචික්ඛි. සො අලං අම්ම මය්හං ඝරාවාසෙන අහං යාවජීවං තුම්හෙ පටිජග්ගිත්වා තුම්හාකං අච්චයෙන හිමවන්තං පවිසිත්වා පබ්බජිස්සාමීති ආහ. බ්‍රාහ්මණී බ්‍රාහ්මණස්ස තමත්ථං ආරොචෙසි. තෙ පුනප්පුනං කථෙන්තාපි තස්ස චිත්තං අලභිත්වා නන්දකුමාරං ආමන්තෙත්වා තාත තෙනහි ත්වං කුටුම්බං පටිපජ්ජාහීති වත්වා නාහං භාතරා ඡඩ්ඩිතඛෙළං සීසෙන උක්ඛිපාමි. අහං පන තුම්හාකං අච්චයෙන භාතරාව සද්ධිං පබ්බජිස්සාමීති වුත්තෙ තෙසං වචනං සුත්වා ඉමෙ ද්වෙ එවං තරුණාව කාමෙ ජහන්ති කිමඞ්ග පන මයං සබ්බෙව පබ්බජිස්සාමාති චින්තෙත්වා තාතා කිං වො අම්හාකං අච්චයෙන පබ්බජ්ජාය ඉදානෙව සබ්බෙව මයං පබ්බජිස්සාමාති රඤ්ඤො ආරොචෙත්වා සබ්බං ධනං දානමුඛෙ විස්සජ්ජෙත්වා දාසජනං භුජිස්සං කත්වා ඤාතීනං දාතබ්බයුත්තකං දත්වා චත්තාරොපි ජනා බ්‍රහ්මවඩ්ඪනනගරා නික්ඛමිත්වා හිමවන්තප්පදෙසෙ පඤ්චවණ්ණපදුමසඤ්ඡන්නං සරං නිස්සාය රමණීයෙ වනසණ්ඩෙ අස්සමං මාපෙත්වා පබ්බජිත්වා තත්ථ වසිංසු. උභොපි මාතාපිතරො පටිජග්ගිංසු. පාතොව තෙසං දන්තකට්ඨඤ්ච මුඛොදකඤ්ච දත්වා පණ්ණසාලඤ්ච පරිවෙණඤ්ච සම්මජ්ජිත්වා පානීයං උපට්ඨපෙත්වා අරඤ්ඤතො මධුරඵලාඵලානි ආහරිත්වා මාතාපිතරො ඛාදාපෙන්ති උණ්හෙන වා සීතෙන වා වාරිනා නහාපෙන්ති ජටා සොධෙන්තා පාදපරිකම්මාදීනි තෙසං කරොන්ති.

එවං අද්ධානෙ ගතෙ නන්දපණ්ඩිතො මයා ආභතඵලාඵලානෙව පඨමං මාතාපිතරො ඛාදාපෙස්සාමීති චින්තෙසි. සො පුරතොව ගන්ත්වා හිය්‍යොව පරහිය්‍යොව ගහිතට්ඨානතො යානිවා තානිවා පාතොව ආහරිත්වා මාතාපිතරො ඛාදාපෙති. තෙ තානි ඛාදිත්වා මුඛං වික්ඛාලෙත්වා උපොසථිකා භවන්ති. සොණපණ්ඩිතො පන දූරං ගන්ත්වා මධුරඵලාඵලානි සුපක්කානි ආහරිත්වා උපනාමෙති. අථ නං තාත කණිට්ඨෙන තෙ ආභතානි මයං පාතොව ඛාදිත්වා උපොසථිකා ජාතා ඉදානි නො අත්ථො නත්ථීති වදන්ති ඉති තස්ස වරඵලාඵලානි පරිභොගං න ලභන්ති විනස්සන්ති. පුන දිවසෙසුපි තථෙවාති එවං සො පඤ්චාභිඤ්ඤතාය දූරං ගන්ත්වාපි ආහරි. තෙ පන න ඛාදන්ති.

අථ මහාසත්තො චින්තෙසි මාතාපිතරො මෙ සුඛුමාලා නන්දො යානි වා තානි වා අපක්කදුපක්කානි ඵලාඵලානි ආහරිත්වා ඛාදාපෙති එවං සන්තෙ ඉමෙ න චිරං පවත්තිස්සන්ති නිවාරෙස්සාමි නන්ති.

අථ නං ආමන්තෙත්වා නන්ද ඉතො පට්ඨාය ඵලාඵලං ආහරිත්වා මමාගමනං පටිමානෙහි උභොපි එකතොව භාගූපෙස්සාමාති ආහ. සො එවං වුත්තෙපි අනාගතොව පුඤ්ඤං පච්චාසිංසමානො න තස්ස වචනං අකාසි. අථ මහාසත්තො නන්ද, මම වචනං අකරොන්තො අපුඤ්ඤං කාරෙති පලාපෙස්සාමි නං නාහං එකකොව මාතාපිතරො පටිජග්ගිස්සාමීති චින්තෙත්වා නන්ද ත්වං අනොවාදකො පණ්ඩිතානං වචනං න කරොසි. අහං ජෙට්ඨො මාතාපිතරො මමෙව භාරො අහමෙව තෙ පටිජග්ගිස්සාමි ත්වං ඉධ වසිතුං න ලභසි අඤ්ඤත්ථ යාහීති තස්ස අච්ඡරං පහරි.

සො තෙන පලාපිතො තස්ස සන්තිකෙ ඨාතුං අසක්කොන්තො තං වන්දිත්වා මාතාපිතරො උපසඞ්කමිත්වා තමත්ථං ආරොචෙත්වා වන්දිත්වා අත්තනො පණ්ණසාලං පවිසිත්වා කසිණං ඔලොකෙත්වා තං දිවසමෙව පඤ්චාභිඤ්ඤා අට්ඨසමාපත්තියො නිබ්බත්තෙත්වා චින්තෙසි අහං සිනෙරුපාදතො රතනවාලුකා ආහරිත්වා මම භාතු පණ්ණසාලාය පරිවෙණෙ ඔකිරිත්වා භාතරං ඛමාපෙතුං පහොමි. එවම්පි න සොභිස්සති. අනොතත්තතො උදකං ආහරිත්වා මම භාතු පණ්ණසාලාය පරිවෙණෙ ඔසිඤ්චිත්වා භාතරං ඛමාපෙතුං පහොමි. එවම්පි න සොභිස්සති. සචෙ මෙ භාතරං දෙවතානං වසෙන ඛමාපෙය්යං චත්තාරො මහාරාජානො සක්කඤ්ච ආනෙත්වා භාතරං ඛමාපෙතුං පහොමි. එවම්පි න සොභිස්සති. ඉමං සකලජම්බුදීපෙ මනොජං අග්ගරාජානං ආදිං කත්වා රාජානො ආනෙත්වා ඛමාපෙතුං පහොමි. එවං සන්තෙ මම භාතු ගුණො සකලජම්බුදීපෙ අවත්ථරිත්වා ගමිස්සති චන්දො විය සුරියො විය ච පඤ්ඤායිස්සතීති.

සො තාවදෙව ඉද්ධියා ගන්ත්වා බ්‍රහ්මවඩ්ඪනනගරෙ තස්ස රඤ්ඤො නිවෙසනද්වාරෙ ඔතරිත්වා එකො කිර වො තාපසො දට්ඨුකාමොති රඤ්ඤො ආරොචාපෙසි. රාජා කිං පබ්බජිතස්ස මයා දිට්ඨෙන ආහාරත්ථාය ආගතො භවිස්සතීති භත්තං පහිණි. සො භත්තං න ඉච්ඡි. තණ්ඩුලං පහිණි. තණ්ඩුලං න ඉච්ඡි. වත්ථං පහිණි. වත්ථං න ඉච්ඡි. තම්බූලං පහිණි. තම්බූලං න ඉච්ඡි. අථස්ස සන්තිකෙ දූතං පහිණි කිමත්ථාය ආගතොසීති. සො තෙන පුට්ඨො රාජානං උපට්ඨාතුං ආගතොම්හීති ආහ. තං සුත්වා රාජා බහූ මම උපට්ඨාකා අත්තනො තාපසකම්මං කරොතූති පාහෙසි.

සො තං සුත්වා අහං තුම්හාකං අත්තනො බලෙන සකලජම්බුදීපෙ රජ්ජං ගහෙත්වා දස්සාමීති ආහ. තං සුත්වා රාජා චින්තෙසි පබ්බජිතා නාම පණ්ඩිතා කිඤ්චි උපායං ජානිස්සන්තීති තං පක්කොසාපෙත්වා ආසනෙ නිසීදාපෙත්වා වන්දිත්වා භන්තෙ තුම්හෙ කිර මය්හං සකලජම්බුදීපෙ රජ්ජං ගහෙත්වා දස්සථාති පුච්ඡි. ආම මහාරාජාති. කථං ගණ්හිස්සථාති. මහාරාජ අන්තමසො ඛුද්දකමක්ඛිකාය පිවනමත්තම්පි ලොහිතං කස්සචි අනුප්පාදෙත්වා තව ජනච්ඡෙදං අකත්වා අත්තනො ඉද්ධියා ගහෙත්වා දස්සාමි. අපිච කෙවලං පපඤ්චං අකත්වා අජ්ජෙව නික්ඛමිතුං වට්ටතීති.

සො තස්ස වචනං සද්දහිත්වා සෙනඞ්ගපරිවුතො නගරා නික්ඛමි. සචෙ සෙනාය උණ්හං හොති නන්දපණ්ඩිතො අත්තනො ඉද්ධියා ඡායං කරිත්වා සීතං කරොති දෙවෙ වස්සන්තෙ සෙනාය උපරි වස්සිතුං න දෙති උණ්හං වා සීතං වා වාරෙති මග්ගෙ කණ්ටකඛාණුකාදයො සබ්බපරිස්සයෙ අන්තරධාපෙති. මග්ගං කසිණමණ්ඩලං විය සමං කත්වා සයම්පි ආකාසෙ චම්මං පත්ථරිත්වා පල්ලඞ්කෙ නිසින්නො සෙනාය පරිවුතො ගච්ඡති.

එවං සෙනං ආදාය පඨමං කොසලරට්ඨං ගන්ත්වා නගරස්සාවිදූරෙ ඛන්ධාවාරං නිවාසාපෙත්වා යුද්ධං වා නො දෙතු සෙතච්ඡත්තං වා දෙතූති කොසලරඤ්ඤො දූතං පහිණි. සො දූතස්ස වචනං සුත්වා කුජ්ඣිත්වා කිං අහං න රාජාති යුද්ධං දම්මීති සෙනාය පුරක්ඛතො නික්ඛමි. ද්වෙ සෙනා යුජ්ඣිතුං ආරභිංසු. අථ නන්දපණ්ඩිතො ද්වින්නම්පි අන්තරෙ අත්තනො නිසීදනං අජිනචම්මං මහන්තං කත්වා පසාරෙත්වා ද්වීහි සෙනාහි ඛිත්තසරෙ චම්මෙනෙව සම්පටිච්ඡි. එකසෙනායපි කොචි කණ්ඩෙන විද්ධොනාම නත්ථි. හත්ථගතානං පන කණ්ඩානං ඛයෙන ද්වෙපි සෙනා නිරුස්සාහා අට්ඨංසු. නන්දපණ්ඩිතො මනොජරාජස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා මා භායි මහාරාජාති අස්සාසෙත්වා කොසලස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා මා භායි මහාරාජ නත්ථි තෙ පරිපන්ථො තව රජ්ජං තවෙව භවිස්සති. කෙවලං මනොජරඤ්ඤො වසෙ පවත්ති හොතූති ආහ. සො තස්ස සද්දහිත්වා සාධූති සම්පටිච්ඡි.

අථ නං මනොජස්ස සන්තිකං නෙත්වා මහාරාජ කොසලරාජා තව වසෙ පවත්තති ඉමස්ස රජ්ජං ඉමස්සෙව හොතූති. සො සාධූති සම්පටිච්ඡිත්වා තං අත්තනො වසෙ වත්තෙත්වා ද්වෙ සෙනායො ආදාය අඞ්ගරට්ඨං ගන්ත්වා අඞ්ගරට්ඨං ගහෙත්වා තතො මගධරට්ඨන්ති එතෙනුපායෙන සකලජම්බුදීපෙ රාජානො අත්තනො වසෙ වත්තෙත්වා තතො තෙහි පරිවුතො බ්‍රහ්මවඩ්ඪනනගරමෙව ගතො රජ්ජං ගණ්හන්තො පනෙස සත්තන්නං සංවච්ඡරානං උපරි සත්තදිවසාධිකෙහි සත්තමාසෙහි ගණ්හි. සො එකෙකරාජධානිතො නානප්පකාරානි ඛජ්ජභොජ්ජානි ආහරාපෙත්වා එකසතරාජානො ගහෙත්වා තෙහි සද්ධිං සත්තාහං මහාපානං පිවි. නන්දපණ්ඩිතො යාව රාජා සත්තාහං ඉස්සරියසුඛං අනුභොති තාවස්ස අත්තානං න දස්සෙස්සාමීති උත්තරකුරුම්හි පිණ්ඩාය චරිත්වා හිමවන්තෙ කඤ්චනගුහාද්වාරෙ සත්තාහං වසි. මනොජොපි සත්තමෙ දිවසෙ අත්තනො මහන්තං සිරිවිභවං ඔලොකෙත්වා අයං යසො න මය්හං මාතාපිතූනං න අඤ්ඤෙහි දින්නො නන්දපණ්ඩිතතාපසං නිස්සාය උප්පන්නො. තං ඛො පන මෙ අපස්සන්තස්ස අජ්ජ සත්තමො දිවසො කහං නු ඛො මෙ යසදායකොති නන්දපණ්ඩිතං සරි. සො තස්සානුස්සරණභාවං ඤත්වා ආගන්ත්වා පුරතො ආකාසෙ අට්ඨාසි. රාජා තං දිස්වා එවං චින්තෙසි අහං ඉමස්ස තාපසස්ස දෙවතාභාවං වා මනුස්සභාවං වා න ජානාමි

සචෙහි එස මනුස්සො සකලජම්බුදීපෙ රජ්ජං එතස්සෙව **දස්සාමි අථ දෙවො** දෙවතාසක්කාරමස්ස කරිස්සාමීති. **සො** තං **වීමංසන්තො පඨමං** ගාථමාහ.

දෙවතානුසි ගන්ධබ්බො ආදු **සක්කො පුරින්දදො,**
මනුස්සභූතො ඉද්ධිමා කථං ජානෙමු තං **මයන්ති.**

සො තස්ස වචනං සුත්වා සභාවමෙව කථෙන්තො දුතියං ගාථමාහ.

නම්හි දෙවො න ගන්ධබ්බො නම්හි **සක්කො** පුරින්දදො,
මනුස්සභූතො ඉද්ධිමා එවං ජානාහි භාරතාති.

තත්ථ භාරතාති රට්ඨභාරධාරිතාය තං එවං ආලපති.

තං සුත්වා රාජා මනුස්සභූතො කිරායං මය්හං එවං බහූපකාරො මහන්තෙන යසෙන තං සන්තප්පෙස්සාමීති චින්තෙත්වා ආහ.

කතරූපමිදං හොතු වෙය්‍යාවච්චං අනප්පකං,
දෙවම්හි වස්සමානම්හි අනොවස්සං භවං අකා.

තතො වාතාතපෙ ඝොරෙ සීතච්ඡායං භවං අකා,
තතො අමිත්තමජ්ඣෙ ච සරතාණං භවං අකා.

තතො ඵීතානි රට්ඨානි වසිනො තෙ භවං අකා,
තතො එකසතං ඛත්‍යෙ අනුයන්තෙ භවං අකා.

පතීතාස්සු මයං හොතො වර තං භඤ්ඤමිච්ඡසි,
හත්ථියානං අස්සරථං නාරියො ච අලඞ්කතා,
නිවෙසනානි රම්මානි මයං හොතො දදාමසෙ.

අථ වා අඞ්ග වා මගධෙ මයං හොතො දදාමසෙ,
අථ වා අස්සකාවන්තිං සුමනා දම්ම තෙ මයං.

උපඩ්ඪං වාපි රජ්ජස්ස මයං හොතො දදාමසෙ,
සචෙ තෙ අත්ථො රජ්ජෙන අනුසාස යදිච්ඡසීති.

තත්ථ **කතරූපමිද**න්ති කතසභාවං. **වෙය්‍යාවච්ච**න්ති කායවෙය්‍යාවටිකකම්මං. **අනොවස්ස**න්ති අවස්සං යථා දෙවො න වස්සති තථා කතන්ති අත්ථො. **සීතච්ඡාය**න්ති සීතලච්ඡායං. **වසිනො තෙ**ති තෙ රට්ඨවාසිනො අම්හාකං වසවත්තිනො. **ඛත්‍යෙ**ති ඛත්තියෙ අට්ඨකථායං පන අයමෙව පාඨො. **පතීතාස්සු මය**න්ති තුට්ඨා මයං. **වර තං භඤ්ඤමිච්ඡසීති භ**න්ති රතනසෙසතං නාමං වරං තෙ දදාමි යං රතනං ඉච්ඡසි තං වරෙහීති අත්ථො. **හත්ථියාන**න්ති ආදීහි සරූපතො තං රතනං දස්සෙති. **අස්සකාවන්ති**න්ති අස්සකරට්ඨං වා අවන්තිරට්ඨං වා. **රජ්ජෙනා**ති සචෙපි තෙ සකලජම්බුදීපෙ රජ්ජෙන අත්ථො තම්පි තෙ දත්වා අහං ඵලකාවුධහත්ථො තුම්හාකං රථස්ස පුරතො ධාවිස්සාමීති දීපෙති. **යදිච්ඡසීති** එතෙසු මයා වුත්තෙසු පකාරෙසු යං ඉච්ඡසි තං **අනුසාස** ආණාපෙහි.

තං සුත්වා නන්දපණ්ඩිතො අත්තනො අධිප්පායං ආවිකරොන්තො ආහ.

න මෙ අත්ථොපි රජ්ජෙන නගරෙන ධනෙන වා,
අථොපි ජනපදෙන අත්ථො මය්හං න විජ්ජතීති.

මහාරාජ සචෙ මයි තව සිනෙහො අත්ථි එකං මෙ වචනං කරොහීති වත්වා ගාථං ආහ.

භොතොව රට්ඨෙ විජිතෙ අරඤ්ඤෙ අත්ථි අස්සමො,
පිතා මය්හං ජනෙත්තී ච උභො සම්මන්ති අස්සමෙ.

තෙසාහං පුබ්බාචරියෙසු පුඤ්ඤං න ලභාමි කාතවෙ,
භවන්තං අජ්ඣාවරං කත්වා සොණං යාචාමු සංවරන්ති.

තත්ථ **රට්ඨෙති** රජ්ජෙ. **විජිතෙති** ආණාපවත්තිට්ඨානෙ. **අස්සමොති** හිමවන්තාරඤ්ඤෙ එකො අස්සමො අත්ථි. **සම්මන්තීති** තස්මිං අස්සමෙ වසන්ති. **තෙසාහන්ති** තෙසු අහං. **කාතවෙති** වත්තපටිවත්ත ඵලාඵලාහරණ සඞ්ඛාතං පුඤ්ඤං කාතුං න ලභාමි. භාතා මෙ සොණපණ්ඩිතො නාම මමෙකස්මිං අපරාධෙ මා ඉධ වසීති මං පණාමෙසි. **අජ්ඣාවරන්ති** අධිවරං තෙ මයං භවන්තං සපරිවාරං කත්වා සොණපණ්ඩිතං **සංවරං යාචාමු** ආයතිං සංවරං යාචාමාති අත්ථො. **යාචෙමු සංවරන්තිපි** පාඨො. මයං තයා **සද්ධිං** සොණං යාචෙය්‍යාම ඛමාපෙය්‍යාම ඉමං වරං තව සන්තිකා ගණ්හාමීති අත්ථො.

අථ තං රාජා ආහ.

කරොමි තෙ තං වචනං යං මං භණසි බ්‍රාහ්මණ,
එතඤ්ච ඛො නො අක්ඛාහි කීවන්තො හොන්තු යාචකාති.

තත්ථ **කරොමීති** අහං සකලජම්බුදීපෙ රජ්ජං දදමානො එත්තකං කිං න කරිස්සාමි කරොමීති වදති. **කීවන්තොති** කිත්තකා.

නන්දපණ්ඩිතො ආහ.

පරොසතං ජානපදා මහාසාලා ච බ්‍රාහ්මණා,
ඉමෙච ඛත්තියා සබ්බෙ අභිජාතා යසස්සිනො.
භවඤ්ච රාජා මනොජො අලං හෙස්සන්ති යාචකාති.

තත්ථ **ජානපදාති** ගහපතී. **මහාසාලා ච බ්‍රාහ්මණාති** සාරප්පත්තා බ්‍රාහ්මණා ච පරොසතායෙව. **අලං හෙස්සන්තීති** පරියත්තා භවිස්සන්ති. **යාචකාති** ඛමත්ථාය සොණපණ්ඩිතස්ස ඛමාපනකා.

අථ තං රාජා ආහ.

හත්ථි අස්සෙ ච යොජෙන්තු රථං සන්නය්හ සාරථි,
ආබන්ධනානි ගණ්හථ පාදෙසුස්සාරයං ධජෙ,
අස්සමං තං ගමිස්සාමි යත්ථ සම්මති කොසියොති.

තත්ථ **යොජෙන්තූති** හත්ථාරොහා හත්ථී අස්සාරොහා ච අස්සෙ කප්පෙන්තු. **රථං සන්නය්හ සාරථීති** සම්ම සාරථි ත්වම්පි තං රථං සන්නහ. **ආබන්ධනානීති** හත්ථිඅස්සරථෙසු ආබන්ධිතබ්බානි භණ්ඩානි ගණ්හථ. **පාදාසුස්සාරයන්තු ධජෙති** රථෙ ඨපිතධජපාදෙසු ධජෙ උස්සාරයන්තු උස්සාපෙන්තු. **කොසියොති** යස්මිං අස්සමෙ කොසියගොත්තො වසතීති වදති.

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

තතො ච රාජා පායාසි සෙනාය චතුරඞ්ගිනී,
අගමාසි අස්සමං රම්මං යත්ථ සම්මති කොසියොති.

අයං අභිසම්බුද්ධගාථා.

තත්ථ **තතො චාති** භික්ඛවෙ එවං වත්වා තතො සො රාජා එකසත ඛත්තියෙ ගහෙත්වා මහතියා සෙනාය පරිවුතො නන්දපණ්ඩිතං පුරතො කත්වා නගරා නික්ඛමි. **චතුරඞ්ගිනීති** චතුරඞ්ගිනියා සෙනාය අගමාසි. අන්තරාමග්ගෙ වත්තමානොපි අවස්සං ගාමිතාය එවං වුත්තො. චතුවීසතිඅක්ඛොභිණිසඞ්ඛාතෙන බලකායෙන සද්ධිං මග්ගං පටිපන්නො තස්ස නන්දපණ්ඩිතො ඉද්ධානුභාවෙන අට්ඨුසභවිත්ථතං මග්ගං සමං මාපෙත්වා ආකාසෙයෙව චම්මං පත්ථරිත්වා තත්ථ පල්ලඞ්කෙන නිසීදිත්වා සෙනාය පරිවුතො අලඞ්කතහත්ථික්ඛන්ධෙ නිසීදිත්වා ගච්ඡන්තෙන රඤ්ඤා සද්ධිං ධම්මයුත්තං කථං කථෙන්තො සීතුණ්හාදිපරිස්සයෙ වාරෙන්තො අගමාසි.

අථස්ස අස්සමං සම්පාපුණනදිවසෙ සොණපණ්ඩිතො මම කනිට්ඨස්ස අතිරෙකසත්තමාසාධිකානි සත්තවස්සානි නික්ඛන්තස්සාති ආවජ්ජෙත්වා කහං නු ඛො සො එතරහීති දිබ්බෙන චක්ඛුනා ඔලොකෙන්තො චතුවීසතියා අක්ඛොභිණීපරිවාරෙහි සද්ධිං එකසත රාජානො ගහෙත්වා මය්හං ඛමාපෙතුං ආගච්ඡතීති දිස්වා චින්තෙසි. ඉමෙහි රාජූහිචෙව පරිසාහි ච මම කනිට්ඨස්ස බහූනි පාටිහාරියානි දිට්ඨානි මමානුභාවං අජානිත්වා අයං කූටජටිලො අත්තනො පමාණං න ජානාති අම්හාකං අය්‍යෙන සද්ධිං පයොජෙතීති මං වම්භෙත්වා කථෙන්තා අවීචිපරායණා භවෙය්‍යුං ඉද්ධිපාටිහාරියං තෙසං දස්සෙස්සාමීති සො චතුරඞ්ගුලමත්තෙන අංසං අසංඵුසන්තං ආකාසෙ කාජං ඨපෙත්වා අනොතත්තතො උදකං ආහරිත්වා රඤ්ඤො අවිදූරෙ ආකාසෙන පායාසි. නන්දපණ්ඩිතො තං ආගච්ඡන්තං දිස්වා අත්තානං දස්සෙතුං අවිසහන්තො නිසින්නට්ඨානෙයෙව අන්තරධායිත්වා පලායිත්වා හිමවන්තං පාවිසි. මනොජරාජා තං රමණීයෙන ඉසිවෙසෙන තථා ආගච්ඡන්තං දිස්වා ගාථමාහ.

කස්ස කාදම්බයො කාජො වෙහාසං චතුරඞ්ගුලං,
අංසං අසංඵුසං එති උදහාරස්ස ගච්ඡතොති.

තත්ථ කාදම්බයොති කදම්බරුක්ඛමයො. අංසං අසංචුසං එතීති අංසං අසංචුසන්තො සයමෙවාගච්ඡති. උදහාරයාති උදකං ආහරිතුං ගච්ඡන්තස්ස එස කාජො එවං එති කො නාම ත්වං කුතොවා ආගච්ඡසීති.

එවං වුත්තෙන මහාසත්තො ගාථාද්වයමාහ.

අහං සොණො මහාරාජ තාපසො සහිතබ්බතො,
හරාමි මාතාපිතරො රත්තින්දිවමතන්දිතො.

වනෙ ඵලඤ්ච මූලඤ්ච ආහරිත්වා දිසම්පති,
පොසෙමි මාතාපිතරො පුබ්බෙකතමනුස්සරන්ති.

තත්ථ සහිතබ්බතොති සහිතවතො සීලාචාරසම්පන්නො එකො තාපසො අහන්ති වදති. හරාමීති පොසෙමි. අතන්දිතොති අනලසො හුත්වා. පුබ්බෙකතමනුස්සරන්ති තෙහි පුබ්බෙකතං මය්හං ගුණං අනුස්සරන්තොති අත්ථො.

තං සුත්වා රාජා තෙන සද්ධිං අස්සමං දට්ඨුකාමො අනන්තරං ගාථමාහ.

ඉච්ඡාම අස්සමං ගන්තුං යත්ථ සම්මති කොසියො,
මග්ගං නො සොණ අක්ඛාහි යෙන ගච්ඡාම අස්සමන්ති.

තත්ථ අස්සමන්ති තුම්හාකං අස්සමපදං.

අථ නං මහාසත්තො අත්තනො ආනුභාවෙන අස්සමපදගාමිමග්ගං පාපෙත්වා ආහ.

අයං එකපදී රාජ යෙනෙතං මෙඝසන්නිභං,
කොවිළාරෙහි සඤ්ඡන්නං එත්ථ සම්මති කොසියොති.

තස්සත්ථො—මහාරාජ අයං එකපදිකො ජඞ්ඝමග්ගො ඉමිනා ගච්ඡථ. යෙන දිසාභාගෙන එතං මෙඝවණ්ණං සුපුප්ඵිතකොවිළාරසඤ්ඡන්නං කානනං දිස්සති එත්ථ මම පිතා කොසියගොත්තො වසති එතස්ස සො අස්සමොති.

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

ඉදං වත්වාන පක්කාමි තරමානො මහාඉසි,
වෙහාසෙ අන්තලික්ඛස්මිං අනුසාසිත්වාන ඛත්තියෙ.

අස්සමං පරිමජ්ජිත්වා පඤ්ඤපෙත්වාන ආසනං,
පණ්ණසාලං පවිසිත්වා පිතරං පටිබොධයි.

ඉමෙ ආයන්ති රාජානො අභිජාතා යසස්සිනො,
අස්සමා නික්ඛමිත්වාන නිසීදහි මහාඉසි.

තස්ස තං වචනං සුත්වා තරමානො මහාඉසි,
අස්සමා නික්ඛමිත්වාන සද්වාරම්හි උපාවිසීති.

ඉමා අභිසම්බුද්ධගාථා.

තත්ථ පක්කාමීති අනොතත්තං අගමාසි. අස්සමං පරිමජ්ජිත්වාති භික්ඛවෙ සො ඉසි වෙගෙන අනොතත්තං ගන්ත්වා පාණීයං ආදාය තෙසු රාජූසු අස්සමං අසම්පත්තෙසුයෙව ආගන්ත්වා පාණීයඝටෙ පාණීයමාළකෙ ඨපෙත්වා මහාජනො පිවිස්සතීති වනකුසුමෙහි වාසෙත්වා සම්මජ්ජනිං ආදාය අස්සමං සම්මජ්ජිත්වා පණ්ණසාලද්වාරෙ පිතු ආසනං පඤ්ඤපෙත්වා පවිසිත්වා පිතරං ජානාපෙසීති අත්ථො. උපාවිසීති උච්චාසනෙ නිසීදි. බොධිසත්තස්ස මාතා පනස්ස පච්ඡතො නීචතරෙ ආසනෙ නිසීදි. බොධිසත්තො නීචාසනෙ එකමන්තං නිසීදි.

නන්දපණ්ඩිතො පන බොධිසත්තස්ස අනොතත්තතො පාණීයං ආදාය අස්සමං ආගතකාලෙ රඤ්ඤො සන්තිකං ගන්ත්වා අස්සමස්සාවිදූරෙ ඛන්ධාවාරං නිවාසාපෙසි. අථ රාජා නහාත්වා සබ්බාලඞ්කාරපටිමණ්ඩිතො එකසතරාජපරිවුතො නන්දපණ්ඩිතං ගහෙත්වා මහන්තෙන සිරිසොභග්ගෙන බොධිසත්තං ඛමාපෙතුං අස්සමං පාවිසි. අථ නං තථා ආගච්ඡන්තං පිතා දිස්වා බොධිසත්තං පුච්ඡි. සොපිස්ස ආචික්ඛි. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

තඤ්ච දිස්වාන ආයන්තං ජලන්තමිව තෙජසා,
ඛත්තසඞ්ඝපරිබ්බූළ්හං කොසියො එතදබ්‍රවි.

කස්ස භෙරී මුදිඞ්ගා ච සඞ්ඛා පණවදෙණ්ඩිමා,
පුරතො පටිපන්නානි හාසයන්තා රථෙසභං.

කස්ස කඤ්චනපට්ටෙන පුථුනා විජ්ජුවණ්ණිනා,
යුවා කලාපසන්නද්ධො කො එති සිරියා ජලං.

උක්කාමුඛෙ පහට්ඨංව ඛදිරඞ්ගාරසන්නිභං,
මුඛඤ්ච රුචිර භාති කො එති සිරියා ජලං.

කස්ස පග්ගහිතං ඡත්තං සසලාකං මනොරමං,
ආදිච්චරංසාවරණං කො එති සිරියා ජලං.

කස්ස අඞ්ගං පරිග්ගය්හ වාළවීජනිමුත්තමං,
චරන්ති වරපඤ්ඤස්ස හත්ථික්ඛන්ධෙන ආයතො.

කස්ස සෙතානි ඡත්තානි ආජානීයාච වම්මිතා,
සමන්තා පරිකිරන්ති කො එති සිරියා ජලං.

කස්ස එකසතං ඛත්‍යා අනුයන්තා යසස්සිනො,
සමන්තා අනුපරියන්ති කො එති සිරියා ජලං.

හත්ථී අස්සරථා පත්තී සෙනාය චතුරඞ්ගිනී,
සමන්තා අනුපරියන්ති කො එති සිරියා ජලං.

කස්සෙසා මහතී සෙනා පිට්ඨිතො අනුවත්තති,
අක්ඛොභනී අපරියන්තා සාගරස්සෙව ඌමියොති.

මහාසත්තො තස්ස නාමං ආචික්ඛන්තො ඉමා ද්වෙ ගාථා අභාසි.

රාජාභිරාජා මනොජො ඉන්දොව ජයතං පති,
තස්සජ්ඣාවරං එති අස්සමං බ්‍රහ්මචාරිනං.

තස්සෙසා මහතී සෙනා පිට්ඨිතො අනුවත්තති,
අක්ඛොභණී අපරියන්තා සාගරස්සෙව ඌම්මියොති.

තත්ථ **ජලග්ගිරිවාති** ජලන්තං විය. **පච්චුග්ගතානීති** එන්ති තුරියානි තස්ස පුරතො ආගච්ඡන්තීති අත්ථො. **හාසයන්තාති** තොසෙන්තා. **කඤ්චනපට්ටච්ඡන්නාති** නාග තස්ස කඤ්චනමයෙන විජ්ජුවණ්ණෙන උණ්හීසකඤ්චනපට්ටෙන නලාටන්තා පරික්ඛිත්තාති පුච්ඡති. **යුවාති** තරුණො. **කලාපසන්නද්ධොති** සන්නද්ධසරතූණීරො. **උක්කාමුඛපහට්ඨංවාති** කම්මාරානං උද්ධනෙ පහට්ඨං සුවණ්ණං විය. **ඛදිරඞ්ගාරසන්නිභන්ති** විතච්චිකඛදිරඞ්ගාරවණ්ණං. **ආදිච්චවරංසාවරණන්ති** ආදිච්චරංසීනං ආවරණං. **අඞ්ගං පරිග්ගය්හාති** අඞ්ගං පරිග්ගහෙත්වා පරික්ඛිපිත්වාති අත්ථො. **වාලබීජනිමුත්තමන්ති** වාලබීජනිං උත්තමං. **චරන්තීති** සඤ්චරන්ති. **ඡත්තානීති** ආජානීයපිට්ඨෙ නිසින්නානං ධාරිතඡත්තානි. **පරිකිරන්තීති** තස්ස සමන්තා සබ්බදිසාභාගෙසු පරිකිරියන්ති. **චතුරඞ්ගිනීති** එතෙහි හත්ථිආදීහි චතූහි අඞ්ගෙහි සමන්නාගතා. **අක්ඛොභණීති** ඛොභෙතුං න සක්කා. **සාගරස්සෙවාති** සාගරස්ස ඌම්මියො විය අපරියන්තා. **රාජාභිරාජාති** එකසතානං රාජූනං පූජිතො තෙසං වා අධිකො රාජාති රාජාභිරාජා. **ජයතං පතීති** ජයප්පත්තානං තාවතිංසානං ජෙට්ඨකො. **අජ්ඣාවරන්ති** මම ඛමාපනත්ථාය තස්ස පරිසභාවං උපගන්ත්වා එති.

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

අනුලිත්තා චන්දනෙන කාසිකුත්තමධාරිනො,
සබ්බෙ පඤ්ජලිකා හුත්වා ඉසීනං අජ්ඣුපාගමුන්ති.

තත්ථ **අජ්ඣුපාගමුන්ති** භික්ඛවෙ සබ්බෙ තෙ රාජානො සුරභිචන්දනෙන අනුලිත්තා උත්තමකාසිකවත්ථධාරිනො සිරසි පතිට්ඨාපිතඅඤ්ජලිනො හුත්වා ඉසීනං සන්තිකං උපගතා.

තතො මනොජරාජා තං වන්දිත්වා එකමන්තං නිසින්නො පටිසන්ථාරං කරොන්තො ගාථාද්වයමාහ.

කච්චි නු භොතො කුසලං කච්චි භොතො අනාමයං,
කච්චි උඤ්ඡෙන යාපෙථ කච්චි මූලඵලා බහූ.

කච්චි ඩංසා ච මකසා අප්පමෙව සිරිංසපා,
වනෙ වාළමිගාකිණ්ණෙ කච්චි හිංසා න විජ්ජතීති.

තතො පරං උභින්නං තෙසං වචනපටිවචනවසෙන කථා ගාථා හොන්ති.

කුසලඤ්චෙව නො රාජ අථො රාජ අනාමයං,
අථො උඤ්ඡෙන යාපෙම අථො මූලඵලා බහූ.

අථො ඩංසා ච මකසා අප්පමෙව සිරිංසපා,
වනෙ වාළමිගාකිණ්ණෙ හිංසා අම්හං න විජ්ජති.

බහූනි වස්සපූගානි අස්සමෙ වසතො ඉධ,
නාභිජානාමි උප්පන්නං ආබාධං අමනොරමං.

ස්වාගතන්තෙ මහාරාජ අථො තෙ අදූරාගතං,
ඉස්සරොසි අනුප්පත්තො යං ඉධත්ථි පවෙදය.

තිණ්ඩුකානි පියාලානි මධුකෙ කාසමාරියො,
ඵලානි ඛුද්දකප්පානි භුඤ්ජ රාජ වරං වරං.

ඉදම්පි පානීයං සීතං ආභතං ගිරිගබ්භරා,
තතො පිව මහාරාජ සචෙ ත්වං අභිකඞ්ඛසි.

පටිග්ගහිතං යං දින්නං සබ්බස්ස අග්ඝියං කතං,
නන්දස්සාපි නිසාමෙථ වචනං යං පවක්ඛති.

අජ්ඣාවරම්හා නන්දස්ස භොතො සන්තිකමාගතා,
සුණාතු මෙ භවං වචනං නන්දස්ස පරිසාය චාති.

ඉමා යෙභුය්‍යෙන පාකටසම්බන්ධායෙව. යං පනෙත්ථ අපාකටං තදෙව වක්ඛාම. පවෙදයාති යං ඉමස්මිං ඨානෙ තව අභිරුචිතං අත්ථි තං නො කථෙහීති වදති. ඛුද්දකප්පානීති එතානි නානාරුක්ඛඵලානි ඛුද්දකමධුපටිභාගානි මධුරානි. වරං වරන්ති ඉතො උත්තමුත්තමං ගහෙත්වා භුඤ්ජ. ගිරිගබ්භරාති අනොතත්තතො. සබ්බස්ස අග්ඝියන්ති යෙන මයං ආපුච්ඡිතා තං අම්හෙහි පටිග්ගහිතං නාම තුම්හෙහි ච දින්නමෙව නාම එත්තාවතා ඉමස්ස ජනස්ස සබ්බස්ස අග්ඝියං තුම්හෙහි කතං. නන්දස්සාපීති අම්හාකං තාව සබ්බං කතං ඉදානි නන්දපණ්ඩිතො කිඤ්චි වත්තුකාමො තස්සාපි තාව වචනං සුණාථ. අජ්ඣාවරම්හාති මයංහි න අඤ්ඤෙන කාරණෙන ආගතා නන්දස්ස පන පරිසා හුත්වා තුම්හාකං ඛමාපනත්ථාය ආගතාති වදති. භවන්ති භවං සොණපණ්ඩිතො සුණාතු.

එවං වුත්තෙ නන්දපණ්ඩිතො උට්ඨායාසනා මාතාපිතරෙ ච භාතරඤ්ච වන්දිත්වා පරිසාය සද්ධිං සල්ලපන්තො ආහ.

පරොසතං ජානපදා මහාසාලා ච බ්‍රාහ්මණා,
ඉමෙ ච ඛත්තියා සබ්බෙ අභිජාතා යසස්සිනො,
භවඤ්ච රාජා මනොජො අනුමඤ්ඤන්තු මෙ වචො.

යෙ ච සන්ති සමිතාරො යක්ඛානි ඉධ අස්සමෙ,
අරඤ්ඤෙ භූතභව්‍යානි සුණන්තු වචනං මම.

නමො කත්වාන භූතානං ඉසිං වක්ඛාමි සුබ්බතං,
සො ත්‍යාහං දක්ඛිණො බාහු තව කොසිය සම්මතො.

පිතරං මෙ ජනෙත්තිඤ්ච භත්තුකාමස්ස මෙ සතො,
වීර පුඤ්ඤමිදං ඨානං මා මං කොසිය වාරය.

සබ්භිහෙතං උපඤ්ඤාතං මමෙතං උපනිස්සජ,
උට්ඨානපාරිචරියාය දීඝරත්තං තයා කතං,
මාතාපිතූසු පුඤ්ඤානි මම ලොකදදො භව.

තථෙව සන්ති මනුජා ධම්මෙ ධම්මපදං විදූ,
මග්ගො සග්ගස්ස ලොකස්ස යථා ජානාසි ත්වං ඉසෙ.

උට්ඨානපාරිචරියාය මාතාපිතුසුඛාවහං,
තං මං පුඤ්ඤානිවාරෙති අරියමග්ගාවරො නරොති.

තත්ථ **අනුමඤ්ඤන්තූති** අනුබුජ්ඣන්තු සාධුකං කත්වා පච්චක්ඛං කරොන්තූති අත්ථො. **සමිතාසෙති** සමාගතා. **අරඤ්ඤෙ භූතභව්‍යානීති** ඉමස්මිං හිමවන්තාරඤ්ඤෙ යානි භූතානි චෙව වුද්ධිමරියාදප්පත්තානි භව්‍යානි ච තරුණදෙවතාති තානි සබ්බානි මම වචනං සුණන්තූති අත්ථො. **නමො කත්වානාති** ඉදං සො පරිසාය **සඤ්ඤං** දත්වා තස්මිං වනසණ්ඩෙ නිබ්බත්තදෙවතානං නමක්කාරං කත්වාව ආහ. තස්සත්ථො අජ්ජෙව බහූහි හිමවන්තදෙවතාහි මම භාතිකස්ස ධම්මකථාසවණත්ථං ආගතාහි **භවිතබ්බං** අයං හි වො නමක්කාරො තුම්හෙපි මය්හං සහායා හොථාති සො දෙවතානං අඤ්ජලිං පග්ගණ්හිත්වා පරිසං ජානාපෙත්වා **ඉසිං වක්ඛාමීති** ආදිමාහ. තත්ථ **ඉසී**න්ති සොණපණ්ඩිතං සන්ධාය වදති. **සම්මතොති** භාතරො නාම අඞ්ගසමා හොන්ති තස්මා සො තෙ අහං දක්ඛිණබාහූති සම්මතො තෙන මෙ ඛමිතුං අරහථාති දීපෙති. **වීරාති** විරියවන්ත මහාපරක්කම. **පුඤ්ඤමිදං ඨාන**න්ති ඉදං මාතාපිතුඋපට්ඨානං නාම පුඤ්ඤං සග්ගසංවත්තනිකකාරණං තං කරොන්තං මං මා වාරයාති වදති. **සබ්භිහෙත**න්ති එතං හි මාතාපිතුඋපට්ඨානං නාම පණ්ඩිතෙහි උපඤ්ඤාතං උපගන්ත්වා ඤාතඤ්චෙව වණ්ණිතඤ්ච. **මමෙතං උපනිස්සජාති** ඉදං මය්හං නිස්සජ විස්සජ්ජෙහි දෙහි. **උට්ඨානපාරිචරියායාති** උට්ඨානෙන පාරිචරියාය ච. **කත**න්ති දීඝරත්තං තයා කුසලං කතං. **පුඤ්ඤානීති** ඉදානි අහං මාතාපිතූසු පුඤ්ඤානි කත්තුකාමො. **මම ලොකදදොති** තස්ස මම ත්වං සග්ගලොකං දදො හොහි අහංහි තෙසං වත්තං උපට්ඨානං කත්වා දෙවලොකෙ අපරිමාණං යසං ලභිස්සාමි තස්ස මෙ ත්වං දායකො හොහීති වදති. **තථෙවාති** යථා ත්වං ජානාසි තථෙව අඤ්ඤෙපි මනුජා ඉමිස්සං පරිසායං සන්ති තෙ නානප්පකාරෙ ධම්මෙ ඉදං ජෙට්ඨාපචායිකභාවසඞ්ඛාතං ධම්මකොට්ඨාසං වදන්ති කින්ති **මග්ගො සග්ගස්ස ලොකස්සාති. සුඛාවහ**න්ති උපට්ඨානෙනච පාරිචරියාය ච මාතාපිතූනං සුඛාවහං. **තං ම**න්ති තං මං එවං සම්මාපටිජග්ගන්තම්පි භාතා සොණපණ්ඩිතො තම්හා පුඤ්ඤා අභිවාරෙති නිවාරෙති. **අරියමග්ගාවරොති** අරියමග්ගස්ස ආවරොති සො එවං පුඤ්ඤං නිවාරෙන්තො අයං නරො මම පියදස්සනතාය අරියසඞ්ඛාතස්ස දෙවලොකස්ස මග්ගාවරකො නාම හොතීති.

එවං නන්දපණ්ඩිතෙන වුත්තෙන මහාසත්තො ඉමස්ස තාව තුම්හෙහි වචනං සුතං ඉදානි මය්හම්පි වචනං සුණාථාති සාවෙන්තො ආහ.

සුණන්තු භොන්තො වචනං භාතුරක්ඛාවරු මම,
කුලවංසං මහාරජ පොරාණං පරිහාපයං,
අධම්මචාරී යො ජෙට්ඨො නිරයං සො උපපජ්ජති.

යෙ ච ධම්මස්ස කුසලා පොරාණස්ස දිසම්පති,
චාරිත්තෙන ච සම්පන්නා න තෙ ගච්ඡන්ති දුග්ගතිං.

මාතාපිතා ච භාතා ච භගිනී ඤාතිබන්ධවා,
සබ්බෙ ජෙට්ඨස්ස තෙ භාරා එවං ජානාහි භාරත.

ආදියිත්වා ගරුං භාරං නාවිකො විය උස්සහෙ,
ධම්මඤ්ච නප්පමජ්ජාමි ජෙට්ඨොචස්මි රථෙසභාති.

තත්ථ **භාතුරක්ඛාවරු මමාති** මම භාතු පරිසා හුත්වා ආගතා භවන්තො සබ්බෙපි රාජානො මමපි තාව වචනං සුණන්තු. **පරිහාපයන්ති** පරිහාපෙන්තො. **ධම්මස්සාති** ජෙට්ඨාපචායනකම්මස්ස පවෙණිධම්මස්ස. **කුසලාති** ඡෙකා. **චාරිත්තෙන චාති** ආචාරසීලෙන සම්පන්නා. **භාරාති** සබ්බෙ එතෙ ජෙට්ඨෙන වහිතබ්බා පටිජග්ගිතබ්බාති තස්ස භාරා නාම. **නාවිකො වියාති** යථා නාවාය ගරුභාරං ආදියිත්වා සමුද්දමජ්ඣෙ නාවං සොත්ථිනා නෙතුං නාවිකො **උස්සහෙති** වායමති සහ නාවාය සබ්බං භණ්ඩඤ්ච ජනො ච තස්සෙව භාරො හොති තථා මමෙව සබ්බෙ ඤාතකා භාරා අහඤ්ච එතෙ පටිජග්ගිතුං උස්සහාමි සක්කොමි තඤ්ච ජෙට්ඨාපචායනධම්මං නප්පමජ්ජාමි. න කෙවලඤ්ච එතෙසඤ්ඤෙව සකලස්සාපි ලොකස්ස ජෙට්ඨොචස්මි තස්මා අහමෙව සද්ධිං තෙහි පටිජග්ගිතුං යුත්තොති.

තං සුත්වා සබ්බෙපි තෙ රාජානො අත්තමනා හුත්වා ජෙට්ඨභාතිකස්ස කිර අවසෙසා භාරාති අජ්ජ අම්හෙහි ඤාතන්ති නන්දපණ්ඩිතං පහාය මහාසත්තං සන්නිස්සිතා හුත්වා තස්ස ථුතිං කරොන්තා ද්වෙ ගාථා අභාසිංසු.

අධිගතම්හා තමෙ ඤාණං ජාලං ව ජාතවෙදතො,
එවමෙව නො භවං ධම්මං කොසියො පවිදංසයි.

යථා උදයමාදිච්චො වාසුදෙවො පභඞ්කරො,
පාණීනං පවිදංසෙති රූපං කල්‍යාණපාපකං,
එවමෙව නො භවං ධම්මං කොසියො පවිදංසයීති.

තත්ථ **අධිගතම්හාති** මයං ඉතො පුබ්බෙ ජෙට්ඨාපචායනධම්මං පටිච්ඡාදකෙ තමෙ වත්තමානා න ජානාම අජ්ජ ජාතවෙදතො ජාලංව ඤාණං අධිගතා. **එවමෙව නොති** යථා මහන්ධකාරෙ පබ්බතමත්ථකෙ ජලිතො ජාතවෙදො සමන්තා ආලොකං ඵරන්තො රූපානි දස්සෙති තථා නො භවං කොසියගොත්තො ධම්මං පවිදංසයීති. **වාසුදෙවොති** වසුදෙවො වසුජොතනො ධම්මප්පකාසනොති අත්ථො.

ඉති මහාසත්තො එත්තකං කාලං නන්දපණ්ඩිතස්ස පාටිහාරියානි දිස්වා තස්මිං පසන්නචිත්තෙන තෙ රාජානො අත්තනො ඤාණබලෙන තස්මිං පසාදං භින්දිත්වා අත්තනො කථං ගාහාපෙත්වා සබ්බෙව තෙ අත්තනො මුඛුල්ලොකිතෙ අකාසි.

අථ නන්දපණ්ඩිතො භාතා මෙ පණ්ඩිතො බ්‍යත්තො ධම්මකථිකො සබ්බෙපි මෙ රාජානො භින්දිත්වා අත්තනො පක්ඛෙ කරි ඨපෙත්වා ඉමං අඤ්ඤො මය්හං පටිසරණං නත්ථි. ඉමමෙව යාචිස්සාමීති චින්තෙත්වා ඉමං ගාථමාහ.

එවං මෙ යාචමානස්ස අඤ්ජලිං නාවබුජ්ඣථ,
තව බද්ධචරෙ හෙස්සං වුට්ඨිතො පරිචාරකොති.

තස්සත්ථො–සචෙ තුම්හෙ මම එවං යාචමානස්ස ඛමාපනත්ථාය පග්ගහිතං අඤ්ජලිං නාවබුජ්ඣථ න පටිග්ගණ්හථ තුම්හෙ මාතාපිතරො උපට්ඨහථ. අහං පන තුම්හාකං බද්ධචරො වෙය්‍යාවච්චකරො හෙස්සං රත්තින්දිවං අනලසභාවෙන වුට්ඨිතො පරිචාරකො අහං තුම්හෙ පටිජග්ගිස්සාමීති.

මහාසත්තස්ස පකතියාපි නන්දපණ්ඩිතෙ දොසො වා වෙරං වා නත්ථි. අතිථද්ධං වචනං කථෙන්තස්ස පනස්ස මානභාපනත්ථං නිග්ගහවසෙන තථා කත්වා ඉදානි තස්ස වචනං සුත්වා තුට්ඨචිත්තො තස්මිං පසාදං උප්පාදෙත්වා නන්ද ඉදානි තෙ ඛමාමි මාතාපිතරො ච පටිජග්ගිතුං ලභිස්සසීති තස්ස ගුණං පකාසෙන්තො ආහ.

අද්ධා නන්ද පජානාසි සද්ධම්මං සබ්භිදෙසිතං,
අරියො අරියසමාචාරො බාළ්හං ත්වං මම රුච්චසි.

භවන්තං වදාමි භොතිඤ්ච සුණාථ වචනං මම,
නායං භාරො භාරමත්තො අහු මය්හං කුදාචනං.

තං මං උපට්ඨිතං සන්තං මාතාපිතු සුඛාවහං,
නන්දො අජ්ඣාවරං කත්වා උපට්ඨානාය යාචති.

යො වෙ ඉච්ඡති කාමෙන සන්තානං බ්‍රහ්මචාරිනං,
නන්දං වො වරථ එකො කං නන්දො උපතිට්ඨතු.

තත්ථ **අරියොති** සුන්දරො. **අරියසමාචාරොති** සුන්දරසමාචාරොසි ජාතො. **බාළ්හන්ති** ඉදානි ත්වං මම අතිවිය රුච්චසි. **සුණාථාති** අම්ම තාත තුම්හෙ මම වචනං සුණාථ. **නායං භාරොති** අයං තුම්හාකං පටිජග්ගනභාරො න කදාචි මම භාරමත්තො අහු. **තං මන්ති** තං භාරොති අමඤ්ඤිත්වා තං මං තුම්හෙ උපට්ඨිතං සමානං. **උපට්ඨානාය යාචතීති** තුම්හෙ උපට්ඨාතුං මං යාචති. **යො වෙ ඉච්ඡතීති** මය්හං හි ත්වං මෙ මාතරං වා පිතරං වා උපට්ඨහාති වත්තුං න යුත්තං තුම්හාකං පන **සන්තානං** බ්‍රහ්මචාරීනං යො එකො ඉච්ඡති තං වදාමි කාමෙන නන්දං වො වරථ තං මම කණිට්ඨං නන්දං රොචෙථ තුම්හෙසු කං එස උපට්ඨාතු උභොපි හි මයං තුම්හාකං පුත්තායෙවාති.

අථ මාතා ආසනා වුට්ඨාය තාත සොණපණ්ඩිත චිරපපවුත්ථො තෙ කණිට්ඨො එවං චිරාගතම්පි තං යාචිතුං න විසහාමි මයංහි තං නිස්සිතා ඉදානි පන තයා අනුඤ්ඤාතා අහං එතං නන්දං බ්‍රහ්මචාරිනං බාහාහි උපගුහිත්වා සීසෙ උපසිඞ්ඝායිතුං ලභෙය්‍යන්ති ඉමමත්ථං පකාසෙන්තී ගාථමාහ.

තයා තාත අනුඤ්ඤාතා සොණ තං නිස්සිතා මයං,
උපඝායිතුං ලභෙ නන්දං මුද්ධනි බ්‍රහ්මචාරිනන්ති.

අථ මහාසත්තො තෙනහි අම්ම අනුජානාමි තං ගච්ඡ පුත්තං නන්දං ආලිඞ්ගිත්වා සීසං ඝායිත්වා චුම්බිත්වා තව හදයෙ සොකං නිබ්බාපෙහීති ආහ. සා තස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා නන්දපණ්ඩිතං පරිසමජ්ඣෙයෙව ආලිඞ්ගිත්වා තං සීසෙ ඝායිත්වා චුම්බිත්වා හදයෙ සොකං නිබ්බාපෙත්වා මහාසත්තෙන සද්ධිං සල්ලපන්තී ආහ.

අස්සත්ථස්සෙව තරුණං පවාළං මාළුතෙරිතං,
චිරස්සං නන්දං දිස්වාන හදයං මෙ පවෙධති.

යදා සුත්තාපි සුපිනෙ නන්දං පස්සාමි ආගතං,
උදග්ගා සුමනා හොමි නන්දො නො ආගතො අයං.

යදාච පටිබුජ්ඣිත්වා නන්දං පස්සාමි නාගතං,
භිය්‍යො ආවිසති සොකො දොමනස්සඤ්චනප්පකං.

සාහං අජ්ජ චිරස්සම්පි නන්දං පස්සාමි ආගතං,
භත්තු ච මය්හඤ්ච පියො නන්දො නො පාවිසි ඝරං.

පිතුච නන්දො සුප්පියො යං නන්දො නප්පවසෙ ඝරා,
ලභතු තාත නන්දො තං මං නන්දො උපතිට්ඨතූති.

තත්ථ මාළුතෙරිතන්ති යථා වාතාහතං අස්සත්ථස්ස පල්ලවං කම්පති එවං චිරස්සං නන්දං දිස්වාන අජ්ජ මම හදයං කම්පතීති වදති. සුත්තාති තාත සොණ යදා අහං සුත්තාපි සුපිණෙ නන්දං ආගතං පස්සාමි තදාපි උදග්ගා හොමීති. භත්තු චාති සාමිකස්ස ච මය්හඤ්ච පියො. නන්දො නො පාවිසි ඝරන්ති තාත පුත්තො නො නන්දො පණ්ණසාලං පවිසතු. යන්ති යස්මා පිතුපි සුට්ඨු පියො තස්මා පුන ඉමම්හා ඝරා න විප්පවසෙය්‍ය. නන්දො තන්ති තාත නන්දො යං ඉච්ඡති තං ලභතු. මං නන්දොති තාත සොණ තව පිතරං ත්වං උපට්ඨහ නන්දො මං උපට්ඨහතූති.

අථ මහාසත්තො එවං හොතූති මාතු වචනං සම්පටිච්ඡිත්වා නන්ද තයා ජෙට්ඨකකොට්ඨාසො ලද්ධො මාතා නාම අතිගුණකාරිකා තං අප්පමත්තො හුත්වා පටිජග්ගෙය්‍යාසීති ඔවදිත්වා මාතු ගුණං පකාසෙන්තො ද්වෙ ගාථා අභාසි.

අනුකම්පිකා පතිට්ඨා ච පුබ්බෙ රසදදී ච නො,
මග්ගො සග්ගස්ස ලොකස්ස මාතා තං වරතෙ ඉසෙ.

පුබ්බෙ රසදදී ගාත්තී මාතා පුඤ්ඤූපසංහිතා,
මග්ගො සග්ගස්ස ලොකස්ස මාතා තං වරතෙ ඉසෙති.

තත්ථ **අනුකම්පිකා**ති මුදුහදයා. **පුබ්බෙරසදදී**ති පඨමමෙව අත්තනො ඛීරසඞ්ඛාතස්ස රසස්ස දායිකා. **මාතා තං**ති මම මාතා මං ත ඉච්ඡති තං වරති ඉච්ඡති. **ගොත්තී**ති ගොපායිකා. **පුඤ්ඤූපසංහිතා**ති පුඤ්ඤූපනිස්සිතා පුඤ්ඤදායිකා.

එවං මහාසත්තො වීහි ගාථාහි මාතු ගුණං කථෙත්වා පුනාගන්ත්වා තස්සා ආසනෙ නිසින්නකාලෙ තඳ ත්වං දුක්කරකාරිකං මාතරං ලභි උභොපි මයං මාතරා දුක්ඛෙන සංවඩ්ඪිතා ඉදානි ත්වං අප්පමත්තො පටිජග්ගාහි අම්බුරානි ඵලාඵලානි මා ඛාදාපෙහීති වත්වා පරිසමජ්ඣෙයෙව මාතු දුක්කරකාරිකත්තං පකාසෙන්තො ආහ.

ආකඞ්ඛමානා පුත්තඵලං දෙවතාය නමස්සති,
නක්ඛත්තානි ච පුච්ඡති උතුසංවච්ඡරානි ච.

තස්සා උතුසිනාතාය හොති ගබ්භස්සවක්කමො.
තෙන දොහළිනී හොති සුහදා තෙන වුච්චති;

සංවච්ඡරං වා ඌනං වා පරිහරිත්වා විජායති,
තෙන සා ජනයන්තීති ජනෙත්තී තෙන වුච්චති.

ථනක්ඛීරෙන ගීතෙන අඞ්ගපාවුරණෙන ච,
රොදන්තං පුත්තං තොසෙති තොසෙන්තී තෙන වුච්චති.

තතො වාතාතපෙ ඝොරෙ මමං කත්වා උදික්ඛති,
දාරකං අප්පජානන්තං පොසෙන්තී තෙන වුච්චති.

යඤ්ච මාතු ධනං හොති යඤ්ච හොති පිතුද්ධනං,
උභයම්පෙතස්ස ගොපෙති අපි පුත්තස්ස නො සියා,
එවං පුත්ත අදුං පුත්ත ඉති මාතා විහඤ්ඤති.

පමත්තං පරදාරෙසු නිසීථෙ පත්තයොබ්බනෙ,
සායං පුත්තං අනායන්තං ඉති මාතා විහඤ්ඤති.

එවං කිච්ඡාභතො පොසො මාතු අපරිචාරකො,
මාතරි මිච්ඡාචරිත්වාන නිරයං සො උපපජ්ජති.

එවං කිච්ඡාභතො පොසො පිතු අපරිචාරකො,
පිතරි මිච්ඡාචරිත්වාන නිරයං සො උපපජ්ජති.

ධනාපි ධනකාමානං නස්සති ඉති මෙ සුතං,
මාතරං අපරිචරිත්වාන කිච්ඡං වා සො නිගච්ඡති

ධනාපි ධනකාමානං නස්සති ඉති මෙසුතං,
පිතරංඅපරිචරිත්වාන කිච්ඡං වා සො නිගච්ඡති.

ආනන්දො ච පමොදො ච සදා හසිතකීළිතං,
මාතරං පරිචරිත්වාන ලබ්භමෙතං විජානතො.

ආනන්දෙ ච පමොදෙ ච සදා හසිතකීළිතං,
පිතරං පරිචරිත්වාන ලබ්භමෙතං විජානතො.

දානඤ්ච පියවාචා ච අත්ථචරියා ච යා ඉධ,
සමානත්තතා ච ධම්මෙසු තත්ථ තත්ථ යථාරහං.

එතෙ ඛො සඞ්ගහා ලොකෙ රථස්සාණීව යායතො,
එතෙ ච සඞ්ගහා නාස්සු න මාතා පුත්තකාරණා,
ලභෙථ මානං පූජං වා පිතා වා පුත්තකාරණා.

යස්මා ච සඞ්ගහා එතෙ සමවෙක්ඛන්ති පණ්ඩිතා,
තස්මා මහත්තං පප්පොන්ති පාසංසා ච භවන්ති තෙ.

බ්‍රහ්මාති මාතාපිතරො පුබ්බාචරියාති වුච්චරෙ,
ආහුණෙය්‍යා ච පුත්තානං පජාය අනුකම්පකා.

තස්මා හි තෙ නමස්සෙය්‍ය සක්කරෙය්‍යාථ පණ්ඩිතො,
අන්නෙන අථො පානෙන වත්ථෙන සයනෙන ච,
උච්ඡාදනෙන න්හාපනෙන පාදානං ධොවනෙන ච.

තාය නං පරිචරියාය මාතාපිතූසු පණ්ඩිතා,
ඉධෙව නං පසංසන්ති පෙච්ච සග්ගෙ ච මොදතීති.

තත්ථ **පුත්තඵලන්ති** පුත්තසඞ්ඛාතං ඵලං. **දෙවතාය නමස්සන්තීති** පුත්තො මෙ උප්පජ්ජතූති දෙවතාය නමක්කාරං කරොන්ති ආයාචන්ති. **නක්ඛත්තානිච පුච්ඡන්තීති** කතරෙන නක්ඛත්තෙන ජාතො පුත්තො දීඝායුකො හොති කතරෙන අප්පායුකොති එවං නක්ඛත්තානි ච පුච්ඡන්ති. **උතුසංවච්ඡරානි චාති** ඡන්නං උතූනං කතමම්හි උතුම්හි ජාතො දීඝායුකො හොති කතමම්හි උතුම්හි අප්පායුකො හොති කති වස්සාය වා මාතුජාතො පුත්තො දීඝායුකො හොති කතිවස්සාය අප්පායුකො හොතීති එවං උතුසංවච්ඡරානි ච පුච්ඡන්ති. **උතුසිනාතාසාති** පුප්ඵෙ උප්පන්නෙ උතුම්හි න්හාතාය. **අවක්කමොති** තිණ්ණං සන්නිපාතො ගබ්භාවක්කන්ති හොති කුච්ඡියං ගබ්භො පතිට්ඨාති. **තෙනාති** තෙන ගබ්භෙන සා දොහළිනී හොති. **තෙනාති** තදා තස්සා කුච්ඡිම්හි පි තිබ්බත්තපජාය සිනෙහො උප්පජ්ජි තෙන කාරණෙන සුහදාති වුච්චති. **තෙනාති** තෙන කාරණෙන සා **ජනයන්තීති** ච **ජනෙන්තීති** ච වුච්චති. **අඞ්ගපාවුරණෙන චාති** ථනන්තරෙ නිපජ්ජාපෙත්වා **සරීරසම්ඵස්සං** ඵරාපෙන්ති අඞ්ගසඞ්ඛාතෙනෙව පාවුරණෙන **තොසෙන්තීති** සඤ්ඤාපෙන්ති හාසෙන්ති. **මමං කත්වා උදික්ඛතීති** අහො පුත්තස්ස මෙ උපරි වාතො පහරති ආතපො පහරතීති එවං මමංකාරං කත්වා සිනිද්ධෙන හදයෙන උදික්ඛති. **උභයමෙතස්සාති** උභයමෙතං ධනං එතස්ස පුත්තස්ස අත්ථාය අඤ්ඤස්සං අදස්සෙත්වා සාරගබ්භාදීසු මාතා ගොපෙති. **එවං පුත්ත අදුං පුත්තාති** අම්බාලපුත්ත එවං රාජකුලාදීසු අප්පමත්තො හොහි අදුං ච කම්මං කරොහීති සික්ඛාපෙන්ති

ඉති මාතා විහඤ්ඤතීති කිලමති. **පත්තයොබ්බනෙති** පුත්තෙන පත්තයොබ්බනෙ තං පුත්තං **නිසීථෙ** පරදාරෙසු පමත්තං සායං අත්ථංගච්ඡන්තං ඤත්වා අස්සුපුණ්ණෙහි නෙත්තෙහි පුත්තං ඔලොකෙන්තී විහඤ්ඤතීති කිලමති. **කිච්චාභතොති** කිච්චෙන භතො පටිජග්ගිතො. **මිච්ඡාචරිත්වානාති** මාතරං අපටිජග්ගිත්වා. **ධනාපීති** ධනම්පි අයමෙව වා පාඨො. ඉදං වුත්තං හොති ධනකාමානං උප්පන්නං ධනම්පි මාතරං අපටිජග්ගන්තානං නස්සතී ඉති මෙ සුතන්ති. **කිච්ඡං වා සොති** ඉති ධනං වා තස්ස නස්සති දුක්ඛං වා සො නිගච්ඡති. **ලබ්භමෙතන්ති** තං ඉධ ලොකෙ ච පරලොකෙ ච ආනන්දිසුඛං මාතරං පරිචරිත්වා විජානතො පණ්ඩිතස්ස ලබ්භං සක්කා ලද්ධුං තාදිසෙනාති අත්ථො. **දානඤ්චාති** මාතාපිතූනං දානං දාතබ්බං පියවචනං භණිතබ්බං උප්පන්න කිච්චසාධනවසෙන අත්ථො චරිතබ්බො. **ධම්මෙසූති** ජෙට්ඨාපචායන ධම්මෙසු තත්ථ තත්ථ පරිසමජ්ඣෙ වා රහොගතානං වා අභිවාදනාදි වසෙන **සමානත්තතා** කාතබ්බා න රහො අභිවාදනාදීනි කත්වා පරිසති න කාතබ්බානි සබ්බත්ථ සමානෙනෙව භවිතබ්බං. **එතෙ ච සඞ්ගහා නාසූති** සචෙ එතෙ චත්තාරො සඞ්ගහා න භවෙය්‍යුං. **සමපෙක්ඛන්තීති** සම්මා නයෙන කාරණෙන පෙක්ඛන්ති. **මහත්තන්ති** සෙට්ඨත්තං. **බ්‍රහ්මාති** පුත්තානං බ්‍රහ්මසමා උත්තමා සෙට්ඨා. **පුබ්බාචරියාති** පඨමාචරියා. **ආහුනෙය්‍යාති** ආහුනං පටිග්ගාහකා යස්ස කස්සචි සක්කාරස්ස අනුච්ඡවිකා. **අන්නෙන අථොති** අථවා පාණෙනච. **පෙච්චාති** කාල කිරියාය පරියොසානෙ ඉතො ගන්ත්වා **සග්ගෙ ච මොදති** පමොදතීති.

එවං මහාසත්තො සිනෙරුං පවට්ටෙන්තො විය ධම්මදෙසනං නිට්ඨාපෙසි. තං සුත්වා සබ්බෙපි තෙ රාජානො බලකායා ච පසීදිංසු.

අථ මහාසත්තො තෙ රාජානො පඤ්චසු සීලෙසු පතිට්ඨාපෙත්වා දානාදීසු පුඤ්ඤෙසු අප්පමත්තා හොථාති ඔවදිත්වා උය්‍යොජෙසි. සබ්බෙපි තෙ රාජානො ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙත්වා ආයුපරියොසානෙ දෙවනගරං පූරයිංසු. සොණපණ්ඩිතො ච නන්දපණ්ඩිතො ච යාවතායුකං මාතාපිතරො පරිචරිත්වා බ්‍රහ්මලොකපරායණා අහෙසුං.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා සච්චානි පකාසෙත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. සච්චපරියොසානෙ මාතිපොසකභික්ඛු සොතාපත්තිඵලෙ පතිට්ඨහි. තදා මාතාපිතරො මහාරාජකුලානි අහෙසුං, මනොජො රාජා සාරිපුත්තො අහොසි. එකසතරාජානො අසීති මහාථෙරා චෙව අඤ්ඤතරමහාථෙරා ච චතුවීසති අක්ඛොභිණියො බුද්ධපරිසා. නන්දපණ්ඩිතො ආනන්දො අහොසි. සොණපණ්ඩිතො පන අහමෙවාති.

සොණනන්දජාතකං.

සත්තතිනිපාතවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

21. 1.

සුමුඛාති ඉදං සත්ථා වෙළුවනෙ විහරන්තො ආයස්මතො ආනන්දත්ථෙරස්ස ජීවිතපරිච්චාගං ආරබ්භ කථෙසි.

දෙවදත්තෙන හි තථාගතං ජීවිතා වොරොපෙතුං පයොජිතෙසු ධනුග්ගහෙසු සබ්බපඨමං පෙසිතෙන ආගන්ත්වා නාහං භන්තෙ සක්කොමි තං භගවන්තං ජීවිතා වොරොපෙතුං මහිද්ධිකො සො භගවා මහානුභාවොති වුත්තෙ දෙවදත්තො අලං ආවුසො මා ත්වං සමණං ගොතමං ජීවිතා වොරොපෙහි. අහමෙව සමණං ගොතමං ජීවිතා වොරොපෙස්සාමීති වත්වා තථාගතෙ ගිජ්ඣකූටස්ස පබ්බතස්ස පච්ඡිමච්ඡායාය චඞ්කමන්තෙ සයං ගිජ්ඣකූටපබ්බතං අභිරුහිත්වා යන්තවෙගෙන මහතිං සිලං පවිජ්ඣි ඉමාය සිලාය සමණං ගොතමං ජීවිතා වොරොපෙස්සාමීති. තදා ද්වෙ පබ්බතකූටා සමාගන්ත්වා තං ඛිත්තසෙලං සම්පටිච්ඡිංසු. තතො පපටිකා උප්පතිත්වා භගවතො පාදං පහරිත්වා රුධිරං උප්පාදෙසි. බලවවෙදනා පවත්තිංසු. ජීවකො තථාගතස්ස පාදං සත්ථකෙන ඵාලෙත්වා දුට්ඨලොහිතං මොචෙත්වා පූතිමංසං අපනෙත්වා ධොවිත්වා භෙසජ්ජං ආලිම්පිත්වා නිරොගමකාසි. සත්ථා පුරිමසදිසො එව මහාභික්ඛුසඞ්ඝපරිවුතො මහතියා බුද්ධලීලාය නගරං පාවිසි. අථ තං දිස්වා දෙවදත්තො චින්තෙසි සමණස්ස ගොතමස්ස රූපසොභග්ගප්පත්තං සරීරං දිස්වා කොචි මනුස්සභූතො උපසඞ්කමිතුං න සක්කොති රඤ්ඤො ඛො පන නාලාගිරි නාම හත්ථී චණ්ඩො ඵරුසො මනුස්සඝාතකො බුද්ධධම්මසඞ්ඝගුණෙ න ජානාති සො තං ජීවිතක්ඛයං පාපෙස්සතීති. සො ගන්ත්වා තමත්ථං රඤ්ඤො ආරොචෙසි. රාජා සාධූති සම්පටිච්ඡිත්වා හත්ථාචරියං පක්කොසාපෙත්වා සම්ම ස්වෙ නාලාගිරිං මත්තං කත්වා පාතොව සමණෙන ගොතමෙන පටිපන්නවීථියං විස්සජ්ජෙහීති ආහ. දෙවදත්තොපි තං අඤ්ඤෙසු දිවසෙසු කිත්තකං සුරං පිවතීති පුච්ඡිත්වා අට්ඨ ඝටෙ භන්තෙති වුත්තෙ ස්වෙ තං සොළස ඝටෙ පායෙත්වා සමණෙන ගොතමෙන පටිපන්නවීථියා අභිමුඛං කරෙය්‍යාසීති ආහ. සො සාධූති සම්පටිච්ඡි. රාජා නගරෙ භෙරිං චරාපෙත්වා ස්වෙ නාලාගිරිං මත්තං කත්වා නගරෙ විස්සජ්ජෙස්සන්ති නාගරා පාතොව කත්තබ්බකිච්චානි කත්වා අන්තරවීථිං මා පටිපජ්ජිංසූති ආහ. දෙවදත්තොපි රාජනිවෙසනතො ඔරුය්හ හත්ථිසාලං ගන්ත්වා හත්ථිගොපකෙ ආමන්තෙත්වා මයං භණෙ උච්චට්ඨානතො නීචට්ඨානෙ නීචට්ඨානතො උච්චට්ඨානෙ කාතුං සමත්ථා සචෙ වො යසෙන අත්ථො ස්වෙ පාතොව නාලාගිරිං තිඛිණසුරාය සොළස ඝටෙ පායෙත්වා සමණස්ස ගොතමස්ස ආගමනවෙලාය තුත්තතොමරෙහි විජ්ඣන්තා කුජ්ඣාපෙත්වා හත්ථිසාලං භින්දාපෙත්වා සමණෙන ගොතමෙන පටිපන්නවීථියා අභිමුඛං කත්වා සමණං ගොතමං ජීවිතක්ඛයං පාපෙථාති ආහ. තෙ සාධූති සම්පටිච්ඡිංසු. සා පවත්ති සකලනගරෙ විත්ථාරිකා අහොසි. බුද්ධධම්මසඞ්ඝමාමකා උපාසකා තං සුත්වා සත්ථාරං උපසඞ්කමිත්වා

භන්තෙ දෙවදත්තො රඤ්ඤා සද්ධිං එකතො හුත්වා සෙව තුම්හෙහි පටිපන්නවීථියං නාලාගිරිං විස්සජ්ජාපෙස්සති සෙව පිණ්ඩාය අපවිසිත්වා ඉධෙව හොථ මයං විහාරෙයෙව බුද්ධපමුඛස්ස භික්ඛුසඞ්ඝස්ස භික්ඛං දස්සාමාති වදිංසු. සත්ථා සෙව පිණ්ඩාය න පවිසිස්සාමීති අවත්වාව අහං සෙව නාලාගිරිං දමෙත්වා පාටිහාරියං කත්වා තිත්ථියෙ මද්දිත්වා රාජගහෙ පිණ්ඩාය අචරිත්වාව භික්ඛුසඞ්ඝපරිවුතො නගරා නික්ඛමිත්වා වෙළුවනමෙව ආගමිස්සාමි රාජගහවාසිනො බහූනි භත්තභාජනානි ගහෙත්වා වෙළුවනමෙව ආගමිස්සන්ති. සෙව විහාරෙයෙව භත්තග්ගං භවිස්සතීති ඉමිනා කාරණෙන තෙසං අධිවාසෙසි. තෙ තථාගතස්ස අධිවාසනං විදිත්වා භත්තභාජනානි ආහරිත්වා විහාරෙයෙව දානං දස්සාමාති පක්කමිංසු.

සත්ථාපි පඨමයාමෙ ධම්මං දෙසෙත්වා මජ්ඣිමයාමෙ දෙවතානං පඤ්හං විස්සජ්ජෙත්වා පච්ඡිමයාමස්ස පඨමකොට්ඨාසෙ සීහසෙය්‍යං කප්පෙත්වා දුතියකොට්ඨාසෙ ඵලසමාපත්තියා වීතිනාමෙත්වා තතියකොට්ඨාසෙ මහාකරුණාසමාපත්තිං සමාපජ්ජිත්වා වුට්ඨාය බොධනෙය්‍ය බන්ධවෙ ඔලොකෙන්තො නාලාගිරිදමනෙ චතුරාසීතියා පාණසහස්සානං ධම්මාභිසමයං දිස්වා පභාතාය රත්තියා කතසරීරපටිජග්ගනො ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමන්තෙත්වා ආනන්ද රාජගහපරිවත්තකෙසු අට්ඨාරසසු මහාවිහාරෙසු සබ්බෙසම්පි භික්ඛූනං මයා සද්ධිං රාජගහං පවිසිතුං ආරොචෙහීති ආහ. ථෙරො තථා අකාසි. සබ්බෙ භික්ඛූ වෙළුවනෙ සන්නිපතිංසු. සත්ථා මහාභික්ඛුසඞ්ඝපරිවුතො රාජගහං පිණ්ඩාය පාවිසි. අථ හත්ථිමෙණ්ඩා යථානුසිට්ඨං පටිපජ්ජිංසු. මහන්තො සමාගමො අහොසි. සද්ධාසම්පන්නා මනුස්සා අජ්ජ කිර බුද්ධමහානාගස්ස තිරච්ඡානනාගෙන සද්ධිං සඞ්ගාමො භවිස්සති අනුපමාය බුද්ධලීලාය නාලාගිරිනො දමනං පස්සිස්සාමාති පාසාදහම්මියගෙහච්ඡදනාදීනි අභිරුය්හ අට්ඨංසු. අස්සද්ධා පන මිච්ඡාදිට්ඨිකා අයං නාලාගිරිචණ්ඩො ඵරුසො මනුස්සඝාතකො බුද්ධාදීනං ගුණං න ජානාති සො අජ්ජ සමණස්ස ගොතමස්ස සුවණ්ණවණ්ණං සරීරං විද්ධංසෙත්වා ජීවිතක්ඛයං පාපෙස්සති අජ්ජෙව පච්චාමිත්තස්ස පිට්ඨිං පස්සිස්සාමාති රුක්ඛපාසාදාදීසු අට්ඨංසු. හත්ථීපි භගවන්තං ආගච්ඡන්තං දිස්වා මනුස්සෙ තාසෙන්තො ගෙහානි විද්ධංසෙන්තො සකටානි සඤ්චුණ්ණෙන්තො සොණ්ඩං උස්සාපෙත්වා පහට්ඨකණ්ණවාලො පබ්බතො විය අජ්ඣොත්ථරන්තො යෙන භගවා තෙන අභිධාවි. තං භික්ඛූ දිස්වා භගවන්තං එතදවොචුං අයං භන්තෙ නාලාගිරි චණ්ඩො ඵරුසො මනුස්සඝාතකො ඉමං රච්ඡං පටිපන්නො න ඛො පනායං බුද්ධාදීනං ගුණං ජානාති පටික්කමතු භන්තෙ භගවා පටික්කමතු සුගතොති. මා භික්ඛවෙ භායිත්ථ පටිබලොහං නාලාගිරිං දමෙතුන්ති.

අථ ආයස්මා සාරිපුත්තො සත්ථාරං යාචි භන්තෙ පිතු උප්පන්නකිච්චං නාම ජෙට්ඨපුත්තස්ස භාරො අහමෙව තං දමෙමීති. අථ නං සත්ථා සාරිපුත්ත බුද්ධබලං නාම අඤ්ඤං සාවකබලං අඤ්ඤං තිට්ඨ

ත්වන්ති පටිබාහි. යෙභුය්‍යෙන අසීති මහාථෙරා යාචිංසු. සත්ථා සබ්බෙපි පටිබාහි. අථායස්මා ආනන්දො සත්ථරි බලවසිනෙහෙන අධිවාසෙතුං අසක්කොන්තො අයං හත්ථී පඨමං මං මාරෙතූති තථාගතස්සත්ථාය ජීවිතං පරිච්චජිත්වා සත්ථු පුරතො අට්ඨාසි. අථ නං සත්ථා අපෙහි ආනන්ද මා මෙ පුරතො අට්ඨාසීති ආහ. භන්තෙ අයං හත්ථී චණ්ඩො ඵරුසො මනුස්සඝාතකො කප්පුට්ඨානග්ගිසදිසො මං මාරෙත්වා පච්ඡා තුම්හාකං සන්තිකං ආගච්ඡතූති ථෙරො අවොච. යාව තතියං වුච්චමානො පිච තථෙව අට්ඨාසි. න පටික්කමි. අථ නං භගවා ඉද්ධිබලෙන පටික්කමාපෙත්වා භික්ඛූනං අන්තරෙ ඨපෙසි. තස්මිං ඛණෙ එකා ඉත්ථී නාලාගිරිං දිස්වා මරණභයභීතා පලායමානා අඞ්කෙන ගහිතදාරකං හත්ථිනො ච තථාගතස්ස ච අන්තරෙ ඡඩ්ඩෙත්වා පලායි. හත්ථී තං අනුබන්ධිත්වා දාරකස්ස සන්තිකං ආගමි. දාරකො මහාරවං රවි. සත්ථා නාලාගිරිං ඔදිස්සක මෙත්තාය ඵරිත්වා සුමධුරං බ්‍රහ්මස්සරං නිච්ඡාරෙත්වා අම්භො නාලාගිරි තං සොළස සුරාඝටෙ පායෙත්වා මත්තං කරොන්තා න අඤ්ඤං ගණ්හිස්සතීති කරිංසු. මා අකාරණෙ ජඞ්ඝායො කිලමෙන්තො විචරි ඉතො එහීති පක්කොසි. සො සත්ථු වචනං සුත්වා අක්ඛීනි උම්මීලෙත්වා භගවතො රූපසිරිං ඔලොකෙත්වා පටිලද්ධසංවෙගො බුද්ධතෙජෙන පච්ඡින්නසුරාමදො සොණ්ඩං ඔලම්බෙත්වා කණ්ණෙ චාලෙන්තො ගන්ත්වා තථාගතස්ස පාදෙසු පති. අථ නං සත්ථා නාලාගිරි ත්වං තිරච්ඡානහත්ථී අහං බුද්ධවාරණො ඉතො පට්ඨාය මා චණ්ඩො ඵරුසො මනුස්සඝාතකො භව මෙත්තචිත්තං පටිලභාහීති වත්වා දක්ඛිණහත්ථං පසාරෙත්වා කුම්භං පරාමසිත්වා–

මා කුඤ්ජර නාගමාසදො
දුක්ඛා හි කුඤ්ජර නාගමාසදො,
නහි නාගහතස්ස කුඤ්ජර
සුගති හොති ඉතො පරං යතො.

මා ච මදො මා ච පමාදො
නහි පමත්තා සුගතිං වජන්ති,
තෙන ත්වඤ්ඤෙව තථා කරිස්සසි
යෙන ත්වං සුගතිං ගමිස්සසීති.

ධම්මං දෙසෙසි.

තස්ස සකලසරීරං පීතියා නිරන්තරං ඵුටං අහොසි. සචෙ තිරච්ඡානගතො න භවිස්ස සොතාපත්තිඵලං අධිගමිස්ස මනුස්සා තං පාටිහාරියං දිස්වා උන්නාදිංසු. අප්ඵොටෙසුං සඤ්ජාතසොමනස්සා නානාභරණානි ඛිපිංසු. තානි හත්ථිස්ස සරීරං පටිච්ඡාදයිංසු. තතො පට්ඨාය නාලාගිරි ධනපාලකො නාම ජාතො. තස්මිං ඛො පන ධනපාලකසමාගමෙ චතුරාසීති පාණසහස්සානි අමතං පිවිංසු. සත්ථා ධනපාලකං පඤ්චසු සීලෙසු පතිට්ඨාපෙසි. සො සොණ්ඩාය භගවතො පාදපංසූනි ගහෙත්වා උපරි මුද්ධනි ආකිරිත්වා පතිකුටිතො

පටික්කමිත්වා දස්සනූපචාරෙ ඨිතො දසබලං වන්දිත්වා හත්ථිසාලං පාවිසි. තතො පට්ඨාය ච දන්තො සුදන්තො හුත්වා න කිඤ්චි විහෙඨෙසි. සත්ථා නිප්ඵන්නමනොරථො යෙහි යං ධනං ඨපිතං තෙසං යෙව තං හොතූති අධිට්ඨාය අජ්ජ මයා මහන්තං පාටිහාරියං කතං ඉමස්මිං නගරෙ පිණ්ඩාය චරණං අප්පතිරූපන්ති තිත්ථියෙ මද්දිත්වා භික්ඛුසඞ්ඝපරිවුතො ජයප්පත්තො ඛත්තියො විය නගරා නික්ඛමිත්වා වෙළුවනමෙව ගතො. නගරවාසිනො බහුං අන්නපානඛාදනීයං ආදාය විහාරං ගන්ත්වා මහාදානං පවත්තයිංසු. තං දිවසං සායණ්හසමයෙ ධම්මසභං පූරෙත්වා නිසින්නා භික්ඛූ කථං සමුට්ඨාපෙසුං ආවුසො ආයස්මතා ආනන්දෙන තථාගතස්සත්ථාය අත්තනො ජීවිතං පරිච්චජන්තෙන දුක්කරං කතං නාළාගිරිං දිස්වා සත්ථාරා තික්ඛත්තුං පටිබාහියමානොපි න අපගතො අහො දුක්කරකාරකො ආවුසො ථෙරොති. සත්ථා ආනන්දස්ස ගුණකථං වත්තන්ති ගන්තබ්බං මයා එත්ථාති ගන්ධකුටිතො නික්ඛමිත්වා ආගන්ත්වා කායනුත්ථ භික්ඛවෙ එතරහි කථාය සන්නිසින්නාති පුච්ඡිත්වා ඉමාය නාමාති වුත්තෙ න භික්ඛවෙ ඉදානෙව පුබ්බෙපානන්දො තිරච්ඡානයොනියං නිබ්බත්තොපි මමත්ථාය ජීවිතං පරිච්චජීති වත්වා අතීතං ආහරි.

අතීතෙ මහිංසකරට්ඨෙ සකුලනගරෙ සකුලො නාම රාජා ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙසි. තදා නගරතො අවිදූරෙ එකස්මිං නෙසාදගාමකෙ අඤ්ඤතරො නෙසාදො පාසෙහි සකුණෙ බන්ධිත්වා නගරෙ වික්කිණන්තො ජීවිකං කප්පෙසි. නගරතො ච අවිදූරෙ ආවට්ටතො ද්වාදසයොජනො මානුසියො නාම පදුමසරො අහොසි. පඤ්චවණ්ණපදුමසඤ්ඡන්නො. තත්ථ නානප්පකාරො සකුණසඞ්ඝො ඔතරි. සො නෙසාදො තත්ථ අනියාමෙන පාසෙ ඔඩ්ඩෙති. තස්මිං කාලෙ ධතරට්ඨහංසරාජා ඡන්නවුතිහංසසහස්සපරිවාරො චිත්තකූටපබ්බතෙ සුවණ්ණගුහායං වසති. සුමුඛො නාමස්ස සෙනාපති අහොසි.

අථෙකදිවසං තතො හංසයූථා කතිපයා සුවණ්ණහංසා මානුසියසරං ආගන්ත්වා පහූතගොචරෙ තස්මිං යථාසුඛං චරිත්වා සුහිතා චිත්තකූටං ගන්ත්වා ධතරට්ඨස්ස ආරොචෙසුං මහාරාජ මනුස්සපථෙ මානුසියො නාම පදුමසරො සම්පන්නගොචරො තත්ථ ගොචරං ගණ්හිතුං ගච්ඡාමාති. සො මනුස්සපථො නාම සාසඞ්කො මා වො රුච්චීති පටික්ඛිපිත්වාපි පුනප්පුන වුච්චමානො සචෙ තුම්හාකං රුච්චති ගච්ඡාමාති සපරිවාරො තං සරං අගමාසි.

සො ආකාසා ඔතරන්තො පාදං පාසෙ පවෙසෙන්තොයෙව ඔතරි. අථස්ස පාසො පාදං අයපට්ටකෙන බන්ධන්තො විය ආබන්ධිත්වා ගණ්හි. අථස්ස ඡින්දිස්සාමි නන්ති ආකඩ්ඪන්තස්ස පඨමවාරෙ චම්මං ඡින්දි. දුතියවාරෙ මංසං තතියවාරෙ අට්ඨිං ආහච්ච අට්ඨාසි. ලොහිතං පග්ඝරි බලවවෙදනා පවත්තිංසු. සො චින්තෙසි සචාහං බද්ධරවං රවිස්සාමි ඤාතකා මෙ උත්‍රස්තා හුත්වා ගොචරං අගණ්හිත්වා ඡාතජ්ඣත්තාව

පලායන්ති දුබ්බලතාය සමුද්දෙ පතිස්සන්තීති සො වෙදනං අධිවාසෙත්වා ඤාතීනං යාවදත්ථං චරිත්වා හංසකීළං කීළනකාලෙ මහන්තෙන සද්දෙන බද්ධරවං රවි. තං සුත්වාව තෙ හංසා මරණභයතජ්ජිතා වග්ගවග්ගා චිත්‍රකූටාභිමුඛා පක්කමිංසු.

තෙසු පක්කන්තෙසු සුමුඛො හංසසෙනාපති කච්චි නු ඛො ඉදං භයං මහාරාජස්ස උප්පන්නං ජානිස්සාමි තාවාති වෙගෙන පක්ඛන්දිත්වා පුරතො ගච්ඡන්තස්ස හංසගණස්ස අන්තරෙ මහාසත්තං අදිස්වා මජ්ඣිමං හංසගණං විචිනි. තත්ථපි අදිස්වා පච්ඡිමං, තත්ථපි අදිස්වා නිස්සංසයං තස්සෙවෙතං භයං උප්පන්නන්ති නිවත්තිත්වා ආගච්ඡන්තො මහාසත්තං පාසෙ බද්ධං ලොහිතමක්ඛිතං දුක්ඛාතුරං පඞ්කපිට්ඨෙ නිපන්නං දිස්වා මා භායි මහාරාජ අහං මම ජීවිතං පරිච්චජිත්වා තුම්හෙ පාසතො මොචෙස්සාමීති වදන්තො ඔතරිත්වා මහාසත්තං අස්සාසෙන්තො පඞ්කපිට්ඨෙ නිසීදි. අථ නං වීමංසන්තො මහාසත්තො පඨමං ගාථමාහ.

සුමුඛ අනුපචිනන්තා පක්කමන්ති විහඞ්ගමා,
ගච්ඡ තුවම්පි මා කඞ්ඛි නත්ථි බද්ධෙ සහායතා'ති.

තත්ථ අනුපචිනන්තාති සිනෙහෙන ආලයවසෙන අනොලොකෙන්තා. පක්කමන්තීති එතෙ ඡන්නවුති හංසසහස්සා ඤාතිවිහඞ්ගමා මං ඡඩ්ඩෙත්වා ගච්ඡන්ති ත්වම්පි ගච්ඡ මා ඉධ ඨානං ආකඞ්ඛි එවං හි පාසෙන බද්ධෙ මයි සහායතා නාම නත්ථි. න හි තෙ අහං ඉදානි කිඤ්චි සහායකිච්චං කාතුං සක්ඛිස්සාමි කිං තෙ මයා නිරූපකාරෙන පපඤ්චං අකත්වා ගච්ඡෙවාති වදති. තතොපරං:

ගච්ඡෙවාහං න වා ගච්ඡෙ න තෙන අමරො සියං,
සුඛිතං තං උපාසිත්වා දුක්ඛිතං තං කථං ජහෙ.
මරණං වා තයා සද්ධිං ජීවිතං වා තයා විනා,
තදෙව මරණං සෙය්‍යො යඤ්චෙ ජීවෙ තයා විනා.
නෙස ධම්මො මහාරාජ යං තං එවං ගතං ජහෙ,
යා ගති තුය්හං සා මය්හං රුච්චතෙ විහගාධිප.
කා නු පාසෙන බද්ධස්ස ගති අඤ්ඤා මහානසා,
සා කථං චෙතයානස්ස මුත්තස්ස තව රුච්චති.
කං වා ත්වං පස්සසෙ අත්ථං මම තුය්හඤ්ච පක්ඛිම,
ඤාතීනං වාවසිට්ඨානං උභින්නං ජීවිතක්ඛයෙ.
යං න කඤ්චනදෙපිච්ඡ අන්ධෙන තමසා ගතං,
තාදිසෙ සඤ්චජං පාණං කමත්ථමභිජොතයෙ.
කථන්නු පතතං සෙට්ඨ ධම්මෙ අත්ථං න බුජ්ඣසෙ,
ධම්මො අපචිතො සන්තො අත්ථං දස්සෙති පාණිනං.
සොහං ධම්මං අවෙක්ඛන්තො ධම්මාචත්ථං සමුට්ඨිතං,
භත්තිඤ්ච තයි සම්පස්සං නාවකඞ්ඛාමි ජීවිතං.

අද්ධා එසො සතං ධම්මො යො මිත්තො මිත්තමාපදෙ,
නච්චජෙජීවිතස්සාපි හෙතු ධම්මං අනුස්සරං.

ස්වායං ධම්මො ච තෙ චිණ්ණො භත්ති ච විදිතා මයි,
කාමං කරස්සු මය්හෙතං ගච්ඡෙවානුමතො මයා.

අපි ත්වෙවං ගතෙ කාලෙ යං බද්ධං ඤාතිනං මයා,
තයා තං බුද්ධිසම්පන්න අස්ස පරමසංවුතං.

ඉච්චෙව මන්තයන්තානං අරියානං අරියවුත්තිනං,
පච්චදිස්සථ නෙසාදො ආතුරානමිවන්තකො.

තෙ සත්තුං අභිසඤ්චික්ඛ දීඝරත්තං හිතා දිජා,
තුණ්හීමාසිත්ථ උභයො න ච සඤ්චලුමාසනා.

ධතරට්ඨෙ ච දිස්වාන සමුඩ්ඩෙන්ත තතො තතො,
අභික්කමථ වෙගෙන දිජසත්තු දිජාධිපෙ.

සො ච වෙගෙනභික්කම්ම ආසජ්ජ පරමෙ දිජෙ,
පච්චකම්පිත්ථ නෙසාදො බද්ධා ඉති විචින්තයං.

එකඤ්ච බද්ධං ආසීනං අබද්ධඤ්ච පුනාපරං,
ආසජ්ජ බද්ධං ආසීනං පෙක්ඛමානමදීනවං.

තතො සො විමතොයෙව පණ්ඩරෙ අජ්ඣභාසථ,
පවද්ධකායෙ ආසීනෙ දිජසඞ්ඝගණාධිපෙ.

යන්නු පාසෙන මහතා බද්ධො න කුරුතෙ දිසං,
අථ කස්මා අබද්ධො ත්වං බලී පක්ඛී න ගච්ඡසි.

කින්නු තායං දිජො හොති මුත්තො බද්ධං උපාසසි,
ඔහාය සකුණා යන්ති කිං එකො අවහීයසි.

රාජා මෙ සො දිජාමිත්ත සඛා පාණසමො ච මෙ,
නෙව නං විජහිස්සාමි යාව කාලස්ස පරියායං.

කථං පනායං විහඞ්ගො නාද්දසා පාසමොඩ්ඩිතං,
පදං හෙතං මහන්තානං බොද්ධුමරහන්ති ආපදං.

යදා පරාභවො හොති පොසො ජීවිතසඞ්ඛයෙ,
අථ ජාලඤ්ච පාසඤ්ච ආසජ්ජාපි න බුජ්ඣති.

අපි ත්වෙව මහාපඤ්ඤ පාසා බහුවිධා තතා,
ගුළ්හමාසජ්ජ බජ්ඣන්ති අථෙවං ජීවිතක්ඛයෙති.

ඉමාසං ගාථානං සම්බන්ධො පාළිවසෙනෙව වෙදිතබ්බො.

තත්ථ **ගච්ඡෙවාති** මහාරාජ අහං ඉතො ගච්ඡෙය්‍යං වා න වා. න වාහං තෙන ගමනෙන වා ආගමනෙන වා අමරො සියං අහං හි ඉතො ගතොපි අගතොපි මරණා අමුත්තොව ඉතො පුබ්බෙ පන

සුඛිතං තං උපාසිත්වා ඉදානි දුක්ඛිතං කථං ජහෙය්‍යන්ති වදති. **මරණං වාති** මමං හි අගච්ඡන්තස්ස වා තයා සද්ධිං මරණං භවෙය්‍ය ගච්ඡන්තස්ස වා තයා විනා ජීවිතං තෙසු යං තයා සද්ධිං මරණං තදෙව මෙ වරං යං පන තයා විනා ජීවෙය්‍යං න මෙතං වරන්ති අත්ථො. **රුච්චතෙති** යා තව ගති නිප්ඵන්ති සා මය්හං රුච්චති. **සා කථන්ති** සම්ම සුමුඛ මම තාව දළ්හෙන වාලපාසෙන බද්ධස්ස පරහත්ථගතස්ස සා ගති රුච්චති. තව පන **චෙතයානස්ස** සචෙතනස්ස පඤ්ඤවතො මුත්තස්ස කථං රුච්චති. **පක්ඛිමාති** පක්ඛසම්පන්න. **උභින්නන්ති** අම්හාකං ද්වින්නං ජීවිතක්ඛයෙ සති ත්වං මම වා තව වා අවසිට්ඨඤාතීනං වා කමත්ථං පස්සසි. **යං ඤාති** එත්ථ නකාරො උපමානෙ. **කඤ්චනදෙපිච්ඡාති** කඤ්චනවෙපිච්ඡ අයමෙව වා පාඨො. කඤ්චනසදිසඋභයපක්ඛාති අත්ථො. **තමසාති** තමසි. **ගතන්ති** කතං අයමෙව වා පාඨො. පුරිමස්ස න කාරස්ස ඉමිනා සම්බන්ධො. **න කතන්ති** කතං වියාති අත්ථො. ඉදං වුත්තං හොති- තයි පාණං චජන්තෙපි අචජන්තෙපි මම ජීවිතස්ස අභාවා යං තව පාණසඤ්චජනං තං අන්ධෙ තමසි කතං විය කිඤ්චිදෙව රූපකම්මං අපච්චක්ඛගුණං තාදිසෙ තව අපච්චක්ඛගුණෙ පාණසඤ්චජනෙ ත්වං පාණං සඤ්චජන්තො කමත්ථං ජොතෙය්‍යාසීති. **ධම්මො අපචිතො සන්තොති** ධම්මො පූජිතො මානිතො සම්මානිතො **අත්ථං දස්සෙතීති** වුද්ධිං දස්සෙති. **අපෙක්ඛමානොති** අපෙක්ඛන්තො. **ධම්මාවත්ථන්ති** ධම්මතොව අත්ථං සමුට්ඨිතං පස්සන්තො. **භත්තින්ති** සිනෙහං. **සතං ධම්මොති** පණ්ඩිතානං සභාවො. **යො මිත්තොති** යො මිත්තො ආපදාසු මිත්තං න චජෙ තස්ස එස සභාවො නාම අද්ධා සතං ධම්මො. **විදිතොති** පාකටො ජාතො. **කාමං කරස්සූති** එතං මම කාමං මයා ඉච්ඡිතං මම වචනං කරස්සු. **අපි චෙවං ගතෙ කාලෙති** අපිතු එවං ගතෙ කාලෙ මයි ඉමස්මිං ඨානෙ පාසෙන බද්ධෙ. **පරමසංවුතන්ති** පරම පටිච්ඡන්නං. **ඉච්චෙවං මන්තයන්තානන්ති** ගච්ඡ න ගච්ඡාමීති එවං කථෙන්තානං. **අරියානන්ති** ආචාරඅරියානං. **පච්චදිස්සථාති** කාසාවං නිවාසෙත්වා රත්තමාලෙ පිළන්ධිත්වා මුග්ගරං ආදාය ආගච්ඡන්තොව අදිස්සථ. **ආතුරානන්ති** ගිලානානං මච්චු විය. **අභිසඤ්චික්ඛාති** භික්ඛවෙ තෙ උභොපි සත්තුං ආයන්තං පස්සිත්වා. **ඨිතාති** දීඝරත්තං අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස හිතා මුදුචිත්තා. **න ච සඤ්චෙසුමාසනාති** ආසනතො න චලිංසු යථා නිසින්නාව අහෙසුං. සුමුඛො පන අයං නෙසාදො ආගන්ත්වා පහරන්තො මං පඨමං පහරතූති චින්තෙත්වා මහාසත්තං පච්ඡතො කත්වා නිසීදි. **ධතරට්ඨෙති** හංසෙ. **සමුඩ්ඩෙන්තෙති** මරණභයෙන ඉතො චිතො ච උප්පතන්තෙ දිස්වා. **ආසජ්ජාති** ඉතරෙ ද්වෙ ජනෙ උපගන්ත්වා **පච්චකම්පිත්ථාති** බද්ධා න බද්ධාති චින්තෙන්තො උපධාරෙන්තො අකම්පිත්ථ වෙගං හාපෙත්වා සණිකං අගමාසි. **ආසජ්ජබද්ධන්ති** නිබද්ධං මහාසත්තං උපගන්ත්වා නිසින්නං සුමුඛං. **අදීනවන්ති** අදීනමෙව හුත්වා මහාසත්තං ඔලොකෙන්තං දිස්වා. **විම්හිතොති** කින්නු ඛො අබද්ධො බද්ධස්ස සන්තිකෙ නිසින්නො කාරණං පුච්ඡිස්සාමීති විමති ජාතො

හුත්වාති අත්ථො. **පණ්ඩරෙති** හංසෙ අථවා පරිසුද්ධෙ නිම්මලෙ සම්පහට්ඨකඤ්චනවණ්ණෙති අත්ථො. **පවද්ධකායොති** වඩ්ඪිතකායො මහාසරීරො. **යංනූති** යං තාව එසො මහාපාසෙ බද්ධොපි **න කුරුතෙ දිස**න්ති පලායනත්ථාය එකං දිසං න භජතිතන්ති අධිප්පායො. **බලීති** බලසම්පන්නො හුත්වාපි. **පක්ඛීති** තං ආලපති. **ඔහායාති** ඡඩ්ඩෙත්වා. **යන්තීති** තෙ සකුණා ගච්ඡන්ති. **අවහීයසීති** ඔහීයසි. **දිජාමිත්තාති** දිජානං අමිත්ත. **යාවකාලස්සපරියාය**න්ති යාව මරණස්ස වාරෙ ආගච්ඡති. **කථම්පනායන්ති** ත්වං රාජා මෙසොති වදසි රාජානො ච නාම පණ්ඩිතා හොන්ති ඉති පණ්ඩිතො සමානො කෙන කාරණෙන ඔඩ්ඩිතං පාසං න අද්දස. **පදං මහන්ත**න්ති යසමහන්තං වා ඤාණමහන්තං වා පත්තානං අත්තනො ආපදබුජ්ඣිතං නාම පදං කාරණං තස්මා තෙ ආපදං බොද්ධුං අරහන්ති. **පරාභවොති** අවඩ්ඪි. **ආසජ්ජාපීති** උපගන්ත්වාපි න බුජ්ඣති. **තන්තාති** විතතා ඔඩ්ඩිතා. **ගුළ්හමාසජ්ජාති** තෙසු පාසෙසු සො ගුළ්හො පටිච්ඡන්නො පාසො තං ආසජ්ජ බජ්ඣන්ති. **අථෙව**න්ති අථ එවං ජීවිතක්ඛයෙ බජ්ඣන්තෙවාති අත්ථො.

ඉති සො තං කථාසල්ලාපෙන මුදුහදයං කත්වා මහාසත්තස්ස ජීවිතං යාචන්තො:

අපිනායං තයා සද්ධිං සම්භාසස්ස සුඛුද්‍රයො,
අපි නො අනුමඤ්ඤාසි අපි නො ජීවිතං දදෙති.

ගාථමාහ.

තත්ථ **අපිනායන්ති** අපි නු අයං. **සුඛුද්‍රයොති** සුඛඵලො. **අනුමඤ්ඤාසීති** චිත්‍රකූටං ගන්ත්වා ඤාතකෙ පස්සිතුං අපි නො අනුජානෙය්‍යාසි. **ජීවිතං දදෙති** අපි නො ඉමාය කථාය උප්පන්නවිස්සාසො න මාරෙය්‍යාසීති

සො තස්ස මධුරකථාය බජ්ඣිත්වා–

න චෙව මෙ ත්වං බද්ධොසි නපි ඉච්ඡාමි තෙ වධං,
කාමං ඛිප්පං ඉතො ගන්ත්වා ජීව ත්වං අනීඝො චිරන්ති.

ගාථමාහ.

තතො සුමුඛො චතස්සො ගාථා අභාසි.

න වාහමෙතං ඉච්ඡාමි අඤ්ඤත්‍රෙතස්ස ජීවිතා,
සචෙ එකෙන තුට්ඨොසි මුඤ්චෙතං මඤ්ච භක්ඛය.

ආරොහපරිණාහෙන තුල්‍යස්මා වයසා උභො,
න තෙ ලාභෙන ජීනත්ථි එතෙන නිමිනා තුවං.

තදිඞ්ඝ සමවෙක්ඛස්සු හොතු ගිද්ධි තවාස්මසු,
මං පුබ්බෙ බන්ධ පාසෙන පච්ඡා මුඤ්ච දිජාධිපං.

තාවදෙව ච තෙ ලාභො කතස්සායාචනාය ච,
මෙත්ති ච ධතරට්ඨෙහි යාවජීවාය තෙ සියාති.

තත්ථ **එත**න්ති යං අඤ්ඤත්‍ර එතස්ස ජීවිතා මම ජීවිතං එතං අහං නෙව ඉච්ඡාමි. **තුල්‍යාසමා**ති සමානා හොම. **නිම්මානතුව**න්ති පරිච්චතෙනහි ත්වං. **තවාසම්මසූ**ති තව අමෙහසූ. **ගිද්ධි හොතු** කිං තෙ එතෙන මසිලොභං උප්පාදෙහීති වදති. **තාවදෙවා**ති තත්තකොයෙව. **යාචනා**ති යා මම යාචනා සා කතා අස්සාති අත්ථො.

ඉති සො තෙන ධම්මදෙසනාය තෙලෙ පක්ඛිත්තකප්පාසපිචුමිව මුදුකතහදයො මහාසත්තං තස්ස දසං කත්වා දදන්තො ආහ.

පස්සන්තු නො මහාසඞ්ඝා තයා මුත්තං ඉතො ගතං,
මිත්තාමච්චා ච භච්චා ච පුත්තදාරා ච බන්ධවා.

න ච තෙ තාදිසා මිත්තා බහූනං ඉධ විජ්ජති,
යථා ත්වං ධතරට්ඨස්ස පාණසාධාරණො සඛා.

සො තෙ සහායං මුඤ්චාමි හොතු රාජා තවානුගො,
කාමං ඛිප්පමිතො ගන්ත්වා ඤාතිමජ්ඣෙ විරොචථාති.

තත්ථ **නො**ති නිපාතමත්තං. **සඞ්ඝා මුත්ත**න්ති ඉමං හි ත්වඤ්ඤෙව මුඤ්චසි නාම තස්මා ඉමං තයා මුත්තං ඉතො චිත්තකූටපබ්බතං ගතං මහන්තා ඤාතිසඞ්ඝා ච එතෙව මිත්තාදයො පස්සන්තු එත්ථ ච බන්ධවාති එකලොහිතසම්බන්ධා. **විජ්ජතී**ති විජ්ජන්ති. **පාණසාධාරණො**ති සාධාරණපාණො අවිභත්තජීවිතො යථා ත්වං එතස්ස සඛා එතාදිසා අඤ්ඤෙසං බහූනං මිත්තා නාම න විජ්ජන්ති. **තවානුගො**ති එතං දුක්ඛිතං ආදාය පුරතො පුරතො ගච්ඡන්තස්ස තව අයං අනුගො හොතු.

එවං වත්වා පන නෙසාදපුත්තො පෙමචිත්තෙන මහාසත්තං උපසඞ්කමිත්වා බන්ධනං ඡින්දිත්වා ආලිඞ්ගිත්වා සරතො නික්ඛාමෙත්වා සරතීරෙ තරුණදබ්බපිට්ඨෙ නිසීදාපෙත්වා පාදෙ බද්ධපාසං මුදුචිත්තෙන සණිකං මොචෙත්වා දූරෙ ඛිපිත්වා මහාසත්තෙ බලවසිනෙහං පච්චුපට්ඨාපෙත්වා මෙත්තචිත්තෙන උදකං ආදාය ලොහිතං ධොවිත්වා පුනප්පුන පරිමජ්ජි. තස්ස මෙත්තචිත්තානුභාවෙන බොධිසත්තස්ස පාදෙ සිරා සිරාහි මංසං මංසෙන චම්මං චම්මෙන ඝට්ටිතං තාවදෙව පාදො සංරූළ්හො සඤ්ජාතච්ඡවි සඤ්ජාතලොමො අහොසි අබද්ධපාදෙන නිබ්බිසෙසො. බොධිසත්තො සුඛිතො පකතිභාවෙනෙව නිසීදි. අථ සුමුඛො අත්තානං නිස්සාය මහාසත්තස්ස සුඛිතභාවං දිස්වා ජාතසොමනස්සො නෙසාදස්ස ථුතිං අකාසි.

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

සො පතීතො පමුත්තෙන භත්තුනා භත්තුගාරවො,
අජ්ඣභාසථ වක්කඞ්ගො වාචං කණ්ණසුඛං භණං.

එවං ලුද්දක නන්දස්සු සහ සබ්බෙහි ඤාතිහි,
යථාහමජ්ජ නන්දාමි මුත්තං දිස්වා දිජාධිපන්ති.

තත්ථ **වක්කඞ්ගාති** වඞ්කගීවො. **එවං ලුද්දකාති** ඉමං ථුතිං කත්වා සුමුඛො බොධිසත්තං ආහ. මහාරාජ ඉමිනා අම්හාකං මහාඋපකාරො කතො අයං හි අම්හාකං වචනං අකත්වා කීළාහංසෙ නො කත්වා ඉස්සරානං දෙන්තො බහුං ධනං ලභෙය්‍ය මාරෙත්වා මංසං වික්කිණන්තොපි ලභෙථ අත්තනො පන ජීවිතං අනොලොකෙත්වා අම්හාකං වචනං කරි. ඉමං රඤ්ඤො සන්තිකං නෙත්වා සුඛජීවිකං කරොමාති මහාසත්තො සම්පටිච්ඡි. සුමුඛො අත්තනො භාසාය මහාසත්තෙන සද්ධිං කථෙන්තො පුන මනුස්සභාසාය ලුද්දපුත්තං ආමන්තෙත්වා සම්ම ත්වං කිමත්ථං පාසෙ ඔඩ්ඩෙසීති පුච්ඡිත්වා ධනත්ථාති වුත්තෙ එවං සන්තෙ ත්වං අම්හෙ ආදාය නගරං පවිසිත්වා රඤ්ඤො දස්සෙහි. බහුං තෙ ධනං දාපෙස්සාමීති ආහ.

එහි තං අනුසික්ඛාමි යථා ත්වමපි ලච්ඡසෙ,
ලාභං යථා යං ධතරට්ඨො පාපං කිඤ්චි න දක්ඛති.

ඛිප්පමන්තෙපුරං නෙත්වා රඤ්ඤො දස්සෙහි නො උභො,
අබද්ධෙ පකතිභූතෙ කාජෙ උභයතො ඨිතෙ.
ධතරට්ඨා මහාරාජ හංසාධිපතිනො ඉමෙ,
අයං හි රාජා හංසානං අයං සෙනාපතීතරො.
අසංසයං ඉමං දිස්වා හංසරාජං නරාධිපො,
පතීතො සුමනො විත්තො බහුං දස්සති තෙ ධනන්ති.

තත්ථ **අනුසික්ඛාමීති** අනුසාසාමි. **පාපන්ති** ලාමකං. **රඤ්ඤො දස්සෙහි නොති** අම්හෙ උභොපි රඤ්ඤො දස්සෙහි. බොධිසත්තස්ස පඤ්ඤාපභාවදස්සනත්ථං අත්තනො මිත්තධම්මස්ස ආවිභාවත්ථං ලුද්දස්ස ධනලාභත්ථං රඤ්ඤො සීලෙ පතිට්ඨාපනත්ථඤ්චාති චතූහි කාරණෙහි එවමාහ. **ධතරට්ඨාති** නෙත්වා ච පන රඤ්ඤො එවං ආචික්ඛෙය්‍යාසි මහාරාජ ඉමෙ ධතරට්ඨකුලෙ ජාතා වෙ හංසාධිපතිනො එතෙසු අයං රාජා ඉතරො සෙනාපතීති ඉති තං සික්ඛාපෙසි. **පතීතොති** ආදීනි තීණිපි තුට්ඨාකාරවෙවචනානෙව.

එවං වුත්තෙ ලුද්දො සාමි මා වො රාජදස්සනං රුච්චතු රාජානො නාම චලචිත්තා කෙළිහංසෙ වා වො කරෙය්‍යුං මාරාපෙය්‍යුං වාති වත්වා සම්ම මා භායි අහං තාදිසං කක්ඛළං ලුද්දං ලොහිතපාණිං ධම්මකථාය මුදුකං කත්වා මම පාදෙසු පාතෙසිං. රාජානො නාම පුඤ්ඤවන්තා ච පඤ්ඤවන්තා ච සුභාසිතදුබ්භාසිතඤ්ඤූ ච ඛිප්පං අම්හෙ රඤ්ඤො දස්සෙහීති වුත්තෙ තෙන හි මා මය්හං කුජ්ඣිත්ථ අහං තුම්හාකං රුචියා නෙමීති වත්වා උභොපි කාජං ආරොපෙත්වා රාජකුලං ගන්ත්වා රඤ්ඤො දස්සෙත්වා රඤ්ඤා පුට්ඨො යථාභූතං ආරොචෙසි.

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

තස්ස තං වචනං සුත්වා කම්මනා උපපාදයි,
ඛිප්පමන්තෙපුරං ගන්ත්වා රඤ්ඤො හංසෙ අදස්සයි,
අබද්ධෙ පකතිභූතෙ කාජෙ උභයතො ඨිතෙ.

ධතරට්ඨා මහාරාජ හංසාධිපතිනො ඉමෙ,
අයං හි රාජා හංසානං අයං සෙනාපතීතරො.

කථං පනිමෙ විහගා තව හත්ථත්ථමාගතා,
කථං ලුද්දො මහන්තානං ඉස්සරෙ මිධ මජ්ඣගා.

විහිතා සන්ති මෙ පාසා පල්ලලෙසු ජනාධිප,
යං යදායතනං මඤ්ඤෙ දිජානං පාණරොධනං.

තාදිසං පාසමාසජ්ජ හංසරාජා අබජ්ඣථ,
තං අබද්ධො උපාසීනො මමායං අජ්ඣභාසථ.

සුදුක්කරං අනරියෙහි දහතෙ භාවමුත්තමං,
භත්තුරත්ථෙ පරක්කන්තො ධම්මෙ යුත්තො විහඞ්ගමො.

අත්තනායං චජිත්වාන ජීවිතං ජීවිතාරහො,
අනුත්ථුනන්තො ආසීනො භත්තු යාචිත්ථ ජීවිතං.

තස්ස තං වචනං සුත්වා පසාදමහමජ්ඣගං,
තතො නං පාමුඤ්චිං පාසා අනුඤ්ඤාසිං සුඛෙන ච.

සො පතීතො පමුත්තෙන භත්තුනා භත්තුගාරවො,
අජ්ඣභාසථ වක්කඞ්ගො වාචං කණ්ණසුඛං භණං.

එවං ලුද්දක නන්දස්සු සහ සබ්බෙහි ඤාතිභි,
යථාහමජ්ජ නන්දාමි මුත්තං දිස්වා දිජාධිපං.

එහි තං අනුසික්ඛාමි යථා ත්වමපි ලච්ඡසෙ,
ලාභං යථායං ධතරට්ඨො පාපං කිඤ්චි න දක්ඛිති.

ඛිප්පමන්තෙපුරං ගන්ත්වා රඤ්ඤො දස්සෙහි නො උභො,
අබද්ධෙ පකතිභූතෙ කාජෙ උභයතො ඨිතෙ.

ධතරට්ඨා මහාරාජ හංසාධිපතිනො ඉමෙ,
අයං හි රාජා හංසානං අයං සෙනාපතීතරො.

අසංසයං ඉමං දිස්වා හංසරාජං නරාධිපො,
පතීතො සුමනො විත්තො බහුං දස්සති තෙ ධනං.

එවමෙතස්ස වචනා ආනීතාමෙ උභො මයා,
එත්ථෙව හි ඉමෙ අස්සු උභො අනුමතා මයා.

සොයං එවංගතො පක්ඛී දිජො පරමධම්මිකො,
මාදිසස්ස හි ලුද්දස්ස ජනයෙය්‍යාථ මද්දවං.

උපායනං හි තෙ දෙව නාඤ්ඤං පස්සාමි එදිසං,
සබ්බසාකුණිකාගාමෙ තං පස්ස මනුජාධිපාති.

තත්ථ **කම්මනාඋපපාදයීති** යං සො අවච තං සාරෙන්තො කාය සාමග්ගෙන සම්පාදෙසි. **ඨත්වාති** හංසරාජෙන නිසින්නකාජකොටිං (ඉතරං සෙනාපතිනා නිසින්නකොටිං ථොකං නීචං කත්වා උභොපි

තෙ උක්ඛිපිත්වා හංසරාජා ච සෙනාපති ච රාජානං පස්සිතුං ගච්ඡන්ති. උස්සරථ උස්සරථාති ජනං උස්සාරෙන්තා එවරූපා සොභග්ගප්පත්තා සුවණ්ණවණ්ණහංසරාජානො න දිට්ඨපුබ්බාති මනුස්සෙසු පසංසන්තෙසු ඛිප්පං අන්තෙපුරං ගන්ත්වා **අද්දසාසීති** හංසරාජානො තුම්හෙ දට්ඨුං ආගතාති රඤ්ඤො ආරොචාපෙත්වා තෙන තුට්ඨචිත්තෙන ආගච්ඡන්තූති පක්කොසාපිතෙ අභිහරිත්වා දස්සෙසි. **සට්ඨට්ඨාති** හට්ඨෙ අට්ඨං පතන්තානන්ති වුත්තං හොති. **මහස්සානානන්ති** යසමහන්තං පත්තානං සුවණ්ණවණ්ණානං ධතරට්ඨහංසානං ඉස්සරෙසාමිනො කථං ත්වං ලුද්දො හුත්වා අධිගතොති පුච්ඡති. **ඉස්සරම්ධමජ්ඣගාතිපි** පාඨො. එතෙසං ඉස්සරියං ත්වං කථං අජ්ඣගාති අත්ථො. **විහිතාති** යොජිතා. **යං යදා යතනං මඤ්ඤසීති** මහාරාජ යං යං සමොසරණට්ඨානං දිජානං පාණ රොධනං ජීවිතක්ඛයකරං මඤ්ඤසි තත්ථ තත්ථ මයා පල්ලලෙසු පාසා විහිතා. **තාදිසන්ති** මානුසියා සරෙ තථාවිධං පාණරොධනං මයා විහිතං පාසං. **තන්ති** තං එතං තත්ථ බද්ධං. **උපාසිනොති** අත්තනො ජීවිතං අගණෙත්වා උපගන්ත්වා නිසින්නො. **මමායන්ති** මං අයං සෙනාපති අජ්ඣභාසථ මයා සද්ධිං කථෙසි. **සුදුක්කරන්ති** තස්මිං ඛණෙ එස අම්හාදිසෙහි අනරියෙහි සුදුක්කරං අකාසි. **කිම්පනන්ති** **දස්සෙය සාව මුත්ත** මං අත්තනො උත්තමං අජ්ඣාසයං දහති විදහි පකාසෙසි. **අත්තනා යන්ති** අත්තනො අයං. **අනුන්නතොසොති** සත්තුගුණෙ වණ්ණෙන්තො තස්ස ජීවිතං මං යාචි. **තස්සාති** තස්සෙතස්ස තථා යාචන්තස්ස. **සුඛෙනවාති** යථාසුඛෙන චිත්තකූටං ගන්ත්වා ඤාතිසඞ්ඝං පස්සථාති ච අනුජානිං. **එසෙච්චාති** මයා පන ඉමෙ එත්ථ මානුසියං සරෙයෙව චිත්තකූටගමනාය අනුමතා අහෙසුං. **එවං ගතොති** සත්තුහත්ථගතො. **ජනයෙත්ථ මද්දවන්ති** අත්තනි මෙත්තචිත්තං ජනෙසි. **උපායනන්ති** පණ්ණාකාරං. **සබ්බසාකුණිකාගාමෙති** සබ්බස්මිම්පි සාකුණිකගාමෙ අහංඅඤ්ඤං තවඑවරූපං කෙනචි සාකුණිකෙන ආහතපුබ්බං උපායනං න පස්සාමි. **තං පස්සාති** තං මයා ආහතං උපායනං පස්ස මනුජාධිපාති.

එවං සො සිතකොව සුමුඛස්ස ගුණෙ කථෙසි. තතො රාජා හංසරඤ්ඤො මහාරහං ආසනං සුමුඛස්සච සුවණ්ණභද්දපීඨකං දාපෙත්වා තෙසං තත්ථ නිසින්නානං සුවණ්ණභාජනෙහි ලාජමධුඵාණිතාදීනි දාපෙත්වා නිට්ඨිතෙ පාණභොජනකිච්චෙ අඤ්ජලිම්පග්ගය්හ මහාසත්තං ධම්මකථං යාචිත්වා සුවණ්ණපීඨෙ නිසීදි. සො තෙන යාචිතො පටිසන්ථාරං තාව අකාසි.

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

දිස්වා නිසින්නං රාජානං පීඨෙ සොවණ්ණයෙ සුභෙ,
අජ්ඣභාසථ වක්කඞ්ගො වාචං කණ්ණසුඛං භණං.

කච්චිනු භොතො කුසලං කච්චි භොතො අනාමයං,
කච්චි රට්ඨමිදං ඵීතං ධම්මෙන මනුසිස්සති.

කුසලඤ්චෙව මෙ හංස අථො හංස අනාමයං,
අථො රට්ඨමිදං ඵීතං ධම්මෙන මනුසිස්සති.

කච්චි භොතො අමච්චෙසු දොසො කොචි න විජ්ජති,
කච්චිනනු තෙ තවත්ථෙසු නාවකඞ්ඛන්ති ජීවිතං.

අථොපි මෙ අමච්චෙසු දොසො කොචි න විජ්ජති,
අථොපිමෙ මමත්ථෙසු නාවකඞ්ඛන්ති ජීවිතං.

කච්චි තෙ සාදිසී භරියා අස්සවා පියභාණිනී,
පුත්තරූපයසූපෙතා තව ඡන්දවසානුගා.

අථො මෙ සාදිසී භරියා අස්සවා පියභාණිනී,
පුත්තරූපයසූපෙතා මම ඡන්දවසානුගාති.

තත්ථ **රජ්ජං නන්ති** සකුලරජ්ජං. **වක්ඛාඛඩොති** හංසරජා. **ධම්මෙන මනුසිස්සතීති** ධම්මෙන අනුසාසිසිස්සති. **දොසොති** අපරාධො. **තවත්ථෙසූති** උප්පන්නෙසු තව යුද්ධාදිසු අත්ථෙසු. **නාවකඞ්ඛන්තීති** උරං දත්වා පරිච්චජන්තා කච්චි අත්තනො ජීවිතං න පත්ථෙන්ති ජීවිතං චජිත්වා තවෙවත්ථං කරොන්ති. **සාදිසීති** සමජාතිකා. **අස්සවාති** වචනසම්පටිච්ඡිකා. **පුත්තරූපයසූපෙතාති** පුත්තෙහි ච රූපෙන ච යසෙන ච උපෙතා. **තවඡන්දවසානුගාති** කච්චි තවෙච්ඡාවසං තව වසං අනුවත්තති න අත්තනො චිත්තවසෙන වත්තතීති පුච්ඡති

එවං බොධිසත්තෙන පටිසන්ථාරෙ කතෙ පුන රාජා තෙන සද්ධිං කථෙන්තො ආහ.

භවං තු කච්චිනු මහා-සත්තු හත්ථත්තං ගතො,
දුක්ඛමාපජ්ජි විපුලං තස්මිං පඨමමාපදෙ.

කච්චියං නාපතිත්වාන දණ්ඩෙන සමපොථයි,
එවමෙතෙසං ජම්මානං පාකතිකං භවති තාවදෙ.

ඛෙමමාසි මහාරාජ එවමාපදි සංසති,
න චායං කිඤ්චිරස්මාසු සත්තුව සමපජ්ජථ.

පච්චකම්පිත්ථ නෙසාදො පුබ්බෙච අජ්ඣභාසථ,
තදායං සුමුඛොයෙව පණ්ඩිතො පච්චභාසථ.

තස්ස තං වචනං සුත්වා පසාදමජ්ඣගා,
තතො මං පාමුචි පාසා අනුඤ්ඤාසි සුඛෙන ච.

ඉදම්පි සුමුඛෙනෙව එතදත්ථාය චින්තිතං,
භොතො සකාසෙ ආගමණං එතස්ස ධනමිච්ඡතා.

ස්වාගතඤ්චෙවිදං භවතං පතීතොචස්මි දස්සනා,
එසො අපි බහුං චිත්තං ලභතං යාවතිච්ඡතීති.

තත්ථ **මහාසත්තුහත්ථත්තං ගතොති** මහන්තස්ස සත්තුනො හත්ථත්තං ගතො. **ආපතිත්වානාති** උපධාවිත්වා. **පාකතිකන්ති** පකතිකං අයමෙවචාපාරො. ඉදං වුත්තං හොති– එතෙසංහි ජම්මානං තාව දෙව එවං පකතිකං හොති සකුණෙ දණ්ඩෙන පොථෙත්වා ජීවිතක්ඛයං

පාපෙත්වාව ධනං ලභන්තීති. **කිඤ්චිරසමාපූති** කිඤ්චි අමෙහ්සු. **සන්තු** **වාති** සන්තුවිය. **පටවකම්පිත්ථාති** මහාරාජ එස අමෙහ දිස්වා බද්ධාති සඤ්ඤය ථොකං ඔසක්කිත්ථ. **පුබ්බෙවාති** අයමෙව පඨමං අජ්ඣභාසි. **තදුති** තස්මිං කාලෙ. **එතදත්ථායාති** එතස්ස නෙසාද පුත්තස්ස අත්ථාය චින්තිතං. **ධනමිච්ඡතාති** එතස්ස ධනං ඉච්ඡන්තෙන තෙනෙව තව සන්තිකං අම්හාකං ආගමණං චින්තිතං. **සවාගතඤ්ච** **විදන්ති** මා හොන්තො චින්තයන්තු භවතං ඉදං ඉධාගමණං සවාගත මෙව. **ලභතාති** ලභතු.

එවඤ්ච පන වත්වා රාජා අඤ්ඤතරං අමච්චං ඔලොකෙත්වා කිං කරොමි දෙවාති වුත්තෙන ඉමං නෙසාදං කප්පිතකෙසමස්සුං නහාතානුලිත්තං සබ්බාලඞ්කාරපතිමණ්ඩිතං කාරෙත්වා ආනෙහීති වත්වා තෙන තථා කත්වා ආනීතස්ස තස්ස සංවච්ඡරෙ සතසහස්සුට්ඨානකං කත්වා ගාමං ද්වෙ වීථියො ගහෙත්වා ඨිතං ගෙහං රථවරං අඤ්ඤඤ්ච බහුං හිරඤ්ඤසුවණ්ණං අදාසි.

තමත්ථං ආවිකරොන්තො සත්ථා.

සන්තප්පයිත්වා නෙසාදං භොගෙහි මනුජාධිපො,
අජ්ඣභාසථ චක්කඞ්ගං වාචං කණ්ණසුඛං භණන්ති.

ගාථමාහ.

අථ මහාසත්තො රඤ්ඤො ධම්මං දෙසෙසි. සො ධම්මකථං සුත්වා තුට්ඨහදයො ධම්මකථිකස්ස සක්කාරං කරිස්සාමීති සෙතච්ඡත්තං දත්වා රජ්ජං පටිච්ඡාපෙන්තො ආහ.

යං ඛලු ධම්මමධීනං වසො චත්තති කිඤ්චනං,
සබ්බත්ථිස්සරියං භවතං පසාසථ යදිච්ඡථ.

දානත්ථං උපභොත්තුං වා යඤ්චඤ්ඤං උපකප්පති,
එතං දදම් වො විත්තං ඉස්සෙරං විස්සජාමි වොති.

තත්‍ථ **වසොවත්තතීති** යත්ථ මම වසො වත්තති. **කිඤ්චනන්ති** අප්පමත්තකම්පි. **සබ්බත්ථිස්සරියන්ති** සබ්බං භවතං යෙව ඉස්සරියං අත්‍ථු. **යඤ්චඤ්ඤං උපකප්පතීති** පුඤ්ඤකම්මත්ථාය දානත්ථං වා ජිතානං උස්සාපෙත්වා රජ්ජමෙව උපභොත්තුං වා යං වා අඤ්ඤං තුම්හාකං රුච්චති තං කරොථ. **එතං දදම් වො විත්තං** සද්ධිං සෙතච්ඡත්තෙන මම සන්තකං ඉස්සරියං විස්සජ්ජාමීති.

අථ මහාසත්තො රඤ්ඤා දින්නං සෙතච්ඡත්තං පුන තස්සෙව අදාසි. රාජාපි චින්තෙසි හංසරඤ්ඤා තාව මෙ ධම්මකථා සුතා ලුද්දපුත්තෙන පන අයං සුමුඛො මධුරකථොති අතිවිය වණ්ණිතො ඉමස්සාපි ධම්ම කථං සොස්සාමීති සො තෙන සද්ධිං සල්ලපන්තො අනන්තරං ගාථමාහ.

යථා ච ම්‍යායං සුමුඛො අජ්ඣභාසෙය්‍ය පණ්ඩිතො,
කාමසා බුද්ධිසම්පන්නො තං ම්‍යාස්ස පරමප්පියන්ති.

තත්‍ථ **ඝට්ඨාති** යදි. ඉදං වුත්තං හොති– යදි ච මෙ අයං සුමුඛො **පණ්ඩිතො** බුද්ධිසම්පන්නො සාමසා අත්තනො රුචියා අජ්ඣාභාසෙය්‍ය තං මෙ පරමප්පියං **අස්සාති**.

තතො සුමුඛො ආහ.

අහං ඛලු මහාරාජ නාගරාජාරිවන්තරං,
පටිවත්තුං න සක්කොමි න මෙ සො විනයො සියා.

අම්හාකඤ්චෙව යො සෙට්ඨො ත්වඤ්ච උත්තමසත්තවො,
භූමිපාලො මනුස්සින්දො පූජා බහූහි හෙතුහි.

තෙසං උභින්නං භණතං වත්තමානෙ විනිච්ඡයෙ,
නාන්තරං පටිවත්තබ්බං පෙස්සෙන මනුජාධිපාති.

තත්‍ථ **නාගරාජාරිවන්තරන්ති** සෙලාගබ්භන්තරං පවිට්ඨො නාගරාජා විය. **පටිවත්තුන්ති** තුම්හාකං විනානං අන්තරෙ වත්තුං න සක්කොමි. **න මෙ සොති** සචෙ වදෙය්‍යං න මෙ සො විනයො භවෙය්‍ය. **අම්හාකඤ්චෙවාති** ඡන්නවුතියා හංසසහස්සානං. **උත්තමසත්තවොති** උත්තමසත්තො. **පූජාති** උභො තුම්හෙ මය්හං බහූහි කාරණෙහි පූජාරහා චෙව පසංසාරහා ච. **පෙස්සෙනාති** පෙස්සවච්චනකාරෙන සෙවකෙන.

රාජා තස්ස වචනං සුත්වා තුට්ඨහදයො ඨානෙ තං තොසාදපුන්නො වණ්ණෙසි. අඤ්ඤෙන තුම්හාදිසෙන මධුරධම්මකාපිකෙන නාම න භවිතබ්බන්ති වත්වා ආහ.

ධම්මෙන කිර නෙසාදෙ පණ්ඩිතො අණ්ඩජො ඉති,
නහෙව අකතත්තස්ස නයො එතාදිසො සියා.

එවං අග්ගපකතිමා එවං උත්තමසත්තවො,
යාවතත්ථි මයා දිට්ඨා නාඤ්ඤං පස්සාමි එදිසං.

තුට්ඨොස්මි වො පකතියා වාක්‍යෙන මධුරෙන ච,
එසො චාපි මම ඡන්දො චිරං පස්සෙය්‍ය වො උභොහි.

තත්‍ථ **ධම්මෙනාති** සභාවෙන කාරණෙන. **අකතත්තස්සාති** අසම්පාදිත **අත්තභාවස්ස** මිත්තදුබ්භිස්ස. **නයොති** පඤ්ඤා. **අග්ගපකතිමාති** අග්ගසභාවො. **උත්තමසත්තවොති** උත්තමසත්තො. **යාවතත්ථීති** යාවතා මයා දිට්ඨා නාම අත්ථි. **නාඤ්ඤන්ති** තස්මිං මයා දිට්ඨට්ඨානෙ අඤ්ඤං එව රූපං න පස්සාමි. **තුට්ඨොස්මි වො පකතියාති** සම්ම හංසරාජ අහං පකතියා පඨමමෙව තුම්හාකං දස්සනෙන තුට්ඨො. **වාක්‍යෙනාති** ඉදානි වො මධුරවචනෙන තුට්ඨොස්මි. **චිරං පස්සෙය්‍ය වොති** ඉධෙව වසාපෙත්වා මුහුත්තම්පි අවිප්පවසන්තො චිරං තුම්හෙ පස්සෙය්‍යන්ති **එස** මෙ ඡන්දොති වදති.

තතො මහාසත්තො රාජානං **පසංසන්තො ආහ.**

යං කිච්චං පරමෙ මිත්තෙ කතරස්මාසු තං තයා,
පත්තා නිස්සංසයං ත්‍යම්හා භත්තිරස්මාසු යා තව.

අදුඤ්ච නූන සුමහා ඤාතිසඞ්ඝස්ස මන්තරං,
අදස්සනෙන අස්මාකං දුක්ඛං බහුසු පක්ඛිසු.

තෙසං සොකවිඝාතාය තයා අනුමතා මයං,
තං පදක්ඛිණතො කත්වා ඤාතී පස්සෙමරින්දම.

අද්ධාහං විපුලං පීතිං භවතං වින්දාමි දස්සනා,
එසො චාපි මහා අත්ථො ඤාතිවිස්සාසනා සියාති.

තත්ථ **කතරස්මාසූති** කතං අම්හෙසු. **පත්තා නිස්සංසයං ත්‍යම්හාති** මයං නිස්සංසයෙන තයා පත්තායෙව. **භත්තිරස්මාසු යා තවාති** යා තව අම්හෙසු භත්ති තාය භත්තියා මයං තයා අසංසයෙන පත්තායෙව න ච විප්පයුත්තා විප්පවුත්ථාපි සහවාසිනොයෙව නාම මයන්ති දීපෙති. **අදුඤ්ච නූන සුමහාති** එතඤ්ච එකංසෙනෙව සුමහන්තං. **ඤාතිසඞ්ඝස්ස මන්තරන්ති** අම්හෙහි වීහි ජනෙහි රහිතස්ස මම ඤාතිසඞ්ඝස්ස අන්තරං ඡිද්දං. **අස්මාකන්ති** අම්හාකං ද්වින්නං අදස්සනෙන බහූසු පක්ඛීසු දුක්ඛං උප්පන්නං. **පස්සෙමරින්දමාති** පස්සෙය්‍යාම අරින්දම. **භවතන්ති** භොතො දස්සනෙන. **එසො චාපි මහා අත්ථොති** යා එසා ඤාතිසඞ්ඝසඞ්ඛාතා ඤාතිවිස්සාසනා සියා එසොචාපි මහන්තො අත්ථො.

එවං වුත්තෙ රාජා තෙසං ගමනං අනුජානි. මහාසත්තොපි රඤ්ඤො පඤ්චවිධෙ දුස්සීල්‍යෙ ආදීනවං සීලෙ ච ආනිසංසං කථෙත්වා ඉමං සීලං රක්ඛ ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙහි චතූහි සඞ්ගහවත්ථූහි ජනං සඞ්ගණ්හාහීති ඔවදිත්වා චිත්තකූටං අගමාසි.

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

ඉදං වත්වා ධතරට්ඨා හංසරාජා නරාධිපං,
උත්තමජවමත්තාය ඤාතිසඞ්ඝමුපාගමුං.

තෙ අරොගෙ අනුප්පත්තෙ දිස්වාන පරමෙ දිජෙ,
කෙකාතිමකරුං හංසා පුථුසද්දො අජායථ.

තෙ පතීතා පමුත්තෙන භත්තුනා භත්තුගාරවා,
සමන්තා පරිකරිංසු අණ්ඩජා ලද්ධපච්චයාති.

තත්ථ **උපාගමුන්ති** අරුණුග්ගමනවෙලායමෙව මධුපාණාදීනි පරිභුඤ්ජිත්වා රඤ්ඤො ච දෙවියා ච වීහි සුවණ්ණතාලවණ්ටෙහි උක්ඛිපිත්වා ගන්ධමාලාදීහි කතසක්කාරා තාලවණ්ටෙහි ඔතරිත්වා රාජානං පදක්ඛිණං කත්වා වෙහාසං උප්පතිත්වා රඤ්ඤො අඤ්ජලිම්පග්ගය්හ ගච්ඡථ සාමිනොති වුත්තෙ සීහපඤ්ජරෙන නික්ඛමිත්වා උත්තමෙන ජවෙන ගන්ත්වා ඤාතිගණං උපාගමිංසු. **පරමෙති** උත්තමෙ. **කෙකාති** අත්තනො සභාවරවෙන කෙකාසද්දමකංසු. **භත්තුගාරවාති** භත්තරි ගාරවා. **පරිකරිංසූති** භත්තුනො මුත්තභාවෙන තුට්ඨා තං භත්තාරං සමන්තා පරිවාරයිංසු. **ලද්ධපච්චයාති** ලද්ධපතිට්ඨා.

එවං පරිවාරෙත්වා පන තෙ හංසා කථං මුත්තොසි මහාරාජාති පුච්ඡිංසු. මහාසත්තො සුමුඛං නිස්සාය මුත්තභාවං සකුලරාජලුද්දපුත්තෙහි කතකම්මඤ්ච කථෙසි. තං සුත්වා හට්ඨො හංසගණො සුමුඛො සෙනාපති ච රාජා ච ලුද්දපුත්තො ච සුඛිතා නිද්දුක්ඛා චිරං ජීවන්තූති ථුතිං අකාසි.

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ඔසානගාථමාහ.

එවං මිත්තවතං අත්ථා සබ්බෙ හොන්ති පදක්ඛිණා,
හංසා යථා ධතරට්ඨා ඤාතිසඞ්ඝමුපාගමුන්ති.

තත්ථ **මිත්තවතන්**ති කල්‍යාණමිත්තසම්පන්නානං. **පදක්ඛිණා**ති සුඛනිප්ඵත්තිනො වුද්ධියුත්තා. **ධතරට්ඨා**ති හංසරාජා සුමුඛාදීහි සුමුඛො රඤ්ඤා චෙව ලුද්දපුත්තෙන චාති ඊහි එවං උභොපි ධතරට්ඨා කල්‍යාණමිත්තසම්පන්නා යථා **ඤාතිසඞ්ඝමුපාගමුං** ඤාතිසඞ්ඝුපගමනසඞ්ඛාතො තෙසං අත්ථො පදක්ඛිණො ජාතො එවං අඤ්ඤෙසම්පි මිත්තවතං අත්ථා පදක්ඛිණා හොන්තීති.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා න භික්ඛවෙ ඉදානෙව පුබ්බෙපි ආනන්දො මමත්ථාය ජීවිතං පරිච්චජීති වත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා නෙසාදො ඡන්නො අහොසි. රාජා සාරිපුත්තො. සුමුඛො ආනන්දො. නවුතිහංසසහස්සා බුද්ධපරිසා. හංසරාජා පන අහමෙවාති.

චුල්ලහංසජාතකං.

---

21. 2.

එතෙ හංසා පක්කමන්තීති ඉදං සත්ථා වෙළුවනෙ විහරන්තො ථෙරස්ස ජීවිතපරිච්චාගමෙව ආරබ්භ කථෙසි. වත්ථුං වුත්තසදිසමෙව ඉධ පන සත්ථා අතීතං ආහරන්තො ඉදමාහරි.

අතීතෙ බාරාණසියං සංයමස්ස නාම බාරාණසිරඤ්ඤො ඛෙමා නාම අග්ගමහෙසී අහොසි. තදා බොධිසත්තො නවුතිහංසසහස්ස පරිවුතො චිත්තකූටෙ විහාසි. අථෙකදිවසං ඛෙමාදෙවී පච්චූසසමයෙ සුපිනකං අද්දස. සුවණ්ණවණ්ණහංසා ආගන්ත්වා රාජපල්ලඞ්කෙ නිසීදිත්වා මධුරස්සරෙන ධම්මකථං කථෙසුං. දෙවියා සාධුකාරං දත්වා ධම්මං සුණන්තියා ධම්මසවණෙන අතිත්තාය එව රත්ති විභාසි. හංසා ධම්මකථං කථෙත්වා සීහපඤ්ජරෙන නික්ඛමිත්වා අගමංසු. සා වෙගෙනුට්ඨාය පලායමානෙ හංසෙ ගණ්හථ ගණ්හථාති වත්වා හත්ථං පසාරෙන්තීයෙව පබුජ්ඣි. තස්සා කථං සුත්වා පරිචාරිකායො කුහිං හංසාති ථොකං අවහසිංසු. සා තස්මිං ඛණෙ සුපිනකභාවං ඤත්වා චින්තෙසි අහං අභූතං න පස්සාමි අද්ධා ඉමස්මිං ලොකෙ සුවණ්ණහංසා භවිස්සන්ති සචෙ ඛො පන සුවණ්ණහංසානං ධම්මං සොතුකාමාම්හීති රාජානං වක්ඛාමි අම්හෙහි සුවණ්ණහංසා නාම න දිට්ඨපුබ්බා හංසානඤ්ච කථා නාම අභූතායෙවාති වත්වා නිරුස්සුක්කො

භවිස්සති දොහළොති වුත්තෙ පන කෙනචි උපායෙන පරියෙසිස්සති එවං මෙ මනොරථො ඉජ්ඣිස්සතීති සා ගිලානාලයං දස්සෙත්වා පරිචාරිකානං සඤ්ඤං කත්වා නිපජ්ජි.

රාජා රාජාසනෙ නිසින්නො තස්සා දස්සනවෙලාය තං අදිස්වා කහං ඛෙමාදෙවීති පුච්ඡිත්වා ගිලානාති සුත්වා තස්සා සන්තිකං ගන්ත්වා සයනෙකදෙසෙ නිසීදිත්වා පිට්ඨිං පරිමජ්ජන්තො අඵාසුකන්ති පුච්ඡි. දෙව අඤ්ඤං අඵාසුකං නත්ථි දොහළො පන මෙ උප්පන්නොති. භණ දෙවි යං ඉච්ඡසි සීඝං තෙ උපනාමෙස්සාමීති. මහාරාජ අහමෙකස්ස සුවණ්ණහංසස්ස සමුස්සිතසෙතච්ඡත්තෙ රාජපල්ලඞ්කෙ නිසින්නස්ස ගන්ධමාලාදීහි පූජං කත්වා සාධුකාරං දදමානා ධම්මකථං සොතුමිච්ඡාමි සචෙ ලභාමි ඉච්චෙතං කුසලං නොචෙ ජීවිතං මෙ නත්ථීති.

අථ නං රාජා සචෙ මනුස්සලොකෙ අත්ථි ලභිස්සසි මා චින්තයීති අස්සාසෙත්වා සිරිගබ්භා නික්ඛම්ම අමච්චෙහි සද්ධිං මන්තෙසි හම්භො ඛෙමාදෙවී සුවණ්ණහංසස්ස ධම්මකථං සොතුං ලභන්තී ජීවිස්සාමි අලභන්තියා මෙ ජීවිතං නත්ථීති වදති. අත්ථි නු ඛො සුවණ්ණවණ්ණා හංසාති. දෙව අම්හෙහි නෙව දිට්ඨපුබ්බා න සුතපුබ්බාති. කෙ පන ජානෙය්‍යුන්ති. බ්‍රාහ්මණා දෙවාති. රාජා බ්‍රාහ්මණෙ පක්කොසාපෙත්වා පුච්ඡි හොන්ති නු ඛො ආචරියා සුවණ්ණහංසාති. ආම මහාරාජ අම්හාකං මන්තෙසු මච්ඡා කක්කටකා කච්ඡපා මිගා මොරා හංසාති එතෙ තිරච්ඡානගතා සුවණ්ණවණ්ණා හොන්තීති ආගතං. තත්ථ ධතරට්ඨකුල හංසා නාම මහාපණ්ඩිතා ඤාණසම්පන්නා ඉති මනුස්සෙහි සද්ධිං සත්ත සුවණ්ණවණ්ණා හොන්තීති.

රාජා අත්තමනො හුත්වා කහං නු ඛො ආචරියා ධතරට්ඨහංසා වසන්තීති පුච්ඡිත්වා න ජානාම මහාරාජාති. අථ කෙ ජානිස්සන්තීති ලුද්දපුත්තාති වුත්තෙ සබ්බෙ අත්තනො විජිතෙ ලුද්දකෙ සන්නිපාතෙත්වා පුච්ඡි තාතා සුවණ්ණවණ්ණා ධතරට්ඨකුලෙ හංසානාම කහං වසන්තීති. අථෙකො ලුද්දො හිමවන්තෙ කිර දෙව චිත්තකූටපබ්බතෙති කුලපරම්පරාය කථෙන්තීති ආහ. ජානාසි පන තෙසං ගහණූපායන්ති. න ජානාමි දෙවාති. සො බ්‍රාහ්මණපණ්ඩිතෙ පක්කොසාපෙත්වා චිත්තකූටෙ සුවණ්ණහංසානං අත්ථිභාවං ආරොචෙත්වා ජානාථ නු ඛො තෙසං ගහණූපායන්ති පුච්ඡි. මහාරාජ කිං තෙහි ගන්ත්වා ගහිතෙහි උපායෙන නගරසමීපං ආනෙත්වා ගහෙස්සාමාති. සො පන උපායොති. මහාරාජ නගරතො උත්තරෙන තිගාවුතමත්තෙ තිගාවුතප්පමාණං ඛෙමං නාම සරං ඛණාපෙත්වා උදකස්ස පූරෙත්වා නානා ධඤ්ඤානි රොපෙත්වා පඤ්චපදුමසඤ්ඡන්නං කාරෙත්වා එකං පණ්ඩිතං නෙසාදං පටිච්ඡාපෙත්වා මනුස්සානං උපගන්තුං අදත්වා චතූසු කණ්ණෙසු ඨිතෙහි අභයං වත්වා ඝොසාපෙථ නානාසකුණා ඔසරිස්සන්ති තෙපි හංසා පරම්පරාය තස්ස සරස්ස ඛෙමභාවං සුත්වා ආගච්ඡිස්සන්ති. අථ තෙ වාලපාසෙහි බන්ධාපෙත්වා ගණ්හාපෙය්‍යාථාති.

තං සුත්වා රාජා තෙහි වුත්තප්පදෙසෙ වුත්තප්පකාරං සරං කාරාපෙත්වා ඡෙකං නෙසාදං පක්කොසාපෙත්වා තස්ස සහස්සං දාපෙත්වා ත්වං ඉතොපට්ඨාය අත්තනො කම්මං මා කරි. පුත්තදාරං තෙ අහං පොසෙස්සාමි ත්වං අප්පමත්තො ඛෙමං සරං රක්ඛන්තො මනුස්සෙ පටික්කමාපෙත්වා චතූසු කණ්ණෙසු අභයං ඝොසාපෙත්වා ආගතාගතසකුණෙ මම ආචික්ඛෙය්‍යාසි සුවණ්ණහංසෙසු ආගතෙසු මහන්තං සක්කාරං ලභිස්සසීති තං සමස්සාසෙත්වා ඛෙමං සරං පටිච්ඡාපෙසි.

සො තතො පට්ඨාය රඤ්ඤා වුත්තනයෙනෙව තත්ථ පටිපජ්ජි. ඛෙමං සරං රක්ඛතීති චස්ස ඛෙමනෙසාදොත්වෙව නාමං උදපාදි. තතො පට්ඨාය නානප්පකාරා සකුණා ඔතරිංසු. ඛෙමං නිබ්භයං සරන්ති පරම්පරඝොසෙන නානාහංසා ආගමිංසු. පඨමං තාව තිණහංසා ආගමිංසු තෙසං ඝොසෙන පණ්ඩුහංසා තෙසං ඝොසෙන මනොසිලාහංසා. තෙසං ඝොසෙන සෙතහංසා. තෙසං ඝොසෙන පාකහංසා. තෙසු ආගතෙසු ඛෙමකො රඤ්ඤො ආරොචෙසි දෙව පඤ්චවණ්ණහංසා ආගන්ත්වා සරෙ ගොචරං ගණ්හන්ති පාකහංසානං ආගතත්තා ඉදානි කතිපාහෙන සුවණ්ණහංසා ආගමිස්සන්ති මා චින්තයිත්ථ දෙවාති. තං සුත්වා රාජා අඤ්ඤෙන තත්ථ න ගන්තබ්බං යො ගච්ඡිස්සති හත්ථපාදච්ඡෙජ්ජදණ්ඩ සරවිලොපදණ්ඩ පාපුණිස්සතීති නගරෙ භෙරිං චරාපෙසි.

තතො පට්ඨාය තත්ථ කොචි න ගච්ඡති චිත්තකූටස්ස පන අවිදූරෙ කඤ්චනගුහාය පාකහංසා වසන්ති. තෙ මහබ්බලා ධතරට්ඨකුලෙන සදිසං තෙසං සරීරවණ්ණොව විසෙසො පාකහංසරඤ්ඤො පන ධීතා සුවණ්ණවණ්ණා අහොසි. සො තං ධතරට්ඨමහිස්සරස්ස අනුරූපාති තස්ස පාදපරිචාරිකං කත්වා පෙසෙසි. සා තස්ස පියා අහොසි මනාපා තෙනෙව කාරණෙන තානි ද්වෙ හංසකුලානි අඤ්ඤමඤ්ඤං විස්සාසිකානි ජාතානි.

අථෙකදිවසං බොධිසත්තස්ස පරිවාරහංසා පාකහංසෙ පුච්ඡිංසු තුම්හෙ ඉමෙ දිවසෙ කහං ගොචරං ගණ්හථාති. මයං බාරාණසිතො අවිදූරෙ ඛෙමසරෙ ගොචරං ගණ්හාම තුම්හෙ පන කුහිං ආහිණ්ඩථ සො හි සරො රමණීයො නානාසකුණසමාකිණ්ණො පඤ්චපදුමසඤ්ඡන්නො නානාධඤ්ඤඵලසඤ්ඡන්නො නානප්පකාරභමරරුදිතකූජිතො චතූසු කණ්ණෙසු නිච්චප්පවත්තඅභයඝොසනො කොචි තං උපසඞ්කමිතුං සමත්ථො නාම නත්ථි පගෙව අඤ්ඤං උපද්දවං කාතුං එවරූපො සො සරොති ඛෙමං සරං වණ්ණයිංසු. තෙ තෙසං වචනං සුත්වා බාරාණසීසමීපෙ කිර එවරූපො ඛෙමො නාම සරො අත්ථි පාකහංසා තත්ථ ගන්ත්වා ගොචරන්ති ගණ්හන්ති තුම්හෙපි ධතරට්ඨමහිස්සරස්ස ආරොචෙථ සචෙ අනුජානාති මයම්පි තත්ථ ගන්ත්වා ගොචරං ගණ්හෙය්‍යාමාති සුමුඛස්ස කථෙසුං. සුමුඛො රඤ්ඤො ආරොචෙසි.

සො චින්තෙසි මනුස්සා නාම බහුමායා උපායකුසලා භවිතබ්බමෙත්ථ කාරණෙන එත්තකං කාලං එස සරො නත්ථි ඉදානි අම්හාකං ගහණත්ථාය කතො භවිස්සතීති සො සුමුඛං ආහ මා තෙ තත්ථ ගමණං

රුච්චතු න සො සරෙ තෙහි සුධම්මතාය කතො අම්හාකං ගහණත්ථං කතො මනුස්සා නාම ඛරමන්තා උපායකුසලා තුම්හෙ සකෙයෙව ගොචරෙ චරථාති. සුවණ්ණහංසා ඛෙමං සරං ගන්තුකාමම්හාති දුතියම්පි තතියම්පි සුමුඛස්ස ආරොචෙසුං. සො තෙසං ගන්තුකාමතං මහාසත්තස්ස ආරොචෙසි. අථ මහාසත්තො මම ඤාතකා මං නිස්සාය මා කිලමන්තු තෙනහි ගච්ඡාමාති නවුතිසහස්සහංසපරිවුතො තත්ථ ගන්ත්වා ගොචරං ගහෙත්වා හංසකීළං කීළිත්වා චිත්තකූටමෙව පච්චාගමි. ඛෙමකො තෙසං චරිත්වා ගතකාලෙ ගන්ත්වා තෙසං ආගතභාවං රඤ්ඤො ආරොචෙසි.

රාජා තුට්ඨචිත්තො හුත්වා සම්ම ඛෙම එකං වා ද්වෙ වා ගණ්හිතුං වායම මහන්තං තෙ යසං දස්සාමීති වත්වා පරිබ්බයං දත්වා උය්‍යොජෙසි. සො තත්ථ ගන්ත්වා වාටිපඤ්ජරෙ නිසීදිත්වා හංසානං චරණට්ඨානං වීමංසි. බොධිසත්තා නාම නිල්ලොලුප්පචාරිනො හොන්ති තස්මා මහාසත්තො ඔතිණ්ණට්ඨානතො පට්ඨාය සපදානං සාලිං ඛාදන්තො අගමාසි. සෙසා ඉතොචිතොච ඛාදන්තා විචරිංසු. අථ ලුද්දපුත්තො අයං හංසො නිල්ලොලුප්පචාරී ඉමං බන්ධිතුං වට්ටතීති චින්තෙත්වා පුන දිවසෙ හංසෙසු සරං අනොතිණ්ණෙසුයෙව වාටිපඤ්ජරෙ නිසින්නො තං ඨානං ගන්ත්වා අවිදූරෙ පඤ්ජරෙ අත්තානං පටිච්ඡාදෙත්වා ඡිද්දෙන ඔලොකෙන්තො අච්ඡි.

තස්මිං ඛණෙ මහාසත්තො නවුතිහංසසහස්සපරිවුතො හිය්‍යො ඔතිණ්ණට්ඨානෙයෙව ඔතරිත්වා ඔධියං නිසීදිත්වා ඛාදන්තො පායාසි. නෙසාදො පඤ්ජරෙ ඡිද්දෙන ඔලොකෙන්තො තස්ස රූපග්ගප්පත්තං අත්තභාවං දිස්වා අයං හංසො සකටප්පමාණසරීරො සුවණ්ණවණ්ණො තීහි රත්තරාජීහි ගීවාය පරික්ඛිත්තො තිස්සො රාජියො ගලෙන ඔතරිත්වා උදරන්තරෙන ගතා තිස්සො පච්ඡාභාගෙන නිබ්බිජ්ඣිත්වා ගතා රත්තකම්බලසුත්තසික්කාය ඨපිතකඤ්චනක්ඛන්ධො විය අතිරොචති ඉමිනා එතෙසං රඤ්ඤො භවිතබ්බං ඉමමෙව ගණ්හිස්සාමීති චින්තෙසි.

හංසරාජාපි බහුං ගොචරං චරිත්වා හංසගණපරිවුතො චිත්තකූටමෙව අගමාසි. ඉමිනා නියාමෙන ඡ දිවසෙ ගොචරං ගණ්හි. සත්තමෙ දිවසෙ ඛෙමකො කාළඅස්සවාළමයං දළ්හං මහාරජ්ජුං වට්ටෙත්වා යට්ඨියා පාසං කත්වා ස්වෙ හංසරාජා ඉමස්මිං ඔකාසෙ ඔතරිස්සතීති තක්කෙන්තො ඤත්වා අන්තො උදකෙ යට්ඨිපාසං ඔඩ්ඩි. පුන දිවසෙ හංසරාජා ඔතරන්තො පාදං පාසෙ පවෙසෙන්තොයෙව ඔතරි. අථස්ස පාසො පාදං අයපට්ටකෙන බන්ධන්තො විය ආබන්ධිත්වා ගණ්හි. සො ඡින්දිස්සාමි නන්ති වෙගං ජනෙත්වා කඩ්ඪිත්වා පොථෙසි. පඨමවාරෙ සුවණ්ණවණ්ණං චම්මං ඡිජ්ජි. දුතියවාරෙ කම්බලවණ්ණමංසං ඡිජ්ජි. තතියවාරෙ නහාරුං ඡිජ්ජි. චතුත්ථවාරෙ පනස්ස පාදෙ ඡිජ්ජෙය්‍යුං රඤ්ඤො පන හීනඞ්ගතා නාම අනනුච්ඡවිකාති න වායාමං අකාසි. බලවවෙදනා පවත්තිංසු.

සො චින්තෙසි 'චාහං බද්ධරවං රවිස්සාමි ඤාතකා මෙ උත්‍රස්තා හුත්වා ගොචරං අගහෙත්වා ඡාතජ්ඣත්තාව පලායන්තා සමුද්දෙ පතිස්සන්තීති සො වෙදනං අධිවාසෙත්වා පාසං වසෙ වත්තෙත්වා සාලි චරන්තොවිය හුත්වා තෙසං යාවදත්ථං චරිත්වා හංසකීළං කීළනකාලෙ මහන්තෙන සද්දෙන බද්ධරවං රවි. තං සුත්වා හංසා පුරිමනයෙනෙව පක්කමිංසු. සුමුඛොපි හෙට්ඨාවුත්තනයෙනෙව චින්තෙත්වා විචිනිත්වා තීසු කොට්ඨාසෙසු මහාසත්තං අදිස්වා අද්ධා තස්සෙව තං භයං උප්පන්නන්ති නිවත්තිත්වා මාභායි මහාරාජ අහං මම ජීවිතං පරිච්චජිත්වා තුම්හෙ මොචෙස්සාමීති වදන්තො ඔතරිත්වා මහාසත්තං අස්සාසෙන්තො පඞ්කපිට්ඨෙ නිසීදි. මහාසත්තො නවුතියා හංසසහස්සෙසු මං ඡඩ්ඩෙත්වා පලාතෙසු අයං එකකොව ආගතො කින්නුඛො ලුද්දපුත්තස්ස ආගතකාලෙ මං ඡඩ්ඩෙත්වා පලායිස්සති උදාහු නොති වීමංසනවසෙන ලොහිතමක්ඛිතො පාසලට්ඨියං ඔලම්බන්තොයෙව තිස්සො ගාථා අභාසි.

එතෙ හංසා පක්කමන්ති වක්කඞ්ගා භයමෙරිතා,
හරිත්තච හෙමවණ්ණ කාමං සුමුඛ පක්කම.

ඔහාය මං ඤාතිගණා එකං පාසවසං ගතං,
අනපෙක්ඛමානා ගච්ඡන්ති කිං එකො අවහීයසි.

පතෙව පතතං සෙට්ඨ නත්ථි බද්ධෙ සහායතා,
මා අනීඝාය හාපෙසි කාමං සුමුඛ පක්කමාති.

තත්ථ **භයමෙරිතා**ති භයෙන එරිතා භයට්ටිතා භයචලිතා. තතියපදෙ හරීතිපි හෙමන්තිපි සුවණ්ණස්සෙව නාමං සොපි හරිත්තච තාය හෙමවණ්ණො තෙන තං එවං ආලපති. **සුමුඛා**ති සුන්දරමුඛ. **අනපෙක්ඛමානා**ති තව ඤාතයො අනොලොකෙන්තා නිරාලයා හුත්වා. **පතෙවා**ති උප්පතාහියෙව. **මා අනීඝායා**ති ඉතො ගන්ත්වා පත්තබ්බාය නිද්දුක්ඛභාවාය විරියං මා හාපෙසි.

තං සුත්වා සුමුඛො අයං හංසරාජා මම භාවං න ජානාති අනුප්පියභාණිමිත්තොති මං සල්ලක්ඛෙති සසිනෙහභාවමස්ස දස්සෙස්සාමීති චතස්සො ගාථා අභාසි.

නාහං දුක්ඛපරෙතොති ධතරට්ඨ තවං ජහෙ,
ජීවිතං මරණං වා මෙ තයා සද්ධිං භවිස්සති.

නාහං දුක්ඛපරෙතොති ධතරට්ඨ තවං ජහෙ,
න මං අනරියසංයුත්තෙන කම්මෙන යොජෙතුමරහසි.

සකුමාරො සඛා ත්‍යස්මි සචිත්තෙ වස්මි තෙ ඨිතො,
ඤාතො සෙනාපති ත්‍යාහං හංසානං පවරුත්තම.

කථං අහං විකත්ථිස්සං ඤාතිමජ්ඣෙ ඉතො ගතො,
තං හිත්වා පතතං සෙට්ඨ කින්ත වක්ඛාමිතො ගතො,
ඉධ පාණං චජිස්සාමි නානරියං කාතුමුස්සහෙති.

තත්ථ **නාහ**න්ති අහං මහාරාජ කායිකචෙතසිකදුක්ඛෙන ඵුට්ඨොපි තං න ජහාමි. **අනරියසංයුත්තෙනා**ති මිත්තදූභිකෙහි අහිරිකෙහි කතඤ්ඤුතාය අනරියභාවෙන සංයුත්තෙන. **කම්මන්**ති තං ජහිත්වා පක්කමනකම්මං. **සකුමාරො**ති එකදිවසෙයෙව පටිසන්ධිං ගහෙත්වා එකදිවසෙ අණ්ඩකොසං පදාලෙත්වා එකතොවඩ්ඪිතකුමාරොති අත්ථො. **සඛා ත්‍යස්මී**ති අහං තෙ දක්ඛිණක්ඛිසමො පියසහායො. **සචිත්තෙනා**ති තව සකෙ චිත්තෙ අහං ඨිතො තව වසෙ වත්තාමි තයි ජීවන්තෙ ජීවාමීති අත්ථො. **සඤ්චිත්තෙනා**තිපි පාඨො. තව චිත්තෙ අහං සණ්ඨිතො සුට්ඨු ඨිතොති අත්ථො. **ඤාතො**ති සබ්බහංසානං අන්තරෙ සඤ්ඤාතො. **විකත්ථිස්ස**න්ති කුහිං හංසරාජාති පුච්ඡිතො අහං කින්ති කථෙස්සාමි. **කිං සො වක්ඛාමී**ති තව පවත්තිං පුච්ඡන්තෙ හංසගණෙ කිං වක්ඛාමි.

එවං සුමුඛෙන චතූහි ගාථාහි සීහනාදෙ නදිතෙ තස්ස ගුණං පකාසෙන්තො මහාසත්තො ආහ.

එසො හි ධම්මො සුමුඛ යං ත්වං අරියපථෙ ඨිතො,
යො භත්තාරං සඛාරං මං න පරිච්චත්තුමුස්සහෙ.

තං හි මෙ පෙක්ඛමානස්ස භයං න ත්වෙව ජායති,
අධිගච්ඡසි ත්වං මය්හං එවං භූතස්ස ජීවිතන්ති.

තත්ථ **ධම්මො**ති එස පොරාණකපණ්ඩිතානං සභාවො. **භත්තාරං සඛාර**න්ති සාමිකට්ඨෙන සහායට්ඨෙන සමානං. **භය**න්ති චිත්තුත්‍රාසො මය්හං න ජායති චිත්තකූටපබ්බතෙ හංසගණමජ්ඣෙ ඨිතො විය හොමි. **මය්හ**න්ති මම ජීවිතං මං ලභාපෙස්සසි.

එවං තෙසං කථෙන්තානං ලුද්දපුත්තො සරපරියන්තෙ ඨිතො හංසෙ තීහි ඛණ්ඩෙහි පලායන්තෙ දිස්වා කින්නුඛොති පාසට්ඨානං ඔලොකෙන්තො බොධිසත්තං පාසලට්ඨියං ඔලම්බන්තං දිස්වා සඤ්ජාතසොමනස්සො කච්ඡං බන්ධිත්වා මුග්ගරං ගහෙත්වා කප්පුට්ඨානග්ගිවිය අවත්ථරමානො පණ්හියා අක්කන්තකලලෙ උපරි සීසෙන ගන්ත්වා පුරතො පතන්තෙන වෙගෙන උපසඞ්කමි.

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

ඉච්චෙව මන්තයන්තානං අරියානං අරියවුත්තිනං,
දණ්ඩමාදාය නෙසාදො ආපදී තුරිතො භුසං.

තමාපතන්තං දිස්වාන සුමුඛො අපරිබ්‍රෑහයි,
අට්ඨාසි පුරතො රඤ්ඤො හංසො විස්සාසයං ව්‍යථං.

මා භායි පතතං සෙට්ඨ නහි භායන්ති තාදිසා,
අහං යොගං පයුඤ්ජිස්සං යුත්තං ධම්මූපසංහිතං,
තෙන පරියාපදානෙන ඛිප්පං පාසා පමොක්ඛසීති.

තත්ථ **අරියවුත්තින**න්ති අරියාචාරෙ වත්තමානානං. **භුස**න්ති දළ්හං බලවං. **අපබ්බ්‍රූහයී**ති අනන්තරගාථායං ආගතං මාභායීති වචනං භණන්තො අබ්බ්‍රූහෙසි මහාසද්දං නිච්ඡාරෙසි. **අට්ඨාසී**ති සචෙ නෙසාදො රාජානං පහරිස්සති අහං පහාරං පටිච්ඡිස්සාමීති ජීවිතං පරිච්චජිත්වා පුරතො අට්ඨාසි. **විස්සාසය**න්ති විස්සාසෙන්තො. **ව්‍යථ**න්ති ව්‍යථිතං භීතං රාජානං මාභායීති ඉමිනා වචනෙන විස්සාසෙන්තො. **තාදිසා**ති තුම්හාදිසා ඤාණවිරියසම්පන්නා. **යොග**න්ති විරියයොගං. **යුත්ත**න්ති අනුච්ඡවිකං. **ධම්මූපසංහිත**න්ති කාරණනිස්සිතං. **තෙන පරියාපදානෙනා**ති තෙන මයා පයුත්තෙන යොගෙන පරිසුද්ධෙන **පමොක්ඛසී**ති මුච්චිස්සසි.

එවං සුමුඛො මහාසත්තං අස්සාසෙත්වා ලුද්දපුත්තස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා මධුරං මානුසිං වාචං නිච්ඡාරෙන්තො සම්ම ත්වං කොනාමොසීති පුච්ඡිත්වා සුවණ්ණවණ්ණහංසරාජ අහං ඛෙමකො නාමාති වුත්තෙ සම්ම ඛෙම තයා ඔඩ්ඩිතවාලපාසෙ යො වා සො වා හංසො බද්ධොති සඤ්ඤං මාකරි. නවුතියා හංසසහස්සානං පවරො ධතරට්ඨහංසරාජා තෙ පාසෙ බද්ධො ඤාණවා සීලාචාරසම්පන්නො සඞ්ගාහකපක්ඛෙ ඨිතො නායං මාරෙතුං යුත්තො අහං තව ඉමිනා කත්තබ්බං කිච්චං කරිස්සාමි අහං හි එතස්සත්ථාය අත්තනො ජීවිතං පරිච්චජාමි සචෙ ත්වං එතස්ස පත්තානි ගණ්හිතුකාමො මම පත්තානි ගණ්හ අථොපි චම්මමංසන්හාරුඅට්ඨීනං අඤ්ඤතරං ගණ්හිතුකාමො මමෙව සරීරතො ගණ්හ. අථ නං කීළාහංසං කාතුකාමොසි මඤ්ඤෙව කර ජීවන්තමෙව විකිණිත්වා ධනං උප්පාදෙතුකාමො මං විකිණිත්වා උප්පාදෙහි මා එවං ඤාණාදිගුණයුත්තං අවධි සචෙ හි වධිස්සසි නිරයාදීහි න මුච්චිස්සසීති තං නිරයභයෙන සන්තජ්ජෙත්වා අත්තනො මධුරකථං ගණ්හාපෙත්වා පුන බොධිසත්තස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා අස්සාසෙන්තො අට්ඨාසි.

නෙසාදො තස්ස කථං සුත්වා අයං තිරච්ඡානගතො සමානො මනුස්සෙහිපි කාතුං අසක්කරූපං කරොති මනුස්සාපිහි එවං මිත්තධම්මෙ ඨාතුං න සක්කොන්ති. අහො එස ඤාණසම්පන්නො මධුරකථො ධම්මිකොති සකලසරීරං පීතිසොමනස්සපුණ්ණං කත්වා පහට්ඨලොමො දණ්ඩං ඡඩ්ඩෙත්වා සිරසි අඤ්ජලිං පතිට්ඨාපෙත්වා සූරියං නමස්සන්තො විය සුමුඛස්ස ගුණං කිත්තෙන්තො අට්ඨාසි. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

තස්ස තං වචනං සුත්වා සුමුඛස්ස සුභාසිතං,
පහට්ඨලොමො නෙසාදො අඤ්ජලිස්ස පණාමයි.

න මෙ සුතං වා දිට්ඨං වා භාසන්තො මානුසිං දිජො,
අරියං බ්‍රුවානො වක්කඞ්ගො චජන්තො මානුසිං ගිරං.

කින්නු තායං දිජො හොති මුත්තො බද්ධං උපාසසි,
ඔහාය සකුණා යන්ති කිං එකො අවහීයසීති.

තත්ථ **අඤ්ජලිස්සාති** අඤ්ජලිං අස්ස. **න මෙති** ගාථායස්ස ථුතිං කාරෙති. තත්ථ **මානුසින්ති** මනුස්ස වාචං. **අභියන්ති** සුන්දරං නිග්ඝොසං. **වජ්ජෙන්තොති** විස්සජ්ජෙන්තො. ඉදං වුත්තං හොති– සම්ම ත්වං දිජො සමානො අජ්ජ මයා මානුසිං වාචං භාසන්තො නිග්ඝොසං බ්‍රුවානො මානුසිං ගිරං වජ්ජෙන්තො පච්චක්ඛතො දිට්ඨො ඉතො පුබ්බෙ පන ඉදං අච්ඡරියං මයා නෙව සුතං න දිට්ඨන්ති. **කිංනු තායන්ති** යං එතං ත්වං උපාසසි කින්නු තෙ අයං හොති.

එවං තුට්ඨචිත්තෙන නෙසාදෙන පුට්ඨො අයං මුදුකො ජාතො ඉදානි මස්ස හිය්‍යොසොමත්තාය මුදුභාවත්ථං මම ගුණං **දස්සෙස්සාමීති** චින්තෙත්වා ආහ.

රාජා මෙසො දිජාමිත්ත සෙනාපච්චස්ස කාරයිං,
තමාපදෙ පරිච්චත්තුං නුස්සහෙ විහගාධිපං.

මහාගණාය භත්තා මෙ මා එකො ව්‍යසනං අගා,
තථා තං සම්ම නෙසාද භත්තායං අභිතොරමෙති.

තත්ථ **නුස්සහෙති** න සමත්ථොම්හි. **මහාගණායාති** මහතො හංසගණස්ස. **මා එකොති** මාදිසෙ සෙවකෙ විජ්ජමානෙ මා එකකො ව්‍යසනං අගා. **තථාති** යථාහං වදාමි තථා තං. **සම්මාති** වයස්ස. **භත්තායං අභිතො රමෙති** භත්තා අයං මම අහමස්ස අභිතො රමෙ සන්තිකෙ රමාමි න උක්කණ්ඨාමි.

නෙසාදො තං තස්ස ධම්මනිස්සිතං මධුරකථං සුත්වා සොමනස්සප්පත්තො පහට්ඨලොමො සචාහං එතං සීලාදිගුණයුත්තං හංසරාජානං වධිස්සාමි චතූහි අපායෙහි න මුච්චිස්සාමි රාජා මං යදිච්ඡති තං කාරෙතු අහමෙතං සුමුඛස්ස දායං කත්වා විස්සජ්ජෙස්සාමීති චින්තෙත්වා ගාථමාහ.

අරියවත්තසි වක්කඞ්ග යො පිණ්ඩමපචායසි,
චජාමි තෙ තං භත්තාරං ගච්ඡථූභො යථා සුඛන්ති.

තත්ථ **අරියවත්තසීති** මිත්තධම්මරක්ඛණසඞ්ඛාතෙන ආචාර අරියාතඃ වත්තෙන සමන්නාගතො. **පිණ්ඩමපචායසීති** භත්තුසන්තිකා ලද්ධං පිණ්ඩං පූජෙසි. **ගච්ඡථූභොති** ද්වෙපි ජනා අස්සුමුඛෙ ඤාතිසඞ්ඝෙ භාසයමානා යථාසුඛං ගච්ඡථ.

එවං වත්වා නෙසාදො මුදුචිත්තෙන මහාසත්තං උපසඞ්කමිත්වා යට්ඨිං නාමෙත්වා පඞ්කපිට්ඨෙ නිසීදාපෙත්වා පාසයට්ඨිං මොචෙත්වා උක්ඛිපිත්වා සරතො නීහරිත්වා තරුණදබ්බතිණපිට්ඨෙ නිසීදාපෙත්වා පාදෙ බද්ධපාසං සණිකං මොචෙත්වා මහාසත්තෙ සිනෙහං පච්චුපට්ඨපෙත්වා මෙත්තචිත්තෙන උදකං ආදාය ලොහිතං පුඤ්ඡිත්වා පුනප්පුන පරිමජ්ජි. අථස්ස මෙත්තානුභාවෙන සිරාය සිරං මංසෙන මංසං චම්මෙන චම්මං ඝටිතං පාදො පාකතිකො අහොසි ඉතරෙන

නිබ්බිසෙසො. බොධිසත්තො සුඛප්පත්තො හුත්වා පකතිභාවෙන නිසීදි. සුමුඛො අත්තානං නිස්සාය රඤ්ඤො සුඛිතභාවං දිස්වා සඤ්ජාත සොමනස්සො චින්තෙසි ඉමිනා අම්හාකං මහාඋපකාරො කතො අම්හෙහි එතස්ස කතං නාම නත්ථි සචෙ හෙස රාජරාජමහාමත්තානං අත්ථාය අම්හෙ ගණ්හි තෙසං සන්තිකා ගන්ත්වා බහුං ධනං ලභිස්සති. සචෙ අත්තනො අත්ථාය ගණ්හි අම්හෙ වික්කිණිත්වා ධනං ලභිස්සතෙව පුච්ඡිස්සාමි තාව නන්ති අථ නං උපකාරං කාතුකාමතාය පුච්ඡන්තො ආහ.

සචෙ අත්තප්පයොගෙන ඔහිතො හංසපක්ඛිනං,
පටිගණ්හාම තෙ සම්ම එතං අභයදක්ඛිණං.

නො චෙ අත්තප්පයොගෙන ඔහිතො හංසපක්ඛිනං,
අනිස්සරො මුඤ්චමම්හෙ ථෙය්‍යං කයිරාසි ලුද්දකාති.

තත්ථ **සචෙති** සම්ම නෙසාද සචෙ තයා අත්තනො පයොගෙන අත්තනො අත්ථාය හංසානඤ්චෙව සෙසපක්ඛීනඤ්ච පාසො ඔඩ්ඩිතො. **අනිස්සරොති** අනිස්සරො හුත්වා අම්හෙ මුඤ්චන්තො යෙනාසි ආණත්තො තස්ස සන්තකං ගණ්හන්තො ථෙය්‍යං කයිරාසි.

තං සුත්වා නෙසාදො නාහං තුම්හෙ අත්තනො අත්ථාය ගණ්හිං බාරාණසිරඤ්ඤො පන සංයමෙන ගණ්හාපිතොම්හීති වත්වා දෙවියා දිට්ඨ සුපිනතො පට්ඨාය යාව රඤ්ඤො තෙසං ආගතභාවං සුත්වා සම්ම ඛෙම එකං වා ද්වෙ වා හංසෙ ගණ්හිතුං වායම මහන්තං තෙ යසං දස්සාමීති වත්වා පරිබ්බයං දත්වා උය්‍යොජිතභාවො තාව සබ්බං පවත්තිං ආරොචෙසි. තං සුත්වා සුමුඛො ඉමිනා නෙසාදෙන අත්තනො ජීවිතං අගණෙත්වා අම්හෙ විස්සජ්ජෙන්තෙන දුක්කරං කතං සචෙ මයං ඉතොව චිත්තකූටං ගමිස්සාම නෙව ධතරට්ඨරඤ්ඤො පඤ්ඤානුභාවො න මය්හං මිත්ත ධම්මො පාකටො භවිස්සති න ලුද්දපුත්තො මහන්තං යසං ලච්ඡති න රාජා පඤ්චසු සීලෙසු පතිට්ඨාති න දෙවියා මනොරථො මත්ථකං පාපුණිස්සතීති චින්තෙත්වා සම්ම එවං සන්තෙ අම්හෙ විස්සජ්ජෙතුං න ලභසි. රඤ්ඤො නො දස්සෙහි සො අම්හෙ යථා රුචිං කරිස්සතීති ඉමමත්ථං පකාසෙන්තො–

යස්ස ත්වං භතකො රඤ්ඤො කාමං තස්සෙව පාපය,
තත්ථ සංයමනො රාජා යථාභිඤ්ඤං කරිස්සතීති.

ගාථමාහ.

තත්ථ **තස්සෙවාති** තස්සෙව සන්තිකං නෙහි. **තත්ථාති** තස්මිං නිවෙසනෙ. **යථාභිඤ්ඤන්ති** යථාධිප්පායං යථාරුචිං.

තං සුත්වා නෙසාදො මා වො භද්දන්තා රාජදස්සනං රුච්චි. රාජානො නාම සප්පටිභයා කෙළිහංසෙ වා වො කරෙය්‍යුං මාරෙය්‍යුං වාති ආහ. අථ නං සුමුඛො සම්ම ලුද්ද මා අම්හාකං චින්තයි අහං තාදිසස්ස කක්ඛළස්ස ධම්මකථාය මද්දවං ජනෙසිං රඤ්ඤො කින්නු

න ජනෙස්සාමි රාජානො හි පණ්ඩිතා සුභාසිතඤ්ඤූ ඛිප්පං නො රඤ්ඤො සන්තිකං නෙහි භායන්තොව මා බන්ධෙනසි. පුප්ඵපඤ්ජරෙ නිසීදාපෙත්වා නෙහි පුප්ඵපඤ්ජරඤ්ච කාරෙන්තො ධතරට්ඨස්ස මහන්තං සෙතපදුමසඤ්ඡන්නං මම ඛුද්දකං රත්තපදුමසඤ්ඡන්නං කත්වා ධතරට්ඨං පුරතො මං පච්ඡතො නීචතරං කත්වා ආදාය ඛිප්පං නෙත්වා රඤ්ඤො දස්සෙහීති ආහ. සො තස්ස වචනං සුත්වා සුමුඛො රාජානං දිස්වා මම මහන්තං යසං දාපෙතුකාමො භවිස්සතීති සඤ්ජාතසොමනස්සො මුදූහි ලතාහි පඤ්ජරෙ කත්වා පදුමෙහි ඡාදෙත්වා වුත්තනයෙන තෙ ගහෙත්වා අගමාසි.

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

ඉච්චෙව වුත්තො නෙසාදො හෙමවණ්ණෙ හරිත්තචෙ,
උභො හත්ථෙහි සඞ්ගය්හ පඤ්ජරෙ අජ්ඣවොදහි.

තෙ පඤ්ජරගතෙ පක්ඛී උභො භස්සරවණ්ණිනෙ,
සුමුඛං ධතරට්ඨඤ්ච ලුද්දො ආදාය පක්කමීති.

තත්ථ **අජ්ඣවොදහීති** ඔදහි ඨපෙසි. **භස්සරවණ්ණිනෙති** පභාසම්පන්නවණ්ණෙ.

එවං ලුද්දස්ස තෙ ආදාය පක්කමනකාලෙ ධතරට්ඨහංසො පාකරාජහංසධීතරං අත්තනො භරියං සරිත්වා සුමුඛං ආමන්තෙත්වා කිලෙසවසෙන විලපි.

තමත්ථං ආවිකරොන්තො සත්ථා ආහ.

හරිය්‍යමානො ධතරට්ඨො සුමුඛං එතදබ්‍රවි,
බාළ්හං භායාමි සුමුඛ සාමාය ලක්ඛණූරුයා,
අස්මාකං වධමඤ්ඤාය අථත්තානං වධිස්සති.

පාකහංසා ච සුමුඛ සුහෙමා හෙමසුත්තචා,
කොඤ්චී සමුද්දතීරෙව කපණා නූන රුච්ඡතීති.

තත්ථ **භායාමීති** මරණං භායාමි. **සාමායාති** සුවණ්ණවණ්ණාය. **ලක්ඛණූරුයාති** ලක්ඛණසම්පන්නඌරුයා. **වධමඤ්ඤායාති** වධං ජානිත්වා මාරිතාතිසඤ්ඤා හුත්වා. **වධිස්සතීති** කිං මෙ පියසාමිකෙ මතෙ ජීවිතෙනාති මරිස්සති. **පාකහංසාති** පාකහංසරාජධීතා. **සුහෙමාති** එවං නාමිකා. **හෙමසුත්තචාති** හෙමසදිසසුන්දරත්තචා. **රුච්ඡතීති** යථා ලොණී සඞ්ඛාතං සමුද්දං ඔතරිත්වා මතෙ පතිම්හි කොඤ්චසකුණිකා කපණා රොදති එවං නූන රොදිස්සති.

තං සුත්වා සුමුඛො අයං හංසො අඤ්ඤෙ ඔවදිතුං යුත්තො මාතුගාමං නිස්සාය කිලෙසවසෙන විලපති උදකස්ස ආදිත්තකාලො විය වතියා උට්ඨාය කෙදාරඛාදනකාලො විය ජාතො යන්නූනාහං අත්තනො බලෙන මාතුගාමස්ස දොසං පකාසෙත්වා එතං සඤ්ඤාපෙය්‍යන්ති චින්තෙත්වා ආහ.

එවං මහන්තො ලොකස්ස අප්පමෙය්‍යො මහාගණී,
එකිත්ථිමනුසොචෙය්‍ය න ඉදං පඤ්ඤවතොමිව.

වාතො ච ගන්ධමාදෙති උභයං ඡෙකපාපකං,
බාලො ආමකපක්කං ච ලොලො අන්ධොව ආමිසං.

අවිනිච්ඡයඤ්ඤු අත්ථෙසු මන්දොව පටිභාසි මං,
කිච්චාකිච්චං න ජානාසි සම්පත්තො කාලපරියායං.

අඩ්ඪුම්මත්තො උදීරෙසි යො සෙය්‍යා මඤ්ඤසිත්ථියො,
බහුසාධාරණා හෙතා සොණ්ඩානංව සුරාඝරං.

මායා චෙසා මරීචී ච සොකො රොගො චුපද්දවො,
ඛරා ච බන්ධනා චෙතා මච්චුපාසො ගුහාසයො.
තාසු යො විස්සසෙ පොසො සො නරෙසු නරාධමොති.

තත්ථ **මහන්තොති** මහන්තත්තා සමානො. **ලොකස්සාති** හංසලොකස්ස. **අප්පමෙය්‍යොති** ගුණෙහි මෙතුං අසක්කුණෙය්‍යො. **මහාගණීති** මහන්තෙන ගණෙන සමන්නාගතො ගණසත්ථා. **එකිත්ථින්ති** එවරූපො භවං එකිත්ථිං අනුසොචෙය්‍ය. **ඉදං** අනුසොචනං **න පඤ්ඤවතොමිව** තෙනාහං අජ්ජ තං බාලොති මඤ්ඤාමීති අධිප්පායෙනෙවමාහ. **ආදෙතීති** ගණ්හාති. **ඡෙකපාපකන්ති** සුන්දරාසුන්දරං. **ආමකපක්කන්ති** ආමකඤ්ච පක්කඤ්ච. **ලොලොති** රසලොලො. **ඉදං වුත්තං හොති**- මහාරාජ යථා නාම වාතො පදුමසරාදීනි පහරිත්වා සුගන්ධම්පි සඞ්කාරට්ඨානාදීනි පහරිත්වා දුග්ගන්ධම්පීති උභයං ඡෙකපාපකං ගන්ධං ආදියති. යථා ච බාලො කුමාරකො අම්බජම්බුනං හෙට්ඨා නිසින්නො හත්ථං පසාරෙත්වා පණීතාපණීතං ආමකං පක්කම්පි ඵලං ගහෙත්වා ඛාදති යථා ච රසලොලො අන්ධො භත්තෙන උපනීතෙ යං කිඤ්චි සමක්ඛිකම්පි නිම්මක්ඛිකම්පි ආමිසං ආදියති. එවං ඉත්ථියො නාම කිලෙසවසෙන අඩ්ඪම්පි දුග්ගතම්පි කුලීනම්පි අකුලීනම්පි අභිරූපම්පි විරූපම්පි ගණ්හන්ති භජන්ති නාසානං වාතාදිසදිසානං පාපධම්මානං ඉත්ථීනං කිං කාරණා විප්පලපසි මහාරාජාති. **අත්ථෙසූති** කාරණාකාරණෙ. **මන්දොති** අන්ධබාලො. **පටිභාසි මන්ති** මම උපට්ඨාසි. **කාලපරියායන්ති** එවරූපං මරණකාලං පත්තො ඉමස්මිං කාලෙ ඉදං කත්තබ්බං ඉදං න කත්තබ්බං ඉදං වත්තබ්බං ඉදං න වත්තබ්බන්ති න ජානාසි දෙවාති. **අඩ්ඪුම්මත්තොති** අඩ්ඪමත්තකො මඤ්ඤෙ හුත්වා. **උදීරෙසීති** යථා සුරං පිවිත්වා නාතිමත්තො පුරිසො යං වා තං වා ලපති එවං ලපසීති අත්ථො. **සෙය්‍යාති** වරා උත්තමා. **මායා චෙසාති** ආදීසු දෙව ඉත්ථියො නාමෙතා වඤ්චනට්ඨෙන මායා අගය්හුපගට්ඨෙන **මරීචි**. සොකාදීනං පච්චයත්තා. **සොකො රොගො චුපද්දවොති** රොගාදි අනෙකප්පකාරෙ උපද්දවෙ කොධාදීහි ථද්ධභාවෙන **ඛරා**. තා නිස්සාය අන්දුබන්ධනාදීහි බන්ධනතො **බන්ධනා චෙතා** ඉත්ථී නාම සරීරගුහායං වසන්තකම්මච්චු නාම එතා දෙවාති. කාමහෙතු කාමනිදානං කාමාධිකරණං කාමානමෙව හෙතු රාජානො චොරං ගහෙත්වාති[a] සුත්තනයෙන අත්ථො දීපෙතබ්බො.

---

a, මහාදුක්ඛක්ඛන්ධසුත්ත. මජ්ඣිමනිකාය.

තතො ධතරට්ඨො මාතුගාමෙ පටිබද්ධචිත්තතාය ත්වං මාතුගාමස්ස ගුණං න ජානාසි පණ්ඩිතා එව එතං ජානන්ති න එතා ගරහිතබ්බාති දීපෙන්තො ආහ.

යං වුද්ධෙහි උපඤ්ඤාතං කො තං නින්දිතුමරහති,
මහාභූතිත්ථියො නාම ලොකස්මිං උදපජ්ජිසුං.

ඛිඩ්ඩා පණිහිතා ත්‍යාසු රති ත්‍යාසු පතිට්ඨිතා,
බීජානි ත්‍යාසු රූහන්ති යදිදං සත්තා පජායරෙ,
තාසු කො නිබ්බිදෙ පොසො පාණමාසජ්ජ පාණිභි.

ත්වමෙව නාඤ්ඤං සුමුඛ ථීනං අත්ථෙසු යුඤ්ජසි,
තස්ස ත්‍යජ්ජ භයෙ ජාතෙ භීතෙන ජායතෙ මති.

සබ්බො හි සංසයං පත්තො භයං භීරු තිතික්ඛති,
පණ්ඩිතා ච මහන්තානො අත්ථෙ යුඤ්ජන්ති දුය්‍යුජෙ.

එතදත්ථාය රාජානො සූරමිච්ඡන්ති මන්තිනං,
පටිබාහති යං සූරො ආපදං අත්තපරියායං.

මා නො අජ්ජ විකන්තිංසු රඤ්ඤො සූදා මහානසෙ,
තථා හි වණ්ණො පත්තානං ඵලං වෙළුංව තං වධි.

මුත්තොපි න ඉච්ඡි උඩ්ඩෙතුං සයං බන්ධං උපාගමි,
සොපජ්ජ සංසයං පත්තො අත්ථං ගණ්හාහි මා මුඛං.

තත්ථ **ඤන්ති** යං මාතුගාමසඞ්ඛාතං වත්ථුං පඤ්ඤවුද්ධෙහි ඤාතං තෙසමෙව පාකටං න බාලානං. **මහාභූතාති** මහාගුණා මහානිසංසා. **උදපජ්ජිසූති** පඨමකප්පිකකාලෙ ඉත්ථිලිඞ්ගස්ස පඨමං පාතුභූතත්තා පඨමං නිබ්බත්තාති අත්ථො. **ත්‍යාසූති** සුමුඛ තාසු ඉත්ථීසු කායවචීඛිඩ්ඩාව පණිහිතා ඨපිතා කාමගුණරතිච පතිට්ඨිතා. **බීජානීති** බුද්ධපච්චෙකබුද්ධඅරියසාවක චක්කවත්තිආදි බීජානි තාසු රූහන්ති. **යදිදන්ති** යෙ එතෙ සබ්බෙපි සත්තා. **පජායරෙති** සබ්බෙ තාසං යෙව කුච්ඡිම්හි සංවද්ධාති දීපෙති. **නිබ්බිදෙති** නිබ්බින්දෙය්‍ය. **පාණමාසජ්ජ පාණිභීති** අත්තනො පාණෙහිපි තාසං පාණං ආසාදෙත්වා අත්තනො ජීවිතං චජන්තෙනාපි තා ලභිත්වා කො නිබ්බින්දෙය්‍යාති අත්ථො. **නාඤ්ඤන්ති** න අඤ්ඤං. සුමුඛ මයා චිත්තකූටතලෙ හංසගණමජ්ඣෙ නිසින්නෙන තං අදිස්වා කහං සුමුඛොති වුත්තෙන එස මාතුගාමං ගහෙත්වා කඤ්චනගුහාය උත්තමරතිං අනුභොතීති වදන්ති එවං ත්වමෙව **ථීනං අත්ථෙසු යුඤ්ජසි** යුත්තපයුත්තො හොසි න අඤ්ඤන්ති අත්ථො. **තස්ස ත්‍යජ්ජාති** තස්ස තෙ අජ්ජ මරණභයෙ ජාතෙ ඉමිනා භීතෙන මරණභයෙන මඤ්ඤෙ අයං මාතුගාමස්ස දොසදස්සනෙ නිපුණා මති ජායතීති අධිප්පායෙනෙවමාහ. **සබ්බොපීති** යො කොචි. **සංසයංපත්තොති** ජීවිතසංසයං පත්තො. **භීරූති** භීරු හුත්වාපි භයං අධිවාසෙති. **මහන්තානොති** යෙ පන පණ්ඩිතා ච හොන්ති මහන්තෙ ච ඨානෙ ඨිතා මහන්තානො තෙ දුය්‍යුජෙ **අත්ථෙ යුඤ්ජන්ති** ඝටෙන්ති වායමන්ති තස්මා මාභායි

ධීරෙ හොහීති තං උස්සාහෙන්තො එවමාහ. **ආපද**න්ති සාමිනො ආගතං ආපදං. **එසස්සු රොපටිබාහතී**ති එතදත්ථාය සූරං මන්තිනං ඉච්ඡන්ති. **අත්තපරියාය**න්ති අත්තපරිත්තාණම්පි ච කාතුං සක්කොසීතිපි අධිප්පායො. **විකන්තිංසූ**ති ඡින්දිංසු. ඉදං වුත්තං හොති සුමුඛ ත්වං මයා අත්තනො අනන්තරෙ ඨානෙ ඨපිතො තස්මා අජ්ජ යථා රඤ්ඤො සූදා අම්හෙ මංසත්ථාය න කන්තන්ති තථා කරෙහීති තාදිසො හි අම්හාකං පත්තවණ්ණො. **තං වධී**ති ස්වායං වණ්ණො යථා නාම වෙළුං නිස්සාය ජාතං ඵලං වෙළුමෙව වධති තථා මා තං වධි තස්මා මමඤ්ච මා වධීති අධිප්පායෙනෙවමාහ. **මුඤ්චන්තා**පීති යථාසුඛං චිත්තකූටපබ්බතං ගච්ඡාති එවං ලුද්දපුත්තෙන මයා සද්ධිං මුඤ්චන්තො විස්සජ්ජිතො සමානොපි උඩ්ඩිතුං න ඉච්ඡි. **ඝන**න්ති රාජානං දට්ඨුකාමො හුත්වා සයමෙව බන්ධං උපගතොති එවමිදං අම්හාකං භයං තං නිස්සාය ආගතං. **සොපජ්ජා**ති සොපි අජ්ජ ජීවිතසංසයං පත්තො. **අත්ථං ගණ්හාහි මා මුඛ**න්ති ඉදානි අම්හාකං මුච්චනකාරණං ගණ්හ. යථා මුච්චාම තථා වායම. **වාචෙතො ච ගන්ධමාදෙ**ති ආදීනි වදන්තො ඉත්ථිගරහත්ථාය මා මුඛං පසාරයි.

එවං මහාසත්තො මාතුගාමං වණ්ණෙත්වා සුමුඛං අප්පටිභාණං කත්වා තස්ස අනත්තමනභාවං විදිත්වා ඉදානි තං පග්ගණ්හන්තො ගාථමාහ.

සො තං යොගං පයුඤ්ජස්සු යුත්තං ධම්මූපසංහිතං,
තව පරියාපදානෙන මම පාණෙසනං චරාති.

තත්ථ **සො**ති සම්ම සුමුඛ සො ත්වං. **තං යොග**න්ති යං පුබ්බෙ අහං **යොගං පයුඤ්ජිස්සං යුත්තං ධම්මූපසංහිත**න්ති අවචාසි තං ඉදානි පයුඤ්ජස්සු. **තවපරියාපදානෙනා**ති තව තෙන පයොගෙන පරිසුද්ධෙන. **පරියොදනෙනා**තිපි පාඨො. පරිත්තාණෙනාති අත්ථො. තයා කතෙන තව සන්තකෙන පරිත්තාණෙන මම ජීවිතපරියෙසනං චරාති අධිප්පායො.

අථ තං සුමුඛො අතිවිය මරණභයභීතො අයං මම බලං න ජානාති රාජානං දිස්වා ථොකං කථං ලභිත්වා ජානිස්සාමි අස්සාසෙස්සාමි තාව නන්ති චින්තෙත්වා ගාථමාහ.

මාභායි පතතං සෙට්ඨ න හි භායන්ති තාදිසා,
අහං යොගං පයුඤ්ජිස්සං යුත්තං ධම්මූපසංහිතං,
මම පරියාපදානෙන ඛිප්පං පාසා පමොක්ඛසීති.

තත්ථ **පාසා**ති දුක්ඛපාසතො.

ඉති තෙසං සකුණභාසාය කථෙන්තානං ලුද්දපුත්තො න කිඤ්චි අඤ්ඤාසි. කෙවලං පන තෙ කාජෙනාදාය බාරාණසිං පාවිසි අච්ඡරියබ්භුතජාතෙන පඤ්ජලිකා මහාජනෙන අනුගම්මමානො. සො රාජද්වාරං පත්වා අත්තනො ආගතභාවං රඤ්ඤො ආරොචාපෙසි.

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

ස ලුද්දො හංසකාජෙන රාජද්වාරං උපාගමි,
පටිවෙදෙථ මං රඤ්ඤො ධතරට්ඨායමාගතොති.

තත්ථ **පටිවෙදෙථමන්ති** ඛෙමකො ආගතොති එවං රඤ්ඤො මං වදෙථ. **ධතරට්ඨොයන්ති** අයං ධතරට්ඨො ආගතොති ච පටිවෙදෙථ.

දොවාරිකො ගන්ත්වා පටිවෙදෙසි. රාජා සඤ්ජාතසොමනස්සො ඛිප්පං ආගච්ඡතූති වත්වා අමච්චගණපරිවුතො සමුස්සිතසෙතච්ඡත්තෙ රාජපල්ලඞ්කෙ නිසින්නො ඛෙමකං හංසකාජකං ආදාය මහාතලං අභිරූළ්හං දිස්වා සුවණ්ණවණ්ණෙ හංසෙ ඔලොකෙත්වා සම්පුණ්ණො මෙ මනොරථොති තස්ස කත්තබ්බකිච්චං අමච්චෙ ආණාපෙසි.

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

තෙ දිස්වා පුඤ්ඤසඞ්කාසෙ උභො ලක්ඛඤ්ඤසම්මතෙ,
ඛලූ සඤ්ඤමනො රාජා අමච්චෙ අජ්ඣභාසථ.

දෙථ ලුද්දස්ස වත්ථානි අන්නං පානඤ්ච භොජනං,
කාමං කරෙ හිරඤ්ඤස්ස යාවන්තො එස ඉච්ඡතීති.

තත්ථ **පුඤ්ඤසඞ්කාසෙති** අත්තනො පුඤ්ඤසදිසෙ. **ලක්ඛඤ්ඤසම්මතෙති** සෙට්ඨසම්මතෙ අභිඤ්ඤාතෙ. **ඛලූති** නිපාතො. තස්ස **තෙ ඛලූ දිස්වාති** පුරිමපදෙන සම්බන්ධො. **දෙථාති** ආදි රාජා පසන්නාකාරං කරොන්තො ආහ. තත්ථ **කාමං කරෙ හිරඤ්ඤස්සාති** හිරඤ්ඤං අස්ස කාමකිරියා අත්ථු. **යාවන්තොති** යත්තකං එස ඉච්ඡති තත්තකං හිරඤ්ඤමස්ස දෙථාති අත්ථො.

එවං පසන්නාකාරං කාරෙත්වා පීතිසොමනස්සසමුස්සාහිතො ගච්ඡථ නං අලඞ්කරිත්වා ආනෙථාති ආහ. අථ නං අමච්චා රාජනිවෙසනා ඔතාරෙත්වා කප්පිතකෙසමස්සුං න්හාතානුලිත්තං සබ්බාලඞ්කාරපතිමණ්ඩිතං කත්වා රඤ්ඤො දස්සෙසුං. අථස්ස රාජා සංවච්ඡරෙ සතසහස්සුට්ඨානකෙ ද්වාදස ගාමෙ ආජඤ්ඤයුත්තං රථං අලඞ්කතමහාගෙහඤ්චාති මහන්තං යසං දාපෙසි. සො මහන්තං යසං ලභිත්වා අත්තනො කම්මං පකාසෙතුං න තෙ දෙව මයා යො වා සො වා හංසො ආනීතො අයං පන නවුතිහංසසහස්සානං රාජා ධතරට්ඨො නාම අයං පන සෙනාපති සුමුඛො නාමාති ආහ. අථ නං රාජා කථං තෙ සම්ම එතෙ ගහිතාති පුච්ඡි.

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

දිස්වා ලුද්දං පසන්නත්තං කාසිරාජා තදබ්‍රවි,
යද්‍යයං සම්ම ඛෙමක පුණ්ණා හංසෙහි තිට්ඨති.

කථං රුචිං මජ්ඣගතං පාසහත්ථො උපාගමි,
ඔකිණ්ණං ඤාතිසඞ්ඝෙහි නිමජ්ඣිමං කථං ගහීති.

තත්ථ **පසන්නත්තන්ති** පසන්නභාවං සොමනස්සප්පත්තං. **යද්‍යයන්ති** සම්ම ඛෙමක යදි අයං අම්හාකං පොක්ඛරණී නවුතිහංසසහස්සෙහි පුණ්ණා තිට්ඨති. **කථං රුචිං මජ්ඣගතන්ති** එවං සන්තෙ ත්වං තෙසං රුචීනං පියදස්සනානං හංසානං මජ්ඣගතං එතං ඤාතිසඞ්ඝෙන ඔකිණ්ණං. **නිමජ්ඣිමන්ති** නෙව මජ්ඣිමං නෙව කනිට්ඨං උත්තමං හංසරාජානං කථං පාසහත්ථො උපාගමි කථං ගණ්හීති.

සො තස්ස කථෙන්තො ආහ.

අජ්ජ මෙ සත්තමා රත්ති අදනානි උපාසතො,
පදමෙතස්ස අන්වෙසං අප්පමත්තො ඝටස්සිතො.

අථස්ස පදමද්දක්ඛිං චරතො අදනෙසනං,
තත්ථාහං ඔදහිං පාසං එවෙතං දිජමග්ගහිනත්ති.

තත්ථ **අදනානීති** ආදනානි ගොචරගහණට්ඨානානීති අත්ථො. අයමෙව වා පාඨො. **උපාසනොති** උපගච්ඡන්තස්ස. **පදන්ති** ගොචරභූමියං අක්කන්තපදං. **ඝටස්සිතොති** වායිපක්ඛජ්ජරතිස්සිතො. **අථස්සාති** අථ ජ්යෙට්ඨදිවසෙ එතස්ස අදනෙසනං චරන්තස්ස පදං අද්දක්ඛිං. **එවෙතන්ති** එවං එතං. දිජං **අග්ගහින්ති** සබ්බං ගහිතො පායං ආවිකත්වා.

තං සුත්වා රාජා අයං ඇාරෙ ඨත්වා පටිවෙදෙන්තොපි ධතරට්ඨස්සෙව නාමං පටිවෙදෙසි. ඉදානිපි එතං එකමෙව ගණ්හින්ති වදති. කිංනු ඛො එත්ථ කාරණන්ති චින්තෙත්වා ගාථමාහ.

ලුද්ද ද්වෙ ඉමෙ සකුණා අථ එකොති භාසසි,
චිත්තංනු තෙ විපරියත්තං ආදු කිංනු ජිගිංසසීති.

තත්ථ **විපරියත්තන්ති** විපල්ලත්ථං. **ආදු කිංනුජිගිංසසීති** උදාහු කිංනු චින්තෙසි. කිං ඉතරං ගහෙත්වා අඤ්ඤස්ස දාතුකාමො හුත්වා චින්තෙසීති පුච්ඡති.

තතො ලුද්දො න මෙ දෙව චිත්තං විපල්ලත්ථං නාපි අහං ඉතරං අඤ්ඤස්ස දාතුකාමො අපි ඛො පන මයා ඔහිතෙ පාසෙ එකොව බද්ධොති ආවිකරොන්තො ආහ.

යස්ස ලොහිතකා තාලා තපනෙය්‍යනිභා සුභා,
උරං සංහච්ච තිට්ඨන්ති සො මෙ බන්ධං උපාගමි.

අථායං භස්සරො පක්ඛී අබද්ධො බද්ධමාතුරං,
අරියං බ්‍රැවානො අට්ඨාසි චජන්තො මානුසිං ගිරන්ති.

තත්ථ **ලොහිතකාති** රත්තවණ්ණා. **තාලාති** රාජියො. **උරංසංහච්චාති** උරං ආහච්ච. ඉදං වුත්තං හොති- මහාරාජ යස්සෙතා රත්තසුවණ්ණසප්පටිභාගා තිස්සො ලොහිතකා රාජියො ගීවං පරික්ඛිපිත්වා උරං ආහච්ච තිට්ඨන්ති සො එකොව මමං පාසෙ බන්ධං උපගතොති. **භස්සරොති** පරිසුද්ධො පභාසම්පන්නො. **ආතුරන්ති** ගිලානං දුක්ඛිතං. **අට්ඨාසීති** ධතරට්ඨස්ස බද්ධභාවං ඤත්වා තිවත්තිත්වා එතං සමස්සාසෙත්වා මමාගමනකාලෙ පච්චුග්ගමනං කත්වා ආකාසෙ යෙව මයා සද්ධිං පටිසන්ථාරං කත්වා මනුස්සභාසාය ධතරට්ඨස්ස ගුණෙ කථෙන්තො අට්ඨාසි. මම හදයං මුදුකං කත්වා පුන එතස්සෙව පුරතො අට්ඨාසි. අථාහං දෙව සුමුඛස්ස සුභාසිතං සුත්වා පසන්නචිත්තො ධතරට්ඨං විස්සජ්ජෙසිං. ඉති ධතරට්ඨස්ස පාසතො මොක්ඛො ඉමෙ හංසෙ ආදාය මම ඉධාගමනඤ්ච සුමුඛෙනෙව කතන්ති.

එවං සො සුමුඛස්ස ගුණං කථෙසි. තං සුත්වා රාජා සුමුඛස්ස ධම්මකථං සොතුකාමො අහොසි. ලුද්දපුත්තස්ස සක්කාරං කාරෙන්තස්සෙව සුරියො අත්ථමිතො දීපා පජ්ජාලිතා බහු ඛත්තියාදයො සන්නිපතිතා ඛෙමාදෙවී විවිධනාටකාපරිවාරා රඤ්ඤො දක්ඛිණපස්සෙ නිසීදි. තස්මිං ඛණෙ රාජා සුමුඛං කථාපෙතුකාමො ගාථමාහ.

අථ කින්නුදානි සුමුඛ හනුං සංහච්ච තිට්ඨසි,
ආදු මෙ පරිසං පත්තො භයාභීතො න භාසසීති.

තත්ථ **සංහච්චාති** මධුරකථො කිර ත්වං අථ කස්මා ඉදානි මුඛං පිධාය තිට්ඨසි. **ආදූති** කච්චි. **භයාභීතොති** පරිසසාරජ්ජභයෙන භීතො හුත්වා.

තං සුත්වා සුමුඛො අභීතභාවං දස්සෙන්තො ආහ.

නාහං කාසිපති භීතො ඔගය්හ පරිසං තව,
නාහං භයා න භාසිස්සං වාක්‍යං අත්ථස්මිං තාදිසෙති.

තත්ථ **තාදිසෙති** අපිච ඛො පන තථාරූපෙ අත්ථෙ උප්පන්නෙ වාක්‍යං භාසිස්සාමීති වචනොකාසං ඔලොකෙන්තො ඨිතො හොමීති අත්ථො.

තං සුත්වා රාජා තස්ස කථං වඩ්ඪෙතුකාමතාය පරිහාසං කරොන්තො ආහ.

න තෙ අභිසරං පස්සෙ න රථෙ නපි පත්තිකෙ,
නාස්ස චම්මංව කීටං වා වම්මිතෙ ච ධනුග්ගහෙ.

න හිරඤ්ඤං සුවණ්ණං වා නගරං වා සුමාපිතං,
ඔකිණ්ණපරිඛං දුග්ගං දළ්හමට්ටාලකොට්ඨකං,
යත්ථ පවිට්ඨො සුමුඛ භායිතබ්බං න භායසීති.

තත්ථ **අභිසරන්ති** රක්ඛණත්ථාය පරිවාරෙත්වා ඨිතං ආවුධහත්ථං පරිසං තෙ න පස්සාමි. **නාස්සාති** එත්ථ අස්සාති නිපාතමත්තං. **චම්මන්ති** සරපරිත්තාණචම්මං. **කීටන්ති** කීටකං වාටිකපාලං වුච්චති වාටිකපාලහත්ථාපි තෙ සන්තිකෙ නත්ථීති දීපෙති. **වම්මිතෙති** වම්මසන්නද්ධෙ. **නහිරඤ්ඤන්ති** යං නිස්සාය න භායෙය්‍යාසි තං හිරඤ්ඤම්පි තෙ න පස්සාමි.

එවං රඤ්ඤා කිං තෙ අභායනකාරණන්ති වුත්තෙ තං කථෙන්තො ආහ.

න මෙ අභිසරෙනත්ථො නගරෙන ධනෙන වා,
අපථෙන පථං යාම අන්තලික්ඛෙචරා මයං.

සුතා ච පණ්ඩිතා ත්‍යම්හා නිපුණා අත්ථචින්තකා,
භාසෙමත්ථවතිං වාචං සච්චෙ චස්ස පතිට්ඨිතො.

කිඤ්ච තුය්හං අසච්චස්ස අනරියස්ස කරිස්සති,
මුසාවාදිස්ස ලුද්දස්ස භණිතම්පි සුභාසිතන්ති.

තත්ථ **අභිසරෙනාති** ආරක්ඛපරිවාරෙන. **අඤ්ඤථාති** එතෙන මම කිච්චං නත්ථි කස්මා යස්මා **අපථෙන** තුම්හාදිසානං අමගෙහන මග්ගං මාපෙත්වා යාම ආකාසචාරිනො මයන්ති. **පණ්ඩිතා ත්‍යම්හාති** පණ්ඩිතාති තයා සුතම්හා තෙනෙව කාරණෙන අම්හාකං සන්තිකෙ ධම්මං සොතුකාමො කිර නො ගාහාපෙසි. **සච්චවචස්සාති** සචෙ පන ත්වං **සච්චෙ** පතිට්ඨිතො අස්ස අත්ථවතිං කාරණනිස්සිතං වාචං භාසෙය්‍යාම. **අසච්චස්සාති** වචීසච්චරහිතස්ස තව සුභාසිතං මුණ්ඩස්ස දන්තසූචිවිය කිං කරිස්සති.

තං සුත්වා රාජා කස්මා මං මුසාවාදී අනරියොති වදසි කිං මයා කතන්ති ආහ. අථ නං සුමුඛො තෙන හි සුණාහීති වත්වා ආහ.

තං බ්‍රාහ්මණානං වචනා ඉමං ඛෙමිං අකාරයි,
අභයඤ්ච තයා ඝුට්ඨං ඉමායො දසධා දිසා.

ඔගය්හ තෙ පොක්ඛරණිං විප්පසන්නොදකං සුචිං,
පහූතඤ්චාදනං තත්ථ අහිංසා චෙත්ථ පක්ඛිනං.

ඉදං සුත්වාන නිග්ඝොසං ආගතම්හා තවන්තිකෙ,
තෙ තෙ බද්ධස්මා පාසෙන එතං තෙ භාසිතං මුසා.

මුසාවාදං පුරක්ඛත්වා ඉච්ඡාලොභඤ්ච පාපකං,
උභොසන්ධිං අතික්කම්ම අසාතං උපපජ්ජතීති.

තත්ථ **ත**න්ති ත්වං. **ඛෙමි**න්ති එවංනාමිකං පොක්ඛරණිං. **ඝුට්ඨ**න්ති චතූසු කණ්ණෙසු ඨත්වා ඝොසාපිතං. **දසධාති** ඉමාසු දසධා ඨිතාසු දිසාසු තයා අභයං ඝුට්ඨං. **ඔගය්හාති** ඔගහිත්වා ආගතානං සත්තානං. **පහූතඤ්චාදන**න්ති පහූතඤ්ච පදුමුප්පලසාලිආදිකං අදනං. **ඉදං සුත්වානාති** තෙසං තව පොක්ඛරණිං ඔගහිත්වා ආගතානං සන්තිකා ඉදං අභයං සුත්වා. **තවන්තිකෙති** තව සමීපෙ තයා කාරිතපොක්ඛරණිං ආගතම්හාති අත්ථො. **තෙ තෙති** තෙ මයං තව පාසෙන බද්ධා. **පුරක්ඛත්වාති** පුරතො කත්වා. **ඉච්ඡා ලොභ**න්ති ඉච්ඡාසඞ්ඛාතං පාපකං ලොභං. **උභොසන්ධි**න්ති උභයං දෙවලොකෙ ච මනුස්සලොකෙ ච පටිසන්ධිං ඉමෙව පාපධම්මෙ පුරතො කත්වා චරන්තා පුග්ගලා සුගතිපටිසන්ධිං අතික්කමිත්වා. **අසාත**න්ති නිරයං උපපජ්ජතීති.

එවං පරිසමජ්ඣෙයෙව රාජානං ලජ්ජාපෙසි. අථ නං රාජා නාහං සුමුඛ තුම්හෙ මාරෙත්වා මංසං ඛාදිතුකාමො ගණ්හාපෙසිං පණ්ඩිතභාවං පන වො සුත්වා සුභාසිතං සොතුකාමො ගණ්හාපෙසින්ති පකාසෙන්තො ආහ.

නාපරජ්ඣාම සුමුඛ න පි ලොභාවමග්ගහිං,
සුතා ච පණ්ඩිතාත්‍යත්ථ නිපුණා අත්ථචින්තකා.

අප්පෙවත්ථවන්තිං වාචං ව්‍යාකරෙය්‍යුං ඉධාගතා,
තථා තං සම්ම නෙසාදො වුත්තො සුමුඛමග්ගහීති.

තත්ථ **නාපරජ්ඣාමාති** මාරෙන්තො අපරජ්ඣති නාම මයං න මාරෙම. **ලොභාවමග්ගහින්ති** මංසං ඛාදිතුකාමො හුත්වා ලොභා වං තුම්හෙ නපි අග්ගහිං. **පණ්ඩිතා ත්‍යත්ථාති** පණ්ඩිතාති ච සුතාත්ථ. **අත්ථ විජානන්තාති** පටිවජ්ඣන්තානං අත්ථානං චින්තකා. **අත්ථවන්තින්ති** කාරණනිස්සිතං. **තථාති** තෙන කාරණෙන. **වුත්තොති** මයා වුත්තො හුත්වා. **සුමුඛමග්ගහීති** ආලපති. මකාරො සන්ධිකරො. **අග්ගහීති** ධම්මං දෙසෙස්සතීති තුම්හෙ **ගණ්හි.**

තං සුත්වා සුමුඛො සුභාසිතං සොතුකාමෙන අයුත්තං තෙ කතං මහාරාජාති වත්වා ආහ.

නෙව භීතා කාසිපති උපනීතස්මිං ජීවිතෙ,
භාසෙමත්ථවතිං වාචං සම්පත්තා කාලපරියායං.

යො මිගෙන මිගං හන්ති පක්ඛිං වා පන පක්ඛිනා,
සුතෙන වා සුතං කිණෙ කිං අනරියතරං තතො.

යො ච අරියරුදං භාසෙ අනරියධම්මමවස්සිතො,
උභො සො ධංසතෙ ලොකා ඉධ චෙව පරත්ථ ච.

න මජ්ජෙථ යසං පත්තො න ව්‍යථෙ පත්තසංසයං,
වායමෙථෙව කිච්චෙසු සංවරෙ විවරානි ච.

යෙ වුද්ධා අබ්භතික්කන්තා සම්පත්තා කාලපරියායං.
ඉධ ධම්මං චරිත්වාන එවෙතෙ තිදිවං ගතා,

ඉදං සුත්වා කාසිපති ධම්මමත්තනි පාලය.
ධතරට්ඨඤ්ච මුඤ්චාහි හංසානං පවරුත්තමන්ති.

තත්ථ **උපනීතස්මින්ති** මරණසන්තිකං උපනීතෙ. **කාලපරියායන්ති** මරණකාලවාරං පත්තා සමානා න භාසිස්සාම නාම ධම්මකථිකං බන්ධිත්වා මරණභයෙන තජ්ජෙත්වා ධම්මං සුණන්ති අයුත්තං තෙ කතං. **මිගෙනාති** සුවඩ්ඪසික්ඛාපිතෙන දීපකමිගෙන. **හන්තීති** හනති. **පක්ඛිනාති** දීපකපක්ඛිනා ච. **සුතෙනාති** ඛෙමං නිබ්භයන්ති විස්සුතෙන දීපකමිගපක්ඛිසදිසෙන පදුමසරෙන. **සුතන්ති** පණ්ඩිතො චිත්තකථීති එවං සුතං ධම්මකථිකං. **කිණෙති** ධම්මං සොස්සාමීති පාසබන්ධෙන වා යො කිණෙය්‍ය හිංසෙය්‍ය බාධෙය්‍ය. **තතොති** තෙසං කිරියතො උත්තරිං අඤ්ඤං අනරියතරං නාම කිමත්ථි. **අරියරුදන්ති** මුඛෙන අරිය වචනං සුන්දරවචනං භාසති. **ධම්මමවස්සිතොති** කම්මනා අනරියං ධම්මං අවස්සිතො. **උභොති** දෙවලොකා ච මනුස්සලොකා චාති උභයම්හා. **ඉධ චෙවාති** ඉධ උප්පන්නොපි පරත්ථ උප්පන්නොපි එවරූපො ද්වීහි සුගතිලොකෙහි ධංසිත්වා නිරයමෙව උප්පජ්ජති. **පත්තසංසයන්ති** ජීවිතසංසයප්පමාණම්පි දුක්ඛං පත්වා න කිලමෙය්‍ය. **සංවරෙ විවරානි චාති** අත්තනො ඡිද්දන්ති සංවරෙය්‍ය රක්ඛාති පිදහෙය්‍ය. **වුද්ධාති** ගුණවුද්ධා

පණ්ඩිතා. **අභිනික්ඛන්තා**ති ඉමං මනුස්සලොකං අතික්කන්තා. **පරියායන්ති** මරණකාලපරියායං පත්තා හුත්වා. **එවමෙතෙ**ති එවං එතෙ. **ඉදන්**ති ඉදං මයා වුත්තං අත්ථනිස්සිතං වචනං. **ධම්ම**න්ති පවෙණිධම්මම්පි සුචරිතධම්මම්පි.

තං සුත්වා රාජා ආහ.

ආහරන්තුදකං පජ්ජං ආසනඤ්ච මහාරහං,
පඤ්ජරතො පමොක්ඛාමි ධතරට්ඨං යසස්සිනං.

තඤ්ච සෙනාපතිං ධීරං නිපුණං අත්ථචින්තකං,
යො සුඛෙ සුඛිතො රඤ්ඤො දුක්ඛිතෙ හොති දුක්ඛිතො.

එතාදිසා ඛො අරහති පිණ්ඩමස්නාතු භත්තුනො,
යථායං සුමුඛො රඤ්ඤො පාණසාධාරණො සඛාති.

තත්ථ උදකන්ති පාදධොවනං. **පජ්ජ**න්ති පාදබ්භඤ්ජනං. **සුඛෙ**ති සුඛම්හි සති.

රඤ්ඤො වචනං සුත්වා තෙසං ආසනානි හරිත්වා තත්ථ නිසින්නානං ගන්ධොදකෙන පාදෙ ධොවිත්වා සතපාකතෙලෙන අබ්භඤ්ජිංසු.

සත්ථා තමත්ථං පකාසෙන්තො ආහ.

පීඨඤ්ච සබ්බසොවණ්ණං අට්ඨපාදං මනොරමං,
මට්ඨං කාසිකපත්ථිණ්ණං ධතරට්ඨො උපාවිසි.

කොච්ඡඤ්ච සබ්බසොවණ්ණං වෙය්‍යග්ඝපරිසිබ්බිතං,
සුමුඛො අජ්ඣුපාවෙක්ඛි ධතරට්ඨස්ස අනන්තරං.

තෙසං කඤ්චනපත්තෙහි පුථූ ආදාය කාසියො,
හංසානං අභිහාරෙසුං අග්ගං රඤ්ඤො පවාසිතන්ති.

තත්ථ මට්ඨන්ති කාරණපරිනිට්ඨිතං. **කාසිකපත්ථිණ්ණ**න්ති කාසිකවත්ථෙන අත්ථතං. **කොච්ඡ**න්ති මජ්ඣෙ සඞ්ඛිත්තං වෙය්‍යග්ඝචම්මපරිසිබ්බිතං මඞ්ගලදිවසෙ අග්ගමහෙසියා නිසීදනපීඨකං. **කඤ්චනපත්තෙහී**ති සුවණ්ණභාජනෙහි. **පුථූ**ති බහුජනා. **කාසියො**ති කාසිරට්ඨවාසිනො. **අභිහාරෙසු**න්ති උපනාමෙසුං. **අග්ගං රඤ්ඤො පවාසිත**න්ති අට්ඨසතසුවණ්ණපාතිපරික්ඛිත්තං හංසරඤ්ඤො පණ්ණාකාරත්ථාය කාසිරඤ්ඤා පෙසිතං නානග්ගරසභොජනං.

එවං උපනීතෙ පන තස්මිං කාසිරාජා තෙසං සඞ්ගහත්ථං සයං සුවණ්ණපාතිං ගහෙත්වා උපනාමෙසි. තතො මධුලාජෙ ඛාදිත්වා මධුදකං පිවිංසු. **අථ** මහාසත්තො රඤ්ඤො අභිහාරඤ්ච පසාදඤ්ච දිස්වා පටිසන්ථාරමකාසි.

තං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

දිස්වා අභිහටං අග්ගං කාසිරාජෙන පෙසිතං,
කුසලො ඛත්තධම්මානං තතො පුච්ඡි අනන්තරා.

කච්චින්නු භොතො කුසලං කච්චි භොතො අනාමයං,
කච්චි රට්ඨමිදං ඵීතං ධම්මෙනමනුසිස්සති.

කුසලඤ්චෙව මෙ හංස අථො හංස අනාමයං,
අථො රට්ඨමිදං ඵීතං ධම්මෙන මනුසිස්සති.

කච්චි භොතො අමච්චෙසු දොසො කොචි න විජ්ජති,
කච්චින්නු තෙ තවත්ථෙසු නාවකඞ්ඛන්ති ජීවිතං.

අථො පි මෙ අමච්චෙසු දොසො කොචි න විජ්ජති,
අථොපි තෙ මමත්ථෙසු නාවකඞ්ඛන්ති ජීවිතං.

කච්චි තෙ සාදිසී භරියා අස්සවා පියභාණිනී,
පුත්තරූපයසූපෙතා තව ඡන්දවසානුගා.

අථො මෙ සාදිසී භරියා අස්සවා පියභාණිනී,
පුත්තරූපයසූපෙතා මම ඡන්දවසානුගා.

කච්චි රට්ඨං අනුප්පීළං අකුතොචිඋපද්දවං,
අසාහසෙන ධම්මෙන සමෙන මනුසිස්සති.

අථො රට්ඨං අනුප්පීළං අකුතොචිඋපද්දවං,
අසාහසෙන ධම්මෙන සමෙන මනුසිස්සති.

කච්චි සන්තො අපචිතා අසන්තො පරිවජ්ජිතා,
නො චෙ ධම්මං නිරංකත්වා අධම්මමනුවත්තසි.

සන්තො ච මෙ අපචිතා අසන්තො පරිවජ්ජිතා,
ධම්මමෙවානුවත්තාමි අධම්මො මෙ නිරංකතො.

කච්චි නානාගතං දීඝං සමවෙක්ඛසි ඛත්තිය,
කච්චි න මත්තො මදනීයෙ පරලොකං න සන්තසි.

නාහං අනාගතං දීඝං සමවෙක්ඛාමි පක්ඛිම,
ඨිතො දසසු ධම්මෙසු පරලොකං න සන්තසෙ.

දානං සීලං පරිච්චාගං අජ්ජවං මද්දවං තපං,
අක්කොධං අවිහිංසඤ්ච ඛන්තිඤ්ච අවිරොධනං.

ඉච්චෙතෙ කුසලෙ ධම්මෙ ඨිතෙ පස්සාමි අත්තනි,
තතො මෙ ජායතෙ පීති සොමනස්සඤ්චනප්පකං.

සුමුඛො ච අචින්තෙත්වා විසජ්ජි ඵරුසං ගිරං,
භාවදොසමනඤ්ඤාය අස්මාකායං විහඞ්ගමො.

සො කුද්ධො ඵරුසං වාචං නිච්ඡාරෙසි අයොනිසො,
යානස්මාසු න විජ්ජන්ති න ඉදං පඤ්ඤවතාමිවාති.

තත්ථ **දිස්වාති** තං බහුං අග්ගපානභොජනං දිස්වා. **පෙසිතාති** ආහරාපෙත්වා උපනීතං. **ඛත්තධම්මානන්ති** පඨමකාරකෙසු පටිසන්ථාරධම්මානං. **තතො පුච්ඡි අනන්තරාති** තස්මිං කාලෙ **කච්චින්නු භොතොති** අනුපටිපාටියා **පුච්ඡි**. තා පන ඡ ගාථා හෙට්ඨා වුත්තත්ථායෙව. **අනුප්පීළන්ති** කච්චි රට්ඨවාසිනො යන්තෙන උච්ඡුං විය න පීළෙසීති

පුච්ඡති. **අකුතොචි උපද්දව**න්ති කුතොචි උපද්දවා අනුපද්දවං. **සමෙන මනුසිස්සතීති** කච්චි තයා රට්ඨං ධම්මෙන සමෙන අනුසාසීයති. **සන්තො**ති සීලාදිගුණයුත්තා සප්පුරිසා. **නිරංකත්වා**ති ඡඩ්ඩෙත්වා. **නානාගතං දීඝ**න්ති අනාගතං අත්තනො ජීවිතපවත්තිං කච්චි දීඝන්ති න සමවෙක්ඛසි ආයුසඞ්ඛාරානං පරිත්තභාවං ජානාසීති පුච්ඡති. **මදනීයෙ**ති මදවහෙ රූපාදිආරම්මණෙ. **න සන්තසී**ති න භායසි. ඉදං වුත්තං හොති- කච්චි රූපාදිසු කාරණෙසු අමත්තො අප්පමත්තො හුත්වා දානාදීනං කුසලානං කතත්තා පරලොකං න භායසීති. **දසසූ**ති දසසු රාජධම්මෙසු දානාදීසු. දසවත්ථුකා චෙතනා දානං පඤ්චසීලදසසීලාදි සීලං දෙය්‍යධම්මච්චාගො පරිච්චාගො උජුභාවො අජ්ජවං මුදුභාවො මද්දවං උපොසථකම්මං තපො මෙත්තාපුබ්බභාගො අක්කොධො කරුණාපුබ්බභාගො අවිහිංසා අධිවාසනා ඛන්ති අවිරොධො අවිරොධනං. **අවිනෙත්වා**ති මම ඉමං ගුණසම්පත්තිං අවිනෙත්වා. **කාවදෙස**න්ති චිත්තදෙසං. **අනඤ්ඤායා**ති අජානිත්වා අස්මාකං හි චිත්තදෙසො නාම නත්ථි යමෙස ජානෙය්‍ය තං අජානිත්වා ඵරුසං කක්ඛළං ගිරං විස්සජ්ජෙසි. **අනායෙනා**ති අනුපායෙන. **ඤායසම්මාසූ**ති යානි වජ්ජානි අම්හෙසු න සන්ති තානි වදති. **න ඉද**න්ති න සම්මාසස්ස ඉදං වචනං **පඤ්ඤවතාමිව** න හොති තෙනෙව සම්ම න පණ්ඩිතො විය උපට්ඨාති.

තං සුත්වා සුමුඛො මහාගුණසම්පන්නොපි හි මහාරාජා අපසාදිතො සො මෙ කුද්ධො ඛමාපෙස්සාමි නන්ති චින්තෙත්වා ආහ.

අත්ථි මෙතං අතිසාරං වෙගෙන මනුජාධිප,
ධතරට්ඨෙ ච බද්ධස්මිං දුක්ඛං මෙ විපුලං අහු.

ත්වං නො පිතාව පුත්තානං භූතානං ධරණීරිව,
අස්මාකං අධිපන්නානං ඛමස්සු රාජකුඤ්ජරාති.

තත්ථ **අතිසාර**න්ති පක්ඛලිතං. **වෙගෙනා**ති අහං එතං කථං කථෙන්තො වෙගෙන සහසා කථෙසිං. **දුක්ඛ**න්ති චෙතසිකදුක්ඛං මම විපුලං අහොසි තස්මා කොධවසෙන යං මයා වුත්තං තං මෙ ඛම මහාරාජාති. **පුත්තාන**න්ති ත්වං අම්හාකං පුත්තානං පිතාවිය. **ධරණීරිවා**ති පාණභූතානං පඨවී විය ච ත්වං අම්හාකං අවස්සයො. **අධිපන්නාන**න්ති දොසෙන අපරාධෙන අජ්ඣොත්ථටානං. **ඛමස්සූ**ති ඉදං සො ආසනා ඔරුය්හ පක්ඛෙහි අඤ්ජලිං කත්වා ආහ.

අථ නං රාජා ආලිඞ්ගිත්වා ආදාය පුන සුවණ්ණපීඨෙ නිසීදාපෙත්වා අච්චයදෙසනං පතිගණ්හන්තො ආහ.

එතං තෙ අනුමොදාම යං භාවං න නිගුහසි,
ඛිලං පභින්දසි පක්ඛි උජුකොසි විහඞ්ගමාති.

තත්ථ **අනුමොදාමා**ති එතං තෙ දොසං ඛමාම. **ය**න්ති යස්මා ත්වං අත්තනො චිත්තපටිච්ඡන්නභාවං න ගූහසි. **ඛිල**න්ති චිත්තඛාණුකං.

ඉදං වත්වා පන රාජා මහාසත්තස්ස ධම්මකථාය සුමුඛස්ස ච උජුභාවෙ පසීදිත්වා පසන්නෙන නාම පසන්නාකාරො කාතබ්බොති උභින්නම්පි තෙසං අත්තනො රජ්ජසිරිං නිය්‍යාදෙන්තො ආහ.

යං කිඤ්චි රතනං අත්ථි කාසිරාජනිවෙසනෙ,
රජතං ජාතරූපඤ්ච මුත්තා වෙළුරියා බහූ.

මණයො සඞ්ඛමුත්තඤ්ච වත්ථකං හරිචන්දනං,
අජිනං දන්තභණ්ඩඤ්ච ලොහං කාළායසං බහුං,
එතං දදාමි වො චිත්තං ඉස්සරං විස්සජාමි වොති.

තත්ථ **අත්ථීති** නිදහිතං. **මුත්තාති** විද්ධාවිද්ධමුත්තා. **මණයොති** මණිභණ්ඩකානි. **සඞ්ඛමුත්තඤ්චාති** දක්ඛිණාවට්ටසඞ්ඛරතනඤ්ච ආමලවට්ටමුත්තරතනඤ්ච. **වත්ථකන්ති** සුඛුමකාසියවත්ථානි. **අජිනන්ති** අජිනමිගචම්මං. **ලොහං කාළායසන්ති** තම්බලොහඤ්ච කාළලොහඤ්ච. **ඉස්සරන්ති** කඤ්චනමාලෙනසෙතච්ඡත්තෙන සද්ධිං ද්වාදසයොජනිකෙ බාරාණසිනගරෙ රජ්ජං.

එවඤ්ච පන වත්වා උභොපි තෙ සෙතච්ඡත්තෙන පූජෙත්වා රජ්ජං පටිච්ඡාපෙසි.

අථ මහාසත්තො රඤ්ඤා සද්ධිං සල්ලපන්තො ආහ.

අද්ධා අපචිතා ත්‍යම්හා සක්කතාච රථෙසභ,
ධම්මෙසු වත්තමානානං ත්වං නො ආචරියො භව.

ආචරිය සමනුඤ්ඤාතා තයා අනුමතා මයං,
තං පදක්ඛිණතො කත්වා ඤාතී පස්සෙමරින්දමාති.

තත්ථ **ධම්මෙසූති** කුසලකම්මපථධම්මෙසු. **ආචරියොති** ත්වං අම්හෙහි ව්‍යත්තතරො තස්මා නො ආචරියො හොහි අපිච දසන්නං රාජධම්මානං කථිතත්තා සුමුඛස්ස දෙසං දස්සෙත්වා අච්චයපටිග්ගහණස්ස කතත්තාපි ත්වං අම්හාකං ආචරියොව තස්මා ඉදානිපි නො ආචාරසික්ඛාපනෙන ආචරියො භවාති අත්ථො. **පස්සෙමරින්දමාති** පස්සෙමු අරින්දම.

සො තෙසං ගමනං අනුජානි. බොධිසත්තස්සාපි ධම්මං කථෙන්තස්සෙව අරුණං උට්ඨහි. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

සබ්බරත්තිං චින්තයිත්වා මන්තයිත්වා යථා තථං,
කාසිරාජා අනුඤ්ඤාසි හංසානං පවරුත්තමන්ති.

තත්ථ **යථා තථන්ති** යං කිඤ්චි අත්ථි තෙහි සද්ධිං චින්තෙතබ්බඤ්ච මන්තෙතබ්බඤ්ච සබ්බං තං චින්තෙත්වා මන්තෙත්වා චාති අත්ථො. **අනුඤ්ඤාසීති** ගච්ඡථාති අනුඤ්ඤාසි.

එවං තෙන අනුඤ්ඤාතො බොධිසත්තො රාජානං අප්පමත්තො ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙහීති වත්වා පඤ්චසු සීලෙසු පතිට්ඨාපෙසි. රාජාපි තෙසං කඤ්චනභාජනෙහි මධුලාජෙ මධුදකඤ්ච උපනෙත්වා

නිට්ඨිතාහාරකිච්චෙව ගන්ධමාලාදීහි පූජෙත්වා බොධිසත්තං සුවණ්ණචඞ්කොටකෙන සයං උක්ඛිපි ඛෙමාදෙවී සුමුඛං උක්ඛිපි. අථ තෙ සීහපඤ්ජරං උග්ඝාටාපෙත්වා සුරියුග්ගමනවෙලාය ගච්ඡථ සාමිනොති විස්සජ්ජෙසුං. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

තතො රත්‍යා විවසනෙ සුරියස්සුග්ගමනං පති,
පෙක්ඛතො කාසිරාජස්ස භවනා තෙ විගාහිසුන්ති.

තත්ථ විගාහිසුන්ති ආකාසං පක්ඛන්දිංසු.

තෙසු මහාසත්තො සුවණ්ණචඞ්කොටකා උප්පතිත්වා ආකාසෙ ඨත්වා මා චින්තයි මහාරාජ අප්පමත්තො අම්හාකං ඔවාදෙ වත්තෙය්‍යාසීති රාජානං සමස්සාසෙත්වා සුමුඛං ආදාය චිත්තකූටමෙව ගතො. තානිපි ඛො නවුතිහංසසහස්සානි කඤ්චනගුහතො නික්ඛමිත්වා පබ්බතතලෙ නිසින්නානි තෙ ආගච්ඡන්තෙ දිස්වා පච්චුග්ගන්ත්වා පරිවාරෙසුං. තෙ ඤාතිගණපරිවුතා චිත්තකූටතලං පවිසිංසු.

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

තෙ අරොගෙ අනුප්පත්තෙ දිස්වාන පරමෙ දිජෙ,
කෙකෙති මකරුං හංසා පුථුසද්දො අජායථ.

තෙ පතීතා පමුත්තෙන භත්තුනා භත්තුගාරවා,
සමන්තා පරිකරිංසු අණ්ඩජා ලද්ධපච්චයාති.

තත්ථ පරමෙති උත්තමෙ. අකරුන්ති මහාසද්දං නිච්ඡාරෙසුං. කෙකෙති අත්තනො සභාවෙන කෙකෙති සද්දං අකංසු. භත්තුගාරවා පරිකරිංසූති භත්තුනො පමුත්තභාවෙන ගන්ත්වා අත්තනො සමන්තා පරිවාරයිංසු. ලද්ධපච්චයාති ලද්ධපතිට්ඨා.

එවං පරිවාරෙත්වා ච පන තෙ හංසා කථං මුත්තොසි මහාරාජාති පුච්ඡිංසු. මහාසත්තො සුමුඛං නිස්සාය මුත්තභාවං සංයමරාජලුද්දපුත්තෙහි කතකම්මඤ්ච කථෙසි. තං සුත්වා තුට්ඨො හංසගණො සුමුඛො සෙනාපති ච රාජා ච ලුද්දො ච සුඛිතා නිද්දුක්ඛා චිරං ජීවන්තූති ආහංසු.

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

එවං මිත්තවතං අත්ථා සබ්බෙ හොන්ති පදක්ඛිණා,
හංසා යථා ධතරට්ඨා ඤාතිසඞ්ඝමුපාගමුන්ති.

තං චුල්ලහංසජාතකෙ විත්ථාරිතමෙව. සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා ලුද්දො ඡන්නො අහොසි. ඛෙමා දෙවී ඛෙමා භික්ඛුණී. රාජා සාරිපුත්තො. පරිසා බුද්ධපරිසා. සුමුඛො ආනන්දො. ධතරට්ඨො පන අහමෙවාති.

මහාහංසජාතකං.

21. 3.

න ගුත්තමෙති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො එකං දානජ්ඣාසයං භික්ඛුං ආරබ්භ කථෙසි. සො කිර සාවත්ථියං එකො කුලපුත්තො සත්ථු ධම්මකථං සුත්වා පසන්නචිත්තො පබ්බජිත්වා සීලෙසු පරිපූරකාරි ධුතඞ්ගගුණසමන්නාගතො සබ්‍රහ්මචාරිසු පවත්තමෙත්තචිත්තො දිවසස්ස තික්ඛත්තුං බුද්ධධම්මසඞ්ඝුපට්ඨානෙ අප්පමත්තො ආචාරසම්පන්නො දානජ්ඣාසයො අහොසි සාරාණීයධම්මපූරකො අත්තනා ලද්ධං පටිග්ගාහකෙසු විජ්ජමානෙසු ඡින්නභත්තො හුත්වා දෙතියෙව. තස්ස සො දානජ්ඣාසයො දානාභිරතභාවො භික්ඛුසඞ්ඝෙ පාකටො අහොසි. අථෙකදිවසං ධම්මසභායං කථං සමුට්ඨාපෙසුං ආවුසො අසුකො නාම භික්ඛු දානජ්ඣාසයො දානාභිරතො අත්තනා ලද්ධං පසතමත්තං පානීයම්පි ලොභං ඡින්දිත්වා සබ්‍රහ්මචාරීනං දෙති. බොධිසත්තස්සෙව අජ්ඣාසයොති. සත්ථා තං කථං දිබ්බාය සොතධාතුයා සුත්වා ගන්ධකුටිතො නික්ඛමිත්වා ආගන්ත්වා කායනුත්ථ භික්ඛවෙ එතරහි කථාය සන්නිසින්නාති පුච්ඡිත්වා ඉමාය නාමාති වුත්තෙ අයං භික්ඛවෙ භික්ඛු පුබ්බෙ අදානසීලො මච්ඡරී තිණග්ගෙන තෙලබින්දුම්පි අදාතා අහොසි. අථ නං අහං දමෙත්වා නිබ්බිසෙවනං කත්වා දානඵලං වණ්ණෙත්වා දානෙ පතිට්ඨාපෙසිං. සො පසතමත්තං උදකම්පි ලභිත්වා අදත්වා න පිවිස්සාමීති මම සන්තිකෙ වරං අග්ගහෙසි. තස්ස ඵලෙන දානජ්ඣාසයො දානාභිරතොති වත්වා අතීතං ආහරි.

අතීතෙ බාරාණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙන්තෙ එකො ගහපති අඩ්ඪො අහොසි අසීතිකොටිවිභවො. අථස්ස රාජා සෙට්ඨිට්ඨානං අදාසි. සො රාජපූජිතො නගරජනපදපූජිතො හුත්වා එකදිවසං අත්තනො සම්පත්තිං ඔලොකෙත්වා චින්තෙසි අයං යසො මයා අතීතභවෙ නෙව නිද්දායන්තෙන කායදුච්චරිතාදීනි කාරෙන්තෙන ලද්ධො සුචරිතානි පන පූරෙත්වා ලද්ධො අනාගතෙපි මයා මම පතිට්ඨං කාතුං වට්ටතීති. සො රඤ්ඤො සන්තිකං ගන්ත්වා දෙව මම ඝරෙ අසීතිකොටිධනං අත්ථි තං ගණ්හාහි වත්වා න මය්හං තව ධනෙන අත්ථො බහුං මෙ ධනං තතොපි යදිච්ඡසි ගණ්හාහීති වුත්තෙ කින්නු දෙව මම ධනං දානං දාතුං ලභාමීති ආහ. අථ රඤ්ඤා යථා රුචිං කරොහීති වුත්තෙ චතූසු නගරද්වාරෙසු නගරමජ්ඣෙ නිවෙසනද්වාරෙ චාති ඡ දානසාලා කාරෙත්වා දෙවසිකං ඡ සතසහස්සං පරිච්චාගං කරොන්තො මහාදානං පවත්තෙසි.

සො යාවජීවං දානං දත්වා ඉමං මම දානවංසං මා උච්ඡින්දිත්ථාති පුත්තෙ අනුසාසිත්වා ජීවිතපරියොසානෙ සක්කො හුත්වා නිබ්බත්ති. පුත්තොපිස්ස තථෙව දානං දත්වා චන්දො හුත්වා නිබ්බත්ති. තස්ස පුත්තො සූරියො හුත්වා තස්ස පුත්තො මාතලි හුත්වා තස්ස පුත්තො පඤ්චසිඛො හුත්වා නිබ්බත්ති. තස්ස පන පුත්තො ඡට්ඨො සෙට්ඨි මච්ඡරියකොසියො නාම අහොසි අසීතිකොටිවිභවො යෙව.

සො මම පිතුපිතාමහා බාලා අහෙසුං. දුක්ඛෙන සම්භතං ධනං ඡඩ්ඩෙසුං. අහං පන ධනං රක්ඛිස්සාමි. කස්සචි කිඤ්චි න දස්සාමීති චින්තෙත්වා දානසාලා විද්ධංසෙත්වා අග්ගිනා ඣාපෙත්වා ථද්ධමච්ඡරී අහොසි.

අථස්ස ගෙහද්වාරෙ යාචකා සන්නිපතිත්වා බාහා පග්ගය්හ මහාසෙට්ඨි මා අත්තනො පිතිපිතාමහානං වංසං නාසෙසි. දානං දෙහීති මහාසද්දෙන පරිදෙවිංසු. තං සුත්වා මහාජනො මච්ඡරියකොසියෙන අත්තනො වංසො උච්ඡින්නොති තං ගරහි. සො ලජ්ජිතො නිවෙසනද්වාරෙ යාචකානං ඨානං නිවාරෙතුං ආරක්ඛං ඨපෙසි. තෙ නිප්පච්චයා හුත්වා පුන තස්ස ගෙහද්වාරං න ඔලොකෙසුං. සො තතො පට්ඨාය ධනමෙව සංහරති නෙව අත්තනා පරිභුඤ්ජති න පුත්තදාරාදීනං දෙති. කඤ්ජිකදුතියං සකුණ්ඩකභත්තං භුඤ්ජති. මූලඵලමත්තතන්තානි ථූලවත්ථානි නිවාසෙති පණ්ණච්ඡත්තකං මත්ථකෙ ධාරෙත්වා ජරගොණයුත්තෙන ජජ්ජරරථකෙන යාති. ඉති තස්ස අසප්පුරිසස්ස තත්තකං ධනං සුනඛෙන ලද්ධනාළිකෙරං විය අහොසි.

සො එකදිවසං රාජුපට්ඨානං ගච්ඡන්තො අනුසෙට්ඨිං ආදාය ගමිස්සාමීති තස්ස ගෙහං අගමාසි. තස්මිං ඛණෙ අනුසෙට්ඨි පුත්තධීතාහි පරිවුතො නවසප්පිපක්කමධුසක්ඛරචුණ්ණෙහි සඞ්ඛතං පායාසං භුඤ්ජමානො නිසින්නො අහොසි. සො මච්ඡරියකොසියං දිස්වා ආසනා වුට්ඨාය එහි මහාසෙට්ඨි ඉමස්මිං පල්ලඞ්කෙ නිසීද පායාසං භුඤ්ජිස්සාමාති ආහ. තස්ස පායාසං දිස්වාව මුඛෙ ඛෙළො උප්පජ්ජි. භුඤ්ජිතුකාමො අහොසි. එවං පන චින්තෙසි සචාහං භුඤ්ජිස්සාමි අනුසෙට්ඨිනො මම ගෙහං ආගතකාලෙ පටිසක්කාරො කාතබ්බො භවිස්සති එවං මෙ ධනං නස්සිස්සති න භුඤ්ජිස්සාමීති ආහ. පුනප්පුන යාචියමානොපි ඉදානි මෙ භුත්තං සුහිතොස්මීති න ඉච්ඡි. අනුසෙට්ඨිම්හි භුඤ්ජන්තෙ පන ඔලොකෙන්තො මුඛෙ සඤ්ජායමානෙන ඛෙළෙන නිසීදිත්වා තස්ස භත්තකිච්චාවසානෙ තෙන සද්ධිං රාජනිවෙසනං ගන්ත්වා පුන අත්තනො ගෙහං අනුප්පත්තො පායාසතණ්හාය පීළියමානො චින්තෙසි සචාහං පායාසං භුඤ්ජිතුකාමොම්හීති වක්ඛාමි මහාජනො භුඤ්ජිතුකාමො භවිස්සති බහූ තණ්ඩුලාදයො නස්සිස්සන්ති න කස්සචි කථෙස්සාමීති සො රත්තින්දිවං පායාසමෙව චින්තෙන්තො වීතිනාමෙත්වාපි ධනනාසනභයෙන කස්සචි අකථෙත්වාව පිපාසං අධිවාසෙසි. අනුක්කමෙන අධිවාසෙතුං අසක්කොන්තො උප්පණ්ඩුප්පණ්ඩුකජාතො අහොසි.

එවං සන්තෙපි ධනනාසනභයෙන අකථෙන්තො අපරභාගෙ දුබ්බලො හුත්වා සෙය්‍යං උපගූහිත්වා නිපජ්ජි. අථ නං භරියා උපසඞ්කමිත්වා හත්ථෙන පිට්ඨිං පරිමජ්ජමානා කිං තෙ සාමි අඵාසුකන්ති පුච්ඡි. තවෙව සරීරෙ අඵාසුකං කරෙහි මම අඵාසුකං නත්ථීති. සාමි පණ්ඩුවණ්ණොසි ජාතො කින්නු තෙ කාචි චින්තා අත්ථි උදහු රාජා කුපිතො ආදු පුත්තෙහි අවමානො කතො අථවාපි කාචි තණ්හා

උප්පන්නාති. ආම තණ්හා උප්පන්නාති. කරෙහි සාමීති. සක්ඛිස්සසි නං රක්ඛිතුන්ති රක්ඛිතබ්බයුත්තිකාවෙ රක්ඛිස්සාමීති එවම්පි ධනනාස භයෙන කාරෙතුං න උස්සහි. තාය පන පුනප්පුන පීළියමානො කථෙසි භද්දෙ අහං එකදිවසං අනුසෙට්ඨිං සප්පිමධුසක්කරචුණ්ණෙහි සඞ්ඛතං පායාසං භුඤ්ජන්තං දිස්වා තතො පට්ඨාය තාදිසං පායාසං භුඤ්ජිතු කාමො ජාතොති. අසප්පුරිස කිං ත්වං දුග්ගතො සකලබාරාණසිවාසීනං පහොණකං පායාසං පචිස්සාමීති.

අථස්ස සීසෙ දණ්ඩෙන පහරණකාලො විය අහොසි. සො තස්සා කුජ්ඣිත්වා ජානාමහං තව මහද්ධනභාවං සචෙ තෙ කුලඝරා ආභතං අත්ථි පායාසං පචිත්වා නාගරානං දෙහීති ආහ. තෙනහි එකවීථිවාසීනං පහොණකං කත්වා පචාමීති. කිංතෙන තෙහි අත්තනො සන්තකං ඛාදන්තූති. තෙනහි ඉතොචිතොච සත්තසත්තඝරවාසීනං පහොණකං කත්වාති. කිංතෙන තෙහීති. තෙනහි ඉමස්මිං ගෙහෙ පරිජනස්සාති. කිංතෙන තෙනාති. තෙනහි බන්ධුජනස්සෙව පචාමීති. කිංතෙන එතෙනාති. තෙනහි තුය්හඤ්ච මය්හඤ්ච පචාමි සාමීති. කාසි ත්වං තුය්හං න වට්ටතීති. එකකස්සෙව තෙ පචාමි සාමීති. මය්හඤ්ච මා පචි ගෙහෙ පච්චන්තෙ බහූ පච්චාසිංසන්ති මය්හං පන පත්ථං තණ්ඩුලානං චතු භාගං ඛීරස්ස අච්ඡරං සක්ඛරාය කරණ්ඩකං මධුස්ස එකඤ්ච පන භාජනං දෙහි අරඤ්ඤං පවිසිත්වා තත්ථ පචිත්වා භුඤ්ජිස්සාමීති. සා තථා අකාසි.

සො තං සබ්බං චෙටකෙන ගාහාපෙත්වා අසුකට්ඨානෙ තිට්ඨාති තං පුරතො පෙසෙත්වා එකකොව ඔගුණ්ඨිකං කත්වා අඤ්ඤතර වෙසෙන තත්ථ ගන්ත්වා නදීතීරෙ එකස්මිං ගච්ඡමූලෙ උද්ධනං කාරෙත්වා දාරුදකං ආහරාපෙත්වා ත්වං ගන්ත්වා එකස්මිං මග්ගෙ ඨත්වා කඤ්චිදෙව දිස්වා මම සඤ්ඤං දදෙය්‍යාසි මයා පක්කොසිතකාලෙව ආගච්ඡෙය්‍යාසීති තං පෙසෙත්වා අග්ගිං කත්වා පායාසං පචි.

තස්මිං ඛණෙ සක්කො දෙවරාජා දසසහස්සයොජනං අලඞ්කතං දෙවනගරං සට්ඨියොජනං සුවණ්ණවීථිං යොජනසහස්සුබ්බෙධං වෙජයන්තං පඤ්චයොජනසතිකං සුධම්මං සට්ඨියොජනං පණ්ඩුකම්බලසිලාසනං පඤ්චයොජනාවට්ටං කඤ්චනමාලසෙතච්ඡත්තං අඩ්ඪතෙය්‍යකොටිසඞ්ඛා දෙවච්ඡරා අලඞ්කතපටියත්තං අත්තභාවන්ති ඉමං අත්තනො සිරිං ඔලොකෙත්වා කිං නුඛො කත්වා මයා අයං යසො ලද්ධොති චින්තෙත්වා බාරාණසියං සෙට්ඨිභූතෙන පවත්තිත දානං අද්දස.

තතො මම පුත්තාදයො කුහිං නිබ්බත්තාති ඔලොකෙන්තො පුත්තො මෙ චන්දෙ දෙවපුත්තො හුත්වා නිබ්බත්ති තස්ස පුත්තො සූරියොති සබ්බෙසං නිබ්බත්තිං දිස්වා පඤ්චසිඛස්ස පුත්තො කීදිසොති ඔලොකෙන්තො අත්තනො වංසස්ස උච්ඡින්නභාවං පස්සි. අථස්ස එතදහොසි අයං අසප්පුරිසො මච්ඡරී හුත්වා නෙව අත්තනා

පරිභුඤ්ජති න පරෙසං දෙති මම තෙන වංසො උච්ඡින්නො කාලං කත්වා නිරයෙ නිබ්බත්තිස්සති ඔවාදමස්ස දත්වා මම වංසං පතිට්ඨාපෙත්වා එතස්ස ඉමස්මිං දෙවනගරෙ නිබ්බත්තනාකාරං කරිස්සාමීති.

සො චන්දූදයො පක්කොසාපෙත්වා අථ මනුස්සපථං ගච්ඡිස්සාම මච්ඡරියකොසියෙන අම්හාකං වංසො උච්ඡින්නො දානසාලා ඣාපිතා නෙවත්තනා පරිභුඤ්ජති න පරෙසං දෙති ඉදානි පන පායාසං භුඤ්ජිතුකාමො හුත්වා ඝරෙ පචාපෙන්තො අඤ්ඤස්සාපි දාතබ්බං භවිස්සතීති අරඤ්ඤං පවිසිත්වා එකකොව පචති. එතං දමෙත්වා දානඵලං ජානාපෙත්වා ආගමිස්සාම අපි ඛො පන අම්හෙහි සබ්බෙහි එකතො යාචිමානො තත්ථෙව මරෙය්‍ය මම පඨමං ගන්ත්වා පායාසං යාචිත්වා නිසින්නකාලෙ තුම්හෙ බ්‍රාහ්මණවණ්ණෙන පටිපාටියා ආගන්ත්වා යාචෙය්‍යාථාති වත්වා සයං තාව බ්‍රාහ්මණවෙසෙන තං උපසඞ්කමිත්වා භො කතරො බාරාණසීගමනමග්ගොති පුච්ඡි. අථ නං මච්ඡරියකොසියො කිං උම්මත්තකොසි බාරාණසීමග්ගම්පි න ජානාසි කිං ඉතො එහි එත්තො යාහීති ආහ. සක්කො තස්ස වචනං අසුණන්තො විය කිං කථෙසීති තං උපගච්ඡතෙව සොපි අරෙ බධිර බ්‍රාහ්මණ කිං ඉතො එහි පරතො යාහීති විරවි.

අථ නං සක්කො භො කස්මා විරවසි ධූමො පඤ්ඤායති අග්ගි පඤ්ඤායති පායාසො පච්චති බ්‍රාහ්මණනිමන්තනට්ඨානෙන භවිතබ්බං අහම්පි බ්‍රාහ්මණානං භොජනකාලෙ ථොකං ලභිස්සාමි කිං මං නිච්ඡුභසීති වත්වා නත්ථෙත්ථ බ්‍රාහ්මණනිමන්තනං පරතො යාහීති වුත්තෙ තෙන හි කස්මා කුජ්ඣසි තව භොජනකාලෙ ථොකං ලභිස්සාමීති ආහ. අථ නං සො අහං තෙ එකසිත්ථම්පි න දස්සාමි ථොකං ඉදං මම යාපනමත්තමෙව මයාපි චෙතං යාචිත්වාව ලද්ධකං ත්වං අඤ්ඤතො තවාහාරං පරියෙසාති භරියං යාචිත්වා ලද්ධභාවං සඞ්ඛායෙවං වත්වා-

නෙව කිණාමි නපි වික්කිණාමි
න චාපි මෙ සන්නිචයොව අත්ථි,
සුකිච්ඡරූපං වතිදං පරිත්තං
පත්ථොදනො නාලමයං දුවින්නන්ති.

ගාථමාහ.

තං සුත්වා සක්කො අහම්පි තෙ මධුරසද්දෙන එකං සිලොකං කථෙස්සාමි සුණාහීති වත්වා න මෙ තව සිලොකෙනත්ථොති වාරෙන්තස්ස වාරෙන්තස්ස.

අප්පම්හා අප්පකං දජ්ජා අනුමජ්ඣතො මජ්ඣකං,
බහුම්හා බහුකං දජ්ජා අදානං න උපපජ්ජති.

තං තං වදාමි කොසිය දෙහි දානානි භුඤ්ජ ච,
අරියං මග්ගං සමාරුහ නෙකාසී ලභතෙ සුඛන්ති.

ගාථාද්වයමාහ.

තත්‍ථ අනුමජ්ඣතො මජ්ඣමඤ්ඤාති අප්පකම්පි මජ්ඣෙ ඡෙත්වා ද්වෙ කොට්ඨාසෙ කරිත්වා එකකොට්ඨාසං දත්වා තතො අවසෙසතො අනුමජ්ඣතොපි පුන මජ්ඣෙ ඡෙත්වා එකකොට්ඨාසො දාතබ්බොයෙව. අදානං න උපපජ්ජතීති අප්පං වා බහුං වා දින්නං හොතු අදින්නං නාම න හොති තම්පි දානමෙව මහප්ඵලමෙවාති.

සො තස්ස වචනං සුත්වා මනාපං තෙ බ්‍රාහ්මණ කථිතං පාගාසෙ පකෙකා ථොකං ලභිස්සසි නිසීදාති ආහ, සක්කො එකමන්තෙ නිසීදි. තස්මිං නිසින්නෙ චන්දො තෙනෙව නයෙන උපසඞ්කමිත්වා තථෙව කථං පවත්තෙත්වා තස්ස වාරෙන්තස්ස වාරෙන්තස්සෙව–

මොඝඤ්චස්ස හුතං හොති මොඝඤ්චාපි සමීහිතං,
අතිථිස්මිං යො නිසින්නම්හි එකො භුඤ්ජති භොජනං.

තං තං වදාමි කොසිය දෙහි දානානි භුඤ්ජ ච,
අරියං මග්ගං සමාරූහ නෙකාසී ලභතෙ සුඛන්ති.

ගාථාද්වයමාහ.

තත්‍ථ සමීහිතන්ති ධනුප්පාදනවීරියං.

සො තස්ස වචනං සුත්වා කිච්ඡෙන කසිරෙන තෙනහි නිසීද ථොකං ලභිස්සසීති ආහ. සො ගන්ත්වා සක්කස්ස සන්තිකෙ නිසීදි. තතො සූරියො තෙනෙව නයෙන උපසඞ්කමිත්වා තථෙව කථං පවත්තෙත්වා වාරෙන්තස්ස වාරෙන්තස්සෙව–

සච්චං තස්ස හුතං හොති සච්චඤ්චාපි සමීහිතං,
අතිථිස්මිං යො නිසින්නස්මිං නෙකො භුඤ්ජති භොජනං.

තං තං වදාමි කොසිය දෙහි දානානි භුඤ්ජ ච,
අරියං මග්ගං සමාරූහ නෙකාසී ලභතෙ සුඛන්ති.

ගාථාද්වය මාහ.

තස්සපි වචනං සුත්වා කිච්ඡෙන කසිරෙන තෙනහි නිසීද ථොකං ලභිස්සසීති ආහ. සො ගන්ත්වා චන්දස්ස සන්තිකෙ නිසීදි. අථ තං මාතලි තෙනෙව නයෙනුපසඞ්කමිත්වා තථෙව කථං පවත්තෙත්වා තස්ස වාරෙන්තස්ස වාරෙන්තස්සෙව–

සරසඤ්ච යො ජුහති බහුකාය ගයාය ච,
දොණෙ තිම්බරුතිත්ථස්මිං සීඝසොතෙ මහාවහෙ.

අත්‍රචස්ස හුතං හොති අත්‍රචස්ස සමීහිතං,
අතිථිස්මිං යො නිසින්නස්මිං නෙකො භුඤ්ජති භොජනං.

තං තං වදාමි කොසිය දෙහි දානානි භුඤ්ජ ච,
අරියං මග්ගං සමාරූහ නෙකාසී ලභතෙ සුඛන්ති.

ඉමා ගාථා අභාසි.

තාසං අත්ථො: යො පුරිසො නාගයක්ඛාදීනං බලිං කරෙමීති සමුද්දලොණි පොක්ඛරණී ආදීසු යංකිඤ්චි සරං උපගන්ත්වා ජුහති තත්ථ බලිකම්මං කරොති තථා බහුකාය නදියා ගයාය පොක්ඛරණියා දොණනාමකෙව තිම්බරුනාමකෙව තිත්ථෙ සීඝසොතෙ මහන්තෙ වාරිවහෙ අත්‍රවස්සාති යදි අත්‍රාපි එතෙසු සරාදීසු අස්ස පුරිසස්ස හුතං චෙව සම්භිතඤ්ච හොති සඵලං සුබුද්‍රයං සම්පජ්ජති අතිථිස්මිං යො නිසින්නස්මිං නෙකො භුඤ්ජති භොජනං එත්ථ වත්තබ්බමෙව නත්ථි තෙන තං වදාමි කොසිය දානානි ච දෙහි. සයඤ්ච භුඤ්ජ අරියානං දානාභිරතානං බුද්ධාදීනං මග්ගං අභිරූහ නහි එකාසී එකොව භුඤ්ජමානො සුඛං නාම ලභතීති.

සො තස්සාපි වචනං සුත්වා පබ්බතකූටෙන ඔත්ථටො විය කිච්ඡෙන තෙනහි නිසීද ථොකං ලභිස්සසීති ආහ. මාතලී ගන්ත්වා සුරියස්ස සන්තිකෙ නිසීදි. තතො පඤ්චසිඛො තෙනෙව නයෙන උපසඞ්කමිත්වා තථෙව ගාථං පවත්තෙත්වා තස්ස වාරෙන්තස්ස වාරෙන්තස්සෙව–

බලිසං හි සො නිගිලති දීඝසුත්තං සබන්ධනං,
අතිථිස්මිං යො නිසින්නස්මිං එකො භුඤ්ජති භොජනං.

තං තං වදාමි කොසිය දෙහි දානානි භුඤ්ජ ච,
අරියං මග්ගං සමාරූහ නෙකාසී ලභතෙ සුඛන්ති.

ගාථාද්වයමාහ.

මච්ඡරියකොසියො තං සුත්වා දුක්ඛයොගෙන නිත්ථුනන්තො තෙනහි නිසීද ථොකං ලභිස්සසීති ආහ. පඤ්චසිඛො ගන්ත්වා මාතලිස්ස සන්තිකෙ නිසීදි. ඉති තෙසු පඤ්චසු බ්‍රාහ්මණෙසු නිසින්නමත්තෙසුයෙව පායාසො පච්චි. අථ නං කොසියො උද්ධනා ඔතාරෙත්වා තුම්හාකං පත්තානි ආහරථාති ආහ. තෙ තථා නිසින්නාව හත්ථෙ පසාරෙත්වා හිමවන්තතො මාලුවපත්තානි ආහරිංසු. කොසියො තානි දිස්වා තුම්හාකං එතෙසු පත්තෙසු දාතබ්බපායාසො නත්ථි ඛදිරාදීනං පත්තානි ආහරථාති. තෙ තානි ආහරිංසු. එකෙකපත්තං යොධඵලකප්පමාණං අහොසි. සො සබ්බෙසං දබ්බියා පායාසං ආදාසි සබ්බන්තිමස්ස දාන කාලෙපි උක්ඛලියා ඌනං නපඤ්ඤායි පඤ්චන්නම්පි දත්වා සයං උක්ඛලිං ගහෙත්වා නිසීදි.

තස්මිං ඛණෙ පඤ්චසිඛො උට්ඨාය අත්තභාවං ජහිත්වා සුනඛො හුත්වා තෙසං පුරතො පස්සාවං කරොන්තො අගමාසි. බ්‍රාහ්මණා අත්තනො පායාසං පත්තෙන පිදහිංසු. කොසියස්ස හත්ථපිට්ඨෙ පස්සාවබින්දු පති. බ්‍රාහ්මණා කුණ්ඩිකාහි උදකං ගහෙත්වා පායාසං අබ්භුක්කිරිත්වා භුඤ්ජමානා විය අහෙසුං. කොසියො මය්හම්පි උදකං දෙථ හත්ථං ධොවිත්වා භුඤ්ජිස්සාමීති ආහ. තව උදකං ආහරිත්වා හත්ථං ධොවාති. මයා තුම්හාකං පායාසො දින්නො මය්හං ථොකං උදකං දෙථාති. මයං පිණ්ඩපතිපිණ්ඩකම්මං නාම න කරොමාති. තෙනහි ඉමං උක්ඛලිං ඔලොකෙථ හත්ථං ධොවිත්වා ආගමිස්සාමීති නදිං ඔතරි.

තස්මිං ඛණෙ සුතනබො උක්කලිං පස්සාවෙන පූරෙසි. සො තං පස්සාවං කාරෙන්තං දිස්වා මහන්තං දණ්ඩමාදය තං තජ්ජෙන්තො ආගඤ්ඡි. සො අස්සාජානීයමත්තො හුත්වා තං අනුබන්ධන්තො නානාවණ්ණො අහොසි කාලොපි හොති සෙතොපි සුවණ්ණවණ්ණොපි කබරොපි උච්චොපි නීචොපි එවං නානාවණ්ණො හුත්වා මච්ඡරියකොසියං අනුබන්ධි සො මරණභයභීතො බ්‍රාහ්මණෙ උපසඞ්කම් තෙපි උප්පතිත්වා ආකාසෙ ඨිතා. සො තෙසං තං ඉද්ධිං දිස්වා–

උළාරවණ්ණා වත බ්‍රාහ්මණා ඉමෙ
අයඤ්ච වො සුනඛො කිස්ස හෙතු,
උච්චාවචං වණ්ණනිභං විකුබ්බති
අක්ඛාථ නො බ්‍රාහ්මණා කෙනු තුම්හෙති.

තං සුත්වා සක්කො දෙවරාජා.

චන්දො ච සූරියො ච උභො ඉධාගතා
අයං පන මාතලි දෙව සාරථි,
සක්කොහමස්මි තිදසානමින්දො
එසො ච ඛො පඤ්චසිඛොති වුච්චතීති.

ගාථං වත්වා තස්ස යසං වණ්ණෙන්තො–

පාණිස්සරා මුතිඞ්ගාච මුරජාලම්බරානි ච,
සුත්තමෙතං පබොධෙන්ති පටිබුද්ධො ච නන්දතීති.

ගාථමාහ.

සො තස්ස වචනං සුත්වා එවරූපං දිබ්බසම්පත්තිං කිං කත්වා ලභන්තීති පුච්ඡි. අදානසීලා තාව පාපධම්මා මච්ඡරිනො දෙවලොකං න ගච්ඡන්ති නිරයෙ නිබ්බත්තන්තීති දස්සෙන්තො–

යෙකෙචිමෙ මච්ඡරිනො කදරියා
පරිභාසකා සමණබ්‍රාහ්මණානං,
ඉධෙව නික්ඛිප්ප සරීරදෙහං
කායස්ස භෙදා නිරයං වජන්තීති.

ඉමං ගාථං වත්වා ධම්මෙ ඨිතානං දෙවලොක පටිලාභං දස්සෙතුං–

යෙකෙචිමෙ සුගතිමාසසානා
ධම්මෙ ඨිතා සංයමෙ සංවිභාගෙ,
ඉධෙව නික්ඛිප්ප සරීරදෙහං
කායස්ස භෙදා සුගතිං වජන්තීති.

ගාථමාහ.

තත්‍ථ ආසසානාති ආසිංසන්තා, යෙකෙචි සුගතිං ආසිංසන්ති සබ්බෙ තෙ සංයමසඞ්ඛාතෙ දසසීලධම්මෙ සංවිභාගසඞ්ඛාතෙ දානධම්මෙච ඨිතා හුත්වා ඉධ සරීරසඞ්ඛාතං දෙහං නික්ඛිපිත්වා තස්ස කායස්ස භෙදා සුගතිං වජන්තීති අත්‍ථො.

එවං වත්වා ච කොසිය, න මයං තව සන්තිකෙ පායාසත්ථාය ආගතා කාරුඤ්ඤෙන පන තං අනුකම්පමානා ආගතම්හාති තස්ස පකාසෙන්තුං-

ත්වඤ්ච නො ඤාති පුරිමාසු ජාතිසු
සො මච්ඡරී රොසකො පාපධම්මො,
තවෙව අත්ථාය ඉධාගතම්හා
මා පාපධම්මො නිරයං අපත්ථාති.

ආහ.

තත්ථ ඤාතීති සො ත්වං. මා පාපධම්මොති අයං අම්හාකං ඤාති පාපධම්මො මා නිරයං අගමාති එතදත්ථං ආගතම්හාති අත්ථො.

තං සුත්වා කොසියො අත්ථකාමා කිර මෙ එතෙ මං නිරයා උද්ධරිත්වා සග්ගෙ පතිට්ඨාපෙතුකාමාති තුට්ඨචිත්තො-

අද්ධා හි මං වො හිතකාමා යං මං සමනුසාසථ,
සොහං තථා කරිස්සාමි සබ්බං වුත්තං හිතෙසිහි

එසාහමජ්ජෙව උපාරමාමි
න චාපහං කිඤ්චි කරෙය්‍ය පාපං,
න චාපි මෙ කිඤ්චි අදෙය්‍යමත්ථි
න චාපි දත්වා උදකම්පහං පිබෙ.

එවඤ්ච මෙ දදතො සබ්බකාලං
භොගා ඉමෙ වාසව ඛීයිස්සන්ති,
තතො අහං පබ්බජිස්සාමි සක්ක
හිත්වාන කාමානි යථොධිකානීති.

ආහ.

තත්ථ මන්ති මම. වොති තුම්හෙ. යං මන්ති යෙන මං සමනුසාසථ තෙන මෙ තුම්හෙ හිතකාමා. තථාති යථා වදථ තථෙව කරිස්සාමි. උපාරමාමීති මච්ඡරිභාවතො උපාරමාමි. අදෙය්‍යමත්ථීති ඉතො පට්ඨාය මම ආලොපතො උපඩ්ඪම්පි අදෙය්‍යං නාම නත්ථි. න චාපි දත්වාති උදකපසතම්පි චාහං ලභිත්වා අදත්වා න පිවිස්සාමි. ඛීයිස්සන්තීති ඛයිස්සන්ති. යථොධිකානීති වත්ථුකාමකිලෙසකාමවසෙන යථාඨිතකොට්ඨාසානි යෙව.

සක්කො මච්ඡරියකොසියං දමෙත්වා නිබ්බිසෙවනං කත්වා දානඵලං ජානාපෙත්වා ධම්මදෙසනාය පඤ්චසු සීලෙසු පතිට්ඨාපෙත්වා සද්ධිං තෙහි දෙවනගරමෙව ගතො මච්ඡරියකොසියොපි නගරං පවිසිත්වා රාජානං අනුජානාපෙත්වා ගහිතගහිතභාජනානි පූරෙත්වා ගණ්හන්තූති යාචකානං ධනං දත්වා තස්මිං ඛීණෙ නික්ඛම්ම හිමවන්තො දක්ඛිණපස්සෙ ගඞ්ගාය චෙව එකස්ස ජාතස්සරස්ස ච අන්තරෙ පණ්ණසාලං කත්වා පබ්බජිත්වා වනමූලඵලාහාරො තත්ථ චිරං විහාසි ජරං පාපුණි.

තදා සක්කස්ස ආසා සද්ධා සිරි හිරීති චතස්සො ධීතරො හොන්ති තා බහුං දිබ්බගන්ධමාලං ආදාය උදකකීළත්ථාය අනොතත්තදහං ගන්ත්වා තත්ථ කීළිත්වා මනොසිලාතලෙ නිසීදිංසු. තස්මිං ඛණෙ නාරදො නාම

බ්‍රාහ්මණතාපසො තාවතිංසභවනං දිවාවිහාරත්ථාය ගන්ත්වා නන්දනවන චිත්තකූටලතාවනෙසු දිවාවිහාරං කත්වා පාරිච්ඡත්තකපුප්ඵං ඡත්තං විය ධාරයමානො මනොසිලාතලමත්ථකෙ අත්තනො වසනට්ඨානං කඤ්චනගුහං ගච්ඡති. අථ තා තස්ස හත්ථෙ තං පුප්ඵං දිස්වා යාචිංසු.

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

නගුත්තමෙ ගිරිවරෙ ගන්ධමාදනෙ
මොදන්ති තා දෙවවරාභිපාලිතා,
අථාගමා ඉසිවරො සබ්බලොකගූ
සුපුප්ඵිතං දුමවරසාඛමාදිය.

සුචිං සුගන්ධං තිදසෙහි සක්කතං
පුප්ඵුත්තමං අමරවරෙහි සෙවිතං,
අලද්ධමච්චෙහි වා දානවෙහිවා
අඤ්ඤත්‍ර දෙවෙහි තදාරහං හිදං.

තතො චතස්සො කනකත්තචූපමා
උට්ඨාය නාරියො පමදාධිපා මුනිං,
ආසා ච සද්ධා ච තතො සිරී හිරී
ඉච්චබ්‍රවුං නාරදදෙවබ්‍රාහ්මණං.

සචෙ අනුද්දිට්ඨං තයා මහාමුනි
පුප්ඵං ඉමං පාරිජත්තස්ස බ්‍රහ්මෙ,
දදාහි නො සබ්බගති තෙ ඉජ්ඣතු
තුවම්පි නො හොහි යථෙව වාසවො.

තං යාචමානාභිසමෙක්ඛ නාරදො
ඉච්චබ්‍රවී සංකලහං උදීරයී,
න මය්හමත්ථත්ථි ඉමෙහි කොචිනං
යා යෙව වො සෙය්‍යසී සා පිළන්ධථාති.

තත්ථ **ගිරිවරෙති** පුරිමස්ස වෙවචනං, **දෙවවරාභිපාලිතාති** සක්කෙන රක්ඛිතා. **සබ්බලොකගූති** දෙවලොකෙ ච මනුස්සලොකෙ ච සබ්බත්ථ ගමනසමත්ථො. **දුමවරසාඛමාදියාති** සාඛාය ජාතත්තා දුමවරස්ස සාඛන්ති ලද්ධනාමං පුප්ඵං ගහෙත්වා. **සක්කතන්ති** කතසක්කාරං. **අමරවරෙහීති** සක්කං සන්ධාය වුත්තං. **අඤ්ඤත්‍රදෙවෙහීති** ඨපෙත්වා දෙවෙච ඉද්ධිමන්තෙච අඤ්ඤෙහි මනුස්සෙහි වා යක්ඛාදීහි වා අලද්ධං. **තදාරහංහිදන්ති** තෙසං යෙව හි තං අරහං අනුච්ඡවිකං. **කනකත්තචූපමාති** කනකූපමත්තචා. **උට්ඨායාති** අය්‍යො මාලාගන්ධවිලෙපනා පටිවිරතො පුප්ඵං න පිළන්ධිස්සති එකස්මිං පදෙසෙ ඡඩ්ඩෙස්සති එථ තං යාචිත්වා පුප්ඵං පිළන්ධිස්සාමාති හත්ථෙ පසාරෙත්වා යාචමානා එකප්පහාරෙනෙව උට්ඨහිත්වා පමදානං උත්තමා. **මුනින්ති** ඉසිං. **අනුද්දිට්ඨන්ති** අසුකස්ස නාම දස්සාමීති න උද්දිට්ඨං. **සබ්බගතිතෙ**

ඉජ්ඣතූති සබ්බා තෙ චිත්තගති ඉජ්ඣතු පබ්බජිතපබ්බජිතස්ස ලාභී හොහීති අස්ස මඞ්ගලං වදන්ති. **යථෙව වාසවොති** යථා අම්හාකං පිතා වාසවො ඉච්ඡිතිච්ඡිතං දෙති තථෙව නො ත්වම්පි හොහීති. **න**න්ති තං පුප්ඵං. **අභිසමෙක්ඛා**ති දිස්වා. **සංකලහ**න්ති නානාගාහං කලහවඩ්ඪනකථං උදීරසි. **ඉමෙහීති** ඉමෙහි පුප්ඵෙහි නාම මය්හං අත්ථො නත්ථි පටිවිරතො අහං මාලාධාරණතොති දීපෙති. **සා යෙව නො සෙය්‍යසීති** යා තුම්හාකං අන්තරෙ ජෙට්ඨිකා. **සා පිළන්ධථාති** සා එතං පිළන්ධතූති අත්ථො.

තා චතස්සොපි තස්ස වචනං සුත්වා ගාථමාහංසු.

ත්වං නොත්තමෙවාභිසමෙක්ඛ නාරද
යස්සිච්ඡසි තස්සං අනුප්පවෙච්ඡසු,
යස්සා හි නො නාරද ත්වං පදස්සසි
සායෙව නො හොහිති සෙට්ඨසම්මතාති.

තත්ථ ත්වං නොත්තමොති උත්තම මහාමුනි ත්වමෙව නො උපධාරෙහීති.

තාසං වචනං සුත්වා නාරදො තා ආලපන්තො-

අකල්ලමෙතං වචනං සුගත්තෙ
කො බ්‍රාහ්මණො කො කලහං උදීරයෙ,
ගන්ත්වාන භූතාධිපමෙව පුච්ඡථ
සචෙ න ජානාථ ඉධුත්තමාධමන්ති.

ගාථමාහ.

තස්සත්ථො-භද්දෙ සුගත්තෙ ඉදං තුම්හෙහි වුත්තං වචනං මම අයුත්තං එවං හි සති මයා තුම්හෙසු එකං සෙට්ඨං සෙසා හීනා කාරෙන්තෙන කලහො වඩ්ඪිතො භවිස්සති කොච බාහිතපාපො බ්‍රාහ්මණො කලහං උදීරයෙ වඩ්ඪෙය්‍ය එවරූපස්ස හි කලහවඩ්ඪනන්නාම අයුත්තං තස්මා ඉතො ගන්ත්වා අත්තනො පිතරං භූතාධිපං සක්කමෙව පුච්ඡථ සචෙ අත්තනො උත්තමං වා අධමං වා න ජානාථාති.

තතො සත්ථා-

තා නාරදෙන පරමප්පකොපිතා
උදීරිතා වණ්ණමදෙන මත්තා,
සකාසෙ ගන්ත්වාන සහස්සචක්ඛුනො
පුච්ඡිංසු භූතාධිපං කා නු සෙය්‍යසීති.

ගාථමාහ.

තත්ථ **පරමප්පකොපිතා**ති පුප්ඵං අදදන්තෙන අතිවිය කොපිතා තස්ස කුපිතා හුත්වා. **උදීරිතා**ති භූතාධිපමෙව පුච්ඡථාති වුත්තා. **සහස්සචක්ඛුනොති** සක්කස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා. **කානූති** අම්හාකං අන්තරෙ කතරා උත්තමාති පුච්ඡිංසු.

එවං පුච්ඡිත්වා ඨිතා-

තා දිස්වා ආයත්තමනා පුරින්දදෙ,
ඉච්චබ්‍රවී දෙවවරෙ කතඤ්ජලී,
සබ්බාව වො හොථ සුගත්තෙ සාදිසී
කො නෙව භද්දෙ කලහං උදීරයීති.

තත්ථ **තාදිස්වා**ති හි සබ්බෙව තා චතස්සොපි අත්තනො සන්තිකං ආගතා දිස්වා. **ආයත්තමනා**ති උස්සුක්කමනා ව්‍යාවටචිත්තා. **කතඤ්ජලී**ති නමස්සමානාහි දෙවතාහි පග්ගහිතඤ්ජලි. **සාදිසී**ති සබ්බාව තුම්හෙ සාදිසියො. **කො නෙවා**ති කො නු එවං. **කලහං උදීරයී**ති ඉමං නානාගාහං විග්ගහං කාරෙසි වඩ්ඪෙසි.

අථස්ස තා කථයමානා–

යො සබ්බලොකං චරකො මහාමුනී
ධම්මෙ ඨිතො නාරදො සච්චනික්කමො,
සො නො බ්‍රවී ගිරිවරෙ ගන්ධමාදනෙ
ගන්ත්වාන භූතාධිපමෙව පුච්ඡථ
සචෙ න ජානාථ ඉධුත්තමාධමන්ති.

ගාථමාහංසු.

තත්ථ **සච්චනික්කමො**ති තථපරක්කමො.

තං සුත්වා සක්කො ඉමා චතස්සොපි මය්හං ධීතරො සචාහං එතාසු එකා ගුණසම්පන්නා උත්තමාති වක්ඛාමි සෙසා කුජ්ඣිස්සන්ති න සක්කා අයං අට්ටො විනිච්ඡිනිතුං ඉමං හිමවන්තෙ කොසියතාපසස්ස සන්තිකං පෙසෙස්සාමි සො එතාසං අට්ටං විනිච්ඡිනිස්සතීති චින්තෙත්වා අහං තුම්හාකං අට්ටං න විනිච්ඡිනාමි හිමවන්තෙ කොසියතාපසො නාම අත්ථි තස්සාහං අත්තනො සුධාභොජනං පෙසෙස්සාමි සො පරස්ස අදත්වා න භුඤ්ජති දදන්තො ච විචිනිත්වා ගුණවන්තානං දෙති යා තුම්හෙසු තස්ස හත්ථතො භත්තං ලභිස්සති සා උත්තමා භවිස්සතීති ආචික්ඛන්තො–

අසු බ්‍රහාරඤ්ඤචරෙ මහාමුනී
නාදත්වා භත්තං වරගත්තෙ භුඤ්ජති,
විචෙය්‍ය දානානි දදාති කොසියො
යස්සා හි සො දස්සති සාව සෙය්‍යසීති.

ගාථමාහ.

තත්ථ **බ්‍රහාරඤ්ඤචරෙ**ති මහාඅරඤ්ඤවාසී.

ඉති සො තාපසස්ස සන්තිකං පෙසෙත්වා මාතලිං පක්කොසාපෙත්වා තස්ස සන්තිකං පෙසෙන්තො අනන්තරං ගාථමාහ.

අසූ හි යො සම්මති දක්ඛිණං දිසං
ගඞ්ගාය තීරෙ හිමවන්තපස්මනි,
ස කොසියො දුල්ලභපාණභොජනො
තස්ස සුධං පාපය දෙවසාරථීති.

තත්ථ **සම්මතීති** වසති. **දක්ඛිණන්තීති** හිමවන්තස්ස දක්ඛිණාය දිසාය. **පස්සනීති** පස්සෙ.

තතො සත්ථා ආහ.

ස මාතලී දෙවවරෙන පෙසිතො
සහස්සයුත්තං අභිරුය්හ සන්දනං,
ස ඛිප්පමෙව උපගම්ම අස්සමං
අදිස්සමානො මුනිනො සුධං අදාති.

තත්ථ **අදිස්සමානො**ති භික්ඛවෙ සො මාතලි දෙවරාජස්ස වචනං සම්පටිච්ඡිත්වා තං අස්සමං ගන්ත්වා අදිස්සමානකායො හුත්වා තස්ස සුධං අදා. දදමානොව රත්තිං පධානමනුයුඤ්ජිත්වා පච්චූසසමයෙ අග්ගිං පරිචරිත්වා විභාතාය රත්තියා උදෙන්තං සූරියං නමස්සමානස්ස ඨිතස්ස තස්ස හත්ථෙ සුධාභොජනං පතිට්ඨාපෙසි.

කොසියො තං ගහෙත්වා ඨිතකොව ගාථාද්වයමාහ.

උදග්ගිහුත්තං උපතිට්ඨතො හි මෙ
පභඞ්කරං ලොකතමොනුදුත්තමං,
සබ්බානි භූතානි අතිච්ච වාසවො
කොනෙව මෙ පාණිසු කිං සුධොදහි.

සඞ්ඛූපමං සෙතමතුල්‍යදස්සනං
සුචිං සුගන්ධං පියරූපමබ්භුතං,
අදිට්ඨපුබ්බං මම ජාතචක්ඛුභි
කා දෙවතා පාණිසු කිං සුධොදහීති.

තත්ථ **උදග්ගිහුත්ත**න්ති උදඅග්ගිහුත්තං පරිචරිත්වා උදඅග්ගිසාලතො නික්ඛම්ම පණ්ණසාලද්වාරෙ ඨත්වා **පභඞ්කරං ලොකතමොනුදං උත්තමං** ආදිච්චං **උපතිට්ඨතො** මම **සබ්බානි භූතානි අතිච්ච** අක්කමිත්වා වත්තමානො **වාසවො** නු ඛො එවං මම පාණිසු කිං සුධං කිං නාමෙතං ඔදහි. **සඞ්ඛූපම**න්ති ආදීහි ඨිතකොව සුධං වණ්ණෙති.

තතො මාතලී ආහ.

අහං මහින්දෙන මහෙසි පෙසිතො
සුධාභිහාසිං තුරිතො මහාමුනි,
ජානාසි මං මාතලි දෙවසාරථි
භුඤ්ජස්සු භත්තුත්තමං මා විචාරයි.

භුත්තා ච සා ද්වාදස හන්ති පාපකෙ
ඛුදං පිපාසං අරතිං දරක්ලමං,
කොධූපනාහඤ්ච විවාදපෙසුණං
සීතුණ්හතන්දිඤ්ච රසුත්තමං ඉදන්ති.

තත්ථ **සුධාභිහාසි**න්ති ඉදං සුධාභොජනං තුය්හං අභිහරිං. **ජානාසි** ත්වං අහං **මාතලි** නාම **දෙව සාරථී**ති අත්ථො. **මා විචාරයී**ති න භුඤ්ජාමීති අපටික්ඛිපිත්වා භුඤ්ජ මා පපඤ්චං කාරි. **පාපකෙ**ති අයං

සුධා භුත්තා ද්වාදස පාපධම්මෙ හනති. **ඛුද්දන්ති** පඨමං තාව ඡාතභාවං හනති දුතියං පානීයපිපාසං තතියං උක්කණ්ඨිතං චතුත්ථං කායදරථං පඤ්චමං කලමං කිලන්තභාවං ඡට්ඨං කොධං සත්තමං උපනාහං අට්ඨමං විවාදං නවමං පෙසුණං දසමං සීතං එකාදසමං උණ්හං ද්වාදසමං තන්දිං ආලසියභාවං ඉදං රසුත්තමං උත්තමරසං සුධාභොජනං ඉමෙ ද්වාදස පාපධම්මෙ හනති.

තං සුත්වා කොසියො අත්තනො වතසමාදානං ආවිකරොන්තො-

න කප්පති මාතලි මය්හ භුඤ්ජිතුං
පුබ්බෙ අදත්වා ඉති මෙ වතුත්තමං,
න චාපි එකාසනමරියපූජිතං
අසංවිභාගීව සුඛං න වින්දතීති.

ගාථං වත්වා භන්තෙ තුම්හෙහි පරස්ස අදත්වා භොජනෙ කං දොසං දිස්වා ඉදං වතං සමාදින්නන්ති මාතලිනා පුට්ඨො ආහ.

පීසාතකා යෙච්මෙ පාරදාරිකා
මිත්තද්දුනො යෙච සපන්ති සුබ්බතෙ
සබ්බෙව තෙ මච්ඡරිපඤ්චමාධමා
තස්මා අදත්වා උදකම්පි නාස්මියෙ.

යො හිත්ථියා වා පුරිසස්ස වා පන
දස්සාමි දානං විදූසම්පවණ්ණිතං,
සද්ධා වදඤ්ඤූ ඉධ වීතමච්ඡරා
භවන්ති හෙතෙ සුචිසම්මසම්මතාති.

තත්ථ **පුබ්බෙති** පඨමං අදත්වා අථ වා ඉති මෙ පුබ්බෙ වතුත්තමං ඉදං පුබ්බෙව මයා වතං සමාදින්නන්ති දස්සෙති. **එකාසනන්ති** එකස්ස අසනං න අරියෙහි බුද්ධාදීහි පූජිතං. **සුඛන්ති** දිබ්බං මානුසකං සුඛං න ලභති. **පීසාතකාති** ඉත්ථිඝාතකා. **යෙචිමෙති** යෙච ඉමෙ. **සපන්තීති** අක්කොසන්ති. **සුබ්බතෙති** ධම්මික සමණබ්‍රාහ්මණෙ. **මච්ඡරිපඤ්චමාති** මච්ඡරී පඤ්චමො එතෙසන්ති මච්ඡරිපඤ්චමා. **අධමාති** ඉමෙ පඤ්ච අධමා නාම. **තස්මාති** යස්මා අහං පඤ්චමඅධමභාවභයෙන. **අදත්වා උදකම්පිනාස්මියෙ** න පරිභුඤ්ජිස්සාමීති ඉමං වතං සමාදියිං. **යො ඉත්ථියා වාති** යො අහං ඉත්ථියා වා. **විදූසම්පවණ්ණිතන්ති** විදූහි පණ්ඩිතෙහි බුද්ධාදීහි වණ්ණිතං. **සුචිසම්මසම්මතාති** එතෙ ඔකප්පනියසද්ධාය සමන්නාගතා වදඤ්ඤූ විගතමච්ඡරා පුරිසා සුචි චෙව උත්තමසම්මතා ච හොන්තීති අත්ථො.

තං සුත්වා මාතලී දිස්සමානකායෙන අට්ඨාසි. තස්මිං ඛණෙ තා චතස්සො දෙවකඤ්ඤා චතුද්දිසං අට්ඨංසු. සිරි පාචීනදිසාය අට්ඨාසි ආසා දක්ඛිණදිසාය අට්ඨාසි සද්ධා පච්ඡිමදිසාය හිරි උත්තරදිසාය. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

ToC

අථො මුතා දෙවවරෙන පෙසිතා
කඤ්ඤා චතස්සො කනකත්තචූපමා,
ආසා ච සද්ධා ච සිරී තතො හිරී
තං අස්සමං ආගමුං යත්ථ කොසියො.

තා දිස්වා සබ්බො පරමප්පමොදිතො
සුභෙන වණ්ණෙන සිඛාරිවග්ගිනො,
කඤ්ඤා චතස්සො චතුරො චතුද්දිසා
ඉච්චබ්‍රවී මාතලිනො ච සම්මුඛා.

පුරිමං දිසං කා ත්වං පභාසි දෙවතෙ
අලඞ්කතා තාරවරාව ඔසධී,
පුච්ඡාමි තං කඤ්චනවෙල්ලිවිග්ගහෙ
ආචික්ඛ මෙ ත්වං කතමාසි දෙවතා.

සිරාහං දෙවී මනුජෙසු පූජිතා
අපාපසත්තූපනිසෙවිනී සදා,
සුධාවිවාදෙන තවන්තිමාගතා
තං මං සුධාය වරපඤ්ඤ භාජය.

යස්සාහං ඉච්ඡාමි සුධං මහාමුනි
ස සබ්බකාමෙහි නරො පමොදති,
සිරීති මං ජානහි ජූහතුත්තම
තං මං සුධාය වරපඤ්ඤ භාජයාති.

තත්ථ අථාති තතො. **මුතාති** අනුමතා. අථ දෙවවරෙන අනුමතා චෙව පෙසිතා චාති අත්ථො. **සබ්බො පරමප්පමොදිතොති** අනවසෙසො හුත්වා අතිපමුදිතො. **සාමන්තිපි** පාඨො. තා දෙවතා සාමං දිස්වාති අත්ථො. **චතුරොති** චතුරා. අයමෙව වා පාඨො. චාතුරියෙන සමන්නාගතාති අත්ථො. **තාරවරාති** තාරානං වරා. **කඤ්චනවෙල්ලිවිග්ගහෙති** කඤ්චනරූපකසදිස සරීරෙ. **සිරාහන්ති** සිරි අහං. **තවන්තිමාගතාති** තව සන්තිකං ආගතා. **භාජයාති** යථා මං සුධා භජති තථා කාරෙහි සුධං මෙ දෙහීති අත්ථො. **ජානාහීති** ජාන. **ජූහතුත්තමාති** අග්ගිං ජුහන්තානං උත්තම.

තං සුත්වා කොසියො ආහ.

සිප්පෙන විජ්ජාචරණෙන බුද්ධියා
නරා උපෙතා පගුණා සකම්මනා,
තයා විහීනා න ලභන්ති කිඤ්චනං
තයිදං න සාධු යදිදං තයා කතං.

පස්සාමි පොසං අලසං මහග්ඝසං
සුදුක්කුලීනම්පි අරූපිමං නරං,
තයානුගුත්තො සිරි ජාතිමං අපි
පෙසෙති දාසං විය භොගවා සුඛී.

තං තං අසබ්භං අවිභජ්ජසෙවිනිං
ජානාමි මූළ්හං විදුරානුපාතිනිං,
න තාදිසී අරහති ආසනූදකං
කුතො සුධා ගච්ඡ න මය්හ රුච්චසීති.

තත්ථ **සිප්පෙනාති** හත්ථිඅස්සරථථරුසිප්පාදිනා. **විජ්ජාචරණෙනාති** වෙදත්තයසඞ්ඛාතාය විජ්ජාය චෙව සීලෙන ච. **පගුණා සකම්මනාති** අත්තනො පුරිසකාරෙන පධානගුණසම්පන්නා සමන්නාගතා. **කිඤ්චනාති** කිඤ්චි අප්පමත්තකම්පි යසං වා සුඛං වා න ලභන්ති. **යදිදන්ති** යං එතං ඉස්සරියත්ථාය සිප්පාදීනි උග්ගහෙත්වා චරන්තානං තෙසං වෙකල්ලං කතං තං තෙ න සාධු. **අරූපිමන්ති** විරූපං. **තයානුගුත්තෙනාති** තයා අනුරක්ඛිතො. **ජාතිමං අපීති** ජාතිසම්පන්නම්පි සිප්පවිජ්ජාචරණබුද්ධිකම්මෙහි සම්පන්නම්පි. **පෙසෙසීති** පෙසනකාරං කාරෙසි. **තන්තන්ති** තස්මා තං. **අසබ්භන්ති** සභාවසඞ්ඛාතෙ සච්චෙ අවත්තනතාය අසබ්භං උත්තමභාවරහිතං. **අවිභජ්ජසෙවිනින්ති** අවිභජිත්වා යුත්තායුත්තං අජානිත්වා සිප්පාදිසම්පන්නෙපි ඉතරෙපි සෙවමානං. **විදුරානුපාතිනින්ති** පණ්ඩිතානුපාතිනිං පණ්ඩිතෙ පාතෙත්වා පොථෙත්වා විහෙඨෙත්වා චරමානං. **කුතො සුධාති** තාදිසාය නිග්ගුණාය කුතො සුධාභොජනං න මෙ රුච්චසි ගච්ඡ මා ඉධ තිට්ඨාති.

සා තත්ථෙවන්තරධායි. තතො සො ආසාය සද්ධිං සල්ලපන්තො ආහ.

කා සුක්කදාඨා පටිමුත්තකුණ්ඩලා
චිත්තඞ්ගදා කම්බුවිමට්ඨධාරිනී,
ඔසිත්තවණ්ණං පරිදය්හ සොභසි
කුසග්ගිරත්තං අපිළය්හ මඤ්ජරිං.

මිගීව භන්තා සරචාපධාරිනා
විරාධිතා මන්දමිව උදික්ඛසි,
කො තෙ දුතියො ඉධ මන්දලොචනෙ
න භායසි එකිකා කානනෙ වනෙති.

තත්ථ **චිත්තඞ්ගදාති** චිත්‍රෙහි අඞ්ගදෙහි සමන්නාගතා. **කම්බුවිමට්ඨධාරිනීති** කාරණපරිනිට්ඨානෙන විමට්ඨසුවණ්ණාලඞ්කාරධාරිනී. **ඔසිත්තවණ්ණන්ති** අවසිත්තඋදකධාරවණ්ණං දිබ්බදුකූලං. **පරිදය්හාති** නිවාසෙත්වා ච පාරුපිත්වා ච. **කුසග්ගිරත්තන්ති** කුසතිණඅග්ගිසිඛාවණ්ණං. **අපිළය්හ මඤ්ජරින්ති** සපල්ලවං අසොකකණ්ණිකං කණ්ණෙ පිළන්ධිත්වාති වුත්තං හොති. **සරචාපධාරිනාති** ලුද්දෙන. **විරාධිතාති** විරද්ධපහාරා. **මන්දමිවාති** යථා සා මිගී භීතා වනන්තෙ ඨත්වා තං මන්දං ඔලොකෙති එවං ඔලොකෙසි.

තතො සා:

න මෙ දුතියො ඉධමත්ථි කොසිය
මසක්කසාරප්පභවම්හි දෙවතා,
ආසා සුධාසාය තවන්තිමාගතා
තං මං සුධාය වරපඤ්ඤ භාජයාති.

ගාථමාහ.

තත්ථ **මසක්කසාරප්පභවා**ති තාවතිංසභවනෙ සම්භවා.

තං සුත්වා කොසියො ත්වං කිර යො තෙ රුච්චති තස්ස ආසාඵල නිප්ඵාදනෙන ආසං දෙසි යො තෙ න රුච්චති තස්ස න දෙසි නත්ථි තයා සමා පත්ථිතත්ථවිනාසකාරිණීති දීපෙන්තො ආහ.

ආසාය යන්ති වාණිජා ධනෙසිනො
නාවං සමාරුය්හ පරෙන්ති අණ්ණවෙ,
තෙ තත්ථ සීදන්ති අථොපි එකදා
ජීනාධනා එන්ති විනට්ඨපාභතා.

ආසාය ඛෙත්තානි කසන්ති කස්සකා
වපන්ති බීජානි කරොන්තුපායසො,
ඊතිනිපාතෙන අවුට්ඨිකාය වා
න කිඤ්චි වින්දන්ති තතො ඵලාගමං.

අථත්තකාරානි කරොන්ති භත්තුසු
ආසං පුරක්ඛත්වා නරා සුඛෙසිනො,
තෙ භත්තුරත්ථා අතිගාළ්හිතා පුන
දිසා පනස්සන්ති අලද්ධ කිඤ්චනං.

ජහිත්ව ධඤ්ඤඤ්ච ධනඤ්ච ඤාතකෙ
ආසාය සග්ගාධිමනා සුඛෙසිනො,
තපන්ති ලූඛම්පි තපං චිරන්තරං
කුම්මග්ගමාරුය්හ පරෙන්ති දුග්ගතිං.

ආසාවිසංවාදිකසම්මතා ඉමෙ
ආසෙ සුධාසං විනයස්සු අත්තනි,
න තාදිසී අරහති ආසනූදකං
කුතො සුධා ගච්ඡ න මය්හ රුච්චසීති.

තත්ථ **පරෙන්තී**ති පක්ඛන්දන්ති. **ජීනාධනා**ති ජීනධනා. ඉති තව වසෙන එකෙ සම්පජ්ජන්ති එකෙ විපජ්ජන්ති නත්ථි තයා සදිසා පාපධම්මාති වදති. **කරොන්තුපායසො**ති තං තං කිච්චං උපායෙන කරොන්ති. **ඊතිනිපාතෙනා**ති විසවාතමූසිකසලභසුකපාණක සෙතට්ඨිකරොගාදීනං සස්සුපද්දවානං අඤ්ඤතරනිපාතෙන වා. **තතො**ති තතො සස්සතො තෙ කිඤ්චි ඵලං න වින්දන්ති තෙසම්පි ආසාඡෙදක කම්මං ත්වමෙව කරොසීති වදති. **අථත්තකාරානී**ති යුද්ධභූමීසු පුරිස කාරෙ. **ආසං පුරක්ඛත්වා**ති ඉස්සරියාසං පුරතො කත්වා. **භත්තුරත්ථා**ති සාමිනො අත්ථාය. **අතිගාළ්හිතා**ති පච්චත්ථිකෙහි අතිපීළිතා විලුත්තසාප

තෙයාං විද්ධස්තසෙනවාහනා හුත්වා. **පනස්සන්තීති** පලායන්ති. **අලද්ධකිච්චනාන්ති** කිඤ්චි ඉස්සරියං අලභිත්වා ඉති එතෙසම්පි ඉස්සරියලාභං ත්වමෙව කාරෙසීති වදති. **සග්ගාධිගමනාති** සග්ගං අධිගන්තුං මනා. **ලූඛන්ති** නිරොජං පක්ඛිත්තපාදිකං කායකිලමථං. **චිරන්තරන්ති** චිරකාලං. **ආසාවිසංවාදිකසම්මතා** ඉමෙති ඉමෙ සත්තා සග්ගාසාය දුග්ගතිං ගච්ඡන්ති තස්මා ත්වං ආසා නාම විසංවාදිකසම්මතා විසංවාදිකාති සබ්බං ගතා. **ආහසෙති** තං ආලපති.

සාපි තෙන පටික්ඛිත්තා තත්ථෙවන්තරධායි. තතො සද්ධාය සද්ධිං සල්ලපන්තො ගාථමාහ.

දද්දල්ලමානා යසසා යසස්සිනී
ජිඝඤ්ඤනාමව්හයනං දිසං පති,
පුච්ඡාමි තං කඤ්චනවෙල්ලිවිග්ගහෙ
ආචික්ඛ මෙ ත්වං කතමාසි දෙවතාති.

තත්ථ **දද්දල්ලමානාති** ජලමානා. **ජිඝඤ්ඤනාමව්හයනන්ති** අපරාති ච පච්ඡිමාති ච එවං ජිඝඤ්ඤන ලාමකෙන නාමෙන වුච්චමානං **දිසංපති** දද්දල්ලමානා තිට්ඨසීති.

තතො සා ගාථමාහ.

සද්ධාහං දෙවි මනුජෙසු පූජිතා
අපාපසත්තූපනිසෙවිනී සදා,
සුධාවිවාදෙන තවන්තිමාගතා
තං මං සුධාය වරපඤ්ඤ භාජයාති.

තත්ථ **සද්ධාති** යස්ස කස්සචි වචනපත්තියායනා සා සාවජ්ජාපි හොති අනවජ්ජාපි. **පූජිතාති** අනවජ්ජකොට්ඨාසවසෙන පූජිතා. **අපාපසත්තූපනිසෙවිනීති** අනවජ්ජසද්ධායව එකන්තපත්තියායන සභාවාය පරෙසුපි පත්තියායනවිදහනසමත්ථාය දෙවතායෙතං නාමං.

අථ නං කොසියො ඉමෙ සත්තා තස්ස තස්ස වචනං **සද්දහිත්වා** තං තං කරොන්තා කත්තබ්බතො අකත්තබ්බමෙව බහුතරං කරොන්ති තං සබ්බං තයා කාරිතං නාම හොතීති වත්වා එවමාහ.

දානං දමං චාගමථොපි සංයමං
ආදාය සද්ධාය කරොන්ති හෙකදා,
ථෙය්‍යං මුසාකූටමථොපි පෙසුණං
කරොන්ති හෙකෙ පුන විච්චුතා තයා.

භරියාසු පොසො සදිසීසු පෙක්ඛවා
සීලූපපන්නාසු පතිබ්බතාසුපි,
විනෙත්වා ඡන්දං කුලඉත්ථියාසුපි
කරොති සද්ධං පන කුම්භදාසියා.

ත්වමෙව සද්ධෙ පරදාරසෙවිනී
පාපං කරෙසි කුසලම්පි රිඤ්චසි,
න තාදිසී අරහසි ආසනූදකං
කුතො සුධා ගච්ඡ න මය්හ රුච්චසීති.

තත්ථ **දාන**න්ති සවත්ථුකං පුඤ්ඤචෙතනං. **දම**න්ති ඉන්ද්‍රියදමං. **චාග**න්ති දෙය්‍යධම්මපරිච්චාගං. **සංයම**න්ති සීලං. **ආදාය සද්ධාය**ති එතානි දානාදීනි මහානිසංසානි කත්තබ්බානීති වදතං වචනං **සද්ධාය** ආදියිත්වා කරොන්ති එකෙ. **කූට**න්ති තුලාකූටාදිකං වා ගාමකූටාදිකං වා. **කරොන්ති හෙකෙ**ති එකෙ මනුස්සා එවරූපෙසු නාම කාලෙසු **ඉමෙසඤ්ච අත්ථාය** ථෙය්‍යාදීනි කත්තබ්බානීති කෙසඤ්චි වචනං **සද්දහිත්වා** එතානිපි කරොන්ති. **පුන වියුත්තා තයා**ති පුන තයා **වියුත්තා** සාවජ්ජදුක්ඛවිපාකානෙතානි න කත්තබ්බානීති වදතං වචනං **අපත්තියායිත්වා**පි කරොන්ති. ඉති තව වසෙන අනවජ්ජම්පි සාවජ්ජම්පි කරීයතෙව. **තාදිසී**ති ජාතිගොත්තසීලාදීහි සදිසී. **පෙක්ඛවා**ති පෙක්ඛා වුච්චති තණ්හා. සතණ්හාති අත්ථො. **ජප්ප**න්ති ජප්පරාගං. **සද්ධ**න්ති කුම්භදාසියාපි වචනෙ සද්ධං කරොන්ති. තස්සා **අහං තුම්හාකං** ඉමං නාම උපකාරං කරිස්සාමීති වදන්තියා පත්තියායිත්වා කුලිත්ථියොපි ජඩ්ඩිත්වා තමෙව පටිසෙවන්ති අසුකා නාම තුම්හෙසු පටිබද්ධචිත්තාති කුම්භදාසියාපි වචනෙ සද්ධං කත්වාව පරදාරං සෙවන්ති. **ත්වමෙව සද්ධෙ පරදාරසෙවිනී**ති යස්මා තං පත්තියායිත්වා තව වසෙන පරදාරං සෙවන්ති පාපං කරොන්ති කුසලං ජහන්ති තස්මා ත්වමෙව පරදාරසෙවිනී ත්වං පාපානි කරොසි කුසලං රිඤ්චසි තත්ථ තාය සමානා ලොකවිනාසිකා පාපධම්මා ගච්ඡ න මෙ රුච්චසීති.

සා තත්ථෙව අන්තරධායි. සොයියොපි උත්තරතො ඨිතාය සිරියා සද්ධිං සල්ලපන්තො ගාථාද්වයමාහ.

ජිඝඤ්ඤරත්තිං අරුණස්මිං ඌහතෙ
යා දිස්සති උත්තමරූපවණ්ණිනී,
තථූපමා මං පටිභාසි දෙවතෙ
ආචික්ඛ මෙ ත්වං කතමාසි අච්ඡරා.

කාලා නිදාඝෙරිව අග්ගජාතිව
අනිලෙරිතා ලොහිතපත්තමාලිනී,
කා තිට්ඨසි මන්දමිවාවලොකයං
භාසෙසමානාව ගිරං න මුඤ්චසීති.

තත්ථ **ජිඝඤ්ඤරත්ති**න්ති පච්ඡිමරත්තිං රත්තිපරියොසානෙති අත්ථො. **ඌහතෙ**ති අරුණෙ උග්ගතෙ. **යා**ති පුරත්ථිමා දිසා රත්තසුවණ්ණතාය උත්තමරූපධරා හුත්වා දිස්සති. **කාලා නිදාඝෙරිවා**ති නිදාඝසමයෙ කාළවල්ලී විය. **අග්ගජාතිවා**ති අග්ගජා ඉව සාපි නවපල්ලවා මක්ඛිතෙන පඨමජාතා වියාති අත්ථො. **ලොහිතපත්තමාලිනී**ති

ලොහිතවණ්ණෙහි පත්තෙහි පරිවුතා. **වා තිට්ඨසීති** යථා සා තරුණකාලවල්ලී වාතෙරිතා විලසමානා සොභමානා තිට්ඨති එවං සා නාම ත්වං තිට්ඨසි. **භාසසමානාවාති** මයා සද්ධිං භාසිතුකාමා විය හොසි න ච ගිරං මුඤ්චසි.

තතො සා ගාථමාහ.

හිරාහං දෙවී මනුජෙසු පූජිතා
අපාපසත්තූපනිසෙවිනී සදා,
සුධා විවාදෙන තවන්තිමාගතා
සා තං න සක්කොමි සුධම්පි යාචිතුං
කොපීනරූපා විය යාචනිත්ථියාති.

තත්ථ **හිරාහන්ති** හිරි අහං. **සුධම්පීති** සා අහං සුධාභොජනං තං යාචිතුම්පි න සක්කොමි. කිං කාරණාති **කොපීනරූපා විය යාචනිත්ථියා** යස්මා ඉත්ථියා යාචනා නාම කොපීනරූපා විය රහස්ස විවරණ සදිසා හොති නිල්ලජ්ජා විය හොතීති අත්ථො.

තං සුත්වා තාපසො ද්වෙ ගාථා අභාසි.

ධම්මෙන ඤායෙන සුගත්තෙ ලච්ඡසි
එසො හි ධම්මො න හි යාචනා සුධා,
තං තං අයාචන්තිමහං නිමන්තයෙ
සුධාය යම්පිච්ඡසි තම්පි දම්මි තෙ.

සා ත්වං මයා අජ්ජ සකම්හි අස්සමෙ
නිමන්තිතා කඤ්චනවෙල්ලිවිග්ගහෙ,
තුවං හි මෙ සබ්බරසෙහි පූජියා
තං පූජයිත්වාන සුධම්පි අස්මියෙති.

තත්ථ **ධම්මෙනාති** සභාවෙන. **ඤායෙනාති** කාරණෙන. **න හි යාචනා සුධාති** න හි යාචනාය සුධා ලබ්භති තෙනෙව කාරණෙන ඉතරා තිස්සො න ලභිංසු. **තං තන්ති** තස්මා තං. **යම්පිච්ඡසීති** න කෙවලං නිමන්තයාමියෙව යඤ්ච සුධං ඉච්ඡසි තම්පි දම්මි තෙ. **කඤ්චනවෙල්ලිවිග්ගහෙති** කඤ්චනරාසිසස්සිරිකසරීරෙ. **පූජියාති** න කෙවලං සුධාය අඤ්ඤෙහිපි සබ්බරසෙහි ත්වං මයා පූජෙතබ්බයුත්තිකාව. **අස්මියෙති** තං පූජෙත්වා සචෙ අවසෙසං භවිස්සති අහම්පි භුඤ්ජිස්සාමි.

තතො අපරා අභිසම්බුද්ධගාථා.

සා කොසියෙනානුමතා ජුතිමතා
අද්ධා හිරී රම්මං පාවිසි යස්සමං,
උදඤ්ඤවන්තං ඵලමරියපූජිතං
අපාපසත්තූපනිසෙවිතං සදා.

රුක්ඛග්ගහණා බහුකෙත්ථ පුප්ඵිතා
අම්බා පියාලා පනසා ච කිංසුකා,
සොභඤ්ජනා ලොද්දමථොපි පද්මකා
කෙකා ච භඞ්ගා තිලකා ච පුප්ඵිතා.

සාලා කරෙරී බහුකෙත්ථ ජම්බුයො
අස්සත්ථනිග්‍රොධමධූකවෙතසා,
උද්දාලකා පාටලිසින්දුවාරිතා
මනුඤ්ඤගන්ධා මුචලින්දකෙතකා.

හරෙණුකා වෙළුකා වෙණුතින්දුකා
සාමාකනීවාරමථොපි චීනකා,
මොචා කදලී බහුකෙත්ථ සාලියො
පවීහයො ආභුජිනොපි තණ්ඩුලා.

තස්ස ච උත්තරෙ පස්සෙ ජාතා පොක්ඛරණී සිවා,
අකක්කසා අපබ්භාරා සාධු අප්පටිගන්ධියා.

තත්ථ මච්ඡා සන්නිරතා ඛෙමිනො බහුභොජනා,
සිඞ්ගූ සවඞ්කා සකුලා සතවඞ්කා ච රොහිතා,
ආලිගග්ගරකාකිණ්ණා පාඨීනා කාකමච්ඡකා.

තත්ථ පක්ඛී සන්නිරතා ඛෙමිනො බහුභොජනා,
හංසා කොඤ්චා මයූරා ච චක්කවාකා ච කුක්කුහා,
කුණාලකා බහුචිත්‍රා සිඛණ්ඩී ජීවඤ්ජීවකා.

තත්ථ පාණායමායන්ති නානාමිගගණා බහූ,
සීහා ව්‍යග්ඝා වරාහා ච අච්ඡකොකතරච්ඡයො.

පලාසාද ච ගවජා මහිසා රොහිතා රුරූ,
එණෙය්‍යා ච වරාහා ච ගණිනො නිඞ්කසූකරා.

කදලිමිගා බහුවෙත්ථ බිළාරා සසකණ්ණකා
ඡමාගිරීපුප්ඵවිචිත්‍රසන්ථතා
දිජාභිඝුට්ඨා දිජසඞ්ඝසෙවිතාති.

තත්ථ **ජුතිමන්තාති** ආනුභාවසම්පන්නා. **පාවිසියස්සමන්ති** පාවිසි අස්සමං. යකාරො ව්‍යඤ්ජනසන්ධිකරො. **උදඤ්ඤවන්තන්ති** තෙසු තෙසු ඨානෙසු උදකසම්පන්නං. **ඵලන්ති** අනෙකඵලසම්පන්නං. **අරියපූජිතන්ති** නීවරණදොසරහිතෙහි ඣානලාභීහි අරියෙහි පූජිතං පසත්ථං. **රුක්ඛග්ගහණාති** පුප්ඵූපග ඵලූපගරුක්ඛගහණා. **සොභඤ්ජනාති** සිග්ගුරුක්ඛා **ලොද්දමථොපි පද්මකාති** ලොද්දරුක්ඛා ච පද්මරුක්ඛා ච. **කෙකා ච භඞ්ගාති** එවංනාමකා රුක්ඛා එව. **කරෙරීති** කරෙරිරුක්ඛා. **උද්දාලකාති** වාතඝාතකා. **මුචලින්දකෙතකාති** මුචලින්දා ච පඤ්චවිධකෙතකා ච. **හරෙණුකාති** අපරණ්ණජාති. **වෙළුකාති** වංසචොරකා. **වෙණූති** ආරඤ්ඤමාසා. **තින්දුකාති** තිම්බරුරුක්ඛා. **චීනකාති** ඛුද්දකරාජමාසා. **මොචාති** අට්ඨිකදලී. **සාලියොති** නානප්පකාරා ජාතස්සරං

උපනිස්සාය ජාතා සාලියො. **පවිහඞ්ගොති** නානප්පකාරා විහඞ්ගො. **ආභුජිනොති** භුජපත්තා. **තණ්ඩුලාති** නික්කුණ්ඩකථුසා සයඤ්ජාත තණ්ඩුලසීසාති. **තස්සචාති** භික්ඛවෙ තස්ස ච අස්සමස්ස උත්තරදිසාභාගෙ **පොක්ඛරණීති** පඤ්චවිධපදුමසඤ්ඡන්නා ජාතස්සරපොක්ඛරණී. **අකක්කසාති** මච්ඡපිත්තසෙවාලාදිකක්කසරහිතා. **අපබ්භාරාති** අච්ඡින්නතටා සමතිත්ථා. **අප්පටිගන්ධියාති** අප්පටිකූලගන්ධෙන සුගන්ධෙන උදකෙන සමන්නාගතා. **තත්ථාති** තස්සා පොක්ඛරණියා. **මබ්බිනොති** අභයා. **සිඞ්ගූති** ආදීනි තෙසං මච්ඡානං නාමානි. **කුණාලකාති** කොකිලා. චිත්‍රාති චිත්‍රපත්තා. **සිඛණ්ඩීති** උට්ඨිතසිඛා මොරා. **අඤ්ඤෙපි චා** මත්ථකෙ ජාතසිඛා පක්ඛිනො. **පාණායමායන්තීති** පාණාය ආයන්ති. **පලාසාදූති** ඛග්ගා. **ගවජීති** ගවයා. **ගණිනොති** ගොකණ්ණා. **කණ්ණකාති** කණ්ණකාමිගා. **ඡමාගිරීති** භූමියං පත්ථටා පිට්ඨිපාසාණා. **පුප්ඵවිචිත්‍රසන්ථතාති** විචිත්‍රපුප්ඵසන්ථතා. **දිජාභිඝුට්ඨාති** මධුරස්සරෙහි දිජෙහි අභිඝුට්ඨා එවරූපා යත්ථ **භූමිපබ්බතාති.**

එවං භගවා කොසියස්ස අස්සමං වණ්ණෙසි. ඉදානි හිරිදෙවියා තත්ථ **පවිසනාදීනි දස්සෙතුං ආහ.**

සා සුත්තචා නීලදුමාභිලම්බිතා
විජ්ජු මහාමෙඝරිවානුපජ්ජථ,
තස්සා සුසම්බන්ධසිරං කුසාමයං
සුචිං සුගන්ධං **අජිනූපසෙවිතං.**
අත්‍රිච්ච කොච්ඡං හිරිමෙතදබ්‍රවි
නිසීද කල්‍යාණි සුඛසිදමාසනං.

තස්සා තදා කොච්ඡගතාය කොසියො
යදිච්ඡමානාය ජටාජිනං ධරෙ,
නවෙහි පත්තෙහි සයං සහූදකං
සුධාභිහාසී තුරිතො මහාමුනි.

සා තං පටිග්ගය්හ උභොහි පාණිහි
ඉච්චබ්‍රවී අත්තමනා ජටාධරං,
හන්දාහමෙතරහි පූජිතා තයා
ගවෙජ්ජය්‍ය බ්‍රහ්මෙ තිදිවං ජිතාවිනී.

සා කොසියෙනානුමතා ජුතීමතා
උදීරිතා වණ්ණමදෙන මත්තා,
සකාසෙ ගන්ත්වාන සහස්සචක්ඛුනො
අයං සුධා වාසව දෙහි මෙ ජයං.

තමෙන සක්කොපි තදා අපූජයි
සහින්දා ච දෙවා සුරකඤ්ඤමුත්තමං,
සා පඤ්ජලී දෙවමනුස්සපූජිතා
නවම්හි කොච්ඡම්හි යදා උපාවිසීති.

තත්ථ **සුතනුවාති** සුවණ්ණි. **නීලදුමාභිලම්බිතාති** නීලෙසු දුමෙසු අභිලම්බිතා හුත්වා තං තං නීලදුමසාඛං පරාමසන්තීත්‍යත්ථො. **මහාමෙඝභිවාති** තෙන නිමන්තිතා මහාමෙඝවිජ්ජුරිව තස්ස තං අස්සමං පාවිසි. **සස්සාති** තස්සා හිරියා. **සුසම්බද්ධසිරන්ති** සුසම්බද්ධසීසං. **කුසාමසන්ති** උසීරාදිමිස්සකකුසතිණමයං. **සුගන්ධන්ති** උසීරෙන චෙව අඤ්ඤෙන ච සුගන්ධිතිණෙන මිස්සකත්තා සුගන්ධං. **අජිනූපසෙවිතන්ති** උපරි අත්ථතෙන අජිනෙන උපසෙවිතං. **අනිච්ඡකොච්ඡන්ති** එවරූපං කොච්ඡාසනං පණ්ණසාලාද්වාරෙ අත්ථරිත්වා. **සුඛනිසීදමාසනන්ති** සුඛං නිසීද ඉදමාසනං. **යන්ති** යාවදත්ථං. **ඉච්ඡමානායාති** සුධං ඉච්ඡන්තියා. **නාවෙහි පත්තෙහීති** තං ඛණඤ්ඤෙව පොක්ඛරණිතො ආහතෙහි අල්ලපදුමිනිපත්තෙහි. **සඝන්ති** සහත්ථෙන. **සහුදකන්ති** දක්ඛිණොදකසහිතං. **සුධාභිහාසීති** සුධං අභිහරි. **තුට්ඨොති** සොමනස්සවෙගෙන තුරිතො. **හන්දාති** වවස්සග්ගත්ථෙ නිපාතො. **ජිතාවිනීති** ජයප්පත්තා හුත්වා. **අනුමතාති** ඉදානි යථා රුචිං ගච්ඡාති අනුඤ්ඤාතා. **උදීරිතාති** තිදසපුරං ගන්ත්වා සක්කස්ස සන්තිකෙ අයං සුධාති උදීරසි. **සුරසඤ්ඤුතන්ති** දෙවධිතරං. **උත්තමන්ති** පවරං. **පඤ්ජලිදෙවමනුස්සපූජිතාති** පඤ්ජලීහි දෙවෙහි ච මනුස්සෙහි ච පූජිතා. **යදාති** යදා නිසීදන්ත්‍යාය සක්කෙන දපිතෙ නවෙ කඤ්චනපීඨසඞ්ඛාතෙ කොච්ඡෙ සා උපාවිසි තදා තං තත්ථ නිසින්නං සක්කො ච සෙසදෙවතා ච පාරිච්ඡත්තක පුප්ඵාදීහි පූජයිංසු.

එවං සක්කො තං පූජෙත්වා චින්තෙසි කෙන නු ඛො කාරණෙන කොසියො සෙසානං අදත්වා ඉමිස්සා ච සුධං අදාසීති. සො තස්ස කාරණස්ස ජානනත්ථාය පුන මාතලිං පෙසෙසි.

තමත්ථං ආවිකරොන්තො සත්ථා.

තමෙව සංසී පුනරෙව මාතලිං
සහස්සනෙත්තො තිදසානමින්දො,
ගන්ත්වාන වාක්‍යං මම බ්‍රෑහි කොසියං
ආසාය සද්ධා සිරියා ච කොසිය
හිරී සුධං කෙන මලත්ථ හෙතුනාති.

ගාථමාහ.

තත්ථ **සංසීති** අභාසි. **වාක්‍යං මමාති** මම වාක්‍යං කොසියං බ්‍රෑහි. **ආසාය සද්ධා සිරියාචාති** අසාතො ච සද්ධාතො ච සිරිතො ච හිරියෙව කෙන හෙතුනා සුධං අලත්ථ.

සො තස්ස වචනං සම්පටිච්ඡිත්වා වෙජයන්තරථමාරුය්හ අගමාසි.

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

තං සුපලවත්ථං උදතාරයී රථං
දද්දල්ලමානං උපකිරිය සාදිසං,
ජම්බොනදීසං තපනෙය්‍ය සන්නිභං
අලඞ්කතං කඤ්චනචිත්තසන්නිභං,

සුවණ්ණචන්දෙත්ථ බහූ නිපාතිතා
හත්ථී ගවස්සා කිකිව්‍යග්ඝදීපියො,
එණෙය්‍යකා ලඞ්ඝිමයෙත්ථ පක්ඛියො
මිගෙත්ථ වෙළුරියමයා යුධායුතා.

තත්ථස්සරාජහරයො අයොජයුං
දස සතානි සුසුනාග සාදිසෙ,
අලඞ්කතෙ කඤ්චනජාලුරච්ඡදෙ
ආවෙළිනෙ සද්දගමෙ අසංගිතෙ.

තං යානසෙට්ඨං අභිරුය්හ මාතලි
දසදිසා ඉමා අභිනාදයිත්ථ,
නභඤ්ච සෙලඤ්ච වනස්පතීනිච
සසාගරං පබ්‍යථයිත්ථ මෙදිනිං.

සබ්බප්පමෙව උපගම්ම අස්සමං
පාචාරමෙකංසකතො කතඤ්ජලී,
බහුස්සුතං වුද්ධං විනීතවන්තං
ඉච්චබ්‍රවී මාතලි දෙවබ්‍රාහ්මණං,

ඉන්දස්ස වාක්‍යං නිසාමෙහි කොසිය
දූතො අහං පුච්ඡති තං පුරින්දදො,
ආසාය සද්ධා සිරියාච කොසිය
හිරී සුධං කෙන මලත්ථ හෙතුනාති.

තත්ථ **සං· සුපලවන්තන්ති** තං වෙජයන්තරථං සුඛෙන පලවන්තං. **උදතාරයීති** උත්තාරෙසි උක්ඛිපිත්වා ගමනසජ්ජමකාසි. **උපකිරිය සාදිසන්ති** උපකරණබන්ධෙහි සදිසං යථා තස්ස අග්ගිසිඛා සමානවණ්ණාති ජලන්ති. තථෙව ජලිතන්ති අත්ථො. **ජම්බුනදීසන්ති** ජම්බුනදසඞ්ඛාත රත්තසුවණ්ණමයරථීසං. **කඤ්චනචිත්තසන්නිභන්ති** කඤ්චන මයෙන සත්තරතන විතෙනන අට්ඨමඞ්ගලෙන සමන්නාගතං. **සුවණ්ණචන්දෙත්ථාති** සුවණ්ණමයා චන්දකා එත්ථ රථෙ. **හත්ථීති** සුවණ්ණරජත මණිමයා හත්ථී. ගවාදිසුපි එසෙව නයො. **ලඞ්ඝිමයෙත්ථ පක්ඛියොති** එත්ථ රථෙ ලඞ්ඝිමයා නානාරතනමයා පක්ඛියො පටිපාටියාව ඨිතා. **යුධායුතාති** අත්තනො අත්තනො යුථෙන සද්ධිං යුත්තා හුත්වා දස්සිතා. **අස්සරාජහරයොති** හරිවණ්ණමනොමයඅස්සරාජානො. **සුසුනාග සාදිසෙති** බලසම්පත්තියා තරුණනාගසදිසෙ. **කඤ්චනජාලුරච්ඡදෙති** කඤ්චනජාලමයෙන උරච්ඡදාලඞ්කාරෙන සමන්නාගතෙ. **ආවෙළිනෙති** ආවෙළිසඞ්ඛාතෙහි කණ්ණාලඞ්කාරෙහි යුත්තෙ. **සද්දගමෙති** පතොදප්පහාරං විනා සද්දමත්තෙනෙව ගමනසීලෙ. **අසංගිතෙති** නිස්සඞ්ග සීඝජවෙ එවරූපෙ අස්සරාජෙ තත්ථ යොජෙසුන්ති අත්ථො. **අභිනාදයිත්ථාති** යාන සද්දෙන එකනින්නාදං අකාසි. **වනස්පතීනි චාති** වනස්පතීනි වනසණ්ඩචාති. අත්ථො. **පබ්‍යථයිත්ථාති** කම්ප

ඉත්ථ ආකාසට්ඨවිමානකම්පනෙන නගකම්පනං වෙදිතබ්බං. **පාවාර මෙකංසකතොති** එකංසකතපාවාරදිබ්බවත්ථො. **වද්ධනන්ති** ගුණ වුද්ධිං. **විනීතවත්තන්ති** විනීතෙන ආචාරතෙතන සමන්නාගතං. **ඉච්චබ්‍රවීති** රථං ආකාසෙ ඨපෙත්වා ඔතරිත්වා එවං අබ්‍රවි. **දෙව බ්‍රාහ්මණාති** දෙවසමං බ්‍රාහ්මණං.

සො තස්ස වචනං සුත්වා–

අද්ධා සිරී මං පටිභාති මාතලි
සද්ධා අනිච්චා පන දෙවසාරථි,
ආසා විසංවාදිකසම්මතා හි මෙ
හිරී ච අරියම්හි ගුණෙ පතිට්ඨිතාති.

ගාථමාහ.

තත්ථ **අද්ධාති** සිප්පාදිසම්පන්නෙනාපි අසම්පන්නෙනාපි භජන්තො අද්ධාති මං පටිභාති. **අනිච්චාති** සද්ධා පන තං තං වත්ථුං පහාය අඤ්ඤස්මිං අඤ්ඤස්මිං උප්පජ්ජනතො හුත්වා අභාවාකාරෙන අනිච්චාති මං පටිභාති. **විසංවාදිකසම්මතාති** ආසා පන යස්මා ධනත්ථිකා නාවාය සමුද්දං පක්ඛන්දිත්වා විනට්ඨපාභතා එන්ති තස්මා විසංවාදිකාති මං පටිභාති. **අරියම්හි ගුණෙති** හිරි පන හිරොත්තප්පභාවසඞ්ඛාතෙ පරිසුද්ධෙ අරියගුණෙ පතිට්ඨිතාති.

ඉදානි තස්සා ගුණං වණ්ණෙන්තො ආහ.

කුමාරියො යාචිමා ගොත්තරක්ඛිතා
ජිණ්ණා ච යා යා ච සභත්තුඉත්ථියො,
තා ඡන්දරාගං පුරිසෙසු උග්ගතං
හිරියා නිවාරෙන්ති සචිත්තමත්තනො.

සඞ්ගාමසීසෙ සරසත්තිසංයුතෙ
පරාජිතානං පතතං පලායිතං,
හිරියා නිවත්තන්ති ජහිත්ව ජීවිතං
තෙ සම්පටිච්ඡන්ති පුනාහිරීමතා.

වෙලා යථා සාගරවෙගවාරිණී
හිරායං හි පාපජනං නිවාරිණී,
තං සබ්බලොකෙ හිරිමරියපූජිතං
ඉන්දස්ස තං වෙදය දෙවසාරථීති.

තත්ථ **ජිණ්ණාති** විධවා. **සභත්තූති** සසාමිකා තරුණිත්ථියො. **අත්තනොති** තා සබ්බාපි පරපුරිසෙසු අත්තනො ඡන්දරාගං උග්ගතං විදිත්වා අයුත්තමෙතං අම්හාකන්ති හිරියා සචිත්තං නිවාරෙන්ති හිරි පාප කම්මං න කරෙති. **පතතං පලායිනන්ති** පතන්තානඤ්ච පලායන්තානඤ්ච අන්තරෙ. **ජහිත්ව ජීවිතන්ති** යෙ හිරිමන්තො හොන්ති තෙ අත්තනො ජීවිතං චජිත්වා හිරියා නිවත්තන්ති. **තෙති** එවං නිවත්තා ච පන තෙ. **හිරීමනා** පුන අත්තනො සාමිකං සම්පටිච්ඡන්ති අමිත්ත හත්ථතො මොචෙත්වා ගණ්හන්ති. **පාපජනං නිවාරණීති** පාපතො

ජහං නිවාරණී. අයමෙව වා පාඨො. **තාතනි** තං හිරිං. **අරියපූජිතාති** අරියෙහි බුද්ධාදීහි පූජිතං. **ඉන්දස්ස තං වෙදයාති** යස්මා එවං මහාගුණා අරියපූජිතා චෙසා තස්මා තං එවං උත්තමා නාමෙසාති ඉන්දස්ස කථෙහි.

තං සුත්වා මාතලි–

කො තෙ ඉමං කොසිය දිට්ඨිමොදහි
බ්‍රහ්මා මහින්දො අථ වා පජාපති,
හිරායං දෙවෙසු හි සෙට්ඨසම්මතා
ධීතා මහින්දස්ස මහෙසි ජායථාති.

ගාථමාහ.

තත්‍ථ **දිට්ඨිනති** හිරි නාම මහාගුණා අරියපූජිතාති ලද්ධිං. **ඔදහීති** හදයෙ පවෙසෙසි. **සෙට්ඨසම්මතාති** තව සන්තිකෙ සුධාය ලද්ධකා ලතො පට්ඨාය ඉන්දස්ස සන්තිකෙ කණ්ඩවනාසනං ලභිත්වා සබ්බදෙව තාහි පූජියමානා උත්තම සම්මතා ජාතා.

එවං තස්මිං කථෙන්තෙයෙව කොසියස්ස තං ඛණංයෙව චවන ධම්මො ජාතො. අථ නං මාතලි කොසිය ආයුසඞ්ඛාරෙ තෙ ඔසක්කන්තා දනධම්මොපි සමත්තො කිං තෙන මනුස්සලොකෙන දෙවලොකං ගච්ඡාමාති තත්‍ථ නෙතුකාමො හුත්වා–

හන්දෙහිදානි තිදිවං සමක්කම
රථං සමාරූය්හ මමායිතං ඉමං,
ඉන්දෙව තං ඉන්දසගොත්ත කඞ්ඛති
අජ්ජෙව ත්වං ඉන්දසහව්‍යතං වජාති.

ගාථමාහ.

තත්‍ථ **මමායිතනති** පියං මනාපං. **ඉන්දසගොත්තාති** පුරිමභවෙ ඉන්දෙන සමානගොත්තං. **කඞ්ඛතීති** තවාගමණං ඉච්ඡන්තො කඞ්ඛති.

ඉති තස්මිං කොසියෙන සද්ධිං කථෙන්තෙයෙව කොසියො චවිත්වා ඔපපාතිකො දෙවපුත්තො හුත්වා ආරූය්හ දිබ්බරථෙ අට්ඨාසි. අථ නං මාතලි සක්කස්ස සන්තිකං නෙසි සක්කො තං දිස්වා තුට්ඨ මානසො අත්තනො ධීතරං හිරිදෙවිං තස්ස අග්ගමහෙසිං කත්වා අදාසි. අපරිමාණමස්ස ඉස්සරියං අහොසි. තමත්‍ථං විදිත්වා අනොමසත්තානං කම්මං නාම එවං විසුජ්ඣතීති සත්‍ථා ඔසාන ගාථමාහ.

එවං සමිජ්ඣන්ති අපාපකම්මිනො
අථො සුචිණ්ණස්ස ඵලං න නස්සති,
යෙ කෙචි මද්දක්ඛු සුධාය භොජනං
සබ්බෙව තෙ ඉන්දසහව්‍යතං ගතාති.

තත්‍ථ **අපාපකම්මිනොති** අපාපකම්මා සත්තා එවං විසුජ්ඣන්ති. **යෙකෙචිමද්දක්ඛුන්ති** යෙකෙචි සත්තා තස්මිං හිමවන්තපදෙසෙ තදා කොසියෙන හිරියා දීයමානං සුධාභොජනං අද්දසංසු. **සබ්බෙව තෙති** තෙ සබ්බෙපි තං දානං අනුමොදිත්වා චිත්තං පසාදෙත්වා ඉන්දසහව්‍යතං ගතාති.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා න භික්ඛවෙ ඉදානෙව පුබ්බෙපෙතං ආදූනාභිරතං ථද්ධමච්ඡරියං සමානං අහං දමෙසිං එවාති වත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා ගිරිදෙවතා උප්පලවණ්ණා අහොසි. කොසියො දූතපති භික්ඛු. පඤ්චසිඛො අනුරුද්ධො. මාතලී ආනන්දො. සුරියො කස්සපො. චන්දො මොග්ගල්ලානො. නාරදො සාරිපුත්තො. සක්කො පන අහමෙවාති.

සුධාභොජනජාතකං.

---

21. 4.

එවමක්ඛායතීති ඉදං සත්ථා කුණාලදහෙ විහරන්තො අනභිරති පීළිතෙ පඤ්චසතෙ භික්ඛු ආරබ්භ කථෙසි.

තත්‍රායං ආනුපුබ්බිකථා: සාකියකොලියා කිර කපිලවත්ථුනගරස්ස ච කොලියනගරස්ස ච අන්තරෙ රොහිණිං නාම නදිං එකෙනෙව ආවරණෙන බන්ධාපෙත්වා සස්සානි කාරෙන්ති. අථ ජෙට්ඨමූලමාසෙ සස්සෙසු මිලායන්තෙසු උභයනගරවාසීනම්පි කම්මකරා සන්නිපතිංසු. තත්ථ කොලියනගරවාසිනො වදිංසු ඉදං උදකං උභතො නීහරියමානං නෙව තුම්හාකං නාම්හාකං පහොස්සති අම්හාකං පන සස්සං එකඋදකෙනෙව නිප්ඵජ්ජිස්සති ඉදං උදකං අම්හාකං දෙථාති. කපිලවත්ථුවාසිනො වදිංසු තුම්හෙසු කොට්ඨෙ පූරෙත්වා ඨිතෙසු මයං රතනසුවණ්ණනීලමණිකාළකහාපණෙ ගහෙත්වා න සක්ඛිස්සාම පච්ඡිපසිබ්බකාදිහත්ථා තුම්හාකං ඝරද්වාරෙ විචරිතුං අම්හාකම්පි සස්සං එකෙනෙව උදකෙන නිප්ඵජ්ජිස්සති ඉදං උදකං අම්හාකං දෙථාති. න මයං දස්සාමාති මයම්පි න දස්සාමාති. එවං කථං වඩ්ඪෙත්වා එකො උට්ඨාය එකස්ස පහාරං අදාසි. සොපි අඤ්ඤස්සාති එවං අඤ්ඤමඤ්ඤං පහරිත්වා රාජකුලානං ජාතිං ඝට්ටෙත්වා කලහං වඩ්ඪෙසුං. කොලියකම්මකරා වදන්ති තුම්හෙ කපිලවත්ථුවාසිකෙ ගහෙත්වා ගච්ඡථ යෙ සොණසිගාලාදයො විය අත්තනො භගිනීහි සද්ධිං වසිංසු එතෙසං හත්ථිඅස්සාදයො වා ඵලකාවුධානි වා අම්හාකං කිං කරිස්සන්තීති. සාකියකම්මකරා වදන්ති තුම්හෙ දානි කුට්ඨිනො දාරකෙ ගහෙත්වා ගච්ඡථ යෙ අනාථා නිග්ගතිකා තිරච්ඡානා විය කොළරුක්ඛෙ වසිංසු. එතෙසං හත්ථිඅස්සාදයො වා ඵලකාවුධානි වා අම්හාකං කිං කරිස්සන්තීති. තෙ ගන්ත්වා තස්මිං කම්මෙ නියුත්ත අමච්චානං කථෙසුං. අමච්චා රාජකුලානං කථෙසුං. තතො සාකියා භගිනීහි සද්ධිං සංවසිතකානං ථාමඤ්ච බලඤ්ච දස්සෙස්සාමාති යුද්ධසජ්ජා නික්ඛමිංසු. කොලියාපි කොළරුක්ඛෙ වසිතකානං ථාමඤ්ච බලඤ්ච දස්සෙස්සාමාති යුද්ධසජ්ජා නික්ඛමිංසු. අපරෙ පනාචරියා සාකියකොලියානං දාසීසු උදකත්ථාය නදිං ගන්ත්වා චුම්බටානි භූමියං නික්ඛිපිත්වා සුඛකථාය නිසින්නාසු එකිස්සා චුම්බටං එකා සකසඤ්ඤාය ගණ්හි. තං නිස්සාය තව චුම්බටං මම චුම්බටන්ති කලහෙ පවත්තෙ කමෙන උභයනගර

වාසිනො දාසකම්මකරාචෙව සෙවකභොජකාමච්චඋපරාජානො චාති සබ්බෙ යුද්ධසජ්ජා නික්ඛමිංසූති වදන්ති. ඉමම්හා පන නයා පුරිමනයොව බහුස්සු අට්ඨකථාසු ආගතො යුත්තරූපොචාති සොච ගහෙතබ්බො. තෙ පන සායණ්හෙ යුද්ධසජ්ජා නික්ඛමිස්සන්තීති තස්මිං සමයෙ භගවා සාවත්ථියං විහරන්තො පච්චූසසමයෙ ලොකං ඔලොකෙන්තො ඉමෙ එවං යුද්ධසජ්ජෙ නික්ඛමන්තෙ අද්දස. දිස්වා ච අජ්ජ මයිගතෙ එසකලහො වූපසමිස්සති නුඛො නොති උපධාරෙන්තො අහමෙත්ථ ගන්ත්වා කලහවූපසමත්ථං තීණි ජාතකානි කථෙස්සාමි. තතො කලහොවූපසමිස්සති අථ සාමග්ගිදීපනත්ථාය ද්වෙ ජාතකානි කථෙත්වා අත්තදණ්ඩසුත්තං දෙසෙස්සාමි දෙසනං සුත්වා උභයනගරවාසිනො අඩ්ඪතෙය්‍යානි අඩ්ඪතෙය්‍යානි කුමාරසතානි දස්සන්ති. අහං තෙ පබ්බාජෙස්සාමි මහන්තො සමාගමො භවිස්සතීති සන්නිට්ඨානං කත්වා සරීරපටිජග්ගනං කත්වා සාවත්ථියං පිණ්ඩාය චරිත්වා පිණ්ඩපාතපටික්කන්තො සායණ්හසමයෙ ගන්ධකුටිතො නික්ඛමිත්වා කස්සචි ආනාරොචෙත්වා සයමෙව පත්තචීවරමාදාය විත්තං සෙනානං අන්තරෙ ආකාසෙ පල්ලඞ්කං ආභුජිත්වා තෙසං සංවෙගජනනත්ථං අන්ධකාරං කාතුං කෙසරංසියො විස්සජ්ජෙන්තො නිසීදි. අථ තෙසං සංවිග්ගමානසානං අත්තානං දස්සෙන්තො ඡබ්බණ්ණබුද්ධරස්මියො විස්සජ්ජෙසි. කපිලවත්ථුවාසිනො භගවන්තං දිස්වා අම්හාකං ඤාතිසෙට්ඨො සත්ථා ආගතො දිට්ඨො නුඛො අම්හාකං කලහකරණභාවොති චින්තෙත්වා න ඛො පන සක්කා සත්ථරි ආගතෙ අම්හෙහි පරස්ස සරීරෙ සත්ථං පාතෙතුං කොළනගරවාසිනො අම්හෙ හනන්තු වා පචන්තුවාති ආවුධානි ඡඩ්ඩෙසුං. කොළනගරවාසිනොපි තථෙව අකංසු. අථ භගවා ඔතරිත්වා රමණීයෙ පදෙසෙ වාළිකාපුළිනෙ පඤ්ඤත්තවරබුද්ධාසනෙ නිසීදි අනුපමාය බුද්ධසිරියා විරොචමානො. තෙපි රාජානො භගවන්තං වන්දිත්වා නිසීදිංසු. අථ නෙ සත්ථා ජානන්තොව කස්මා ආගතත්ථ මහාරාජාති පුච්ඡිත්වා නෙව භන්තෙ නදීදස්සනත්ථාය න කීළනත්ථාය ඉමස්මිං පන ඨානෙ සඞ්ගාමං පච්චුපට්ඨාපෙත්වා ආගතම්හාති. කිං නිස්සාය වො කලහො මහාරාජාති. උදකං නිස්සාය භන්තෙති. උදකං කිං අග්ඝති මහාරාජාති. අප්පං භන්තෙති. පඨවි නාම කිං අග්ඝති මහාරාජාති. අනග්ඝා භන්තෙති. ඛත්තියා කිං අග්ඝන්තීති. ඛත්තියා නාම අනග්ඝා භන්තෙති. අප්පං උදකං නිස්සාය කස්මා මහග්ඝෙ ඛත්තියෙ නාසෙථ මහාරාජාති. කලහස්මිං හි අස්සාදො නාම නත්ථි. කලහවසෙන හි මහාරාජා එකාය රුක්ඛදෙවතාය කාළසීහෙන සද්ධිං බද්ධාඝාතො සකලම්පි ඉමං කප්පං අනුප්පවත්තොයෙවාති වත්වා ඵන්දනජාතකං කථෙසි.

තතො පරපත්තියෙන නාම මහාරාජා න භවිතබ්බං පරපත්තියා හුත්වා හි එකස්ස සසස්ස කථාය තියොජනසහස්සවිත්ථතෙ හිමවන්තෙ චතුප්පදගණා මහාසමුද්දං පක්ඛන්දිනො අහෙසුං. තස්මා පරපත්තියෙන න භවිතබ්බන්ති වත්වා දද්දභජාතකං කථෙසි. තතො කදාචි මහාරාජා

දුබ්බලොපි මහබ්බලස්ස රන්ධං පස්සති කදාචි මහබ්බලොපි දුබ්බලස්ස ලටුකිකාපි සකුණිකා හත්ථිනාගං ඝාතෙසීති වත්වා ලටුකිකජාතකං කථෙසි. එවං කලහවූපසමනත්ථාය තීණි ජාතකානි කථෙත්වා සාමග්ගිපරිදීපනත්ථාය ද්වෙ ජාතකානි කථෙසි. සමග්ගානං හි මහාරාජ කොචි ඔතාරං නාම පස්සිතුං න සක්කොතීති වත්වා රුක්ඛධම්මජාතකං කථෙසි. තථා සමග්ගානං මහාරාජ කොචි විවරං පස්සිතුං නාසක්ඛි. යදා පන අඤ්ඤමඤ්ඤං විවාදමකංසු අථ නෙ එකො නෙසාදපුත්තො ජීවිතක්ඛයං පාපෙත්වා ආදාය ගතො විවාදෙ අස්සාදො නාම නත්ථීති වත්වා වට්ටකජාතකං කථෙසි. එවං ඉමානි පඤ්ච ජාතකානි කථෙත්වා අවසානෙ අත්තදණ්ඩ සුත්තං කථෙසි. රාජානො පසන්නා සචෙ සත්ථා නාගමිස්ස මයං අඤ්ඤමඤ්ඤං වධිත්වා ලොහිතනදිං පවත්තයිස්සාම සත්ථාරං නිස්සාය නො ජීවිතං ලද්ධං සචෙ පන සත්ථා අගාරං අජ්ඣාවසිස්ස දීපසහස්සද්වයපරිවාරං චතුමහාදීප රජ්ජං හත්ථගතං අභවිස්ස. අතිරෙකසහස්සං ඛො පනස්ස පුත්තා අභවිස්සංසු තතො ඛත්තියපරිවාරො අභවිස්ස තං ඛො පනෙස සම්පත්තිං පහාය නික්ඛමිත්වා සම්බොධිං පත්තො ඉදානිපි ඛත්තියපරිවාරොව විචරතූති උභයනගරවාසිනො අඩ්ඪතෙය්‍යානි අඩ්ඪතෙය්‍යානි කුමාරසතානි අදංසු. භගවා තෙ පබ්බාජෙත්වා මහාවනං අගමාසි. පුන දිවසතො පට්ඨාය තෙහි පරිවුතො එකදා කපිලපුරෙ එකදා කොළියනගරෙති ද්වීසු නගරෙසු පිණ්ඩාය චරති. උභයනගරවාසිනො මහාසක්කාරං කරිංසු. තෙසං ගරුගාරවෙන න අත්තනො රුචියා පබ්බජිතානං අනභිරති උප්පජ්ජි. පුරාණදුතියිකායොපි තෙසං අනභිරතිජනනත්ථාය තං තං වත්වා සාසනං පෙසෙසුං. තෙ අතිරෙකතරං උක්කණ්ඨිංසු. භගවා ආවජ්ජෙන්තො තෙසං අනභිරතභාවං ඤත්වා ඉමෙ භික්ඛූ මාදිසෙන බුද්ධෙන සද්ධිං එකතො වසන්තා උක්කණ්ඨන්ති කථංරූපා නු ඛො තෙසං ධම්මකථා සප්පායාති උපධාරෙන්තො කුණාලධම්මදෙසනං පස්සි. අථස්ස එතදහොසි ඉමෙ භික්ඛූ හිමවන්තං නෙත්වා කුණාලකථාය තෙසං මාතුගාමදොසං පකාසෙත්වා අනභිරතිං හරිත්වා සොතාපත්තිමග්ගං දස්සාමීති. සො පුබ්බණ්හසමයං නිවාසෙත්වා පත්තචීවරමාදාය කපිලවත්ථුං පිණ්ඩාය චරිත්වා පච්ඡාභත්තං පිණ්ඩපාතපටික්කන්තො භත්තකිච්චවෙලායමෙව තෙ පඤ්චසතෙ භික්ඛූ ආමන්තෙත්වා දිට්ඨපුබ්බා වො භික්ඛවෙ රමණීයො හිමවන්තපදෙසොති පුච්ඡි. නො හිදං භන්තෙති. ගච්ඡිස්සථ පන හිමවන්තචාරිකන්ති. භන්තෙ අනිද්ධිමන්තා මයං කථං ගමිස්සාමාති. සචෙ පන වො කොචි ගහෙත්වා ගච්ඡෙය්‍ය ගච්ඡෙය්‍යාථාති. ආම භන්තෙති. සත්ථා සබ්බෙපි තෙ අත්තනො ඉද්ධියා ගහෙත්වා ආකාසෙ උප්පතිත්වා හිමවන්තං ගන්ත්වා ගගනතලෙ ඨිතොව රමණීයෙ හිමවන්තපදෙසෙ කඤ්චනපබ්බතං මණිපබ්බතං හිඞ්ගුලපබ්බතං අඤ්ජනපබ්බතං සානුපබ්බතං ඵලිකපබ්බතන්ති නානාවිධෙ පබ්බතෙ පඤ්ච මහානදියො කණ්ණමුණ්ඩකං රථකාරකං සීහප්පපාතං ඡද්දන්තං තියග්ගලං අනොතත්තං කුණාලදහන්ති සත්ත දහෙ දස්සෙසි. හිමවන්තො නාම මහා පඤ්චයොජන සතුබ්බෙධො

තියොජනසහස්සවිත්ථතො. තස්ස ඉමං රමණීයං එකදෙසං අත්තනො ආනුභාවෙන දස්සෙසි. තත්ථ කානනනිවාසානි සීහබ්‍යග්ඝහත්ථිකුලාදීනි චතුප්පදානිපි එකදෙසතො දස්සෙසි.

තත්ථ ආරාමරාමණෙය්‍යකාදීනි පුප්ඵඵලූපගෙ රුක්ඛෙ නානාවිධෙ සකුණසඞ්ඝෙ ජලථලපුප්ඵානි හිමවන්තස්ස පුරත්ථිමපස්සෙ සුවණ්ණතලං පච්ඡිමපස්සෙ හිඞ්ගුලතලං දස්සෙසි. ඉමෙසං රාමණෙය්‍යකාදීනං දිට්ඨකාලතො පට්ඨාය තෙසං භික්ඛූනං පුරාණදුතියිකාසු ඡන්දරාගො පහීනො. අථ සත්ථා තෙ භික්ඛූ ගහෙත්වා ආකාසතො ඔතරිත්වා හිමවන්තස්ස පච්ඡිමපස්සෙ සට්ඨියොජනිකෙ සිලාතලෙ සත්තයොජනිකස්ස කප්පට්ඨිකසාලරුක්ඛස්ස හෙට්ඨා තියොජනාය මනොසිලාය තෙහි භික්ඛූහි පරිවුතො ඡබ්බණ්ණබුද්ධරස්මියො විස්සජ්ජෙන්තො අණ්ණවකුච්ඡිං ඔභාසෙත්වා ජලමානො සූරියො විය නිසීදිත්වා මධුරස්සරං නිච්ඡාරෙන්තො තෙ භික්ඛූ ආමන්තෙසි භික්ඛවෙ ඉමස්මිං හිමවන්තෙ තුම්හෙහි අදිට්ඨපුබ්බං පුච්ඡථාති. තස්මිං ඛණෙ ද්වෙ චිත්‍රකොකිලා උභොසු කොටිසු දණ්ඩකං මුඛෙන ඩංසිත්වා මජ්ඣෙ අත්තනො සාමිකං නිසීදාපෙත්වා අට්ඨ චිත්‍රකොකිලා පුරතො අට්ඨ පච්ඡතො අට්ඨ දක්ඛිණතො අට්ඨ වාමතො අට්ඨ හෙට්ඨතො අට්ඨ උපරි ඡායං කත්වා එවං තං චිත්‍රකොකිලං පරිවාරෙත්වා ආකාසෙනාගච්ඡන්ති. තෙ භික්ඛූ තං සකුණසඞ්ඝං දිස්වා සත්ථාරං පුච්ඡිංසු කෙනාමෙතෙ භන්තෙ සකුණාති. භික්ඛවෙ මම එස පොරාණකො වංසො මයා ඨපිත පවෙණී මං පුබ්බෙ එවං පරිචරිංසු. තදා පනෙස සකුණගණො මහා අහොසි. අඩ්ඪුඩ්ඪානි ද්විජකඤ්ඤසහස්සානි මං පරිචරිංසු. අනුපුබ්බෙන පරිහායිත්වා ඉදානි එත්තකො ජාතොති. කථංරූපෙ පන භන්තෙ වනසණ්ඩෙ එතා ද්විජකඤ්ඤා තුම්හෙ පරිචරිංසූති.

අථ තෙසං සත්ථා තෙනහි භික්ඛවෙ සුණාථාති සතිං උපට්ඨාපෙත්වා අතීතං ආහරිත්වා දස්සෙන්තො ආහ.

එවමක්ඛායති එවමනුස්සූයති සබ්බොසධධරණීධරෙ නෙක පුප්ඵමාල්‍යවිතතෙ ගජගවජමහිසරුරුචමරපසදඛග්ග ගොකණ්ණ සීහබ්‍යග්ඝදීපිඅච්ඡකොකතරච්ඡඋද්දාරකා කදලිමිගබිළාරසසකණ්ණිකානුචරිතෙ ආකිණ්ණනෙලමණ්ඩලමහාවරාහනාගකුලකරෙණුසංඝාධිවුත්ථෙ ඉස්සමිගසාඛමිගසරභමිගඑණීමිගවාතමිගපසදමිගපුරිසාලු කිම්පුරිසයක්ඛරක්ඛසනිසෙවිතෙ අමජ්ජමඤ්ජරිධර බ්‍රහට්ඨ පුප්ඵඵුසිතග්ගනෙකපාදපගණවිතතෙ කුරරචකොරවාරණමයූරපරභුතජීවංජීවචෙලාවකභිඞ්කාරකරවීකමත්තවිහඞ්ගසතසම්පඝුට්ඨෙ අඤ්ජනමනොසිලාහරිතාලහිඞ්ගුලකහෙමරජතකනකානෙකධාතුසතවිනද්ධපටිමණ්ඩිතප්පදෙසෙ එවරූපෙ ඛලු භො රම්මෙ වනසණ්ඩෙ කුණාලො නාම සකුණො පටිවසති අතිවිය චිත්තො අතිවිය චිත්තපත්තච්ඡදනො. තස්සෙව ඛලු භො කුණාලස්ස සකුණස්ස අඩ්ඪුඩ්ඪානි ඉත්ථිසහස්සානි

පරිචාරිකා දිජකඤ්ඤායො. අථ ඛලු භො ද්වෙ දිජකඤ්ඤායො කට්ඨං මුඛෙන ඩසිත්වා තං කුණාලං සකුණං මජ්ඣෙ නිසීදාපෙත්වා උඩ්ඩෙන්ති මා නං කුණාලං සකුණං අද්ධානපරියායපථෙ කිලමථො උබ්බාහෙත්ථාති.

පඤ්චසතා දිජකඤ්ඤායො හෙට්ඨතො හෙට්ඨතො ඩෙන්ති සචායං කුණාලො සකුණො ආසනා පරිපතිස්සති මයං තං පක්ඛෙහි පටිග්ගහෙස්සාමාති. පඤ්චසතා දිජකඤ්ඤායො උපරූපරි ඩෙන්ති මා නං කුණාලං සකුණං ආතපො පරිතාපීති. පඤ්චසතා දිජකඤ්ඤායො උභතොපස්සෙන ඩෙන්ති මා නං කුණාලං සකුණං සීතං වා උණ්හං වා තිණං වා රජො වා වාතො වා උස්සාවො වා උපප්ඵුසීති. පඤ්චසතා දිජකඤ්ඤායො පුරතො පුරතො ඩෙන්ති මා නං කුණාලං සකුණං ගොපාලකා වා පසුපාලකා වා තිණහාරකා වා කට්ඨහාරකා වා වනකම්මිකා වා කට්ඨෙන වා කඨලෙන වා පාණිනා වා ලෙඩ්ඩුනා වා දණ්ඩෙන වා සත්ථෙන වා සක්ඛරාය වා පහාරං අදංසු, මායං කුණාලො සකුණො ගච්ඡෙහි වා ලතාහි වා රුක්ඛෙහි වා ථම්භෙහි වා පාසාණෙහි වා බලවන්තෙහි වා පක්ඛීහි සඞ්ගාමෙසීති. පඤ්චසතා දිජකඤ්ඤායො පච්ඡතො පච්ඡතො ඩෙන්ති සණ්හාහි සඛිලාහි මඤ්ජූහි මධුරාහි වාචාහි සමුදාචරන්තියො මායං කුණාලො සකුණො ආසනෙ පරියුක්කණ්ඨීති. පඤ්චසතා දිජකඤ්ඤායො දිසොදිසං ඩෙන්ති නෙක රුක්ඛවිවිධවිකතිඵලමාහරන්තියො මායං කුණාලො සකුණො ඛුදාය පරිකිලමිත්ථාති.

අථ ඛලු භො දිජකඤ්ඤායො තං කුණාලං සකුණං ආරාමෙනෙව ආරාමං උය්‍යානෙනෙව උය්‍යානං නදීතිත්ථෙනෙව නදීතිත්ථං පබ්බතසිඛරෙනෙව පබ්බතසිඛරං අම්බවනෙනෙව අම්බවනං ජම්බුවනෙනෙව ජම්බුවනං ලබුජවනෙනෙව ලබුජවනං නාළිකෙරසඤ්චාරියෙනෙව නාළිකෙරසඤ්චාරියං ඛිප්පමෙව අභිසම්භොන්ති රතත්ථාය. අථ ඛලු භො කුණාලො සකුණො තාහි දිජකඤ්ඤාහි දිවසං පරිබ්‍යූළ්හො එවං අපසාදෙති නස්සථ තුම්හෙ වසලියො විනස්සථ තුම්හෙ වසලියො චොරියො ධුත්තියො අසතියො ලහුචිත්තායො කතස්ස අප්පතිකාරිකායො අනිලො විය යෙන කාමංගමායොති.

තත්‍රායං අත්ථවණ්ණනා භික්ඛවෙ සො වනසණ්ඩො එවමක්ඛායති එවඤ්ච අනුස්සූයති කින්ති කථියති: **සබ්බොසධධරණිධරෙති** විත්ථාරො.

තත්ථ **සබ්බොසධධරණිධරෙති** සබ්බොසධධරණිම්හි මූලතචපත්තපුප්ඵාදිසබ්බොසධධරාය ධරණියා **සමන්නාගතෙති** අත්ථො. සබ්බොසධයුත්තාවා ධරණිධරො සොහි පදෙසො සබ්බොසධධරණිධරෙති එවමක්ඛායති එවඤ්ච අනුස්සූයති. තස්මිං වනසණ්ඩෙති වුත්තං හොති. සෙසපදයොජනායපි එසෙව නයො. **නෙකපුප්ඵමාල්‍යවිතතෙති** නෙකෙහි ඵලත්ථාය උප්පන්නපුප්ඵෙහි චෙව පිළන්ධනමාල්‍යෙහි ච විතතෙ. **රුරූති** සුවණ්ණවණ්ණා මිගා. **උඳුරාති** උඳුමිගා. **බිළාරාති** මහාබිළාරා. නෙලමණ්ඩලං **වුච්චති** තරුණහිඞ්කවච්ඡාප

මණ්ඩලං. **මහාවරාහාති** මහාහත්ථිනො. **ආකිණ්ණ**නෙලමණ්ඩලමහාවරාහෙන ගොචරිකාදිභෙදෙන දසවිධෙන නාගකුලෙන චෙව කණෙරුසඞ්ඝෙන ච **අධිවුත්ථන්ති** අත්ථො. **ඉස්සාමිගාති** කාළසීහා. **වාතමිගාති** මහාවාතමිගා. **පසදමිගාති** චිත්‍රමිගා. **පුරිසාලූති** වළවාමුඛයක්ඛිණියො. **කිම්පුරිසාති** දෙවකින්නරචන්දකින්නරදුමකින්නරදණ්ඩමානවකකොන්තසකුණකණ්ණපාපුරාදිභෙදා කින්නරා. **අමජ්ජමඤ්ජරිධරබ්‍රහවන්තපුප්ඵපුප්ඵිතගගනෙකපාදපගණවිතතෙති** මකුලධරෙහි චෙව මඤ්ජරිධරෙහි ච සුපුප්ඵිතෙහි ච අග්ගමත්ත පුප්ඵිතෙහි ච අනෙකෙහි පාදපගණෙහි විතතෙ. **වාරණා** නාම හත්ථිලිඞ්ගසකුණා. **චෙලාවකා**තිපි එකෙ සකුණායෙව. **හෙමඤ්ච සානකඤ්චාති** ද්වෙ සුවණ්ණජාතියො. **එතෙහි** අඤ්ජනාදීහි නෙකධාතුසතෙහි අනෙකෙහි වණ්ණධාතුරාජීහි විතද්ධපතිමණ්ඩිතපප්පදෙසෙ. **භොති** ධම්මාලපනමත්තමෙතං. **චිත්‍රකාති** මුඛතුණ්ඩකෙපි හෙට්ඨා උදරභාගෙපි චිත්‍රොව. **අඩ්ඪුඩ්ඪානීති** අඩ්ඪචතුත්ථානි තීණි සහස්සානි පඤ්චසතානීති අත්ථො. **අද්ධානපරියායපථෙති** අද්ධානසඞ්ඛාතෙ ගමනමග්ගෙ. **උබ්බාහෙත්වාති** බාධයිත්වා. **උපජ්ජුසීති** උපගන්ත්වා ජ්ජුසි. **පහාරං අදංසූති** එත්ථ **මා**නන්ති පදස්ස සාමිවසෙනත්ථො වෙදිතබ්බො. **සඞ්ගාමෙසීති** සමාගමි. **සණ්හාසීති** මට්ඨාසි. **සඛිලාසීති** පියාසි. **මඤ්ජුසීති** සලීලාසි. **මධුරාසීති** මධුරස්සරාසි. **සමුද්දචරන්තියොති** ගබ්භකරණවසෙන පරිචරන්තියො. **නෙකරුක්ඛවිවිධවිකතිඵල**න්ති නෙකෙහි රුක්ඛෙහි විවිධවිකතිඵලං. **ආරාමෙනෙව ආරාම**න්ති පුප්ඵාරාමාදිසු අඤ්ඤතරෙන ආරාමෙනෙව අඤ්ඤතරං ආරාමං නෙන්තීති අත්ථො. උය්‍යානාදීසුපි එසෙව නයො. **නාළිකෙරසඤ්චාරිණෙනාති** නාළිකෙරවනෙනෙව **අඤ්ඤං** නාළිකෙරවනං. **අයිසමෙහානනීති** එවං නෙත්වා **තත්ථ** නං ඛිප්පසෙදඤ්ච රතත්ථාය පාපුණන්ති. **දිවසං පරිබ්බූළ්හාති** සකලදිවසං වුළ්හා. **අපසාදෙතීති** තා කිර තං එවං දිවසම්පි පරිචරිත්වා නිවාසරුක්ඛං ඔතාරෙත්වා පරිවාරෙත්වා රුක්ඛසාඛාසු නිසීදිත්වා අප්පෙවනාම මධුරවචනං ලභෙය්‍යාමාති **පත්ථ**යන්තියො ඉමිනා උය්‍යොජිතකාලෙ අත්තනො වසනට්ඨානං ගමිස්සාමාති වසන්ති. කුණාලරාජා පන තා උය්‍යොජෙන්තො නස්සථාති ආදිවචනෙහි අපසාදෙති. තත්ථ **නස්සථාති** ගච්ඡථ. **විනස්සථාති** සබ්බතො භාගෙන නස්සථ. ගෙහෙ ධනධඤ්ඤාදීනං නාසනෙන **චොරියො**. බහුමායතාය **ධුත්තියො**. නට්ඨසතිතාය **අසතියො**, අනවට්ඨිතචිත්තතාය **ලහුචිත්තායො**. කතවිනාසනෙන මිත්තදුභිතාය **කතස්ස අප්පතිකාරිකායොති**.

එවඤ්ච පන වත්වා ඉති බො භික්ඛවෙ අහං තිරච්ඡානගතොපි ඉත්ථීනං අකතඤ්ඤුතං බහුමායතං අනාචාරතං දුස්සීලතඤ්ච ජානාමි. තදාපහං තාසං වසෙ අවත්තිත්වා තායෙව අත්තනො වසෙ වත්තෙමීති ඉමාය කථාය තෙසං භික්ඛූනං අනභිරතිං හරිත්වා සත්ථා තුණ්හී අහොසි.

තස්මිං ඛණෙ වෙ කාළකොකිලා සාමිකං දණ්ඩකෙන උක්ඛිපිත්වා ගහෙත්වා භාගාදිසු වතස්සො වතස්සො හුත්වා තං පදෙසං ආගමිංසු. තාපි දිස්වා තෙ සත්ථාරං පුච්ඡිංසු. සත්ථා පුබ්බෙ භික්ඛවෙ මම සහායො පුණ්ණමුඛො නාම ඵුස්සකොකිලො අහොසි. තස්සායං වංසොති වත්වා පුරිමනයෙනෙව තෙහි භික්ඛූහි පුච්ඡිතො ආහ.

තස්සෙව ඛලු භො හිමවතො පබ්බතරාජස්ස පුරත්ථිමදිසාභාගෙ සුසුඛුමසුනිපුණගිරිප්පභවා හරිතූපයන්තියොති.

තත්ථ **සුසුඛුමා**ති සුට්ඨු සුඛුමසණ්හසඛිලතාය සුසුඛුමා. සුනිපුණො ගිරි එතාසං පභවොති සුසුඛුමසුනිපුණගිරිප්පභවා හිමවන්තතො සන්දමානා හරිතතිණමිස්සකතාය හරිතා කුණාලදහං උපගමනෙන උපයන්තියොති **සුසුඛුමසුනිපුණ ගිරිප්පභවාහරිතූපයන්තියො** එවරූපා නදියො යස්මිං සන්දන්තීති අත්ථො.

ඉදානි යං කුණාලදහං තා උපයන්ති තත්ථ පුප්ඵානි වණ්ණෙන්තො ආහ.

උප්පලකුමුදපදුමනලිනසතපත්තසොගන්ධිකමන්දාලවසම්පතිවිරූළ්හ සුචිගන්ධමනුඤ්ඤපාවකප්පදෙසෙති.

තත්ථ **උප්පල**න්ති නීලුප්පලං. **නලින**න්ති සෙතපදුමං. **සතපත්ත**න්ති පරිපුණ්ණසතපත්තපදුමං. **සම්පතී**ති එතෙහි සම්පති විරූළ්හෙහි අභිනවජාතෙහි සුචිගන්ධෙන චෙව මනුඤ්ඤෙන ච ගන්ධසම්බන්ධෙන සමත්ථතාය පාවකෙනෙව පදෙසෙන සමන්නාගතෙති අත්ථො. ඉදානි තස්මිං දහෙ රුක්ඛාදයො වණ්ණෙන්තො ආහ.

කුරවකමුචලින්දකෙතකවෙතසමඤ්ජුලපුන්නාගබකුලතිලකපියකහසනසාලසළලචම්පකාසොකනාගරුක්ඛතිරීටිභුජපත්තලොද්දචන්දනොඝවනෙ කාළාගළුපද්මකපියඞ්ගුදෙවදාරුකචොචගහණෙ කකුධකුටජඅඞ්කොලකච්චිකාරකණිකාරකණ්ණිකාරකණවෙරකොරණ්ඩකොවිළාරකිංසුකයොධිකනවමල්ලිකමනඞ්ගණමනවජ්ජභණ්ඩිසුරුචිරභගිණිමාලාදිමාල්‍යධරෙ ජාතිසුමනමධුගන්ධිකධනුතක්කාරිතාලීසතගරඋසීරකොට්ඨකච්ඡවිතතෙ අතිමුත්තකසඞ්කුසුමිතලතාවිතතපතිමණ්ඩිතප්පදෙසෙ හංසපිලවකාදම්බකාරණ්ඩවාභිනාදිතෙ විජ්ජාධරසිද්ධසමණතාපසගණාධිවුත්ථෙ වරදෙවයක්ඛරක්ඛසදානවගන්ධබ්බකින්නරමහොරගානුචිණ්ණප්පදෙසෙ එවරූපෙ ඛලු භො රම්මෙ වනසණ්ඩෙ පුණ්ණමුඛො නාම ඵුස්සකොකිලො පටිවසති අතිවිය මධුරගිරො විලසිතනයනො මත්තක්ඛො.

තස්සෙව ඛලු භො පුණ්ණමුඛස්ස ඵුස්සකොකිලස්ස අඩ්ඪුඩ්ඪානි ඉත්ථිසතානි පරිචාරිකා දිජකඤ්ඤායො. අථ ඛලු භො ද්වෙ දිජකඤ්ඤායො කට්ඨං මුඛෙන ඩංසිත්වා තං පුණ්ණමුඛං ඵුස්සකොකිලං මජ්ඣෙ නිසීදාපෙත්වා උඩ්ඩෙන්ති මා නං පුණ්ණමුඛං ඵුස්සකොකිලං අද්ධානපරියායපථෙ කිලමථො උබ්බාහෙත්ථාති. පඤ්ඤාස දිජකඤ්ඤායො හෙට්ඨතො

හෙට්ඨතො ඩෙන්ති සචායං පුණ්ණමුඛො ඵුස්සකොකිලො ආසනා පරිපතිස්සති මයං තං පක්ඛෙහි පටිග්ගහෙස්සාමාති. පඤ්චසත දිජකඤ්ඤායො උපරූපරි ඩෙන්ති මා තං පුණ්ණමුඛං ඵුස්සකොකිලං ආතාපො පරිතාපීති. පඤ්චසත දිජකඤ්ඤායො උභතො පස්සෙන ඩෙන්ති මා තං පුණ්ණමුඛං ඵුස්සකොකිලං සීතං වා උණ්හං වා තිණං වා රජො වා වාතො වා උස්සාවො වා උපප්ඵුසීති. පඤ්චසත දිජකඤ්ඤායො පුරතොපුරතො ඩෙන්ති මා තං පුණ්ණමුඛං ඵුස්සකොකිලං ගොපාලකා වා පසුපාලකා වා තිණහාරකා වා කට්ඨහාරකා වා වනකම්මිකා වා කට්ඨෙන වා කඨලෙන වා පාණිනා වා ලෙඩ්ඩුනා වා දණ්ඩෙන වා සත්ථෙන වා සක්ඛරාහි වා පහාරං අදංසු, මායං පුණ්ණමුඛො ඵුස්සකොකිලො ගච්ඡෙහි වා ලතාහි වා රුක්ඛෙහි වා ථම්භෙහි වා පාසාණෙහි වා බලවන්තෙහි වා පක්ඛීහි සඞ්ගාමෙසීති. පඤ්චසත දිජකඤ්ඤායො පච්ඡතො පච්ඡතො ඩෙන්ති සණ්හාහි සඛිලාහි මඤ්ජූහි මධුරාහි වාචාහි සමුදාචරන්තියො මායං පුණ්ණමුඛො ඵුස්සකොකිලො ආසනෙ පරියුක්කණ්ඨීති. පඤ්චසත දිජකඤ්ඤායො දිසොදිසං ඩෙන්ති නෙකරුක්ඛවිවිධවිකතිඵලමාහරන්තියො මායං පුණ්ණමුඛො ඵුස්සකොකිලො ඛුදාය පරිකිලමිත්ථාති.

අථ ඛලු භො දිජකඤ්ඤායො තං පුණ්ණමුඛං ඵුස්සකොකිලං ආරාමෙනෙව ආරාමං උය්‍යානෙනෙව උය්‍යානං නදීතිත්ථෙනෙව නදීතිත්ථං පබ්බතසිඛරෙනෙව පබ්බතසිඛරං අම්බවනෙනෙව අම්බවනං ජම්බුවනෙනෙව ජම්බුවනං ලබුජවනෙනෙව ලබුජවනං නාළිකෙරසඤ්චාරියෙනෙව නාළිකෙරසඤ්චාරියං ඛිප්පමෙව අභිසම්භොන්ති රතත්ථාය. අථ ඛලු භො පුණ්ණමුඛො ඵුස්සකොකිලො තාහි දිජකඤ්ඤාහි දිවසං පරිබ්‍යූළ්හො එවං පසංසති සාධු සාධු භගිණියො එතං ඛො භගිණියො තුම්හාකං පතිරූපං කුලධීතානං යං තුම්හෙ භත්තාරං පරිචරෙය්‍යාථාති.

අථ ඛලු භො පුණ්ණමුඛො ඵුස්සකොකිලො යෙන කුණාලො සකුණො තෙනුපසඞ්කමි. අද්දසංසු ඛො කුණාලස්ස සකුණස්ස පරිචාරිකා දිජකඤ්ඤායො තං පුණ්ණමුඛං ඵුස්සකොකිලං දූරතොව ආගච්ඡන්තං දිස්වා යෙන පුණ්ණමුඛො ඵුස්සකොකිලො තෙනුපසඞ්කමිංසු. උපසඞ්කමිත්වා තං පුණ්ණමුඛං ඵුස්සකොකිලං එතදවොචුං අයං සම්ම පුණ්ණමුඛ කුණාලො සකුණො අතිවිය ඵරුසො අතිවිය ඵරුසවාචො අප්පෙවනාම තවම්පි ආගම්ම පියවාචං ලභෙය්‍යාමාති. අප්පෙවනාම භගිණියොති වත්වා යෙන කුණාලො සකුණො තෙනුපසඞ්කමි උපසඞ්කමිත්වා කුණාලෙන සකුණෙන සද්ධිං පටිසම්මොදිත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො පුණ්ණමුඛො ඵුස්සකොකිලො තං කුණාලංසකුණං එතදවොච කිස්ස ත්වං සම්ම කුණාල ඉත්ථීනං සුජාතානං කුලධීතානං සම්මා පටිපන්නානං මිච්ඡා පටිපන්නො අමනාපභාණීනම්පි කිර සම්ම කුණාල ඉත්ථීනං මනාපභාණිනා භවිතබ්බං කිමඞ්ග පන මනාපභාණීනන්ති. එවං වුත්තෙ කුණාලො සකුණො තං පුණ්ණමුඛං

ඵුස්සකොකිලං එවං අපසාදෙසි නස්ස ත්වං සම්ම ජම්ම වසල විනස්ස ත්වං සම්ම ජම්ම වසල කො නු තයා වියත්තො ජායාජීවෙනාති. එවං අපසාදිතො ච පන පුණ්ණමුඛො ඵුස්සකොකිලො තතො හෙව පටිනිවත්ති.

අථ ඛලු හො පුණ්ණමුඛස්ස ඵුස්සකොකිලස්ස අපරෙන සමයෙන න චිරස්සෙව ඛරො ආබාධො උප්පජ්ජි. ලොහිතපක්ඛන්දිකා පබාළ්හා වෙදනා වත්තන්ති මාරණන්තිකා. අථ ඛලු හො පුණ්ණමුඛස්ස ඵුස්සකොකිලස්ස පරිචාරිකානං දිජකඤ්ඤානං එතදහොසි. ආබාධිකො අයං පුණ්ණමුඛො ඵුස්සකොකිලො අප්පෙව නාම ඉමම්හා ආබාධා වුට්ඨහෙය්‍යාති. එකං අදුතියං ඔහාය යෙන කුණාලො සකුණො තෙනුපසඞ්කමිංසු. අද්දසා ඛො කුණාලො සකුණො තා දිජකඤ්ඤායො දූරතොව ආගච්ඡන්තියො දිස්වාන තා දිජකඤ්ඤායො එතදවොච කහං පන තුම්හං වසලියො භත්තාති. ආබාධිකො සම්ම කුණාල පුණ්ණමුඛො ඵුස්සකොකිලො අප්පෙව නාම තම්හා ආබාධා වුට්ඨහෙය්‍යාති. එවං වුත්තෙ කුණාලො සකුණො තා දිජකඤ්ඤායො එවං අපසාදෙසි නස්සථ තුම්හෙ වසලියො විනස්සථ තුම්හෙ වසලියො ධුත්තියො අසතියො ලහුචිත්තායො කතස්ස අප්පතිකාරිකායො අනිලොවිය යෙන කාමං ගමායොති වත්වා යෙන පුණ්ණමුඛො ඵුස්සකොකිලො තෙනුපසඞ්කමි උපසඞ්කමිත්වා තං පුණ්ණමුඛං ඵුස්සකොකිලං එතදවොච. හං සම්ම පුණ්ණමුඛාති. හං සම්ම කුණාලාති. අථ ඛලු හො කුණාලො සකුණො තං පුණ්ණමුඛං ඵුස්සකොකිලං පක්ඛෙහි ච තුණ්ඩෙන ච පරිග්ගහෙත්වා උට්ඨාපෙත්වා නානාභෙසජ්ජානි පායාපෙසි. අථ ඛලු හො පුණ්ණමුඛස්ස ඵුස්සකොකිලස්ස සො ආබාධො පටිප්පස්සම්භීති.

තත්ථ **පියකාති** සෙතපුප්ඵා. **භසනාති** භකාරෙ සඞ්ඛාරෙ. අසනායෙව. **තිරීටීති** එකා රුක්ඛජාති. **චන්දනාති** රත්තසුරභිචන්දනා. **ඔඝවණාති** එතෙසං ඔඝෙන සටාය සමන්නාගතෙ වනෙ. **දෙවදාරුක්ඛචොච ගහණාති** දෙවදාරුරුක්ඛෙහි චෙව කදලීහි ච ගහණෙ. **කච්චිකාරාති** එකා රුක්ඛජාති. **කණිකාරාති** මහාපුප්ඵා. **කණණිකාරාති** ඛුද්දකපුප්ඵා. **කිංසුකාති** විසාතකා. **යොධීති** යූථිකා. **නවමල්ලිකමනඞ්ගණමනවජ්ජ භණ්ඩිසුරුචිරභගිණී මාලාමල්‍යධරෙති** මල්ලිකානඤ්ච අනඞ්ගණානං අනවජ්ජානඤ්ච භණ්ඩීනං රුචිරානඤ්ච භගිණීනං පුප්ඵෙහි මල්‍යධරාය මානෙ. **ධනුකාරීති** ධනූපාටලී. **තාලීසාති** තාලීසපත්තරුක්ඛා. **කච්ඡ විතානෙනාති** එතෙහි සුමනාදීහි විතතනදීකච්ඡපබ්බතකච්ඡෙ. **සඞ්කුසුමිතලතාති** තෙසු තෙසු ඨානෙසු සුට්ඨුකුසුමිතඅතිමුත්තකෙහිචෙව නානාවිධලතාහි ච විතතපත්තමණ්ඩිතප්පදෙසෙ. **තාපසසමණගණාධිවුත්ථෙති** එතෙසං විජ්ජාධරාදීනං ගණෙහි අධිවුත්ථෙ. මුඛපරිපුණ්ණතාය **පුණ්ණමුඛො**. පරෙහි පුට්ඨතාය **ඵුස්සකොකිලො**. **විලසිතනයනොති** විලාසනෙත්තො. **මත්තක්ඛාති** යථාමත්තානං අක්ඛීනි රත්තානි හොන්ති එවං රත්තක්ඛො පමාණයුත්තනෙත්තො වා. **භගිණීයොති** අරියවොහාරෙන ආලපනං. **පරිචරෙය්‍යාථාති** සකලදිවසං ගහෙත්වා විචරෙය්‍යාථ.

ඉති සො පියකථං කථෙත්වා උය්‍යොජෙති. කදාචි පන කුණාලො සකුණො සපරිවාරො පුණ්ණමුඛං දස්සනාය ගච්ඡති කදාචි පුණ්ණමුඛො කුණාලස්ස සන්තිකං ගච්ඡති තෙනාහ **අථ බ්ලුහොති**. **සම්මාති** වයස්ස. **ආගම්මාති** පටිච්ච උපනිස්සාය. **ලභෙය්‍යාමාති** කුණාලස්ස සන්තිකා පියවචනං ලභෙය්‍යාම. **අප්පෙව නාමාති** අපිනාම ලභෙය්‍යාථ වක්ඛා මිත්තාති. **සුජාතාන**නති සමානජාතිකානං. **නස්සාති** පලාය. **ජම්මාති** ලාමක. **ව්‍යත්තොති** කොනු තයා සදිසො අඤ්ඤො ව්‍යත්තො නාම අත්ථි. **ජායාජිනෙනාති** ජායාජිතෙන. අයමෙව වා පාඨො. එවං ඉත්ථි පරාජිතෙන තයා **සදිසො** කො නාම ව්‍යත්තො **අත්ථීති** තං පුන එවරූපස්ස වචනස්ස අභණනත්ථාය අපසාදෙති. **කතොහෙවාති** කුද්ධො මෙ කුණාලොති චින්තෙත්වා තතො යෙව පටිනිවත්තති. **සො** නිවත්තිත්වා සපරිවාරො **අත්තනො** වසනට්ඨානමෙව අගමාසි. **අප්පෙව නාමාති** සංසයපරිවිතක්කො ඉමම්හා ආබාධා වුට්ඨහෙය්‍ය වා **නො වාති** එවං චින්තෙත්වා තං ඔහාය පක්කමිංසු. **තුම්හ**නාති තුම්හාකං. **අප්පෙව නාමාති** තම්හා ආබාධා වුට්ඨහෙය්‍ය වා න වා අම්හාකං **ආගත** කාලෙ මතො භවිස්සති මයං හි ඉදානෙව මරිස්සතීති **ඤත්වා** තුම්හාකං පාදපරිචාරිකා භවිතුං ආගතාති. **තෙනුපසඞ්කමීති** ඉමා ඉත්ථියො **සාමිකස්ස** මතකාලෙ ආගතා පටික්කූලා භවිස්සාමාති තං පහාය ආගතා ගන්ත්වා මම **සහායං** පුප්ඵඵලාදීනි නානාභෙසජ්ජානි සංහරිත්වා අරොගං කරිස්සාමීති චින්තෙත්වා නාගබලො මහාසත්තො ආකාසෙ උප්පතිත්වා යෙන සො තෙනුපසඞ්කමි. **හ**න්ති **නිපාතො**. ජීවසි සම්මාති පුච්ඡන්තො එවමාහ. ඉතරොපිස්ස ජීවාමීති වදන්තො හං **සම්මාති** ආහ. **පායාපෙසීති** පායෙසි. **පටිපස්සම්භීති** වූපසන්තො.

තාපි දිජකඤ්ඤායො තස්මිං අරොගෙ ජාතෙ ආගතා කුණාලොපි පුණ්ණමුඛං කතිපාහං එලාඑලාති බාධූපෙත්වා තස්ස බලප්පත්ත කාලෙ සම්ම ත්වං ඉදානි අරොගො අත්තනො පරිචාරිකාහි සද්ධිං වස අහම්පි අත්තනො වසනට්ඨානං ගමිස්සාමීති ආහ. අථ නං සො ඉමා මං බාළ්හගිලානං පහාය පලාතා න මෙ එතාහි ධුත්තීහි අත්ථොති ආහ.

තං සුත්වා මහාසත්තො තෙන හි තෙ සම්ම ඉත්ථීනං පාපභාවං ආචික්ඛිස්සාමීති පුණ්ණමුඛං ගහෙත්වා හිමවන්තපදෙසෙ මනොසිලාතලං නෙත්වා සත්තයොජනියසාලමූලෙ මනොසිලාසනෙ නිසීදි. එකස්මිං පදෙසෙ පුණ්ණමුඛො සපරිවාරො නිසීදි. සකලහිමවන්තෙ දෙවඝොසනා චරි අජ්ජ කුණාලො සකුණරාජා හිමවති මනොසිලාසනෙ නිසීදිත්වා බුද්ධලීළ්හාය ධම්මං දෙසෙස්සති තං සුණාථාති පරම්පරඝොසෙන ඡ කාමාවචරා දෙවා ඤත්වා යෙභුය්‍යෙන සන්නිපතිංසු බහූ නාගසුපණ්ණගිජ්ඣා අටවියම්පි දෙවා තමත්ථං උග්ඝොසිංසු. තදා ආනන්දො නාම ගිජ්ඣරාජා දසසහස්ස ගිජ්ඣපරිවාරො ගිජ්ඣපබ්බතෙ පටිවසති. සොපි තං කොලාහලං සුත්වා ධම්මං සුණිස්සාමීති සපරිවාරො ආගන්ත්වා එකමන්තං නිසීදි. නාරදොපි පඤ්චාභිඤ්ඤ

තාපසො දසසහස්සතාපසපරිවුතො හිමවන්තපදෙසෙ විහරන්තො තං දෙවඝොසනං සුත්වා සහායො කිර මෙ කුණාලො ඉත්ථීනං අගුණං කථෙස්සති මයාපි තං දෙසනං සොතුං වට්ටතීති තාපසසහස්සෙන සද්ධිං ඉද්ධියා තත්ථ ගන්ත්වා එකමන්තං නිසීදි. බුද්ධානං දෙසනාසන්නිපාත සදිසො මහාසමාගමො අහොසි. අථ මහාසත්තො ජාතිස්සරඤාණෙන ඉත්ථිදොසපටිසංයුත්තං අතීතභවෙ දිට්ඨකාරණං පුණ්ණමුඛං කායසක්ඛිං කත්වා කථෙසි.

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

අථ ඛලු භො කුණාලො සකුණො තං පුණ්ණමුඛං ඵුස්සකොකිලං ගිලානා වුට්ඨිතං අචිරවුට්ඨිතං ගෙලඤ්ඤා එතදවොච. දිට්ඨා මයා සම්ම පුණ්ණමුඛ කණ්හා ද්වෙපිතිකා පඤ්චපතිකාය ඡට්ඨෙ පුරිසෙ චිත්තං පටිබන්ධන්තියා යදිදං කවන්ධෙ පීඨසප්පිම්හීති. භවති ච පනුත්තරෙත්ථ වාක්‍යං.

අථජ්ජුනො නකුලො භීමසෙනො
යුධිට්ඨිලො සහදෙවො ච රාජා,
එතෙ පතී පඤ්චමතිච්ච නාරී
අකාසි ඛුජ්ජවාමනකෙන පාපන්ති.

දිට්ඨා මයා සම්ම පුණ්ණමුඛ සච්චතපාවීනාම සමණී සුසානමජ්ඣෙ වසන්තී චතුත්ථභත්තං පරිණාමයමානා තුලාපුත්තකෙන පාපමකාසි. දිට්ඨා මයා සම්ම පුණ්ණමුඛ කාකාතී නාම දෙවී සමුද්දමජ්ඣෙ වසන්තී භරියා වෙනතෙය්‍යස්ස නටකුවෙරෙන පාපමකාසි. දිට්ඨා මයා සම්ම පුණ්ණමුඛ කුරඞ්ගවීනාම ලොමසුන්දරී එළකමාරකං කාමයමානා ඡළඞ්ගකුමාරධනන්තෙවාසිනා පාපමකාසි.

එවං හෙතං මයා ඤාතං බ්‍රහ්මදත්තස්ස මාතරං,
ඔහාය කොසලරජං පඤ්චාලචණ්ඩෙන පාපමකාසි.

එතා ච අඤ්ඤා ච අකංසු පාපං
තස්මාහං ඉත්ථීනං න විස්සසෙ නප්පසංසෙ,
මහී යථා ජගති සමානරත්තා
වසුන්ධරා ඉතරීතරා පතිට්ඨා,
සබ්බසහා අඵන්දනා අකුප්පා
තථිත්ථියො තායො න විස්සසෙ නරො.

සීහො යථා ලොහිතමංසභොජනො
වාළමිගො පඤ්චහත්ථො සුරුද්ධො,
පසය්හ ඛාදී පරහිංසනෙ රතො
තථිත්ථියො තායො න විස්සසෙ නරො.

න ඛලු සම්ම පුණ්ණමුඛ වෙසියො නාරියො ගමණියො න හෙතා බන්ධකියො නාම වධිකායො නාම එතායො යදිදං වෙසියො නාරියො ගමණියොති. චොරාවිය වෙණීකතා මදිරා විය දිද්ධා වාණිජො විය

වාචාසඤ්ඤුතියො ඉස්සසිඞ්ගම්ව විපරිවත්තනායො උරගම්ව දුජ්ජිව්හායො සොබ්භම්ව පටිච්ඡන්නා පාතාලම්ව දුප්පූරා රක්ඛසී විය දුත්තොසා යමොවෙකන්තහාරියො සිඛිරිව සබ්බභක්ඛා නදීරිව සබ්බවාහිනී අනිලො විය යෙන කාමඤ්චරා නෙරූවිය අවිසෙසකරා විසරුක්ඛො විය නිච්චඵලිතායොති. භවතිච පනුත්තරෙත්ථ වාක්‍යං.

යථා චොරො යථා දිද්ධො වාණිජොව විකත්ථනී,
ඉස්සසිඞ්ගම්වාවට්ටා දුජ්ජිව්හා උරගො යථා.

සොබ්භම්ව පටිච්ඡන්නා පාතාලම්ව දුප්පූරා,
රක්ඛසීවිය දුත්තොසා යමොවෙකන්තහාරියො,
යථා සිඛී නදී වාහො අනිලො කාමචාරවා.

නෙරූව අවිසෙසාච විසරුක්ඛොවිය නිච්චඵලා,
නාසයන්ති ඝරෙ භොගං රතනානන්තකරිත්ථියොති.

තත්ථ **ගිලානාවුට්ඨිතන්ති** පඨමං ගිලානං පච්ඡා වුට්ඨිතං. **දිවසා මසාති** අතීතෙ කිර බ්‍රහ්මදත්තො කාසිරාජා සම්පන්නබලවාහනතාය කොසලරජ්ජං ගහෙත්වා කොසලරාජානං මාරෙත්වා තස්ස අග්ගමහෙසිං සන්නිසින්නගබ්භං ගහෙත්වා බාරාණසිං ගන්ත්වා තං අත්තනො අග්ගමහෙසිං අකාසි. සා අපරභාගෙ ධීතරං විජායි. රඤ්ඤො පකතියා ධීතා වා පුත්තො වා නත්ථි. සො තුස්සිත්වා භද්දෙ වරං ගණ්හාහීති ආහ. සා ගහිතකං කත්වා ඨපෙසි. තස්සා පන කුමාරිකාය කණ්හාති නාමං කරිංසු. අථස්සා වයප්පත්තාය මාතා අම්ම පිතරා තෙ වරො දින්නො තමහං අග්ගහෙත්වා ඨපෙසිං තව රුච්චනකං වරං ගණ්හාහීති ආහ. සා මය්හං අවිජ්ජමානං නත්ථි පතිං ගණ්හනත්ථාය මෙ සයංවරං කාරෙතීති කිලෙසබහුලතාය හිරොත්තප්පං භින්දිත්වා මාතරං ආහ. සා රඤ්ඤො ආරොචෙසි. රාජා යථා රුචිං පතිං ගණ්හාතූති වත්වා සයංවරං ඝොසාපෙසි. රාජඞ්ගණෙ සබ්බාලඞ්කාරපතිමණ්ඩිතා බහූ පුරිසා සන්නිපතිංසු. කණ්හා පුප්ඵසමුග්ගං ආදාය උත්තරසීහපඤ්ජරෙ ඨිතා ඔලොකෙන්තී එකම්පි න රොචෙසි. තදා පණ්ඩුරාජගොත්තතො අජ්ජුනො නකුලො භීමසෙනො යුධිට්ඨිලො සහදෙවොචාති ඉමෙ පඤ්ච පණ්ඩුරාජපුත්තා තක්කසිලාය දිසාපාමොක්ඛස්ස ආචරියස්ස සන්තිකෙ සිප්පං උග්ගහෙත්වා දෙසචාරිත්තං ජානිස්සාමාති විචරන්තා බාරාණසිං පත්තා අන්තො නගරෙ කොලාහලං සුත්වා පුච්ඡිත්වා තමත්ථං ඤත්වා මයම්පි ගමිස්සාමාති කඤ්චනරූපසමානරූපා පඤ්චපි තත්ථ ගන්ත්වා පටිපාටියා අට්ඨංසු. කණ්හා තෙ දිස්වා පඤ්චසුපි තෙසු පටිබද්ධචිත්තා හුත්වා පඤ්චන්නම්පි සීසෙසු මාලාචුම්බටකානි ඛිපිත්වා අම්ම ඉමෙ පඤ්ච ජනෙ වාරෙමීති ආහ. සා රඤ්ඤො ආරොචෙසි. රාජා වරස්ස දින්නත්තා න ලභිස්සතීති අවත්වා අනත්තමනොව කිං ජාතිකා කස්ස පුත්තාති පුච්ඡිත්වා පණ්ඩුරාජපුත්තභාවං ඤත්වා තෙසං සක්කාරං කත්වා තං පාදපරිචාරිකං අදාසි. සා සත්තභූමකපාසාදෙ තෙ කිලෙසවසෙන සඞ්ගණ්හි. එකො පනස්සා පරිචාරකො ඛුජ්ජො පීඨසප්පි අත්ථි. සා පඤ්ච රාජපුත්තෙ කිලෙස

වචනෙන සඤ්ජග්ඝිත්වා තෙසං බහි නික්ඛන්තකාලෙ ඔකාසං ලභිත්වා කිලෙසෙන අනුබජ්ඣමානා ඛුජ්ජෙන සද්ධිං පාපං කරොති. තෙන ච සද්ධිං කථෙන්තී මය්හං තයා සදිසො පියො නත්ථි රාජපුත්තෙ මාරෙත්වා තෙසං ගලලොහිතෙන තව පාදෙ මක්ඛාපෙස්සාමීති වදති. ඉතරෙසුපි ජෙට්ඨභාතිකෙන මිස්සීභූතකාලෙ ඉමෙහි චතූහි ජනෙහි ත්වමෙව මය්හං පියතරො මයා ජීවිතම්පි තවත්ථාය පරිච්චත්තං මම පිතු අච්චයෙන තුය්හංයෙව රජ්ජං දාපෙස්සාමීති වදති. ඉතරෙහි සද්ධිං මිස්සීභූතකාලෙපි එසෙව නයො. තෙ අයං අම්හෙ පියායති. ඉස්සරියඤ්ච නො එතං නිස්සාය ජාතන්ති තස්සා අතිවිය තුස්සන්ති. සා එකදිවසං ආබාධිකා අහොසි. අථ නං තෙ පරිවාරෙත්වා එකො සීසං සම්බාහන්තො නිසීදි සෙසා එකෙකං හත්ථඤ්ච පාදඤ්ච. ඛුජ්ජො පන පාදමූලෙ නිසීදි. සා සීසං සම්බාහයමානස්ස ජෙට්ඨභාතිකස්ස අජ්ජුනකුමාරස්ස මය්හං තයා පියතරො නත්ථි ජීවමානා තුය්හං ජීවිස්සාමි පිතු අච්චයෙන තුය්හං රජ්ජං දාපෙස්සාමීති සීසෙන සඤ්ඤං දදමානා තං සඤ්ජග්ඝි. ඉතරෙසම්පි හත්ථපාදෙහි තථෙව සඤ්ඤං අදාසි. ඛුජ්ජස්ස පන ත්වඤ්ඤෙව මම පියො තවත්ථාය අහං ජීවිස්සාමීති ජිව්හාය සඤ්ඤං අදාසි. තෙ සබ්බෙපි පුබ්බෙ කථිතභාවෙන තාය සඤ්ඤාය තමත්ථං ජානිංසු. තෙසු සෙසා අත්තනො දින්නසඤ්ඤායො ජානිංසු. අජ්ජුනකුමාරො පන තස්සා හත්ථපාදජිව්හාවිකාරෙ දිස්වා යථා මය්හං එවං සෙසානම්පි ඉමාය සඤ්ඤා දින්නා භවිස්සති ඛුජ්ජෙන චාපි සද්ධිං එතිස්සා සන්ථවෙන භවිතබ්බන්ති චින්තෙත්වා භාතරො ගහෙත්වා බහි නික්ඛමිත්වා පුච්ඡි දිට්ඨා වො පඤ්චපතිකා මම සීසවිකාරං දස්සෙන්තීති. ආම දිට්ඨාති. කාරණං ජානාථාති. න ජානාමාති. ඉදං නාමෙත්ථ කාරණං තුම්හාකං හත්ථපාදෙහි දින්නසඤ්ඤාය කාරණං ජානාථාති. අම්හාකම්පි තෙනෙව කාරණෙන අදාසීති. ඛුජ්ජස්ස ජිව්හාවිකාරෙන සඤ්ඤාදානස්ස කාරණං ජානාථාති. න ජානාමාති. අථ තෙසං ආචික්ඛිත්වා ඉමිනාපි සද්ධිං එතාය පාපකම්මං කතන්ති වත්වා තෙසු අසද්දහන්තෙසු ඛුජ්ජං පක්කොසිත්වා පුච්ඡි. සො සබ්බං පවත්තිං කථෙසි. තෙ තස්ස වචනං සුත්වා තස්සා විගතඡන්දරාගා හුත්වා අහො මාතුගාමො නාම පාපො දුස්සීලො අම්හාදිසෙ නාම ජාතිසම්පන්නෙ සොභග්ගප්පත්තෙ පහාය එවරූපෙන ජෙගුච්ඡෙන පටික්කූලෙන ඛුජ්ජෙන සද්ධිං පාපකම්මං කරොති කො නාම පණ්ඩිතජාතිකො එවං නිල්ලජ්ජාහි පාපධම්මාහි ඉත්ථීහි සද්ධිං රමිස්සතීති අනෙකපරියායෙන මාතුගාමං ගරහිත්වා අලං නො ඝරාවාසෙනාති පඤ්ච ජනා හිමවන්තං පවිසිත්වා පබ්බජිත්වා කසිණපරිකම්මං කත්වා ආයුපරියොසානෙ යථාකම්මං ගතා. කුණාලො සකුණරාජා තදා අජ්ජුනකුමාරො අහොසි. තස්මා අත්තනා දිට්ඨකාරණං දස්සෙන්තො **දිට්ඨා මයාති** ආදිමාහ.

තත්ථ **ද්වෙපිතිකාති** කොසලරඤ්ඤො කාසිරඤ්ඤො ච වසෙනෙතං වුත්තං. **පඤ්චපතිකායාති** පඤ්චපතිකා. යකාරො නිපාතමත්තො. **පටිබජ්ඣන්තියාති** පටිබජ්ඣමානා. **ඛචෙඛති** තස්ස කිර ගීවා

ඔනමිත්වා උරං අලලිත්වා නසමා ජිම්හසීසො විය ඛායති. **පඤ්ච මතිවත්තාති** එතෙ පඤ්ච අතික්කමිත්වා. **භුඤ්ජවාමනකෙනාති** භුඤ්ජෙථ වාමනකෙන. අපරානිපි දිට්ඨපුබ්බාති දස්සෙන්තො පුන **දිවසාති** ආදිමාහ.

තත්ථ දුතියවත්ථුස්මිං තාව අයං විභාවනා: අතීතෙ කිර බාරාණසිං නිස්සාය සච්චතපාවී නාම සෙතසමණී සුසානෙ පණ්ණසාලං කාරෙත්වා තත්ථ වසමානා චත්තාරි භත්තානි අතික්කමිත්වා භුඤ්ජති සකලනගරෙ චන්දො විය ච සුරියො විය ච පාකටා අහොසි. බාරාණසීවාසිනො ඛිපිත්වාපි ඛලිත්වාපි නමො සච්චතපාවියාති වදන්ති. අථෙකස්මිං ඡණකාලෙ පඨමදිවසෙ තාව සුවණ්ණකාරා ගණබන්ධනෙන එකස්මිං පදෙසෙ මණ්ඩපං කාරෙත්වා මච්ඡමංසසුරාගන්ධමාලාදීනි නෙත්වා සුරාපානං ආරභිංසු. අථෙකො සුවණ්ණකාරො විත්ථකං ඡඩ්ඩෙන්තො නමො සච්චතපාවියාති වත්වා එකෙන පණ්ඩිතෙන අම්භො අන්ධබාල චලචිත්තාය ඉත්ථියා නමො කරොසි අහො බාලොසීති වුත්තෙ සම්ම මා එවං අවච මා නිරයසංවත්තනිකං කම්මං කරීති ආහ. අථ නං සො දුබ්බුද්ධි තුණ්හී හොහි සහස්සෙන අබ්භුතං කර අහං තෙ සච්චතපාවිං ඉතො සත්තමෙ දිවසෙ අලඞ්කතපටියත්තං ඉමස්මිංයෙව ඨානෙ නිසින්නො සුරාවිත්ථකං ගාහාපෙත්වා සුරම්පි පිවිස්සාමි මාතුගාමො ධුවසීලො නාම නත්ථීති ආහ. සො න සක්ඛිස්සසීති වත්වා තෙන සද්ධිං සහස්සෙන අබ්භුතමකාසි. සො අඤ්ඤෙසං සුවණ්ණකාරානං ආරොචෙත්වා පුන දිවසෙ පාතොව තාපසවෙසෙන සුසානං පවිසිත්වා තස්සා වසනට්ඨානස්ස අවිදූරෙ සුරියං නමස්සන්තො අට්ඨාසි. සා භික්ඛාය ගච්ඡමානා තං දිස්වා මහිද්ධිකො තාපසො භවිස්සති අහං තාව සුසානපස්සෙ වසාමි අයං මජ්ඣෙ සුසානස්ස භවිතබ්බ මස්සබ්භන්තරෙ සන්තධම්මෙන වන්දිස්සාමි නන්ති උපසඞ්කමිත්වා වන්දි. සො නෙව ඔලොකෙසි න පි ආලපි. දුතියදිවසෙපි තථෙව අකාසි. තතියදිවසෙ පන වන්දිතකාලෙ අධොමුඛොව ගච්ඡාති ආහ. චතුත්ථදිවසෙ කච්චි භික්ඛාය න කිලමසීති පටිසන්ථාරමකාසි. සා පටිසන්ථාරො මෙ ලද්ධොති තුට්ඨා පක්කාමි. පඤ්චමදිවසෙ බහුතරං පටිසන්ථාරං ලභිත්වා ථොකං නිසීදිත්වා ආගතා ඡට්ඨදිවසෙ පන තං ආගන්ත්වා වන්දිත්වා නිසින්නං භගිනි කින්නු ඛො අජ්ජ බාරාණසියං මහාගීතවාදිතසද්දොති වත්වා අය්‍ය තුම්හෙ න ජානාථ නගරෙ ඡණො ඝුට්ඨො තත්ථ කීළන්තානං එස සද්දොති වුත්තෙ එත්ථ නාමෙස සද්දොති අජානන්තො විය හුත්වා භගිනි කති භත්තානි අතික්කමසීති පුච්ඡි. චත්තාරි අය්‍ය තුම්හෙ පන කති අතික්කමෙථාති. සත්ත භගිනීති ඉදං සො මුසා අභාසි. දෙවසිකං හෙස රත්තිං භුඤ්ජති සො කති භගිනි වස්සානි පබ්බජිතායාති පුච්ඡිත්වා තාය ද්වාදස වස්සානීති වත්වා තුම්හාකං කතීති වුත්තෙ ඉදං ඡට්ඨං වස්සන්ති ආහ. අථ නං අපි පන තෙ භගිනි සන්තධම්මාධිගමොති පුච්ඡිත්වා නත්ථි අය්‍ය තුම්හාකං පන අත්ථීති වුත්තෙ මය්හම්පි නත්ථීති වත්වා භගිනි මයං නෙව කාමසුඛං

ලභාම න නෙක්ඛම්මසුඛං කිං අම්හාකං යෙව උණ්හා නිරයො මහාජනස්ස කිරියං කරෙම අහං ගිහී භවිස්සාමි අපි මෙ මාතු සන්තකං ධනං න සක්කොමි දුක්ඛං අනුභවිතුන්ති ආහ. සා තස්ස වචනං සුත්වා අත්තනො චලචිත්තතාය තස්මිං පටිබද්ධචිත්තා හුත්වා අය්‍ය අහම්පි උක්කණ්ඨිතා සචෙ මං න ඡඩ්ඩෙථ අහම්පි ගිහිණී භවිස්සාමීති ආහ. අථ නං සොපි එහි න තං ඡඩ්ඩෙස්සාමි භරියා මෙ භවිස්සසීති තං නගරං පවෙසෙත්වා සංවසිත්වා සුරාපාණමණ්ඩපං ගන්ත්වා තාය සුරා විත්ථකං ගාහාපෙත්වා සුරං පිවි. ඉතරො සහස්සං ජිතො. සා තං පටිච්ච පුත්තධීතාහි වඩ්ඪි. තදා කුණාලො සුරධුත්තො අහොසි. සො තං කාරණං ආහරිත්වා දස්සෙන්තො **දිට්ඨා**ති ආදිමාහ.

තතියවත්ථුස්මිං අතීතකථා චතුක්කනිපාතෙ කාකාතිජාතක වණ්ණනාය විත්ථාරිතා. තදා පන කුණාලො ගරුළො අහොසි. තස්මා අත්තනා දිට්ඨං පකාසෙන්තො **දිට්ඨා මයා**ති ආදිමාහ.

චතුත්ථවත්ථුස්මිං අතීතෙ බ්‍රහ්මදත්තො කොසලරාජානං වධිත්වා රජ්ජං ගහෙත්වා තස්ස අග්ගමහෙසිං ගබ්භිණිං ආදාය බාරාණසිං පච්චා ගන්ත්වා තස්සා ගබ්භිණිභාවං ජානන්තොපි තං අග්ගමහෙසිං අකාසි. සා පරිපක්කගබ්භා සුවණ්ණරූපකසදිසං පුත්තං විජායිත්වා වුද්ධිප්පත්තම්පි බාරාණසිරාජා එස මෙ පච්චාමිත්තස්ස පුත්තො කිං ඉමිනාති මාරාපෙස්සති මා මෙ පුත්තො පරහත්ථෙ මරතූති චින්තෙත්වා ධාතිං ආහ අම්ම ඉමං මම දාරකං පිලොතිකං අත්ථරිත්වා ආමකසුසානෙ නිපජ්ජාපෙත්වා එහීති. ධාතී තථා කත්වා නහාත්වා පච්චාගමි. කොසලරාජාපි මරිත්වා පුත්තස්ස ආරක්ඛදෙවතා හුත්වා නිබ්බත්ති තස්සානුභාවෙන එකස්ස එළකපාලස්ස තස්මිං පදෙසෙ එළිකා චාරෙන්තස්ස එකා එළිකා තං කුමාරං දිස්වා සිනෙහං උප්පාදෙත්වා ඛීරං පායෙත්වා ථොකං චරිත්වා පුන ගන්ත්වා තයො චත්තාරො වාරෙ පායෙසි. එළකපාලො තස්සා කිරියං දිස්වා තං ඨානං ගන්ත්වා තං දාරකං දිස්වා පුත්තසිනෙහං පච්චුපට්ඨාපෙත්වා අත්තනො භරියාය අදාසි. සා පන අපුත්තිකා තෙනස්සා ථඤ්ඤං නත්ථි. අථ නං එළිකාඛීරමෙව පායෙසි. තතො පට්ඨාය දෙවසිකං ද්වෙ තිස්සො එළිකා මරන්ති එළකපාලො ඉමස්මිං පටිජග්ගියමානෙ සබ්බා එළිකා මරිස්සන්ති කිං නො ඉමිනාති තං එකස්මිං මත්තිකාභාජනෙ නිපජ්ජාපෙත්වා අපරෙන පිදහිත්වා මාසචුණ්ණෙන මුඛං නිබ්බිවරං ලිම්පිත්වා නදියා විස්සජ්ජෙසි. තමෙනං වුය්හමානං හෙට්ඨා තිත්ථෙ රාජනිවෙසනෙ ජිණ්ණපටිසඞ්ඛාරකො එකො චණ්ඩාලො සපජාපතිකො මුඛං ධොවන්තො දිස්වා වෙගෙන ගන්ත්වා ආහරිත්වා තීරෙ ඨපෙත්වා කිමෙත්ථාති විවරිත්වා ඔලොකෙන්තො දාරකං පස්සි. භරියාපිස්ස අපුත්තිකා තස්සා තස්මිං පුත්තසිනෙහො නිබ්බත්ති. අථ නං ගෙහං නෙත්වා පටිජග්ගි. තං සත්තට්ඨවස්සකාලතො පට්ඨාය මාතාපිතරො රාජකුලං ගච්ඡන්තා ආදාය ගච්ඡන්ති. සොළසවස්සකාලතො පට්ඨාය සොව බහුලං ගන්ත්වා ජිණ්ණපටිසඞ්ඛරණං කරොති. රඤ්ඤො ච අග්ගමහෙසියා කුරඞ්ගවී

නාම ධීතා අහොසි උත්තමරූපධරා. සා තස්ස දිට්ඨකාලතොපට්ඨාය තස්මිං පටිබද්ධචිත්තා හුත්වා අඤ්ඤත්ථ අනභිරතා තස්ස කම්මකරණට්ඨානමෙව ආගච්ඡති. තෙසං අභිණ්හදස්සනෙන අඤ්ඤමඤ්ඤං පටිබද්ධචිත්තානං අන්තො රාජකුලෙයෙව පටිච්ඡන්නොකාසෙ අජ්ඣාචාරො පවත්ති. ගච්ඡන්තෙ කාලෙ පරිචාරිකායො රඤ්ඤො ආරොචෙසුං. රාජා කුජ්ඣිත්වා අමච්චෙ සන්නිපාතෙත්වා ඉමිනා චණ්ඩාලපුත්තෙන ඉමං නාම කතං ඉමස්ස කත්තබ්බං ජානාථාති ආහ.

අමච්චා මහාපරාධො එස නානාවිධා කම්මකරණා කාරෙත්වා පච්ඡා නං මාරෙතුං වට්ටතීති වදිංසු. තස්මිං ඛණෙ කුමාරස්ස පිතා ආරක්ඛදෙවතා තස්සෙව කුමාරස්ස මාතු සරීරෙ අධිමුච්චි. සා දෙවතානුභාවෙන රාජානං උපසඞ්කමිත්වා මහාරාජ නායං කුමාරො චණ්ඩාලො. එස මම කුච්ඡිස්මිං නිබ්බත්තො කොසලරඤ්ඤො පුත්තො අහං පුත්තො මෙ මතොති තුම්හාකං මුසා අවචං අහමෙතං තුම්හාකං පච්චාමිත්තස්ස පුත්තොති ධාතියා දදිත්වා ආමකසුසානෙ ඡඩ්ඩාපෙසිං. අථ නං එකො එළකපාලකො පටිජග්ගි සො අත්තනො එළිකාසු මරන්තීසු නදියා පවාහෙසි. අථ නං වුය්හමානං අම්හාකං ගෙහෙ ජිණ්ණපටිසඞ්ඛාරකො චණ්ඩාලො දිස්වා පොසෙසි සචෙ න සද්දහථ තෙ සබ්බෙ පක්කොසාපෙත්වා පුච්ඡථාති. රාජා ධාතිං ආදිං කත්වා සබ්බෙ පක්කොසාපෙත්වා පුච්ඡිත්වා තථෙව තං පවත්තිං සුත්වා ජාතිසම්පන්නො කුමාරොති තුට්ඨො නං නහාපෙත්වා අලඞ්කාරාපෙත්වා තස්සෙව ධීතරං අදාසි. තස්ස පන එළිකානං මාරිතත්තා එළකමාරොති නාමං කරිංසු. අථස්ස රාජා සෙනවාහනං දත්වා ගච්ඡ අත්තනො පිතුසන්තකං රජ්ජං ගණ්හාති උය්‍යොජෙසි. සොපි කුරඞ්ගවිං ආදාය ගන්ත්වා රජ්ජෙ පතිට්ඨාසි. අථස්ස බාරාණසිරාජා අනුග්ගහිතසිප්පො අයන්ති සිප්ප සික්ඛාපනත්ථං ජලඞ්ගකුමාරං නාම ආචරියං කත්වා පෙසෙසි. සො තස්ස ආචරියො මෙති සෙනාපතිට්ඨානං අදාසි. අපරභාගෙ කුරඞ්ගවී තෙන සද්ධිං අනාචාරමකාසි. සෙනාපතිනොපි පරිචාරකො ධනන්තෙවාසී නාම අත්ථි. සො තස්ස හත්ථෙ කුරඞ්ගවියා වත්ථාලඞ්කාරාදීනි පෙසෙසි. සා තෙනාපි සද්ධිං පාපමකාසි. කුණාලො තං කාරණං ආහරිත්වා දස්සෙන්තො දිට්ඨා මයාති ආදිමාහ.

තත්ථ ලොමසුන්දරීති රොමරාජියා මණ්ඩිතඋදරා. ජලඞ්ගකුමාරධනන්තෙවාසිනාති එළකමාරකං පත්ථයමානාපි ජලඞ්ගකුමාරසෙනාපතිනා ච තස්සෙව පරිචාරකෙන ධනන්තෙවාසිනාච සද්ධිං පාපමකාසි. එවං අනාචාරා ඉත්ථියො දුස්සීලා පාපධම්මා තෙනාහං තා න පසංසාමීති ඉදං මහාසත්තො අතීතං ආහරිත්වා දස්සෙසි. සො හි තදා ජලඞ්ගකුමාරො අහොසි. තස්මා අත්තනා දිට්ඨකාරණං ආහරි.

පඤ්චමවත්ථුස්මිම්පි අතීතෙ කොසලරාජා බාරාණසිරජ්ජං ගහෙත්වා බාරාණසිරඤ්ඤො අග්ගමහෙසිං ගබ්භිනිම්පි අග්ගමහෙසිං කත්වා සකනගරමෙව ගතො. සා අපරභාගෙ පුත්තං විජායි. රාජා අපුත්තකත්තා

තං පුත්තසිනෙහෙන පොසෙත්වා සබ්බසිප්පානි සික්ඛාපෙත්වා වයප්පත්තං අත්තනො පිතුසන්තකං රජ්ජං ගණ්හාහීති පෙසෙසි. සො තත්ථ ගන්ත්වා රජ්ජං කාරෙසි. අථස්ස මාතා පුත්තං පස්සිතුකාමාම්හීති කොසලරාජානං ආපුච්ඡිත්වා මහාපරිවාරා බාරාණසිං ගච්ඡන්තී විත්ථතං රට්ඨානං අන්තරෙ එකස්මිං නිගමෙ නිවාසං ගණ්හි තත්ථ එකො පඤ්චාලචණ්ඩො නාම බ්‍රාහ්මණකුමාරො අත්ථි අභිරූපො. සො තස්සා පණ්ණාකාරං උපනෙසි. සා තං දිස්වාව පටිබද්ධචිත්තා තෙන සද්ධිං පාපකම්මං කත්වා කතිපාහං තත්ථෙව වීතිනාමෙත්වා බාරාණසිං ගන්ත්වා පුත්තං දිස්වා ඛිප්පං නිවත්තිත්වා පුන තස්මිංයෙව නිගමෙ නිවාසං ගහෙත්වා කතිපාහං තෙන සද්ධිං අනාචාරං චරිත්වා කොසලනගරං ගතා සා තතොපට්ඨාය න චිරස්සෙව තං තං කාරණං වත්වා පුත්තස්ස සන්තිකං ගච්ඡිස්සාමීති රාජානං ආපුච්ඡිත්වා ගච්ඡන්තී ච ආගච්ඡන්තී ච තස්මිං නිගමෙ අද්ධමාසමත්තං තෙන සද්ධිං අනාචාරං චරීති සම්මපුණ්ණමුඛ ඉත්ථියො නාම දුස්සීලා මුසාවාදිනියොති ඉදම්පි අතීතං දස්සෙන්තො **එවං හෙතන්ති** ආදිමාහ.

තත්ථ **බ්‍රහ්මදත්තස්ස මාතරන්ති** බාරාණසිරජ්ජං කාරෙන්තස්ස බ්‍රහ්මදත්තස්ස කුමාරස්ස මාතරං. තදා කිර කුණාලො පඤ්චාලචණ්ඩො අහොසි. තස්මා තං අත්තනා ඤාතං කාරණං දස්සෙන්තො එවමාහ.

එතාවාති සම්ම පුණ්ණමුඛ එතාව පඤ්ච ඉත්ථියො පාපමකංසු න අඤ්ඤාති සඤ්ඤං මාකරි. අථ ඛො එතා ච අඤ්ඤා ච බහූ පාපකම්මකාරිකාති ඉමස්මිං ඨානෙ ඨත්වා ලොකෙ අතිචාරිණීනං වත්ථූනි කථෙතබ්බානි. **ජගතීති** යථා ජගතිසඞ්ඛාතා මහී. **සමානරත්තාති** පටිභාගෙන සබ්බෙසු සමරත්තා හුත්වා සා ච **වසුන්ධරා ඉතරීතරපතිට්ඨා** උත්තමානඤ්ච අධමානඤ්ච පතිට්ඨා හොති තථා ඉත්ථියොපි කිලෙසවසෙන සබ්බෙසම්පි උත්තමාධමානං පතිට්ඨා හොන්ති ඉත්ථියො හි ඔකාසං ලභමානා න කෙනචි සද්ධිං පාපං න කරොන්ති නාම. **සබ්බසහාති** යථා ච සා සබ්බමෙව සහති න එජති න කුප්පති තථා ඉත්ථියො සබ්බෙපි පුරිසෙ ලොකස්සාදවසෙන සහන්ති සචෙ තාසං කොචි පුරිසො චිතෙන පතිට්ඨිතො හොති තස්ස රක්ඛණත්ථං න එජන්ති න කොලාහලං කරොන්ති යථා ච සා න කුප්පති න චලති එවං ඉත්ථියො මෙථුනධම්මෙන න කුප්පන්ති න චලන්ති න සක්කා තෙන පූරෙතුං. **වාලමිගාති** දුට්ඨමිගො. **පඤ්චහත්ථාති** මුඛස්ස චෙව චතුන්නඤ්ච චරණානං වසෙනෙතං වුත්තං. **සුරුද්ධාති** සුලුද්ධා සුළු රුසො. **තපිත්පිනොති** යථා සීහස්ස මුඛඤ්චෙව චත්තාරො හත්ථපාදාති පඤ්චආවුධානි තථා ඉත්ථීනං රූපසද්දගන්ධරසපොට්ඨබ්බානි පඤ්චආවුධානි යථා සො අත්තනො භක්ඛං ගණ්හන්තො තෙහි පඤ්චහිපි ගණ්හාති තථා තාපි කිලෙසභක්ඛං ගණ්හමානා රූපාදීහි ආවුධෙහි පහරිත්වා ගණ්හන්ති යථා සො සාකබලො පසය්හ ඛාදති එවං එතාපි සාකබලා පසය්හ ඛාදිකා තථාහෙතා පිරසීලෙපි පුරිසෙ අත්තනො බලෙන

පසය්හකාරං කත්වා සීලවිනාසං පාපෙන්ති. යථා සො පරහිංසනෙ රතො එවං තාපි කිලෙසවසෙන පරහිංසනෙ රතා. **තායොති** තා එවං අගුණසමන්නාගතායො න විස්සසෙ නරෙ. **ගමණියොති** ගණිකායො. ඉදං වුත්තං හොති- සම්ම පුණ්ණමුඛ යානෙතානි ඉත්ථීනං වෙසියොති ආදීනි නාමානි න එතානි තාසං සභාවතො වුත්තානි න හෙතා වෙසියො නාම නාරියො නාම න ගමණියො නාම වන්ධකියො නාම සභාවනාමතො පන වධිකායො නාම තායො යා එතා වෙසියො නාරියො ගමණියොති වුච්චන්තීති. **වධිකායොති** සාමිකඝාතිකායො. සබ්බායමත්ථො මහාහංසජාතකෙන දීපෙතබ්බො. වුත්තං හෙතං:

මායා චෙසා මරීචිච සොකො රොගොචුපද්දවො,
ඛරා ච බන්ධනාචෙතා මච්චුපාසො ගුහාසයො,
තාසු යො විස්සසෙ පොසො සො නරෙසු නරාධමොති.

වෙණිකතාති කතවෙණියො යථාහි මොලිං බන්ධිත්වා අටවියං ඨිතචොරා ජනං විලුම්පන්ති එවමෙතාපි කිලෙසවසං නෙත්වා ධනං විලුම්පන්ති. **මදිරාවිසදිද්ධාති** විසමිස්සසුරා විය යථා සා විකාරං දස්සෙති එවමෙතාපි අඤ්ඤඤ්ඤෙසු පුරිසෙසු සාරත්තා කිච්චාකිච්චං අජානන්තියො අඤ්ඤස්මිං කත්තබ්බෙ අඤ්ඤමෙව කරොන්තියො විකාරං දස්සෙන්ති. **වාචාසන්ථුතියොති** යථා වාණිජො අත්තනො භණ්ඩස්ස වණ්ණමෙව භණති එවමෙතාපි අත්තනො අගුණං පටිච්ඡාදෙත්වා ගුණමෙව පකාසෙන්ති. **විපරිවත්තායොති** යථා ඉස්සමිගස්ස සිඞ්ගං පරිවත්තිත්වා ඨිතං එවං ලහුචිත්තතාය විපරිවත්තායෙව හොන්ති. **උරගම්වාති** උරගො විය මුසාවාදිතාය දුජ්ජිව්හා නාම. **සොබ්භම්වාති** යථා පදරපටිච්ඡන්නො ගූථකූපො එවං වත්ථාලඞ්කාරපටිච්ඡන්නා හුත්වා විචරන්ති යථා ච කච්චරාදිපටිච්ඡන්නො ආවාටො අක්කන්තො . පාද දුක්ඛං ජනෙති එවමෙතාපි විස්සාසෙන උපසෙවියමානා. **පාතාලම්වාති** යථා මහාසමුද්දෙ පාතාලං දුප්පූරං එවමෙතාපි මෙථුනෙන විජායනෙන අලඞ්කාරෙනාති තීහි දුප්පූරා. තෙනෙවාහ: **තිණ්ණං** භික්ඛවෙ ධම්මානං අතිත්තො මාතුගාමොති[1] ආදි. **රක්ඛසීවියාති** යථා රක්ඛසී නාම මංසගිද්ධතාය ධනෙන න සක්කා තොසෙතුං බහුම්පි ධනං පටික්ඛිපිත්වා මංසමෙව පත්ථෙති එවමෙතාපි මෙථුනගිද්ධතාය බහුනාපි ධනෙන න තුස්සන්ති ධනං අගණෙත්වා මෙථුනමෙව පත්ථෙන්ති. **යමොවාති** යථා යමො එකන්තහරො න කිඤ්චි පරිහරති එවමෙතාපි ජාතිසම්පන්නාදිසු න කිඤ්චි පරිහරන්ති සබ්බං කිලෙසවසෙන සීලවිනාසං පාපෙත්වා දුතියචිත්තවාරෙ නිරයං උපනෙන්ති. **සිඛීරිවාති** යථා සිඛී සුචිම්පි අසුචිම්පි සබ්බං භක්ඛයති තථෙව තාපි හීනුත්තමෙ සබ්බෙ සෙවන්ති තදීඋපමායපි එසෙව නයො. **යෙන කාමඤ්චරාති** භුම්මත්ථෙ කරණවචනං යත්ථ එතාසං කාමො හොති තත්ථෙව ධාවන්ති. **නෙරූති** හිමවති එකො සුවණ්ණපබ්බතො තං

1. අඞ්ගුත්තර නිකායපාත.

උපගතකාකාපි සුවණ්ණවණ්ණාව හොන්ති යථා සො එවං එතාපි නිබ්බිසෙසකරා අත්තානං උපගතං එකසදිසං කත්වා පස්සන්ති. **විස රුක්ඛොති** අම්බසදිසො කිම්පක්කරුක්ඛො සො නිච්චමෙව ඵලති වණ්ණාදිසම්පන්නොව හොති තෙන තං නිරාසඞ්කා පරිභුඤ්ජිත්වා මරන්ති එවං එතාපි රූපාදිවසෙන නිච්චඵලිතා රමණීයා විය ඛායන්ති සෙවියමානා පමාදං ආපාදෙත්වා අපායෙසු පාතෙන්ති. තෙන වුත්තං:

ආයතිං දොසං නාඤ්ඤාය යො කාමෙ පතිසෙවති,
විපාකන්තෙ හනන්ති නං කිම්පක්කමිව භක්ඛිතන්ති.

යථා වා විසරුක්ඛො නිච්චඵලිතො සදා අනත්ථාවහො හොති එව මෙතාපි සීලාදිවිනාසනවසෙන යථා විසරුක්ඛස්ස මූලම්පි තචොපි පත්තම්පි පුප්ඵම්පි ඵලම්පි විසමෙවාති නිච්චඵලො තථෙතාසං රූපම්පි-පෙ-ඵොට්ඨබ්බම්පි විසමෙවාති **විසරුක්ඛා විය නිච්චඵලිතා ඝොති**. **පතුන්නගරෙත්ථා**ති ගාථාබන්ධෙන තමත්ථං පාකටතරං කාතුං එව මාහ. තත්ථ **රතනානන්තකරිත්ථියො**ති සාමිකෙහි දුක්ඛසම්භතානං රතනානං අන්තරායකරා ඉත්ථියො ඤාති පරෙසං දත්වා අනාචාරං චරන්ති.

ඉතොපරං නානප්පකාරෙන අත්තනො ධම්මකථාවිලාසං දස්සෙන්තො ආහ. චත්තාරිමානි සම්ම පුණ්ණමුඛ යානි පරකුලෙ න වාසෙතබ්බානි ගොණං ධෙනුං යානං භරියං චත්තාරි එතානි පණ්ඩිතො ඤාති ඝරා නවිප්පවාසයෙ.

ගොණං ධෙනුඤ්ච යානඤ්ච
භරියං ඤාතිකුලෙ න වාසයෙ,
භඤ්ජන්ති රථං අයානකා
අතිවාහෙන හනන්ති පුඞ්ගවං,

දොහෙන හනන්ති වච්ඡකං
භරියා ඤාතිකුලෙසු දුස්සතීති,

ඡ ඉමානි පුණ්ණමුඛ යානි කිච්චෙ ජාතෙ අනත්ථචරානි භවන්ති.

අගුණං ධනු ඤාතිකුලෙ ච භරියා
පාරං නාවා අක්ඛභග්ගඤ්ච යානං,
දූරෙ මිත්තො පාපසහායකො ච
කිච්චෙ ජාතෙ අනත්ථචාරීති භවන්තීති.

අට්ඨහි ඛලු සම්ම පුණ්ණමුඛ ඨානෙහි ඉත්ථී සාමිකං අවජානාති දලිද්දතා ආතුරතා ජිණ්ණතා සුරාසොණ්ඩතා මුද්ධතා පමත්තතා සබ්බකිච්චෙසු අනුවත්තනතා සබ්බධනමනුප්පදානෙන ඉමෙහි ඛලු සම්ම පුණ්ණමුඛ අට්ඨහි ඨානෙහි ඉත්ථී සාමිකං අවජානාති.

භවතිච පනුත්තරෙත්ථ වාක්‍යං.

දළිද්දං ආතුරඤ්චාපි ජිණ්ණකං සුරසොණ්ඩකං,
පමත්තං මුද්ධපත්තඤ්ච රත්තං කිච්චෙසු හාපනං;
සබ්බකාමප්පදානෙන අවජානාති සාමිකන්ති.

නවහි ඛලු සම්ම පුණ්ණමුඛ ඨානෙහි ඉත්ථී පදොසමාහරති ආරාමගමණසීලා ච හොති උය්‍යානගමණසීලා ච හොති නදීතිත්ථගමණසීලා ච හොති ඤාතිකුලගමණසීලා ච හොති පරකුලගමණසීලා ච හොති ආදාසදුස්සමණ්ඩනානුයොගමනුයුත්තසීලා ච හොති මජ්ජපායිනී ච හොති නිල්ලොකසීලා ච හොති පද්වාරට්ඨායිනී ච හොති. ඉමෙහි ඛලු සම්ම පුණ්ණමුඛ නවහි ඨානෙහි ඉත්ථී පදොසමාහරතීති.

භවතිච පනුත්තරෙත්ථ වාක්‍යං.

ආරාමසීලා උය්‍යානං නදී ඤාති පරකුලං,
දුස්සමණ්ඩනමනුයුත්තා යා චිත්ථී මජ්ජපායිනී.

යා ච නිල්ලොකනසීලා යා ච පද්වාරට්ඨායිනී,
නවහි එතෙහි ඨානෙහි පදොසමාහරන්තිත්ථියොති.

චත්තාළීසාය ඛලු සම්ම පුණ්ණමුඛ ඨානෙහි ඉත්ථී පුරිසං අච්චාවදති විජම්භති විනමති විලසති විලජ්ජති නඛෙන නඛං ඝට්ටෙති පාදෙන පාදං අක්කමති කට්ඨෙන පථවිං ලිඛති දාරකං උල්ලඞ්ඝෙති ඔලඞ්ඝෙති කීළති කීළාපෙති චුම්බති චුම්බාපෙති භුඤ්ජති භොජාපෙති දදති ආයාචති කතමනුකරොති උච්චං භාසති නීචං භාසති අවිච්චං භාසති විවිච්චං භාසති නච්චෙන ගීතෙන වාදිතෙන රොදිතෙන විලසිතෙන විභූසිතෙන ජග්ඝති පෙක්ඛති කටිං චාලෙති ගුය්හභණ්ඩකං සඤ්චාලෙති ඌරුං විවරති ඌරුං පිදහති ථනං දස්සෙති කච්ඡං දස්සෙති නාභිං දස්සෙති අක්ඛිං නිඛණති භමුකං උක්ඛිපති ඔට්ඨං පලිඛති ජිව්හං පලිඛති ජිව්හං නිල්ලාලෙති දුස්සං මුඤ්චති දුස්සං බන්ධති සිරසං මුඤ්චති සිරසං බන්ධති ඉමෙහි ඛලු සම්ම පුණ්ණමුඛ චත්තාළීසාය ඨානෙහි ඉත්ථී පුරිසං අච්චාවදති.

පඤ්චවීසාය ඛලු සම්ම පුණ්ණමුඛ ඨානෙහි ඉත්ථී පදුට්ඨා වෙදිතබ්බා භවති සාමිකස්ස පවාසං වණ්ණෙති පවුත්ථං නස්සරති ආගතං නාභිනන්දති අවණ්ණං තස්ස භණති වණ්ණං තස්ස න භණති අනත්ථං තස්ස චරති අත්ථං තස්ස න චරති අකිච්චං තස්ස කරොති කිච්චං තස්ස න කරොති පරිදහිත්වා සයති පරම්මුඛී නිපජ්ජති පරිවත්තකජාතා ඛො පන හොති කුඩකුම්‍යජාතා දීඝං අස්සසති දුක්ඛං වෙදයති උච්චාරපස්සාවං අභිණ්හං ගච්ඡති විලොමං ආචරති පරපුරිසසද්දං සුත්වා කණ්ණසොතං විවරමොදහති නිහතභොගා ඛො පන හොති පටිවිස්සකෙහි සන්ථවං කරොති නික්ඛන්තපාදා ඛො පන හොති විසිඛානුචාරිණී අතිචාරිණී ඛො පන හොති සාමිකෙ අගාරවා පදුට්ඨමනසඞ්කප්පා අභිණ්හං ද්වාරෙ තිට්ඨති කච්ඡානි අඞ්ගානි ථනානි දස්සෙති දිසොදිසං ගන්ත්වා පෙක්ඛති. ඉමෙහි ඛලු සම්ම පුණ්ණමුඛ පඤ්චවීසාය ඨානෙහි ඉත්ථී පදුට්ඨා වෙදිතබ්බා භවතීති.

භවති ච පනුත්තරෙත්ථ වාක්‍යං.

පචාසමිසස වණ්ණෙති ගතං නානුසොචති
දිස්වා පතිං ආගතං නාභිනන්දති,
භත්තාරවණ්ණං න කදාචි භාසති
එතෙ පදුට්ඨාය භවන්ති ලක්ඛණා.

අනත්ථං තස්ස චරති අසඤ්ඤතා
අත්ථඤ්ච හාපෙති අකිච්චකාරිණී,
පරිදහිත්වා සයති පරම්මුඛී
එතෙ පදුට්ඨාය භවන්ති ලක්ඛණා.

පරාවත්තකජාතා ච භවති කුඩකුම්
දීඝඤ්ච අස්සසති දුක්ඛවෙදිනී,
උච්චාරපස්සාවං අභිණ්හං ගච්ඡති
එතෙ පදුට්ඨාය භවන්ති ලක්ඛණා.

විලොමමාචරති අකිච්චකාරිණී
සද්දං නිසාමෙති පරස්ස භාසතො,
නිහතභොගා ච කරොති සන්ථවං
එතෙ පදුට්ඨාය භවන්ති ලක්ඛණා.

කිච්ඡෙන ලද්ධං කසිරෙනාභතං ධනං
විත්තං විනාසෙති දුක්ඛෙන සම්භතං,
පටිවිස්සකෙහි ච කරොති සන්ථවං
එතෙ පදුට්ඨාය භවන්ති ලක්ඛණා.

නික්ඛන්තපාදා විසිඛානුචාරිණී
නිච්චං සාමිම්හි පදුට්ඨමානසා,
අතිචාරිණී හොති තථෙවගාරවා
එතෙ පදුට්ඨාය භවන්ති ලක්ඛණා.

අභිණ්හං තිට්ඨති ද්වාර මූලෙ
ථනානි කච්ඡානි ච දස්සයන්ති,
දිසොදිසං පෙක්ඛති භන්තචිත්තා
එතෙ පදුට්ඨාය භවන්ති ලක්ඛණා.

සබ්බා නදී වඞ්කගතී සබ්බෙ කට්ඨමයා වනා,
සබ්බිත්ථියො කරෙ පාපං ලභමානෙ නිවාතකෙ.

සචෙ ලභෙථ ඛණං වා රහො වා
නිවාතකං වාපි ලභෙථ තාදිසං,
සබ්බාව ඉත්ථී කරෙය්‍යු නො පාපං
අඤ්ඤං අලත්ථ පීඨසප්පිනාපි සද්ධිං.

නරානමාරාමකරාසු නාරිසු
අනෙකචිත්තාසු අනිග්ගහාසු ච,
සබ්බත්ථනාපීතිකරාපි චෙ සියා
න විස්සසෙ තිත්ථසමා හි නාරියොති.

තත්ථ **ඝොණං ඡබ්නුන්ති** ලිඞ්ගවිපල්ලාසෙන වුත්තං. **ඤාතිකුලෙ පදුස්සතීති** තත්ථ සා නිබ්භයා හුත්වා තරුණකාලතො පට්ඨාය විස්සාසිකෙහි **දාසාදීහි** සද්ධිං අනාචාරං චරති ඤාතකා ඤත්වාපි **නිග්ගහං** න කරොන්ති. අත්තනො අකිත්තිං පරිහරමානා අජානන්තා විය හොන්ති. **අනත්ථචාරිණීති** අනාසිංසිතබ්බඅත්ථා අකිච්චකාරිණීති අත්ථො. **අගුණන්ති** ජියාරහිතං. **පාපසහායිකාති** දුම්මිත්තා. **දළිද්දකාති** දළිද්දතාය. සෙසපදෙසුපි එසෙව නයො. **තත්ථ** දළිද්දො අලඞ්කාරාදීනං අභාවතො කිලෙසෙන **සඞ්ගණ්හිතුං** න සක්කොතීති තං අවජානාති ගිලානොපි වත්ථුකාමකිලෙසකාමෙහි සඞ්ගණ්හිතුං න සක්කොති ජරාජිණ්ණො කායිකවාචසිකඛිඩ්ඩාරතිසමත්ථො න හොති සුරාසොණ්ඩො තස්සා හත්ථපිළන්ධනාදීනිපි සුරාඝරෙයෙව පවෙසෙති මුද්ධො අන්ධබාලො රතිකුසලො න හොති පමත්තො දාසි සොණ්ඩො හුත්වා ඝරදාසීහි සද්ධිං සංවසති භරියං පන අක්කොසති පරිභාසති තෙන තං අවජානාති සබ්බකිච්චෙසු අනුවත්තන්තං අයං නිත්තෙජො මමෙව අනුවත්තතීති තං අක්කොසති පරිභාසති යො සබ්බධනං අනුප්පදෙති කුටුම්බං පටිච්ඡාපෙති තස්ස භරියා සබ්බං ධනසාරං හත්ථෙ කත්වා තං දාසං විය අවජානාති ඉච්ඡමානා කො තයා අත්ථොති ඝරතොපි තං නික්කඩ්ඪිස්සති. **මුද්ධපත්තන්ති** මුද්ධභාවං පත්තං. **රත්තන්ති** පමත්තං. **පදොසමාහරතීති** සාමිකෙ පදොසං ආහරති දුස්සති පාපකම්මං කරොතීති අත්ථො. **ආරාමගමනසීලාති** සාමිකං අනාපුච්ඡාව අභිණ්හං පුප්ඵාරාමාදීසු අඤ්ඤතරං ගන්ත්වා තත්ථ අනාචාරං චරිත්වා අජ්ජ මයා ආරාමරුක්ඛදෙවතාය බලිකම්මං කතන්ති ආදීනි වත්වා බාලසාමිකං සඤ්ඤාපෙති. පණ්ඩිතො පන අද්ධා එසා තත්ථ අනාචාරං චරතීති පුන තස්සා ගන්තුං න දෙති. එවං සබ්බත්ථ අත්ථො වෙදිතබ්බො. **පරකුලන්ති** සන්දිට්ඨසම්භත්තාදීනං ගෙහං තං සා අසුකකුලෙ මෙ වඩ්ඪි පයොජිතා අත්ථි තාවකාලිකං දින්නං අත්ථි තං සොධෙමීති ආදීනි වත්වා ගච්ඡති. **නිල්ලොකනසීලාති** වාතපානන්තරාදීහි ඔලොකනසීලා. **පද්වාරට්ඨායිනීති** අත්තනො අඞ්ගපච්චඞ්ගානි දස්සෙන්තී පද්වාරෙ තිට්ඨති. **අච්චාවදතීති** අතික්කම්ම චරති අතික්කාමම වදති සාමිකස්ස සන්තිකෙ ඨිතාව අඤ්ඤස්ස නිම්මිතං දස්සෙතීති අත්ථො. **විජම්භතීති** අහං තං දිස්වා විජම්භිස්සාමි තාය සඤ්ඤාය ඔකාසස්ස අත්ථිතං වා නත්ථිතං වා ජානෙය්‍යාසීති පඨමමෙව කතසඞ්කෙතා වා හුත්වා අකතසඞ්කෙතා වාපි එවං එස මයි බජ්ඣිස්සතීති සාමිකස්ස පස්සෙ ඨිතාව විජම්භනං දස්සෙති. **විනමතීති** කිඤ්චිදෙව භූමියං පාතෙත්වා උක්ඛිපන්තී විය ඔනමිත්වා පිට්ඨිං දස්සෙති. **විලසතීති** ගමනාදීහි ඉත්ථිඉරියාපථෙහි අලඞ්කාරෙන විලාසං දස්සෙති

විලජ්ජතීති ලජ්ජන්තී විය වත්ථෙන සරීරං ඡාදෙති කවාටං වා භිත්තිං වා අල්ලීයති. **නමෙනාති** පාදනඛෙන පාදනඛං හත්ථනඛෙන හත්ථනඛං සට්ටෙති. **කට්ඨෙනාති** දණ්ඩකෙන. **දාරක**න්ති අත්තනො වා පුත්තං අඤ්ඤිස්සා වා පුත්තං ගහෙත්වා උක්ඛිපති වා උක්ඛිපාපෙති වා. **කීළතීති** සයං වා කීළති දාරකං වා කීළාපෙති චුම්බනාදීසුපි එසෙව නයො. **දදාතීති** තස්ස කිඤ්චිදෙව ඵලං වා පුප්ඵං වා දෙති. **යාචතීති** තමෙව පටියාචති. **අනුකරොතීති** දාරකෙන කතං කතං අනුකරොති. **උච්ච**න්ති මහාසද්දවසෙන වා ථොමනවසෙන වා උච්චං. **නීච**න්ති මන්දසද්දවසෙන වා අමනාපවචනෙන වා පරිභවවචනවසෙන වා නීචං. **අච්ච**න්ති බහුජනමජ්ඣෙ අපටිච්ඡන්නෙන. **විච්ච**න්ති රහො පටිච්ඡන්නං. **නච්චනාති** එතෙහි නච්චාදීහි නිමිත්තං කරොති. තත්ථ රොදිතෙන නිමිත්තකරණෙන රත්තිං දෙවෙ වස්සන්තෙ වාතපාතෙන හත්ථිං ආරොපෙත්වා සෙට්ඨිපුත්තෙන නීතාය පුරොහිතබ්‍රාහ්මණියා වත්ථුං කථෙතබ්බං. **ජග්ඝතීති** මහාහසිතං හසන්තී එවමපි නිමිත්තං කරොති. **කච්ඡ**න්ති උපකච්ඡකං. **පලිඛතීති** දන්තෙහි ලිඛති. **සිරස**න්ති කෙසවට්ටිං. එවං කෙසානං මොචනබන්ධනෙහිපි පරපුරිසානං නිමිත්තං කරොති අනියාමෙත්වා වා කොචි දෙව **සාරජ්ජිස්සතීතිපි** කරොතියෙව. **වෙදිතබ්බා භවතීති**. අයං මයි පදුට්ඨා කුද්ධා කුජ්ඣිත්වා පන මිච්ඡාචරතීති පණ්ඩිතෙන වෙදිතබ්බා භවති. **පවාස**න්ති අසුකගාමෙ පයුත්තං ධනං නස්සති ගච්ඡ තං සාධෙහි වොහාරං කරොහීති ආදීනි වත්වා තස්මිං ගතෙ අනාචාරං චරිතුකාමා පවාසං වණ්ණෙති. **අනත්ථ**න්ති අවඩ්ඪිං. **අකිච්ච**න්ති අකත්තබ්බයුත්තකං. **පරිදහිත්වා**ති ගාළ්හං නිවාසෙත්වා. **පරිවත්තජාතා**ති ඉතොචිතොච පරිවත්තමානා. **කුඩකුමියජාතා**ති කොලාහලජාතා පාදමූලෙ නිපන්නා උට්ඨාපෙති දීපං ජාලාපෙති නානප්පකාරකං කොලාහලං කරොති තස්ස කිලෙසරතිං නාසෙති. **දුක්ඛං වෙදයතීති** සීසමෙමරුජතීති ආදීනි වදති. **විලොමං ආචරතීති** සීතං ආහරං ඉච්ඡන්තො උණ්හං දෙතීති ආදීනං වසෙන පච්චනීකවුත්ති හොති. **නිහතභොගා**ති සාමිකෙන දුක්ඛං සම්භතානං භොගානං සුරාලොලතාදීහි විනාසිකා. **සන්ථව**න්ති කිලෙසවසෙන සන්ථවං කරොති. **නික්ඛන්තපාදා**ති ජාරස්ස උපධාරණත්ථාය නික්ඛන්තපාදා සාමිකෙ පතිම්හි අගාරවෙන ච පදුට්ඨමානසතාය ච අතිචාරිණී හොති. **සබ්බිත්ථියො**ති ඨපෙත්වා විපස්සනාය තනුකතකිලෙසා සෙසා සබ්බා ඉත්ථියො පාපං කරෙය්‍යුං. **ලභමානෙ**ති ලබ්භමානෙ සංවිජ්ජමානෙති අත්ථො. **නිවාතකෙ**ති රහො මන්තනකෙ පරිහෙදකෙ. **ඛණං වා රහො වා**ති පාපකරණත්ථාය ඔකාසං පටිච්ඡන්නට්ඨානං වා. **කරෙය්‍යු නො**ති එත්ථ **නො**ති නිපාතමත්තං. **අලත්ථා**ති අලද්ධා. අයමෙවවා පාඨො. අඤ්ඤං **සම්පන්න**පුරිසං අලභිත්වා පීඨසප්පිනාපි තතො පතිකිට්ඨතරෙනාපි පාපකං කරෙය්‍යෙව. **ආරමකරාසූ**ති අභිරතිකාරිකාසු. **අනිග්ගහාසූ**ති නිග්ගහෙන විනෙතුං අසක්කුණෙය්‍යාසු. **තිත්ථසමා**ති යථා තිත්ථං උත්තමාධමෙසු න කිඤ්චි නහායන්තං වාරෙති තථා එතාපි රහො ඛණෙ වා නිවාතකෙ වා සති න කිඤ්චි පටික්ඛිපන්ති. තථාහි–

අතීතෙ බාරාණසියං කණ්ඩරීනාම රාජා උත්තමරූපධරො, තස්ස දෙවසිකං අමච්චා ගන්ධකරණ්ඩකසහස්සං ආහරන්ති. තෙ තස්ස නිවෙසනෙ පරිභණ්ඩං කත්වා ගන්ධකරණ්ඩකෙ ආලෙත්වා ගන්ධදාරූනි කත්වා ආහාරං පචන්ති. භරියා පනස්ස අභිරූපා අහොසි නාමෙන කින්නරා නාම. පුරොහිතොපිස්ස සමවයො පඤ්චාලචණ්ඩො නාම බුද්ධිසම්පන්නො අහොසි. රඤ්ඤො පන පාසාදං නිස්සාය අන්තො පාකාරෙ ජම්බුරුක්ඛො නිබ්බත්ති තස්ස සාඛා පාකාරමත්ථකෙ ඔලම්බන්ති තස්ස ඡායාය ජෙගුච්ඡො දුස්සණ්ඨානො පීඨසප්පී වසති. අථෙකදිවසං කින්නරාදෙවී වාතපානෙන ඔලොකෙන්තී තං දිස්වා පටිබද්ධචිත්තා හුත්වා රත්තිං රාජානං රතියා සඞ්ගණ්හිත්වා තස්මිං නිද්දං ඔක්කන්තෙ සණිකං උට්ඨාය නානග්ගරසභොජනං සුවණ්ණසරකෙ පක්ඛිපිත්වා උච්ඡඞ්ගෙ කත්වා සාටකරජ්ජුයා වාතපානෙන ඔතරිත්වා ජම්බුං ආරුය්හ සාඛාය ඔරුය්හ පීඨසප්පිං භොජෙත්වා පාපං කත්වා ආගතමග්ගෙනෙව පාසාදං ආරුය්හ ගන්ධෙහි සරීරං උබ්බට්ටෙත්වා රඤ්ඤා සද්ධිං නිපජ්ජි. එතෙන උපායෙන නිබද්ධං තෙනෙව සද්ධිං පාපං කරොති. රාජාපි න ජානාති. සො එකදිවසං නගරං පදක්ඛිණං කත්වා නිවෙසනං පවිසන්තො ජම්බුච්ඡායාය සයිතං පරමකාරුඤ්ඤප්පත්තං පීඨසප්පිං දිස්වා පුරොහිතං ආහ. පස්සෙතං මනුස්සපෙතන්ති. ආම දෙවාති. අපි නු ඛො සම්ම එවරූපං පටික්කූලං කාචි ඉත්ථී ඡන්දරාගවසෙන උපගච්ඡෙය්‍යාති. තං කථං සුත්වා පීඨසප්පී මානං ජනෙත්වා අයං රාජා කිං කථෙති අත්තනො දෙවියා මම සන්තිකං ආගමණං න ජානාති මඤ්ඤෙති ජම්බුරුක්ඛස්ස අඤ්ජලිම්පග්ගහෙත්වා සුණ සාමි ජම්බුරුක්ඛෙ නිබ්බත්තදෙවතෙ ඨපෙත්වා තං අඤ්ඤො එතං කාරණං න ජානාතීති ආහ. පුරොහිතො තස්ස කිරියං දිස්වා චින්තෙසි අද්ධා රඤ්ඤො අග්ගමහෙසී ජම්බුරුක්ඛෙන ගන්ත්වා ඉමිනා සද්ධිං පාපං කරොතීති. සො රාජානං පුච්ඡි මහාරාජ දෙවියා තෙ රත්තිභාගෙ සරීරසම්ඵස්සො කීදිසො හොතීති. සම්ම අඤ්ඤං න පස්සාමි මජ්ඣිමයාමෙ පනස්සා සරීරං සීතලං හොතීති. තෙනහි දෙව තිට්ඨන්තු අඤ්ඤා ඉත්ථී අග්ගමහෙසී තෙ කින්නරා දෙවී ඉමිනා සද්ධිං පාපං කරොතීති. සම්ම කිං වදෙසි එවරූපා පරමවිලාසප්පත්තා කිං ඉමිනා පරමජෙගුච්ඡෙන සද්ධිං අභිරමිස්සතීති. තෙනහි තං දෙව පරිගණ්හාති. සො සාධූති රත්තිං භුත්තසායමාසො තාය සද්ධිං නිපජ්ජිත්වා පරිගණ්හිස්සාමි තන්ති පකතියා නිද්දූපගමණවෙලාය නිද්දූපගතො විය අහොසි. සාපි උට්ඨාය තථෙව අකාසි. රාජා තස්සා අනුපදං යෙව ගන්ත්වා ජම්බුච්ඡායං නිස්සාය අට්ඨාසි. පීඨසප්පී දෙවියා කුජ්ඣිත්වා ත්වං අතිචිරයිත්වා ආගතාති හත්ථෙන කණ්ණසක්ඛලියං පහරි. අථ තං මා කුජ්ඣි සාමි රඤ්ඤො නිද්දූපගමණං ඔලොකෙසින්ති වත්වා තස්ස ගෙහෙ පාදපරිචාරිකා විය අහොසි. තෙන පනස්සා පහාරෙන සීහමුඛකුණ්ඩලං කණ්ණතො ගලිත්වා රඤ්ඤො පාදමූලෙ පති. රාජා වට්ටිස්සති එත්තකන්ති තං ගහෙත්වා ගතො. සාපි තෙන සද්ධිං අතිචරිත්වා

පුරිමනියාමෙනෙව ගන්ත්වා රඤ්ඤා සද්ධිං නිපජ්ජිතුං ආරභි. රාජා පටික්ඛිපිත්වා පුන දිවසෙ කින්නරදෙවී මයා දින්නං සබ්බාලඞ්කාරං අලඞ්කරිත්වා එතූති ආණාපෙසි. සා සීහකුණ්ඩලං මෙ සුවණ්ණකාරස්ස සන්තිකෙති වත්වා නාගමි. පුන පෙසිතෙව පන එකකුණ්ඩලාව ආගමි. රාජා පුච්ඡි කහන්තෙ කුණ්ඩලන්ති. සුවණ්ණකාරස්සසන්තිකෙති. සුවණ්ණකාරං පක්කොසිත්වා කිං කාරණා ඉමිස්සා කුණ්ඩලං න දෙසීති ආහ. නාහං ගණ්හාමි දෙවාති. රාජා කුජ්ඣිත්වා පාපෙ චණ්ඩාලි මාදිසෙන තෙ සුවණ්ණකාරෙන භවිතබ්බන්ති වත්වා තං කුණ්ඩලං පුරතො ඛිපිත්වා පුරොහිතං ආහ සම්ම සචෙ මං තයා වුත්තං ගච්ඡ සීසමස්සා ඡෙදාපෙහීති. සො තං රාජගෙහෙයෙව එකස්මිං පදෙසෙ ඨපෙත්වා රාජානං උපසඞ්කමිත්වා දෙව මා කින්නරාය දෙවියා කුජ්ඣි සබ්බා ඉත්ථියො එවරූපායෙව සචෙපි ඉත්ථීනං දුස්සීලභාවං පස්සිතුකාමො දස්සෙස්සාමි තෙ එතාසං පාපකම්මඤ්චෙව බහුමායභාවඤ්ච එහි අඤ්ඤාතකවෙසෙන ජනපදං චරාමාති. රාජා සාධූති මාතරං රජ්ජං පටිච්ඡාපෙත්වා තෙන සද්ධිං චාරිකං පක්කාමි. තෙසං යොජනං මග්ගං ගන්ත්වා මහාමග්ගෙ නිසින්නානං එකො කුටුම්බිකො පුත්තස්සත්ථාය මඞ්ගලං කත්වා එකං කුමාරිකං පටිච්ඡන්නයානෙ නිසීදාපෙත්වා මහන්තෙන පරිවාරෙන ගච්ඡති. තං දිස්වා පුරොහිතො ආහ සචෙ ඉච්ඡසි ඉමං කුමාරිකං තයා සද්ධිං පාපං කාරෙතුං සක්කා දෙවාති. කිං කථෙසි මහාපරිවාරා එසා න සක්කා සම්මාති. පුරොහිතො තෙනහි පස්ස දෙවාති පුරතො මග්ගතො අවිදූරෙ සාණිං පරික්ඛිපිත්වා රාජානං අන්තොසාණියං කත්වා සයං මග්ගපස්සෙ රොදන්තො නිසීදි. අථ නං සො කුටුම්බිකො දිස්වා තාත කස්මා රොදසීති පුච්ඡි. භරියා මෙ ගරුභාරා තං කුලඝරං නෙතුං මග්ගපටිපන්නොස්මි තස්සා අන්තරාමග්ගෙයෙව ගබ්භො චලි එසා අන්තොසාණියං කිලමති කාචිස්සා ඉත්ථී සන්තිකෙ නත්ථි මයාපි තත්ථ ගන්තුං න සක්කා න ජානාමි කිං භවිස්සතීති එකං ඉත්ථිං ලද්ධුං වට්ටතීති. මා රොදි බහූ ඉත්ථියො එකා ගමිස්සතීති. තෙනහි අයමෙව කුමාරිකා ගච්ඡතු එතිස්සාපි මඞ්ගලං භවිස්සතීති. සො චින්තෙසි සච්චං වදති. සුණිසායපි මඞ්ගලමෙව ඉමිනා නිමිත්තෙන සා පුත්තධීතාහි වඩ්ඪිස්සතීති තමෙව පාහෙසි. සා තත්ථ පවිසිත්වා රාජානං දිස්වා පටිබද්ධචිත්තා හුත්වා පාපමකාසි. රාජාපිස්සා අඞ්ගුලිමුද්දිකං අදාසි. අථ නං කතකිච්චං නික්ඛමිත්වා ආගතං පුච්ඡිංසු කිං විජාතාති. සුවණ්ණවණ්ණං පුත්තන්ති. කුටුම්බිකො තං ආදාය පායාසි. පුරොහිතොපි රඤ්ඤො සන්තිකං ගන්ත්වා දිට්ඨන්තෙන දෙව කුමාරිකාපි එවං පාපා කිමඞ්ග පන අඤ්ඤා. අපි පන තෙ කිඤ්චි දින්නන්ති. ආම අඞ්ගුලිමුද්දිකා දින්නාති. නාස්සා තං දස්සාමීති වෙගෙන ගන්ත්වා යානකං ගණ්හිත්වා කිමෙතන්ති වුත්තෙ අයං මෙ බ්‍රාහ්මණියා උස්සීසකෙ ඨපිතං මුද්දිකං ගහෙත්වා ආගතාසි දෙහි අම්ම මුද්දිකන්ති. සා තං දදමානා බ්‍රාහ්මණං හත්ථෙ නඛෙන විජ්ඣිත්වා ගණ්හ චොරාති අදාසි. එවං බ්‍රාහ්මණො නානාවිධෙහි උපායෙහි අඤ්ඤා බහූ අතිචාරිණියො රඤ්ඤො දස්සෙත්වා ඉධ තාව

එත්තකං හොති අඤ්ඤත්ථ ගමිස්සාම දෙවාති ආහ. රාජා සකලජම්බුදීපෙ වරිත්තෙපි සබ්බා ඉත්ථියො එවරූපා භවිස්සන්ති කිං නො එතාහි, නිවත්තාමාති බාරාණසිමෙව ගන්ත්වා එවං මහාරාජ ඉත්ථියො නාම එවං පාපධම්මා පකති එතාසං ඛම දෙව කින්නරි දෙවියාති පුරොහිතෙන යාචිතො ඛමිත්වා රාජනිවෙසනතො තං නික්කඩ්ඪාපෙසි. ඨානතො පන තං අපනෙත්වා අඤ්ඤං අග්ගමහෙසිං අකාසි. තඤ්ච පීඨසප්පිං නික්කඩ්ඪාපෙත්වා ජම්බුසාඛං අග්ග ඡෙදාපෙසි. තදා කුණාලො පඤ්චාලචණ්ඩො අහොසි. ඉති අත්තනා දිට්ඨකාරණමෙව ආහරිත්වා දස්සෙන්තො–

යං වෙ දිස්වා කණ්ඩරීකින්නරානං
සබ්බිත්ථියො න රමන්ති අගාරෙ,
තං තාදිසං මච්චං චජිත්වා භරියා
අඤ්ඤං දිස්වා පුරිසං පීඨසප්පින්ති.

ගාථමාහ.

තස්සත්ථො–යං වෙ කණ්ඩරිස්ස රඤ්ඤො කින්නරියා ච දෙවියාති ඉමෙසං කණ්ඩරීකින්නරානං විරාගකාරණං අහොසි තං දිස්වා ජාතිතබ්බං සබ්බිත්ථියො අත්තනො සාමිකානං න රමන්ති අගාරෙ තථාහි අඤ්ඤං පීඨසප්පිපුරිසං දිස්වා තං රාජානං තාදිසං රතිකුසලං මච්චං චජිත්වා භරියා තෙන මනුස්සපෙතෙන සද්ධිං පාපං අකාසි.

අපරෙපි අතීතෙ බකො නාම බාරාණසිරාජා ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙසි. තදා බාරාණසියා පාචීනද්වාරවාසිනො එකස්ස දලිද්දස්ස පඤ්චපාපා නාම ධීතා අහොසි. සා කිර පුබ්බෙපි එකා දලිද්දධීතා මත්තිකං මද්දිත්වා ගෙහෙ භිත්තිං ලිම්පති. අථෙකො පච්චෙකබුද්ධො අත්තනො පබ්භාරපරිභණ්ඩකරණත්ථං කහං මත්තිකං ලභිස්සාමීති චින්තෙත්වා බාරාණසියං ලද්ධුං සක්කාති පාරුපිත්වා පත්තහත්ථො නගරං පවිසිත්වා තස්සා අවිදූරෙ අට්ඨාසි. සා කුජ්ඣිත්වා ඔලොකෙන්තී සමණ මත්තිකම්පි න ලභසීති වත්වා මහන්තං මත්තිකාපිණ්ඩං ආහරිත්වා පත්තෙ ඨපෙසි. සො තාය මත්තිකාය පබ්භාරෙ පරිභණ්ඩමකාසි. තස්සා මත්තිකාපිණ්ඩඵලෙන සරීරං ඵස්සසම්පන්නං අහොසි. කුජ්ඣිත්වා ඔලොකිතත්තා පන හත්ථපාදමුඛඅක්ඛිනාසාති පාපානි විරූපානි අහෙසුං. තෙන තං පඤ්චපාපාතෙව සඤ්ජානිංසු. අථෙකදිවසං බාරාණසිරාජා රත්තිං අඤ්ඤතකවෙසෙන නගරං පරිගණ්හන්තො තං පදෙසං ගතො. සාපි ගාමදාරිකාහි සද්ධිං කීළන්තී අජානිත්වාව රාජානං හත්ථෙ ගණ්හි. සො තස්සා හත්ථසම්ඵස්සෙන සභාවෙන සණ්ඨාතුං නාසක්ඛි දිබ්බඵස්සෙන ඵුට්ඨො විය අහොසි.

සො ඵස්සරාගරත්තො තථාරූපම්පි තං හත්ථෙ ගහෙත්වා කස්ස ධීතාසීති පුච්ඡිත්වා ද්වාරවාසිනොති වුත්තෙ අස්සාමිකභාවං පුච්ඡිත්වා අහං තෙ සාමිකො භවිස්සාමි ගච්ඡ මාතාපිතරො අනුජානාපෙහීති ආහ. සා මාතාපිතරො උපගන්ත්වා එකො මං පුරිසො ඉච්ඡතීති වත්වා

සොපි දුග්ගතො භවිස්සති සචෙ තාදිසම්පි ඉච්ඡති සාධූති වුත්තෙ ගන්ත්වා මාතාපිතූහි අනුඤ්ඤාතභාවං ආරොචෙසි. සො තස්මිං යෙව ගෙහෙ තාය සද්ධිං වසිත්වා පාතොව රාජනිවෙසනං පාවිසි. තතො පට්ඨායෙව රාජා අඤ්ඤාතකවෙසෙන නිබද්ධං තත්ථ ගච්ඡති. අඤ්ඤං ඉත්ථිං ඔලොකෙතුම්පි න ඉච්ඡති. අථෙකදිවසං තස්සා පිතු ලොහිතපක්ඛන්දිකා උප්පජ්ජි. අසම්භින්නඛීරසප්පිමධුසක්ඛරයුත්තො පායාසො තස්ස භෙසජ්ජං තං තෙ දළිද්දතාය උප්පාදෙතුං න සක්කොන්ති තතො පඤ්චපාපාය මාතා ධීතරං ආහ කිං අම්ම තව සාමිකො පායාසං උප්පාදෙතුං සක්ඛිස්සතීති. අම්ම මම සාමිකෙන අම්හෙහි පි දුග්ගතතරෙන භවිතබ්බං එවං සන්තෙපි පුච්ඡිස්සාමි නං මා චින්තයිත්ථාති වත්වා තස්සාගමනවෙලාය දුම්මනා හුත්වා නිසීදි. අථ නං රාජා ආගන්ත්වා කිං දුම්මනාසීති පුච්ඡිත්වා තමත්ථං සුත්වා භද්දෙ ඉදං අතිඉස්සරභෙසජ්ජං කුතො ලභිස්සාමීති වත්වා චින්තෙසි න සක්කා මයා නිච්චකාලං එවං චරිතුං අන්තරාමග්ගෙ පරිස්සයොපි දට්ඨබ්බො සචෙ ඛො පන එතං අන්තෙපුරං නෙස්සාමි එතිස්සා ඵස්සසම්පදං අජානන්තා අම්හාකං රාජා යක්ඛිණිං ගහෙත්වා ආගතොති කෙළිං කරිස්සන්ති සකලනගරවාසිනො එතිස්සා සම්ඵස්සං ජානාපෙත්වා ගරහං මොචෙස්සාමීති. අථ නං ආහ භද්දෙ මා චින්තයි ආහරිස්සාමි තෙ පිතු පායාසන්ති වත්වා තාය සද්ධිං අභිරමිත්වා රාජනිවෙසනං ගන්ත්වා පුන දිවසෙ තාදිසං පායාසං පචාපෙත්වා පණ්ණානි ආහරාපෙත්වා ද්වෙ පුටෙ කත්වා පායාසං පක්ඛිපිත්වා එකස්මිං චූළාමණිං ඨපෙත්වා බන්ධිත්වා රත්තිභාගෙ ගන්ත්වා භද්දෙ මයං දළිද්දා කිච්ඡෙන සම්පාදිතං තව පිතරං අජ්ජ ඉමම්හා පුටා පායාසං භුඤ්ජ සෙව ඉමම්හාති වදෙය්‍යාසීති ආහ. සා තථා අකාසි. අථස්සා පිතා ඔජසම්පන්නත්තා පායාසස්ස ථොකමෙව භුඤ්ජිත්වා තිත්තො ජාතො සෙසං මාතු දත්වා සයම්පි භුඤ්ජි තයොපි සුඛිතා අහෙසුං. චූළාමණිපුටං පුන දිවසත්ථාය ඨපෙසුං. රාජා නිවෙසනං ගන්ත්වා මුඛං ධොවිත්වා චූළාමණිං මෙ ආහරථාති වත්වා න පස්සාම දෙවාති වුත්තෙ සකලනගරං විචිනථාති ආහ. විචිනිත්වා න පස්සිංසු. තෙනහි බහි නගරෙ දළිද්දගෙහෙසු භත්තපණ්ණපුටෙ උපාදාය විචිනථාති විචිනිත්වා තස්මිං ඝරෙ චූළාමණිං දිස්වා තස්සා මාතාපිතරො චොරාති බන්ධිත්වා නයිංසු. අථස්සා පිතා සාමි න මයං චොරා අඤ්ඤෙනායං මණි ආභතොති වත්වා කෙනාති වුත්තෙ ජාමාතරා මෙති ආචික්ඛිත්වා කහං සොති පුච්ඡිතො ධීතා මෙ ජානාතීති ආහ. තතො තාය සද්ධිං කථෙසි. අම්ම - සාමිකං තෙ ජානාසීති. න ජානාමීති. එවං සන්තෙ අම්හාකං ජීවිතං නත්ථීති. තාත සො අන්ධකාරෙ ආගන්ත්වා අන්ධකාරෙයෙව යාති තෙනස්ස රූපං න ජානාමි හත්ථසම්ඵස්සෙන පන නං ජානිතුං සක්කොමීති. සො රාජපුරිසානං ආරොචෙසි. තෙපි රඤ්ඤො ආරොචෙසුං. රාජා අජානන්තො විය හුත්වා තෙනහි තං ඉත්ථිං රාජඞ්ගණෙ අන්තො සාණියං ඨපෙත්වා සාණියා හත්ථප්පමාණං ඡිද්දං කත්වා නගරවාසිනො සන්නිපාතෙත්වා

හත්ථසම්ඵස්සෙන චොරං ගණ්හථාති ආහ. රාජපුරිසා තථා කාතුං තස්සා සන්තිකං ගන්ත්වා රූපං දිස්වාව විප්පටිසාරිනො හුත්වා අහො ධි ධි අයං පිසාචීති ජිගුච්ඡිත්වා ඵුසිතුං න උස්සහිංසු. ආනෙත්වා පන රාජඞ්ගණෙ අන්තො සාණියං ඨපෙත්වා සකලනගරවාසිනො සන්නිපාතෙසුං. සා ආගතාගතස්ස ඡිද්දෙන පසාරිතං හත්ථං ගහෙත්වාව නො එසොති වදති. පුරිසා තස්සා දිබ්බඵස්සසදිසෙ ඵස්සෙ බජ්ඣිත්වා අපගන්තුං න සක්ඛිංසු සචායං දණ්ඩාරහා දණ්ඩං දත්වාපි දාසකම්මකරභාවං උපගන්ත්වාපි එතං ඝරෙ කරිස්සාමාති චින්තයිංසු. අථ තෙ රාජපුරිසා දණ්ඩෙහි කොට්ටෙත්වා පබ්බාජෙසුං. උපරජ්ජං ආදිං කත්වා සබ්බෙ උම්මත්තකා විය අහෙසුං.

අථ රාජා කච්චි අහං භවෙය්‍යන්ති හත්ථං පසාරෙසි. සා තං හත්ථෙ ගහෙත්වාව චොරො මෙ ගහිතොති මහාසද්දං කරි. රාජා තෙ පුරිසෙ පුච්ඡි තුම්හෙ එතාය හත්ථෙ ගහිතා කිං චින්තයිත්ථාති තෙ යථාභූතං ආරොචෙසුං. අථ තෙ රාජා ආහ අහං එතං අත්තනො ගෙහං ආනෙතුං එවං කාරෙසිං එතිස්සා ඵස්සං අජානන්තා මං පරිභවෙය්‍යුන්ති චින්තෙත්වා තස්මා මයා සබ්බෙ තුම්හෙ ජානාපිතා වදථදානි කස්සෙසා ගෙහෙ භවිතුං යුත්තාති. තුම්හාකං දෙවාති. අථ නං අභිසිඤ්චිත්වා අග්ගමහෙසිං අකාසි. මාතාපිතුන්නම්පිස්සා ඉස්සරියං අදාසි. තතො පට්ඨාය ච පන තාය සම්මත්තො නෙව විනිච්ඡයං පට්ඨපෙසි. න අඤ්ඤං ඉත්ථිං ඔලොකෙසි. තා තස්සා අන්තරං පරියෙසිංසු සා එකදිවසං චිත්තං අග්ගමහෙසිභාවස්ස සුපිනෙන නිමිත්තං දිස්වා රඤ්ඤො ආරොචෙසි. රාජා සුපිනපාඨකෙ පක්කොසාපෙත්වා එවරූපෙ සුපිනෙ දිට්ඨෙ කිං හොතීති පුච්ඡි. තෙ ඉතරාසං ඉත්ථීනං සන්තිකා ලඤ්චං ගහෙත්වා මහාරාජ දෙවියා සබ්බසෙතස්ස හත්ථිනො ඛන්ධෙ නිසින්නභාවො තුම්හාකං මරණස්ස පුබ්බනිමිත්තං හත්ථික්ඛන්ධගතාය චන්දපරාමසනං තුම්හාකං පච්චාමිත්ත රාජානයනස්ස පුබ්බනිමිත්තන්ති වත්වා ඉදානි කිං කාතබ්බන්ති වුත්තෙ දෙව ඉමං මාරෙතුං න සක්කා නාවායං පන නං ඨපෙත්වා නදියං විස්සජ්ජෙතුං වට්ටතීති වදිංසු. රාජා ආහාරවත්ථාලඞ්කාරෙහි සද්ධිං රත්තිභාගෙ තං නාවායං ඨපෙත්වා නදියං විස්සජ්ජාපෙසි. සා නදියා වුය්හමානා හෙට්ඨා නදියා නාවාය උදකකීළං කීළන්තස්ස පාවාරිය රඤ්ඤො අභිමුඛං පත්තා තස්ස සෙනාපති නාවං දිස්වා අයං නාවා මය්හන්ති ආහ. රාජා නාවාය භණ්ඩං මය්හන්ති වත්වා ආගතාය නාවාය තං දිස්වා කා නාම ත්වං පිසාචසදිසාති පුච්ඡි. සා සිතං කත්වා බකස්ස රඤ්ඤො අග්ගමහෙසිභාවං කථෙත්වා තං සබ්බං පවත්තිං තස්ස කථෙසි. සා පන පඤ්චපාපාති සකලජම්බුදීපෙ පාකටා. අථ නං රාජා හත්ථෙ ගහෙත්වා උක්ඛිපි. සහග්ගහණෙනෙව ඵස්සරාගරත්තො අඤ්ඤාසු ඉත්ථීසු ඉත්ථිසඤ්ඤම්පි අකත්වා අග්ගමහෙසිට්ඨානෙ ඨපෙසි. සා තස්ස පාණසමා අහොසි. බකො තං පවත්තිං සුත්වා නාහං තං තස්ස අග්ගමහෙසිං කාතුං දස්සාමීති සෙනං සඞ්කඩ්ඪිත්වා තස්ස පටිතිත්ථෙ නිවෙසනං කත්වා

පණ්ණං පෙසෙසි භරියං වා මෙ දෙතු යුද්ධං වාති. සො යුද්ධසජ්ජො අහොසි. උභින්නං අමච්චා මාතුගාමං නිස්සාය මරණකිච්චං නත්ථි පුරිමසාමිකත්තා එසා බකස්ස පාපුණාති නාවාය ලද්ධත්තා පාවාරිකස්ස තස්මා එකෙකස්ස ගෙහෙ සත්ත සත්ත දිවසානි හොතූති මනෙත්වා ද්වෙපි රාජානො සඤ්ඤාපෙසුං. තෙ උභොපි අත්තමනා හුත්වා තිත්ථපටිතිත්ථෙ නගරානි මාපෙත්වා වසිංසු. සා ඉත්ථීපි තෙසං මහෙසිත්තං කරොති. ද්වෙපි තස්සා සම්මත්තා අහෙසුං. සා පන එකස්ස ඝරෙ සත්තාහං වසිත්වා නාවාය ඉතරස්ස ඝරං ගච්ඡන්තී නාවං පාජෙත්වා තෙනෙතන එකෙන මහල්ලක ඛඤ්ජකෙවට්ටෙන සද්ධිං නදීමජ්ඣෙ පාපං කරොති. තදා කුණාලො සකුණරාජා බකො අහොසි. තස්මා ඉදං අත්තනා දිට්ඨකං ආහරිත්වා දස්සෙන්තො ආහ.

බකස්ස ච පාවාරිකස්ස රඤ්ඤො
අච්චන්තකාමානුගතස්ස භරියා,
අචාචරී බද්ධවසානුගස්ස
කං වාපි ඉත්ථී නාතිචරෙ තදඤ්ඤන්ති.

තත්ථ **අච්චන්තකාමානුගතස්සා**ති අච්චන්තං කාමං අනුගතස්ස. **අචාචරීති** අනාචාරං චරි. **බද්ධවසානුගස්සා**ති බද්ධස්ස අත්තනො වසානුගතස්ස අත්තනො පෙසනකාරස්ස සන්තිකෙති අත්ථො. කාරණත්ථෙ වා සාමිවචනං. තෙන සද්ධිං පාපමකාසීති වුත්තං හොති. **තදඤ්ඤන්ති** කතරං අඤ්ඤං පුරිසං නාතිචරෙය්‍යාති අත්ථො.

අපරම්පි අතීතෙ බ්‍රහ්මදත්තස්ස භරියා පිඞ්ගියානී නාම සීහපඤ්ජරං විවරිත්වා ඔලොකෙන්තී මඞ්ගලස්සගොපකං දිස්වා රඤ්ඤො නිද්දොක්කමනකාලෙ වාතපානෙන ඔරුය්හ තෙන සද්ධිං අතිචරිත්වා පුන පාසාදං අභිරුය්හ ගන්ධෙහි සරීරං උබ්බට්ටෙත්වා රඤ්ඤා සද්ධිං නිපජ්ජි. අථෙකදිවසං රාජා කිං නු ඛො දෙවියා අඩ්ඪරත්තසමයෙ නිච්චං සරීරං සීතලං හොති පරිගණ්හිස්සාමි නන්ති එකදිවසං නිද්දූපගතො විය හුත්වා තං උට්ඨාය ගච්ඡන්තිං අනුගන්ත්වා අස්සබන්ධෙන සද්ධිං අතිචරන්තිං දිස්වා නිවත්තිත්වා සයනං අභිරුහි. සාපි අතිචරිත්වා ආගන්ත්වා චූළසයනෙ නිපජ්ජි. පුනදිවසෙ රාජා අමච්චමජ්ඣෙයෙව තං පකොසාපෙත්වා තං කිච්චං ආවිකරිත්වා සබ්බාව ඉත්ථියො පාපධම්මාති තස්සා වධබන්ධනච්ඡෙජ්ජභෙජ්ජාරහං දොසං ඛමිත්වා ඨානා චාවෙත්වා අඤ්ඤං අග්ගමහෙසිං අකාසි. තදා කුණාලරාජා බ්‍රහ්මදත්තො අහොසි. තෙන තං අත්තනා දිට්ඨකං ආහරිත්වා දස්සෙන්තො–

පිඞ්ගියානී සබ්බලොකිස්සරස්ස
රඤ්ඤො පියා බ්‍රහ්මදත්තස්ස භරියා,
අචාචරී බද්ධවසානුගස්ස
තං වාපි සා නාජ්ඣගා කාමකාමිනීති.

ගාථමාහ.

තත්‍ථ කං චාති සා එවං අතිචරන්තී තං වා අසම්බද්ධං තං වා අඤ්ඤමහෙසිට්ඨානන්ති උභයම්පි න අජ්ඣගා උභයතො භට්ඨා අහොසි. **කාමකාමිනීති** කාමෙ පත්‍ථයමානා. එවා පාපධම්මා ඉත්‍ථියොති.

අතීතවත්‍ථුම්හි ඉත්‍ථීනං දොසං කථෙත්‍වා අපරෙනපි පරියායෙන දොසමෙව කථෙන්තො ආහ.

ඛුද්දානං ලහුචිත්තානං අකතඤ්ඤූන දූභිනං,
නාදෙවසත්තො පුරිසො ථීනං සද්ධාතුමරහති.

න තා පජානන්ති කතං න කිච්චං
න මාතරං පිතරං භාතරං වා,
අනරියා සමතික්කන්තධම්මා
සස්සෙව චිත්තස්ස වසං වජන්ති.

චිරානුවුත්‍ථම්පි පියං මනාපං
අනුකම්පකං පාණසමම්පි සන්තං,
ආවාසු කිච්චෙසු ච නං ජහන්ති
තස්මාහං ඉත්‍ථීනං න විස්සසාමි.

ථීනං හි චිත්තං යථා වානරස්ස
කන්නප්පකන්නං යථා රුක්ඛඡායා,
චලාචලං හදයං ඉත්‍ථියානං
චක්කස්ස නෙමි විය පරිවත්තති.

යදා තා පස්සන්ති සමෙක්ඛමානා
ආදෙය්‍යරූපං පුරිසස්ස චිත්තං,
සණ්හාහි වාචාහි නයන්ති මෙනං
කම්බොජකා ජලජෙනෙව අස්සං.

යදා න පස්සන්ති සමෙක්ඛමානා
ආදෙය්‍යරූපං පුරිසස්ස චිත්තං,
සමන්තතො නං පරිවජ්ජයන්ති
තිණ්ණො නදීපාරගතොව කුල්ලං.

සිලෙසූපමා සිඛිරිව සබ්බභක්ඛා
තික්ඛමායා නදීරිව සීඝසොතා,
සෙවන්ති හෙතා පියමප්පියඤ්ච
නාවා යථා ඔරකූලං පරඤ්ච.

න තා එකස්ස න ද්වින්නං ආපණොව පසාරිතො,
යො තා මය්හන්ති මඤ්ඤෙය්‍ය වාතං ජාලෙන බාධයෙ.

යථා නදී ච පන්‍ථො ච පානාගාරං සභා පපා,
එවං ලොකිත්‍ථියො නාම වෙලා තාසං න විජ්ජති.

ඝතාසනසමා හෙතා කණ්හසප්පසිරූපමා,
ගාවො බහි තිණස්සෙව ඔමසන්ති වරං වරං.

ඝතාසනං කුඤ්ජරං කණ්හසප්පං
මුද්ධාභිසිත්තං පමදා ච සබ්බා,
එතෙ නරො නිච්චයතො භජෙථ
තෙසං හවෙ දුබ්බිදු සබ්බභාවො.

නාච්චන්තවණ්ණා න බහූන කන්තා
න දක්ඛිණා පමදා සෙවිතබ්බා,
න පරස්ස භරියා න ධනස්ස හෙතු
එතිත්ථියො පඤ්ච න සෙවිතබ්බාති.

තත්ථ **බුද්ධන්ත**න්ති කණවෙරජාතකෙ විය බද්ධචොරෙපි සාරජ්ජනං සන්ධායෙතං වුත්තං. **ලහුචිත්තාන**න්ති තං මුහුත්තමෙව පරිවත්තනචිත්තානං. චුල්ලධනුග්ගහජාතකෙනෙතං කථෙතබ්බං. අකතඤ්ඤුතා පන එතාසං එකනිපාතෙ තක්කජාතකෙන දීපෙතබ්බා. **නාදෙවසත්තා**ති න අදෙවසත්තා දෙවෙන අසත්තා අනාසත්තා අයක්ඛගහිතකො අභූතාවට්ඨිතො පුරිසො පීතං සීලවන්තානං සද්ධාතුං නාරහති භූතාවිට්ඨො පන සද්දහෙය්‍ය. **කත**න්ති අත්තනො කතං උපකාරං. **කිච්ච**න්ති අත්තනා කාතබ්බකිච්චං. **නමාත**රන්ති **සබ්බෙපි** ඤාතකෙ ඡඩ්ඩෙත්වා යස්මිං පටිබද්ධචිත්තා හොන්ති තඤ්ඤෙව අනුබන්ධන්තො එතෙ මාතාදයො න ජානන්ති නාම මහාපන්ථකමාතා විය. **අනරියා**ති නිල්ලජ්ජා. **සකා**ති සකාස. **ආවාසූ**ති ආපදාසු. **කිච්චෙසූ**ති තෙසු තෙසු කරණීයෙසු. **ඛනන්තපඛනන්ත**න්ති ඔතිණ්ණොතිණ්ණං යථා හි විසමෙ පදෙසෙ රුක්ඛච්ඡායා නිච්චම්පි ඔරොහති ඵලම්පි අභිරුහති තථා තාසම්පි චිත්තං න කිඤ්චි උත්තමාධමං වජ්ජෙති. **චලාචල**න්ති එකස්මිංයෙව අපතිට්ඨිතං. **නෙමිවියා**ති සකටස්ස ගච්ඡතො චක්කනෙමි විය. **ආදෙය්‍යරූප**න්ති ගහෙතබ්බජාතිකං. **විත්ත**න්ති ධනං. **නයන්තී**ති අත්තනො වසං නෙන්ති. **ජලජෙනා**ති ජලජාතසෙවාලෙන. කම්බොජකරට්ඨවාසිනො කිර යදා අටවිතො අස්සෙ ගණ්හිතුකාමා හොන්ති තදා එකස්මිං ඨානෙ වතිං පරික්ඛිපිත්වා ද්වාරං යොජෙත්වා අස්සානං උදකපානතිත්ථෙ සෙවාලං මධුනා මක්ඛෙත්වා සෙවාලසංවඩ්ඪානි තීරෙ තිණානි ආදිං කත්වා යාව පරික්ඛෙපද්වාරා මක්ඛෙන්ති. අස්සා පානීයං පිවිත්වා රසගෙධෙන මධුමක්ඛිතානි තිණානි චරන්තා අනුක්කමෙන තං ඨානං පවිසන්ති. ඉති තෙ යථා ජලජෙන පලොභෙත්වා අස්සෙ වසං නෙන්ති තථා එතාපි ධනං දිස්වා තස්ස ගහණත්ථාය සණ්හාහි වාචාහි පුරිසං වසං නෙන්තීති අත්ථො. **කූලල**න්ති තරණත්ථාය ගහිතං යං කිඤ්චි. **සිලෙසූපමා**ති පුරිසානං චිත්තබන්ධනෙන සිලෙසසදිසා. **තික්ඛමායා**ති තිඛිණමායා සීඝමායා. **නදීරිවා**ති යථා පබ්බතෙය්‍යා නදී සීඝසොතා එවං සීඝමායාති අත්ථො. **ආපණා**ති යථාච පසාරිතාපණො යෙසං මූලං අත්ථි තෙසංයෙව උපකාරෙ තථෙතාපි. **යොතා**ති යො පුරිසො තා ඉත්ථියො. **බාධයෙ**ති සො වාතම්පි ජාලෙන බාධෙය්‍ය. **වෙලා තාසං න විජ්ජතී**ති

යථා එතෙසං නදී ආදීනං අසුකවෙලායමෙවෙත්ථ ගන්තබ්බන්ති වෙලා නත්ථි රත්තිම්පි දිවාපි ඉච්ඡිතිච්ඡිතක්ඛණෙ උපගන්තබ්බාතෙව අසුකෙ ඨානෙවාතීපි මරියාදා නත්ථි අත්ථිකත්ථිකෙන උපගන්තබ්බාතෙව තථා එතාපීති අත්ථො. **ඝතාසනසමා**ති යථා අග්ගි ඉන්ධනෙන න තප්පති එවං එතාපි කිලෙසරතියා. **කණ්හසප්පසිරූපමා**ති කොධනතාය උපනාහිතාය ඝොරවිසතාය දුජ්ජිව්හතාය මිත්තදුභිතායාති පඤ්චහි කාරණෙහි කණ්හසප්පසිරසදිසා. **තත්ථ** බහුලරාගතාය ඝොරවිසතා පිසුනතාය දුජ්ජිව්හතා අතිචාරිතාය මිත්තදුභිතා වෙදිතබ්බා. **ගාවොබහිතිණස්සා**ති යථා ගාවො ඛාදිතට්ඨානං **ඡඩ්ඩෙත්වා** බහි **ම**නාපමනාපස්ස **තිණස්ස** වරං වරං ඔමසන්ති ඛාදන්ති එවමෙතාපි **නිද්ධනං ඡඩ්ඩෙත්වා** අඤ්ඤං සධනමෙව ගච්ඡන්තීති අත්ථො. **මුද්ධාභිසිත්තන**න්ති රාජානං. **පමදා ච සබ්බා**ති සබ්බා ඉත්ථියො ච. **එතෙ**ති එතෙ පඤ්ච ජනෙ. **නිච්චයතෙනා**ති නිච්චසඤ්ඤතො උපට්ඨිතසති අප්පමත්තොව හුත්වාති අත්ථො. **දුබ්බිදූ**ති දුජ්ජානො. **සබ්බභාවො**ති අජ්ඣාසයො චිරපරිචිණ්ණෙණාපිහි අග්ගි දහති චිරවිස්සාසිතොපි කුඤ්ජරො ඝාතෙති චිරපරිචිතොපි සප්පො ඩසති චිරවිස්සාසිකොපි රාජා අනත්ථකරො හොති **එවං** චිරපරිචිණ්ණාපි ඉත්ථියො විප්පකාරං දස්සෙන්තීති. **නාවචනතවණ්ණා**ති න අභිරූපවතී. **න බහූනකන්තා**ති අඩ්ඪකාසිගණිකාවිය න බහුන්නං පියමනාපා. **දක්ඛිණා**ති නච්චගීතකුසලා තථාරූපාහි බහුමිත්තා හොන්ති තස්මා න සෙවිතබ්බා. **න ධනස්ස හෙතූ**ති යා ධනහෙතුයෙව භජති සා අපරිග්ගහාපි න සෙවිතබ්බා සාහි ධනං අලභමානා කුජ්ඣතීති.

එවං වුත්තෙ මහාජනො මහාසත්තස්ස අහො සුකථිතන්ති සාධුකාරමදාසි. සොපි එතෙහි කාරණෙහි ඉත්ථීනං අගුණං කථෙත්වා තුණ්හී අහොසි. තං සුත්වා ආනන්දො ගිජ්ඣරාජා සම්ම කුණාලරාජ අහම්පි අත්තනො ඤාණබලෙන ඉත්ථීනං අගුණං කථෙස්සාමීති වත්වා අගුණකථං ආරභි. තං දස්සෙන්තො භගවා ආහ.

අථ ඛලු භො ආනන්දො ගිජ්ඣරාජා කුණාලස්ස සකුණස්ස ආදිමජ්ඣකථාපරියොසානං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමා ගාථායො අභාසි.

පුණ්ණම්පි චෙමං පථවිං ධනෙන
දජ්ජිත්ථියා පුරිසො සම්මතාය,
ලද්ධා ඛණං අතිමඤ්ඤෙය්‍ය තම්පි
තාසං වසං අසතීනං න ගච්ඡෙ.

උට්ඨාහකඤ්චෙපි අලීනවුත්තිං
කොමාරභත්තාරං පියං මනාපං,
ආවාසු කිච්චෙසු ච තං ජහන්ති
තස්මාහි ඉත්ථීනං න විස්සසාමි.

න විස්සසෙ ඉච්ඡති මන්ති පොසො
න විස්සසෙ රොදති මෙ සකාසෙ,
සෙවන්ති හෙතා පියමප්පියඤ්ච
නාවා යථා ඔරකූලං පරඤ්ච.

න විස්සසෙ සාඛපුරාණසන්ථතං
න විස්සසෙ මිත්තපුරාණචොරං,
න විස්සසෙ රාජා සඛා මමන්ති
න විස්සසෙ ඉත්ථි දසන්නමාතරං.

න විස්සසෙ රාමකරාසු නාරිසු
අච්චන්තසීලාසු අසඤ්ඤතාසු,
අච්චන්තපෙමානුගතස්ස භරියා
න විස්සසෙ තිත්ථසමා හි නාරියො.

හනෙය්‍යු ඡින්දෙය්‍යුම්පි ඡේදයෙය්‍යුං
කණ්ඨම්පි ඡෙත්වා රුධිරං පිබෙය්‍යුං,
මා දීනකාමාසු අසඤ්ඤතාසු
භාවං කරෙ ගඞ්ගතිත්ථූපමාසු.

මුසා තාසං යථා සච්චං සච්චං තාසං යථා මුසා,
ගාවො බහි තිණස්සෙව ඔමසන්ති වරං වරං.

ගතෙනෙතා පලොභෙන්ති පෙක්ඛිතෙන මිහිතෙන ච,
අථොපි දුන්නිවත්ථෙන මඤ්ජුනා භණිතෙන ච.

චොරියො කඨිනා හෙතා වාළා ච ලපසක්ඛරා,
න තා කිඤ්චි න ජානන්ති යං මනුස්සෙසු වඤ්චනං.

අසා ලොකිත්ථියො නාම වෙලා තාසං න විජ්ජති,
සාරත්තා ච පගබ්භා ච සිඛී සබ්බඝසො යථා.

නත්ථිත්ථීනං පියො නාම අප්පියොපි න විජ්ජති,
සෙවන්ති හෙතා පියමප්පියඤ්ච නාවා යථා ඔරකූලං පරඤ්ච.

නත්ථිත්ථීනං පියො නාම අප්පියොපි න විජ්ජති,
ධනත්තා පටිවෙල්ලන්ති ලතාව දුමනිස්සිතා.

හත්ථිබන්ධං අස්සබන්ධං ගොපුරිසඤ්ච චණ්ඩාලං,
ඡවඩාහකං පුප්ඵඡඩ්ඩකං සධනමනුපතන්ති නාරියො.

කුලපුත්තම්පි ජහන්ති අකිඤ්චනං ඡවකසමසදිසම්පි,
අනුගච්ඡන්ති අනුපතන්ති ධනහෙතු හි නාරියොති.

තත්ථ **ආදිමජ්ඣකථාපරියොසාන**න්ති කථාය ආදිමජ්ඣපරියොසානං. **ලද්ධා ඛණ**න්ති ඔකාසං ලභිත්වා. **ඉච්ඡති** මන්ති මං එසා ඉච්ඡතීතිපි පුරිසො ඉත්ථීනං න විස්සසෙය්‍ය. **සාඛපුරාණසන්ථත**න්ති හියො වා පරෙ වා සන්ථතං පුරාණපණ්ණසන්ථතං න විස්සසෙ අපපෙපාථෙත්වා

අපච්චවෙක්ඛිත්වා න පරිභුඤ්ජෙය්‍ය. යත්‍ර න් දිජජාතිකො වා පබ්බජිත්වා තිට්ඨෙය්‍ය පච්චාමිත්තෙනාපි සද්ධිං නිසීදෙය්‍ය. **මිත්තසූරණ**න්ති පට්ඨහනට්ඨානෙ සීහං චොරං පූරණමිත්තතා මෙත්ති න විස්සසෙය්‍ය චොරා හි යෙනෙනො සඤ්ඤාණන්ති තෙනෙව ආචරන්ති. **සඛා මම**න්ති සොහි ඛිප්පමෙව කුජ්ඣති තස්මා රාජානං සඛා මෙති න විස්සසෙ. **දසහත්ථමාන**රන්ති **අයං** මහල්ලිකා ඉදානි මං න අතිචරිස්සති අත්තානං රක්ඛිස්සතීති න විස්සසිතබ්බා. **රාමකරා** ති බාලානං රතිකාරුසු. **අච්චන්තසීලාසූ**ති අතික්කන්තසීලාසු. **අච්චන්තපෙමානුගතස්සාපී**ති සචෙපි අච්චන්තං අනුගතපෙමා අස්ස තථාපි නං න විස්සසෙ කිං කාරණා. **නිපා සමා හි නාරියො**ති සම්බන්ධො. තිත්ථංවිය **සබ්බසාධාරණා**ති අත්ථො. **හනෙය්‍යු**න්ති කුද්ධා වා අඤ්ඤපුරිසකාරත්තා වා හුත්වා **සබ්බ**මෙතං හත්තාදිකං කරෙය්‍යුං. **මාදීනකාමාසූ**ති හීනජ්ඣාසයාසු කිලිට්ඨාසයාසු. **භාව**න්ති එවරූපාසු සිනෙහං මා කරෙ. **ගඞ්ගාතිත්ථූපමාසූ**ති සබ්බසාධාරණට්ඨෙන ගඞ්ගාතිත්ථසදිසාසු. **මුසා**ති මුසාවාදෙ තාසං සච්චසදිසොව. **ගණනා**ති ආදීසු පෙක්ඛිතෙන පලොභනෙ උම්මාදන්තිජාතකං දුකනිපාතෙන නළිනිකාජාතකං. මඤ්ජුනා භණිතෙන තුවටං බො අය්‍යපුත්ත ආගච්ඡෙය්‍යාසීති නන්දත්ථෙරස්ස වත්ථුං කථෙතබ්බං. **චොරියො**ති සම්භතස්ස විනාසනෙන චොරියො. **කඨිනා**ති ථද්ධහදයා. **වාළා**ති දුට්ඨා අප්පකෙන කුජ්ඣනසීලා. **ලපසක්ඛරා**ති නිරත්ථකලපනෙන සක්ඛරා විය මධුරා. **අසා** ති අසතියො ලාමිකා. **සාරත්තා**ති සබ්බදා රත්තා. **පගබ්භා**ති කායපාගබ්භියාදීහි පගබ්භා. **යථා**ති යථා සිඛී සබ්බඝසො එවං තාපි සබ්බඝසා. **පතිවෙල්ලන්තී**ති පරිස්සජන්ති උපගූහන්ති වෙඨෙන්ති. **ලතාවා**ති යථා ලතා රුක්ඛනිස්සිතා රුක්ඛං වෙඨෙති එවමෙතා පුරිසං පරිස්සජන්තියොපි ධනං පරිස්සජන්ති නාම. හත්ථිබන්ධාදීසු **ගොපුරිසො** වුච්චති ගොපාලකො. **ඡවඩාහක**න්ති ඡවානං ඩාහකං සුසානගොපකන්ති වුත්තං හොති. **පුප්ඵඡඩ්ඩක**න්ති වච්චට්ඨානසොධකං. **සධන**න්ති එතෙසුපි සධනං අනුගච්ඡන්ති යෙව. **අකිඤ්චන**න්ති අධනං. **ජවකසමසදිස**න්ති සුනඛමංසඛාදකචණ්ඩාලෙන සමං සදිසං තෙන නිබ්බිසෙසම්පි පුරිසම්භජන්ති ගච්ඡන්ති කස්මා යස්මා අනුපතන්ති ධනහෙතු නාරියොති.

එවං අත්තනො ඤාණෙ ඨත්වා ආනන්දෙ ගිජ්ඣරාජා ඉත්ථීනං අගුණං කථෙත්වා තුණ්හී අහොසි. තස්ස වචනං සුත්වා නාරදොපි අත්තනො ඤාණෙ ඨත්වා තාසං අගුණං කථෙසි. තං දස්සෙන්තො සත්ථා ආහ.

අථ ඛලු භො නාරදො දෙවබ්‍රාහ්මණො ආනන්දස්ස ගිජ්ඣරාජස්ස ආදිමජ්ඣකථාපරියොසානං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමා ගාථායො අභාසි.

චත්තාරොමෙ න පූරෙන්ති තෙ මෙ සුණොථ භාසතො,
සමුද්දො බ්‍රාහ්මණො රාජා ඉත්ථීචාපි දිජම්පති.

සරිතා සාගරං යන්ති යා කාචි පථවිං සිතා,
තා සමුද්දං න පූරෙන්ති ඌනත්තා හි න පූරති.

බ්‍රාහ්මණො ච අධීයාන වෙදමක්ඛානපඤ්චමං,
භිය්‍යොපි සුතමිච්ඡෙය්‍ය ඌනත්තා හි න පූරති.

රාජා ච පථවිං සබ්බං සසමුද්දං සපබ්බතං,
අජ්ඣාවසෙ විජිනිත්වා අනන්තරතනොචිතං,
පාරං සමුද්දං පත්ථෙති ඌනත්තා හි න පූරති.

එවමෙකාය ඉත්ථියා අට්ඨට්ඨ පතිනො සියා,
සූරා ච බලවන්තො ච සබ්බකාමරසාහරා,
කරෙය්‍ය නවමෙ ඡන්දං ඌනත්තා හි න පූරති.

සබ්බිත්ථියො සිඛිරිව සබ්බභක්ඛා
සබ්බිත්ථියො නදීරිව සබ්බවාහී,
සබ්බිත්ථියො කණ්ටකානං ව සාඛා
සබ්බිත්ථියො ධනහෙතු වජන්ති.

වාතං ජාලෙන නරො පරාමසෙ
ඔසිඤ්චියා සාගරං එකපාණිනා,
සකෙන හත්ථෙන හනෙය්‍ය ඝොසනං
යො සබ්බභාවං පමදාසු ඔස්සජෙ.

චොරීනං බහුබුද්ධීනං යාසු සච්චං සුදුල්ලභං,
ථීනං භාවො දුරාජානො මච්ඡස්සෙවොදකෙ ගතං.

අනලා මුදුසම්භාසා දුප්පූරා තා නදීසමා,
සීදන්ති නං විදිත්වාන ආරකා පරිවජ්ජයෙ.

ආවට්ටනී මහාමායා බ්‍රහ්මචරියවිකොපනා,
සීදන්ති නං විදිත්වාන ආරකා පරිවජ්ජයෙ.

යං එතා උපසෙවන්ති ඡන්දසා වා ධනෙන වා,
ජාතවෙදොව සණ්ඨානං ඛිප්පං අනුදහන්ති තන්ති.

තත්ථ **දිජම්පතීති** දිජසෙට්ඨං කුණාලං ආලපති. **සරිතාති** ආදි ඨපිතමාතිකාය භාජනත්ථං වුත්තං. **ඌනත්තාහීති** උදකපතිට්ඨානස්ස මහන්තත්තා ඌනායෙව. **අධීයානාති** සජ්ඣායිත්වා. **වෙදමක්ඛානපඤ්චමන්ති** ඉතිහාසපඤ්චමං වෙදචතුක්කං. **ඌනත්තාති** සොපි අජ්ඣාසයමහන්තතාය සික්ඛිතබ්බස්ස න පූරති. **අනන්තරතනොචිතන්ති** නානාරතනෙහි චිතං පරිපුණ්ණං. **ඌනත්තාති** සොපි තණ්හාමහන්තතාය න පූරති. **සියාති** සියුං. අයමෙව වා පාඨො. **සබ්බකාමරසාහරාති** සබ්බෙසං කාමරසානං ආහරණකා. **නවමෙති** අට්ඨහි අතිත්තභාවදස්සනත්ථං වුත්තං. සා පන දසමෙපි තතො උත්තරිතරෙපි ඡන්දං කරොතෙව. **ඌනත්තාති** සාපි කාමතණ්හාමහන්තතාය න පූරති. **කණ්ටකානං ව සාඛාති** සම්බාධමග්ගෙ කණ්ටකසාඛාසදිසා යථාහි

සාඛා ලග්ගිත්වා ආකඩ්ඪන්ති එවං එතා රූපාදීහි කඩ්ඪන්ති යථා සාඛා හත්ථාදිසු විජ්ඣිත්වා දුක්ඛං උප්පාදෙන්ති එවමෙතාපි වුත්තමත්තාව සරීර සම්ඵස්සෙන විජ්ඣිත්වා මහාවිනාසං පාපෙන්ති. **වජන්තීති** පරපුරිසං වජන්ති. **පරාමසෙති** ගණ්හෙය්‍ය. **ඔසිඤ්චියාති** නහායිතුං ඔතිණ්ණො එකෙන පාණිනා සකලසමුද්දෙ උදකං ඔසිඤ්චෙය්‍ය ගහෙත්වා ඡඩ්ඩෙය්‍ය. **සඞ්ඛනාති** එකෙන අත්තනො හත්ථෙන තමෙව හත්ථං හනිත්වා ඝොසං උප්පාදෙය්‍ය. **සබ්බභාවන්ති** ත්වං ඉත්ථියා කන්තො පියො මනාපොති වුච්චමානො යො පුරිසො එවමෙවෙතන්ති සද්දහන්තො අත්තනො අජ්ඣාසයං පමදාසු ඔස්සජෙය්‍ය සො ජාලාදීහි වාතග්ගහණාදීනි කාරෙය්‍යාති අත්ථො. **ගතන්ති** ගමණං. **අනලාති** ගිහිධම්මෙහි අලන්ති වචනරහිතා. **දුප්පූරාති** යථා මහානදී උදකෙන එවං කිලෙස රතියා දුප්පූරා. **සීදන්ති නං විදිත්වානාති** එත්ථ නන්ති නිපාතමත්තං. ඉත්ථියො අලඞ්කතා චතුසු අපායෙසු සීදන්තීති විදිත්වා. **ආවට්ටනීති** යථා ආවට්ටනී මායා ජනස්ස හදයං මොහෙත්වා අත්තනො වසෙ වත්තෙන්ති එවමෙතාපීති අත්ථො. **විකොපනාති** නාසනට්ඨෙන ගහණට්ඨෙන බ්‍රහ්මචරියස්ස කොපිකා. **ඡන්දසාවාති** පියසංවාසවසෙනවා. **ධනෙනවාති** ධනහෙතුවා. **ඣානා නන්ති** යථා ජාතවෙදො අත්තනො ඨානං යං යං පදෙසං අල්ලියන්ති තං තං ඩහන්ති තථා එතාපි යං යං පුරිසං කිලෙසවසෙන අල්ලියන්ති තං තං අනුඩහන්ති මහාවිනාසං පාපෙන්ති.

එවං නාරදෙන ඉත්ථීනං අගුණෙ පකාසිතෙ පුන මහාසත්තො විසෙසෙත්වා තාසං අගුණං පකාසෙසි.

තං දස්සෙන්තො සත්ථා ආහ.

අථ බලු භො කුණාලො සකුණො නාරදස්ස දෙවබ්‍රාහ්මණස්ස ආදිමජ්ඣකථාපරියොසානං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමා ගාථායො අභාසි.

සල්ලපෙ නිසිතඛග්ගපාණිනා
පණ්ඩිතො අපි පිසාචදෙසිනා,
උග්ගතෙජ උරගම්පි ආසිදෙ
එකො එකාය පමදාය නාලපෙ.

ලොකචිත්තමථනා හි නාරියො
නච්චගීතභණිතම්හිතාවුධා,
බාධයන්ති අනුපට්ඨිතස්සතිං
දීපරක්ඛසිගණාව වාණිජෙ.

නත්ථි තාසං විනයො න සංවරො
මජ්ජමංසනිරතා අසඤ්ඤතා,
තා ගිලන්ති පුරිසස්ස පාභතං
සාගරෙව මකරං තිමිඞ්ගිලො.

පඤ්චකාමගුණසාතගොචරා
උද්ධතා අනියතා අසඤ්ඤතා,
ඔසරන්ති පමදා පමාදිනං
ලොණතොයවතියංව ආපකා.

යං නරං උපරමන්ති නාරියො
ඡන්දසාව රතියා ධනෙනවා,
ජාතවෙදසදිසම්පි තාදිසං
රාගදොසවතියො ඩහන්ති තං.

අඩ්ඪං ඤත්වා පුරිසං මහද්ධනං
ඔසරන්ති සධනා සහත්තනා,
රත්තචිත්තං අතිවෙඨයන්ති තං
සාලමාලුවලතාව කානනෙ.

තා උපෙන්ති විවිධෙන ඡන්දසා
චිත්‍රබිම්බමුඛියො අලඞ්කතා,
ඌහසන්ති පහසන්ති නාරියො
සම්බරොව සතමායකොවිදා.

ජාතරූපමණිමුත්තභූසිතා
සක්කතා පතිකුලෙසු නාරියො,
රක්ඛිතා අතිචරන්ති සාමිකං
දානවං ච හදයන්තරස්සිතා.

තෙජවාපි හි නරො විචක්ඛණො
සක්කතො බහුජනස්ස පූජිතො,
නාරිනං වසගතො න භාසති
රාහුනා උපගතොව චන්දිමා.

යං කරෙය්‍ය කුපිතො දිසො දිසං
දුට්ඨචිත්තො වසමාගතං අරි,
තෙන භීයො ව්‍යසනං නිගච්ඡති
නාරිනං වසගතො අපෙක්ඛවා.

කෙසලූනනඛඡින්නතජ්ජිතා
පාදපාණිකසදණ්ඩතාළිතා,
හීනමෙව උපගතා හි නාරියො
තා රමන්ති කුණපෙව මක්ඛිකා.

තා කුලෙසු විසිඛන්තරෙසු වා
රාජධානිනිගමෙසු වා පුන,
ඔඩ්ඩිතං නමුචිපාසවාකරං
චක්ඛුමා පරිවජ්ජෙ සුඛත්ථිකො.

ඔහසජ්ජ කුසලං තපොගුණං
යො අනරියචරිතානි’මාචරි,
දෙවතාහි නිරයං නිමිස්සති
ඡෙදගාමි මණියං ව වාණිජො.

සො ඉධ ගරහිතො පරත්ථ ච
දුම්මතී උපගතො සකම්මුනා,
ගච්ඡතී අනියතො ගලා ගලං
දුට්ඨගද්‍රභරථොව උප්පථෙ.

සො උපෙති නිරයං පතාපනං
සත්තිසිම්බලිවනඤ්ච මායසං,
ආවසිත්වා තිරච්ඡානයොනියං
පෙතරාජවිසයං න මුඤ්චති.

දිබ්බඛිඩ්ඩරතියො ච නන්දනෙ
චක්කවත්තිචරිතඤ්ච මානුසෙ,
නාසයන්ති පමදා පමාදිනං
දුග්ගතිඤ්ච පටිපාදයන්ති තං.

දිබ්බඛිඩ්ඩරතියො න දුල්ලභා
චක්කවත්තිචරිතඤ්ච මානුසෙ,
සොණ්ණබ්‍යම්හනිලයාච අච්ඡරා
යෙ චරන්ති පමදාහි නත්ථිකා.

කාමධාතුසමතික්කමා ගති
රූපධාතුයා භවො න දුල්ලභො,
වීතරාගවිසයූපපත්තියා
යෙ චරන්ති පමදාහි නත්ථිකා.

සබ්බදුක්ඛසමතික්කමං සිවං
අච්චන්තං අචලිතං අසඞ්ඛතං,
නිබ්බුතෙහි සුචිහි න දුල්ලභං
යෙ චරන්ති පමදාහි නත්ථිකාති.

තත්ථ **සල්ලපෙති** සචෙ මයා සද්ධිං සල්ලපිස්සයි සීසමෙත පාතෙස්සාමීති වත්වා ඛග්ගං ආදාය ඨිතෙනාපි සල්ලපිතමත්තෙනයෙව නං බාධිත්වා ජීවිතවිනාසං පාපෙස්සාමීති දෙසිතා හුත්වා ඨිතෙන පිසාචෙනාපි සද්ධිං සල්ලපෙ උපගතං තං ඩසිත්වා නාසෙස්සාමීති ඨිතං උග්ගතෙජං උරගම්පි ආසීදෙව එකො පන හුත්වා රහො එකාය පමදාය තහි ආලපෙ. **ලොකචිත්තමථනාති** ලොකස්ස චිත්තමථිකා. **රක්ඛසිගණාති** යථා යක්ඛදීපෙ රක්ඛසිගණා මනුස්සෙදන චෙසෙත්ව වාණිජෙ පලොභෙත්වා අත්තනො වසගතෙ කත්වා ඛාදන්ති එවං ඉමාපි පඤ්චහි කාමගුණෙහි අත්තනො වසෙ කත්වා සත්තෙ මහා විනාසං පාපෙන්තීති අත්ථො. **විනයොති** ආචාරො. **සංවරොති** මරියාදා.

ඝාහතාති දුක්ඛසම්භතං ධනං. **ගිලන්තී**ති නාසෙන්ති. **අනියතා**ති අනියතභාවිනා. **ලොණතොයවතිය**න්ති ලොණතොයවන්තං සමුද්දන්ති අත්ථො. **ආපගා**ති ආපගා. අයමෙව වා පාඨො. යථා සමුද්දං නදියො ඔසරන්ති එවං පමාදිනං පමදාති අත්ථො. **ඡන්දසා**ති පෙමෙන. **රතියා**ති පඤ්චකාමගුණරතියා. **ධනෙනවා**ති ධනහෙතු වා. **ජාතවෙදසදිස**න්ති ගුණසම්පන්නියා අග්ගිම්පි ජලන්තම්පි. **රාගදොසවතියො**ති රාගදොසෙහි වඩ්ඪිකා. **රාගදොසගතියො**තිපි පාඨො. **ඔසරන්තී**ති මධුරවචනෙන තං බන්ධන්තියො උපගච්ඡන්ති. **සධනා**ති සධනං. අයමෙවවා පාඨො. වත්ථාලඞ්කාරත්ථාය කිඤ්චි අත්තනො ධනං දත්වාපි ඔතරන්තීති අත්ථො. **සහත්තනා**ති අත්තභාවෙන සද්ධිං අත්තනො භාවම්පි තස්සෙව පරිච්චජන්තියො විය හොන්ති. **අතිවෙඨයන්තී**ති ධනගහණත්ථාය අතිවිය වෙඨෙන්ති පීළෙන්ති. **විවිධෙන ඡන්දසා**ති විවිධෙන ආකාරෙන. **චිත්රබිම්බමුඛියො**ති අලඞ්කරණවසෙන චිත්රසරීරා චිත්රමුඛියො ච හුත්වා. **උහසන්තී**ති මහාහසිතං හසන්ති. **පහසන්තී**ති මන්දහසිතං හසන්ති. **සම්බරොවා**ති මායාකාරපුරිසො විය අසුරින්දො විය ච. **දුනාවං චහදයන්තරස්සිතා**ති යථා–කුතොනු ආගච්ඡථ භො තයො ජනාති කාරණ්ඩකජාතකෙ* හදයන්තරස්සිතා අත්තනො උදරගතාපි දුනාවං අතිචරි එවං අතිචරන්ති අරක්ඛියා හෙතාති දීපෙති. **න භාසතී**ති න විරෙචති හාරිතලොමසකස්සපකුසරාජානො විය. **තෙනා**ති තතො අම්හෙතන කතව්‍යසනා අතිරෙකතරව්‍යසනන්ති අත්ථො. **අපෙක්ඛවා**ති සතණ්හා. **කෙසලූනනඛච්ඡින්නතජ්ජිතා**ති ආකඩ්ඪිත්වා ලූනකෙසා නඛෙහි ඡින්නගත්තා තජ්ජිතා පාදාදීහිච තාළිතාවා හුත්වා යෙ කෙළිවසෙන එතෙපි විප්පකාරෙ කරෙන්ති තාදිසං හීනමෙව උපගතා නාරියො රමන්ති න එතෙ විප්පකාරෙ පරිහරන්ති මධුරසමාචාරෙ කිං කාරණා න රමන්ති **කුණපෙව මක්ඛිකා** යස්මා ජෙගුච්ඡෙ හත්ථිකුණපාදිම්හි මක්ඛිකා විය තා හීනෙයෙව රමන්තීති අත්ථො. **ඔඩ්ඩිතා**න්ති න එතා ඉත්ථියො නාම අථ ඛො ඉමෙසු ඨානෙසු නමුචිනො කිලෙසමාරස්ස මිගපක්ඛිගහණත්ථං ලුද්දකෙහි ඔඩ්ඩිතං පාසඤ්ච වාකරඤ්චාති මඤ්ඤමානො පඤ්චවක්ඛුනා චක්ඛුමා දිබ්බමානුසකෙන සුඛෙන අත්ථිකො පරිවජ්ජෙය්‍ය. **ඔස්සජිත්වා**ති දෙවමනුස්සෙසු මහාසම්පත්තිදායකං තපොගුණං ඡඩ්ඩෙත්වා යො පුරිසො අනරියෙසු පඤ්චසු කාමගුණෙසු කාමරතිචරිතාති ආචරති. **සෙදවතාභි නිරයං නිමිස්සතී**ති සො දෙවලොකෙ පරිවත්තෙත්වා නිරයං ගණ්හිස්සති. **ඡෙදගාමිමණියං ච වාණිජො**ති යථා බාලවාණිජො මහග්ඝභණ්ඩං දත්වා ඡෙදගාමිං ලාමකං මණිකං ගණ්හාති තථාරූපො අයං හොතීති අත්ථො. **සො**ති සො ඉත්ථිනං වසඞ්ගතො. **අනියතො**ති එත්තකං නාම කාලං අපායෙසු පච්චිස්සතීති අනියතො. **ගලාගල**න්ති දෙවලොකා ච මනුස්සලොකා ච ගලිත්වා අපායමෙව ගච්ඡතීති අත්ථො. යථා කිං **දුට්ඨගද්‍රභරථොව උප්පථෙ**ති යථා කුටගද්‍රභයුත්තරථො මග්ගා

* සමුග්ගජාතකන්ති භවිතබ්බං.

ඔක්කමිත්වා උප්පජ්ජෙය්‍යෙව ගච්ඡන්ති තථා. **සත්තිසිම්බලිවනන්ති** සත්තිසදිසෙහි කණ්ටකෙහි යුත්තං ආයසසිම්බලිවනං. **පෙතරජ්ජවිසයන්ති** පෙතවිසයඤ්ච කාළකඤ්ජකඅසුරවිසයඤ්ච. **පමාදිනන්ති** පමත්තානං. තෙ හි පමදාසු පමත්තා තාසං සම්පත්තිං මූලභූතං කුසලං න කරොන්තීති ඉති තෙසං පමදා සබ්බා තා නාසයන්ති නාම. **පටිපාදයන්ති නන්ති** තථාවිධං පුරිසං තා පමාදවසෙනෙව අකුසලං කාරෙත්වා දුග්ගතිං පටිපාදෙන්ති නාම. **සොණ්ණව්‍යම්හනිලයාති** සුවණ්ණමය විමානවාසිනියො. **පමදාහනත්ථිකාති** යෙ පුරිසා පමදාහි අනත්ථිකා හුත්වා බ්‍රහ්මචරියං චරන්ති. **සමතික්කමාති** කාමධාතුසමතික්කමා යා ගති. **රූපධාතුයා භවොති** යො කාමධාතු සමතික්කමගති සඞ්ඛාතො රූපධාතුසම්භවො සො තෙසං න දුල්ලභො. **වීතරාගවිසයූපපත්තියාති** යා වීතරාගවිසයෙ සුද්ධාවාසලොකෙ උප්පත්ති සාපි තෙසං න දුල්ලභාති අත්ථො. **අච්චන්තන්ති** අන්තාතීතං අවිනාසධම්මකං. **අචලිතන්ති** කිලෙසෙහි අකම්පිතං. **නිබ්බුතෙහීති** නිබ්බුතකිලෙසෙහි. **සුචීහීති** පරිසුද්ධෙහි එවරූපං නිබ්බානම්පි න දුල්ලභං.

එවං මහාසත්තො අමතමහානිබ්බානං පාපෙත්වා දෙසනං නිට්ඨපෙසි. හිමවන්තෙ කින්නරමහොරගාදයො ආකාසෙ ඨිතා දෙවතාව අහො බුද්ධලීළ්හාය කථිතන්ති සාධුකාරමදංසු. ආනන්දො ගිජ්ඣරාජා නාරදො දෙවබ්‍රාහ්මණො පුණ්ණමුඛො ච ඵුස්සකොකිලො අත්තනො අත්තනො පරිසං ආදාය යථාඨානමෙව ගමිංසු. මහාසත්තො සකට්ඨානමෙව ගතො. ඉතරෙ පන අන්තරන්තරා ආගන්ත්වා මහාසත්තස්ස සන්තිකෙ ඔවාදං ගහෙත්වා තස්මිං ඔවාදෙ ඨත්වා සග්ගපරායණා අහෙසුං.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා ජාතකං සමොධානෙන්තො ඔසානගාථා අභාසි.

කුණාලොහං තදා ආසිං උදායී ඵුස්සකොකිලො,
ආනන්දො ගිජ්ඣරාජාසි සාරිපුත්තො ච නාරදො,
පරිසා බුද්ධපරිසා එවං ධාරෙථ ජාතකන්ති.

තෙ පන භික්ඛූ ගමනකාලෙ සත්ථු ආනුභාවෙන ගන්ත්වා ආගමනකාලෙ අත්තනො අත්තනො ආනුභාවෙන ආගතා. තෙසං සත්ථා මහාවනෙ කම්මට්ඨානං කථෙසි. තෙ තං දිවසමෙව අරහත්තං පාපුණිංසු. මහාදෙවතාසමාගමො අහොසි. අථ භගවා මහාසමය සුත්තං කථෙසීති.

කුණාලජාතකං.

---

21. 5.

කස්මා තුවන්ති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො අඞ්ගුලිමාලත්ථෙරං ආරබ්භ කථෙසි.

තස්ස උප්පත්ති ච පබ්බජ්ජා ච අඞ්ගුලිමාලසුත්තවණ්ණනාය වුත්තනයෙන විත්ථාරතො වෙදිතබ්බා. සො පන සච්චකිරියාය මූළ්හගබ්භාය ඉත්ථියා සොත්ථිගාමං කත්වා තතො පට්ඨාය සුලභපිණ්ඩො

හුත්වා විවෙකං අනුබ්‍රූහෙන්තො අපරභාගෙ අරහත්තං පත්වා අභිඤ්ඤාතො අසීතිමහාථෙරානං අබ්භන්තරො අහොසි. තස්මිං කාලෙ ධම්මසභායං කථං සමුට්ඨාපෙසුං ආවුසො භගවතා තථාරූපං ලුද්දං ලොහිතපාණිං මහාචොරං අඞ්ගුලිමාලං අදණ්ඩෙන අසත්ථෙන දමෙත්වා නිබ්බිසෙවනං කරොන්තෙන දුක්කරං කතං අහො බුද්ධා නාම දුක්කරකාරකාති. සත්ථා ගන්ධකුටියං නිසින්නොව දිබ්බසොතෙන තං කථං සුත්වා අජ්ජ මම ගමනං බහූපකාරං භවිස්සති මහාධම්මදෙසනා පවත්තිස්සතීති ඤත්වා අනුපමාය බුද්ධලීළ්හාය ධම්මසභං ගන්ත්වා පඤ්ඤත්තාසනෙ නිසීදිත්වා කායනුත්ථ භික්ඛවෙ එතරහි කථාය සන්නිසින්නාති පුච්ඡිත්වා ඉමාය නාමාති වුත්තෙ අනච්ඡරියං භික්ඛවෙ ඉදානි පරමාභිසම්බොධිං පත්තෙන මයා එතස්ස විනයනං ස්වාහං පුබ්බචරියං චරන්තො පදෙසඤ්ඤාණෙ ඨිතොපි එතං දමෙසින්ති වත්වා අතීතං ආහරි.

අතීතෙ කුරුරට්ඨෙ ඉන්දපත්තනගරෙ කොරව්‍යො නාම රාජා ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙසි. බොධිසත්තො තස්ස අග්ගමහෙසියා කුච්ඡිස්මිං නිබ්බත්ති. සුතවිත්තතාය පන තං සුතසොමොති සඤ්ජානිංසු. තමෙනං රාජා වයප්පත්තං දිසාපාමොක්ඛාචරියස්ස සන්තිකෙ සිප්පං ගණ්හනත්ථාය තක්කසිලං පෙසෙසි. සො ආචරියභාගං ආදාය නික්ඛමිත්වා මග්ගං පටිපජ්ජි.

බාරාණසියං කාසිරඤ්ඤො පුත්තො බ්‍රහ්මදත්තකුමාරොපි තථෙව වත්වා පිතරා පෙසිතො නික්ඛමිත්වා තමෙව මග්ගං පටිපජ්ජි. සුතසොමො මග්ගං ගන්ත්වා නගරද්වාරෙ සාලාය ඵලකෙ විස්සමනත්ථාය නිසීදි. බ්‍රහ්මදත්තකුමාරොපි ගන්ත්වා තෙන සද්ධිං එකඵලකෙ නිසීදි.

අථ නං සුතසොමො පටිසන්ථාරං කරොන්තො සම්ම මග්ගකිලන්තො කුතො ආගච්ඡසීති පුච්ඡිත්වා බාරාණසිතොති වුත්තෙ කස්ස පුත්තොසීති බ්‍රහ්මදත්තස්සාති කො නාමොසීති. බ්‍රහ්මදත්තකුමාරො නාමාති කෙන කාරණෙන ආගතොසීති පුච්ඡි. සො සිප්පගහණායාති වත්වා ත්වම්පි මග්ගකිලන්තොති තෙනෙව නයෙන ඉතරං පුච්ඡි. සොපි සබ්බං ආචික්ඛි. තෙ උභොපි මයං ඛත්තියා එකාචරියස්සෙව සන්තිකෙ සිප්පගහණාය ගච්ඡාමාති අඤ්ඤමඤ්ඤං මිත්තභාවං කත්වා නගරං පවිසිත්වා ආචරියකුලං ගන්ත්වා ආචරියං අභිවාදෙත්වා අත්තනො ජාතිං ආචික්ඛිත්වා සිප්පගහණාය ආගතභාවං කථෙසුං. සො සාධූති සම්පටිච්ඡි. තෙ ආචරියභාගං දත්වා සිප්පං පට්ඨපෙසුං. න කෙවලඤ්ච තෙයෙව අඤ්ඤෙපි තදා ජම්බුදීපෙ එකසතමත්තා රාජපුත්තා තස්ස සන්තිකෙ සිප්පං ගණ්හන්ති. සුතසොමො තෙසං ජෙට්ඨාචරියො හුත්වා සිප්පං උපදිසන්තො න චිරස්සෙව නිප්ඵත්තිං පාපුණි. සො අඤ්ඤස්ස සන්තිකං අගන්ත්වා සහායො මෙති වත්වා බ්‍රහ්මදත්තකුමාරමෙව ගන්ත්වා තස්ස පිට්ඨිආචරියො හුත්වා සිප්පං සික්ඛාපෙසි. ඉතරෙසම්පි කමෙන සිප්පං නිට්ඨිතං. තෙ අනුයොගං දත්වා ආචරියං වන්දිත්වා සුතසොමං පරිවාරෙත්වා නික්ඛමිංසු.

අථ තෙ සුතසොමො මග්ගධුරෙ ඨත්වා උය්‍යොජෙන්තො තුම්හෙ අත්තනො අත්තනො පිතූනං සිප්පං දස්සෙත්වා රජ්ජෙසු පතිට්ඨහිස්සථ පතිට්ඨිතා පන මමොවාදං කරෙය්‍යාථාති ආහ. කිං ආචරියාති. පක්ඛදිවසෙසු උපොසථිකා හුත්වා මාඝාතකං කරෙය්‍යාථාති. තෙ සාධූති සම්පටිච්ඡිංසු. බොධිසත්තො හි අඞ්ගවිජ්ජාපාඨකත්තා අනාගතෙ බාරාණසිකුමාරං නිස්සාය මහාභයං උප්පජ්ජිස්සතීති ඤත්වා ච එවං ඔවදිත්වා උය්‍යොජෙසි. තෙ සබ්බෙපි අත්තනො අත්තනො ජනපදං ගන්ත්වා පිතූනං සිප්පං දස්සෙත්වා රජ්ජෙ පතිට්ඨාය පතිට්ඨිතභාවඤ්චෙව ඔවාදෙ වත්තනභාවඤ්ච ජානාපෙතුං පණ්ණාකාරෙන සද්ධිං පණ්ණානි පහිණිංසු. මහාසත්තො තං පවත්තිං ඤත්වා අප්පමත්තා හොන්තූති පණ්ණානි පහිණි.

තෙසු බාරාණසිරාජා මංසෙන විනා භත්තං න භුඤ්ජති උපොසථදිවසත්ථායපිස්ස මංසං ගහෙත්වා ඨපෙන්ති. අථෙක දිවසං එවං ඨපිතමංසං භත්තකාරකස්ස පමාදෙන රාජගෙහෙ කොලෙය්‍යසුනඛා ඛාදිංසු. භත්තකාරකො මංසං අදිස්වා කහාපණමුට්ඨිං ආදාය චරන්තො මංසං උප්පාදෙතුං අසක්කොන්තො සචෙ අමංසකභත්තං උපනාමෙස්සාමි ජීවිතං මෙ නත්ථි කින්නු ඛො කරිස්සාමීති චින්තෙත්වා අත්ථෙසො උපායොති විකාලෙ ආමකසුසානං ගන්ත්වා තං මුහුත්තමතස්ස පුරිසස්ස ඌරුමංසං ආහරිත්වා සුපක්කං පචිත්වා භත්තං උපනාමෙසි.

රඤ්ඤො මංසඛණ්ඩං ජිව්හග්ගෙ ඨපිතමත්තමෙව සත්තරසහරණිසහස්සානි ඵරි. සකලසරීරං ඛොභෙත්වා අට්ඨාසි. කිං කාරණා. පුබ්බාසෙවිතතාය. සො කිර අතීතානන්තරෙ අත්තභාවෙ යක්ඛො හුත්වා බහුං මනුස්සමංසං ඛාදි. තෙනස්ස තං පියං අහොසි. සො සචාහං තුණ්හීයෙව පරිභුඤ්ජිස්සාමි න මෙ අයං ඉමං මංසං කථෙස්සතීති චින්තෙත්වා සහ ඛෙළෙන භූමියං පාතෙසි. නිද්දොසං දෙව ඛාදාහීති ච වුත්තෙ මනුස්සෙ පටික්කමාපෙත්වා අහමෙතස්ස නිද්දොසභාවං ජානාමි. කිං මංසමෙතන්ති පුච්ඡි. පුරිමදිවසෙසු පරිභොගමංසමෙව දෙවාති. නනු අඤ්ඤස්මිං කාලෙ අයං රසො නත්ථීති. අජ්ජ සුපක්කං දෙවාති. නනු පුබ්බෙපි එවමෙව පචසීති. අථ නං තුණ්හීභූතං ඤත්වා සභාවං වා කථෙහි ජීවිතං වා තෙ නත්ථීති ආහ. සො අභයං යාචිත්වා යථාභූතං කථෙසි. රාජා මා සද්දමකාසි පකතියා පචන්තකං මංසං ත්වං ඛාදිත්වා මය්හං මනුස්සමංසමෙව පචාහීති ආහ. නනු දුක්කරං දෙවාති. මා භායි න දුක්කරන්ති. නිබද්ධං කුතො ලභිස්සාමීති. නනු බන්ධනාගාරෙ බහූ මනුස්සාති. සො තතො පට්ඨාය තථා අකාසි. අපරභාගෙ බන්ධනාගාරෙ මනුස්සෙසු ඛීණෙසු ඉදානි කිං කරොමීති ආහ. අන්තරාමග්ගෙ සහස්සභණ්ඩිකං ඛිපිත්වා යො තං ගණ්හාති තං චොරොති ගහෙත්වා මාරෙහීති. සො තථා කත්වා අපරභාගෙ සහස්සභණ්ඩිකං ඔලොකෙන්තම්පි අදිස්වා ඉදානි කිං

කරොමීති ආහ. සාමභෙරිවෙලාය නගරං අකුලං හොති තං එකස්මිං ඝරසන්ධිම්හි වා චතුක්කෙ වා ඨත්වා මනුස්සං පහරිත්වා මංසං ගණ්හාති. සො තතො පට්ඨාය ථූලමංසං ආදාය ගච්ඡති. තෙසු තෙසු ඨානෙසු කළෙබරානි දිස්සන්ති මම මාතා න පඤ්ඤායති පිතා න පඤ්ඤායති භාතා භගිනී න පඤ්ඤායතීති මනුස්සානං පරිදෙවනසද්දො සූයති. නාගරා භීතතසිතා හුත්වා ඉමෙ මනුස්සෙ සීහො නු ඛො ඛාදති ව්‍යග්ඝො නු ඛො යක්ඛො නු ඛොති ඔලොකෙන්තා පහාරමුඛං දිස්වා එකො මනුස්සො ඛාදතීති මඤ්ඤන්ති මහාජනො රාජඞ්ගණෙ සන්නිපතිත්වා උපක්කොසි. රාජා කිං නාමාති පුච්ඡි. දෙව ඉමස්මිං නගරෙ මනුස්සඛාදකො චොරො අත්ථි. තං ගණ්හාපෙථාති. අහං කථං ජානිස්සාමි කිං අහං නගරං රක්ඛන්තො චරාමීති. මහාජනො රාජා නගරෙන අනත්ථිකො කාලහත්ථිසෙනාපතිස්ස ආචික්ඛිස්සාමාති වත්වා තස්ස කථෙත්වා චොරං පරියෙසිතුං වට්ටතීති වදිංසු.

සො සත්තාහං ආගමෙථ පරියෙසිත්වා චොරං දස්සාමීති මහාජනං උය්‍යොජෙත්වා පුරිසෙ ආණාපෙසි තාතා නගරෙ කිර මනුස්සඛාදකො චොරො අත්ථි තුම්හෙ තෙසු තෙසු ඨානෙසු නිලීයිත්වා තං ගණ්හථාති. තෙපි සාධූති වත්වා තතො පට්ඨාය නගරං පරිගණ්හන්ති භත්තකාරකොපි එකස්මිං ඝරසන්ධිම්හි පටිච්ඡන්නො හුත්වා එකං ඉත්ථිං මාරෙත්වා ඝනමංසං ආදාය පච්ඡිං පූරෙතුං ආරභි. අථ නං තෙ පුරිසා ගහෙත්වා පොථෙත්වා පච්ඡාබාහං බන්ධිත්වා ගහිතො මනුස්සඛාදකො චොරොති මහාසද්දං කරිංසු. මහාජනො පරිවාරෙසි. අථ නං සුට්ඨු බන්ධිත්වා මංසපච්ඡිං ගීවාය බන්ධිත්වා සෙනාපතිස්ස දස්සෙසුං. සෙනාපති දිස්වා කින්නු ඛො එස ඉමං මංසං ඛාදති උදාහු අඤ්ඤෙන මංසෙන මිස්සෙත්වා වික්කිණාති උදාහු අඤ්ඤස්ස වචනෙන මාරෙතීති චින්තෙත්වා තමත්ථං පුච්ඡන්තො පඨමං ගාථමාහ.

කස්මා තුවං රසක එදිසානි
කාරෙසි කම්මානි සුදාරුණානි,
හනාසි ඉත්ථී පුරිසෙ ච මූළ්හො
මංසස්ස හෙතු ආදු ධනස්ස කාරණාති.

තත්ථ රසකාති භත්තකාරකං ආලපති. ඉතො පරං උත්තාන සම්බන්ධානි වචනපටිවචනානි පාළිවසෙනෙව වෙදිතබ්බානි.

න අත්තහෙතු න ධනස්ස කාරණා
න පුත්තදාරස්ස සහායඤාතිනං,
භත්තා ච මෙ භගවා භූමිපාලො
සො ඛාදති මංසං භදන්තෙ එදිසං.

සචෙ තුවං භත්තුරත්ථෙ පයුත්තො
කාරෙසි කම්මානි සුදාරුණානි,
පාතොව අන්තෙපුරං පාපුණිත්වා
ලපෙය්‍යාසි මෙ රාජිනො සම්මුඛෙ තං.

තථා කරිස්සාමි අහං භදන්තෙ
යමෙව ත්වං භාසසි කාළහත්ථි,
පාතො ච අන්තෙපුරං පාපුණිත්වා
වක්ඛාමි තෙ රාජිනො සම්මුඛෙ තන්ති.

තත්ථ **භගවා**ති ගාරවාධිවචනමෙතං. **සචෙ තුව**න්ති සච්චං නු ඛො භණති උදාහු මරණමුඛෙන මුසාති වීමංසන්තො එවමාහ. තත්ථ **සුදරුණානී**ති මනුස්සඝාතකම්මානි. **සම්මුඛෙ ත**න්ති සම්මුඛෙ ඨත්වා වදෙය්‍යාසීති. සො සම්පටිච්ඡන්තො ගාථමාහ.

අථ තං සෙනාපති ගාළ්හබන්ධනමෙව සයාපෙත්වා විභාතාය රත්තියා අමච්චෙහි ච නාගරෙහි ච සද්ධිං මන්තෙත්වා සබ්බෙසු එකවාදෙසු ජාතෙසු සබ්බට්ඨානෙසු ආරක්ඛං ඨපෙත්වා නගරං හත්ථගතං කත්වා රසකස්ස ගීවාය මංසපච්ඡිං බන්ධිත්වා ආදාය රාජනිවෙසනං පායාසි. සකලනගරං විරවි. රාජා හිය්‍යො භුත්තපාතරාසො සායමාසම්පි අලභිත්වා රසකො ඉදානි ආගච්ඡිස්සති ඉදානි ආගච්ඡිස්සතීති නිසින්නොව රත්තිං වීතිනාමෙත්වා අජ්ජාපි රසකො නාගච්ඡති නාගරානඤ්ච මහාසද්දො සුය්‍යති කින්නුඛො එතන්ති වාතපානෙන ඔලොකෙන්තො තං තථා ආනීයමානං දිස්වා පාකටං ඉදං කාරණං ජාතන්ති චින්තෙත්වා ධිතිං උපට්ඨපෙත්වා පල්ලඞ්කෙ නිසීදි. කාළහත්ථිපි තං උපසඞ්කමිත්වා අනුයුඤ්ජි. සොපිස්ස කථෙසි.

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

තතො රත්ත්‍යා විවසනෙ සුරියස්සුග්ගමනං පති,
කාළො රසකමාදාය රාජානං උපසඞ්කමි.

උපසඞ්කමිත්වා රාජානං ඉදං වචනමබ්‍රවි.

සච්චං කිර මහාරාජ රසකො පෙසිතො තයා,
හනාති ඉත්ථි පුරිසෙ තුවං මංසානි ඛාදසි.

එවමෙවං තථා කාළ රසකො පෙසිතො මයා,
මම අත්ථං කරොන්තස්ස කිමෙතං පරිභාසසීති.

තත්ථ **කාළො**ති කාළහත්ථි. **එවමෙත**න්ති තෙජවන්තෙන සෙනාපතිනා අනුයුත්තො මුසා වත්තුං අසක්කොන්තො එවමාහ. තත්ථ **තථා**ති ඉදං පුරිමස්සෙව වෙවචනං. **මම අත්ථ**න්ති මම වඩ්ඪිං. **කරොන්තස්සා**ති කරොන්තං. **කිමෙත**න්ති කස්මා එතං පරිභාසසි අහො දුක්කරං කරොසි ත්වං නාම අඤ්ඤං චොරං අග්ගහෙත්වා මම පෙසනකාරකං ගණ්හාසීති තස්ස භයං ජනෙන්තො කථෙසි.

තං සුත්වා සෙනාපති අයං සකෙනෙව මුඛෙන පටිජානාති අහො සාහසිකො එත්තකං නාම කාලං මනුස්සා එතෙන ඛාදිතා වාරෙස්සාමි නන්ති චින්තෙත්වා ආහ මහාරාජ මා එවං කරි මා මනුස්සමංසං ඛාදීති. කාළහත්ථි කිං කථෙසි. නාහං ඉතො විරමිතුං සක්කොමීති. සචෙ හ වීර

මිස්සසි අත්තානඤ්ච රට්ඨඤ්ච නාසෙස්සසීති. එවං නස්සන්තෙපි අහං විරමිතුං න සක්කොමීති. තතො සෙනාපති තස්ස සඤ්ඤාපනාය වත්ථුං ආහරිත්වා දස්සෙසි:

අතීතස්මිං හි මහාසමුද්දෙ ඡ මහාමච්ඡා අහෙසුං. තෙසු ආනන්දො තිමින්දො අජ්ඣාරොහොති ඉමෙ තයො ජනා පඤ්චයොජනසතිකා තිමි තිමිඞ්ගලො තිමිරපිඞ්ගලොති ඉමෙ සහස්සයොජනිකා තෙ සබ්බෙපි පාසාණසෙවාලභක්ඛා අහෙසුං. තෙසු ආනන්දො සමුද්දස්ස එකපස්සෙ වසති බහූ මච්ඡා දස්සනාය උපසඞ්කමන්ති එකදිවසං සබ්බසං ද්විපදචතුප්පාදානං රාජා පඤ්ඤායති අම්හාකං නත්ථි මයමෙතං රාජානං කරිස්සාමාති චින්තෙත්වා සබ්බෙ එකච්ඡන්දා හුත්වා ආනන්දං රාජානං කරිංසු. මච්ඡා තතො පට්ඨාය තස්ස සායම්පාතං උපට්ඨානං ගච්ඡන්ති. අථෙකදිවසං ආනන්දො එකස්මිං පබ්බතෙ පාසාණසෙවාලං ඛාදන්තො අජානිත්වා සෙවාලොති සඤ්ඤාය එකං මච්ඡං ඛාදි. තස්ස තං මංසං ඣාදෙසි. සො කිං නු ඛො ඉදං අතිවිය මධුරන්ති නීහරිත්වා ඔලොකෙන්තො මච්ඡඛණ්ඩං දිස්වා එත්තකං කාලං අජානිත්වා න ඛාදිතන්ති චින්තෙත්වා සායම්පි පාතොපි මච්ඡානං උපට්ඨානං කත්වා ගමනකාලෙ එකංද්වෙ මච්ඡෙ ඛාදිස්සාමි පාකටං කත්වා ඛාදියමානෙසු හි එකොපි මං න උපසඞ්කමිස්සති සබ්බෙ පලායිස්සන්තීති පටිච්ඡන්නො හුත්වා පච්ඡා ඔසක්කිතොසක්කිතං පහරිත්වා ඛාදි. මච්ඡා පරික්ඛයං ගච්ඡන්තා චින්තයිංසු කුතො නු ඛො ඤාතීනං භයං උප්පජ්ජිස්සතීති. අථෙකො පණ්ඩිතමච්ඡො මය්හං ආනන්දස්ස කිරියා න රුච්චති ගණ්හිස්සාමි නන්ති මච්ඡෙසු උපට්ඨානං ගතෙසු ආනන්දස්ස කණ්ණපත්තෙන පටිච්ඡන්නො අට්ඨාසි. ආනන්දො මච්ඡෙ උය්‍යොජෙත්වා පච්ඡතො ගච්ඡන්තෙ ඛාදි. සො මච්ඡො තං දිස්වා ඉතරෙසං ආරොචෙසි. තෙ සබ්බෙපි භීතා පලායිංසු. ආනන්දො තතො පට්ඨාය මච්ඡරසලොභෙන අඤ්ඤං ගොචරං න ගණ්හාති සො ජිඝච්ඡාය කිලන්තො කහං නු ඛො ගතාති තෙ මච්ඡෙ පරියෙසන්තො එකං පබ්බතං දිස්වා මම භයෙන ඉමං පබ්බතං නිස්සාය වසන්ති මඤ්ඤෙ පබ්බතං පරික්ඛිපිත්වා උපධාරෙස්සාමීති නඞ්ගුට්ඨෙන සීසෙන ච උභො පස්සානි පරික්ඛිපිත්වා ගණ්හි සචෙ ඉධ වසිස්සන්ති පලායිස්සන්තීති. පබ්බතං පරික්ඛිපන්තො අත්තනො නඞ්ගුට්ඨං දිස්වා අයං මච්ඡො මං වඤ්චෙත්වා පබ්බතං නිස්සාය වසතීති කුද්ධො පණ්ණාසයොජනමත්තං නඞ්ගුට්ඨං ගණ්හි අඤ්ඤමච්ඡසඤ්ඤාය ගහෙත්වා මුරුමුරායන්තො ඛාදි. දුක්ඛා වෙදනා උප්පජ්ජි. ලොහිතගන්ධෙන මච්ඡා සන්නිපතිත්වා ලුඤ්චිත්වා ඛාදන්තා යාවසීසං අගමිංසු. සො මහාසරීරතාය නිවත්තිතුං අසක්කොන්තො තත්ථෙව ජීවිතක්ඛයං පාපුණි. පබ්බතාකාරො අට්ඨිරාසි අහොසි. ආකාසචාරිනො තාපසපරිබ්බාජකා මනුස්සානං කථයිංසු. සකලජම්බුදීපෙ මනුස්සා ජානිංසු. තං වත්ථුං ආහරිත්වා දස්සෙන්තො කාලහත්ථි ආහ.

ආනන්දො සබ්බමච්ඡානං ඛාදිත්වා රසගිද්ධිමා,
පරික්ඛීණාය පරිසාය අත්තානං ඛාදියා මතො.

එවං පමත්තො රසගාරවෙ රත්තො
බාලො යදි ආයතිං නාවබුජ්ඣති,
විධම්ම පුත්තෙ චජි ඤාතකෙ ච
පරිවත්තිය අත්තානමෙව ඛාදති.

ඉදන්තෙ සුත්වාන විගෙතු ඡන්දො
මා භක්ඛසී රාජ මනුස්සමංසං,
මා ත්වං ඉමං කෙවලං වාරිජොව
ද්විපදාධිප සුඤ්ඤමකාසි රට්ඨන්ති.

තත්ථ **සබ්බමච්ඡානන්ති** සබ්බෙසං මච්ඡානං ජෙට්ඨකො. **ඛාදිත්වාති** සො අත්තනො පරිසං ඛාදි. **ඛාදියාති** පච්ඡා අත්තානං ඛාදිත්වා මතො. **ආයතින්ති** යදි අනාගතෙ උප්පජ්ජනකදුක්ඛං න ජානාති. **විධම්මාති** විධමිත්වා නාසෙත්වා. **පුත්තෙති** පුත්තධීතරො. **චජි ඤාතකෙචාති** සෙස ඤාතකෙ චජි විධම්ම පුත්තෙ චජිත්වා ඤාතකෙචාති අත්ථො. **පරිවත්තියාති** අඤ්ඤං අලභන්තො නිවත්තිත්වා අත්තානමෙව ඛාදති. **විගෙතූති** විගච්ඡතු. **කෙවලන්ති** සකලරට්ඨං. **වාරිජොවාති** ආනන්දමච්ඡො විය.

තං සුත්වා රාජා කාළහත්ථි න ත්වමෙව උපමං ජානාසි අහම්පි ජානාමීති මනුස්සමංසගිද්ධතාය පොරාණකවත්ථුං ආහරිත්වා දස්සෙන්තො ආහ.

සුජාතො නාම නාමෙන තස්ස ඔරසඅත්‍රජො,
ජම්බුපෙසිං අලද්ධාන මතො සො තස්ස සඞ්ඛයෙ.

එවමෙව අහං කාළ භුත්වා භක්ඛං රසුත්තමං,
අලද්ධා මානුසං මංසං මඤ්ඤෙ හෙස්සාමි ජීවිතන්ති.

තත්ථ **තස්සාති** තස්ස සුජාතස්ස.

අතීතෙ කිර බාරාණසියං සුජාතො නාම කුටුම්බිකො ලොණම්බිලසෙවනත්ථාය හිමවන්තා ආගතානි පඤ්ච ඉසිසතානි අත්තනො උය්‍යානෙ වසාපෙත්වා උපට්ඨහි. ඝරෙ නිච්චපඤ්ඤත්තාව භික්ඛා අහොසි. තෙ පන තාපසා කදාචි කදාචි ජනපදෙපි භික්ඛාය චරන්ති කදාචි මහාජම්බුපෙසිපි ආහරිත්වා ඛාදන්ති. තෙසං ජම්බුපෙසිං ආහරිත්වා ඛාදනකාලෙ සුජාතො චින්තෙසි අජ්ජ භදන්තානං තයො චත්තාරො දිවසා අනාගච්ඡන්තානං කහං නු ඛො ගතාති. සො පුත්තකං අඞ්ගුලියා ගාහාපෙත්වා තෙසං භත්තකිච්චකාලෙ තත්ථ අගමාසි. තස්මිං සමයෙ මහල්ලකානං මුඛවික්ඛාලනඋදකං දත්වා සබ්බනවකො ජම්බුපෙසිං ඛාදති. සුජාතො තාපසෙ වන්දිත්වා නිසින්නො කිං භන්තෙ ඛාදථාති පුච්ඡි. මහාජම්බුපෙසිං ආවුසොති. තං සුත්වා කුමාරො පිපාසං උප්පාදෙසි. අථස්ස ගණජෙට්ඨකො ථොකං දාපෙසි. සො තං ඛාදිත්වා වරරසෙ බජ්ඣිත්වා පෙසිං මෙ දෙථ පෙසිං මෙ දෙථාති පුනප්පුන යාචි.

කුටුම්බිකො ධම්මං සුණන්තො පුත්ත මා චිරං ගෙහං ගන්ත්වා ඛාදිස්සසීති නං වඤ්චෙත්වා ඉමං නිස්සාය භදන්තා උක්කණ්ඨිස්සන්ති තං සමස්සාසෙන්තො තං ඉසිගණං අනාපුච්ඡිත්වාව ගෙහං ගතො, ගතකාලතො පට්ඨායෙව වස්ස පුත්තො පෙසිං මෙ දෙථාති පරිදෙවි. ඉසයොපි චිරං වුත්ථම්හාති වත්වා හිමවන්තමෙව ගතා. ආරාමෙ ඉසයො අපස්සන්තා තස්ස අම්බජම්බුපනසමොචාදීනං පෙසියො සක්ඛරාචුණ්ණසංයුත්තා අදංසු. තා තස්ස ජිව්හග්ගෙ ඨපිතමත්තා හලාහලවිසසදිසා හොන්ති. සො සත්තාහං නිරාහාරො හුත්වා ජීවිතක්ඛයං පාපුණි.

රාජා ඉදං කාරණං ආහරිත්වා දස්සෙන්තො එවමාහ. **තස්ස සඛයෙති** තස්සා ජම්බුපෙසියා ඛයෙ අඤ්ඤං ආහාරං අනාහරිත්වා මතො. **භක්ඛ**න්ති ඛාදනීයං. **රසුත්තම**න්ති උත්තමං රසං. **ජහිස්සාමීති** ජහිස්සාමි. **ඛිස්සාමීති**පි පාඨො.

තතො කාලහත්ථි අයං රාජා අතිවිය රසගිද්ධො අපරම්පිස්ස උදාහරණං ආහරිස්සාමීති චින්තෙත්වා මහාරාජ විරමාහීති ආහ. න සක්කොමීති. සචෙ න විරමිස්සසි ඤාතිමණ්ඩලතොචෙව රජ්ජසිරිතො ච පරිහායිස්සසි.– අතීතස්මිම්පි හි ඉධෙව බාරාණසියං පඤ්චසීලරක්ඛකං සොත්ථියකුලං අහොසි. තස්ස කුලස්ස එකො පුත්තකො අහොසි මාතාපිතූනං පියො මනාපො පණ්ඩිතො බ්‍යත්තො තිණ්ණං වෙදානං පාරගූ. සො සමවයෙහි තරුණෙහි සද්ධිං ගණබන්ධනෙන විචරි. සෙසගණබන්ධා මච්ඡමංසාදීනි ඛාදන්තා සුරං පිවන්ති. මාණවො මංසාදීනි න ඛාදති සුරම්පි න පිවති. තෙ මන්තයිංසු අයං සුරාය අපිවන්තො අම්හාකං මූලං න දෙති. උපායෙන තං සුරං පායෙස්සාමාති. තෙ සන්නිපතිත්වා සම්ම ඡණං කීළිස්සාමාති ආහංසු. තුම්හෙ සුරං පිවථ අහං න පිවාමි. තුම්හෙව ගච්ඡථාති. සම්ම තව පානත්ථාය ඛීරං ගණ්හාපෙස්සාමාති. සො සාධූති සම්පටිච්ඡි. ධුත්තා උය්‍යානං ගන්ත්වා පදුමිනිපණ්ණෙසු තිඛිණං සුරං බන්ධාපෙත්වා ඨපයිංසු අථ නෙසං පානකාලෙ මාණවස්ස ඛීරං උපනයිංසු. එකො ධුත්තො පොක්ඛරමධුං භො ආහරාති ආහරාපෙත්වා පදුමිනිපත්තපුටං හෙට්ඨා ඡිද්දංකත්වා මුඛෙ ඨපෙත්වා ආකඩ්ඪි. එවං ඉතරෙපි ආහරාපෙත්වා පිවිංසු මාණවො කිමෙතන්ති පුච්ඡි. පොක්ඛරමධු නාමාති. අහම්පි ථොකං ලභිස්සාමීති. දෙථ භොති තස්සාපි දාපයිංසු. සො පොක්ඛරමධුසඤ්ඤාය සුරං පිවි. අථස්ස අඞ්ගාරෙ පක්කමංසං අදංසු. තම්පි ඛාදි. එවමස්ස පුනප්පුනං පිවන්තස්ස මත්තකාලෙ න එතං පොක්ඛරමධු, සුරා එසාති වදිංසු. සො එත්තකං කාලං එවං මධුරරසං න ජානිං. ආහරථ භො සුරන්ති ආහ. ආහරිත්වා පුනපි අදංසු. පිපාසා මහතී අහොසි. අථස්ස පුන යාචන්තස්ස ඛීණාති වදිංසු. සො හන්ද තං ආහරාපෙථාති අඞ්ගුලිමුද්දිකං අදාසි. තතො සකලදිවසං තෙහි සද්ධිං පිවිත්වා මත්තො රත්තක්ඛො කම්පන්තො විප්පලපන්තො ගෙහං ගන්ත්වා නිපජ්ජි. අථස්ස පිතා සුරාය පීතභාවං ඤත්වා විගතෙ මදෙ තාත

අයුත්තකං තෙ තාත සොත්ථියකුලෙ ජාතෙන සුරං පිවන්තෙන මා පුන එවමකාසීති ආහ. තාත කො මය්හං දොසොති. සුරාය පීතභාවොති. තාත කිං කථෙසි. මයා එවරූපං මධුරරසං එත්තකං කාලං අලද්ධපුබ්බන්ති. බ්‍රාහ්මණො පුනප්පුන යාචි. සොපි න සක්කා විරමිතුන්ති ආහ. අථ බ්‍රාහ්මණො එවං සන්තෙ අම්හාකං කුලවංසොච උච්ඡිජ්ජිස්සති ධනඤ්ච නස්සිස්සතීති චින්තෙත්වා:

මාණව අභිරූපොසි කුලෙ ජාතොසි සොත්ථියෙ,
න ත්වං අරහසි තාත අභක්ඛං භක්ඛයෙතවෙති.

ගාථමාහ.

තත්ථ **අභක්ඛං භක්ඛයෙතවෙති** අභක්ඛිතබ්බයුත්තකං භක්ඛිතුං.

එවඤ්ච පන වත්වා තාත විරම සචෙ න විරමසි අහං වා ඉතො ගෙහා නික්ඛමිස්සාමි. තව වා රට්ඨා පබ්බාජනියකම්මං කරිස්සාමීති ආහ. මාණවො එවං සන්තෙපි අහං සුරං ජහිතුං න සක්කොමීති වත්වා ගාථාද්වයමාහ.

රසානං අඤ්ඤතරං එතං යස්මා මං ත්වං නිවාරයෙ,
සොහං තත්ථ ගමිස්සාමි යත්ථ ලච්ඡාමි එදිසං.

සොචාහං නිපතිස්සාමි න තෙ වච්ඡාමි සන්තිකෙ,
යස්ස මෙ දස්සනෙන ත්වං නාභිනන්දසි බ්‍රාහ්මණාති.

රසානන්ති ලොණම්බිලතිත්තකටුකඛාරිකමධුරකසාවානං සත්තන්නං අඤ්ඤතරං උත්තමරසභූතං එතං මජ්ජං නාම. **සොචාහන්ති** සො අහං එව. **නිපතිස්සාමීති** නික්ඛමිස්සාමි.

එවඤ්ච පන වත්වා නාහං සුරාපානා විරමිස්සාමි යං තෙ රුච්චති තං කරොහීති ආහ. අථ බ්‍රාහ්මණො තයි අම්හෙ පරිච්චජන්තෙ මංමපි තං පරිච්චජිස්සාමාති වත්වා:

අද්ධා අඤ්ඤෙපි දායාදෙ පුත්තෙ ලච්ඡාම මාණව,
ත්වඤ්ච ජම්ම විනස්සස්සු යත්ථ පත්තං න තං සුණෙති

ගාථමාහ.

තත්ථ **යත්ථ පත්තන්ති** යත්ථ ගතං තං අහුත්වා නාම වුත්තීති න සුණාම තත්ථ ගච්ඡාති අත්ථො.

අථ නං විනිච්ඡයං නෙත්වා අපුත්තභාවං කත්වා නීහරාපෙසි. සො අපරභාගෙ නිප්පච්චයො කපණො ජිණ්ණපිලොතිකං නිවාසෙත්වා කපාලහත්ථො පිණ්ඩාය චරන්තො අඤ්ඤතරං කුඩ්ඩං නිස්සාය කාලමකාසීති.

ඉදං කාරණං ආහරිත්වා භාතිකො රඤ්ඤො දස්සෙත්වා මහාරාජ සචෙ ත්වං අම්හාකං වචනං න කරිස්සසි පබ්බාජනියකම්මං තෙ කරිස්සන්තීති වත්වා ගාථමාහ.

එවමෙව තුවං රාජ දිපදින්ද සුණොහි මෙ,
පබ්බාජෙස්සන්ති තං රට්ඨා සොණ්ඩමාණවකං යථාති.

එවං කාලහත්ථිනා උපමාය ආහතායපි රාජා තතො විරමිතුං අසක්කොන්තො අපරම්පි උදාහරණං දස්සෙතුං ආහ.

සුජාතො නාම නාමෙන භාවිතත්තාන සාවකො,
අච්ඡරං කාමයන්තොව න සො භුඤ්ජි න සො පිවි.

කුසග්ගෙන උදකමාදාය සමුද්දෙ උදකං මිනෙ,
එවං මානුසකා කාමා දිබ්බකාමාන සන්තිකෙ.

එවමෙව අහං කාළ හුත්වා භක්ඛං රසුත්තමං,
අලද්ධා මානුසං මංසං මඤ්ඤෙ හෙස්සාමි ජීවිතන්ති.

වත්ථු හෙට්ඨා වුත්තනයමෙව.

තත්ථ **භාවිතත්තානාන්ති** භාවිතත්තානං තෙසං පඤ්චන්නං ඉසිසතානං. **අච්ඡරං කාමයන්තොති** සො කිර ඉසීනං මහාජම්බුපෙසිං ඛාදනකාලෙ අනාගමණං විදිත්වා කෙන නුඛො කාරණෙන න ආගච්ඡන්ති සචෙ කත්ථචි ගතා ජානිස්සාමි නොචෙ අථ තෙසං සන්තිකෙ ධම්මං සුණිස්සාමීති උය්‍යානං ගන්ත්වා ගණජෙට්ඨකස්ස සන්තිකා ධම්මං සුණන්තො සුරියෙ අත්ථං ගතෙ උය්‍යොජියමානොපි අජ්ජ ඉධෙව වසිස්සාමීති වත්වා ඉසිගණං වන්දිත්වා පණ්ණසාලං පවිසිත්වා නිපජ්ජි. රත්තිභාගෙ සක්කො දෙවරාජා දෙවසඞ්ඝපරිවුතො සද්ධිං අත්තනො පරිචාරිකාහි ඉසිගණං වන්දිතුං ආගතො. සකලාරාමො එකොභාසො අහොසි. සුජාතො කින්නුඛො එතන්ති උට්ඨාය පණ්ණසාලච්ඡිද්දෙන ඔලොකෙන්තො සක්කං ඉසිගණං වන්දිතුං ආගතං දෙවච්ඡරාපරිවුතං දිස්වා අච්ඡරානං සහදස්සනෙනෙව රාගරත්තො අහොසි. සක්කො නිසීදිත්වා ධම්මකථං සුත්වා සකට්ඨානමෙව ගතො. කුටුම්බිකො පුනදිවසෙ ඉසිගණං වන්දිත්වා පුච්ඡි භන්තෙ කො නාමෙස රත්තිභාගෙ තුම්හාකං වන්දනත්ථාය ආගතොති. සක්කො ආවුසොති. තං පරිවාරෙත්වා නිසින්නා කතමාති දෙවච්ඡරා නාමෙතාති. සො ඉසිගණං වන්දිත්වා ගෙහං ගන්ත්වා ගතකාලතො පට්ඨාය අච්ඡරං මෙ දෙථ අච්ඡරං මෙ දෙථාති විලපි. ඤාතකා පරිවාරෙත්වා භූතාවිට්ඨො නු ඛොති අච්ඡරං පහරිංසු. සො නාහං එතං අච්ඡරං කථෙමි දෙවච්ඡරං කථෙමීති වත්වා අයං අච්ඡරාති අලඞ්කරිත්වා ආනීතං භරියම්පි ගණිකම්පි ඔලොකෙත්වා නායං අච්ඡරා යක්ඛිණී එසාති දෙවච්ඡරං මෙ දෙථාති විප්පලපන්තො නිරාහාරො ජීවිතක්ඛයං පාපුණි. තෙන වුත්තං **අච්ඡරං කාමයන්තොව න සො භුඤ්ජි න සො පිවීති. සමුද්දෙ උදකං මිනෙති** සම්ම කාලහත්ථි යො කුසග්ගෙන උදකං ගහෙත්වා එත්තකං සියා සමුද්දෙ උදකන්ති තෙන සද්ධිං උපමාය මිනෙය්‍ය සො කෙවලං මිනෙය්‍යෙව කුසග්ගෙ උදකං පන අතිවිය පරිත්තමෙව යථා තං එවං මානුසකා කාමා දිබ්බකාමානං

සන්තිකෙ, තස්මා සො සුජාතො අසුද්දං ඉත්ථිං න ඔලොකෙසි. අච්ඡරමෙව පත්ථෙන්තො මතො. **එවමෙවා**ති යථා සො දිබ්බකාමං අලභන්තො ජීවිතං ජහි එවං අහම්පි උත්තමරසං මනුස්සමංසං අලභන්තො ජීවිතං ජහිස්සාමීති වදති.

තං සුත්වා කාලහත්ථී අයං රාජා අතිවිය රසගිද්ධො සඤ්ඤාපෙස්සාමි නන්ති සජාතිමංසං ඛාදිත්වා ආකාසචරා සුවණ්ණහංසාපි නට්ඨාති දස්සෙතුං ගාථාද්වයමාහ.

යථාපි තෙ ධතරට්ඨා හංසා වෙහාසයං ගමා,
අවුත්තිපරිභොගෙන සබ්බෙ අබ්භත්ථං ගතා.

එවමෙව තුවං රාජ දිපදින්ද සුණොහි මෙ,
අභක්ඛං රාජ භක්ඛෙසි තස්මා පබ්බාජයන්ති තන්ති.

තත්ථ **අවුත්තිපරිභොගෙනා**ති අත්තනො අනාජීවභූතෙන පරිභොගෙන. **අබ්භත්ථ**න්ති සබ්බෙ මරණමෙව පත්තා.

අතීතෙ කිර චිත්තකූටෙ සුවණ්ණගුහාය නවුතිහංසසහස්සානි වසන්ති තෙ වස්සිකෙ චත්තාරො මාසෙ න නික්ඛමන්ති සචෙ නික්ඛමෙය්‍යුං උදකපුණ්ණෙහි පක්ඛෙහි ආහිණ්ඩිතුං අසක්කොන්තා සමුද්දෙයෙව පතෙය්‍යුං තස්මා න නික්ඛමන්ති. උපකට්ඨෙ පන වස්සකාලෙ ජාතස්සරතො සයංජාතසාලිං ආහරිත්වා ගුහං පූරෙත්වා සාලිං ඛාදන්තා වසන්ති. තෙසං පන ගුහං පවිට්ඨකාලෙ ගුහාද්වාරෙ එකො රථචක්කප්පමාණො උණ්ණනාභිමක්කටකො එකෙකස්මිං මාසෙ එකෙකං ජාලං විනාති. තස්ස එකෙකං සුත්තං ගොරජ්ජුප්පමාණං හංසා තං ජාලං ඡින්දිස්සන්තීති එකස්ස තරුණහංසස්ස ද්වෙ කොට්ඨාසෙ දෙන්ති.. සො විගතෙ දෙවෙ පුරතො හුත්වා ජාලං ඡින්දති තෙනෙව මග්ගෙන සෙසා ගච්ඡන්ති. අථෙකස්මිං කාලෙ පඤ්ච මාසෙ වස්සාරත්තො අහොසි. හංසා ඛීණගොචරා කින්නු ඛො කාතබ්බන්ති මන්තෙත්වා ජීවන්තා අණ්ඩානි ලභිස්සාමාති පඨමං අණ්ඩානි ඛාදිංසු තතො පොතකෙ තතො ජිණ්ණහංසෙ පඤ්චමාසච්චයෙන වස්සං අපගතං මක්කටකො පඤ්ච ජාලානි විනි. හංසා සජාතිකානං මංසං ඛාදිත්වා අප්පත්ථාමා ජාතා දිගුණකොට්ඨාසලාභී තරුණහංසො ජාලං පහරිත්වා චත්තාරි ඡින්දි පඤ්චමං ඡින්දිතුං නාසක්ඛි තත්ථෙව ලග්ගි. අථස්ස සීසං ඡින්දිත්වා මක්කටකො ලොහිතං පිවි. අඤ්ඤොපි අඤ්ඤොපි ආගන්ත්වා ජාලං පහරි. සොපි තත්ථෙව ලග්ගොති එවං සබ්බෙසං මක්කටකො ලොහිතං පිවි. තදා ධතරට්ඨකුලං උච්ඡින්නන්ති වදන්ති. තෙන වුත්තං **සබ්බෙ අබ්භත්ථං ගතාති** **එවමෙව**න්ති යථා තෙ හංසා අභක්ඛං සජාතිමංසං ඛාදිංසු තථා ත්වම්පි ඛාදසි සකලනගරං භයප්පත්තං විරම මහාරාජාති. **තස්මා පබ්බාජයන්ති ත**න්ති යස්මා අභක්ඛං සජාතිමංසං භක්ඛෙසි තස්මා නගරවාසිනො තං රට්ඨා පබ්බාජෙන්තීති.

රාජා අපරම්පි උපමං වත්තුකාමො අහොසි. නාගරා පන උට්ඨාය සාමි සෙනාපති කිං කරෙසි, කිං මනුස්සමංසඛාදකචොරං ගහෙත්වා චරසි සචෙ න විරමති රට්ඨතො නං පබ්බාජෙහීති නාස්ස කථෙතුං අදංසු. රාජා බහුජනං කථං සුත්වා භීතො පුන වත්තුං නාසක්ඛි. පුනපි නං සෙනාපති කිං මහාරාජ විරමිතුං සක්ඛිස්සසීති වත්වා න සක්කොමීති වුත්තෙ සබ්බං ඔරොධඤ්ච පුත්තධීතරෙ ච සබ්බාලඞ්කාරපතිමණ්ඩිතං පස්සෙ ඨපෙත්වා මහාරාජ ඉමං ඤාතිමණ්ඩලඤ්චෙව අමච්චගණඤ්ච රජ්ජසිරිඤ්ච ඔලොකෙහි මා නස්සි විරම මනුස්සමංසතොති ආහ. රාජා න මය්හං එතං මනුස්සමංසතො පියතරන්ති වත්වා තෙන හි මහාරාජ ඉමම්හා නගරා ච රට්ඨා ච නික්ඛමථාති වුත්තෙ කාලහත්ථි න මෙ රජ්ජෙනත්ථො නික්ඛමාමි එකං පන ඛග්ගඤ්ච රසකඤ්ච දෙහීති ආහ. අථස්ස ඛග්ගඤ්ච මනුස්සමංසපචනභාජනඤ්ච පච්ඡිං උක්ඛිපාපෙත්වා රසකඤ්ච දත්වා පබ්බාජනියකම්මං කාරිංසු.

සො රසකං ආදාය නගරා නික්ඛමිත්වා අරඤ්ඤං පවිසිත්වා එකස්මිං නිග්‍රොධමූලෙ වසනට්ඨානං කත්වා තත්ථ වසන්තො අටවිමග්ගෙ ඨත්වා මනුස්සෙ මාරෙත්වා ආහරිත්වා රසකස්ස දෙති සො පිස්ස මංසං පචිත්වා උපනාමෙති. එවං උභොපි ජීවන්ති. අහමරෙ චොරෙ පොරිසාදොති වත්වා තස්මිං පක්ඛන්තෙ කොචි සකභාවෙන සණ්ඨාතුං න සක්කොන්ති සබ්බෙ භූමියං පතන්ති තෙසු යං ඉච්ඡති තං උද්ධපාදං අධොසිරං කත්වා ආහරිත්වා රසකස්ස දෙති. සො එකදිවසං අරඤ්ඤෙ කඤ්චි මනුස්සං අලභිත්වා ආගතො රසකෙන කිං දෙවාති වුත්තෙ උද්ධනෙ උක්ඛලිං ආරොපෙහීති ආහ. මංසං කහං දෙවාති. ලභිස්සාමහං මංසන්ති. සො නත්ථිදානි මෙ ජීවිතන්ති කම්පමානො උද්ධනෙ අග්ගිං කත්වා උක්ඛලිං ආරොපෙසි. අථ නං පොරිසාදො අසිනා පහරිත්වා මාරෙත්වා මංසං පචිත්වා ඛාදි. තතො පට්ඨාය එකකො ජාතො සයමෙව පචිත්වා ඛාදි. පොරිසාදො මග්ගං හනතීති සකලජම්බුදීපෙ පාකටං අහොසි.

තදා එකො සම්පන්නවිභවො බ්‍රාහ්මණො පඤ්චහි සකටසතෙහි වොහාරං කරොන්තො පුබ්බන්තතො අපරන්තං සඤ්චරති. සො චින්තෙසි පොරිසාදො නාම කිර චොරො මග්ගෙ මනුස්සෙ මාරෙති ධනං දත්වා අටවිං අතික්කමිස්සාමීති. සො අටවිමුඛවාසීනං මනුස්සානං මං අටවිං අතික්කාමෙථාති සහස්සං දත්වා තෙහි සද්ධිං මග්ගං පටිපජ්ජි. ගච්ඡන්තො ච සබ්බසත්ථං පුරතො කත්වා නහාතානුලිත්තො සබ්බාලඞ්කාරපතිමණ්ඩිතො සෙතගොණයුත්තෙන සුඛයානකෙන නිසින්නො තෙහි අතිවාහිකපුරිසෙහි පරිවුතො සබ්බපච්ඡතො අගමාසි.

පොරිසාදො රුක්ඛං ආරුය්හ පුරිසෙ උපධාරෙන්තො සෙස මනුස්සෙසු කිං ඉමෙසු ඛාදිතබ්බං අත්ථීති විගතච්ඡන්දො හුත්වා දිට්ඨකාලතො පට්ඨාය තං ඛාදිතුකාමතාය උපගලිතඛෙළො අහොසි. සො තස්මිං අත්තනො සන්තිකං ආගතෙ අහමරෙ චොරෙ පොරිසාදොති නාමං සාවෙත්වා ඛග්ගං පරිවත්තෙන්තො වාළුකාය

අක්ඛීනි පූරෙන්තො විය පක්ඛන්දි. එකොපි ධිතිං උපට්ඨාපෙතුං සමත්ථො නාම නාහොසි. සබ්බෙ උරෙන භූමියං නිපජ්ජිංසු. සො සුඛයානකෙ නිසින්නං බ්‍රාහ්මණං පාදෙ ගහෙත්වා පිට්ඨියං අධොසීසකං ඔලම්බෙත්වා සීසං ගොප්ඵකෙහි පහරන්තො උක්ඛිපිත්වා පායාසි. පුරිසා උට්ඨාය හො තිස්ස ඵුස්ස මයං බ්‍රාහ්මණස්ස හත්ථතො සහස්සං ගණ්හිම්හ. කොනාම අම්හාකං පූරිසකාරො සක්කොන්තො වා අසක්කොන්තො වා ථොකං අනුබන්ධාමාති අනුබන්ධිංසු. පොරිසාදොපි නිවත්තිත්වා ඔලොකෙන්තො කඤ්චි අදිස්වා සණිකං පායාසි. තස්මිං ඛණෙ එකො සූරපුරිසො වෙගෙන තං පාපුණි. සො තං දිස්වා එකං වතිං ලඞ්ඝෙන්තො ඛදිරඛාණුං අක්කමි ඛාණු පිට්ඨිපාදෙන නික්ඛමි. සො ලොහිතෙන ගලන්තෙන ලඞ්ඝමානො යාති.

අථ තං සො පුරිසො දිස්වා හො මයා එස විද්ධො කෙවලං තුම්හෙ පච්ඡතො එථ ගණ්හිස්සාමි නන්ති ආහ. තෙ දුබ්බලභාවං ඤත්වා තං අනුබන්ධිංසු. සො තෙහි අනුබද්ධභාවං ඤත්වා බ්‍රාහ්මණං විස්සජ්ජෙත්වා අත්තානං සොත්ථිමකාසි. අතිවාහිකා බ්‍රාහ්මණස්ස ලද්ධකාලතො පට්ඨාය කිං අම්හාකං චොරෙනාති තතො නිවත්තිංසු. පොරිසාදොපි අත්තනො නිග්‍රොධමූලං ගන්ත්වා පාරොහන්තරං පවිසිත්වා නිපන්නො අය්‍යො රුක්ඛදෙවතෙ සචෙ මෙ සත්තාහබ්භන්තරෙයෙව වණං ඵාසුකං කාතුං සක්ඛිස්සසි සකලජම්බුදීපෙ එකසතඛත්තියානං ගලලොහිතෙන තෙ ඛන්ධං ධොවිත්වා අන්තෙහි පරික්ඛිපිත්වා පඤ්චමධුරමංසෙන බලිකම්මං කරිස්සාමීති ආයාචනං අකාසි. තස්ස පන අන්නපානං අලභන්තස්ස සරීරං සුක්ඛි අන්තො සත්තාහෙයෙව වණො ඵාසුකො අහොසි දෙවතානුභාවෙන තස්ස ඵාසුකභාවං සල්ලක්ඛෙසි. සො කතිපාහං මනුස්සමංසං ඛාදිත්වා බලං ගහෙත්වා චින්තෙසි බහූපකාරා මෙ දෙවතා ආයාචනා මුච්චිස්සාමීති සො ඛග්ගං අදාය රුක්ඛමූලතො නික්ඛමිත්වා රාජානො ආනෙස්සාමීති පායාසි.

අථ තං පුරිමභවෙ යක්ඛකාලෙ එකතො මනුස්සමංසඛාදකො සහායකො යක්ඛො අනුවිචරන්තො තං දිස්වා අයං මම අතීතභවෙ සහායොති ඤත්වා සම්ම මං සඤ්ජානාසීති පුච්ඡි. නජානාමීති. අථස්ස පුරිමභවෙ කතකාරණං කථෙසි. සො සඤ්ජානිත්වා පටිසන්ථාරමකාසි. කුහිං නිබ්බත්තොසීති පුට්ඨො නිබ්බත්තට්ඨානඤ්ච රට්ඨතො පබ්බාජිතකාරණඤ්ච ඉදානි වසනට්ඨානඤ්ච ඛාණුවිද්ධකාරණඤ්ච දෙවතාය ආයාචනමොචනත්ථං ගමනකාරණඤ්ච ආරොචෙත්වා තයාපි මම තං කිච්චං නිත්ථරිතබ්බං උභොපි ගච්ඡාම සම්මාති ආහ. සම්ම න ගච්ඡාමහං එකං පන මෙ කම්මං අත්ථි. අහං ඛො පන අනග්ඝං පදලක්ඛණං නාම මන්තං ජානාමි සො බලඤ්ච ජවඤ්ච තෙජුස්සදන්තඤ්ච කාරෙති තං මන්තං ගණ්හාහීති ආහ. සො සාධූති සම්පටිච්ඡි. යක්ඛො පිස්ස තං දත්වා පක්කාමි. පොරිසාදො මන්තං උග්ගහෙත්වා තතො පට්ඨාය වාතජවො අතිසූරො අහොසි.

සො සත්තාහබ්භන්තරෙයෙව එකසතරාජානො උය්‍යානාදීනි ගච්ඡන්තෙ දිස්වා වාතවෙගෙන පක්ඛන්දිත්වා නාමං සාවෙත්වා වග්ගන්තො නදන්තො භයප්පත්තෙ කත්වා පාදෙ ගහෙත්වා අධොසිරෙ කත්වා පණ්හියා සීසං පහරන්තො වාතවෙගෙන නෙත්වා හත්ථතලෙසු ඡිද්දානි කත්වා රජ්ජුයා නිග්‍රොධරුක්ඛෙ ඔලම්බෙසි අග්ගපාදඞ්ගුලීහි භූමිං ඵුසමානාහි වාතෙ පහරන්තෙ මිලාතකරණ්ඩකදාමානි විය පරිවත්තන්තා ඔලම්බිංසු. සුතසොමං පන පිට්ඨි ආචරියො මෙති ච ජම්බුදීපො මා තුච්ඡො අහොසීතිපි නානෙසි.

සො බලිකම්මං කරිස්සාමීති අග්ගිං කත්වා සූලං තච්ඡෙන්තො නිසීදි. රුක්ඛදෙවතා තං කිරියං දිස්වා මය්හං කිරෙස බලිකම්මං කරොති වණ්ණෙ පිස්ස මයා ඵාසුකං කතං නත්ථි ඉදානි මහාවිනාසං කරිස්සති කින්නු ඛො කත්තබ්බන්ති චින්තෙත්වා අහං එතං වාරෙතුං න සක්ඛිස්සාමීති චාතුම්මහාරාජිකානං සන්තිකං ගන්ත්වා කථෙත්වා නිවාරෙථ නන්ති ආහ. තෙහි න මයං සක්ඛිස්සාමාති වුත්තෙ සක්කං උපසඞ්කමිත්වා තමත්ථං කථෙත්වා නිවාරෙථ නන්ති ආහ. සොපි නාහං සක්කොමි නිවාරෙතුං සමත්ථං පන ආචික්ඛිස්සාමීති වත්වා කො නාමාති වුත්තෙ සදෙවකෙ ලොකෙ අඤ්ඤො නත්ථි කුරුරට්ඨෙ ඉන්දපත්තනගරෙ කොරබ්‍යරාජපුත්තො සුතසොමො නාම තං නිබ්බිසෙවනං කත්වා දමෙස්සති රජූනඤ්ච ජීවිතං දස්සති තඤ්ච මනුස්සමංසා ඔරමාපෙස්සති සකලජම්බුදීපෙ අමතං අභිසිඤ්චිස්සති සචෙ පි රජූනං ජීවිතං දාතුකාමො සුතසොමං ආනෙත්වා බලිකම්මං කාතුං වදෙහීති.

සො සාධූති ඛිප්පං ආගන්ත්වා පබ්බජිතවෙසෙන තස්ස අවිදූරෙ පායාසි. සො පදසද්දෙන රාජා නු ඛො කොචි පලාතොති ඔලොකෙන්තො තං දිස්වා පබ්බජිතා නාම ඛත්තියාව ඉමං ගහෙත්වා එකසතං පූරෙත්වා බලිකම්මං කරිස්සාමීති උට්ඨාය අසිහත්ථො අනුබන්ධි. තියොජනං අනුබන්ධිත්වාපි පාපුණිතුං නාසක්ඛි ගත්තෙ සෙදා මුච්චිංසු. සො චින්තෙසි අහං පුබ්බෙ හත්ථිම්පි අස්සම්පි ධාවන්තං අනුබන්ධිත්වා ගණ්හාමි අජ්ජිමං පබ්බජිතං සකාය ගතියා ගච්ඡන්තං සබ්බත්ථාමෙන ධාවන්තොපි ගණ්හිතුං න සක්කොමි. කින්නු ඛො කාරණන්ති. තතො පබ්බජිතා නාම වචනකාරකා හොන්ති තිට්ඨාති නං වත්වා ඨිතං ගණ්හිස්සාමීති චින්තෙත්වා තිට්ඨ සමණාති ආහ. අහං තාව ඨිතො ත්වං පන ඨාතුං වායමාති ආහ. අථ නං භො පබ්බජිතා නාම ජීවිතහෙතුපි අලිකං න භණන්ති ත්වං පන මුසා කථෙසීති වත්වා ගාථමාහ.

තිට්ඨාහීති මයා වුත්තො සො ත්වං ගච්ඡසි පම්මුඛො,
අට්ඨිතො ත්වං ඨිතොම්හීති ලපසි බ්‍රහ්මචාරිනි,
ඉදං තෙ සමණ අයුත්තං
අසිඤ්ච මෙ මඤ්ඤසි කඞ්කපත්තන්ති.

තත්ථ පම්මුඛොති පරම්මුඛො.

තතො දෙවතා ගාථාද්වයමාහ.

ඨිතොහමස්මි සද්ධම්මෙසු රාජ
න නාමගොත්තං පරිවත්තයාමි,
චොරඤ්ච ලොකෙ අට්ඨිතං වදන්ති
ආපායිකං නෙරයිකං ඉතො චුතං.

සචෙපි සද්දහසී රාජ සුතං ගණ්හාහි ඛත්තිය,
තෙන යඤ්ඤං යජිත්වාන එවං සග්ගං ගමිස්සසීති.

තත්ථ **සද්ධම්මෙසූති** සතෙසු කුසලකම්මපථෙසු. **නාමගොත්තන්ති** යථා ත්වං පුබ්බෙ බ්‍රහ්මදත්තො හුත්වා තං නාමං ජහිත්වා පොරිසාදො හුත්වා ඉදානි කම්මාසපාදො ජාතො ඛත්තියකුලෙ ජාතො අභක්ඛං භක්ඛෙසි නාහං තථා නාමගොත්තං පරිවත්තයාමි. **චොරඤ්චාති** අකුසලකම්මපථෙසු ඨිතං චොරං අට්ඨිතං නාම වදන්ති. **ඉතො චුතන්ති** ඉතො චුතං හුත්වා අපායෙ නිරයෙ නිබ්බත්තමානං සොහි නිරයෙ පතනතො පතිට්ඨං න ලභති නාම. **සුතන්ති** භො පොරිසාද මුසාවාදි තයා මය්හං සකලජම්බුදීපෙ රාජානො ආනෙත්වා බලිකම්මං කරිස්සාමීති පටිස්සුතං. ඉදානි යෙ වා තෙ වා දුබ්බලරාජානො ආනෙසි. ජම්බුදීපතලෙ ජෙට්ඨකං සුතසොමරාජානං සචෙ ත්වං නානෙස්සසි එවං තෙන මුසා නාම හොති තස්මා සුතසොමං ගණ්හාහීති.

එවං වත්වා දෙවතා පබ්බජිතවෙසං අන්තරධාපෙත්වා සකෙන වණ්ණෙන ආකාසෙ සුරියො විය ජලමානා අට්ඨාසි. සො තස්සා කථං සුත්වා උද්ධං ඔලොකෙත්වා කාසි ත්වන්ති ආහ. ඉමස්මිං රුක්ඛෙ නිබ්බත්තදෙවතාති. සො දිට්ඨා මෙ අත්තනො දෙවතාති තුස්සිත්වා සාමි දෙවරාජ මා සුතසොමස්ස කාරණා චින්තයි අත්තනො රුක්ඛං පවිසාති ආහ. දෙවතා තස්ස පස්සන්තස්සෙව රුක්ඛං පාවිසි. තස්මිං ඛණෙ සුරියො අත්ථමිතො චන්දො උග්ගතො. පොරිසාදො වෙදවෙදඞ්ගකුසලො නක්ඛත්තචාරං ජානාති සො නභං ඔලොකෙත්වා ස්වෙ පුස්සනක්ඛත්තං භවිස්සති සුතසොමො නහායිතුං උය්‍යානං ගමිස්සති තත්ථ ගණ්හිස්සාමි ආරක්ඛා පන මහා භවිස්සති සමන්තා තියොජනං සකලජම්බුදීපවාසිනො රක්ඛන්තා චරිස්සන්ති අසංවිහිතෙ ආරක්ඛෙ පඨමයාමෙයෙව මිගාචිරුය්‍යානං ගන්ත්වා මඞ්ගලපොක්ඛරණිං ඔතරිත්වා ඨස්සාමීති චින්තෙත්වා ගන්ත්වා පොක්ඛරණිං ඔරුය්හ පදුමිනිපත්තෙන සීසං පටිච්ඡාදෙත්වා අට්ඨාසි. තස්ස තෙජෙන මච්ඡකච්ඡපාදයො ඔසක්කිත්වා උදකපරියන්තෙ වග්ගවග්ගා හුත්වා චරිංසු. කුතො පනස්සායං තෙජොති පුබ්බයොගතො. සොහි කස්සපදසබලස්ස කාලෙ ඛීරසලාකභත්තං උපට්ඨාපෙසි. තෙන මහාථාමො අහොසි. අග්ගිසාලං කාරෙත්වා භික්ඛුසඞ්ඝං සීතවිනොදනත්ථං අග්ගිඤ්ච දාරුච්ඡෙදනවාසි ඵරසුඤ්ච අදාසි. තෙන තෙජවා අහොසි. එවං තස්මිං අනෙන උය්‍යානං ගතෙයෙව බලවපච්චූසෙ සමන්තා තියොජනෙ ආරක්ඛං ගණ්හිංසු.

රාජාපි පාතොව භුත්තපාතරාසො අලඞ්කතහත්ථික්ඛන්ධගතො චතුරඞ්ගිනියා සෙනාය නගරා නික්ඛමි. තස්මිං ඛණෙ තක්කසිලතො නන්දො නාම බ්‍රාහ්මණො චතස්සො සතාරහගාථා ආදාය වීසං යොජනසතං මග්ගං අතික්කම්ම තං නගරං පත්වා ද්වාරගාමෙ වසිත්වා සුරියෙ උග්ගතෙ නගරං පවිසන්තො රාජානං පාචීනද්වාරෙන නික්ඛමන්තං දිස්වා හත්ථං උස්සාපෙත්වා ජයාපෙසි. රාජා දිසාචක්ඛුකො හුත්වා ගච්ඡන්තො උන්නතප්පදෙසෙ ඨිතස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස පසාරිතහත්ථං දිස්වා හත්ථිනා තං උපසඞ්කමිත්වා එවමාහ.

කස්මිං නු රට්ඨෙ තව ජාතභූමි
අථ කෙන අත්ථෙන ඉධානුපත්තො,
අක්ඛාහි මෙ බ්‍රාහ්මණ එතමත්ථං
කිමිච්ඡසි දෙමි තයජ්ජ පත්ථිතන්ති.

අථ නං සො ආහ.

ගාථා චතස්සො ධරණීමහිස්සර
සුගම්භිරත්ථා වරසාගරූපමා,
තවෙව අත්ථාය ඉධාගතොස්මි
සුණොහි ගාථා පරමත්ථසංහිතාති.

වත්වා ච පන මහාරාජ ඉමා කස්සපදසබලෙන දෙසිතා චතස්සො සතාරහා ගාථා තුම්හෙ සුතවිත්තකාති සුත්වා තුම්හාකං දෙසෙතුං ආගතොම්හීති ආහ.

රාජා තුට්ඨමානසො හුත්වා ආචරිය සුට්ඨු තෙ කතං මයා පන නිවත්තිතුං න සක්කා අජ්ජ ඵුස්සයොගෙන සීසං නහායිතුං දිවසො ආගන්ත්වා සොස්සාමි ත්වං මා උක්කණ්ඨීති වත්වා ගච්ඡථ බ්‍රාහ්මණස්ස අසුකෙ ගෙහෙ සයනං පඤ්ඤාපෙත්වා සාසච්ඡාදනං සංවිදහථාති අමච්චෙ ආණාපෙත්වා උය්‍යානං පාවිසි. තං අට්ඨාරසහත්ථෙන පාකාරෙන පරික්ඛිත්තං අහොසි. තං අඤ්ඤමඤ්ඤං ඝංසන්තා හත්ථී පරික්ඛිපිංසු. තතො අස්සා තතො රථා තතො ධනුග්ගහාදයො පත්තීති ඛුභිතමහාසමුද්දො විය උන්නාදිතබලකායො අහොසි. රාජා ඔළාරිකානි ආභරණානි මුඤ්චිත්වා මස්සුකම්මං කාරෙත්වා උබ්බට්ටිතසරීරො පොක්ඛරණියා රාජවිභවෙන නහාත්වා පච්චුත්තරිත්වා උදකගහණසාටකෙ නිවාසෙත්වා අට්ඨාසි.

අථස්ස ගන්ධමාලාලඞ්කාරෙ උපහරිංසු. පොරිසාදො චින්තෙසි රාජා අලඞ්කතකාලෙ භාරිකො භවිස්සති සල්ලහුකකාලෙ යෙව තං ගණ්හිස්සාමීති. සො නදන්තො වග්ගන්තො විජ්ජුං විය මත්ථකුපරි ඛග්ගං පරිවත්තෙන්තො අහං භරෙ පොරිසාදොති නාමං සාවෙත්වා අඞ්ගුලිං නලාටෙ ඨපෙත්වා උදකා නික්ඛමි. තස්ස සද්දං සුත්වා ච හත්ථාරොහා හත්ථීහි අස්සාරොහා අස්සෙහි රථිකා රථෙහි

ගස්සිංසු. බලකායො ගහිතගහිතානි ආවුධානි ඡඩ්ඩෙත්වා උරෙන නිපජ්ජි. පොරිසාදො සුතසොමං උක්ඛිපිත්වා ගණ්හි. සෙසරාජානො පාදෙ ගහෙත්වා අධොසීසං කත්වා පණ්හියා සීසං පහරන්තො ගච්ඡති. බොධිසත්තං පන උපගන්ත්වා ඔනතො උක්ඛිපිත්වා ඛන්ධෙ නිසීදාපෙසි. සො වාරෙන ගමණං පපඤ්චොති සම්මුඛට්ඨානෙනෙව අට්ඨාරසහත්ථං පාකාරං ලඞ්ඝිත්වා පුරතො ගලිතමදමත්තවරවාරණකුම්භෙ අක්කමිත්වා පබ්බතකූටානි පාතෙන්තො විය වාතජවානි අස්සරතනානි පිට්ඨෙ අක්කමන්තො පාතෙත්වා රථවරෙ රථසීසෙ අක්කමිත්වා භමරිකං භමන්තො විය නීලඵලකානි නිග්‍රොධපත්තානි මද්දන්තො විය එකවෙගෙනෙව යොජනමත්තං ගන්ත්වා අත්ථි නු ඛො කොචි සුතසොමස්සත්ථාය පච්ඡතො ආගච්ඡන්තොති අවලොකෙත්වා කඤ්චි අදිස්වා සණිකං ගච්ඡන්තො සුතසොමස්ස කෙසෙහි උදබින්දූනි අත්තනො උපරි පතන්තානි දිස්වා මරණස්ස අභායන්තො නාම නත්ථි සුතසොමොපි මරණභයෙන රොදති මඤ්ඤෙති චින්තෙත්වා ආහ.

න වෙ රුදන්ති මතිමන්තො සපඤ්ඤා
බහුස්සුතා යෙ බහුට්ඨානචින්තිනො,
දීපං හි එතං පරමං නරානං
යං පණ්ඩිතා සොකනුදා භවන්ති.

අත්තානං ඤාතී උද පුත්තදාරං
ධඤ්ඤං ධනං රජතං ජාතරූපං,
කිමොනු ත්වං සුතසොමානුතප්පෙ
කොරබ්‍යසෙට්ඨ වචනං සුණොම තෙති.

තත්ථ **යං පණ්ඩිතාති** යං තුම්හාදිසා පණ්ඩිතා අඤ්ඤෙසම්පි සොකනුදා භවන්ති එවං සොකවිනොදනං අඤ්ඤෙසම්පි දීපං සමුද්දෙ භින්නනාවානං දීපො විය පතිට්ඨා හොති. තස්මා තුම්හාදිසා මතිමන්තො න රුදන්තීති අත්ථො. **කිමොනු ත්වන්ති** සම්ම සුතසොම තුම්හාදිසෙ මරණභයෙන රොදන්තෙ අඤ්ඤෙ අන්ධබාලා කිං කරිස්සන්ති අපිච තං පුච්ඡාමි ඉමෙසු පුත්තාදීසු **කිමොනු ත්වං සුතසොමානුතප්පෙති** කිමෙව අනුසොචසි, කිං චින්තෙසීති අත්ථො.

සුතසොමො ආහ.

නෙවාහමත්තානමනුත්ථුනාමි
න පුත්තදාරං න ධනං න රට්ඨං,
සතඤ්ච ධම්මො චරිතො පුරාණො
තං සඞ්ගරං බ්‍රාහ්මණස්සානුතප්පෙ.

කතො මයා සඞ්ගරො බ්‍රාහ්මණෙන
රට්ඨෙ සකෙ ඉස්සරියෙ ඨිතෙන,
තං සඞ්ගරං බ්‍රාහ්මණස්සප්පදාය
සච්චානුරක්ඛී පුනරාවජිස්සන්ති.

තත්ථ අනුත්ථුනාමීති අහං නෙව රුදාමි ඉමෙසම්පි පුත්තාදීනං අත්ථාය න අනුත්ථුනාමි න සොචාමි. අපිච ඛො සතං පණ්ඩිතානං චරිතො පුරාණධම්මො අත්ථි. සඞ්ගරං කත්වා සච්චං නාමෙතං සඞ්ගරං බ්‍රාහ්මණස්ස අහං අනුසොචාමීති අත්ථො. **සච්චානුරක්ඛීති** සච්චං අනුරක්ඛන්තො.

සො බ්‍රාහ්මණො තක්කසිලතො කස්සපදසබලෙන දෙසිතා චතස්සො ගාථායො ආදාය ආගතො තස්සාහං ආගන්තුකවත්තං කාරෙත්වා නහාත්වා ආගන්ත්වා සුණිස්සාමි යාව මමාගමනා ආගමෙහීති සඞ්ගරං කත්වා ආගතො ත්වං තා ගාථා සොතුං අදත්වාව මං ගණ්හි සචෙ මං විස්සජ්ජෙසි තං ධම්මං සුත්වා සච්චානුරක්ඛී පුනරාවජිස්සන්ති වදති.

අථ පොරිසාදො ආහ.

නෙවාහමෙතං අභිසද්දහාමි
සුඛී නරො මච්චුමුඛා පමුත්තො,
අමිත්තහත්ථං පුනරාවජෙය්‍ය
කොරව්‍යසෙට්ඨ න හි මං උපෙසි.
මුත්තො තුවං පොරිසාදස්ස හත්ථා
ගන්ත්වා සකං මන්දිරං කාමකාමි,
මධුරං පියං ජීවිතං ලද්ධ රාජ
කුතො තුවං එහිසි මෙ සකාසන්ති.

තත්ථ **සුඛීති** සුඛප්පත්තො හුත්වා. **මච්චුමුඛා පමුත්තොති** මාදිසස්ස චොරස්ස හත්ථතො මුත්තත්තාය මරණමුඛා පමුත්තො නාම හුත්වා. **න හි මං උපෙසීති** නහිමං උපගමිස්සසි. **මන්දිරන්ති** රාජධානිං ගෙහං වා. **කාමකාමීති** ආලපනමෙතං. කාමං කාමයමානාති අත්ථො. **කුතොති** කෙන නාම කාරණෙන.

තං සුත්වා මහාසත්තො සීහො විය අසම්භීතො ආහ.

මතං වරෙය්‍ය පරිසුද්ධසීලො
න ජීවිතං ගරහිතො පාපධම්මො,
න හි තං නරං තායතෙ දුග්ගතීහි
යස්සාපි හෙතු අලිකං භණෙය්‍ය.
සචෙපි වාතො ගිරිමාවහෙය්‍ය
චන්දො ච සූරියො ච ඡමාපතෙය්‍යුං,
සබ්බාව නජ්ජො පටිසොතං වජෙය්‍යුං
නත්වෙවහං රාජ මුසා භණෙය්‍යන්ති.

තත්ථ **මතං වරෙය්‍යාති** මරණං ඉච්ඡෙය්‍ය ඉච්ඡතු පත්ථෙතූති අත්ථො. **න හි ජීවිතන්ති** පාපධම්මො පන ගරහිතො ජීවිතං න වරෙය්‍ය මා ඉච්ඡතු ජීවිතං හි තස්ස අනායතිභද්දකත්තාව දුජ්ජීවිතං නාම. **යස්සාති** යස්ස අත්තාදිනො අත්ථාය දුස්සීලො **අලිකං භණෙය්‍ය** එතං අත්තාදිවත්ථුං තං පුරිසං දුග්ගතීහි න තායතෙ න රක්ඛති. **ගිරිමාව**

හෙය්‍යාති සම්ම පොරිසාද මයා සද්ධිං එකාචරියකුලෙ සික්ඛිතො එවරූපො සහායකො හුත්වා අයං ජීවිතහෙතු මුසා න කථෙතීති කිං පන න සද්දහසි. සචෙහි පුරත්ථිමාදිභෙදෙ වාතො උට්ඨාය මහන්තං පබ්බතං තුලපිචුං විය ආකාසෙ ආවහෙය්‍ය තං සද්ධාතබ්බං අහඤ්ච මුසා න භණෙය්‍යන්ති ඉදං පන නත්ෙව සද්ධාතබ්බං*.

එවං වුත්තෙපි සො න සද්දහියෙව. අථ බොධිසත්තො අයං මය්හං න සද්දහති සපථෙනපි නං සද්දහාපෙස්සාමීති චින්තෙත්වා සම්ම පොරිසාද ඛන්ධතො තාව මං ඔතාරෙහි. සපථම්පි කත්වා තං සද්දහාපෙස්සාමීති වුත්තෙ තෙන ඔතාරෙත්වා භූමියං ඨපිතො සපථං කරොන්තො ආහ.

අසිඤ්ච සත්තිඤ්ච පරාමසාමි
සපථම්පි තෙ සම්ම අහං කරොමි,
තයා පමුත්තො අනණො භවිත්වා
සච්චානුරක්ඛී පුනරාවජිස්සන්ති.

තස්සත්ථො–සචෙ ඉච්ඡසි එවරූපෙහි ආවුධෙහි සුසංවිහිතා රක්ඛා ඛත්තියකුලෙ නිබ්බත්ති නාම මාහොතූති අසිං වා සත්තිං වා පරාමසාමි. අඤ්ඤං වා යං ඉච්ඡසි තං සපථම්පි තෙ සම්ම අහං කරොමි. යථා අහං තයා මුත්තො ගන්ත්වා බ්‍රාහ්මණස්ස අනණො හුත්වා සච්ච මනුරක්ඛන්තො පුනාගමිස්සන්ති.

තතො පොරිසාදො අයං සුතසොමො ඛත්තියෙහි අකත්තබ්බං සපථං කරොති. කිං මෙ ඉමිනා එස එතුවා මාවා අහම්පි ඛත්තියරාජා මමෙව බාහුලොහිතං ගහෙත්වා දෙවතාය බලිකම්මං කරිස්සාමි අයං අති විය කිලමතීති චින්තෙත්වා ආහ.

යො තෙ කතො සඞ්ගරො බ්‍රාහ්මණෙන
රට්ඨෙ සකෙ ඉස්සරියෙ ඨිතෙන,
තං සඞ්ගරං බ්‍රාහ්මණස්සප්පදාය
සච්චානුරක්ඛී පුනරාවජස්සූති.

ගාථමාහ.

තත්‍ථ පුනරාවජස්සූති පුන ආගච්ඡෙය්‍යාසි.

අථ නං මහාසත්තො සම්ම මා චින්තයි චතස්සො සතාරගගාථා සුත්වා ධම්මකථිකස්ස පූජං කත්වා පාතොව ආගමිස්සාමීති වත්වා ගාථමාහ.

යො මෙ කතො සඞ්ගරො බ්‍රාහ්මණෙන
රට්ඨෙ සකෙ ඉස්සරියෙ ඨිතෙන,
තං සඞ්ගරං බ්‍රාහ්මණස්සප්පදාය
සච්චානුරක්ඛී පුනරාවජිස්සන්ති.

අථ නං පොරිසාදො මහාරාජ ත්වං ඛත්තියෙහි අකත්තබ්බං සපථං කරිත්‍ථ තං අනුස්සරෙය්‍යාථාති වත්වා සම්ම පොරිසාද ත්වං මං දහර කාලතො පට්ඨාය ජානාසි. හසන්තෙනපි මෙ මුසා න කථිතපුබ්බං සොහං

---

* සාමපොත්‍ථකෙ ඉමස්මිං ඨානෙ මහතී විසදිසතා දිස්සන්ති.

ඉදානි රජ්ජෙ ඨිතො ධම්මාධම්මං ජානන්තො කිං මුසා කථෙස්සාමි සද්දහ මය්හං අහං තෙ බලිකම්මං පාපුණිස්සාමීති සද්දහාපිතො තෙනහි ගච්ඡ මහාරාජ තුම්හෙසු අනාගතෙසු බලිකම්මං න භවිස්සති දෙවතාපි තුම්හෙහි විනා න සම්පටිච්ඡන්ති මා මෙ බලිකම්මස්ස අන්තරායං කරිත්ථාති මහාසත්තං උය්‍යොජෙසි.

සො රාහුමුඛා පමුත්තචන්දො විය නාගබලො ථාමසම්පන්නො ඛිප්පමෙව නගරං පාපුණි. සෙනාපිස්ස සුතසොමරාජා පණ්ඩිතො මධුරධම්මකථිකො එකං ද්වෙ කථා කථෙතුං ලභන්තො පොරිසාදං දමෙත්වා සීහමුඛා මුත්තමත්තවාරණො විය ආගමිස්සතීති ච රාජානං පොරිසාදස්ස දත්වා ආගතොති නො ගරහිස්සන්තීති ච චින්තෙත්වා බහිනගරෙයෙව තිට්ඨන්තා තං දූරතොව ආගච්ඡන්තං දිස්වා පච්චුග්ගන්ත්වා වන්දිත්වා කිඤ්චිත්ථ මහාරාජ පොරිසාදෙන න කිලමිත්ථාති පටිසන්ථාරං කත්වා පොරිසාදෙන මය්හං මාතාපිතූහිපි දුක්කරතරං කතං තථා රූපො නාම චණ්ඩො සාහසිකො මම ධම්මකථං සුත්වා මං විස්සජ්ජෙසීති වුත්තෙන රාජානං අලඞ්කරිත්වා හත්ථික්ඛන්ධං ආරොපෙත්වා පරිවාරෙත්වා නගරං පවිසිංසු. තං දිස්වා සබ්බෙ නාගරා තුස්සිංසු. සොපි ධම්මසොණ්ඩතාය මාතාපිතරො අදිස්වාව පච්ඡාපි තෙ පස්සිස්සාමීති රාජනිවෙසනං පවිසිත්වා රාජාසනෙ නිසජ්ජ බ්‍රාහ්මණං පක්කොසාපෙත්වා මස්සුකම්මාතිස්ස ආණාපෙත්වා තං කප්පිතකෙසමස්සුං නහාතානුලිත්තං වත්ථාලඞ්කාරපතිමණ්ඩිතං කත්වා ආනෙත්වා දස්සිතකාලෙ සයං පච්ඡා නහාත්වා තස්ස අත්තනො භොජනං දාපෙත්වා තස්මිං භුත්තෙ සයං භුඤ්ජිත්වා තං මහාරහෙ පල්ලඞ්කෙ නිසීදාපෙත්වා ධම්මගරුකතාය ගන්ධමාලාදීහි පූජං කත්වා සයං නීචාසනෙ නිසීදිත්වා තුම්හෙහි මය්හං ආභතා සතාරහා ගාථා සුණොමි ආචරියාති යාචි.

තමත්ථං දීපෙන්තො සත්ථා ආහ.

මුත්තො ච සො පොරිසාදස්ස හත්ථා
ගන්ත්වාන තං බ්‍රාහ්මණං එතදවොච,
සුණොමි ගාථායො සතාරහායො
යා මෙ සුතා අස්සු හිතාය බ්‍රහ්මෙති.

තත්ථ එතදවොචාති එතං අවොච.

බ්‍රාහ්මණො බොධිසත්තෙන යාචිතකාලෙ ගන්ධෙහි හත්ථෙ උබ්බට්ටෙත්වා පසිබ්බකා මනොරමං පොත්ථකං නීහරිත්වා උභොහි හත්ථෙහි ගහෙත්වා තෙනහි මහාරාජ කස්සපදසබලෙන දෙසිතා රාගමදාදිනිම්මදනා ආලයසමුග්ඝාතවට්ටූපච්ඡෙදතණ්හක්ඛයත්ථා විරාගනිරොධ අමතමහානිබ්බානසම්පාපිකා චතස්සො සතාරහා ගාථා සුණාහීති වත්වා පොත්ථකං ඔලොකෙන්තො ආහ.

සකිදෙව සුතසොම සබ්භි හොති සමාගමො,
සා නං සඞ්ගති පාලෙති නාසබ්භි බහු සඞ්ගමො.
සබ්භිරෙව සමාසෙථ සබ්භි කුබ්බෙථ සන්ථවං,
සතං සද්ධම්මමඤ්ඤාය සෙය්‍යො හොති න පාපියො.

ජීරන්ති වෙ රාජරථා සුචිත්තා
අථො සරීරම්පි ජරං උපෙති,
සතඤ්ච ධම්මො න ජරං උපෙති
සන්තො හවෙ සබ්භි පවෙදයන්ති.

නභඤ්ච දූරෙ පඨවී ච දූරෙ
පාරං සමුද්දස්ස තදාහු දූරෙ,
තතො හවෙ දූරතරං වදන්ති
සතඤ්ච ධම්මං අසතඤ්ච රාජාති.

තත්ථ **සකිදෙවාති** එකවාරමෙව. **සබ්භීති** සප්පුරිසෙහි. **සා නන්ති** සා සබ්භි සහ සඞ්ගති සමාගමො එකවාරං පවත්තාපි තං පුග්ගලං **පාලෙති** රක්ඛති. **නාසබ්භීති** අසප්පුරිසෙහි පන **බහු** සුචිරම්පි කතො **සඞ්ගමො** එකට්ඨානෙ නිවාසො න පාලෙති න ඨාවරො හොතීති අත්ථො. **සමාසෙථාති** සද්ධිං නිසීදෙය්‍ය සබ්බෙපි ඉරියාපථෙ පණ්ඩිතෙහෙව සද්ධිං පවත්තෙය්‍යාති අත්ථො. **සන්ථවන්ති** මිත්තසන්ථවං. **සතං සද්ධම්මන්ති** පණ්ඩිතානං බුද්ධාදීනං සත්තතිංසබොධිපක්ඛියධම්මසඞ්ඛාතං සද්ධම්මං. **සෙය්‍යො හොති** එතං ධම්මං ඤත්වා වඩ්ඪියෙව හොති හානි නාම නත්ථීති අත්ථො. **රාජරථාති** රාජූනං ආරොහනියරථා. **සුචිත්තාති** සුපරිකම්මකතා. **සබ්භිපවෙදයන්තීති** බුද්ධාදයො සන්තො සබ්භීති සද්ධිං ගතං සොභනං උත්තමං නිබ්බානං පවෙදෙන්ති. සො නිබ්බානසඞ්ඛාතො සන්තධම්මො ජරං න උපෙති න ජීරති. **නභන්ති** ආකාසො. **දූරෙති** පඨවී හි සප්පතිට්ඨා සගහණා ආකාසො නිරාලම්බො අප්පතිට්ඨො ඉති උභො එතෙ එකාබද්ධාපි විසංයොගට්ඨෙන අනුපලිත්තට්ඨෙන ච දූරෙ නාම හොන්ති. **පාරන්ති** ඔරිමතීරතො පරතීරං. **තදාහූති** තං ආහු.

ඉති බ්‍රාහ්මණො චතස්සො සතාරහා ගාථා කස්සපදසබලෙන දෙසිතනියාමෙන දෙසෙත්වා තුණ්හී අහොසි. තං සුත්වා මහාසත්තො සඵලමෙව ආගමනන්ති තුට්ඨචිත්තො ඉමා ගාථා නෙව සාවකභාසිතා න ඉසිභාසිතා න කවිකතා සබ්බඤ්ඤුනාව භාසිතා කිං නු ඛො අග්ඝන්තීති චින්තෙන්තො ඉමාසං සකලම්පි චක්කවාළං යාව බ්‍රහ්මලොකා සත්තරතනපුණ්ණං කත්වා දදමානො නෙව අනුච්ඡවිකං කාතුං සක්කොති අහං ඛො පනස්ස තියොජනසතෙ කුරුරට්ඨෙ සත්තයොජනිකෙ ඉන්දපත්තනගරෙ රජ්ජං දාතුං පහොමි අත්ථි නු ඛො අස්ස රජ්ජං කාරෙතුං භාග්‍යන්ති අඞ්ගවිජ්ජානුභාවෙන ඔලොකෙන්තො නාද්දස. තතො සෙනාපතිට්ඨානාදීනං චින්තෙත්වා එකගාමභොජනම්පි තස්ස භාග්‍යං අදිස්වා ධනලාභස්ස ඔලොකෙන්තො කොටිධනතො පට්ඨාය ඔලොකෙත්වා චතුන්නං කහාපණසහස්සානං භාග්‍යං දිස්වා එත්තකෙන තං පූජෙස්සාමීති චතස්සො සහස්සත්ථවිකා දාපෙත්වා ආචරිය තුම්හෙ අඤ්ඤෙසං ඛත්තියානං ඉමා ගාථා දෙසෙත්වා කිං ලභිත්ථාති පුච්ඡි. එකෙකාය සතං සතං මහාරාජ තෙනෙව තා සතාරහා නාම ජාතාති ආහ.

අථ නං මහාසත්තො ආචරිය ත්වං අත්තනා ගහෙත්වා විචරණ ගණ්ඨස්ස අග්ඝං න ජානාසි. ඉතො පට්ඨාය තා සහස්සාරහා නාම හොන්තූති වත්වා ගාථමාහ.

සහස්සියො ඉමා ගාථා න ඉමා ගාථා සතාරහා,
චත්තාරි ත්වං සහස්සානි ඛිප්පං ගණ්හාහි බ්‍රාහ්මණාති.

අථස්ස එතං සුඛඝාතකං දත්වා බ්‍රාහ්මණං සොත්ථිනා ගෙහං පවෙසෙථාති පුරිසෙ ආණාපෙත්වා තං උය්‍යොජෙසි. තස්මිං ඛණෙ සුතසොමෙන රඤ්ඤා සතාරහා ගාථා සහස්සාරහා කත්වා පූජිතා සාධු සාධූති මහාසාධුකාරසද්දො අහොසි. තස්ස මාතා පිතරො තං සද්දං සුත්වා කිං සද්දො නාමෙසොති පුච්ඡිත්වා යථාභූතං සුත්වා ධනලොලතාය මහාසත්තස්ස කුජ්ඣිංසු. සොපි බ්‍රාහ්මණං උය්‍යොජෙත්වා තෙසං සන්තිකං ගන්ත්වා වන්දිත්වා අට්ඨාසි. අථස්ස පිතා තාත එවරූපස්ස සාහසික චොරස්ස හත්ථතො මුත්තොසීති පටිසන්ථාරමත්තම්පි අකත්වා අත්තනො ධනලොලතාය සච්චං කිර තාත තයා චතස්සො ගාථා සුත්වා චත්තාරි සහස්සානි දින්නානීති පුච්ඡිත්වා සච්චන්ති වුත්තෙ-

ආසීතියා නාවුතියා ච ගාථා
සතාරහා වාපි භවෙය්‍යු ගාථා,
පච්චත්තමෙව සුතසොම ජානහි
සහස්සියො නාම කුධත්ථි ගාථාති.

ආහ.

තත්ථ පච්චත්තමෙවාති අත්තනා ජානාහි. කුධත්ථීති කුහිං අත්ථි.

අථ නං මහාසත්තො නාහං තාත ධනෙන වඩ්ඪිං ඉච්ඡාමි සුතෙන ඉච්ඡාමීති සඤ්ඤාපෙන්තො ආහ.

ඉච්ඡාමි වොහං සුතවුද්ධිමත්තනො
සන්තොච මං සප්පුරිසා භජෙය්‍යුං,
අහං සවන්තීහි මහොදධීව
නහි තාත තප්පාමි සුභාසිතෙන.

අග්ගි යථා තිණකට්ඨං ඩහන්තො
න තප්පතී සාගරො වා නදීහි,
එවම්පි තෙ පණ්ඩිතා රාජසෙට්ඨ
සුත්වා න තප්පන්ති සුභාසිතෙන.

සකස්ස දාසස්ස යදා සුණොමි
ගාථා අහං අත්ථවතී ජනින්ද,
තමෙව සක්කච්ච නිසාමයාමි
නහි තාත ධම්මෙසු මමත්ථි තිත්තීති.

තත්ථ වොති නිපාතමත්තං. සන්තොති එතෙව මං භජෙය්‍යුන්ති ඉච්ඡාමි. සවන්තීහීති නදීහි. සකස්සාති තිට්ඨතු නන්දබ්‍රාහ්මණො යදා අහං අත්තනො දාසස්සාපි සුණොමි.

එවඤ්ච පන වත්වා මා මං තාත ධනහෙතු පරිභාසි අහං ධම්මං සුත්වා ආගමිස්සාමීති සපථං කත්වා ආගතො ඉදානාහං පොරිසාදස්ස සන්තිකං ගමිස්සාමි ඉදං වො රජ්ජං ගණ්හථාති රජ්ජං නිය්‍යාදෙන්තො-

ඉදං තෙ රට්ඨං සධනං සයොග්ගං
සකායුරං සබ්බකාමූපපන්නං,
කිං කාමහෙතු පරිභාසසෙ මං
ගච්ඡාමහං පොරිසාදස්ස ඤාතෙ'ති.

ගාථමාහ.

තත්‍ථ ඤාතෙති සන්තිකෙ.

තස්මිං සමයෙ පිතුරඤ්ඤො හදයං උණ්හමහොසි. සො තාත සුතසොම කිං නාමෙතං කථෙසි, චතුරඞ්ගිනියා සෙනාය චොරං ගණ්හිස්සාමීති වත්වා ගාථමාහ.

අත්තානුරක්ඛාය භවන්ති හෙතෙ
හත්‍ථාරොහා රථිකා පත්තිකා ච,
අස්සාරොහා යෙ ච ධනුග්ගහාසෙ
සෙනං පයුඤ්ජාම හනාම සත්තුන්ති.

තත්‍ථ හනාමාති සචෙ එවං පයොජිතා සෙනා තං ගහෙතුං න සක්කොන්ති අථ නං සකලරට්ඨවාසිනො ගහෙත්වා ගන්ත්වා හනාම සත්තුං මාරෙම තං අත්තනො පච්චාමිත්තන්ති අත්‍ථො.

අථ නං මාතාපිතරො අස්සුපුණ්ණමුඛා තාත මා ගන්තුං ලබ්භාති යාචිංසු. සොළසසහස්සා නාටකිත්‍ථියොපි සෙසපරිජනොපි අම්හෙ අනාථෙ කත්වා කුහිං ගච්ඡසි දෙවාති පරිදෙවිංසු. සකලනගරෙ කොචි සකභාවෙන සණ්ඨාතුං අසක්කොන්තො පොරිසාදස්ස කිර පටිඤ්ඤං දත්වා ආගතො ඉදානි වතසෙස්‍ස සත්‍ථරහා ගාථා සුත්වා ධම්මකථිකස්ස සක්කාරං කත්වා මාතාපිතරො වන්දිත්වා පුන තිරස්ස සන්තිකං ගමිස්සතීති සකලනගරං එකකොලාහලං අහොසි. සො මාතාපිතූනං වචනං සුත්වා-

සුදුක්කරං පොරිසාදො අකාසි
ජීවං ගහෙත්වාන අවස්සජී මං,
තං තාදිසං පුබ්බකිච්චං සරන්තො
දුබ්භෙ අහං තස්ස කථං ජනින්දාති.

ගාථමාහ.

තත්‍ථ ජීවං ගහෙත්වාති ජීවගාහං ගහෙත්වා. තං තාදිසන්ති තං තෙන කතං තථාරූපං. පුබ්බකිච්චන්ති පුරිම උපකාරං. ජනින්දාති පිතරං ආලපති.

සො මාතාපිතරො අස්සාසෙත්වා අම්ම තාත තුම්හෙ මයහං මා චින්තයිත්‍ථ කතකල්‍යාණො අහං ඡ කාමසග්ගිස්සරියං න දුල්ලභන්ති මාතාපිතරො වන්දිත්වා සෙසජනං අනුසාසිත්වා පක්කාමි.

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ගාථමාහ.

වන්දිත්වා සො පිතරං මාතරඤ්ච
අනුසාසිත්වා නෙගමඤ්ච බලඤ්ච,
සච්චවාදී සච්චානුරක්ඛමානො
අගමාසි සො යෙන සො පොරිසාදෙති.

තත්ථ සච්චානුරක්ඛමානොති සච්චං අනුරක්ඛමානො. **අගමාසීති** තං රත්තිං නිවෙසනෙයෙව වසිත්වා පුනදිවසෙ අරුණුග්ගමනවෙලාය මාතාපිතරො වන්දිත්වා සෙසජනං අනුසාසිත්වා අස්සුමුඛෙන නානප්පකාරං පරිදෙවන්තෙන ඉත්ථාගාරාදිජනෙන අනුගතො නගරා නික්ඛම්ම තං ජනං නිවත්තෙතුං අසක්කොන්තො මහාමග්ගෙ දණ්ඩකෙන තිරියං ලෙඛං කත්වා ඉමං මයි සස්නෙහා මා අතික්කමිංසූති ආහ. මහාජනො තෙජවතො සීලවන්තස්ස ආණං අතික්කමිතුං අසක්කොන්තො මහාසද්දෙන පරිදෙවමානො තං සීහවිජම්භිතෙන ගච්ඡන්තං ඔලොකෙන්තො ඨත්වා තස්මිං දස්සනූපචාරං අතික්කමන්තෙ එකරවං රවන්තො නගරං පාවිසි. සොපි ආගතමග්ගෙනෙව තස්ස සන්තිකං ගතො. තෙන වුත්තං **අගමාසි සො යෙන සො පොරිසාදෙති**.

තතො පොරිසාදො චින්තෙසි සචෙ මම සහායො සුතසොමො ආගන්තුකාමො ආගච්ඡතු මා වා රුක්ඛදෙවතා මෙ යං ඉච්ඡති තං කරොතු ඉමෙ රාජානො මාරෙත්වා පඤ්චමධුරමංසෙන බලිකම්මං කරිස්සාමීති චිතකං කත්වා අග්ගිං ජාලෙත්වා අඞ්ගාරං තාව හොතූති තස්ස සූලං තච්ඡන්තස්ස නිසින්නකාලෙ බොධිසත්තො තස්ස සන්තිකං ආගතො.

අථ තං පොරිසාදො දිස්වා හට්ඨතුට්ඨො සම්ම ගන්ත්වා කත්තබ්බකිච්චං තෙ කතන්ති පුච්ඡි. මහාසත්තො ආම මහාරාජ කස්සපදසබලෙන දෙසිතා මෙ ගාථා සුතා ධම්මකථිකස්ස සක්කාරො කතො තස්මා ගන්ත්වා කත්තබ්බකිච්චං කතං නාම හොතීති දස්සෙතුං ගාථමාහ.

කතො මයා සඞ්ගරො බ්‍රාහ්මණෙන
රට්ඨෙ සකෙ ඉස්සරියෙ ඨිතෙන,
තං සඞ්ගරං බ්‍රාහ්මණස්සප්පදාය
සච්චානුරක්ඛී පුනරාගතොස්මිං
යජස්සු යඤ්ඤං ඛාද මං පොරිසාදාති.

තත්ථ **යජස්සූති** මං මාරෙත්වා දෙවතාය වා යඤ්ඤං යජස්සු මංසං වා මෙ ඛාදාහීති අත්ථො.

තං සුත්වා පොරිසාදො අයං රාජා න භායති විගතමරණභයො හුත්වා කථෙති කිස්ස නු ඛො එස ආනුභාවොති චින්තෙත්වා අඤ්ඤං නත්ථි කස්සපදසබලෙන දෙසිතා මෙ ගාථා සුතාති වදති තාසං එතෙනානුභාවෙන භවිතබ්බං අහම්පෙතං කථාපෙත්වා තා ගාථා සොස්සාමි. එවං අහම්පි නිබ්භයො භවිස්සාමීති සන්නිට්ඨානං කත්වා ගාථමාහ.

න හායතෙ ඛාදිතුං මය්හං පවජ්ජා
චිතකා අයං තාව සද්ධූමිකා ච,
නිද්ධූමකෙ පචිතං සාධු පක්කං
සුණාමි ගාථායො සතාරහායොති.

තත්ථ **ඛාදිතුන්ති** ඛාදනං. තව ඛාදනං මය්හං පවජ්ජා වා පුරෙ වා න පරිහායති. පවජ්ජාපිහි ත්වං මයා ඛාදිතබ්බොව. **පචිතන්ති** නිද්ධූමකෙ නිජ්ජාලෙ අග්ගිම්හි පක්කං මංසං සාධු පක්කං නාම හොති.

තං සුත්වා මහාසත්තො අයං පොරිසාදො පාපධම්මො, ඉමං ථොකං නිග්ගහෙත්වා ලජ්ජාපෙත්වා කථෙස්සාමීති චින්තෙත්වා ආහ.

අධම්මිකො ත්වං පුරිසාදකාසි
රට්ඨා ච භට්ඨො උදරස්ස හෙතු,
ධම්මඤ්චිමා අභිවදන්ති ගාථා
ධම්මො අධම්මො ච කුහිං සමෙති.

අධම්මිකස්ස ලුද්දස්ස නිච්චං ලොහිතපාණිනො,
නත්ථි සච්චං කුතො ධම්මො කිං සුතෙන කරිස්සසීති.

තත්ථ **ධම්මඤ්චාති** ඉමා ච ගාථා නවලොකුත්තරධම්මං අභිවදන්ති. **කුහිංසමෙතීති** කත්ථ සමාගච්ඡති ධම්මො හි සුගතිං වා අගතිං වා පාපෙති අධම්මො දුග්ගතිං. **කුතො ධම්මොති** වචීසච්චමත්තම්පි නත්ථි කුතො ධම්මො. **කිං සුතෙනාති** ත්වං එතෙන සුතෙන කිං කරිස්සසි. මත්තිකාභාජනං විය සීහවසාය අභාජනං ත්වං ධම්මස්සාති.

සො එවං කථිතෙපි නෙව කුජ්ඣි කස්මා මහාසත්තස්ස මෙත්තානුභාවෙන මහජොතත. අථ නං කිං පන සම්ම සුතසොම අහමෙව අධම්මිකොති වත්වා ගාථමාහ.

යො මංසහෙතු මිගවං චරෙය්‍ය
යො වා හනෙ පුරිසං අත්තහෙතු,
උභොපි තෙ පෙච්ච සමා භවන්ති
කස්මා නො අධම්මිකං බ්‍රෑහි මං ත්වන්ති.

තත්ථ **කස්මා නොති** යෙ ජම්බුදීපතලෙ රාජානො අලඞ්කතපප්යත්තා මහාබලපරිවාරා රථවරගතා මිගවං චරන්තා තිඛිණෙහි සරෙහි මිගෙ විජ්ඣිත්වා මාරෙන්ති, තෙ අවත්වා කස්මා ත්වං මංයෙව අධම්මිකං වදෙසි, යදි තෙ නිද්දොසා අහම්පි නිද්දොසො යෙවාති දීපෙති.

තං සුත්වා මහාසත්තො තස්ස ලද්ධිං භින්දන්තො ගාථමාහ.

පඤ්ච පඤ්චනඛා භක්ඛා ඛත්තියෙන පජානතා,
අභක්ඛං රාජ භක්ඛෙසි තස්මා අධම්මිකො තුවන්ති.

තස්සත්ථො: සම්ම පොරිසාද ඛත්තියධම්මං ජානන්තෙන පඤ්චපඤ්ච හත්ථිආදයො දසෙව සත්තා මංසවසෙන න ඛා භක්ඛා නඛො ඛාදිතබ්බයුත්තකා. **නඛොනෙව** වා පාඨො අපරෙ නයො ඛත්තියෙන ඛත්තිය

ධම්මං ජානන්තෙන පඤ්චනඛෙසු සත්තෙසු සසකො සල්ලකො ගොධා සාමි කුම්මොති ඉමෙ පඤ්චෙව සත්තා භක්ඛිතබ්බයුත්තකා න අඤ්ඤෙ. ත්වං පන අභක්ඛං පුරිසමංසං භක්ඛෙසි තෙනාසි අධම්මිකොති.

ඉති සො නිග්ගහං පත්වා අඤ්ඤං නිස්සරණං අදිස්වා අත්තනො පාපං පටිච්ඡාදෙන්තො ගාථමාහ.

මුත්තො තුවං පොරිසාදස්ස හත්ථා
ගන්ත්වා සකං මන්දිරං කාමකාමී,
අමිත්තහත්ථං පුනරාගතොසි
න ඛත්තධම්මෙ කුසලොසි රාජාති.

තත්ථ **න ඛත්තධම්මෙති** ත්වං ඛත්තධම්මසඞ්ඛාතෙ නීතිසත්ථෙ න කුසලොසි අත්තනො අත්ථානත්ථං න ජානාසි අකාරණෙනෙව තෙ ලොකෙ පණ්ඩිතොති කිත්ති පත්ථටා අහං පන තෙ පණ්ඩිතභාවං න පස්සාමි අතිබාලොසීති වදති.

අථ නං මහාසත්තො සම්ම ඛත්තධම්මකුසලෙන නාම මාදිසෙනෙව භවිතබ්බං අහං තං ජානාමි. න පන තථත්තාය පටිපජ්ජාමීති වත්වා ගාථමාහ.

යෙ ඛත්තධම්මෙ කුසලා භවන්ති
පායෙන තෙ නෙරයිකා භවන්ති,
තස්මා අහං ඛත්තධම්මං පහාය
සච්චානුරක්ඛී පුනරාගතොස්මි
යජස්සු යඤ්ඤං ඛාද මං පොරිසාදාති.

තත්ථ **කුසලාති** තථත්තාය පටිපජ්ජනකුසලා. **පායෙනාති** යෙභුය්යෙන නෙරයිකා යෙ පන තත්ථ න නිබ්බත්තන්ති තෙ සෙසාපායෙසු නිබ්බත්තන්ති.

පොරිසාදො ආහ.

පාසාදවාසා පථවීගවාස්සං
කාමිත්ථියො කාසිකචන්දනඤ්ච,
සබ්බං තහිං ලභසි සාමිතාය
සච්චෙන කිං පස්සසි ආනිසංසන්ති.

තත්ථ **පාසාදවාසාති** සම්ම සුතසොම තව තිණ්ණං උතූනං අනුච්ඡවිකා දිබ්බවිමානකප්පා තයො නිවාසපාසාදා. **පථවී ගවාස්සන්ති** පථවී ච ගාවො ච අස්සා ච බහූ. **කාමිත්ථියොති** කාමවත්ථුභූතා ඉත්ථියො. **කාසිකචන්දනඤ්චාති** කාසිකවත්ථඤ්ච ලොහිතචන්දනඤ්ච. **සබ්බං තහින්ති** එතඤ්ච අඤ්ඤඤ්ච උපභොගපරිභොගං සබ්බං තහිං අත්තනො නගරෙ සාමිතාය ලභසි. සාමි හුත්වා යථා ඉච්ඡසි තථා පරිභුඤ්ජිතුං ලභසි. සො ත්වං සබ්බමෙතං පහාය සච්චානුරක්ඛී ඉධාගච්ඡන්තො සච්චෙන කිමානිසංසං පස්සසි.

බොධිසත්තො ආහ.

යෙ කෙචිමෙ අත්ථි රසා පඨව්‍යා
සච්චං තෙසං සාදුතරං රසානං,
සච්චෙ ඨිතා සමණබ්‍රාහ්මණා ච
තරන්ති ජාතිමරණස්ස පාරන්ති.

තත්‍ථ සාදුතරන්ති යස්මා සබ්බෙපි රසා සත්තානං සබ්බකාලෙ යෙව පණීතා න හොන්ති තස්මා සච්චං තෙසං සාදුතරං යස්මා වා විරතිසච්චෙ වචීසච්චෙ ඨිතා ජාතිමරණසඞ්ඛාතස්ස තෙභූමකවට්ටස්ස පාරං අමතමහානිබ්බාණං තරන්ති පාපුණන්ති තස්මා තං සාදුතරන්ති.

එවමස්ස මහාසත්තො සච්චෙ ආනිසංසං කථෙසි. තතො පොරිසාදො විකසිතපදුමපුණ්ණචන්දසස්සිරිකමෙවස්ස මුඛං ඔලොකෙත්වා අයං සුතසොමො අඞ්ගාරචිතකං ඔඤ්ඤච සූලං තච්ඡන්තං පස්සති විත්තුත්‍රාසමත්තම්පිස්ස නත්ථි කිංනුඛො එස සතාරහානං ගාථානං ආනුභාවො උදාහු සච්චස්ස අඤ්ඤස්සෙව වා භාසතීති චින්තෙත්වා පුච්ඡිස්සාමි තාව නන්ති පුච්ඡන්තො ගාථමාහ.

මුත්තො තුවං පොරිසාදස්ස හත්ථා
ගන්ත්වා සකං මන්දිරං කාමකාමී,
අමිත්තහත්ථං පුනරාගතොසි
නහන්නූන තෙ මරණභයං ජනින්ද
අලීනචිත්තො වසි සච්චවාදීති.

මහාසත්තො පිස්ස ආචික්ඛන්තො ආහ.

කතා මෙ කල්‍යාණා අනෙකරූපා
යඤ්ඤා යිට්ඨා යෙ විපුලා පසත්ථා,
විසොධිතො පරලොකස්ස මග්ගො
ධම්මෙ ඨිතො කො මරණස්ස භායෙ.

කතා මෙ කල්‍යාණා අනෙකරූපා
යඤ්ඤා යිට්ඨා යෙ විපුලා පසත්ථා,
අනානුතප්පං පරලොකං ගමිස්සං
යජස්සු යඤ්ඤං ඛාද මං පොරිසාද.

පිතා ච මාතා ච උපට්ඨිතා මෙ
ධම්මෙන මෙ ඉස්සරියං පසත්ථං,
විසොධිතො පරලොකස්ස මග්ගො
ධම්මෙ ඨිතො කො මරණස්ස භායෙ.

පිතා ච මාතා ච උපට්ඨිතා මෙ
ධම්මෙන මෙ ඉස්සරියං පසත්ථං,
අනානුතප්පං පරලොකං ගමිස්සං
යජස්සු යඤ්ඤං ඛාද මං පොරිසාද.

ඤාතීසු මිත්තෙසු කතා මෙ තාරා
ධම්මෙන මෙ ඉස්සරියං පසත්ථං,
විසොධිතො පරලොකස්ස මග්ගො
ධම්මෙ ඨිතො කො මරණස්ස භායෙ.

ඤාතීසු මිත්තෙසු කතා මෙ තාරා
ධම්මෙන මෙ ඉස්සරියං පසත්ථං,
අනානුතප්පං පරලොකං ගමිස්සං
යජස්සු යඤ්ඤං ඛාද මං පොරිසාද.

දින්නං මෙ දානං බහුධා බහුන්නං
සන්තප්පිතා සමණා බ්‍රාහ්මණා ච,
විසොධිතො පරලොකස්ස මග්ගො
ධම්මෙ ඨිතො කො මරණස්ස භායෙ.

දින්නං මෙ දානං බහුධා බහුන්නං
සන්තප්පිතා සමණා බ්‍රාහ්මණා ච,
අනානුතප්පං පරලොකං ගමිස්සං
යජස්සු යඤ්ඤං ඛාද මං පොරිසාදාති.

තත්ථ **කල්‍යාණාති** කල්‍යාණකම්මාති. **අනෙකරූපාති** දානාදිවසෙන අනෙකවිධා. **යඤ්ඤාති** දසවිධදානවත්ථුපරිච්චාගවසෙන අතිවිපුලා පණ්ඩිතපසත්ථා යඤ්ඤාපි **යිට්ඨා** පවත්තිතා. **ධම්මෙ ඨිතොති** එවං ධම්මෙ පතිට්ඨිතො මාදිසො කො නාම මරණස්ස භායෙය්‍ය. **අනානුතප්පන්ති** අනනුතප්පමානො. **ධම්මෙන මෙ ඉස්සරියං පසත්ථන්ති** දසවිධරාජධම්මං අකොපෙත්වා ධම්මෙනෙව මයා රජ්ජං පසාසිතං. **තාරාති** ඤාතීසු ඤාතිකිච්චානි මිත්තෙසු ච මිත්තකිච්චානි. **දානන්ති** සවත්ථුකචෙතනා. **බහුධාති** බහූහි ආකාරෙහි. **බහුන්නන්ති** තපස්සීනං න දසන්නං සතස්සාපි සහස්සස්සාපි සතසහස්සස්සාපි දින්නමෙව. **සන්තප්පිතාති** ගහිතගහිතභාජනානි පූරෙත්වා සුට්ඨු තප්පිතා.

තං සුත්වා පොරිසාදො අයං සුතසොමරාජා සප්පුරිසො ඤාණසම්පන්නො සචාහං එතං ඛාදෙය්‍යං මුද්ධා මෙ සත්තධා ඵලෙය්‍ය පඨවී වා පන මෙ විවරං දදෙය්‍යාති භීතතසිතො සම්ම න ත්වං මයා ඛාදිතබ්බයුත්තරූපොති වත්වා ගාථමාහ.

විසං පජානං පුරිසො අදෙය්‍ය
ආසීවිසං ජලිතං උග්ගතෙජං,
මුද්ධාපි තස්ස විපතෙය්‍ය සත්තධා
යො තාදිසං සච්චවාදිං අදෙය්‍යාති.

තත්ථ **විසන්ති** තඞ්ඛණෙව මාරණසමත්ථං හලාහලවිසං. **ජලිතන්ති** අත්තනො විසතෙජෙනෙව ජලිතං තෙන **උග්ගතෙජං** අග්ගික්ඛන්ධං විය චරන්තං **ආසීවිසං** වා පන සො ගීවාය ගණ්හෙය්‍ය,

ඉති සො මහාසත්තං හලාහලවිසසදිසො මෙ ත්වං කො තං ඛාදිස්සතීති වත්වා තා ගාථායො සොතුකාමො තං යාචිත්වා තෙන ධම්මගාරවජනනත්ථං එවරූපානං අනවජ්ජධම්මානං ගාථානං ත්වං අභාජනන්ති පටික්ඛිත්තෙනාපි සකලජම්බුදීපෙ ඉමිනා සදිසො පණ්ඩිතො නත්ථි අයං නාම මම හත්ථා මුච්චිත්වා ගන්ත්වා තා ගාථා සුත්වා ධම්මකථිකස්ස සක්කාරං කත්වා තලාටෙන මච්චුං ආදාය පුනාගතො අතිවිය සාධුරූපා ගාථා භවිස්සන්තීති සුට්ඨුතරං සඤ්ජාතසවණාදරො හුත්වා යාචන්තො ගාථමාහ.

සුත්වා ධම්මං විජානන්ති නරා කල්‍යාණපාපකං,
අපි ගාථා සුණිත්වාන ධම්මෙ මෙ රමතී මනොති.

තස්සත්ථො: සම්ම සුතසොම නරා නාම ධම්මං සුත්වා කල්‍යාණම්පි පාපකම්පි ජානන්ති අප්පෙව තා ගාථා සුත්වා මම්පි කුසලකම්මපථධම්මෙ මනො රමෙය්‍යාති.

අථ මහාසත්තො සොතුකාමොදානි පොරිසාදො කථෙස්සාමිස්ස තන්ති චින්තෙත්වා තෙනහි සම්ම සාධුකං සුණාහීති තං ඔහිතසොතං කත්වා නන්දබ්‍රාහ්මණෙන කථිතනියාමෙනෙව ගාථානං ථුතිං කත්වා ඡකාමාවචරදෙවෙ එකකොලාහලං කත්වා දෙවතාසු සාධුකාරං දදමානාසු මහාසත්තො පොරිසාදස්ස ධම්මං කථෙසි.

සකිදෙව සුතසොම සබ්භි හොති සමාගමො,
සා නං සඞ්ගති පාලෙති නාසබ්භි බහු සඞ්ගමො.

සබ්භිරෙව සමාසෙථ සබ්භි කුබ්බෙථ සන්ථවං,
සතං සද්ධම්මමඤ්ඤාය සෙය්‍යො හොති න පාපියො.

ජීරන්ති වෙ රාජරථා සුචිත්තා
අථො සරීරම්පි ජරං උපෙති,
සතඤ්ච ධම්මො න ජරං උපෙති
සන්තො හවෙ සබ්භි පවෙදයන්ති.

නභඤ්ච දූරෙ පඨවී ච දූරෙ
පාරං සමුද්දස්ස තදාහු දූරෙ,
තතො හවෙ දූරතරං වදන්ති
සතඤ්ච ධම්මං අසතඤ්ච රාජාති.

තස්ස තෙන සුකථිතත්තා චෙව අත්තනො පණ්ඩිතභාවෙන ච තා ගාථා සබ්බඤ්ඤුබුද්ධකථිතා වියාති චින්තෙන්තස්ස චින්තෙන්තස්ස සකලසරීරං පඤ්චවණ්ණාය පීතියා ඵරි. බොධිසත්තෙ මුදුචිත්තං අහොසි. සෙතච්ඡත්තදායකං පිතරං විය තං අමඤ්ඤි. සො අහං සුතසොමස්ස දාතබ්බං කිඤ්චි හිරඤ්ඤසුවණ්ණං න පස්සාමි. එකෙකාය පනස්ස ගාථාය එකෙකං වරං දස්සාමීති චින්තෙත්වා ගාථමාහ.

ගාථා ඉමා අත්ථවතී සුව්‍යඤ්ජනා
සුභාසිතා තුය්හං ජනින්ද සුත්වා,
ආනන්දි විත්තො සුමනො පතීතො
චත්තාරි තෙ සම්ම වරෙ දදාමීති.

තත්ථ **ආනන්දීති** ආනන්දජාතො. සෙසානි තස්සෙව වෙවචනානි. චත්තාරොපිහෙතෙ තුට්ඨාකාරායෙව.

අථ නං මහාසත්තො කිං නාම ත්වං වරං දස්සසීති අපසාදෙන්තො ආහ.

යො නත්තනො මරණං බුජ්ඣසි ත්වං
හිතාහිතං විනිපාතඤ්ච සග්ගං,
ගිද්ධො රසෙ දුච්චරිතෙ නිවිට්ඨො
කිං ත්වං වරං දස්සසි පාපධම්ම.

අහඤ්ච තං දෙහි වරන්ති වජ්ජං
ත්වඤ්චාපි දත්වාන අවාකරෙය්‍ය,
සන්දිට්ඨිකං කලහමිමං විවාදං
කො පණ්ඩිතො ජානමුපබ්බජෙය්‍යාති.

තත්ථ **යොති** යො ත්වං මරණධම්මො අහමස්මීති අත්තනො මරණං න බුජ්ඣසි න ජානාසි පාපකම්මමෙව කරෙසි. **හිතාහිත**න්ති ඉදං මෙ කම්මං හිතං ඉදං අහිතං විනිපාතං නෙස්සති ඉදං සග්ගන්ති න ජානාසි. **රසෙති** මනුස්සමංසරසෙ. **වජ්ජ**න්ති වදෙය්‍යං. **අවාකරෙය්‍යාති** වාචාය දත්වා දෙහි මෙ වරන්ති වුච්චමානො අවාකරෙය්‍යාසි න දදෙය්‍යාසි. **උපබ්බජෙය්‍යාති** කො ඉමං කලහං පණ්ඩිතො උපගච්ඡෙය්‍ය.

තතො පොරිසාදො නායං මය්හං සද්දහති සද්දහාපෙස්සාමි තන්ති ගාථමාහ.

න තං වරං අරහති ජන්තු දාතුං
යං වාපි දත්වාන අවාකරෙය්‍ය,
වරස්සු සම්ම අවිකම්පමානො
පාණං චජිත්වානපි දස්සමෙවාති.

තත්ථ **අවිකම්පමානොති** අනොලීයමානො.

අථ මහාසත්තො අයං අතිවිය සූරො හුත්වා කථෙති. කරිස්සති මෙ වචනං වරං ගණ්හිස්සාමි සචෙ පන මනුස්සමංසං න ඛාදිතබ්බන්ති පඨමමෙව වරං වරිස්සං අතිවිය කිලමිස්සති පඨමං අඤ්ඤෙ තයො වරෙ ගහෙත්වා පච්ඡා එතං ගණ්හිස්සාමීති චින්තෙත්වා ආහ.

අරියස්ස අරියෙන සමෙති සඛ්‍යං
පඤ්ඤස්ස පඤ්ඤාණවතා සමෙති,
පස්සෙය්‍ය තං වස්සසතං අරොගං
එතං වරානං පඨමං වරාමීති.

තත්‍ථ **අරියස්සාති** ආචාරඅරියස්ස. **සඛීති** සඛිධම්මො මිත්තධම්මො. **පඤ්ඤාණවතාති** ඤාණසම්පන්නෙන. **සමෙතීති** ගඞ්ගොදකං විය යමුනොදකෙන සංසන්දති ධාතුසොහි සත්තා සංසන්දන්ති. **පස්සෙය්‍යාසාති** පොරිසාදස්ස චිරං ජීවිතං ඉච්ඡන්තො පඨමං අත්තනො ජීවිතවරං යාචති පණ්ඩිතස්ස හි මම ජීවිතං දෙහීති වත්තුං අයුත්තං අපි ච සො මය්හමෙව ආරොග්‍යං ඉච්ඡතීති චින්තෙත්වා තුස්සිස්සතීතිපි එවමාහ.

සො තං සුත්වාව අයං ඉස්සරියා ධංසිත්වා ඉදානි මංසං ඛාදිතුකාමස්ස එවං මහාඅනත්ථකරස්ස මහාචොරස්ස මය්හමෙව ජීවිතං ඉච්ඡති අහො මම හිතකාමොති තුට්ඨමානසො වඤ්චෙත්වා වරස්ස ගහිතභාවං අජානිත්වා ච තං වරං දදමානො ගාථමාහ.

අරියස්ස අරියෙන සමෙති සඛි
පඤ්ඤස්ස පඤ්ඤාණවතා සමෙති,
පස්සපි මං වස්සසතං අරොගං
එතං වරානං පඨමං දදාමීති.

තත්‍ථ **වර**න්ති චතුන්නං වරානං පඨමං.

තතො බොධිසත්තො ආහ.

යෙ ඛත්තියාසෙ ඉධ භූමිපාලා
මුද්ධාසිහිත්තා කතනාමධෙය්‍යා,
න තාදිසෙ භූමිපතී අදෙසි
එතං වරානං දුතියං වරාමීති.

තත්‍ථ **කතනාමධෙය්‍යා**ති මුද්ධනි අභිසිත්තත්තාව මුද්ධාභිසිත්තාති කතනාමධෙය්‍යා. **න තාදිසෙ**ති තාදිසෙ ඛත්තියෙ න අදෙසි මා ඛාදීති.

ඉති සො දුතියං වරං ගණ්හන්තො පරොසතානං ඛත්තියානං ජීවිතවරං ගණ්හි. පොරිසාදොපිස්ස දදමානො ආහ.

යෙ ඛත්තියාසෙ ඉධ භූමිපාලා
මුද්ධාභිසිත්තා කතනාමධෙය්‍යා,
න තාදිසෙ භූමිපතී අදෙමි
එතං වරානං දුතියං දදාමීති.

කිං පන තෙ තෙසං සද්දං සුණන්ති න සුණන්තීති, න සබ්බං සුණන්ති පොරිසාදෙන හි රුක්ඛස්ස ධූමජාලූපද්දවභයෙන පටික්කමිත්වා අග්ගි කතො අග්ගිතො ච රුක්ඛස්ස ච අන්තරෙ නිසීදිත්වා මහාසත්තෙන තෙන සද්ධිං කථෙසි. තස්මා සබ්බං අසුත්වා උපඩ්ඪුපඩ්ඪං සුණිංසු. තෙ ඉදානි සුතසොමො පොරිසාදං දමෙස්සති මාභායථාති අඤ්ඤමඤ්ඤං සමස්සාසෙසුං. තස්මිං ඛණෙ මහාසත්තො ඉමං ගාථමාහ.

පරොසතං ඛත්තියා තෙ ගහීතා
තලාවුතා අස්සුමුඛා රුදන්තා,
සකෙ තෙ රට්ඨෙ පටිපාදයාහි
එතං වරානං තතියං වරාමීති.

තත්ථ **පරොසතා**ති අතිරෙකසතං. **තෙ ගහීතා**ති තයා ගහිතා. **තලාවුතා**ති හත්ථතලෙසු ආවුතා.

ඉති මහාසත්තො තතියං වරං ගණ්හන්තො තෙසං ඛත්තියානං සකරට්ඨං නිය්‍යාතනවරං ගණ්හි කිං කාරණා, සො අබාධෙන්තොපි වෙරභයෙන සබ්බෙ තෙ දූසෙ කත්වා අරඤ්ඤෙයෙව වාසාපෙය්‍ය මාරෙත්වා වා ඡඩ්ඩෙය්‍ය පච්චන්තානං වා නෙත්වා වික්කිණෙය්‍ය තස්මා තෙසං සකරට්ඨනිය්‍යාතනවරං ගණ්හි. ඉතරොපිස්ස දදමානො ඉදං ගාථමාහ.

පරොසතං ඛත්තියා මෙ ගහීතා
තලාවුතා අස්සුමුඛා රුදන්තා,
සකෙන රට්ඨෙන පටිපාදයාමි තෙ
එතං වරානං තතියං දදාමීති.

චතුත්ථං පන ගණ්හන්තො බොධිසත්තො ඉමං ගාථමාහ.

ඡිද්දං තෙ රට්ඨං බ්‍යථිතං භයා හි
පුථූ නරා ලෙණමනුප්පවිට්ඨා,
මනුස්සමංසං විරමෙහි රාජ
එතං වරානං චතුත්ථං වරාමීති.

තත්ථ **ඡිද්ද**න්ති න ඝනවාසං තත්ථ තත්ථ ගාමාදීනං උට්ඨිතත්තා සවිවරං. **බ්‍යථිතං භයාහී**ති පොරිසාදො ඉදානි ආගමිස්සතීති තව භයෙන කම්පිතං. **ලෙණමනුප්පවිට්ඨා**ති දාරකෙ හත්ථෙසු ගහෙත්වා තිණගහනාදිනිලීයනට්ඨානං පවිට්ඨා. **මනුස්සමංස**න්ති දුග්ගන්ධජෙගුච්ඡපටික්කූලං මනුස්සමංසං පජහ. නිස්සක්කත්ථෙ වා උපයොගං, මනුස්සමංසතො විරමාහීති **අත්ථො**.

එවං වුත්තෙ පොරිසාදො පාණිං පහරිත්වා හසන්තො සම්ම සුතසොම කිං නාමෙතං කථෙසි කථාහං තුය්හං එතං වරං දදෙය්‍යාමි සචෙපි ගණ්හිතුකාමො අඤ්ඤං ගණ්හාහීති වත්වා ගාථමාහ.

අද්ධා හි සො භක්ඛො මමං මනාපො
එතස්ස හෙතුම්හි වනං පවිට්ඨො,
සොහං කථං එත්තො උපාරමෙය්‍යං
අඤ්ඤං වරානං චතුත්ථං වරස්සූති.

තත්ථ **වන**න්ති රජ්ජං පහාය ඉමං වනං පවිට්ඨො.

අථ නං මහාසත්තො ත්වං මනුස්සමංසස්ස පියත්තා තතො විරමිතුං න සක්කොමීති වදසි යො හි පියං නිස්සාය පාපං කරොති අයං බාලොති වත්වා ගාථමාහ.

න වෙ පියං මෙති ජනින්ද තාදිසො
අත්තං නිරං කත්වා පියානි සෙවති,
අත්තාව සෙය්‍යො පරමාව සෙය්‍යො
ලබ්භා පියා ඔචිතත්ථෙන පච්ඡාති.

තත්‍ථ **තාදිසොති** ජනින්ද තාදිසො ත්‍වම්භා අභිරූපො මහායසො ඉදං නාම මෙ පියනති පියවත්‍ථුම්හි ලග්ගො **අත්තානං නිරං කත්වා** සබ්බ සුගතීහිංචෙව සුගතිවිසෙසෙහි ච තුච්ඡං කත්වා නිරයෙ පාතෙත්වා න වෙ පියානි සෙවති. **පරමාව සෙය්‍යොති** පුරිසස්සහි පරමතො පියවත්‍ථුමහා අත්තාව වරතරො **ලබ්භා පියාති** පියානාම විසයවසෙන චෙව පුඤ්ඤෙන ච **ඔචිතත්ථෙන** වඩ්ඪිතත්ථෙන දිට්ඨධම්මෙ චෙව පරත්‍ථ ච දෙවමනුස්ස සම්පත්තිං පත්වා සක්කා ලද්ධුං.

එවං වුත්තෙ පොරිසාදො භයප්පත්තො හුත්වා අහං සුතසොමෙන ගහිතවරං විස්සජ්ජාපෙතුම්පි මනුස්සමංසතො විරමිතුම්පි න සක්කොමි කිං නු ඛො කරිස්සාමීති අස්සුපුණ්ණෙහි නෙත්තෙහි ගාථමාහ.

පියං මෙ මානුසං මංසං
සුතසොම විජානහි,
නම්හි සක්කා නිවාරෙතුං
අඤ්ඤං තුවං සොම වරං වරස්සූති.

තත්‍ථ **විජානහීති** ත්වම්පි ජානාසි.

තතො බොධිසත්තො ආහ.

යො වෙ පියං මෙති පියානුකඞ්ඛී
අත්තං නිරං කත්වා පියානි සෙවති,
සොණ්ඩොව පීත්වාන විසස්ස ථාලං
තෙනෙව සො හොති දුඛී පරත්‍ථ.

යොචීධ සඞ්ඛාය පියානි හිත්වා
කිච්ඡෙනපි සෙවති අරියධම්මෙ,
දුක්ඛිතොව පීත්වාන යථොසධානි
තෙනෙව සො හොති සුඛී පරත්‍ථාති.

තත්‍ථ **යොචෙති** සම්ම පොරිසාද යො ඉදං මෙ පියනති පාපකිරියාය අත්තානං නිරං කත්වා පියානි වත්‍ථූනි සෙවති සො සුරාපෙමෙන විසමිස්සං සුරං පීත්වා සොණ්ඩො විය තෙන පාපකම්මෙන පරත්‍ථ නිරයාදිසු දුක්ඛී හොති. **සඞ්ඛායාති** ජානිත්වා තුලෙත්වා. **පියානි හිත්වාති** අධම්මපටිසංයුත්තානි පියානි ඡඩ්ඩෙත්වා.

එවං වුත්තෙ පොරිසාදො කරුණං පරිදෙවන්තො ගාථමාහ.

ඔහායහං පිතරං මාතරඤ්ච
මනාපියෙ කාමගුණෙ ච පඤ්ච,
එතස්ස හෙතුම්හි වනං පවිට්ඨො
තං තෙ වරං කින්තිමහං දදම්ති.

තත්ථ **එතස්සාති** මනුස්සමංසං දස්සෙති. **කින්තිමහන්ති** කිං ත්වා අහං තං වරං දෙමි.

තතො මහාසත්තො ඉමං ගාථමාහ.

න පණ්ඩිතා දිගුණං ආහු වාක්‍යං
සච්චප්පටිඤ්ඤාව භවන්ති සන්තො,
වරස්සු සම්ම ඉති මං අවොච
ඉච්චබ්‍රවී ත්වං න හි තෙ සමෙතීති.

තත්ථ **දිගුණන්ති** සම්ම පොරිසාද පණ්ඩිතා එකං වත්වා පුන තං විසංවාදෙන්තා දුතියං වචනං න වදන්ති. **ඉති මං අවොචාති** සම්ම සුතසොම වරස්සු වරන්ති එවං මං අවචාසි. **ඉච්චබ්‍රවීති** තස්මා යං ත්වං ඉති අබ්‍රවී තං තෙ ඉදානි න සමෙති.

පුන සො රොදන්තොයෙව ගාථමාහ.

අපුඤ්ඤලාභං අයසං අකිත්තිං
පාපං බහුං දුච්චරිතං කිලෙසං,
මනුස්සමංසස්ස කතෙ උපාගා
තං තෙ වරං කින්තිමහං දදෙය්‍යන්ති.

තත්ථ **පාපන්ති** කම්මපථං අප්පත්තං. **දුච්චරිතන්ති** කම්මපථප්පත්තං. **කිලෙසන්ති** දුක්ඛං. **මනුස්සමංසස්ස කතෙති** මනුස්සමංසස්ස හෙතු. **උපාගාති** උපගතොම්හි. **තං තෙති** තං තුය්හං කථාහං වරං දෙමි. මා මං මාරයි අනුකම්පං කාරුඤ්ඤං මයි කරොහි අඤ්ඤං වරං ගණ්හාති ආහ.

අථ මහාසත්තො ආහ.

න තං වරං අරහති ජන්තු දාතුං
යං වාපි දත්වාන අවාකරෙය්‍ය,
වරස්සු සම්ම අවිකම්පමානො
පාණං චජිත්වානපි දස්සමෙවාති.

එවං තෙන පඨමං වුත්තගාථං ආහරිත්වා දස්සෙත්වා වරදානෙ උස්සාහං ජනෙන්තො ආහ.

පාණං චජන්ති සන්තොනාපි ධම්මං
සච්චප්පටිඤ්ඤා ච භවන්ති සන්තො,
දත්වා වරං ඛිප්පමවාකරොහි
එතෙන සම්පජ්ජ සුරාජසෙට්ඨ.

ධනං චජෙ යො පන අඞ්ගහෙතු
අඞ්ගං චජෙ ජීවිතං රක්ඛමානො,
අඞ්ගං ධනං ජීවිතඤ්චාපි සබ්බං
චජෙ නරො ධම්මමනුස්සරන්තොති.

තත්ථ පාණන්ති ජීවිතං. සන්තො තස්සාපි ජීවිතං චජන්ති න ධම්මං. ඛිප්පමව්‍යාකරිස්සතීති ඉධ ඛිප්පං මය්හං දෙහීති අත්ථො. එතෙනාති එතෙන ධම්මෙනෙව සච්චෙන ච සමපජ්ජ සම්පන්නො උපපන්නො හොහි. කුරුජනසෙට්ඨාති තං සඞ්ගණ්හන්තො ආලපති.

ධනං චජෙති සම්ම පොරිසාද පණ්ඩිතො පුරිසො හත්ථපාදාදිමහි අඞ්ගෙ ඡෙජ්ජමානෙ තස්ස රක්ඛණත්ථාය බහුම්පි ධනං චජෙය්‍ය. ධම්මමනුස්සරන්තොති අඞ්ගධනජීවිතානි පරිච්චජන්තොපි සතං ධම්මං න වීතික්කමිස්සාමීති එවං ධම්මං අනුස්සරන්තො.

එවං මහාසත්තො ඉමෙහි කාරණෙහි තං සච්චෙ පතිට්ඨාපෙන්තො ඉදානි අත්තනො ගරුභාවං දස්සෙතුං.

යස්සා හි ධම්මං පුරිසො විජඤ්ඤා
යෙ චස්ස කඞ්ඛං විනයන්ති සන්තො,
තංහිස්ස දීපඤ්ච පරායණඤ්ච
න තෙන මිත්තිං ජරයෙථ පඤ්ඤොති.

ගාථමාහ.

තත්ථ යස්සාති යම්හා පුරිසා. ධම්මන්ති කුසලාකුසලජොතකං කාරණං. විජඤ්ඤාති ජානෙය්‍ය. තං හිස්සාති තං ආචරියකුලං එතස්ස පුග්ගලස්ස පතිට්ඨට්ඨෙන දීපං. උප්පන්නෙ භයෙ ගන්තබ්බට්ඨානට්ඨෙන පරායණඤ්ච. න තෙන මිත්තින්ති තෙන ආචරියපුග්ගලෙන සහ පණ්ඩිතො කෙනචි කාරණෙන මෙත්තිං න ජරයෙථ න විනාසෙය්‍ය.

එවඤ්ච පන වත්වා සම්ම පොරිසාද ගුණවන්තස්ස ආචරියස්ස වචනං නාම භින්දිතුං න වට්ටති. අහඤ්ච තරුණකාලෙපි තව පිට්ඨිආචරියො හුත්වා බහුං සික්ඛාපෙසිං. ඉදානි බුද්ධලීළ්හාය සතාරහා ගාථා කථෙසිං තෙන මෙ වචනං කාතුං අරහසීති ආහ.

තං සුත්වා පොරිසාදෙ, සුතසොමො මය්හං ආචරියො චෙව පණ්ඩිතො ච වරෙ චස්ස මයා දින්නො කිං සක්කා කාතුං එකස්මිං අත්තභාවෙ මරණං නාම ධුවං මනුස්සමංසං න ඛාදිස්සාමි දස්සාමිස්ස වරන්ති අස්සුධාරාහි පවත්තමානාහි උට්ඨාය සුතසොමනරින්දස්ස පාදෙසු පතිත්වා වරං දදමානො ඉමං ගාථමාහ.

අද්ධා හි සො භක්ඛො මමං මනාපො
එතස්ස හෙතුම්හි වනං පවිට්ඨො,
සචෙ ච මං යාචසි එතමත්ථං
එතම්පි තෙ සම්ම වරං දදාමීති.

අථ නං මහාසත්තො එවමාහ සම්ම සීලෙ පතිට්ඨිතස්ස මරණම්පි නාම වරං ගණ්හාමි මහාරාජ තයා දින්නං වරං අජ්ජ පට්ඨාය අරියපථෙ පතිට්ඨිතොසි. එවං සන්තෙපි තං යාචාමි සචෙ තෙ මයි සිනෙහො අත්ථි පඤ්චසීලානි ගණ්හ මහාරාජාති ආහ. සාධු සම්ම දෙහි මෙ සීලානීති ගණ්හ මහාරාජාති සො මහාසත්තං පඤ්චපතිට්ඨිතෙන වන්දිත්වා

එකමන්තං නිසීදි. මහාසත්තොපි තං සීලෙ පතිට්ඨාපෙසි. තස්මිං ඛණෙ තත්ථ සන්නිපතිතා භුම්මා දෙවා මහාසත්තෙ පීතිං ජනෙත්වා අවීචිතො යාව භවග්ගා අඤ්ඤො පොරිසාදං මනුස්සමංසතො නිවාරෙතුං සමත්ථො නාම නත්ථි. අහො සුතසොමෙන දුක්කරං කතන්ති මහන්තෙන සද්දෙන වනසණ්ඩං උන්නාදෙන්තා සාධුකාරමදංසු. තෙසං සද්දං සුත්වා චාතුම්මහාරාජිකාති එවං යාව බ්‍රහ්මලොකා එකකොලාහලං අහොසි. රුක්ඛෙ ලග්ගිත රාජානොපි තං දෙවතානං සාධුකාරසද්දං සුණිංසු. රුක්ඛදෙවතාපි විමානෙ ඨිතාව සාධුකාරමදාසි. ඉති දෙවතානං සද්දො සූයති රූපං න දිස්සති. දෙවතානං සාධුකාරසද්දං සුත්වා රාජානො චින්තයිංසු සුතසොමං නිස්සාය ජීවිතං ලද්ධං දුක්කරං කතං සුතසොමෙන පොරිසාදං දමෙන්තෙනාති බොධිසත්තස්ස ථුතිං කරිංසු. පොරිසාදො මහාසත්තස්ස පාදෙ වන්දිත්වා එකමන්තං අට්ඨාසි.

අථ නං මහාසත්තො සම්ම ඛත්තියෙ මොචෙහීති ආහ. සො චින්තෙසි අහං එතෙසං පච්චාමිත්තො එතෙ මයා මොචිතා ගණ්හථ නො පච්චාමිත්තන්ති මං හිංසෙය්‍යුම්පි ජීවිතං වජ්ජෙන්තෙනාපි න සක්කා සුතසොමස්ස හත්ථතො ගහිතං සීලං භින්දිතුං ඉමිනා සද්ධිංයෙව ගන්ත්වා මොචෙස්සාමි එවං මෙ අභයං භවිස්සතීති. අථ බොධිසත්තං වන්දිත්වා සම්ම සුතසොම උභොපි ගන්ත්වා ඛත්තියෙ මොචෙස්සාමාති ගාථමාහ.

සඛා ච මෙ හොසි සඛා ච මෙසි
වචනම්පි තෙ සම්ම අහං අකාසිං,
තුවම්පි මෙ සම්ම කරොහි වාක්‍යං
උභොපි ගන්ත්වාන පමොචයාමාති.

තත්ථ **සඛාති** සඞ්ගමගඞ්ගස්ස දෙසිතත්තා සඛා තරුණකාලතො පට්ඨාය සඛා ච.

අථ නං බොධිසත්තො.

සඛා ච තෙ හොමි සඛා ච ත්‍යම්හි
වචනම්පි මෙ සම්ම තුවං අකාසි,
අහම්පි තෙ සම්ම කරොමි වාක්‍යං
උභොපි ගන්ත්වාන පමොචයාමාති.

වත්වා තෙ උපසඞ්කමිත්වා ආහ.

කම්මාසපාදෙන විහෙඨිතත්ථ
තලාවුතා අස්සුමුඛා රුදන්තා,
න ජාතු දුබ්භෙථ ඉමස්ස රඤ්ඤො
සච්චප්පටිඤ්ඤං මෙ පටිස්සුණාථාති.

තත්ථ **කම්මාසපාදෙනාති** ඉදං මහාසත්තො. **උභොපි ගන්ත්වාන පමොචයාමාති** සම්පටිච්ඡිත්වා ඛත්තියානාම මානත්ථද්ධා හොන්ති මුත්තමත්තා ඉමිනා විහෙඨිතම්හාති පොරිසාදං පොථෙය්‍යුම්පි නබො

පතෙස්ස තෙසු දුබ්හිස්සති අහං එකකොව ගන්ත්වා පටිඤ්ඤං තාව තෙසං ගණ්හාමීති චින්තෙත්වා තත්ථ ගන්ත්වා තෙ හත්ථතලෙ ආවුණිත්වා අග්ගපාදඞ්ගුලීහි භූමිං ඵුසමානාසු රුක්ඛසාඛාසු ඔලම්බිතෙ වාතප්පහරණකාලෙ නාගදන්තෙසු ඔලම්බිතකරණ්ඩකදාමානි විය සම්පරිවත්තන්තෙ අද්දස. තෙපි තං දිස්වා ඉදානිම්හා අරොගාති එකප්පහාරෙනෙව මහාරවං රවිංසු. අථ තෙ මහාසත්තො මාභායථාති අස්සාසෙත්වා මයා පොරිසාදතො තුම්හාකං අභයං ගහිතං තුම්හෙ පන මෙ වචනං කරොථාති වත්වා එවමාහ. තත්ථ ජන්තූති එකංසෙනෙව න දුබ්භෙථ.

තතො තෙ ආහංසු.

කම්මාසපාදෙන විහෙඨිතම්හා
තලාවුතා අස්සුමුඛා රුදන්තා,
න ජාතු දුබ්භෙම ඉමස්ස රඤ්ඤො
සච්චප්පටිඤ්ඤෙන පටිස්සුණාමාති.

තත්ථ **පටිස්සුණාමාති** පටිඤ්ඤං අධිවාසෙම සම්පටිච්ඡාම අපි ච ඛො පන මයං කිලන්තා කථෙතුං න සක්කොම තුම්හෙ සබ්බසත්තානං සරණං තුම්හෙ ච කථෙථ මයං වො වචනං සුත්වා පටිඤ්ඤං දස්සාමාති. අථ තෙ බොධිසත්තො තෙනහි මෙ පටිඤ්ඤං දෙථාති වත්වා–

යථා පිතා වා අථවාපි මාතා
අනුකම්පකා අත්ථකාමා පජානං,
එවමෙව හොතු අයඤ්ච රාජා
තුම්හෙ ච වො හොථ යථෙව පුත්තාති.

තෙපි සම්පටිච්ඡමානා ඉමං ගාථමාහංසු.

යථා පිතා වා අථවාපි මාතා
අනුකම්පකා අත්ථකාමා පජානං,
එවමෙව නො හොතු අයඤ්ච රාජා
මයම්පි හෙස්සාම යථෙව පුත්තාති.

තත්ථ **තුම්හෙ ච වොති** වොකාරො නිපාතමත්තං.

ඉති මහාසත්තො තෙසං පටිඤ්ඤං ගහෙත්වා පොරිසාදං පක්කොසිත්වා එහි සම්ම ඛත්තියෙ මොචෙහීති ආහ.

සො ඛග්ගං ගහෙත්වා එකස්ස රඤ්ඤො බන්ධනං ඡින්දි. රාජා සත්තාහං නිරාහාරො වෙදනාමත්තො සහබන්ධනච්ඡෙදා මුච්ඡිතො භූමියං පති. තං දිස්වා මහාසත්තො කාරුඤ්ඤං කත්වා සම්ම පොරිසාද මා එවං ඡින්දීති එකං රාජානං උභොහි හත්ථෙහි දළ්හං ගහෙත්වා උරෙ කත්වා ඉදානි බන්ධනං ඡින්දාති ආහ. පොරිසාදො ඛග්ගෙන ඡින්දි. මහාසත්තොපි ථාමසම්පන්නතාය තං උරෙ නිපජ්ජාපෙත්වා ඔරසපුත්තං විය මුදු

විහෙඨෙන්ත ඔතාරෙත්වා භූමියං නිපජ්ජාපෙසි. එවං සබ්බෙපි තෙ භූමියං නිපජ්ජාපෙත්වා වණෙ ධොවිත්වා දුරකාතං කණ්ණෙතො සුත්තං විය සණ්හිකංරජ්ජුයො නික්කඩ්ඪිත්වා පුබ්බලොහිතං ධොවිත්වා වණෙ නිද්දොසෙ කත්වා සම්ම පොරිසාද එකං රුක්ඛතචං පාසාණෙ ඝංසිත්වා ආහරාති ආහරාපෙත්වා සච්චකිරියං කත්වා තෙසං හත්ථතලානි මක්ඛෙසි. තං ඛණඤ්ඤෙව වණෙ ඵාසුකං අහොසි. පොරිසාදො තණ්ඩුලෙ ගහෙත්වා තරලං පචි. උභොජනා පරොසතං ඛත්තියෙ තරලං පායෙසුං. ඉති තෙ සබ්බෙ සන්තප්පිතා සුරියොපි අත්ථං ගතො පුනදිවසෙපි පාතො ච මජ්ඣන්තිකෙ ච සායඤ්ච තරලමෙව පායෙත්වා තතිය දිවසෙ සසිත්ථකං යාගුං පායෙසුං තාවතා තෙ අරොගා අහෙසුං.

අථ තෙ මහාසත්තො ගන්තුං සක්ඛිස්සථාති පුච්ඡිත්වා ගච්ඡාමාති වුත්තෙ එහි සම්ම පොරිසාද සකරට්ඨං ගච්ඡාමාති ආහ. සො රොදමානො තස්ස පාදෙසු පතිත්වා තුවං සම්ම රාජානො ගහෙත්වා ගච්ඡ අහං ඉධෙව මූලඵලානි ඛාදන්තො වසිස්සාමීති ආහ. සම්ම ඉධ කිං කරිස්සසි රමණීයං තෙ රට්ඨං බාරාණසියං රජ්ජං කාරෙහීති. සම්ම කිං කථෙසි න සක්කා මයා තත්ථ ගන්තුං සකලනගරවාසිනොපි මෙ වෙරිනො තෙ මය්හං ඉමිනා මාතා ඛාදිතා මය්හං පිතාති මං පරිභාසිස්සන්ති ගණ්හථිමං චොරන්ති එකලෙඩ්ඩුනාව මං ජීවිතා වොරොපෙස්සන්ති අහඤ්ච තුම්හාකං සන්තිකෙ සීලෙ පතිට්ඨිතො ජීවිතහෙතුපි න සක්කා මයා පරං මාරෙතුං නාහං ගච්ඡාමි. අහං මනුස්සමංසතො විරතත්තා කිත්තකං ජීවිස්සාමි ඉදානි මම තුම්හාකං දස්සනං නත්ථීති රොදිත්වා ගච්ඡථ තුම්හෙති ආහ.

අථස්ස මහාසත්තො පිට්ඨිං පරිමජ්ජිත්වා සම්ම සුතසොමො නාමාහං මයාහි තාදිසො කක්ඛළො විනීතො බාරාණසිවාසිකෙසු කිං අත්ථි අහං තං තත්ථ පතිට්ඨාපෙස්සාමි. අසක්කොන්තො අත්තනො රජ්ජං විධා භින්දිත්වා දස්සාමීති. තුම්හාකම්පි නගරෙ මම වෙරිනො අත්ථි යෙවාති වුත්තෙ ඉමිනා මම වචනං කරොන්තෙන දුක්කරං කතං යෙන කෙනුපායෙන පොරාණකයසෙ පතිට්ඨාපෙතබ්බො එස මයාති චින්තෙත්වා තස්ස පලොභනත්ථාය නගරසම්පත්තිං වණ්ණෙන්තො ආහ.

චතුප්පදං සකුණඤ්චාපි මංසං
සූදෙහි රන්ධං සුකතං සුනිට්ඨිතං,
සුධංච ඉන්දො පරිභුඤ්ජියාන
හිත්වා කථෙකො රමසී අරඤ්ඤෙ.

තා ඛත්තියා වෙල්ලිවිලාකමජ්ඣා
අලඞ්කතා සම්පරිවාරයිත්වා,
ඉන්දංව දෙවෙසු පමොදයිංසු
හිත්වා කථෙකො රමසී අරඤ්ඤෙ.

තම්බූපධානෙ බහුගොණකම්හි
සුවිම්හි සබ්බස්සයනම්හි සඞ්ඛතෙ,
සයනස්ස මජ්ඣම්හි සුඛං සයිත්වා
හිත්වා කථෙකො රමසී අරඤ්ඤෙ.

පාණිස්සරං කුම්භථූනං නිසීථෙ
අථොපි වෙ නිප්පුරිසංහි තුරියං,
බහුං සුගීතඤ්ච සුවාදිතඤ්ච
හිත්වා කථෙකො රමසී අරඤ්ඤෙ.

උය්‍යානසම්පන්නං පහූතමාල්‍යං
මිගාචිරූපෙතපුරං සුරම්මං,
හයෙහි නාගෙහි රථෙහුපෙතං
හිත්වා කථෙකො රමසී අරඤ්ඤෙති.

තත්ථ **සුඛකන්ති** නානප්පකාරෙහි සුවඩ්ඪකතං. **සුනිට්ඨිතන්ති** සම්භාරයොජනෙන තං සුවඩ්ඪයොජිතං. **කථෙකොති** කථං එකො. **රමසීති** මූලඵලානි ඛාදන්තො කථං රමිස්සසි. එහි මහාරාජ ගමිස්සාමාති. **චෙලලිවිලාකමජ්ඣාති** එත්ථ **චෙලලීති** රංසි. **විලාකමජ්ඣාති** විලග්ගමජ්ඣා. උත්තත්තඝනසුවණ්ණරාසිප්පභා චෙව තනුදීඝමජ්ඣා චාති දස්සෙති. **දෙවෙසූති** දෙවලොකෙ අච්ඡරා **ඉන්දංව** රමණීයෙ බාරාණසිනගරෙ පුබ්බෙ තං **පමොදයිංසු** තා හිත්වා ඉධ කිං කරිස්සසි. එහි සම්ම ගච්ඡාමාති. **තම්බූපධානෙති** රත්තූපධානෙ. **සබ්බසයනම්හීති** සබ්බත්ථරණත්ථතෙ සයනෙ. **සඞ්ඛතෙනාති** අනෙකභූමිකා දස්සෙත්වා අඩ්ඪරත්තාලඞ්කතයුත්තෙන තුවං පුබ්බෙ සයීති අත්ථො. **සුඛන්ති** තාදිසස්ස සයනස්ස මජ්ඣම්හි සුඛං සයිත්වා ඉදානි කථං අරඤ්ඤෙ රමිස්සසි එහි ගච්ඡාම සම්මාති. **නිසීථෙති** රත්තිභාගෙ. **හිත්වාති** එවරූපං සම්පත්තිං ඡඩ්ඩෙත්වා. **උය්‍යානසම්පන්නං පහූතමාල්‍යන්ති** මහාරාජ තව උය්‍යානසම්පන්නං නානාවිධපුප්ඵං. **මිගාචිරූපෙතපුරං සුරම්මන්ති** උය්‍යානමිගාචිරං නාම නාමෙන උපෙතං පුරම්පි තෙ සුවඩ්ඪ රම්මං. **හිත්වාති** එවරූපං මනොරම්මං නගරං ඡඩ්ඩෙත්වා.

ඉති මහාසත්තො අප්පෙවනාම එසො පුබ්බෙ උපභුත්තඋපභොගරසං සරිත්වා ගන්තුකාමො භවෙය්‍යාති පඨමං භොජනෙන පලොභෙසි. දුතියං කිලෙසෙන තතියං සයනෙන චතුත්ථං නච්චගීතවාදිතෙන පඤ්චමං උය්‍යානෙන චෙව නගරෙන චාති ඉමෙහි එත්තකෙහි පලොභෙත්වා එහි මහාරාජ අහං තං ආදාය ගන්ත්වා බාරාණසියං පතිට්ඨාපෙත්වා පච්ඡා සකරට්ඨං ගච්ඡාමි සචෙ බාරාණසිරජ්ජං න ලභිස්සාම උපඩ්ඪරජ්ජෙන දස්සාමි කිං තෙ අරඤ්ඤවාසෙන මම වචනං කරොහීති ආහ. සො තස්ස කථං සුත්වා ගන්තුකාමො හුත්වා සුතසොමො මය්හං අත්ථකාමො අනුකම්පකො පඨමං කල්‍යාණෙ පතිට්ඨාපෙත්වා ඉදානි පොරාණකයසෙ පතිට්ඨාපෙස්සාමීති වදති. සක්ඛිස්සති

වෙස පතිට්ඨාපෙතුං ඉමිනා සද්ධිංයෙව ගන්තුං වට්ටති කිං මෙ අරඤ්ඤෙනාති විනොදෙත්වා තුට්ඨචිත්තො තස්ස ගුණං නිස්සාය වණ්ණං කථෙතුකාමො සම්ම සුතසොම කල්‍යාණමිත්තසංසග්ගතො සාධුතරං පාපමිත්තසංසග්ගතො ච පාපතරං නාම නත්ථීති වත්වා ආහ.

කාළපක්ඛෙ යථා චන්දො හායතෙව සුවෙ සුවෙ,
කාළපක්ඛූපමො රාජ අසතං හොති සමාගමො.

යථා රසකමාගම්ම සූදකං පුරිසාධමං,
අකාසිං පාපකං කම්මං යෙන ගච්ඡාමි දුග්ගතිං.

සුක්කපක්ඛෙ යථා චන්දො වඩ්ඪතෙව සුවෙ සුවෙ,
සුක්කපක්ඛූපමො රාජ සතං හොති සමාගමො.

යථාහං තවමාගම්ම සුතසොම විජානහි,
කාහාමි කුසලං කම්මං යෙන ගච්ඡාමි සුග්ගතිං.

ථලෙ යථා වාරි ජනින්ද වට්ටං
අනද්ධනෙය්‍යං අචිරට්ඨිතීකං,
එවම්පි වෙ හොති අසතං සමාගමො
අනද්ධනෙය්‍යො උදකං ථලෙව.

සරෙ යථා වාරි ජනින්ද වට්ටං
චිරට්ඨිතීකං නරවීරියසෙට්ඨ,
එවම්පි වෙ හොති සතං සමාගමො
චිරට්ඨිතීකො උදකං සරෙව.

අව්‍යායිකො හොති සතං සමාගමො
යාවම්පි තිට්ඨෙය්‍ය තථෙව හොති,
ඛිප්පං හි වෙති අසතං සමාගමො
තස්මා සතං ධම්මො අසබ්භි ආරකාති.

තත්ථ **සුවෙසුවෙ**ති දිවසෙ දිවසෙ. **අනද්ධනෙය්‍ය**න්ති න අද්ධානක්ඛමං. **සරෙ**ති සමුද්දෙ. **නරවීරියසෙට්ඨා**ති නරෙසු වීරියෙන සෙට්ඨ. **උදකං සරෙවා**ති සමුද්දෙ වට්ටඋදකං විය. **අව්‍යායිකො**ති අවිගච්ඡනකො. **යාවම්පි තිට්ඨෙය්‍යා**ති යත්තකං කාලං ජීවිතං තිට්ඨෙය්‍ය තත්තකං කාලං තථෙව හොති න ජීරති සප්පුරිසෙහි මිත්තභාවොති.

ඉති සො පොරිසාදෙ සත්තහි ගාථාහි මහාසත්තස්සෙව වණ්ණං කථෙසි. සොපි පොරිසාදඤ්ච තෙ රාජානො ච ගහෙත්වා පච්චන්තගාමං අගමාසි. පච්චන්තවාසිනො මහාසත්තං දිස්වා නගරං ගන්ත්වා ආචික්ඛිංසු. අමච්චා බලකායං ආදාය ගන්ත්වා පරිවාරයිංසු. මහාසත්තො තෙන පරිවාරෙන බාරාණසිරජ්ජං අගමාසි. අන්තරාමග්ගෙ ජනපදවාසිනො පණ්ණාකාරං දත්වා අනුගමිංසු. මහන්තො පරිවාරො අහොසි. තෙන සද්ධිං බාරාණසිං පාපුණි.

තදා පොරිසාදස්ස පුත්තො රාජා හොති. සෙනාපති කාළහත්ථියෙව. නාගරා රඤ්ඤො ආරොචයිංසු මහාරාජ සුතසොමො කිර පොරිසාදං දමෙත්වා ආදාය ඉධාගච්ඡති නගරමස්ස පවිසිතුං න දස්සාමාති සීඝං නගරද්වාරානි පිදහිත්වා ආවුධහත්ථා අට්ඨංසු. මහාසත්තො ද්වාරපිදහිතභාවං ඤත්වා පොරිසාදඤ්ච පරෙ සතඤ්ච රාජානො ඔහාය කතිහි ච අමච්චෙහි සද්ධිං ආගන්ත්වා අහං සුතසොමො රාජා ද්වාරං විවරථාති ආහ. පුරිසා ගන්ත්වා රඤ්ඤො ආරොචෙසුං. සො ඛිප්පං විවරථාති විවරාපෙසි. මහාසත්තො නගරං පාවිසි. රාජාච කාළහත්ථිච පච්චුග්ගමනං කත්වා ආදාය පාසාදං ආරොපයිංසු.

සො රාජාසනෙ නිසීදිත්වා පොරිසාදස්ස අග්ගමහෙසිඤ්ච සෙසාමච්චෙච පක්කොසාපෙත්වා කාළහත්ථිං ආහ. කාළහත්ථි කස්මා රඤ්ඤො නගරං පවිසිතුං න දෙථාති. සො රජ්ජං කාරෙන්තො ඉමස්මිං නගරෙ බහූ මනුස්සෙ ඛාදි ඛත්තියෙහි අකත්තබ්බං කරි සකලජම්බුදීපං ඡිද්දමකාසි එවරූපො පාපධම්මො. තෙන කාරණෙනාති. ඉදානි සො එවරූපං කරිස්සතීති මා චින්තයිත්ථ අහං තං දමෙත්වා සීලෙසු පතිට්ඨාපෙසිං. ජීවිතහෙතුපි කඤ්චි න විහෙඨෙස්සති නත්ථි වො තතො භයං එවං මා කරිත්ථ පුත්තෙහි නාම මාතාපිතරො පටිජග්ගිතබ්බා මාතාපිතිපොසකා හි සග්ගං ගච්ඡන්ති ඉතරෙ නිරයන්ති එවං සො නීචාසනෙ නිසින්නස්ස පුත්තරාජස්ස ඔවාදං දත්වා කාළහත්ථි ත්වං රඤ්ඤො සහායොචෙව සෙවකො ච රඤ්ඤාසි මහන්තෙන ඉස්සරියෙ පතිට්ඨාපිතො තයාපි රඤ්ඤො අත්ථං චරිතුං වට්ටතීති සෙනාපතිම්පි අනුසාසිත්වා දෙවි ත්වම්පි කුලගෙහා ආගන්ත්වා තස්ස සන්තිකා මහෙසිට්ඨානං පත්වා පුත්තධීතාහි වුද්ධිප්පත්තා තයාපි තස්ස අත්ථං චරිතුං වට්ටතීති දෙවියා ඔවාදං දත්වා තමෙව වත්ථුං මත්ථකං පාපෙතුං ධම්මං දෙසෙන්තො ආහ.

න සො රාජා යො අජෙය්‍යං ජිනාති
න සො සඛා යො සඛාරං ජිනාති,
න සා භරියා යා පතිනො විභෙති
න තෙ පුත්තා යෙ න භරන්ති ජිණ්ණං.

න සා සභා යත්ථ න සන්ති සන්තො
න තෙ සන්තො යෙ න භාසන්ති ධම්මං,
රාගඤ්ච දොසඤ්ච පහාය මොහං
ධම්මං භණන්තාව භවන්ති සන්තො.

නාභාසමානං ජානන්ති මිස්සං බාලෙහි පණ්ඩිතං,
භාසමානඤ්ච ජානන්ති දෙසෙන්තං අමතං පදං.

භාසයෙ ජොතයෙ ධම්මං පග්ගණ්හෙ ඉසිනං ධජං,
සුභාසිතද්ධජා ඉසයො ධම්මොහි ඉසිනං ධජො.

තත්ථ **අජෙය්‍යො**ති අජෙය්‍යා නාම මාතාපිතරො තෙ ජිනන්තො රාජා නාම න හොති. සචෙ ත්වං පිතුසන්තකං රජ්ජං ලභිත්වා තස්ස පටිසත්තු හොසි අකිච්චකාරි නාම භවිස්සසි. **සබ්බාරං ජිනාතී**ති කූටවෙවන ජිනාති. සචෙ ත්වං **කාලහත්ථි** රඤ්ඤා සද්ධිං මිත්තධම්මං න පූරෙසි අධම්මට්ඨො හුත්වා නිරයෙ නිබ්බත්තිස්සසි. **න විගහතී**ති න භායති. සචෙ ත්වං රඤ්ඤො න භායසි භරියාධම්මෙ ඨිතා නාම නහොසි. **ජිණ්ණ**න්ති මහල්ලකං. තස්මිං කාලෙ අභරන්තා පුත්තා නාම න හොන්ති. **සන්තො**ති පණ්ඩිතා. **යෙ න භණන්ති ධම්ම**න්ති යෙ පුච්ඡිතා සභාවං න වදන්ති න තෙ පණ්ඩිතා නාම. **ධම්මං භණන්තො**ති එතෙ රාගාදයො පහාය පරස්ස හිතානුකම්පකා හුත්වා සභාවං භණන්තායෙව පණ්ඩිතා නාම හොන්ති. **නාභාසමාන**න්ති න අභාසමානං. **අමතං පද**න්ති අමතමහානිබ්බාණං දෙසෙන්තං පණ්ඩිතොති ජානන්ති. තෙනෙව පොරිසාදෙ මං සුත්වා පසන්නො චත්තාරො වරෙ දත්වා පඤ්චසු සීලෙසු පතිට්ඨිතො. **භාසයෙ**ති පණ්ඩිතො පුරිසො ධම්මං භාසෙය්‍ය ජොතෙය්‍ය බුද්ධාදයොහි **ඉසයො** යස්මා ධම්මො තෙසං ධජො තස්මා **සුභාසිතධජා** නාම සුභාසිතං ගණ්හන්ති බාලා පන සුභාසිතං ගණ්හන්තා නාම නත්ථීති.

ඉමමස්ස ධම්මකථං සුත්වා රාජා ච සෙනාපති ච තුට්ඨා ගච්ඡාම මහාරාජ තං ආනෙස්සාමාති නගරෙ භෙරිං චරාපෙත්වා නාගරෙ සන්නිපාතෙත්වා තුම්හෙ මා භායථ රාජා කිර ධම්මෙ පතිට්ඨිතො එථ තං ආනෙමාති මහාජනං ආදාය මහාසත්තං පුරක්ඛත්වා රඤ්ඤො සන්තිකං ගන්ත්වා වන්දිත්වා කප්පකෙ උපට්ඨාපෙත්වා කප්පිතකෙසමස්සුං නහාතපසාධිතං රාජානං රතනරාසිම්හි පතිට්ඨාපෙත්වා අභිසිඤ්චිත්වා නගරං පවෙසෙසුං. පොරිසාදරාජා පරොසතානං ඛත්තියානං මහාසත්තස්ස ච මහාසක්කාරං කාරෙසි. සුතසොම නරින්දෙන කිර පොරිසාදො දමෙත්වා රජ්ජෙ පතිට්ඨාපිතොති සකලජම්බුදීපෙ මහාකොලාහලං උදපාදි. ඉන්දපත්තනගරවාසිනො රාජානො ආගච්ඡතූති දූතං පහිණිංසු. සො තත්ථ මාසමත්තං වසිත්වා සම්ම ගච්ඡාම මයං ත්වං අප්පමත්තො හොහි නගරද්වාරෙසු ච නිවෙසනද්වාරෙ චාති පඤ්ච දානසාලා කාරෙසි දසරාජධම්මෙ අකොපෙත්වා අගතිගමනං පරිහරාති පොරිසාදං ඔවදි. පරොසතානි රාජධානීහි බලකායො යෙභුය්‍යෙන සන්නිපති. සො තෙන බලකායෙන පරිවුතො බාරාණසිතො නික්ඛමි. පොරිසාදොපි නික්ඛමිත්වා උපඩ්ඪපථා නිවත්ති. මහාසත්තො අවාහනානං රාජූනං වාහනානි දත්වා සබ්බෙ උය්‍යොජෙසි. තෙපි තෙන සද්ධිං සම්මොදිත්වා යථාරහං වන්දනාලිඞ්ගනාදීනි කත්වා අත්තනො අත්තනො ජනපදං ගමිංසු.

මහාසත්තොපි නගරං ගන්ත්වා මහන්තෙන ඉස්සරියෙන ඉන්දපත්තවාසීහි දෙවනගරං විය අලඞ්කතනගරං පවිසිත්වා මාතාපිතරො වන්දිත්වා පටිසන්ථාරං කත්වා මහාතලං අභිරුහි. සො ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙන්තො චින්තෙසි රුක්ඛදෙවතා මය්හං බහූපකාරා බලිකම්මලාභමස්සා කරිස්සාමීති සො තස්ස නිග්‍රොධස්ස අවිදූරෙ මහන්තං තළාකං කාරෙත්වා

බහූනි කුලානි පෙසෙත්වා ගාමං නිවෙසෙසි. ගාමො මහා අහොසි අසීතිමත්තආපණසහස්සපතිමණ්ඩිතො. තම්පි රුක්ඛමූලං සාඛන්තතො පට්ඨාය සමතලං කාරෙත්වා පරික්ඛිත්තං වෙදිකං තොරණවාරයුත්තං අකාසි. දෙවතා පසීදි. කම්මාසපාදස්ස දමිතට්ඨානෙ නිවිට්ඨත්තා පන සො ගාමො කම්මාසදම්මනිගමො නාම ජාතො. සබ්බෙපි රාජානො මහාසත්තස්ස ඔවාදෙ ඨත්වා දානාදීනි පුඤ්ඤානි කත්වා සග්ගපදං පූරයිංසු.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා නාහං භික්ඛවෙ ඉදානෙව අඞ්ගුලිමාලං දමෙමි පුබ්බෙපෙස මයා දමිතොයෙවාති වත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා පොරිසාදරාජා අඞ්ගුලිමාලො අහොසි. කාළහත්ථි සාරිපුත්තො. නන්දබ්‍රාහ්මණො ආනන්දො. රුක්ඛදෙවතා කස්සපො. සක්කො අනුරුද්ධො. සෙසරාජානො බුද්ධපරිසා. මාතාපිතරො මහාරාජකුලානි. සුතසොමරාජා පන අහමෙවාති.

මහාසුතසොමජාතකං.

අසීතිනිපාතවණ්ණනා

නිට්ඨිතා.

ToC

TRIPITAKA PUBLICATIONS.

Vol. No.	NAME OF BOOK.	EDITED BY.
1.	Petavatthu Aṭṭhakathā, —	Siri Dhammaramatissa Nayaka Thero & Acarya Pandit Mapalagama Candajoti Thero
	Second Edition	Welivitiye Pandit Sorata Thero
2.	Thera-Gāthaṭṭhakathā, 1st Part	Suriyagoda Sumangala Thero & Weboda Sangharatana Thero
3.	Theri-Gāthaṭṭhakathā,	Bihalpola Siri Dewarakkhita Nayaka Thero
4.	Digha Nikāyaṭṭhakathā 1st Part	Heyyantuduwe Dhammakitti Siri Dewamitta Nayaka Maha Thero
5.	Dhammapadaṭṭhakathā — 1st Part	K. Siri Sumangala Ratanasara Nayaka Maha Thero
6.	Udānaṭṭhakathā —	Bihalpola Siri Dewarakhita Nayaka Thero,
	Second Edition	Welivitiye Pandit Sorata Thero & Pandit Palannoruwe Vimaladhamma Thero
7.	Suttanipātaṭṭhakathā —	Suriyagoda Sumangala Thero & Pandit Mapalagama Candajoti Thero
	Second Edition	Acharya Baddegama Siri Piyaratana Maha Thero
8.	Visuddhimaggaṭṭhakathā —	Pamunuwe Buddhadatta Maha Thero
9.	Nettippakaranaṭṭhakathā —	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
10.	Mahāniddesaṭṭhakathā —	Boruggamuwe Siri Rewata Maha Thero
11.	Khuddakapāṭhaṭṭhakathā	Acarya Pandit Welipitiye Dewananda Nayaka Thero
12.	Buddhawamsaṭṭhakathā —	Pandit Yagirala Paññananda Nayaka Maha Thero
13.	Dhammapadaṭṭhakathā 2nd Part	K. Siri Sumangala Ratanasara Nayaka Maha Thero
14.	Cūlaniddesaṭṭhakathā —	Boruggamuwe Siri Rewata Maha Thero
15.	Anguttara Nikāyaṭṭhakathā, 1st Part —	Dhammakitti Siri Dhammananda Nayaka Maha Thero
16.	Samyuttanikāyaṭṭhakathā, 1st Part —	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
17.	Vimānavatthu Aṭṭhakathā —	M. Siri Siddhattha Nayaka Maha Thero & Acarya Morontuduwe Siri Dhammananda Nayaka Thero
18.	Thera-Gāthaṭṭhakathā 2nd Part	Rerukane Ariyañana Thero

(TRIPITAKA PUBLICATIONS.)

Vol. No.	NAME OF BOOK.	EDITED BY
19	Digha Nikāyaṭṭhakathā – 2nd Part	Boruggamuwe Siri Rewata Maha Thero
20.	Jātakaṭṭhakathā 1st Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
21.	Paṭisambhidā Maggaṭṭhakathā	M. Dhammakitti Siri Jinaratana Nayaka Maha Thero, M. Siri Anomadassi Nayaka Thero & Welivitiye Pandit Sorata Thero
22.	Samyutta Nikāyaṭṭhakathā, 2nd Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
23.	Itivuttakaṭṭhakathā —	Acarya Morontuduwe Siri Dhammananda Nayaka Thero
24.	Jātakaṭṭhakathā 2nd Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
25.	Sutta Sangahaṭṭhakathā –	Acarya Baddegama Siri Piyaratana Maha Thero
26.	Cariyāpiṭakaṭṭhakathā	Acarya Kukulnape Siri Dewarakkhita Thero
27.	Catubhānawāraṭṭhakathā –	Pandit Doranegoda Nanasena Thero
+28.	Samantapāsādikā – Vinayaṭṭhakathā, 1st Part.	Acarya Baddegama Siri Piyaratana Thero & Welivitiye Pandit Sorata Thero
29.	Apadānaṭṭhakathā,	Welivitiye Pandit Sorata Thero
30	Mātikaṭṭhakathā –	Siri Saddhammakitti Karandana Jinaratana Maha Thero
31.	Samyutta Nikāyaṭṭhakathā, 3rd Part,	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
32.	Jātakaṭṭhakathā, 3rd Part,	Pandit Widurupola Piyatissa Nayakȧ Maha Thero
33.	Anguttara Nikāyaṭṭhakathā, 2nd Part, —	Dhammakitti Siri Dhammananda Nayaka Maha Thero
34.	Vibhangaṭṭhakathā	Pandit Yagirala Siri Paññananda Nayaka Maha Thero
35.	Majjhima Nikāyaṭṭhakathā, 1st Part, —	Dhammakitti Siri Dhammananda Nayaka Maha Thero
36.	Jātakaṭṭhakathā 4th Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
37.	Jātakaṭṭhakathā 5th Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
38.	Pancappakaranaṭṭhakathā 1st Part	Rerukane Ariyañana Thero
39.	Jatakaṭṭhakathā 6th Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero